

ТӨГС ГЭГЭЭРСЭН ИХ БАГШ ЧИН ХАЙ

ТӨГС ГЭГЭЭРСЭН ИХ БАГШ ЧИН ХАЙ

АГШИН ЗУУР ГЭГЭЭРЭХИЙН ТҮЛХҮҮР 3

АГШИН ЗУУР
ГЭГЭЭРЭХИЙН ТҮЛХҮҮР 3

ТӨГС ГЭГЭЭРСЭН ИХ БАГШ ЧИН ХАЙ

**АГШИН ЗУУР
ГЭГЭЭРЭХИЙН ТҮЛХҮҮР**

Гуравдугаар боть

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн Олон Улсын Нийгэмлэг

ГАРЧИГ

Намтрын өмнөх үг	3
Товч илгээлт.....	4
Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн товч намтар.....	5
Өмнөх үг.....	9
Арга, билиг тэнцвэл Будда болно.....	10
Нас нөгчих үеийн байдал	43
Хар, цагаан ид шид.....	70
Могойнхорхой.....	102
Ад чөтгөрийн ажлыг тодорхой танихуй.....	126
“Бодь мөр”-ийг олсон жинхэнэ Их Багшийн соронзон талбайн татах хүч хязгааргүй их.....	145
Үйл түйтгэр ба тогтсон үйлийн үр ямар ялгаатай вэ?.....	169
Үйлийн үр угаас хоосон.....	175
Хэлбэлзлэлийн давтамж нь муу үйлийн үрийг цэвэрлэж чадна	202
Веган хоолны ач тус	225
Эрүүл мэнд ба хоол хүнс	226
Экологи ба хүрээлэн буй орчин	229
Дэлхийн өлсгөлөн.....	230
Гэгээнтнүүд ба үйлс нэгтнүүд	231
Авшиг хүртэхүй-Арьяабалын бясалгалын арга.....	233
Таван сахил.....	235
Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн ном хэвлэлийн жагсаалт.....	236
Бидэнтэй хэрхэн холбогдох вэ?.....	240

НАМТРЫН ӨМНӨХ ҮГ

Машид гэгээрсэн Их Багшийн дэсийг эгэл хүний чадвар, энэ ертөнцийн үгээр илэрхийлэх боломжгүй. Түүний бүхий л амьдрал, үзэл санааг хичнээн тодорхой хичээнгүйлэн дүрсэлсэн ч бүрэн дүүрэн өгүүлж чадахгүй.

Эрт цагт Энэтхэгийн нэг бясаллагчид өөрийн Багшийн намтар түүхийг бичих үүрэг оногджээ. Хэдэн сарын дараа бичиж дууссан эсэхийг асуухад дуусаагүй гэжээ. Дахиад хэсэг хугацааны дараа асуухад: “Их Багштай ижил дэсэд хүрч, түүний үзэгдэх, үзэгдэхгүй түвшний ажлыг жинхэнэ үнэн зөвөөр ойлгохоос нааш би энэ ажлыг хэзээ ч дуусгаж чадахгүй. Учир нь миний багш эгэл ертөнцөөс хэтийдсэн төрөлтөн билээ” гэж хариулсан гэдэг.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай өөрийн өмнөх амьдралын талаар дурдсан нь тун бага. Гэсэн ч Багшийн намтрыг ихэд сонирхсон газар газрын шавь нарынхаа тавьсан олон янзын асуултад хариулахаас өөр аргагүй болдог. Энэ товч намтарт Их Багшийн амьдралын замналыг эмхэтгэж, найруулан бичжээ. Иймээс бүрэн төгс болоогүй тал мэдээж бий.

ТОВЧ ИЛГЭЭЛТ

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай уран бүтээлч, оюун санааны агуу хөтчийн хувьд сүнслэг гоо сайхныг илэрхийлэх аливаа хэлбэрт дуртай. Тэрээр Вьетнамыг “Ау Лак”, Тайванийг “Формоса” гэж нэрлэдэг. “Ау Лак” нь Вьетнамын эртний нэр, амар амгалан амьдрах гэсэн утгатай. Харин “Формоса” (үзэсгэлэнтэй сайхан) гэдэг нэр энэ эрдэнийн арал, ард түмнийх нь гоо сайхныг бүрэн дүүрэн илэрхийлнэ. Эдгээр нэрийг хэрэглэх нь тухайн улс орон, зон олонд сүнслэг дэвшил, буян хишгийг авчирна гэж Их Багш үздэг юм.

ТӨГС ГЭГЭЭРСЭН ИХ БАГШ ЧИН ХАЙН ТОВЧ НАМТАР

ХАЙР ЭНЭРЛИЙН ЗАМ

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай бол дэлхий дахинд алдар суу нь түгсэн оюун санааны их удирдагч, уран бүтээлч, хүмүүнлэгийн үйлстэн билээ. Их Багшийн хайр энэрэл хүн төрөлхтний соёл, ёс заншлын хил хязгаарыг давж, дэлхий даяар түгж байдаг.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Ау Лак (Вьетнам)-ын төв нутагт мэндэлж, Европт суралцсан бөгөөд Улаан загалмайн нийгэмлэгт ажиллаж байжээ. Тэр энэ хугацаанд дэлхий дахин зовлон шаналлаар дүүрэн байдгийг хараад үүнээс ангижрах арга замыг хайхаар даруй шийдсэн нь Түүний амьдралын эрхэм дээд зорилго болсон юм.

Тэрбээр тухайн үед нэгэн герман эмчтэй гэр бүл болж, жаргалтай сайхан амьдарч байсан ч өөр өөрийн зам мөрөөр явах амаргүй шийдвэрийг гаргаж, нөхрийнхөө чин сэтгэлийн ерөөлийг өвөрлөөд зорилгоо биелүүлэх их аянд морджээ. Ингэж Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай үнэнийг эрж хайх сүнслэг гэгээрлийн зам мөрөөр замнажээ. Эцэст нь Энэтхэгийн Хималайн уулнаа Төгс Гэгээрсэн нэгэн Их Багш түүнд дотоодын Гэрэл, Аялгууг ажиг “Арьяабалын бясалгалын арга”-ыг уламжилсан байна. Ингээд Тэр хэсэг хугацаанд хичээнгүйлэн бясалгасны эцэст Төгс Гэгээрэлд хүрсэн ажээ.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн гэгээрлийн сургаал номлолыг удирдлага болгосон Олон улсын нийгэмлэг 1980 онд байгуулагдсан. Хүмүүсийн чин сэтгэлийн хүсэлтээр Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай Арьяабалын бясалгалын аргыг уламжилж, өөрийн дотоодын бурхан чанарыг нээн илрүүлэхэд тэднийг дэмжин зоригжуулж эхэлжээ. Удалгүй Америк, Европ, Ази, Австрали, Африк таван тив, Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагаас Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайд ном айлдахыг хүсэж, урин залах болсон байна.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай зовж зүдэрсэн олонд энэрэл нигүүлслийн сэтгэлээр бүх талаар хайр энэрэл, тус дэмжлэг үзүүлдэг бөгөөд Түүний хүмүүнлэгийн ажил нь бүхий л хориг саадыг даван туулж, дэлхийн өнцөг булан бүрийн орон гэргүй ядуучууд, ядуу буурай амьдралтай өндөр настнууд, шоронд

хоригдож буй хүмүүс, хөгжлийн бэрхшээлтэй, оюуны чадамжгүй иргэд, дүрвэгсэд, Америкийн ахмад дайчид зэрэг маш олон хүнд хүрсэн юм.

Дулаарлаас үүдсэн олон хямрал дэлхий дахинд нүүрлэсэн өнөө үед Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай өгөөмөр сэтгэлээр олон сая долларын хүмүүнлэгийн тусламжийг үзүүлж буй бөгөөд байгалийн гамшигт нэрвэгдэгсдэд туслахаар нийгэмлэгийн гишүүдээ дэлхийн олон оронд илгээж байна. Үүнээс гадна Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай бидэнтэй зэрэгцэн орших эрхэм ариун амьтад, хүрээлэн буй орчны асуудалд ихэд санаа тавьдаг юм.

Их Багшийн энэрэл хайр, асрал нигүүлсэл олон сая хүний сэтгэлийг хөдөлгөж, бусдын төлөөх харамгүй сайхан сэтгэл нь тэдний даган дуурайх үлгэр жишээ болдог билээ. Их Багш өөрийн уран зураг, дэнлүүн чимэглэл, хувцас загвар, үнэт эрдэнийн гоёл зэрэг өөрийн урлагийн бүтээлүүдийн орлогоор тусламж хэрэгтэй Эзэн Бурханы үр хүүхдүүдийг дэмжин тэтгэсээр байдаг .

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн сүүлийн жилүүдэд бичсэн “Шувууд миний амьдралд”, “Ноход миний амьдралд”, “Эрхэм ариун амьтад” гурван ном нь дэлхийн хамгийн их борлуулалттай номоор шалгарч, олон хэлээр орчуулагдсан байна. Их Багш телепат холбоо, сүнслэг ажиглалтаараа эрхэм ариун амьтдын сэтгэл хөдлөл, бодол санааг гүн гүнзгий ойлгож, тэдний эрхэм дээд санаа зориг, хэзээ ч хариу үл нэхэх өгөөмөр хайрыг эдгээр бүтээлдээ тод томруун тусган харуулжээ.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш хүмүүст үлгэр дуурайл болох зөв ёс зүйтэй сайн үйлсийг урамшуулан сайшааж 2006 оны 3 сард “Дэлхийн Гэрэлт Манлайлал”-ын шагнал, мөн удалгүй “Дэлхийн Гэрэлт Баатар”, “Дэлхийн Гэрэлт Нигүүлсэнгүй Үйлстэн”, “Дэлхийн Гэрэлт Шударга Үйлстэн”, “Дэлхийн Гэрэлт Зохион Бүтээгч”-зэрэг олон цол шагналыг бий болгосон юм. Эдгээр нэр төртэй шагналыг хувь хүн, албан байгууллага, улс орнуудад олгодог бөгөөд тэдний үлгэр дуурайлалтай ажил үйлс нь манай гарагийг улам гоо үзэсгэлэнтэй, эв зохиролтой болгож, дэлхийн тогтвортой хөгжилд жинтэй хувь нэмэр оруулж байна. Тухайлбал: Словени Улсын хоёр дахь Ерөнхийлөгч доктор Жанез Дрновшек, АНУ-ын 45 дахь Дэд ерөнхийлөгч, 2007 оны Нобелийн Энх тайвны шагналт, НҮБ-ын Уур Амьсгалын Өөрчлөлтийн Засгийн Газар Хоорондын Мэргэжилтний Хороо (IPCC)-ны гишүүн Аль Гор, НҮБ-ын Уур Амьсгалын Өөрчлөлтийн Засгийн Газар

Хоорондын Мэргэжилтний Хороо (IPCC)-ны тэргүүн, Энэтхэг улсын Эрчим Хүч, Эрдэс Баялгийн Хүрээлэн (TERI)-гийн тэргүүн, НҮБ-ын Хүний суурьшлын хөтөлбөрийн 2010 оны шагналт, доктор Ражендра К.Пачаури, АНУ-ын Сансар Судлалын Үндэсний Төвийн (НАСА) тэргүүн, 2009 оны Карл Густаф Россби судалгааны шагналт, доктор Жэймс Е.Хансен, Английн нэрт доктор, бичний овгийн хөхтөн амьтан судлаач Жэйн Гуудал нарын олон хүн эдгээр шагналыг хүртсэн байна.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай амь биеэ үл хайрлан аюул эрсдэлийг сөрж, бусдын амь насыг аварсан бидний эрхэм анд нөхөр амьтдын баатарлаг үйлсийг сайшаан “Дэлхийн Гэрэлт Баатарын шагнал”, “Дэлхийн Гэрэлт Оюун ухааны шагнал”-ыг олгож, үүгээр амьтдын баатарлаг зориг, сэргэлэн ухаан, хайрын сэтгэлийг илчлэн харуулдаг билээ.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн дэлхийн хөгжил дэвшилд оруулсан сүнслэг болон материаллаг асар их хувь нэмрийг олон орны төр засгийн газар, хувийн байгууллагууд өндрөөр үнэлэн шагнаж хүндэтгэлээ илэрхийлсэн байна. Тухайлбал: Гуси Энх Тайвны шагнал (2006 он), Телли-гийн 27 дахь жилийн шалгаруулалтын Мөнгөн Эрдэнийн тэргүүн шагнал (2006 он), Лос Анжелесын Хөгжмийн Долоо хоногийн Сайшаалын гэрчилгээ (2002 он), Дэлхийн Оюун Санааны Удирдагчийн шагнал (1994 он), Дэлхийн Хүний Эрхийг Дэмжигчийн Шагнал (1994) зэргийг дурдаж болно. Түүнчлэн АНУ-ын төр засгаас жил бүрийн 2 дугаар сарын 22 болон 10 дугаар сарын 25-ны өдрийг “Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн Өдөр” болгон тэмдэглэж байхаар зарласан юм. Их Багшийн дэлхийд өргөсөн тусламж, түүний бие, сэтгэлийн харамгүй их үйлсийг олон орны төрийн тэргүүн, ард иргэд өндөр үнэлэн талархлаа илэрхийлсээр байдаг.

Их Багш Чин Хай бол билиг ухаан, баатар зоригоороо цаг уурын өөрчлөлтийн сэдвийг зоригтой хөндөж тавьсан өнөө үеийн хүрээлэн буй орчныг хамгаалагчдын манлайлагч мөн. Үнэндээ хориод жилийн өмнөөс хүрээлэн буй орчныг хамгаалахыг уриалж байсан бөгөөд “Та ийм амьдралыг сонгож болно”, “SOS - дэлхийн дулаарлыг зогсоох нь” зэрэг үйл ажиллагааг санаачлан эхлүүлжээ. Түүнчлэн дэлхийн цаг уурын өөрчлөлтийн хуралд зочин илтгэгчээр оролцож, дэлхий ертөнц дээр өнөө үед тасралтгүй гарсаар байгаа байгалийн гамшгийн үндсэн шалтгаан, түүнийг шийдвэрлэх гол арга болох нигүүлсэнгүй веган амьдралын хэв маягийг сонгоход олны анхаарлыг хандуулж байна.

Олон нийтэд хэдийнээ танил болсон “Веган болж, энх

тайвныг цогцлооё” хэмээх уриаг Их Багш Чин Хай дэвшүүлсэн юм. Хоол хүнсний сонголт нь цаг уурын өөрчлөлтөд асар их нөлөөтэйг үндэслэн энэрэнгүй, тогтвортой амьдралын хэв маягийг сонгоход хүмүүст туслахын тулд “Loving Hut” веган хоолны сүлжээ ресторанууд Их Багш Чин Хайн урамшуулал дэмжлэгээр амжилттай өргөжин тэлсээр байна. Олны таашаалыг хүлээсэн энэ хоолны газрууд дэлхий даяар тархаж, олон төрлийн эрүүл, гэжээллэг, хямд үнэтэй, амтлаг веган хоолоор үйлчилдэг. Гараг ертөнц, түүний оршин суугчид, зэрэгцэн оршигч төрөлтнүүд болоод бидний үр хойчийг дэлхийн дулаарлаас үүдсэн сүйтгэгч нөлөөнөөс аврахын тулд үүний эсрэг хамгийн үр дүнтэй арга болох эрүүл, энэрэнгүй хоол хүнсийг дэлгэрүүлж байна.

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай хүн төрөлхтөнд хосгүй гайхамшигт энэ гараг дэлхийд гэрэлт ирээдүйгээ цогцлоох үйлсэд нь амь биеэ огоорон эцэс цуцалтгүйгээр тусалсаар байна.

ӨМНӨХ ҮГ

Их Багш Чин Хай гүн утгатай, ойлгоход хэцүү үг хэллэг хэрэглэхээс ямагт зайлсхийж, хамгийн ойлгомжтой ярианы хэлбэрээр ном тайлдаг. Түүний ном хэвлэлүүд нь уран яруу илэрхийллийг бус, уншихад хялбар ойлгомжтой байхыг урьтал болгодог. Их Багшийн адислалын хүчийг бууруулахаас эмээж, түүний шавь нар эгэл хүний ухаанаар номын агуулгыг өөрчилдөггүй.

АРГА, БИЛИГ ТЭНЦВЭЛ БУДДА БОЛНО

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Тайбэй хот. Цаглашгүй гэрэлт бясалгалын төв
1987 оны 10 дугаар сарын 10 (Эх нь хятад хэлээр)*

Би та бүхнийг Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэггүй гэж ятгая. Учир нь бясалгах болсноос хойш хүн уурлавал хариу уурлахаа больдог. Ийм байх нь шударга бус биз дээ? (*Бүгд инээлдэв.*) Мөнгийг чинь авах гэсэн хүнд дуртайяа өгнө. Учир нь мөнгөтэй байх эсэх нь бидний хувьд ялгаагүй. Ойлгов уу? Бясалгах болсноос хойш эхнэр, нөхөр ч чухал биш болдог, найз нөхөд ч мөн адил. Идсэн ч дуршилгүй, уусан ч амтгүй болно. Ингэж бясалгахын хэрэг байна уу?

Тиймээс миний бодлоор Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэггүй. Бясалгавал нэр алдрын хэрэг үгүй, шунал байхгүй, хэрэгцээнийхээ хэрээр мөнгө олбол сэтгэл ханачихна. Урд нь их мөнгө олох дуртай байсан бол одоо байгаадаа сэтгэл хангалуун байх болно. Мөнгө байвал хэрэглэнэ, байхгүй бол санаанд орохгүй. Бясалгах болсноор бид ногоон хоол идэх болсон. Харин бусад хүн мах идэх тул биднийг сонин жигтэй гэж бодно. Хэрвээ хүмүүс бүгд ногоон хоолтон болчихвол махны худалдаачид ажилгүй болно, тийм биз? Энэ нь биднийг “Нигүүлсэх сэтгэл”-гүй болгочих болов уу? (*Бүгд инээлдэв.*)

Арьяабалын аргаар бясалгах нь хамгийн сайн гэж та нар ярьдаг. Харин миний бодлоор сайн биш. Бясалгавал багш шигээ хүмүүсийн асуулганд хариулахгүй болчихож ч магадгүй. Саяхан нэг хүн багшаас нь: “Бурханы шашин гэж юу вэ, та мэдэх үү?” гэж асуухад нь би: “Мэдэхгүй” гэсэн. Тэгэхэд тэр дахиад: “Арьяабалын бясалгалын арга гэж юу вэ?” гэж асуухад нь би бас хариулж чадаагүй. Нэгэн удаа хувраг хүн намайг доогуур суудалд суухыг урихдаа: “Та хариулж чадахгүй байгаа нь даяанч биш гэдгийг илэрхийлж байна, тэгэхлээр та доогуур суудалд суу” гэв. Би үнэндээ доор суухыг хүсэж байсан юм. Учир нь түүний хэлсэн нь зөв. Гэвч би тун их ядарснаас болоод доор очиж суугаагүй,

тэндээ л сууж байлаа.

Арьяабалын аргаар бясалгавал яг тэнэг хүн шиг болдог. Хүн юу ярьсан ч тоохгүй, маргаж чадахгүй, маргахыг ч бодохгүй болно. Ингэх нь юуных нь сайн хэрэг байх вэ? Арьяабалын аргаар бясалгаагүй байхдаа бас ч гэж хүмүүстэй мэтгэлцэж: Юуг даяан гэх вэ? Бодь мөрийг бүтээсний дараа ямар байдалтай байдаг вэ? Бурхан бодьсадва болсны дараа бас ямар байдалтай байдаг вэ? гэх мэтээр маргадаг байжээ. Гэвч Арьяабалын аргаар бясалгаснаас хойш ярьж чадахгүй, бүр ярих ч дургүй болов. Учир нь бодит үнэнийг эгэл хүний үг хэлээр илэрхийлэх аргагүй тул ярих тусам үнэнээс улам алсрах шиг санагддаг. Энэ мэт олон шалтгааны улмаас би Арьяабалын аргаар бясалгах нь сайн биш юм гэж бодох болов.

Урьд нь би их л хоолсог байсан. Одоо идэх нь улам багасаж, юу ч идмээргүй санагдах болжээ. Арьяабалын аргаар ингэж бясалгах нь юуных нь сайн байх вэ? Уг нь бид энэ тоост хорвоо дээр идэж ууж, жаргаж цэнгэдэг, тийм биш үү? Гэвч бясалгал хийвэл жаргал цэнгэлд ч дургүй болно. Жаргал цэнгэлийг голсон хэрэг биш, наадаж цэнгэсэн ч болно, гэхдээ урьдынх шигээ ихэд хүсэж очихоо больчихдог. Сайхан хоол идвэл амттай гэх боловч урьдынх шигээ дурлаж идэхээ больчихдог.

Бясалгах тусмаа энгийн хүнтэй адилгүй болно. Та нар багшийгаа хар, яримаар байвч ярьж чадахгүй, ярьсан ч энгийн хүмүүсээс тэс өөр, энэ бүхэн Арьяабалын аргаар бясалгасанаас болсон хэрэг. Тиймээс та нар: “Арьяабалын аргаар бясалгавал ямар вэ?” гэж бүү асуу. Би сайн юмгүй гэж л хэлнэ.

Уг нь бусад аргаар бясалгавал ид шидтэй болдог. Жишээлбэл, хэрвээ жаахан хүчтэй болбол бусдын өвчнийг эмчилнэ. Бурханд мөргөнө, уул овоо тахина, саад бэрхшээл тохиолдвол Бурханыг бодон өөрийгөө тайтгаруулж болно. Таагүй явдал учрах буюу өвчин эмгэгт нэрвэгдэж зовбол Арьяабал бодьсадвад залбирч болно. Гэвч Арьяабалын аргаар бясалгавал хэнийг ч гуймааргүй, гуйх бурхан ч байхгүй болчихдог. Тэр үед бурхад бүгд зугтаачихдаг. Арьяабалын аргаар бясалгавал алдар нэр, хорвоо дэлхий, уур хилэн, шунал мунхаг энэ бүгдийг огоорно, Бурханыг ч бас огоорно. Ингэж бясалгах нь юуных нь сайн байх вэ? Хожим бүр өнчрөн ганцаардвал яах билээ? Арьяабал бодьсадва ч байхгүй, Бурхан ч байхгүйгээр яаж амьдрах вэ? Эр нөхөр, эхнэр хүүхдэд хоргодохгүй, нэр алдарт сэтгэл татагдахгүй, хоол унд голж шилэхгүй болов. Өмнө нь хоол голдог байсан бол одоо юу ч хамаагүй, юу байгааг нь иддэг болов. Урьд нь хамгийн орчин

үеийн машинд сууна. Хамгийн сайн онгоцонд суудаг байсан бол одоо энэ бүхнийг тоохгүй болжээ.

Арьяабалын аргаар хэдий их бясалгавал урьдын дадал зуршлаа төдий их огоорч, бүр их бясалгавал бүх юм үгүй болж, “Хоосон” ч үгүй болно. Арьяабалын аргаар бясалгахаас өмнө бол хүмүүстэй хоосон чанарын ёс учрыг ярилцаж, бас “Зэн”-гийн тойрог зураад би үүнийг бясалгадаг гэдгээ илэрхийлдэг байв. Нөгөө Пүли дэх “их бясалгалтан” шиг, би түүнээс: “Та юу бясалгадаг вэ?” гэж асуухад тэр юу ч ярилгүй, зөвхөн тойрог зурж үзүүлсэн.

Арьяабалын аргаар бясалгавал ингэж чадахгүй, энэхүү “хоосон” гэгчийг ч бас бясалгаж чадахгүй, “даяан” -ы хамгийн дээд төлөөллийг ч илэрхийлж чадахгүй, ингэж бясалгах нь юуных нь сайн байх вэ дээ? Та (нэгэн номын ахыг заав) хариад даяаны урсгалыг бясалгавал сая энэ зурах “тойрог”-той болж чадна. Харин багшийг дагавал юу ч байхгүй, бүгдийг усны сувагт хаяж орхисон тул ашиглаж болохгүй, бас яаж ашиглахаа ч мэдэхгүй, ойлгож байна уу? Тиймээс бясалгах тусам улам бядуу тэнэг болж, хамгийн дээд даяаныг ч яаж илэрхийлэхээ мэдэхгүй. Ойлгож байна уу? Жишээ нь, хүн надад: “Даяаныг бясалгавал маш хурдан Будда болно” гэж ярьсан ч би тоохгүй, учир нь надад одоо бурхан ч үгүй болжээ, ойлгож байна уу?

Иймээс би та нарт Арьяабалын аргаар бясалгаад хэрэггүй гэж сануулъя! Хариад бурханд мөргө, ингэвэл ядаж зовлон тохиолдвол бурхантай ярилцаж, бурханд залбирч, олон хэрэг явдлыг гуйж чадна, өвдвөл Арьяабал бодьсадвагаас их нигүүлсэнгүйн рашаан хүртээхийг гуйж, өвчнөө түргэн эдгээж болно. Бас Арьяабал бодьсадвагийн өмнө: “Хэрвээ миний өвчин эдгэвэл... би ...х болно” гэж тангараг гавьж болно. Харин Арьяабалын аргаар бясалгавал энэ бүхэн цөм алга болдог. Арьяабал бодьсадва зугтаачихна. Эгэл ертөнцийн аливаа билиг ухаан бүхэн алга болно, тэгж яаж болох билээ?

Тиймээс сая та нар багшаасаа: “Арьяабалын бясалгалын арга гэгч юу вэ?” гэж асуухад би үнэндээ хариулж чадаагүй. Та нарыг мэхлээгүй шүү, надад итгэж байна уу? Заримдаа ухаантай үедээ бас ярьчихна. Гэвч ихэнхдээ ярьж чадахгүй, юу ярихаа ч мэддэггүй. Хүмүүс намайг ном айлдуулахаар урих тухай бүрт би тэр өдөр юу ярихаа мэддэггүй. Харин бусад “билиг ухаан”-тай номын багш нар бол ном айлдах дүрэм жаягийг сайн мэддэг. Эхлээд ингэж, дараа нь тэгж ярина гэх мэт. Урьдчилан бэлтгэж,

зузаан гэгчийн бичвэр үйлдээд нэгдүгээр зүйлээ ярьж дуусгаад цааш нь хоёрдугаар, гуравдугаар, дөрөвдүгээр... гэх мэтээр ярьдаг.

Гэвч багш нь нэн бядуу, ийм ч юм хийж чадахгүй, хийе гэсэн ч яаж хийхээ мэдэхгүй. Жаахан билиг ухаантай номын багш бол нэгэн судрыг эхнээс нь дуустал айлдаж чадна. Тэдэнд маш их лавлах материал байдаг. Гэтэл би ийм зүйлийг ч хийж чадахгүй. Хэрвээ надаар нэгэн боть судар тайлуулбал багш нь унтчихаж мэднэ. Тэр үед бурхан төдийгүй, багш нь өөрөө ч бас зугтаачихна.

Германд байхдаа би заримдаа судар уншдаг байсан, учир нь тэр сүм тусгайлан судар уншдаг байсан болохоор өдөр бүр хамтдаа судар уншина. Судар унших нь тун аятайхан, нэн сонсголонтой. Гэвч жаахан сагаарвал бодол санаа дорхноо сарнина. Тэр үед унших хүнгүй болдог, ойлгож байна уу?

Судар уншихад нилээд ядардаг, анхаарлаа сайн төвлөрүүлэхгүй бол уншиж чадахгүй. Хэрвээ эзэн нь байхгүй бол хэн унших вэ? Тиймээс би судар уншдаг хүмүүсийг их биширдэг. Бясалгах тусам улам бишрэх болсон. Би ер нь судар унших, аялгуулан унших аль нь ч хэрэггүй, бурханд мөргөх ч бас хэрэггүй гэдэг. Харин өнөөдрийн ярих зүйл бол өөр, тиймээс та бүхэн тэмдэглэж аваад ном болгохыг хичээгээрэй! Энэ тун чухал.

Судар аялгуулан унших нь маш сайн зүйл, учир нь заавал анхаарлаа төвлөрүүлэх хэрэгтэй. Маш “өндөр дээд дэс”-т хүрвэл л судар уншиж чадна. Багш нь одоо “дэс”-гүй тул уншиж чадахгүй. Бас тийм олон судар уншиж чадахгүй. Учир нь судар уншвал аль хэдийн мэддэг санагдаад уйтгартай байдаг. Сэтгэлд үл нийцэх нөхцөл байдал нойр хүргэдэг, тийм биз дээ? Жишээлбэл, энд багш нь ном айлдаж байхад сонсоод ойлгохгүй зарим нэг хүн уйдаад нойрмоглодог, ойлгож байна уу?

Шавь нарын зарим нь багшийг нь ном айлдахыг сонсоод уйтгартай санагдвал, тэндээ бясалгаж, түр зуур ангижран Төгс баясгалант оронд очиж, Авид бурхантай уулзаад удалгүй буцаж ирдэг. Бас ч гэж уулзах Авид бурхантай байгаа нь нилээд сүрхий сайн бясалгадгаа харуулж байна. Даанч бурхан бодьсадватай уулзсан бясалгагчдын ихэнх нь төд удалгүй ном уламжлаад эхэлдэг. Сэтгэл нь хангалттай хүлцэнгүй даруу биш бол Бурхан бодьсадватай уулзсан ч өөрийгөө тун сүрхийд тооцдог. Зарим хүн Бурхан бодьсадваг ганцхан удаа харжээ. Жишээлбэл, Арьяабал бодьсадва түүнд ямар нэгэн зүйл, эсвэл номын хэрэгсэл өгөхийг хараад өөрийгөө их багш болчихлоо гэж боддог тухай сонсож байсан. Бурхадыг ганц нэгхэн харах нь үнэндээ тийм

сүрхий явдал биш. Молхи миний бодлоор сүртэй явдал ч биш. Бясалгадаггүй хүн ч Арьяабал бодьсадватай уулздаг. Зарим нэг хэзээ ч бясалгаагүй, ногоон хоол огт идээгүй, бурханд залбирч мөргөдөггүй, шашин номын талаар ойлголтогүй хүн авшиг хүртэх үедээ Бурхан бодьсадваг шууд хардаг.

Бурхан бодьсадваг харах нь ердөө л анхан шатны ахуй ойлголт, сүртэй явдал биш. Тэдний өгсөн зүйлийг авч огт болохгүй гэж багш нь та нарт сануулдаг. Жишээлбэл, Бурхан бодьсадва, эсвэл хэн нэгэн хүн илрэн гарч ирээд бидэнд ямар нэгэн зүйл өгвөл хэрхэвч авч болохгүй, Тэрээр, биднийг Будда болно гэж зөгнөх, эсвэл урьдчилсан зөн тэмдэг үзүүлбэл хүлээн зөвшөөрч болохгүй. Арьяабал бодьсадва өгсөн ч авах хэрэггүй. Хэрвээ бид зөвшөөрөх юмуу, хүлээж авбал тухайн түвшиндээ гацна. Тэгээд түүний зарц болж, түүнийг асарч тойлохоос хэтрэхгүй, өөрөө Арьяабал бодьсадва болж чадахгүй.

Зарим хүний дэс тодорхой нэг түвшинд хүрвэл аль ч дэс түвшинд очиж чаддаг. Жишээлбэл, диваажинд очиж аршийн тоор идвэл үүнийгээ тун сүрхийд бодно. Үнэндээ орчлонд маш олон дэс түвшин байдаг. Хаана нь ч очиж болно, ядах юмгүй. Гэхдээ очих ертөнц бас байсаар байдаг. Гэтэл зарим хүн бясалгаад очих ертөнцгүй болж, газар бүхэн түүнийх болдог тул хаана ч оршин байдаг. Зарим нэг хүн өнөөдөр Баруун зүгийн оронд очиж, Авид бурхантай уулзаад маргааш Арьяабал бодьсадватай уулздаг бол түүний хувьд огт өөр болно.

Жинхэнэ дээд бясалгалтай хүн ялгаж салгах дэс түвшингүй болчихдог. Тэр хаана ч оршино. Миний санааг ойлгов уу?

Тэр бол Арьяабал Бурхан, Авид Бурхан, Бурхан Шагжамуни, Оточ Манал Бурхан, Очирваань Бурхан мөн. Очирваань Бурхан, Авид Бурхан хоёрын аль нэг нь ирж, түүнд Бурханы хутагт хүрсэнийг нь батлах, эсвэл Бурханы хутагт хүрэхийг нь зөгнөн хэлэхгүй. Тэр өөрөө Очирваань Бурхан, тэр өөрөө Авид Бурхан болчихсон хэрэг. Ойлгов уу?

Түүнд оршихгүй газар үгүй болжээ. Тэр цагт их билгүүн хүн тэнэг мангар мэт харагдана гэдэг л болно. Учир нь тэрээр ярих юмгүй, очих түвшингүй, мөргөх бурхангүй болжээ. Хэн ч түүнийг аварч чадахгүй болжээ. Тэр өвдвөл зовно, толгой нь өвдсөн ч зовж шанална, насны тоо гүйцвэл хорвоогоос буцна. Түүнийг аварч чадах хүнгүй, эмчлэх эмгүй, өвдсөн ч оношлох эмчгүй болж.

Бясалгал сайтай бусад хүн ч бүгд Бурхан бодьсадваг хардаг. Сая миний ярьсан тэр хүн шиг, тэр хэсэг хугацаанд бясалгаж,

тодорхой нэг түвшинд хүрчихвэл тэнд хэн гэдэг ч Буддатай уулзаж, эсвэл хэн гэдэг ч их гэгээнтэнтэй уулзаж болно.

Их гэгээнтнүүд, их бясалгагчид цугларч, номын хурим хийдэг нэгэн газар орчлонд бий. Хэрвээ аль хэдийнээ хэдэн арван жил бясалгасан нэгэн их бясалгагч тэнд очвол түүнийг үй олон гэгээнтэн угтаж авдаг. “...Их Багш тавтай морилно уу” гэж нэрийг нь бичнэ. Мөн түүнийг хоёр, гурван жилийн дараа ямар шашны сургаалын эзэн болно, эсвэл алдартай их багш болно хэмээн бошиглоно. Тэр сонсоод ихэд баясаж, өөрийгөө нэн чухал үүрэг даалгавартай, буцаж очоод ном дэлгэрүүлж, хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх хэрэгтэй хэмээн боддог.

Тиймээс багш нь авшиг хүртээх үедээ та нарт: “Тиймэрхүү ахуй ойлголт бол сүртэй юм биш. Зүгээр л нэг дэс төдий. Түүнийг заавал даван туулах хэрэгтэй. Эс бөгөөс тэнд гацчихна” гэж маш тодорхой хэлсэн. Учир нь “би” очиж гэтэлгэнэ гэсэн бодол байна. Бурхан ба хамаг төрөлтөн гэх нь хамгийн төгс дээд дэс түвшин биш.

Хамгийн дээд түвшинд арга ч байхгүй, билиг ч байхгүй. Гэвч бид ихэвчлэн хэт аргын тал, эсвэл хэт билгийн тал руу хэлбийдэг. Бумбын шашны арга, билгийн дүрсийн нэг тал нь хар, голдоо цагаан толботой, нөгөө тал нь цагаан, дундаа хар толботой байдаг. Энэ нь арга, билгийн нөхцөл байдлыг харуулж байгаа хэрэг. Ихэнх хүнд аргын тал нь давамгайлж, билгийн тал бага байдаг. Тэр ч байтугай зарим үед бүхлээрээ арга, ямар ч билиггүй болдог. Харин зарим хүний билиг тал нь хэт их, аргын тал бараг байхгүй байдаг.

Арга гэж юу вэ? Билиг гэж юу вэ? Жишээлбэл, бид нэгэн их алдартай багшийг маш их хайрладаг нь түүнийг дэндүү их хүндэтгэн биширдгээс болов. Бүх зүйл түүний төлөө. Багшдаа тун баяр жаргалтай, халуун сэтгэлээр үйлчилнэ. Тэр үед бид билгийн талд байдаг. Хэрвээ багш маргааш нь биднийг сүрхий зэмлэж, ямар ч шалтгаангүй загнавал, ямар ч буруу хэрэг хийгээгүй бид багш намайг хилсдүүлэв гэж боддог. Тэгээд ихэд бухимдан уурлаж, багшийгаа орхиж явахаар шийднэ. Энэ үед бид аргын талд байдаг, ойлгов уу?

Арга ба Билиг, Билиг ба Арга ийнхүү ээлжилсээр биднийг бараг галзууруулдаг. Эгэл хүмүүс бид байнга арга, билгийн нөлөөнд байдаг болохоор өөрийн биеэ хянаж чаддаггүй. Арга байх гэсэн ч билиг болчихоод билиг байх гэвэл арга болчихоод байдаг. Харин Бурхан бодьсадва хүний арга, билиг нь тэнцүүхэн байдаг. Ойлгов уу?

Зарим нэг Зэнгийн багш даяаны тойрог зурж, арга үгүй, билиг үгүй гэдгээ илэрхийлэх дуртай. Гэтэл тэднээс илүүхэн хэдэн асуулт асуувал дорхноо уурлана. Саяхан багшийнх нь ярьсан тэр нэгэн Пүли дэх “их багш”-тай адилхан. Бид арга, билигийг даван туулбал Бурхан бодьсадва болно. Миний санааг ойлгов уу? Зэнгийн багш хэмээгч хүмүүстэй уулзвал тэд тойрог зурж, өөрийн дэсээ бумбын шашинтнаас илүү өндөр гэж ойлгуулах дуртай. Бурхан бодьсаватай уулзах, гэгээнтнүүд, өнгөрсөн цагийн их багш нарт залбирч мөргөх, ёс суртахуунтай үйл хийж сурах, арга, билигийг эрхшээдэг болох зэрэг нь бүгд арга, билигт багтдаг. Гэтэл тэд: “Надад арга ч байхгүй, билиг ч байхгүй. Арга, билигийг би аль хэдийн даван туулсан” гэж ярьдаг.

Ингэж хэлэх нь буруу биш. Гэвч та нарт хэлэхэд Бурхан бодьсадвад арга ч бий, билиг ч бий. Энэ бүхнийг даван туулаагүй, арга, билигийн дотор байдаг, гэхдээ арга үгүй, билиг үгүй, ойлгож байна уу? Тэд арга, билигийг бүрэн огоорон орхисон гэсэн үг биш. Хэрвээ огоорон орхивол юу болж хувирах вэ? Бүхнийг огоорвол тэд яаж энэ махан биетэй байж чадах вэ? Яаж хамаг төрөлтнийг гэтэлгэн ангижруулах вэ? Учир нь зарим төрөлтөнд арга хэрэгтэй байдаг, зарим төрөлтөнд билиг хэрэгтэй байдаг. Тиймээс бүгдийг огоорон орхиж болохгүй, миний санааг ойлгов уу? Багшид нь арга, билиг аль алин нь бий. Хэрвээ өөр зүйл хэрэгтэй бол дахиад бас нэмж болно. Тиймээс багшийгаа энд ирвэл дандаа чихэр шиг сайхан үг хэлнэ гэж бүү бод. Энэ бол та нарын гэнэн бодол. Тийм байвал хамаг төрөлтнийг гэтэлгэн ангижруулж чадахгүй. Арга, билиг бүрэн байвал л төгс төгөлдөр болж, хамаг төрөлтнийг гэтэлгэн ангижруулж чадна.

Яагаад арга, билиг аль аль нь байх ёстой вэ? Учир нь зарим хүнийг загнах хэрэгтэй, жишээ нь, бид аятайхан хэлбэл балчир хүүхэд дороо ойлгож, даруй хийдэг. Зарим нь аашилж загнавал хийнэ. Ойлгож байна уу? Иймээс арга, билиг хэрэгтэй, тийм биз? Эгэл хүмүүс ч үр хүүхдээ хүмүүжүүлэхдээ арга, билигийг хослуулдаг байтал хүмүүсийг гурван ертөнцийг туулан гэтлэхэд сургахад арга, билигийг ашиглахгүй байж болохгүй.

Орчлонд арга, билиг байгаа нь бидэнд хэрэглүүлэхийн төлөө юм. Тийм биш бөгөөс тэр нь оршихгүй байсан, ойлгож байна уу? Энэ орчлонд нэг ч хэрэгцээгүй зүйл байхгүй. Нэг ч муу зүйл бас байхгүй. Харин бид яаж ашиглахыг мэддэггүйн улмаас ач тусгүй, муу зүйл болж хувирдаг. Жишээлбэл, зарим хорт өвсийг эмч хоруу чанартайг нь мэдэвч өөр зүйлтэй хольж, тамир тэтгэх эм болгон найруулж, өвчин эмнэдэг. Бас хэдийгээр маш сайн эмийн

ургамал мөн боловч хэтрүүлэн хэрэглэвэл хор болдог, тийм биз?

Тиймээс аргын тал хэт их, хэт бага байх аль аль нь сайнгүй. Бидэнд арга, билиг аль алин нь хэрэгтэй. Байнга ашиглаж чадвал тун сайн. Тэрнээс арга, билгийг бүрмөсөн огоорох ёсгүй юм. Бүгдийг огоорвол хоосроод өчүүхэн ч хайрлан энэрэх сэтгэлгүй болно. Хайрлах энэрэх сэтгэлгүй хүн яаж хамаг төрөлтнийг энэрэн нигүүлсэх вэ? Хэрвээ бясалгаад бүх зүйл хов хоосон болсон бол хүн танд зовлонгоо яривал та юу ч мэдрэхгүй. Ийм түвшинд хүртэл бясалгавал муу. Хэдийгээр чамд муу явдал тохиолдоогүй ч бусад хүнд асуудал бэрхшээл үүсдэг. Чи тэднийг өрөвдөн хайрлах хэрэгтэй. Өрөвдөх сэтгэлгүй бол Будда болохын ч хэрэггүй. Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх ч шаардлагагүй. Ном айлдах бүр ч хэрэггүй. Энэ дэлхий дээр ийм байдлаар амьдраад юу хийх вэ? Ойлгож байна уу?

Гэтэл энэ ертөнц тийм ч муу биш. Аль ч ертөнцөд үлдэж болно. Тамд ч очиж болно. Тэгвэл энэ тоост хорвоод яагаад үлдэж болохгүй байх билээ? Энэ дэлхий тун үзэсгэлэнтэй. Олон янзын төрөлтөн нь өөр өөр төрхтэй. Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс нь хоорондоо бүгд адилгүй. Хоёр эрэгтэй, хоёр эмэгтэй байсан ч харахад огт өөр байдаг нь үнэхээр сонирхолтой. Өдөр бүр хүмүүстэй уулзаж ярилцан цаг нөгцөөж болно, уул ус харан баясаж болно, сонирхолтой зүйл тун их. Тиймээс энэ дэлхий хэрэгцээгүй биш, харин тун сайн газар.

Орчлонд заавал нэг бүтээгч байх ёстой. Учир нь бүх зүйлийг бүтээсэн нэгэн хүн байгаа, тиймээс л оршин байгаа хэрэг. Тиймээс аливаа юмыг зохион бүтээдэг тусгай үйлдвэр заавал байх хэрэгтэй. Бидэнд ийм сайн бие махбод, ийм сайхан гараг дэлхий байна. Хэн нэгэн бүтээгээгүй байна гэж яаж байх билээ? Тэр хүн магадгүй нэгэн зүйлийн хүч, эсвэл бидний сэтгэл байж магадгүй. Хэдийгээр бид мэдэхгүй ч энэ орчлонг нийтэд нь бүтээсэн ямар нэг зүйл заавал байгаа. Энэ дэлхийг харахад үзэсгэлэнтэй, янз бүрийн төрөлтөнтэй, модтой, чулуутай, цэцэгтэй, ногоотой. Энэ бүхнийг бүтээсэн бүтээгчийн хүч заавал байх бөгөөд өчнөөн түм буман сая жилийн туршийн хугацаанд бүтээсэн байх ёстой, ойлгож байна уу?

Тэр хүч, эсвэл тэр хүний ажил тун их, маш завгүй, үнэхээр хичээж, онцгой их билиг ухаан, төсөөлөн бодох хүчийг дайчлан байж ийм нэг сайхан гараг дэлхийг бүтээн та бидэнд эдлүүлжээ. Бид үнэ мөнгө төлөхгүй баясан эдэлдэг. Жишээ нь, өдөр бүр хүмүүстэй уулзахад ямар ч мөнгө хэрэггүй, уул ус харан баясахад бас мөнгө төлөхгүй, тэгэхлээр энэ дэлхийд муу тал байна уу?

Хэрвээ муу гэвэл бидний сэтгэл муу, сайныг саар болгон харах болсноос бүх зүйл үүдсэн. Хэдийгээр энэ дэлхий хичнээн сайхан байсан ч бид түүнийг эвдэн сүйтгэж, ой модыг дур зоргоороо тайрчээ. Агаарт гарсан, ууланд авирсан, хээр хооллосон үедээ бид энд тэндгүй гялгар уут, шил, лааз хаяснаас тэр газар аажимдаа хогийн цэг болжээ. Энэ бүхнийг бид л хийсэн. Тэрнээс дэлхий ертөнцийн муу гэж байхгүй.

Дэлхий ертөнц муу байгаа нь бүгд хүнээс болсон, тийм үү, үгүй юу? Анхандаа ямар ч асуудалгүй байв. Гэтэл хэн нэг нь уурлаж, нэгнээ хөнөөснөөр муу болж хувирсан байна. Уг нь саяхан тун сайхан царай зүстэй хүн байсан тэр хүн одоо үхдэл болон хувирч, харлаж зэвхийрээд цус нөж нь урсан тэнд хөдлөх ч үгүй хэвтэнэ. Нүд нь бас дээшээ гөлийжээ. Уг нь тэр их сайхан нүдтэй, өчигдөрхөн л хүний сэтгэлийг хөдөлгөж, харсан хүний хайрыг татаж байсан, гэтэл өнөөдөр үхээд галгүй болжээ. Шороо, ус, хий, төмөр, мод таван махбодын цогцсоо эвдүүлж, үзэшгүй муухай болж эхэлжээ.

Хөгшин хүн ч байсан биеэ сайхан арчилж, үсээ буржийлгаж, нүүрээ будан өөрийн бяцхан ертөнцөө гоёмсог болгоно. Настай хүмүүсийн зарим нь бас гэрлэдэг. Энэ нь тэр гоё сайхнаараа байна гэсэн үг. Тэр хувцас өмсөхдөө ч толины өмнө өөрийгөө удтал шинжээд сэтгэл ханамжтай болон гарч оддог. Иймээс энэ дэлхий тун зугаатай, муугүй, Хэрвээ муу байвал тэр нь хүнээс л болсон хэрэг. Хэн нэгэн хүн муу муухайг үйлдвэл бусад нь гомддог, тийм биш үү?

Жишээлбэл, нэгэн хүн бусдын эхнэрийг хөнөөж, аймшигтай үхдэл болговол эр нөхөр нь мэдээж маш ихэд хорсож: “Миний эхнэр өчигдөрхөн ямар сайхан гоо үзэсгэлэнтэй хүн байлаа, гэтэл өнөөдөр ийм болов” гэж бодно. Тэгээд өш санасан сэтгэлээр нөгөө этгээдийг хөнөөнө. Түүний ах дүү нь бас сэтгэл төвдөлгүй ирээд нөгөө хүнийг хөнөөнө. Дараа нь алагдсан этгээдийн ах дүү нь эсрэг этгээдээ хөнөөнө. Ингэж харилцан хөнөөлдөж, өшөө хорслын гал унтрахгүй үргэлжлэнэ.

Өшөө хорслын үндэс нь ердөө л ганц хоёр хүнээс л эхэлдэг. Тэд дэлхий ертөнцийг бусниулснаас болж, дэлхий ертөнц мууддаг. Жишээлбэл, нэгэн хүний аргын тал хэтэрхий их бол уурлах дуртай байдаг. Үүнд нь бид эгдүүцэн дайтаж, улмаар түүнийг хөнөөнө. Тэгээд дэлхий ертөнц эмх замбараагүй болж, самуурч эхэлнэ. Ойлгов уу?

Ихэнх хүн аргын талын зан чанар хэт давамгай байхад дургүй, бүгд билгийн талын занд дуртай. Тиймээс хүмүүс инээмсэглэж

байхад дуртай байдаг. Сая багшийнх нь харсан тэр хүн аргын тал руу хэт хэлбийсэн мэт санагдсан, тиймээс түүнд билгийн талын зүйл илүү их нэмвэл сайнсан. Багш нь түүнд дургүйдээ биш, дуртай учраас тусалсан юм. Харин эгэл хүмүүс дургүй бол түүнийг шууд хорлохыг боддог. Тэр ч байтугай хөнөөж орхино. Ойлгов уу?

Нэг хүн дэндүү хар бараан санагдвал жаахан цайвар өнгө нэмж, тэнцвэртэй болгохыг хүсэхгүй, харин бүрмөсөн арчиж хаяхыг боддог. Түүнд тусалж дотоод сэтгэлийг нь засахыг огт хүсдэггүй.

Жишээлбэл, хувцасны маань нилээд хэсэг нь бохирджээ. Бид залхуу нь дэндээд эсвэл тэвчээргүй бол тэр хувцсаа шатаачихна. Уг нь угаасан бол хожим өмсөж болох байв. Угаагаад арилахгүй бол будаад өөр гоёмсог хувцас болгох, эсвэл тэр хэсэгт нь хэдэн цэцэг хатган шинэлэг загварын хувцас болгоод өмсөж болно.

Гэвч бидний ихэнх маань бүтээлч хүчээ ашиглахгүй, сүйтгэгч хүчээ хэтэрхий их ашигладаг. Хэн нэгэн хүнд дургүйцвэл шууд хөнөөмөөр санагдана. Хүмүүс бидний арга барилд дургүйцвэл төвөг саад учирна. Энэ бүхэн бидний муу санаа, муухай бодлоос болж байгаа юм.

Бид зарим хүнийг их муу хүн гэж боддог, гэтэл бусад хүн түүнд их сайн. Жишээлбэл, зарим хүүхэн харахаас зэвүүцэм, түүнд дуртай хүн байхгүй, гэтэл нөхөр нь түүнийг ихэд хайрлаж байдаг. Тиймээс дургүй гэх шалтгаанаар хэн нэгнийг алж хөнөөх эрх бидэнд байхгүй. Яаж ч ийм эхнэртэй хамт байж чадаж байна аа, би чамд туслаад алаад өгье гэж болохгүй. Түүнийг албал нөхөр нь мэдээж чамайг тун их үзэн ядна. Тэгээд чамаас өшөөгөө авна. Тэр цагаас эхлэн энэ дэлхий аятай сайхан байхаа болино.

Хэрвээ бид үргэлж баяр хөөртэй байвал юм бүхнээс сайн сайхныг мэдэрнэ. Муу муухай зүйл байсан ч сайн сайхан болно, учир нь муу муухай байгаа нь бидэнтэй холбоогүй, ойлгож байна уу? Тэр цагт л энэ дэлхий эмх цэгцтэй болно. Арьяабалын аргаар бясалгавал бид ч мөн баяр хөөртэй, эрх чөлөөтэй болж, юм бүхнийг хүлээн зөвшөөрч, юунд ч үл автана.

Тэр үед яагаад бидэнд юм бүхэн сайн сайхан, төгс төгөлдөр харагддаг вэ? Учир нь орчлонг бүтээгч их хүч нь аргыг ч бүтээдэг, билгийг ч бүтээдэг. Энэ нь түүний эрх, энэ нь түүний хобби юм. Тиймээс бид хэн нэгэнд хичнээн дургүй байсан ч түүнийг эрх чөлөөтэй байлгах учиртай. Учир нь Бүтээгч аргыг ч, билгийг ч бий болгосон. Ойлгов уу? Жишээлбэл, хүүхэлдэйн жүжигт

нэг хүн ард нь зогсоод хоёр, гурван хүүхэлдэйг тоглуулдаг. Хүүхэлдэйнүүд нэг нь ийшээ, нөгөө нь тийшээ үсэрч байгаа нь тэр хүний хийх ажил. Хүүхэлдэй өөрөө харгис, эсвэл сайхан сэтгэлтэй байгаадаа биш. Бүх зүйл ар талд байгаа найруулагчийн заавраар хийгдэнэ.

Кино ч адилхан, тэр алдартай одод, жүжигчид ч үнэндээ жирийн биднээс ялгаагүй, тийм биз? Би өмнө нь кинонд тоглож байсан тул мэднэ. Би харахад царай муутай, намхан туранхай, жижигхэн биетэй. Гэтэл намайг тэд оо энгэсгээр гоодоод өөрөө ч танихааргүй болгосон. Яг хатан хаан мэт, надад өөр хувцас өмсүүлж, нүүр хувиргасанд жийнстэй явдаг шигээ чөлөөтэй байж зүрхлэхгүй болсон. Тэр үед би хараахан Арьяабалын аргаар бясалгаагүй байсан юм.

Нүүр хувиргасны дараа огт өөр хүн болсон мэт санагдсан. Энэ бол найруулагч намайг ийм үзэсгэлэнтэй болгон өөрчилж, бас тийм үзэсгэлэнтэй хүмүүстэй хамт бүжиглүүлснээс болсон хэрэг. Тэр үед би үзэсгэлэнтэй, эрхэмсэг бяцхан гүнж, хатагтай болж хувираад ханхүү, их түшмэлтэй хамт ёслолын дайллага хийв. Найруулагч яаж жүжиглэхийг заагаагүй ч би тийм орчинд аяндаа жүжиглэж байв. Учир нь тухайн орчин их өөр байсан, ойлгов уу? Хүмүүс бүгдээрээ маш гоё хувцаслаж, тун дэгжин эрхэмсэг байсан тул би аяндаа л яг тэдэн шиг болж өөрчлөгдсөн.

Зарим хүн гэнэт маш догшин хэрцгий болж хувирсан нь хувцаслалт, нүүрний будалтаас болсон хэрэг. Учир нь түүний нүүрэнд хар баг зүүж, харгис догшин харагдахуйц хувцаслан маш хэрцгий болгон хувиргасан. Тиймээс тайзан дээр эгэл жирийн нэг хүн нүүр будалтын дараа тэс өөр болж хувирдаг. Жишээ нь, чиний найз жүжигчин бол нэн эртний хувцас хунар өмсөж, урт сахал зүүгээд нүүрээ хар, цагаанаар будвал чи түүнийг бараг танихгүй, тийм биз? Учир нь тэр үед маш харгис догшин дүртэй болчихсон байх юм.

Энэ дэлхий ч мөн адил, арга, билиг аль аль нь бүтээгчийн бүтээл. Сайн хүн байгаа нь бүтээгчийн хүсэл, муу хүнийг ч бас бүтээгч тийм байлгахыг хүссэн, ойлгов уу? Өөрийнхөө дүрд тоглож дуусвал хувцаа тайлж, будгаа арилгаад жирийн хүн болж хувирна. Санааг нь ойлгов уу?

Тиймээс бид аргын талд ч дурлах хэрэггүй, бас билгийн талд ч дурлах хэрэггүй. Гэхдээ одоо бид ийм байж чадахгүй байна. Арьяабалын аргаар бясалгавал бид арга, билгийг эрхшээж чадна. Тэр цагт харин арга, билгийг ашиглаж болох юм. Арга, билигт захирагдахгүй. Одоо бол бид арга, билгийн эрхээр л байна. “Арга”

тийш хэлбийвэл тун ширүүн, ууртай, хүлцэж чадахааргүй болдог. “Билиг” тийш хэлбийвэл аз жаргалтай, баяр хөөртэй болно.

Тэр өөрөө л ирсэн. Бид ирүүлье гэж ирүүлээгүй юм. Бид арга, билгийг халаасандаа хадгалаад аргыг ашиглая гэвэл аргыг гаргаж ирээд билгийг хэрэглэе гэвэл билгийг гаргаж ирээд яг мөнгө шиг дуртай үедээ хүссэн хэмжээгээрээ хэрэглээд байж чадахгүй.

Зарим хүн их мөнгөтэй ч мөнгөнийхөө боол болж, ганц зоос ч хэрэглэж зүрхлэхгүй, бүгдийг нь банкинд хадгална, эсвэл газарт булж, газар, усны эздээр мануулаад өөрөө ч хэрэглэж төвдөхгүй, аав, ээждээ ч зориулж чадахгүй байдаг.

Бидний байдал ч адилхан, хэрвээ бид арга, билгээ ашиглахгүй бол арга, билиг биднийг ашиглана, ойлгож байна уу? Тийм учраас бид биеэ барьж дийлэхгүй, уурлавал галзуурах шахна, дурлавал солиорох дөхнө. Хэн нэгнийг хайрлавал галзуурах мэт болно. Нэгэн бүсгүйд дурлаад солиорох шахдаг нь бүсгүйн баяр, гунигт эрхшээгдсэнээс болдог ажээ.

Арьяабалын аргаар бясалгавал бид баяр хөөр, гуниг зовлон байсан ч хянаж чаддаг болно. Бясалгах тусам хянаж эрхшээх чадал нэмэгдэж, хорь, гуч, тавь, жаран хувь болно. Энэ нь бидний бясалгалын дэс түвшнээс хамаардаг. Бясалгал сайжирч дэвшихийн хэрээр хянаж эрхшээх хувь өснө. Арга, билгийг хяналтандаа бүрэн оруулж чадвал бид Будда болдог.

Бурханы хутагт хүрнэ гэдэг нь тун сүрхий, ер бусын биелэгдэшгүй явдал биш. Учир нь арга, билиг бидэнд угаасаа заяагдсан байдаг, ойлгов уу? Гаднаас хайж олоод ашиглах хэрэг биш. Бидний дотоодод юм бүхэн байдаг. Арга ч бий, билиг ч бий. Гол нь ашиглаж чадах нь чухал.

Одоо би та бүхэнд энгийн нэг зүйрлэлээр тайлбарлая, жишээлбэл, заримдаа аав, ээжүүд хүүхдүүддээ жинхэнээсээ уурладаггүй, харин чихэр жимс хэт их идээд шүд нь өвдөх вий гэж эмээснээс болж загнадаг, эсвэл гадаа их тоглоод хичээл номоо хийж амжихгүй болно гээд уурласан дүр үзүүлж, хонгыг нь хорсгодог. Зузаан гуян дээр нь алгавал гэмтэхгүй, зодуур даана, жаахан хорсохоос цаашгүй.

Энд ер хүүхдийг дураараа зодож занчиж уурласан юмгүй. Хэрвээ уурлаад зодсон бол биеэ захирч дийлэхгүй харангуутаа шууд алгадаад авах байсан. Харин жинхэнээсээ уурлаагүй учраас хаана алгавал өвдөхгүй, гэмтэхгүй байх тухай бодоод тийм газар хайжээ.

Хэрвээ хүүхдийг өдөр бүр аргадаад байвал эрхийн тэнэг болж, үг сонсохгүй. Тиймээс хэзээ нэгэн цагт хатуухан аргаар үзэх хэрэг гарна. Хатуухан гэдэг нь хатуу чангын хатуу, мөн арга, билгийн аргын тал ч гэж хэлж болно, ойлгов уу?

Бурхан бодьсадва ч адилхан, арга, билгийг бүгдийг нь орхино, огоорно гэж байхгүй, түүнд юм бүхэн бий, хамаг төрөлтөн үй олон, тэдэнд өөр өөр бэлэг шаардлагагтай. Хэрвээ Бурхан бодьсадва юу ч үгүй хоосон байвал юугаа зарах вэ? Тиймээс арга, билгийг бүгдийг огоорч, орхиж болохгүй. Жишээлбэл, нэгэн баян хүний гэр орон нь дутах юмгүй элбэг дэлбэг, хүссэн бүхнээ худалдаад авчихна. Гэтэл тэр хүн нэг том худалдааны зах нээжээ. Тэнд зарахгүй юмгүй. Энэ бүхнийг тэр өөрөө хэрэглэх гээгүй. Тэр аль хэдийнээ маш баян болсон тул юугаар ч дутахгүй. Хэрэг гарвал хүмүүс түүнд худалдаж аваад хүргээд ирнэ. Харин тэр бусдын төлөө л энэ худалдааны төвийг нээсэн аж.

Яг үүн шиг, Бурхан бодьсадва хамаг төрөлтнөөс ангид байж болохгүй, бурханы сэтгэл бол хамаг төрөлтний сэтгэл. Бодь сэтгэл бол нисваанис. Нисваанис бол бодь сэтгэл. Бурхан бодьсадва нисваанисыг бодь сэтгэл болгон хувиргадаг. Ойлгов уу? Хэрвээ та бүхэн тийм хүн больё гэвэл Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэгтэй.

Арьяабалын аргаар бясалгавал ямар муу талууд байдгийг би та нарт бүгдийг ярилаа. Сонголтоо өөрсдөө хийнэ биз ээ. Учир нь Арьяабалын аргаар бясалгахад сайн тал байхгүй, буян хишиг байхгүй, ид шид байхгүй, байсан ч хэрэглэж болохгүй. Бясалгалдаа дэвшье гэвэл шид ашиглаж болохгүй, Арьяабалын аргаар бясалгаж байгаа хүн шидийн хүчээр бусдын өвчнийг ч эмнэж болохгүй, юу ч байхгүй.

Та нар тэгэхээр бясалгах уу? Бясалгах хүн хэд байна? (Зарим нь: *Харьж гэрийнхээ асуудлыг зохицуулчихаад ирж бясалгана аа гэв.*) Би таныг гэр бүл, үр хүүхдээсээ хөндийр, тэднийг бүү асар, бүү халамжил гэж хэлээгүй. Дэндүү тэнэг байна. За яахав! Та нар бясалгаад ч хэрэггүй, гэгээрээд ч хэрэггүй. Бурхан бодьсадва ч хүмүүсийг өөрчилж, тэдэнд нөлөөлж чадахгүй, тэгэхээр та нар яаж нөлөөлөх вэ дээ? Хүн бүхэн өөр өөрийн үйлийн үртэй, өөр өөрийн зам мөрөөр явна, ойлгов уу?

Шагжамуни Бурхан хамгийн энэрэнгүй, хамгийн сайхан сэтгэлтэй, гэтэл үеэл дүү Дэвадэтга нь түүнийг хорлож хөнөөхийг боддог байсан. Тийм болохоор та нар ч хүүхдэдээ яаж нөлөөлж чадах вэ? Ийм их “Би” гэх үзэлтэй хүн яаж Арьяабалын аргаар бясалгах вэ? Бодох зүйл ихтэй бол бясалгах хэрэггүй.

Юу ч бодохгүй, багшдаа бүрэн итгэж, багшийн заасан бүхнийг дагаж чадах үедээ ирээрэй, миний санааг ойлгов уу? Одоо бол таны уяа хүлээс дэндүү их, ийм их би гэх үзэлтэй, түүнийгээ арилгаж чадахгүй. Цаг үргэлж ертөнцийн явдлыг бодож, энэ ертөнц багшаас илүү хэрэгцээтэй, үр хүүхэд багшаас илүү, гэтэлж ангижрахаас илүү чухал байна. Тэгэхээр бясалгаад хэрэггүй, одоо бясалгахаар шийдсэн ч би таныг хүлээж авахгүй, ийм хүнийг шавиа болговол багшид яршиг төвөг л удна.

Тиймээс өчигдөр би та нарыг өвс хадуулахаар явуулаагүй юм. Учир нь тэнд хүн болгоныг очуулдаггүй. Зөвхөн авшиг хүртсэн, олон жил ногоон хоол идсэн, маш сайн бясалгадаг, бие, хэл, сэтгэл нь бүрэн ариуссан хүмүүс л очиж болно. Авшигтай хүн ч багштай дураараа уулзахгүй, багшид дураараа өргөл барьц өргөхгүй. Хэрвээ өргөл барьц өргөө гэвэл эхлээд өдөр бүр хичнээн цаг бясалгаж, аялгуу ажиж, бясалгал дэвшсэн эсэхээ тодорхой хэлэх ёстой.

Авшиг хүртээгүй хүмүүс багштай уулзах нь мөн л адилхан. Багш нь дэндүү өгөөмөр. Тиймээс та бүхэн энд ирэх, багштай уулзах, суралцах, суралцахгүй энэ бүгдийг өөрийн дураар шийддэг. Хараахан авшиг хүртээгүй учир та хэд зөвхөн ном айлдах үеэр л ирдэг. Тэгэхээр энэ нь түр зуур шавилж байгаа хэрэг. Тиймээс би та нарт жаахан өгөөмөр ханддаг. Өөрийн шавь нарт бол харин нилээд хатуу чанга хандана. Одоо та хүүхдээ бодоод хожим ирж бясалгая гэж байна. Тэгвэл та бодох ч шаардлагагүй, бясалгах ч хэрэггүй, харьж үр хүүхдээ асарсан нь дээр гэж би зөвлөө.

Бид төрөл төрөлдөө их олон хүүхэдтэй байсан, дараа төрөлдөө бас олон хүүхэд өсгөх байх, одоо байгаагаас ч илүү олон байж магадгүй. Төрүүлж өсгөх хүүхэд олдохгүй гэж бүү зов, харин их багштай уулзаж чадахгүйд л зовбол зохино.

Төрөл төрөлд үр хүүхдээр дутахгүй, өөр олон олон авлагын эзэн бидний үр хүүхэд болж, цаг зав, хөрөнгө мөнгө, хүч чадлаа зориулан үйлийн үрийн өр төлөөсөө төлж дуустлаа халамжлан өсгөнө. Магадгүй зарим нь их эрт дөрөв, тав, арван насандаа явчихдаг. Тэр үед бид хүү минь явчихлаа гэж ихэд шаналан уйлдаг. Үнэндээ бол: Миний өглөгийн эзэн явчихлаа. Одоо би эрх чөлөөтэй болов. Үйлийн үрээ ийм хурдан төлж дуусгахад минь тусалсан Бурхан бодьсадвад талархлаа гэж ёслол тэмдэглэвэл зохилтой.

Гэвч манай энэ дэлхийд бүх зүйлийн хөл толгой нь солигдож, хамгийн чухал явдал хэрэггүйд тооцогдож, хамгийн хэрэггүй

зүйл нэн эрхэм чухал болжээ. Тиймээс бид эхнэр, нөхөр, үр хүүхдээ хамгийн чухалд үздэг. Тэднийг үл тооно гэсэн үг мэдээж биш, асарч халамжлах нь тодорхой, учир нь тэдэнд төлөх урьдын өр төлөөс бидэнд байгаа учраас одоо бүгдийг төлж барагдуулах хэрэгтэй. Үүнийг төлөхдөө уурлаж бухимдах хэрэггүй, ойлгов уу? Гэвч тэд бидний хамгийн гол, хамгийн чухал зорилго ерөөсөө биш, хэрвээ энэ нь бидний хамгийн дээд зорилго болчих аваас хөл толгой нь солигдсон эндүүрэл болно.

Тийм учраас бид төрөл төрөлдөө үхэж төрөх сансрын хүрдэнд эргэлдэн тэдний дотуур хувцас, оймсыг угааж, мөнгө олж, өнөөдрийг хүртэл тэжээж, бас ихэд хайрлаж, сэтгэл хоргодон байгаа нь энэ ёс учрыг мэдэхгүйгээс болж байгаа юм.

Ойлгож мэдээгүй нь мунхагийн харанхуй, ухаарч мэдсэн нь гэгээрэл. Ялгахад ядах юмгүй.

Бурхан хамаг төрөлтнөөс ялгаагүй, нэг талаар хамаг төрөлтөн, нөгөө талаар Бурхан бодьсадва. Хамаг төрөлтөн угаасаа бурхан, бурхан гэдгээ л мэдээгүй яваа юм. Ханхүү багадаа хааны хүү гэдгээ мэдэхгүй байснаа том болоод ойлгодогтой адилхан, ойлгов уу?

Та нар яагаад ингэж их инээлдэв? Дараа дахин ирээд дотуур хувцас угаах дуртай байна уу? Нарийн ажвал хүн яг л илжиг шиг болохыг ойлгоно доо. Өөрийгөө ч зовж тэжээж байгаа атал эхнэр, хүүхэд ч гэнэ, яг л илжиг шиг, өөрийн идэх өвсийг олно, бас бусдын өгсөн ачааг үүрэх тул ачаа дарамт их. Үхэр, адуу ч адилхан, тэд хүнд тэрэг чирдэг, ойлгов уу?

Хэрвээ багшийнхаа ярьж буй ёс учрыг сонсоод ойлгосон, сэтгэлд чинь нийцсэн бол энд үлдэж болно. Өмнө нь багш нь авшгийг нилээн чөлөөтэй хүртээж байсан. Харин одоо илүү чанга байх хэрэгтэй болсон. Учир нь цөөнгүй хүн эрхэм хүмүүн байж чадалгүй итгэл эвдэв. Тэд бурханы ном сурахын төлөө бус, ном хулгайлахын төлөө ирсэн байжээ. Номын ёсонд суралцах үедээ багшдаа насан турш ногоон хоолтон байж чадна гэж амаласан ч гэртээ хариад мах идэх болжээ. Ингэж болохгүй, маш хүнд үйлийн үрийн өр төлөөсөнд унаж, гэтлэн ангижирч чадахгүй болно.

Багш нь дураараа дэндүү өгөөмөр аашилж болохгүй. Одоо заавал тэднээр андгай тангараг өргүүлдэг болсон. Урьд нь Газрын зүрхэн бодьсадва тангарагласан шиг. Ингэвээс тэд эрхэмлэн нандигнана. Зарим шашны бүлэг шавь нараа тангараглахыг шаарддаг тухай сонссон. Жишээ нь, төрөл төрөлдөө үргэлж хамт байна гэх зэргээр. Би тэгж олон зүйл шаардахгүй. Энэ нэг

насаараа байхад л хэдийнээ хангалттай. Яах гэж төрөл төрөлдөө салахгүй явах вэ? Энэ төрөлдөө л салахгүй явбал болно. Хожим дээд ертөнцөд очоод эргэж ирэхгүй болно. Багштайгаа үргэлж зууралдах шаардлагагүй. Тиймээс төрөл төрөлдөө хамт байна гэж болохгүй. Бид эртхэн салах нь хамгийн сайн, хурдхан их багш болж, эрх чөлөөт хүн болно. Төрөл төрөлдөө багштайгаа зууралдах хэрэггүй, та нар тэгж хүссэн ч би дургүй.

Хүнтэй зууралдах нь их зовлонтой, шавь нар ирж зууралдвал бүр залхмаар. Учир нь тэдний нүгэл хилэнц над руу шилждэг. Заримдаа багш нь зарим нүгэл хилэнцийг хүлээж авахгүй байх сонголт хийдэг. Гэтэл тэдний тэгж их зовж зүдрэхийг хараад сэтгэл төвдөхгүй, өмнөөс нь авчихдаг. Ойлгов уу? Тиймээс шавь нартай зууралдах нь үнэхээр залхмаар.

Хүмүүсийн ихэнх нь их сул дорой, энийг ч, тэрийг ч сурахыг хүсдэг хэрнээ нэгийг нь ч гүйцэд сурч, төгс эзэмшдэггүй. Жишээ нь, өмнө нь анагаахын шинжлэх ухаанд суралцан эмч болоод өвчтэй хүнийг зовлонгоос нь аврахыг хүссэн ч ганц хоёрхон жил суралцаад их л ядарсан шиг санагдаж, тэд өвдөх нь тэдний хэрэг, энд би ингэж зүдрэх хэрэг байна уу гэж бодно. Тэр үед түүний түвшин яг тэндээ үүрд гацдаг.

Бясалгагч хүн ч адилхан, авшиг хүртэх амархан, багшийгаа олчихвол авшиг хүртэж чадна. Гэгээрэх ч бас хамгийн хялбар явдал, Төгс гэгээрсэн их багшийг олж чадвал гэгээрнэ. Гэвч бид үргэлжлүүлэн гэгээрэхгүй байхаас айдаг. Гэгээрлээ хөгцрүүлээд өдөр бүр тордохгүй байх нь хамгийн ноцтой асуудал.

Заавал сахих ёстой сахилуудаа үл тоож, өнөөдөр багшаас авшиг хүртэхийг хүсвэл яаруу сандруу ирээд ногоон хоолтон байна, асуудалгүй хэмээн батална. Гэртээ харивал эхнэр нь ногоон хоол хийж өгөхгүй бол шууд шалтаглан мах иднэ. Хэрвээ чамд тууштай сэтгэл байвал эхнэр, аав, ээж аль аль нь ч хорьж дийлэхгүй. Хүмүүс бид хэл яриатай, хэдийгээр үг яриа хүч муутай ч ядаж ойлголцох хэрэгсэл болгон тэдэнтэй хүндэтгэлтэй, эелдэг боловч эрс шийдэмгий өнгө аясаар ярилцах хэрэгтэй. Өнөөдөр яриад хүлээн авахгүй бол маргааш дахиад ярилцах хэрэгтэй.

Аав, ээж чинь хор өгвөл хор ууж, мах ид гэвэл багшийгаа тэр дороо мартан мах идвэл тэдэнд ачлалтай байгаа хэрэг огт биш. Үнэндээ бол та нарын мах идэх эсэх нь надад ямар ч хамаагүй. Гэвч хамаг төрөлтөн Бурхан болоод ирж аврахыг чинь хүлээж байдаг юм. Тун олон гахай, тахиа, адуу, үхэр мах идэхээ больж, илүү удаан амьд явах завшааныг тэдэнд олгохыг хүлээж байдаг. Хэрвээ хүн төрөлхтөн бүгд ногоон хоолтон болбол маш

олон амьтан баярлана. Тэд баярлан дуулж бүжиглэнэ. Биднийг хайрлана. Хаана ч очсон тэд бидэнд дуртайяа ойртон ирнэ. Бас бидэнд дасаж хоргодоно, ойлгов уу? Энэ бол Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүний сэтгэлийн амар амгалангийн өглөг юм. Хамаг төрөлтнийг айлгаж зовоохгүй.

Сэтгэлийн амар амгалангийн өглөг гэж юу вэ? Айдас хүйдэсгүй байлгах өглөгийг хэлнэ. Бид айдасгүй байлгах өглөгөөр хамаг төрөлтний сэтгэлийг тайтгаруулж, та нар зовох хэрэггүй ээ, өнөөдрөөс эхлэн би чамайг идэхгүй тул чи урт насална гэж тайвшруулна. Хэрвээ бид өөрөө үхэлгүй мөнх наслах хүсэлтэй мөртлөө хамаг төрөлтнийг хөнөөж идэхийг үл ойшоовол энэ нь үйлийн үрийн хуулийн эсрэг явдал биш гэж үү? Ямар үйл байна, тийм үр байна, бид богино наслах үйл хийгээд урт наслах үрийг олж чадах уу?

Хэрвээ үхэлгүй мөнхрөхийг хүсвэл Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэгтэй. Мэдээж махан биеэр мөнх наслах биш, учир нь энэ махан бие чухал биш. Бидэнд маш үзэсгэлэнтэй, нэн тухтай, өөрийн болгоход илүү тохиромжтой өөр олон бие байдаг. Энэ бие бидний өсөлт хөгжилт болон дэмжлэг тусламжид зохимжтой. Зөвхөн түүнийгээ л нандигнавал үхэлгүй мөнх байж чадна.

Энэ махан бие бол зөвхөн нэг хувцас төдий, нэг их удалгүй орхих хэрэгтэй болдог. Энэ хувцсыг орхивол сая бид жинхэнэ эрх чөлөөг олно, тиймээс махан биенд хоргодох хэрэггүй.

Жишээ нь, ялтан хүн хэдэн арван жил гавтай, эсвэл хүзүүндээ дөнгөтэй яваад дасчихсан. Хэрвээ хэн нэгэн хүн түүнд: Чи эрх чөлөөтэй боллоо. Харьж болно. Одоо энэ цоожийг нь тайлаад яв гэж хэлвэл тэр ялтан гайхах нь мэдээж. Тэр үргэлж: Олон жил болжээ, би ч өөрөө дасаж. Одоо гэнэт цоожгүй болчихоор би яана аа гэж бодно.

Заримдаа ялтан хүн тас харанхуй өрөөнд удаан хугацаагаар хоригдоод дөнгөж гадаа гарангуут нарны туяанд нүд нь гялбаж, хараа нь хэд хоног бүрэлзэнэ. Хэрвээ ялтан хүн их удаан хоригдсон бол суллагдахаас хэд хоногийн өмнө өөр газарт хэд хонуулж, гадны байдалд дасгаад дараа нь явуулах хэрэгтэй. Тийм биз? Тэрээр нэг жижигхэн өрөөнд амьдарч дассан тул гаднах ертөнцийн эрээнтэй бараантай их амьдрал дунд ороод айдас төрдөг. Багш нь тоглож байгаа юм биш, энэ бол сэтгэл зүйн асуудал учраас тийм ч амаргүй.

Үүн шиг, авшиг хүртэх нь бидэнд асуудалгүй, гэгээрэх ч бас асуудалгүй, Багштай л бол гэгээрч чадна. Асуудлын гол нь

эрх чөлөөт нөхцөл байдалд чи дасаж чадах эсэх нь юм. Зарим нь өөрийгөө гэмтэн гэж боддог, хэдийгээр эрх чөлөөтэй болоод их удсан ч өөрийгөө эрх чөлөөтэй нэгэн болсон гэдэгт бас л итгэж чадаагүй хэвээрээ, урьдын адил айдастай, өөрийгөө голсон, хүн түүнд сайн хандвал муу хандаж байна, эсвэл үзэн ядаж байна гэж үзнэ.

Өчигдөр багш нь нэг ялтан хүнтэй таарав. Тэр, “Урьд нь би их олон амьтны амь хөнөөсөн тул насаарааа хоригдох ёстой байсан. Шоронд ороод хожим бясалгах болсон. Одоо аль хэдийнээ суллагдаж, эрх чөлөөт хүн болсон ч хүмүүс надтай муухай харилцаж, яг л ялтан хүнд л хандаад байгаа юм шиг санагддаг” гэж ярьсан.

Үнэндээ бол энэ нь түүний зүрх сэтгэл нь нээгдээгүй, айдастай, өөртөө гутарснаас болжээ. Нийгэм даяараа түүнийг гадуурхаж, таагүй хандаад байгаа хэрэг биш. Тэр эхнэртэй, нэг хүүхэдтэй. Эхнэр нь түүнд хайртай. Хэрвээ хайргүй байсан бол юу гэж түүнтэй гэрлэж, хүүхэд төрүүлэх билээ? Тэр бас өөр олон найз нөхөдтэй. Тэд байнга түүнийг дагуулан зоог барина. Өвдвөл ирж, дэргэд нь байж тайтгаруулна. Түүнд хайргүй гэж яаж хэлж болох билээ. Гэвч сэтгэл зүрх нь өөрийгөө уучилж чадахгүй байгаа ажээ.

Үүнтэй адилхан, гэгээрэх амархан, та бүхэн Багшаас авшиг хүртмэгцээ өөрийн харанхуй мунхагийн ачааг тэр даруй буулгаж чадах эсэх нь л асуудал. Тэр ачааг өдөржин хүзүүндээ зүүгээд явах биш, ойлгов уу? Багш нь өнөөдөр чи гэгээрсэн гэж хэллээ. Үүнийг хэлэхэд заавал үг хэл хэрэггүй. Та нар өөрөө ч бас гэгээрлийн ахуй ойлголттой болоод тэр даруйдаа баталжээ.

Гэвч чи итгэхгүй байж магадгүй, тэгээд гэртээ хариад мунхагийн ачаагаа тэвэрч, дэрлээд унтана. Авшиг хүртэх үеийн гэгээрлийн байдлаа мартаж орхидог. Түүнийгээ арчиж зүлгээгүй төдийгүй, бүр хөгцрүүлж муудуулаад өдөр бүр мунхагийн харанхуйн ачаагаа л зүлгэж суудаг. Үргэлжлүүлэн бясалгахгүй, эрдэнийн сувдаа нандигнахгүй, түүнийг барьж үзэхгүй, түүнийг угааж цэвэрлэхгүй, нэг буланд шидэж орхиод харин өдөр бүр чулуугаар наадаж явна.

Та нарын хүүхдүүд тоглохдоо шаврыг жигнэмэг, модны навчийг мөнгө болгодог. Хэрвээ энэ бүхнийг өгөхгүй бол баярлахгүй. Энэ чинь жинхэнэ мөнгө биш ээ, хариад ээж нь чамд жинхэнэ мөнгө өгье гэж хэлдэг. Гэвч тэр үед хүүхэд тоглож наадаад тун их баяр хөөртэй байх тул жигнэмэг авч идээрэй гэж ээжийнхээ өгсөн жинхэнэ мөнгийг халаасандаа хийчихээд

хуурамч жигнэмэгээр л наадаад байдаг, ойлгов уу?

Түүнд өгөх мөнгө аав, ээжид нь мэдээж байгаа, бас жинхэнэ жигнэмэг авч өгч чадна. Харин хүүхэд нь тэрийг хэрэглэх үү, үгүй юу гэдэг нь асуудал. Халаасандаа хийгээд мартчихаж мэднэ. Хоёр, гурав хонуулбал муудна, ойлгов уу?

Яг л ийм байдаг, бид маш хурдан гэгээрдэг, энэ бол үнэн, гэгээрэх хамгийн амархан, миний харснаар энэ дэлхий дээр гэгээрэх шиг амархан зүйл байхгүй. Би дэлхийн олон газраар явсан, бараг гучаад орноор аялжээ. Ер нь юм худалдаж авах хүртэл амаргүй шүү дээ. Зарим нэг авсан хүнс таалагдахгүй, идэж чадахгүй, өөрийг авъя гэвэл заавал хэд хоног хүлээнэ. Ихэнхдээ бид ямар нэг зүйл авахыг хүсвэл эхлээд мөнгөтэй болохын тулд зовж зүдрэн ажилладаг. Мөнгөө жаахан хуримтлуулбал хүссэн зүйлээ авч болно. Гэсэн ч авсан эд нь сэтгэлд хүрэхгүй ч байж болно. Учир нь юмс гаднаасаа сайхан харагдавч доторх нь хэрэгцээгүй байх нь бий.

Сэтгэлдээ нийцсэн нэг аятайхан хувцас өмсөе гэвэл эхлээд заавал мөнгөө цуглуулж байж, бөс даавуу худалдаж авна. Тэгээд бас нилээн удаан хүлээсний эцэст оёдолчинд зав гарвал оёж өгдөг. Хоёр долоо хоногийн дотор амжуулна гэж амлах боловч гурван долоо хоногийн дараа утасдахад бас оёж дуусаагүй л байдаг.

Бид гаднаас юм худалдаж авахад амаргүй, мөнгө нь байсан ч адилхан, эсвэл тэр газар уг зүйл байхгүй байна. Бид нилээд хэдэн дэлгүүрээр явж байж сая нэг сэтгэлд нийцэх зүйлээ олж авна, тэгэхээр юм худалдаж авах ч гэгээрэх шиг тийм хурдан, тийм амархан биш байх нь. Гэгээрэх бол энэ дэлхий дээрх хамгийн хялбархан зүйл. Харин цааш нь хөгжүүлж, улам их гэгээрч, өөрийн бурхан чанараа тасралтгүй таних л цорын ганц амаргүй тал нь юм. Хүмүүсийн ихэнх нь бурхан чанараа дөнгөж жаахан танив уу, үгүй юу, хөгцрүүлэн муудуулдаг. Авшиг хүртчихвэл боллоо гэдэг бол буруу бодол. Ихэд нандигнах учиртайг мэдэх ёстой. Тэгвэл л авшиг хүртэж болно.

Авшиг хүртэхээсээ өмнө эхлээд заавал: Би энд ямар зорилготой ирсэн билээ? Чөлөөлөгдөх гэж ирсэн үү, үгүй юу? Эсвэл наадах гэж ирсэн үү? Эсвэл сонирхож, ер нь багш ямар номын ёс заадгийг мэдэх гэж ирсэн үү? Багшийн сургадаг номын ёс бусдынхаас өөр, дэс түвшин нь адилгүй гэж сонссон тул дэнсэлж үзье, багшийн дэс ер нь хаана хүрсэн юм бол гэх мэтээр өөрөөсөө тодорхой сайн асуух хэрэгтэй.

Та нар дэнсэлж чадахгүй, та нар дэнслэгдэх газар багшид нь

байхгүй, хэрвээ тэр хүн юу ч үгүй бол та нар яаж дэнслэх вэ? Дэс түвшингүй бол юутай харьцуулах вэ? Ойлгож байна уу? Багшид нь ямар ч дэс байхгүй, мөн ямар ч билиг ухаан байхгүй. Энэ тухай би сая тун тодорхой ярьсан, Багш нь маш их билиг ухаантай, эсвэл өөрийгөө их билгүүн ухаантан гэх мэтээр дөвийлгөн яриагүй. Зарим хүн өөрийгөө их эрдэм мэдлэгтэй гэж нэрлэдэг. Гэвч багш нь огтхон ч тийм их, тийм том биш, тиймээс та нар багшийгаа их биш их багш, билиг ухаангүй их багш, эсвэл хэн ч биш их багш гэж нэрлэж болно.

Нэр үгүй гэдгийн үгүй гэдэг нь юу ч байхгүй, нэр гэдэг нь нэр алдар гэсэн үг. Нэр үгүй гэдэг нь зөвхөн нэр үгүй гэсэн утга биш, гэхдээ бас нэр байхгүй гэж хэлж болно. Ийм бол мэдээж дэнсэлж болохгүй. Учир нь дэс байвал л дэнсэлж болно. Нэгэн газарт байж, тэр нь дөрвөн зүгтээ хил хязгаартай бол дэнсэлж болно. Өөртөө юу байгааг багш нь мэдэхгүй, надад үнэхээр ямар ч билиг ухаан байхгүй аж.

Та нар багштайгаа ирж уулзах бүртээ “бэлэг” авч ирдэг. Зарим хүний бэлэг нилээн цагаан. Заримийнх нь хар бараан, зарим хүнийх овоо амттай, заримынх нь их гашуун, зарим хүнийх нилээн том, заримынх нь их жижигхэн байдаг. Ямар байх нь хамаагүй бүгд л багшдаа өгсөн бэлэг. Багш нь чиний өгсөн бэлгэнд үндэслэж, өөрт чинь тохируулан тусгаад та нарт харуулдаг. Тиймээс зарим хүн ирж, номын айлдвар сонсохдоо зөвхөн энэ нэг хэсгийг ойлгоно, өөр нэг нь нөгөө хэсгийг нь ойлгоно, эсвэл нэгээхэн хэсгийг нь сонсох төдий, хариад зөвхөн сонссон хэсгээ санаад бусдыг нь бүгдийг мартдаг. Ойлгов уу?

Учир нь та нар тэр бэлгийг авчирсан, дараа нь дахиад аваад явдаг. Багш нь зөвхөн та нарт нээж харуулсан төдий, багшид нь юу ч байхгүй, яг л нэг толь шиг, хэрвээ толийг энд тавибал явж өнгөрсөн хүн бүхэн мөн чанараа харна, нүүр царайгаа ямар янзтайг харна, тэр толь юу ч ярихгүй, бас тогтсон хэлбэр дүрсгүй. Бид ямар байна, тэрийг л тусгаж харуулдаг.

Ном айлдахын өмнө би юу ярихаа мэддэггүй, айлдсаны дараа дөнгөж сая юу ярьснаа бас санахгүй. Та нар магадгүй итгэхгүй байх. Гэвч бодит байдал ийм байдаг. Учир нь би хятад хэл мэдэхгүй, тиймээс шавь нар “Агшин зуур гэгээрэхийн түлхүүр” ботийг хэвлээд ном болгоход дотор нь юу бичигдсэнийг би ер мэдэхгүй байсан. Тэд хэдийгээр надад нилээд олон удаа уншиж өгсөн боловч унших бүрт надад чоо шинээр уншиж байх шиг санагдаж байв. Би бүр нэг хүнд: “Энэ тун дажгүй айлдаж байна шүү, багш яаж ингэж айлдаж чадаж байна вэ” гэж хэлсэн

удаатай. Учир нь багш нь хаана ч оршин байдаг, тиймээс надад билиг ухаан байхгүй. Арьяабалын аргаар бясалгавал их билиг ухаантай болно гэж та нар бүү бод. Эхэн үедээ болж магадгүй ч хойшдоо бол алга болж, билиг ухаан гээгдэнэ. Хэрвээ хэн нэгэн хүн чамд: Та бол Будда гэж хэлвэл чи жаахан санаж, сэтгэлдээ: Будда магадгүй ийм байдаг байх гэж бодно.

Өчигдөр багш нь Иланаас ирэхдээ их оройтсон, бараг шөнө дундаас хойно ирсэн байх. Тэр цагт уг нь чөтгөрүүд хооллодог юм. Гэвч уулын замаар явсан, бас гэдэс жаахан эвгүйрхсэн юм. Ирээд их л өлссөн болохоо мэдэв. Одоо яахав?

Чөтгөрийн явдлыг тоох хэрэггүй, өлссөн тул юм олж идье. Багш өлсвөл их иддэг гэж та нар боддог байх, тийм үү? Үнэндээ би ганц хоёр үмхээд л дуршилгүй, идэх хүсэлгүй болчихдог.

Тэр үед өөртөө жаахан идэх дуршил төрүүлэх санаатай яншуй нэмсэн боловч багадаад дахин очиж авав. Би гал тогооноос яншуй авах үедээ гэнэт зог тусаж: Энэ нь Буддагийн амьдрал мөн үү гэж бодсон. Учир нь олон хүн багшийг нь Будда гэдэг. Гэвч би ихэд гайхаж Будда яаж ийм байхав дээ? Өглөө үүрээр нэг хоёр цагт ирээд өлсөж, яншуй олж иднэ. Энэ нь нилээд үл таних Будда мэт санагдаж, хожим бид магадгүй: “Намо үл таних Будда” гэж унших байх. (Бүгд инээлдэв.)

Тэгэхэд надад их л танил биш санагдаж байсан, гэхдээ тийм нэг огт танихгүй ч бас биш, гэхдээ тэр мэдрэмжийг илэрхийлж чадашгүй нь.

Би дэргэд байсан шавиасаа : “Буддагийн амьдрал нээрээ ийм байдаг болов уу” гэж асуухад тэр: “Тийм, тийм. Энэ бол яг Буддагийн амьдрал” гэсэн их тэнэг хариу хэлж билээ.

Учир нь түүний хувьд багш юу ч ярьсан бүгд зөв, багш юу ч хийсэн бүгд сайн. Учир нь түүний бодлоор ийм байвал Будда мөн ажээ. Тэр намайг тайвшруулж: “Та бол жинхэнэ Будда мөн. Учир нь өчигдөр тантай таарсан хүн хөнөөдөг гэмтэн таныг хараад л сэтгэл нь хөдөлж, бас гэгээрч чадсан” гэв.

Гэвч би ямар ч Буддагийн явдлыг мэдрэхгүй, ямар ч Будда байхгүй байв, ойлгов уу? Дэвтээдэг гоймон идмээр байхаар нь идээд орхитол ямар ч Будда идэж байгаа юм шиг санагдсангүй, зүгээр л идэж орхив.

Хэрвээ та нар иймэрхүү байдлаас эмээж байгаа бол Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэггүй. Учир нь бясалгавал өөрийгөө хэн болохыг мэдэхээ болино. Хүн чамд, та бол Будда мөн гэж хэлсэн ч чи ойлгохгүй хэвээрээ. Урьдынхтайгаа адилхан

л байх шиг санагдана. Хэрвээ хэн нэгэн хүн яг одоо та бол Будда мөн гэж хэлвэл чи түүнд: Та тоглоод байна уу? гэж хэлэх нь мэдээж. Багш нь: Та нар бүгд Будда мөн гэж хэллээ гэж бодоход та нар бас итгэхгүй, жаахан ойлгосон ч бүрэн дүүрэн итгэж чадахгүй. Ийм байдаг, тийм үү? Өөрийгөө Будда гэдэгт бүрэн дүүрэн итгэдэг хүн байна уу? Хэрвээ байвал та босоод зогсоно уу, би танд нэг мөргөө! (Бүгд инээлдэв.)

Та бүхэн Арьяабалын аргаар бясалгахад бас л адилхан. Хүмүүс чамайг шүтэж, амьд Будда гэхэд чамд ямар ч мэдрэмж байхгүй. Итгэхгүй биш, бас итгэх биш, мэдэхгүй биш, бас мэдэх ч биш, тийм л болно.

Бодьдарма Лиан Уди хаантай очиж уулзахад Лиан Уди хаан түүнийг өөрийгөө ийм ч сүрхий, тийм ч сайн, хязгааргүй их ач буянтай гэх мэтээр магтана гэж бодож байсан ч тэр юуг ч магтан сайшаасангүй, Лиан Уди хаанд: “Сүм хийд барих, хуврагийн чуулганд өргөл өргөхийн аль нь ач буянгүй” гэдгийг л хэлсэн аж. Тэгэхэд Лиан Уди хаан ихэд бухимдаж түүнээс: “Та хэн бэ?” гэж асуужээ. Лиан Уди хаан магадгүй “Би хэн бэ” гэдэг коан бясалгадаг байсан байх. Тэгээд Бодьдармагаас: “Та хэн бэ?” гэж асуухад: “Би мэдэхгүй” гэж хариулжээ. Тэр үед хэт их бясалгаад бүхнийг мартан тэнэг болж, өөрийгөө хэн болохыг ч мартсан байж магадгүй.

Бодьдарма түүнийг хуурч мэхлээгүй, түүнтэй тоглоом наадам хийгээгүй, хариулахаас залхуурсан явдал бүр ч биш. Тэр үнэхээр мэдэхгүй байсан учраас мэдэхгүй гэж хариулсан хэрэг. Тэр үед Лиан Уди хаан “мэдэхгүй”-н тэр дэсийг ойлгохгүй тул түүнийг эгэл хүн юм байна гэж бодоод үдэж өгчээ. Бодидармааг явсны дараа Лиан Уди хаан хүмүүсээс мэдэхгүй гэх энэ хүн яг үнэндээ хэн бэ? гэдгийг асууж батлахыг хүсжээ. Бусад хүн түүнд хандан: Та ойлгохгүй байна уу? Тэр бол машинд их гэгээрсэн хүн байна гэж хэлэв.

Тэгэхэд л Лиан Уди хаан сая харамсаж, даруй түүний араас нэхэж очих хүн томилжээ. Бусад хүн түүнд хандан: “Одоо та түүний араас нэхээд нэмэргүй, тэр эргэж ирэхгүй. Бүх дэлхий даяараа түүнд хандсан ч тэр эргэж ирэхгүй” гэжээ. Үнэхээр сонин жигтэй шүү! Тэр өөрөө мэдэхгүй, гэтэл өөр хүн түүний хэн болохыг мэдэж байдаг. Бодьдарма үнэхээр хайр хүрмээр!

Багш нь бас өөрийнхөө хэн болохыг мэдэхгүй, гэвч олон хүн ирж, багшийг нь батлан та бол Очирваань бурхан, зарим нь та бол эртний Будда гэв. Гэвч нэн эртнийх тул хэзээ ч хараагүй, хэзээ ч сонсоогүй, тиймээс ямар нэртэйг нь мэдэхгүй байна.

Зарим хүн Багш бол Биндэръяа болор бурхан мөн гэнэ, зарим хүн Багшийнх нь биенээс олон олон мутар гарахыг харжээ, Багш бол мянган мутар, мянган мэлмийт Арьяабал бодьсадва мөн гэнэ, зарим хүн Багш бол Газрын зүрхэн бодьсадва мөн гэнэ, бас нэг хүүхэд надаас: “Багш аа, та Бяруузана бурхан мөн үү? Надад тэгж харагдлаа” гэж асуусан. Зарим хүн Багш бол Манзушри бодьсадва мөн, учир нь Багш билиг ухаантай гэнэ. Тэр өөрөө тэгж бодож л дээ. Би тэгж бодоогүй шүү. Зарим хүн Багшийн биеэс их гэрлийн цагариг цацрахыг харжээ. Тэд бүгд хардаг. Бүгдээрээ Багшийг хэн болохыг мэддэг. Гэвч би өөрөө мэдэхгүй.

Би та нарт шулуухан хэлье. Тоглоом наадам хийгээгүй шүү, бас Бодьдарматай харьцуулж байгаа ч юм биш, миний хувьд тэр бас тийм чухал биш. Би та нарт онцолж байгаа ч юм биш, би бол Бодьдарматай ижилхэн гэсэн санаа ч биш. Учир нь тэр бол тэр, би бол би. Түүнтэй дэсээ харьцуулах ямар ч шаардлага надад байхгүй. Түүний Будда болсон нь надад бас хамаагүй. Тэрээр, орчлонгийн оройн дээд болсон ч надад хамаагүй.

Гэхдээ та нарт шулуухан хэлэхэд, би түүнийг сайн ойлгож байна. Учир нь би ч бас одоо өөрөө хэн болохоо мэдэхээ больсон. Харьцуулах гээгүй шүү, ойлгов уу? Олон хүн багшийг нь хэн болохыг мэддэг. Зөвхөн би өөрөө л мэддэггүй. Энэ байдал нь бүгд энэ эгдүү хүрэм Арьяабалын аргаар бясалгаснаас болсон юм. Хэрвээ та нар айж байвал бясалгах хэрэггүй.

Өмнө нь би өөрийгөө бодьсадвагийн хувилгаан гэж боддог байлаа. Учир нь би их сайн хүн, өглөг өгдөг, хүлцэл тэвчээрийг дадуулдаг, номхон даруу, ногоон хоол иддэг хүн. Гэвч Арьяабалын аргаар бясалгаснаас хойш би: “Адуу, үхэр ч бас өвс ногоо иддэг, тэгэхээр ногоон хоол идэх нь тийм сүрхий явдал биш юм байна” гэж бодох болов. Өглөгийг их мөнгөтэй байж өгнө. Магадгүй, бидэнд өмнөх төрлийн өр төлөөс байгаа учраас одоо тэднийг хараад шууд буцааж төлмөөр санагдаж, ам нээж гуйхаас нь өмнө аль хэдийнээ түүнд буцааж өгсөн хэрэг. Энэ нь сая багшийнх нь ярьсан авлагын эзэн хүүхэд чинь болж ирдэг гэсэнтэй ижилхэн, ойлгов уу?

Та нар багшийнхаа ярианд итгэхгүй байж магадгүй. Энд ирж, үнэн ёсыг сонсохыг хүсдэг, гэвч үнэн ёс ихэнхдээ чигч үг чихэнд сөргүү гэдэг шиг байдаг. Хэрвээ та нарын чихэнд сөргүү сонсогдвол энд чих бөглөх хөвөн бий шүү. *(Инээлдэв.)* Бөглөхөд одоо ч оройтсон бололтой. Хожим та нар ном айлдахаас өмнө хүмүүст хөвөн тараах хэрэгтэй. Сонсмооргүй санагдсан газраа бушуухан чихээ бөглөөрэй. Ингэвэл бидэнд яршиг төвөг бага

болно. Та нар ч гомдох юмгүй. Багшид уурлахгүй болно. Хувраг хүн уурлавал буянгүй болдог гэж сонссон. Ингэж сонссон болохоос би яг тэгж мэдрээгүй. За одоо асуулт байна уу? Уурын тухай ч бас ярилаа. Тэрийг бас багшдаа өгсөн нэг зүйлийн бэлгэнд тооцож болно.

Асуулт: Арьяабалын аргаар бясалгахад сэтгэл зүйн ямар бэлтгэлтэй байвал сайн бясалгах вэ?

Их Багш: Та зөвхөн үхэж, төрөхийн сансрын хүрднээс гэтлэн ангижрахыг жинхэнээсээ хүсэхэд л хангалттай. Энэ бол хамгийн том сэтгэл зүйн бэлтгэл. Гэтлэн ангижрахыг жинхэнээсээ хүсэж, Будда болохыг хүсэж байвал Арьяабалын аргаар бясалгаж болно. Гэвч та бясалгасныхаа дараа Будда болох хүсэлгүй болчихож магадгүй л юм.

Асуулт: Багшийг анх хараад л зүрхний гүнээс бишрэх сэтгэл төрсөн. Бас Багшийн ном сургаалыг уншсан, гэвч билиг нээгдээгүй байх аа. Энэ нь ногоон хоол идэхгүй байгаа, их хүнд үйл түйтгэртэй байгаатай холбоотой юу?

Их Багш: Бидний бодол санаа маш их хүчтэй, юу бодно түүнийгээ олдог. Тиймээс бүхнийг сэтгэлээр бүтээсэн гэж ярьдаг юм. Бясалгавал бидний бодол сэтгэл улам хүчирхэг болно. Учир нь бид одоо өөрийн хүчээ ашиглаж чаддаг болсон байна. Билиг нээгдэх гэдэг нь энэ их хүчээ нээсэн гэсэн үг. Тэгэхээр одоо түүнийг өдөр бүр ашиглаж болох болжээ. Энэ үед бидний бие, хэл, сэтгэл цэвэр ариун байх ёстой. Эс бөгөөс бид тийм их хүч чадалтай мөртлөө муу бодол, муухай санаатай бол бүр илүү аймаар явдал болох биш үү? Миний санааг ойлгов уу?

Хэрвээ тэр үед бид хэн нэг хүнийг алмаар санагдвал хутганы ч хэрэггүй, тэр хүн хөнөөгдөнө. Тиймээс бясалгагч хүний бие, хэл, сэтгэл цэвэр ариун байх ёстой. Багш нь та нарыг ногоон хоол идэхийг уриалдаг нь энэрэн нигүүлсэх сэтгэлийг чинь тэтгэн тэлэхийн төлөө юм. Та нар хүч чадалтай болсныхоо дараа л түүнийг сайн зүйлд ашиглаж чадна. Жишээ нь, бид нэгэн барыг нялхаас нь тэжээж, өдөр бүр мах өгдөг байсан бол том болоод идэх махгүй болсон үедээ хэнийг барьж идэх вэ? Тэр бар хүнийг ч идэх чадна. Учир нь тэр бар аль хэдийн мах идэж дассан. Бид түүний энэрэн нигүүлсэх сэтгэлийг тэтгэж хөгжүүлээгүй. Өдөр бүр дүүфүү, плутен өгөөгүй тул мэдээж мах идэж сурсан хэрэг.

Тиймээс Шагжамуни Будда айлдахдаа: “Бясалгал хийдэг хүн мацаг хоолтон биш бол Будда болж чадахгүй. Сайндаа л чөтгөрийн хаан болно” гэжээ. Чөтгөрийн хаан болж чадвал бас

тун давгүй хэрэг. Учир нь чөтгөрийн хаан бол гурван ертөнцийн хамгийн дээд байр суурь бөгөөд гурван ертөнцийг хянаж байдаг. Тэр бол гурван ертөнцийн хаан юм.

Чөтгөрийн хаан хамгийн дээд тал нь Эсрүн тэнгэрийн сууринд хүрдэг. Маш их хүч чадалтай. Сэтгэшгүй их ид шидтэй, гэвч гурван ертөнцийг давж чадаагүй. Учир нь энэрэн нигүүлсэх сэтгэл нь хүрдэггүй, мөн арга, билгийг төгс эзэмшиж чадаагүй тул аргын тал нь хэт давамгай, билгийн тал нь тун бага, ялгаа нь энэ, ойлгов уу? Тиймээс яагаад заавал ногоон хоол идэх ёстой юм бэ? гэж багшаасаа бүү асуу. Гурван ертөнцийг давъя гэвэл та бүхэн заавал ногоон хоол идэх хэрэгтэй. Энэрэн нигүүлсэх сэтгэл хамгийн чухал. Бидэнд хүч чадал байсан ч энэрч хайрлах сэтгэлгүй бол хүч чадлаа замбараагүй ашиглана. Багшийнхаа санааг ойлгов уу?

Яг л хүч чадалтай, өндөр том биетэй ч хэрцгий догшин хүнтэй адилхан. Тийм хүн нийгэмд их аюултай. Харин эсрэгээрээ өндөр том биетэй, хүч чадалтай хүн энэрч хайрлах сэтгэлтэй бол олон хүнд тустай. Бие махбодын хүч чадлаараа бусдын эд зүйлийг өргөж тусална. Зам барина, хүнд зүйлсийг үүрч чадна, олон хүнд тусална. Гэвч энэрч хайрлах сэтгэлгүй, хамаг төрөлтнийг түгээмэл хайрлах сэтгэлгүй хүн бол хүч чадлаа бусдыг зодох, хүн хөнөөхөд ашиглана. Ингэвэл бүр аймшигтай, тийм биз?

Хэрэв хүн сул дорой бол хорон санаатай байсан ч аюул багатай. Түүний хүн зодох нь маажихтай ижил. Тэгэхээр асуудал бага.

Асуулт: Авшиг хүртсэн ч өдөр бүр хоёр цаг хагас бясалгаж чадахгүй бол яах вэ?

Их Багш: Тэгвэл бясалгаад хэрэггүй. Жинхэнэ чин үнэн сэтгэлтэй хүн бол заавал амжуулж чаддаг. Бага унтана, зурагт, сонин бага үзнэ, утсаар ярихаа багасгаж, хүмүүстэй ярилцахаа цөөлж, найзуудтайгаа хааяа нэг уулзана. Ингэвэл маш их цаг хэмнэнэ, ойлгов уу? Заавал нэг суудлаар хоёр цаг хийхгүй байж болно. Өглөө эртхэн босоод нөхөр, хүүхдүүдээ сэрээгүй байхад нэг цаг бясалгаад авна, оройхон унтаж бас нэг цаг бясалгаад үдийн амралтаар хагас цаг бясалгачихад болно.

Та нар багшаасаа юм асуухдаа дандаа эмэгтэй хүний сэтгэлээр ханддаг. Энд ирсэн бол нилээд төв чанга байх хэрэгтэй. Элдэв шалдар булдар зүйл асууж, багшийнхаа амин эрчим, цаг завьг бүү гарзад. Би та нартай ер тоглоогүй. Тоглож наадаж бололгүй яахав. Гэхдээ билиг бясалгалын асуудлыг ингэж асууж

болохгүй.

Асуулт: Урьд нь би мах идэх их дуртай байсан, идэхгүй бол шанална. Харин Багшийн сургаалыг уншсанаас хойш мах харвал огиудас хүрдэг болов, яагаад энэ вэ?

Их Багш: Этгээд сонин хүн болсонд тань баяр хүргэе! Арьяабалын аргаар бясалгах нь их осолтой гэж та нарт хэлсэн дээ, та бясалгаж ч эхлээгүй, багшийн сургаалыг зөвхөн уншихын төдийд л ийм осолтой байна, бясалгавал мах байтугай ногоо ч идэхгүй болж магадгүй. Тэгэхлээр бясалгахгүй байсан дээр.

“Баатараа явагч их хөлгөн судар”-т Шагжамуни Будда айлдахдаа: “Юу ч идсэн хүүгийнхээ махыг идэж буй мэт санавал зохино” гэжээ. Баатараа явагч их хөлгөн судрын дөрөвдүгээр хэсэг, түүний санаа нь бясалгагч хүн, эсвэл хувраг хүмүүс ногоо идсэн ч хүүгийнхээ махыг идэж буй мэт бодох ёстой гэсэн үг. Хоолойгоор давахгүй, тэгэхээр махыг бол яриад ч яахав! Ойлгов уу?

Үнэхээр тийм, бясалгах болсноос хойш ногоо ч идэх хүсэлгүй болдог. Учир нь тэд ч бас амьтай, гэхдээ амьд явахыг хүсэх ухамсар багатай. Тиймээс тэднийг идвэл зовлон шаналал нь их биш. Аливаа бүхэн цөм бурхан мөн. Тиймээс бид ногоо идсэн ч бурханыг идэж байна гэсэн үг, багш нь саяхан хүүхэлдэйн тухай ярьсан, ногоо бол бас нэгэн хүүхэлдэй юм. Орчлонд нэгэн их хүч байх бөгөөд бүхий л төрөлтнийг гийгүүлэн гэрэлтүүлж, тэжээн тэтгэж байдаг.

Хэрвээ энэ хүч байхгүй бол хамаг төрөлтөн байхгүй. Тиймээс бид “Буддагийн гэрэл мөнхөд гийгүүлнэ” гэж ярьдаг. Буддагийн гэрэл гэж энэ их хүчийг хэлж байна. Хэрвээ бид энэ их хүчийг харахыг хүсвэл Тэрээр гэрэл болон хувирдаг. Хэрвээ бид энэ их хүчийг сонсохыг хүсвэл Тэрээр чанагуух ертөнцийн аялгуу болон хувирдаг. Тэр нь “Чанагуух ертөнцийн ялгуулсан дуун” хэмээгч мөн, миний санааг ойлгов уу?

Энэ их хүч ургамал ногоонд орвол өвс, мод болон хувирна, нэгэн биенд орвол хүн болон хувирна, амьтны биед орвол гахай, тахиа, галуу гэх мэт болж хувирна. Тиймээс ургамал ногоо ч мөн энэ их хүчээр бүтээгдсэн нь тодорхой, гаднах дүрс нь ялгаатай болохоос доторх бэлэг нь ижил. Жишээ нь, намрын ургацын баярын үеэр бид арвин их бэлэг сэлт худалдан авдаг. Авсан зүйлс ижил боловч гаднах сав баглаа нь өөр тул харахад адилгүй. Үнэндээ задалвал доторх нь бүгд ижил.

Тиймээс ногоо ч Эзэн Бурхан мөн, Будда мөн, бүтээгчийн

хүч мөн, ямар нэг онцгой юмгүй. Муу хүн ч бас тэр хүчний үйлчлэлээр муу болж хувирсан, өөрөөр хэлбэл муу хүн ч тэр хүчний бүтээл юм.

Жишээ нь, их сайн, их муу хоёр хүн байжээ. Тэд нэг өдөр нас барсан бол хэн нь зугтах вэ? Тэдний махан биес нь ялгаагүй сууж ч чадахгүй болсон. Өнөөх сайн хүн ч бас сууж чадахгүй болов. Тэр үед сайн, муу нь хаашаа одсон бэ? Их хүчнийхээ зүг буцсан уу? Их хүчинд арга ч бий, билиг ч бий. Аргын зүйл нь аргын орон луу, билгийн зүйл нь билгийн орон луу оджээ. Хаашаа ч одсон бүгд их хүчнийхээ дотор, ойлгов уу?

Багш шиг нь, миний дээр толгой, доор хөл байна, хөл, толгой хоёулаа минийх. Та нар: “Бид зөвхөн Багшийн толгойг хүндэлнэ, тэгэхээр хөлийг тань тайрчихъя, болох уу?” гэж болохгүй. Хэдийгээр харахад эв хавгүй ч миний л хөл, ойлгов уу? Миний гэдэс ходоод мэдээж сайхан харагдахгүй, гэхдээ та нар: “Багш аа! Таны гэдэс дотор их муухай байна. Түүнийг чинь аваад хаячихъя. Бид зөвхөн таны толгойг л хүндэлнэ” гэж ярьж болохгүй.

Гэдэс ходоод минь хоол унд идэж, уухад хэрэгтэй. Тэргүй бол би идсэн хоолоо яаж шингээх вэ? Жишээ нь, тансаг орд харшийг харахад гоёмсог ч дотор нь бие засах өрөө заавал байдаг. Бие засах өрөөнд хүн унтаж амардаггүй ч хэрэгцээтэй зүйл.

Тиймээс арга, билиг бүгд сайн. Муу хүн, сайн хүн аль аль нь сайн.

Ад ч сайн, чөтгөр ч сайн, бурхан ч бас их мундаг. Санааг минь ойлгов уу? Та бүхэн Будда болохыг хүссэн учраас бясалгаж байгаа. Будда болохгүй бол буг болж болно. Тэр ч бас хэрэгцээтэй. Учир нь тамын амьтад тэднийг хурдан ирж, нүглээ хурдан арилгахад минь туслаасай гэж хүсдэг. Жишээ нь, хувцасны жаахан хирийг угаагаад арилгаж болно. Харин дэндүү их хиртвэл угаалгын шингэнд хоёр, гурав хоног заавал дэвтээгээд угаадаг. Хир нь муу арилбал хамар цоргисон хурц үнэртэй, хүрвэл арьс хуурмаар химийн хүчтэй бодистой цайруулагчид булхаж, хамгийн хүчтэй химийн бодисоор угаавал харласан бохир хэсгийг арай гэж арилгана, хувцас ч цайрна. Тэр бодисыг уввал хордоно. Уух дуртай хүн ч байхгүй. Хортой зүйлийг хүүхэд хүрэхгүй өндөрт тавих хэрэгтэй. Гэхдээ цайруулагч нь хамгийн хиртэй хувцсыг маань цэвэрлэдэг болохоор хэрэгтэй зүйл.

Там ч бас бидний тусын тулд оршдог. Гэхдээ бид маш хянамгай байх хэрэгтэй. Тамд очихдоо тулгал яршиг төвөг тариад хэрэггүй. Эндээ нэгэн аядуу зөөлөн Төгс Гэгээрсэн Их Багшийг

хайж олоод аажуу уужуу цэвэрлүүлбэл арай аятайхан. Харин чөтгөр ирж цэвэрлэх болбол нилээд хэцүүхэн болж мэднэ, их л зовох байх.

Асуулт: Их бясалгагч хүн яаж догшин хэрцгий араатныг номхруулж чаддаг вэ?

Их Багш: Энэ их амархан. Ердөө л энергийн соронзон талбайн асуудал. Төрөлтөн бүхэн бурхан чанартай, өөрийн бурхан чанараа төгс хөгжүүлсэн хүн аливаа төрөлтний бурхан чанарыг татан гаргадаг. Тухайн үед бурхан чанар нь татагдан гарснаас бар гэдгээ мартдаг.

Төрөлтөн бүхэн бурхан чанартай. Хэрвээ бурхан чанараар нохойг харвал нохой ч мөн бурхан. Дөнгөж сая багшийнх нь ярьсантай ижил. Их бясалгагч хүн ялгаварлах сэтгэлгүй байдаг.

Гуан Чинь хувраг тун сайн хүн, хамгийн багадаа архадын хутагт хүрсэн тул зэрлэг араатныг номхруулна. Бар, арсланг гөлөг, муур мэт болгоно. Тэр амьтад түүнийг маш их хүндэлдэг. Үхэр толгойт уулын Зэнгийн багш Фаруныг Үхэр толгойт ууланд бясалгаж байхад эргэн тойрон нь дүүрэн араатан байжээ. Тэд энд тэндгүй гүйлдэж, могой нааш цааш мурилзан явдаг байсан ч түүнийг ер хорлож байгаагүй. Тэгэхээр тэр наад зах нь архадын хутагт хүрч чадсан гэсэн үг.

Багш нь тэр дэст хүрээгүй байх. Учир нь намайг шумуул хаздаг, мэдээж суусан газар болгондоо хазаад байхгүй, хазмаар санагдсан газраа л хаздаг. Би ч бас түүнийг чөлөөтэй байлгадаг, ойлгов уу?

Бясалгаад архадын хутагт хүрвэл ойлгоно. Амьтад чамаар их л бахархаж, бяцхан шувуу, сармагчин цэцэг жимс хүргэж ирнэ. Энэ нь архадын түвшний онцгой тал, архадын онцлог гэж болно.

Урьд нэг маш сайн бясалгалтай хүн байжээ. Түүний бясалгал үнэхээр мундаг. Уулын шувууд түүнд цэцэг жимсээр өргөл өргөнө. Хэсэг бясалгасных нь дараа шувууд түүнийг хаана байгааг нь ойлгохгүй, “би” нь хаана буйг үнэрлэж чадахгүй болсон тул цэцэг жимс өгөхөө больсон байна. Энэ нь түүний дэс унаснаас болсон юм биш.

Асуулт: Багшийн сая айлдсан зүйлсийг сонсоод заавал таныг даган суралцах хэрэгтэйг ойлголоо. Таныг шумуул хаздаг гэв. Гэвч эртээд цагаан өргөөнд ном айлдаж байхад тань шумуул таныг биш, биднийг л хазаад байсан.

Их Багш: Та нар ийм олон бодьсадва ирсэн тул намайг аварч таарсан. Учир нь бодьсадваг хазвал илүү буян хишигтэй гэж тэд

мэднэ, тиймээс эгэл намайг тоогоогүй хэрэг. Бодьсадвагийн цусыг ханана гэдэг тун амаргүй. Тиймээс Тансан лам баруун орноос ном залахаар явах үед тун олон ад чөтгөр түүнийг хөнөөж, махыг нь идэхийг санаархсан. Бодьсадвагийн махыг идвэл урт насалж, их ид шид, буян хишигтэй болдог гэж сонсжээ.

Тэр өдөр хүн олон байсан болохоор шумуулнууд завгүй байв. Хэзээ ч ийм олон бодьсадва хараагүй тул та нарыг хурдан хурдан хазаж байсан хэрэг. Багш нь өдөр бүр нэг л газар байдаг болохоор заримдаа хазуулна, заримдаа хазуулахгүй. Эгэл хүнийг хазах нь тэдэнд ашиггүй, уйтгартай, тиймээс та нарыг ирмэгц боломжийг ашиглажээ.

Та багшийг даган суралцаж болно, гэхдээ багш ч бас шумууланд хазуулвал заавал тос түрхэх хэрэгтэй болдгийг мэдвэл зохино. Өвчин тусвал өөрийгөө эмчилж чадахгүй, хятад эмнэлэгт очиж судсаа бариулж, эсвэл европ эмнэлэгт очиж цусны шинжилгээ өгвөл бие тань эрүүл гэсэн хариу хэлнэ. Гэвч багш нь ихэд өвдөж зовиурлаж байсан ч ойлгох хүн байдаггүй. Тиймээс багш нь: “Би өвдөв” гэж ер хэлдэггүй. Учир нь хэн ч итгэхгүй, эмч нар ч өвчингүй байна л гэнэ. Би өөрөө л мэдэхээс хүмүүс итгэдэггүй.

Бясалгавал шумуул хазахгүй, бар ирээд бараг бадар барин өргөл өргөнө гэж бүү бод. Багшийг даган бясалгавал ийм зүйлсэд шунах хэрэггүй, ийм үр дүн олж ч мэднэ, олохгүй ч байж мэднэ. Яг л шумуул шиг, хазмаар бол хазна, шумуул надад хэлэхгүйтэй адил тодорхойгүй.

Арьяабалын аргаар бясалгах нь ийм л сонин жигтэй. Өөрийн дэс архадын түвшинд хүрсэн үү, бодьсадвагийн хутагт хүрсэн үү? гэдгээ мэдэхгүй. Ер нь хаана хүрснээ ч мэдэхгүй, яг л Бодьдарма шиг тийм этгээд сонин төрөлтөн болон хувирч магадгүй. Хүн түүнээс: Та хэн бэ? гэж асуувал, тэр бас мэдэхгүй. Харин түүний оронд олон жил Даяаны урсгалаар бясалгасан хүн байсан бол ийм асуултанд заавал хариулна. Эсвэл ямар нэгэн зураг зурж, тэдэнд өөрийн дэсийг илэрхийлнэ, эсвэл Даяаны ер бусын нууцлаг хэллэг болох: Үйл түйтгэр угаасаа хоосон, хамаг төрөлтөн угаас байсан, дүрс хоосноос ялгаагүй, хоосон нь дүрсээс өөрцгүй гэх мэтийг хэлнэ. Ингэж хэлбэл хүмүүс түүний ямар дэстэйг ойлгоно.

Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүнд ийм зүйл байхгүй, би ч та нарт эдгээрийг заахгүй. Тиймээс Арьяабалын аргаар бясалгавал урам чинь хугарч мэднэ, ойлгов уу? Мэдээж бясалгавал ололт байгаа, байхгүй биш. Ололтгүй бол бясалгаад яахав дээ, тийм ээ? Ололтгүй бол хохирсон хэрэг болно биз дээ? Орчлон хорвоогийн

юмс ийм элбэг арвин байхад бясалгаад юу ч үгүй болбол хохиролтой бус уу?

Мэдээж бясалгах зүйл бий, түүнд түшиж бясалгана. Гэхдээ үгээр илэрхийлшгүй, үзүүлж болшгүй, бас дүрсэлж чадамгүй. Зэнгийн арван үхрийн зургийг мэдэх үү? Эхнийх нь үхэр хайсан, удаах нь мөр олсон, гутгаар нь үхэр харсан гэх мэт зургууд. Харин бидэнд ийм зүйлсийн хэрэг байхгүй.

Тиймээс та бүхэнд тодорхой сайн хэлэх ёстой. Эхлээд та нар сайтар тунгаан бод. Багш биднийг мэхэлсэн байна, бясалгавал бар ирвэл толгойг нь илнэ гэсэн юм байхгүй, бар харвал хурдан зугтаарай. (*Инээлдэв*) Эсвэл хурдан сэтгэж хариу үйлдэл хий. Тэрнээс биш бар ирвэл толгойг нь илнэ дээ гэж бодох хэрэггүй. Энэ аюултай. Бясалгал дээшлэх тусам араатан амьтад илүү дотносно гэж бүү бод, тэд чиний махны үнэрээр ирж мэднэ, (*Инээлдэв*) заавал шумуул ихтэй газар аз туршин очих ч хэрэггүй, хоёр, гурав хоногийн дараа яс арьс болж ч магадгүй.

Арьяабалын аргаар бясалгах тун энгийн, өөрөө өөрийгөө сайтар халамжилж, өдөр бүр шимтэй хоол идэж, өвөлдөө дулаан, зундаа нимгэн хувцаслана. Шим тэжээлтэй уураглаг хоол идэх хэрэгтэй. Арьяабалын аргаар бясалгахдаа махан биеэ орхигдуулж болохгүй, ойлгов уу?

Зарим хүн сайн ойлгоогүйгээс барын толгой илэх дуртай. Багш нь бартай газар очиж зүрхлэхгүй (*Инээлдэв*), багшийг тэнд нь сууж байхыг бар аль нэгэн өдөр бурхан чанараараа биш ходоодоороо харчихвал нилээд аядуу хялбараар багшийг нь ходоодондоо гэтэлгэчихвэл яана? (*Инээлдэв.*) Тиймээс би баранд бариулахаас айж, аглаг ууланд бясалгадаггүй. (*Инээлдэв.*)

Асуулт: Би Зэнгийн нэг ном уншсан юм. Зохиогч бичихдээ гэгээрэх тун хэцүү, олон их багш нар насаараа бясалгаад арай гэж гэгээрдэг гэжээ. Гэгээрсний дараа бүх зүйл хов хоосон болдог уу? Багштан та үүнийг тайлж соёрхоно уу?

Их Багш: Хэрвээ юу ч бодохгүй болдог бол чулуунаас өөрцгүй бус уу? Угаасаа арвин их зүйлтэй байсан атал бясалгаад юу ч үгүй хов хоосон болох нь хохиролтой биш үү? Номын багш нарын иймэрхүү яриаг сонсох хэрэггүй. Тэдний бодлоор бясалгаад хов хоосон болдог бол би л лав бясалгахгүй, хохирох юм байна. Бид угаасаа билиг ухаантай байтал яагаад хов хоосон болох вэ? Чулуу ч бас хов хоосон. Ингэвэл бид өөрийгөө гэсэн явдал болно.

(Зэнгийн багш нар бидэнд бодлоо тасал, элдэв зүйлийг

замбараагүй бодох хэрэггүй, тархиа хоосло гэж сургадаг.) Хоосолж болохгүй. Хоослох гэдгийн утга нь тийм биш. Хоосон нь “Мөр”-ийг илэрхийлнэ, хов хоосон, юу ч үгүй гэсэн санаа биш. Хоосон гэдэг нь төрөлх мөн чанар, эх сурвалж гэсэн санаа. Тэр эх сурвалжид хүрвэл бид алагчлахгүй, сайн, муугийн ялгаваргүй болдог. Элдэв бодолгүй болно гэдэг тийм ч амаргүй. Хоосло гэдэг нь Арьяабалын аргаар бясалга гэсэн санаа юм. Учир нь Арьяабалын аргаар бясалгавал багш чамайг эх сурвалждаа буцахад чинь тусалдаг. Тэр үед жинхэнэ амар амгалантай болно. Энэ явдлыг үгээр илэрхийлж боломгүй, бас ярьж ч чадамгүй байдаг.

Асуулт: Би уг нь Багшийг дагахыг тун их хүсэж байна. Гэхдээ гэрийн явдлаа шийдээд дараа нь ирж багшаас суралцана аа, болохсон болов уу?

Их Багш: Хэрвээ чин сэтгэлтэй бол болно. Чин сэтгэлгүй бол ирээд хэрэггүй. Ирвэл багш нь чамайг хөөгөөд явуулах байх. Тэр үед чи их бухимдана. Тиймээс эхлээд чин сэтгэлтэй эсэхээ өөрөөсөө асуух хэрэгтэй. Багшид заавал шууд итгэх хэрэггүй. Гэхдээ чин сэтгэлээсээ гэгээрэх хүсэлтэй байх ёстой. Багш нь сая хэлсэн, чи яаж шууд багшид итгэх вэ? Ахуй ойлголттой болж байж л итгэл төрнө. Ахуй ойлголтгүй бол итгэх хэрэггүй. Их сонсож, их үзвэл сая итгэнэ. Багшийн сургаалыг илүү их уншиж судалж, зөвшөөрч байна уу, үгүй юу гэж өөрөөсөө сайтар асуух хэрэгтэй.

Бясалгасныхаа дараа ахуй ойлголттой болж, бас нилээд дэвшилттэй, баяр жаргалтай, ач тустай, билиг ухаан нээгдсэн бол тэр үед итгэж болно, гэхдээ чин сэтгэлтэй байх нь хамгийн чухал.

Чин сэтгэлтэй байх нь итгэхтэй адилгүй. Хэрвээ чи чин сэтгэлээсээ гэгээрлийн төлөө, үхэж, төрөх сансрын хүрднээс ангижрахын төлөө бол багш нь та бүхнийг заавал багшид итгэ гэж албадахгүй. Чин сэтгэл гэдэг нь өөртөө чин сэтгэлтэй байна гэсэн үг. Итгэлийн тухайд бол бясалгасны дараа сая төрдөг зүйл. Заавал шууд итгэх ёстой гэсэн үг биш, ойлгов уу?

Худалдаж аваагүй, эдэлж хэрэглээгүй бол яаж итгэх вэ? Худалдаж аваад үнэхээр сайн эдэлгээтэйг нь танивал сая итгэлтэй болдог. Жирийн хүмүүс бүгд чамайг там, диваажин байдагт, Амиитаба Бурхан байдагт, Арьяабал Бодьсадва байдагт хүчээр итгүүлдэг. Гэхдээ чамд жаахан ч ахуй ойлголт үзүүлж чадахгүй. Арьяабал Бодьсадва гэж хэн болохыг ч чи мэдэхгүй, жаахан ч гэрэл олж хараагүй, Бурханы аялгууг жаахан ч олж сонсоогүй, ийм байдалтай бол яаж итгэл төрөх вэ? Багш нь хэзээ ч хүнийг

хүчилж итгүүлэхгүй. Харин жинхэнэ чин сэтгэлээсээ гэгээрлийн төлөө зорьж ирэх ёстой.

Асуулт: Багш аа! Гэрээс гарагчдыг яаж авгайлах ёстой вэ?

Их Багш: Яаж ч дуудсан болно. Ёслол хүндлэл нэг их чухал биш. Учир нь таны сэтгэл жинхэнэ ёсоор ёслон хүндлээгүй байдаг. Энгийн хүмүүс гэрээс гарагчдыг багш хэмээн дууддаг. Гэвч та багш, эсвэл Чин Хай гэж дуудсан аль нь ч болно.

Нэршил тийм ч чухал биш, харин таны чин сэтгэл хамгийн чухал нь.

Асуулт: Би өмнө нь өөр нэгэн номын ёсыг сурч байсан. Мөн хүмүүст гэрэл үзэж, аялгуу сонсохыг заадаг. Багшийн зааж байгаагай тун төстэй байна.

Их Багш: Та авшиг хүртэхгүй байж болно. Үргэлжлүүлэн уг номын ёсоороо бясалгаж болно. Би таныг хэрхэвч хүчлэхгүй. Танд зөвхөн дуулгах төдий. Сударт ч бас айлдсан байдаг шүү дээ. Зарим багшийн зааж буй номын ёс төстэй байдаг тухай. Гэвч бодит байдал дээр адилгүй байдаг. Ау Лакт тийм багш нар олон бий. Америкт бас байдаг. Энэтхэгт гэхэд л хоёр, гурав бий. Харахад адилхан, ялгаагүй мэт байдаг. Үнэндээ огт адилгүй. Багшийнх нь зааж буй энэ арга хамгийн ёс журамтай, хамгийн тодорхой, хамгийн дээд номын ёс юм. Тэд өөр газраас ном хулгайлаад дураараа зааж байдаг. Заасан ч тов тодорхой биш, олигтой сайн ч заадаггүй, тал хагасыг нь л заах төдий. Түүний доторх нэгээхэн хэсгийг л заана. Зуун хувь бүрэн гүйцэд заадаггүй. Тиймээс шавь нар нь хойшид үргэлжлүүлэн бясалгаж чадахгүй. Хэрвээ чамд заасан тэр хүн нас нөгчвөл чи үргэлжлүүлэн бясалгаж чадахгүй болно. Учир нь тэр зөвхөн яаж анхны алхмыг хийхийг зааснаас биш, яаж хоёр дахь алхмыг хийхийг заагаагүй байна, ойлгов уу?

Одоо ч энэтхэгт тиймэрхүү төгс бус аргыг зааж л байна. Тэдний багш нарын зарим нь маш хатуу чанга, шавь нараа сорихын тулд бүрэн заадаггүй. Гэвч жинхэнэ агуу их багш бол энэ мэтийг тоохгүй, бас чиний бясалгах эсэхийг ч тоохгүйгээр зуун хувь уламжилдаг. Хожим бясалгах, бясалгахгүй байсан ч чамайг яах ч үгүй. Түүний доторх нэгээхэн хэсгийг заагаад байтал багш нь хорвоогоос ангижирвал чи яаж үргэлжлүүлэхээ мэдэхгүй үлдэнэ.

Өмнө нь энэтхэгт нэгэн их багш байсан, тэр багш хүмүүст ганц өгүүлбэр заах төдий. Жишээ нь, тэр зөвхөн нэгдүгээр ертөнцийн нууц үгийг л заана, хоёр, гурав, дөрөв, тав, зургаа, долоо, наймдугаар ертөнцийн нууц үгийг заахгүй. Тэр хүн бясалгаад нэгдүгээр ертөнц хүрсний дараа багш дээрээ ирэхэд

түүнд хоёрдугаар ертөнцийн нууц үгийг заана. Бас тэр багшийн тогтоосон дүрэм журам нь маш хатуу чанд.

Гэвч шавиа хоёрдугар ертөнц хүрэхээс өмнө багш нь нас эцэслэвэл өнөөг шавь дахин нэг удаа төрөл авч, өөр нэгэн их багшийг хайх хэрэгтэй болно. Энэ багш нь түүнд бүрэн агуулгыг хэлж өгөөгүй, зөвхөн хоёрдугаар ертөнцийнхийг хэлээд тэр тийм ч сайн бясалгаж амжаагүй байтал нөгөө багш нь бас нас баржээ. Тэр хүн дахин төрөл авч өөр нэгэн их багшийг хайх хэрэгтэй болжээ. Хамгийн сүүлд нь миний өвөг Багштай уулзсан байна.

Энэ бол саяхан болсон явдал, дөнгөж арван хэдхэн жил болж байна. Тэр хүн миний өвөг Багшид хандан: Багш аа! Энэ удаа би бүрэн газрын зураг авмаар байна, тал хагас, эсвэл нэг хэсгийг авмааргүй байна. Учир нь би хоёр удаа төрөл авлаа, ирэх болгонд багш өчүүхэн бага хэсгийг зааснаас хараахан сурч дуусаагүй байтал багш яваад өгдөг. Одоо та надад бүрэн дүүрэн уламжилна гэдэгт найдаж байна. Хожим та явсан ч би үргэлжлүүлэн бясалгаж чадна гэжээ.

Заримдаа багш нь ч бас их зөрчилддөг. Учир нь хамаг төрөлтөн энэ гайхамшигтай бясалгалын аргад талархахгүй атлаа буруушаан гүтгэж, нүгэл хурааж байна. Гэсэн ч би номын ёсыг зуун хувь бүрэн уламжилсаар байх болно. Учир нь чин сэтгэлтэй хүмүүс байна. Хэрвээ номын ёсыг зуун хувь уламжилбал багш нь маргааш явсан ч та нар үргэлжлүүлэн бясалгаж чадна. Хэрвээ тал хагасыг уламжилбал багшийг явсны дараа чи заавал дахин нэг төрөл авах хэрэгтэй болно. Учир нь номын ёсыг бүрэн бүтнээр нь уламжлаагүй тул чи гурван ертөнцийг давж чадахгүй.

Зарим номын багш нарын ярих зүйл нь ижил боловч тэр зөвхөн сургаал айлдахаас биш, Ном уламжилдаггүй, сар бүр чамд нэгэн сургаалын агуулга хүргүүлж, чамайг ойлголттой болгоно. Тэгээд хоёр жилийн дараа ном уламжилна, ном уламжлахдаа зөвхөн ганц л өгүүлбэр заана. Багш шиг нь ийм нээлттэй биш, хамаг төрөлтнийг нэгэн төрөлдөө туулан ангижирч, үүрд эргэж ирэхгүй болгохын тулд би бүгдийг нэг дор зааж өгдөг.

НАС НӨГЧИХ ҮЕИЙН БАЙДАЛ

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Лүөдүн. 1987 оны 9 дүгээр сарын 11
(Эх нь хятад хэлээр)*

Өнөөдөр би хүмүүсийн хамгийн их айдаг ч зугтаж үл болох зүйлийн талаар ярина. Энэ бол үхэл юм.

Төрөх, өглөх, өвдөх, үхэхийн дундаас бидний хамгийн их айдаг нь хамгийн сүүлийнх нь, тийм биз? Айсан ч зугтах аргагүй. Өнөөдөр багш нь ихэнх хүн үхэхдээ ямаршуу байдалтай байдгийг ярья.

Бидний бие махбод шороо, мод, төмөр, хий, гал, сүнснээс бүтдэг гэж сонссон. Буддын шашинтан бидний хувьд сүнс бол жинхэнэ бие, анхдагч мөн чанар, бурхан чанар юм. Одоо эдгээр нэрийг огоорч, сүнсний тухай ярья. Хүмүүст илүү ойлгомжтой байх байх.

Нас барах үед шороо, мод, ус, гал, төмрөөс бүтсэн энэ махан биеэс сүнс нь гарч оддог гэж сонссон. Мөн төмөр, шороо, ус, гал, мод нь задарч, нэгдмэл биш болдог гэнэ. Учир нь сүнс биед байвал нэгэн зүйл тэднийг хооронд нь наасан мэт байж, яг нэгэн хэлхээ эрих шиг байдаг. Утастай бол эрихнүүд хэлхээндээ байна. Хэрвээ багш нь утсыг нь авчихвал эрих газраар нэг бутарна.

Бидний үхэх үеийн байдал үүн шиг байдаг. Гэвч бид маанийн эрих биш. Бид сэрэл мэдрэмжтэй. Тиймээс хүн үхэхдээ маш их шаналдаг. Нэгд, бид дэлхийгээс явах дургүй, ах дүү, эхнэр нөхөр, үр хүүхэд, эцэг эхээсээ салахыг хүсдэггүй, Хоёрт, бид маш их айдастай, эндээс яваад хаана очихоо мэдэхгүй. Бид дэлхийгээс өөр ертөнцийг мэдэхгүй. Гуравт, үхээд яах ёстойг бид огт дадуулаагүй. Тэрнээс биш үхэл бол маш баяр хөөртэй зүйл, айж сүрдмээр юм биш.

Үхэх үе хамгийн аз жаргалтай мөч. Хэрвээ багш нь маргааш явахаар бол маш баяртай байхсан. Гэвч та нар чангаах тул явах арай болоогүй. Гүйцээх ёстой үүрэг хариуцлага нилээн бий.

Хийж дуусгаад явна. Өнөөдөр явахаар байсан ч явж болохгүй, Бурхан бодьсадва түлхээд буулгачихна.

Гуан Чинь хувраг самади агуулаад өндөр дээд дэсийн ертөнцөд хүрч, бодьсадвагаас суралцаж байхдаа эргэж ирэх хүсэлгүй байсан тухай та нар сонссон байх. Үнэхээр баяр жаргалтай, тэр ертөнц нь тун гоёмсог сайхан, маш их эрх чөлөөтэй, амар тайван тул хэн энэ хав харанхуй шоронд ирэхийг хүсэх билээ? Хэн ч хүсэхгүй. Хэрвээ бидний сүнс биеэс гарч, өндөр дээд дэсийн ертөнцөд очиж суралцвал, тас харанхуй, өчүүхэн жижиг энэ шоронд эргэж ирэх үнэхээр дургүй байх нь мэдээж.

Гуан Чинь хувраг ч эргэж ирэхгүй байсан. Гэвч Бодьсадва нар түүнийг дахин нэг бууж, хамаг төрөлтийг заавал гэтэлгэх хэрэгтэй. Түүний дараа л дээшилж болно гэж айлджээ.

Олон их багш ийм байдалд орж байсан. Нэгэн өдөр миний Багш ихэд бухимдаж шаналсан янзтай сууж байхыг харсан ахмад шавь нь: Багш аа! Таныг ингэтэл шаналахыг би ер хараагүй, яагаад өнөөдөр та ингэж бухимдав гэж асуухад Багш хариулсангүй, дахин асуухад ч хариулсангүй, гурав дахиа асуухад Багш аргагүйн эрхэнд: Тэгэлгүй яахав дээ! Хэн энд ирэхийг хүсэх вэ? Махан биенд ирэхийг хүсэх хэн байна вэ? Энэ махан биеийн шоронд хүчээр ирж сууна гэдэг үнэхээр аз жаргалгүй явдал гэж хариулжээ.

Байдал яг үүн шиг, хэрвээ бид энгийн үед өөрийгөө сайтар дадуулж чадвал дэлхийгээс явах тэр үед ээж нь дэлгүүрээс ногоо, эсвэл чихэр жимс, жигнэмэг авчрахыг хүлээдэг хүүхэд шиг л байна. Бясалгал сайтай хүн үхэл ирэхийн цагт ногооны захаас ирэх ээжийгээ хүлээх хүүхэд мэт айдасгүй байдаг. Гэвч ихэнх хүн амьддаа дадуулаагүй тул учраа олохгүй, яах ёстойг хэн ч заагаагүй тул үхэхдээ маш их зовдог.

Энэ дэлхийд бид олон зүйлийг заалгасан, аав, ээж хооллож ундлах, алхаж гишгэхийг заасан. Багш англи хэл, хятад хэл зааж, бас өөр олон зүйлийг сургасан. Эмч, сувилагч, эх баригч хүүхэд төрүүлэхийг ээжүүдэд зааж, жирэмсэн үедээ яаж биеэ, хүүхдээ халамжлах, өвдөлт багатай хялбархан төрөх аргад сургадаг.

Гэвч үхэх үед яах ёстойг хэн ч бидэнд зааж өгөөгүй. Энэ явдал орхигдсон байна. Төрөх үхэх, өвдөх өтлөхийн дотроос төрөхийг заалгасан, өтлөхөд асрах хүнтэй, тэтгэвэрийн мөнгө, халамжийн тэтгэмжтэй, өвдвөл эмч, сувилагч хэрхэн урьдчилан сэргийлэх, явал өвчин бага тусах вэ зэргийг заадаг. Харин үхэхийг заасан хүн нэг ч байхгүй. Ийм байж болохгүй. Тиймээс маргааш багш

нь та нарт яаж үхэхийг (авшиг хүртэхийг хэлж байна) заах болно. Өнөөдөр эхлээд үхлийн байдлыг ярилцъя.

Хүмүүсийн ихэнх нь үхэхдээ энэ ертөнц, аав ээж, ах дүү, эхнэр нөхөртөө хоргоддог. Яагаад вэ? Учир нь энэ насандаа тэдэнтэй хамт амьдарсан, тэднийг үргэлж санан дурсдаг тул салахын цагт зөвхөн тэд л бодогдоод салдаггүй. Хайрлаж дуусаагүй эхнэртээ хоргодоод сэтгэл дээ: Тэр минь арай л залуу байна, хэн түүнийг хайрлан халамжлах вэ? Хүүхдүүд балчир байна, тэгэхээр би явж яаж болох вэ? гэж ихэд зовнидог. Ингэж зовнивол бид хамгийн их хүслээ хүүдээ, эхнэртээ, эсвэл нөхөртөө зориулна. Тэгээд салж үл чадах сэтгэлийн энэ хүчээр дахин төрөл авна.

Дахин төрөл авсан ч түүнийхээ эхнэр, нөхөр, аав, ээж болж чадахгүй, аягүй бол нохой болбол байдал нилээд төвөгтэй болно. Нохой болсон ч түүний ойр байж болно. Тиймээс зовлонтой тал нь энэ юм. Хэрвээ бид дахин төрөөд өмнөх шигээ аав нь, эсвэл эхнэр, нөхөр нь болсон бол бас ч сайн хэрэг. Тэгдэг бол бүгдийг эргэн төрөхийг уримаар хэрэг.

Гэвч тухай бүр санаснаар болохгүй, яагаад вэ? Учир нь үйл байвал үр байна. Хэрвээ бид жүрж таривал жүрж хураана. Алим таривал алим хураана. Амьддаа сайн үйл юу ч хийгээгүй, дандаа муу үйл л хийж явсан бол үхээд дахин төрөл авбал мэдээж муу үйлийн үр амсах нь тодорхой. Хэрвээ бидний хүн чанар, зан авир, амьдралын хэв маяг нохойнх шиг байсан бол хүн болох заяа дутна. Эргэж төрөхдөө заавал нохойн төрөл авна. Эзэн Бурхан биднийг шийтгэсэн хэрэг биш, харин бид өөрсдөө ийм замыг бүтээж, ийм маягийг бий болгосон байна. Бид алим таривал алим хураах нь мэдээж. Нохой болох үйл тарьсан бол нохой л болно. Хүн болох үйл хийвэл бол үр нь хүний төрөл байна.

Хүн гэж хэн бэ? Хүн өглөг өгөх, сахил сахих, хүлцэл тэвчээрийг дадуулах, хичээнгүй давших, самади агуулах чанаруудтай. Аливаа хүн дараах таван сахилыг заавал сахих ёстой. Үүнд: амь хөнөөхгүй, хулгай хийхгүй, архи уухгүй, садар самуун явахгүй, худал үг хэлэхгүй зэрэг орно. Амь хөнөөхгүй гэдэгт амьтны мах идэхгүй байх ёстой. Хэдийгээр бид өөрийн гараар амьтан алаагүй ч бусдын хөнөөснийг иддэг. Энэ нь дам байдлаар амь хөнөөсөнд орно. Тиймээс бидэнд бас нөлөөлнө. Хэрвээ бид энэ таван сахил сахихгүй бол дахин хүн болон төрж чадахгүй.

Тиймээс ямар ч шашны ном сударт энэ дэлхийд хоргодож, дурлан татагдах хэрэггүй. Энэ дэлхийд уягдаж хүлээслэгдэхгүй байхыг онцгойлон сануулдаг. Яагаад вэ? Хэрвээ бид энэ дэлхийд

хоргодвол дахин ирнэ. Харин Эзэн Бурханыг дурсан санавал дээшээ дэвшинэ. Бурханыг дурсан санавал Бурханы оронд очно. Тиймээс шашнууд энэ бүхнийг бидэнд сургадаг юм. Гэвч Бурханыг, Эзэн Бурханыг санан дурсах нь тийм ч хялбар биш.

За, та нар даруй үхмээр байна уу? Авшиг хүртэх нь үхэж сурах явдал юм шүү. Айвал авшиг хүртэх хэрэггүй. Авшиг хүртээх нь яаж үхэхийг та нарт зааж байгаа хэрэг юм. Би өөр зүйл заагаагүй. Үхэх үед ямар байдгийг л заадаг. Авшиг хүртэх нь үхэхтэй адил. Гэхдээ энэ бол хуурмаг үхэл, аз жаргалтай үхэл, зовлон шаналалгүй үхэл. Хэрвээ үхэхээс айж байвал авшиг хүртэх хэрэггүй. Авшиг хүртэх нь үхэх үеийн байдалтай яг ижил. Одоо багштай ярилцаж байгаа шигээ айдасгүй, мөн маш сонирхолтой байдаг.

Буян муутай хүн нас барвал адгуус амьтан, ад чөтгөр, өлөн бирд, хээрийн буг, хэрмэл сүнс болно. Долоон сард та нар салют буудуулан хөөр хөгжөөн болж, хоёр тахиа, нэг үхэр, нэг гахай, гурван алим, гурван багц хүжээр тахил өргөж, ад чөтгөрийг тахидаг. Тахил өргөх хүнгүй бол тэд өлсөж үхэх байх. Буянгүй хүн үхвэл тиймэрхүү ад чөтгөр, өлөн бирд болно.

Их нүгэлтэй хүн үхвэл тамд унана. Нүгэл гэж юу вэ? Муу үйл, жишээ нь, амьддаа хийсэн муу үйл, амь хөнөөх, садар самуун явах, хууран мэхлэх зэрэг юм. Багш нь та нарыг зориуд айлгаагүй шүү. Судар номд айлдсаныг л ярилаа. Там байхгүй биш, үнэхээр бий. Хамаг төрөлтний үйлийн үрээр там бий болсон.

Багш нь сая жүрж таривал жүрж хураана гэв. Сайн үр таривал сайн үр дүн амсана. Муу үр таривал муу үрийг эдэлнэ. Там бол бидний хийсэн муу үйлийн үрээр бий болсон. Диваажин байвал там байна, там байдагт итгэвэл диваажин байдагт ч бас итгэх хэрэгтэй. Буг байдагт итгэвэл Бурхан байдагт мөн итгэх хэрэгтэй. Буян муутай хүмүүсийг яриад яах вэ. Та нарыг би бүгд буянтай байгаасай гэж хүснэ. Формоса их буянтай газар бололтой. Чинээлэг хүн тун олон. Гэвч үхсэний дараа яахаа мэддэггүй, энэ талаар ярих хүнгүй.

Хүний заяа төөргийг үздэг хүн тун олон. Тэд, чиний байдал тун давгүй шүү. Хоёр жилийн дараа их баяжих юм байна. Сургуулиа төгсөөд баян эзэн болно гэх мэтээр хэлнэ.

Гэвч үхсэний дараа хаана очихыг хэлж өгөх хүнгүй. Бидний хамгийн их сонсох дуртай зүйлийг хэлж өгөх хүн алга. Хамгийн их мэдэхийг хүсдэг зүйлийг заах хүн байхгүй, тийм биз? Элдэв хэрэгтэй, хэрэггүй зүйл л заадаг.

Жишээ нь, хүүхэд төрүүлэхийг заалгаагүй ч төрүүлдэг, амьтдад үр төлөө төрүүлэхийг хэн ч заагаагүй, гэсэн ч тэд үржиж, асар олон болдог, гэвч хүмүүс дэндүү энэрэлгүй учраас тэднийг идэж дуусгахгүй бол улам үржинэ. тийм биш үү? Хэн ч тэдэнд заагаагүй, гэвч тэд маш олон үр төл төрүүлдэг. Тиймээс төрөхийг заах хэрэггүй.

Өтлөхийн тухайд бол бид угаасаа л хөгширнө. Хэдэн арван жилийн дараа яалт ч үгүй аяндаа өтөлнө. Тэтгэвэр, тэтгэврийн даатгал байсан ч баталгаагүй. Зарим хүн тэтгэвэртэй ч урт насалдаггүй, тийм биз? Тэтгэврээ авах хүртлээ насалж чаддаггүй.

Өвдөхөд эмч олон ч баталгаагүй, тийм биз? Одоо эмчлэгддэггүй өвчин их болсон. Жишээ нь, одоо ч ДОХ-ыг эмчлэх эм байхгүй. Хорт хавдрыг ч эмчилж чадахгүй байна, тийм биз?

Орчин үеийн хүмүүс мөнгөтэй, эмнэлэг олонтой, эм элбэгтэй болсон. Гэхдээ өвчин бол өвчин. Өвчлөл урьдынхаас илүү төвөгтэй болсон. Сонсоогүй өвчин маш их гарч байна, яагаад вэ? Учир нь бидний нүгэл хилэнц дэндүү их болжээ.

Манай гарагийн хүмүүс улам сул дорой болж, ёс суртахуунаа гээж, зам мөрд зохицох өөр нэгэн амьдрал байдгийг мартжээ. Байгалийн хуульд зохицон амьдрах ёстойг ч бас мартсан. Байгалийн баялгийг дураараа ашиглаж, мод ургамлыг тасдаж байна. Тухайн газрын байгалийн нөхцөлийг урьдчилан тооцолгүй мод ургамлыг тайрч, байгаль орчныг сүйтгэж, өнөөдөр биднийг ууланд авирах боломжгүй болгов.

Олон газрын замын хажуугийн модыг огтолсноос хөрсөө тогтоон барих аргагүй болж, нөмөрлөх модгүйгээс хөрс хурдан элэгдэж байгаа нь эдгээрийн нэгхэн жишээ. Мод огтлохоос гадна ан амьтдыг устгаж, хүмүүсийг хөнөөж, бүхэл бүтэн улс орныг сүйрүүлж, хот тосгодыг ч сүйтгэж байна. Дэлхийн хоёрдугаар дайны үед Японы Хирошима хотыг тэр аяар нь газартай тэгшилсэн.

Бид мод огтлоод зогсохгүй ан амьтан хөнөөнө, цаашлаад хүн алах болсон. Ингэж бид ёс суртахууны асар их доройтолд орж уруудан доошлов. Иймэрхүү уур амьсгалыг бий болгож, тийм нэг үйлийн үрийн үүсгэсэн учраас дэлхий ертөнц аймшигтай газар болон хувирчээ. Уг нь дэлхий тун сайхан газар. Хүн үнэхээр хамгийн эрхэм дээд төрөлтөн юм бол дэлхий ч хамгийн сайн сайхан газар байх учиртай, тийм биз дээ?

Гэвч байр сууриа мэдэхгүйн улмаас бид эрхэм дээд үнэ цэнээ унагаж байна. Үнэхээр харамсалтай.

Бид төрсний эцэст үхнэ, тиймээс цөөн хэдэн амьтан хорооход асуудалгүй? Та амьтан алаагүй ч тэд удалгүй үхнэ, гамшигт өртөөд эсвэл өвчин тусаад үхнэ. Хэрвээ бид тэр хүнийг алаагүй ч тэр өвчин тусаад эсвэл өтлөөд үхнэ. Тиймээс хэдэн хүн алахад ер хамаагүй байх гэх мэтээр асууж магадгүй.

Хамаатай зүйл мэдээж олон. Учир нь үйл нь ирээгүй байхад түүнийг хүчээр хөнөөжээ. Жишээ нь, жимсийг гүйцэд боловсорсны дараа иддэг. Болоогүй үед нь идвэл хордож, гэдэс өвдөнө, толгой өвдөнө, ногоо ч адилхан. Тиймээс амь хөнөөх нь сүнснийг нь хүчээр гарган явуулж байгаа хэрэг. Явах дургүй, бэлтгэж амжаагүй, цаг нь болоогүй байхад хүчээр гаргаж явуулбал үйлийн үртэй.

Би нэг түүх ярья, Шагжамуни Буддаг заларч байхад хааныг хүү нь барьж хорьжээ. Аав, ээждээ ачлалтай байх нь үр хүүхдийн үүрэг. Гэтэл тэр ханхүү ачлалгүй төдийгүй, эцгээ шоронд хорьсон байна. Хатан эх нь нөхөртөө хоол унд хүргэж ирэх тэр үед ханхүү хэдийнээ эзэн хаан болсон байсан бөгөөд ээж нь хаан аавд нь хоол хүргэснийг сонсоод ихэд хилэгнэж хатан ээжийгээ бас хорьжээ. Та бүхэн бурханы шашны түүхийг уншвал үүнийг мэднэ. Тэр хоёр хоёулаа хоригдсон байна.

Багш нь өчигдөр Цаглашгүй насан хутагийн судрыг айлдсан. Тэр бол энэ хатан ээжид зориулан айлдсан судар. Хааны хатан шоронд хоригдоод ихэд шаналж, Бурхан Багшаас тусламж гуйн залбирчээ. Шагжамуни Будда түүний Багш нь байсан. Тэр аль хэдийнээс Буддаг даган суралцаж байжээ. Тиймээс Буддад хандан туслахыг гуйсан байна. Будда ч ирж, Шагжамуни Буддагийн хувилгаан бие, Анандын хувилгаан бие, мөн Модгальяанагийн хувилгаан бие хамтдаа шоронд ирж, хатанд сургаал айлдаж, тайтгаруулсан байна. Тэр үед хатантан Бурхан Багшаас: Энэ дэлхийгээс илүү сайн, илүү амар тайван газар хаана байна вэ? Зөвлөн шаналал багатай гэж асуухад Бурхан Багш түүнд олон ертөнцийг харуулжээ. Хатанд Цаглашгүй Төгс Баясгалант ертөнц таалагдсан байна. Тэр үеэс хойш бид энэ цаглашгүй насан хутагийн судартай болсон юм.

Тэр хатны үйлийн үр нь түүний өмнөх төрөлтэй нь холбоотой байв. Хатан ихэд шаналж, Шагжамуни Буддагаас: Бид ямар ч муу үйл хийгээгүй, гэтэл яагаад ийм үйлийн үртэй болов? Яагаад ханхүү бидэнд муугаар хандав? Та бидэнд учрыг тайлж өгнө үү? хэмээн асуухад Шагжамуни Будда түүнд: Та сайн тогтоох хэрэгтэй, олон арван жилийн өмнө үр хүүхэдгүй байхдаа та хоёр үрийн заяа гуйж, чин сэтгэлээсээ даагдсан байна. Нэгэн өдөр

зүүдэнд тань тэнгэрийн элч ирж танд: Хималайн ийм нэгэн их ууланд бясалгаж буй хүн таны хүү болон төрөөд танай хаан болно гэж хэлсэн байна. Дараа өдөр нь та хоёр сэрээд Хималайн ууланд бясалгаж буй хүнийг олж уулзан манай хүүхэд болох дуртай эсэхийг асуухаар очжээ.

Тэрээр самадид орж, үйлийн үрийн тэрхүү барилдлагыг хараад хэлсэн нь: Тийм байна, би дуртай. Гэвч миний энэ нас дуусахад гурван жил хэрэгтэй. Тэр үед би танай хүү болон төрнө гэв. Нөгөө хаан ихэд яарч, би одоо их хөгширсөн, дахиад гурван жил хүлээж чадалгүй үхэж мэднэ. Та одоо л манай хүүхэд болвол сайн байна гэхэд бясалгагч: Болохгүй, та намайг хүчилж болохгүй, миний нас хараахан дуусаагүй, үхэх цаг болоогүй байна гэв. Тэр хаан хүлээж төвдөлгүй, сэлэм далайн түүнийг сүрдүүлж, чи одоо л миний хүү болох хэрэгтэй, би хүлээж чадахгүй гэв.

Хаан бясалгал хийдэггүй, тэвчээр муутай, өглөг өгдөггүй, сахил сахидаггүй, хүлцэл тэвчээрийг дадуулдаггүй, бурханы шашныг үл ойлгодог учраас түүнийг хүчээр үхүүлэхийг санаархсан аж. Бясалгагч хүн: Миний нас дуусах арай болоогүй, гэвч та өөрийн эрх мэдлээр надад үхлийг тулгавал хожим таны хүү болон төрсөн ч ачлалгүй төдийгүй, таныг хөнөөж, хаан суудлыг булааж авах болно гэж хэлээд хортой зүйл уугаад үхэв гэнэ.

Түүнийг үхсэний дараа удалгүй хатан бие давхар болж, ханхүү төрүүлэв. Мэргэн хүнээр хүүгийн заяа төөргийг шинжүүлэхэд: Ханхүү хожим хааны ордныг түйвээж, эзэн хааныг хөнөөнө. Хатан ээждээ ч бас сайнгүй байна гэж хэлжээ. Тэр хоёр сонсоод ихэд айж, муу ёрын явдал тохиолдохоос эмээн ханхүүг өсгөхөөс татгалзан ордны гурван давхраас шидэж алахыг оролдов. Гэвч ханхүү үхсэнгүй, ганц хуруу нь л хугарчээ. Өргөөд автал үхээгүй, харин час хийтэл уйлж гэнэ. Хожим хурдан өсөж, өсгөлүүн биетэй, ухаалаг, царайлаг сайхан хүү болсон тул хаан, хатан хоёр их хайртай болж, дахин хөнөөх санаа агуулсангүй гэнэ. За яахав! Зүгээр дээ, өсгөө, өсгөө гэж бодох болов. Түүнийг өсөж том болоод урвасан үйлдэл хийнэ гэж үнэхээр бодсонгүй.

Шагжамуни Буддаг айлдсаны дараа хатан дурсан санаад ихэд харамсаж, хүүгээ үзэн ядахаа болив. Хүү нь ч мөн хожим ихэд гэмшиж, Бурхан Багшийг шүтэн дагаад хичээнгүй сайн бясалгаж, сайн хүн болсон гэнэ.

Багш нь энэ түүхийг үйлийн үрээс мултрахын аргагүй, ямар үр тарина, тийм үр дүнг хүртдэг гэдгийг та бүхэнд ойлгуулахын тулд ярилаа. Бид амь насыг, хүний амийг хөнөөвөл сүнсийг нь

хүчээр гарган явуулсан хэрэг болох бөгөөд энэ үйлийн үрээ заавал эдэлж, хожим тэд биднийг алж хөнөөнө, эсвэл биднийг хүчээр үхүүлнэ. Бид тэдэнд яаж хандсантай яг ижил нөхцөл байдал үүсэх юм. Магадгүй бид амьтны төрөл авч ирээд алуулж ч мэднэ, заавал хүн болон төрөөд алуулахгүй байж магадгүй, эсвэл энэ төрөлдөө алуулахгүй, дараа дахин нэг төрөл авах үедээ энэ үйлийн үрээ төлж барагдуулна.

Тиймээс шашны ямар ч урсгал амь хөнөөхийг хатуу цээрлэдэг. Амь хөнөөх нүгэлд амьтны амийг хөнөөх ч бас багтана. Учир нь амьтад сүнстэй, үхэхээс айж, амьдрах хүсэлтэй байдаг. Хэрвээ тэд амьдрах хүсэлгүй бол мэдээж асуудалгүй. Өвс ногоо, мод чулуу бол амьд явах хүсэл мэдрэмжгүй учраас ногоо, жимс идэхэд үйлийн үр тун бага. Хэрвээ бид өдөр бүр хоёр цаг хагас Арьяабалын аргаар бясалгавал иймэрхүү үйлийн үрийг байхгүйтэй адил болгоно. Гэтэл амьтад хүнтэй ижил амьдрах хүсэл тэмүүлэлтэй, тэр нь амьтдын далд ухамсарт хэдийнээ суусан байдаг учраас амийг нь хөнөөвөл асуудал үүсэх нь тодорхой.

Хүмүүс бид хэн нэгэнд алагдаагүй, хэн ч бидэнд үхлийг тулгаагүй байхад яагаад тэгж их зовдог вэ? Учир нь бид үхэлд бэлдээгүй, үүд маань нээгдээгүй байдаг.

Жишээ нь, эндхийн бүх үүд хаалттай, нээлгүй нилээд удсан бол эвдэрхий байх нь ойлгомжтой. Хүчлээд ч нээгдэхгүй, гамшгийн үед сандарч, нээхийг оролдсон ч нээгдэхгүй тул эвдэхээс өөр аргагүй. Гэвч ингэж нээвэл түлэгдэнэ, зовно, өвдөнө. Хэрвээ өдөр бүр нээдэг бол дадал болчихоод түлхмэгц онгойно, ямар ч асуудалгүй. Шуудхан гарчихна.

Үүн шиг, бидний бие олон үүдтэй. Гэхдээ үүд бүхэн сайн гэсэн үг биш. Хэрвээ гурван давхарт амьдардаг бол цонхоор үсэрч болохгүй, тэгвэл бэртэнэ. Буух шаттай хэдий ч хаана байгааг нь мэдэхгүй, эсвэл сандарч тэвдээд шатаа олохгүй, гал дундуур гүйвэл түлэгдэнэ.

Тиймээс заавал дадуулах хэрэгтэй. Дайнгүй үед манай улсын засаг төр биднээр яг л дайны үеийнх шиг дагсал сургуулилт хийлгэдэг. Намайг Ау Лакт байхад манай улс дохиоллын системгүй байсан тул долоо хоногт, эсвэл сардаа нэг удаа сургуулилт хийдэг байв. Үү. Үү... гэх дуунаар бүгд аврах байранд нуугдаж, тав, арван минутын дараа түгшүүрийн дохиогоор тардаг байв. Мэдээж ямар ч аюул болоогүйг мэдэвч өдөр бүхэн ийм сургуулилт заавал хийх ёстой.

Гэтэл нас барсан хүн өмнө нь ингэж дадуулаагүй байдаг.

Бид ч бас хэзээ нэгэн цагт нас барна, тиймээс заавал урьдчилан дадуулах хэрэгтэй гэдгийг хэн ч санадаггүй. Жирийн хүмүүс өглөө юу идэх вэ? Өдөр, орой бас юу идэх вэ? Арван цагт гадуур гарч амттан идье гэх мэт зүйлийг л бодож суудаг. Та нар гадуур явбал ойлгоно. Багш нь ном айлдахад хамгийн ихдээ хэдэн зуун хүн цугладаг. Гадуур хүн их ч ном сонсох хүн цөөн. Хоол эргүүлэх хүн харин маш олон. Тэд үхэлд бэлдэх дургүй, мартчихсан байдаг. Хэзээ нэгэн цагт үхнэ гэдгээ тодорхой мэдэж байгаа ч зуун жил амьдарх юм шиг л явж байдаг.

Үнэхээр зуун жилийн хугацаа бий юу? Хэлэхэд хэцүү, маргааш ч үхэж мэднэ. Олон хүн залуугаараа хорвоог орхидог. Тиймээс бид ухаалаг байх хэрэгтэй. Амьтдаа үхэлд бэлдэж эхлэх хэрэгтэй.

Хүүхдээ төрүүлэхээс өмнө бүгдийг бэлдчихдэг биз дээ, та нар? Урьдчилаад оёжурлаж, хөөрхөн хувцас худалдан авч, хүүхдээ төрөхийг хүлээдэг. Хүйсийг нь хүртэл мэдчихдэг. Төрөөгүй байхад л хамаг юм нь бэлэн болчихно. Тэгвэл яагаад үхэхдээ бэлддэггүй вэ? Үхэх үе бол хамгийн чухал үе мөн. Төрөхөд олон хүн эргэж ирдэг. Олон хүн хань бараа болж тайтгаруулна. Асарч халамжилна. Харин үхэх үед хань болох хүнгүй. Тэр үед ихэд ганцаардаж, маш их зовно. Үхэхээсээ өмнө яагаад бэлдсэнгүй вэ? Энэ нь ухаан муутайн шинж, тийм үү?

Бид урьдчилан бэлдээгүй учраас зовдог. Бэлдье гэвэл эхлээд нээж чадах хүнээр үүдээ нээлгэх хэрэгтэй. Тэгээд өдөр бүр нээж хааж, дахин дахин нээж хааж байвал гацахгүй чөлөөтэй болно, нэе гэвэл хурдан нээгддэг болгох хэрэгтэй. Эс бөгөөс гарахад амаргүй. Учир нь бид олон үүдтэй ч тэр бүгд гарах үүд биш. Жишээ нь, энэ цонх харахад өргөн том, зай ихтэй ч цонхоор гарвал толгойгоо цохино. Гарья гэвэл заавал том үүдээр гарах хэрэгтэй. Гэхдээ тэр том үүд нээгдээгүй бол гарч чадахгүй.

Бидний бие махбод, нүд нэг үүд, хамар нэг үүд, чих нэг үүд гээд нийт есөн үүдтэй. Энэ нь бүгд үүд, гэхдээ эдгээр үүдээр гарвал бид үхэж төрөх сансрын хүрдэнд эргэлдэж, доод дэсийн ертөнцөд төрөл авна. Харин өөр нэгэн үүд байдаг бөгөөд түүгээр гарвал бид тун өндөр дээд дэст очно. Тэр үүд нүдэнд үзэгдэхгүй, энгийн түлхүүрээр нээгдэхгүй, зөвхөн бясалгалтай хүн нээж чадна. Хэрвээ бид өөрсдөө нээж чадахгүй бол хэдийнээ сайтар бясалгасан хүнээс асуух хэрэгтэй. Учир нь тэр хүн өөрийнхөө үүдийг нээсэн тул яаж нээхийг мэднэ, бас яаж нээхийг зааж чадна. Энэ үүдийг нэе гэвэл тун амархан.

Бид үхэж төрөх, өвдөх өтлөх бүгдэд нь бэлтгэлтэй. Ажиллаж

байх үедээ мөнгөө хуримтлуулдаг. Хожим өвдөж, ажил хийх чадалгүй болохын цагт хэрэглэх мөнгөтэй. Хэдий тийм ч жаахан ч гэсэн ач буян хураавал үхэхийн цагт хэрэг болно. Ач буяныг өглөг өгөөд хураахгүй. Өглөг өгөх нь мэдээж тустай. Бидний сэтгэл нилээд хоосрон тэлж, өдөржин өөрийн явдлыг бодохгүй, жаахан ч гэсэн бусдыг бодож эхэлнэ. Хэрвээ бид бусдын талаар бодож байвал зүрх сэтгэл жаахан тэлж, уужим болдог. Тиймээс дайны үед хүмүүсийн сэтгэл нилээд өгөөмөр уужим болж, зөвхөн гэр бүлээ бодохгүй, улс эх орныхоо амар тайван, аюулгүй байдлыг бодох тул сэтгэлийн орон зай нь тэлдэг. Бидний нүд зөвхөн хамраа л хардаг бол хамраа л мэдэхээс цаашгүй. Сайхан хүүхэнд сэтгэл татагдаад хамраа мартвал сэтгэл чинь тэр бүсгүйн орон зай хүртэл тэлсэн гэсэн үг, тийм биз?

Үүнтэй ижил, өглөг өгвөл сэтгэл нилээд уужирч, би-гээ мартан орон зай маань тэлж хөнгөрөөд бачуураад байсан мэдрэмж алга болно. Тиймээс өглөг өгөх нь хүнийг чөлөөтэй, эрх тааваараа, аз жаргалтай болгодог. Учир нь зүрх сэтгэл нь уужран тэлжээ. Алсын бараа харах шиг. Хэрвээ умгар өрөөнд амьдарвал сэтгэл давчиддаг, тийм биз? Яг л хоригдож хашигдсан мэт санагдана. Нилээд уудам том өрөөнд байвал агаарын солилцоо сайтай, тийм үү? Зарим хүн хот газар удаан амьдарвал давчдаад амралтаа авч хөдөөг зорин уул хадаар явдаг нь орон зайн хэрэгцээнээс болдог аж.

Өглөг өгөх ч мөн адил, өглөг өгснөөр нэгэн үл үзэгдэх орон зайг өөртөө үүсгэж, нэгэн амьсгалах сайн орчныг бүрдүүлдэг. Өглөг бидний оюун санаанд тустай. Тиймээс шашны урсгал бүхэн бусдыг өөр шигээ хайрлахыг сургадаг. Өглөг өгөх нь өөрт их тустай байдаг. Гэвч өглөг өгөх нь билиг ухааны үүдийг нээхтэй ямар ч холбоогүй. Өдөр бүр өглөг өгсөн ч сая жилийн дараа ч үүд нь нээгдээгүй хэвээрээ л байна. Энэ үүдийг тусгай мэргэжлийн хүн нээдэг. Яг л мэс заслыг мэс заслын эмч л хийж чадна, барилгыг барилгачин хүн л барьж чадна, англи хэлийг англи хэлний багш л зааж чаддаг шиг. Билиг ухаан нь нээгдэж гэгээрсэн хүн бусад хүний билгийг нээж гэгээрүүлдэг. Өөрийн үүдээ нээсэн хүн бусдын үүдийг нээж тусалдаг.

Хэрвээ үл үзэгдэх энэ үүдээ нээхгүй бол бид замбараагүй гүйлдэнэ. Жишээ нь, бид амьддаа үхлийг дадуулаагүй бол, нас барах үед гарах үүд нь хаалттай бол сүнс гарч чадахгүй нааш цааш гүйхээс цаашгүй тул ихэд зовдог байна. Хэрвээ үүд нь аль хэдийн нээгдсэн бол сүнс (ухамсар, бидний эзэн гэж нэрлэдэг) өөрөө аяндаа гарна.

Хэрвээ нээгдсэн тэр үүд нь зөв сайн үүд бол сүнс гарсны дараа бид их л баяр жаргалтай байна. Харин нээгдсэн үүд нь муу үүд бол сүнс гармагцаа саад тоггортой учирна. Тэр ямар ч хамаагүй нэгэн хэвлий олж ороод төрөл авдаг. Хэрвээ хүний хэвлийд орж чадвал бас ч давгүй. Харин амьтны хэвлийд орчихвол төвөгтэй.

Энэ бол үнэн байдал. Бид сонин хэвлэл, зурагтаас ямар ямар амьтан уйлж байгаа нь яг хүн шиг, мөн ямар хүн яг амьтан шиг харагдав гэх зэрэг, иймэрхүү мэдээлэл сонсдог. Энэ бүхэн бол сүнс замаа мэдэхгүй замбараагүй тэнэж одсонтой холбоотой юм.

Багш нь авшиг хүртээхдээ та нарт ямар замаар явах ёстойг зааж өгдөг. Яг л хамгаалалтын сургууль хийдэгтэй адилхан, хэдийгээр бодитой биш ч яг бодит нөхцөлтэй тулгарахын цагт санаа амар. Цэрэг хүмүүс ч мөн адил, формосад насанд хүрсэн эрчүүд бүгд цэргийн алба хаадаг, тийм үү? Цэргээс халагдсаны дараа ч хааяа цэргийн үүрэг гүйцэтгэдэг нь дасгал сургуулилттай учраас тэр.

Бясалгал ч мөн адил, авшиг хүртэхэд багш яаж үхэхийг та нарт заана. Өөр онцгой зүйл заахгүй, зөвхөн яаж үхэхийг л заана. Гэхдээ та нар өдөр бүр дадуулах хэрэгтэй, эс тэгвээс мартаж орхино, яагаад вэ? Учир нь өдөр бүр энэ ертөнцтэй найзалж, дэндүү ойр байснаас эхнэр, нөхөр анхаарал санамсарыг чинь татаж, ажил алба, ажлын газрын эзэн хамаг анхаарлыг маань татчихдаг. Жишээ нь, би дөнгөж сайхан гэгээн цагаан өдрийн зүүд зүүдлэх гэж байтал эзэн, эсвэл эхнэр ирж үглэнэ, тийм биз? Тиймээс бид ядаж өдөр бүр хоёр цаг хагасын зав гаргаад үхлийг дадуулах хэрэгтэй.

Энэ нь яг цэрэг шиг, цэрэг хүн эхлээд сайн дасгал хийх хэрэгтэйг хэн бүхэн мэднэ. Дайны үед хүн алахад амар. Гэвч үхэх үед эхлээд өөрийгөө дадуулах хэрэгтэйг хэн ч санадаггүй. Үүнд ер бусын зүйлгүй, нийцэхгүй зүйл ч байхгүй. Энэ бол тун энгийн жам ёсны явдал. Яг л хоол идэх, унтахтай адил. Гэвч хэн ч бидэнд сануулаагүй. Үүнийг хэн ч энгийн хялбар ойлгогдохоор тайлбарлаж өгөөгүй. Тийм учраас л бид үхэл бол их ярвигтай, ер бусын нууцлаг зүйл хэмээн бодож, зөвхөн Шагжамуни Бурхан л үйлдэж чадна, бид мэтийн эгэл хүмүүс яаж чадах вэ гэж боддог.

Гэвч бид түүнээс юугаараа ялгаатай вэ? Тэр амтай, хамартай, чихтэй, бид ч бас амтай, хамартай, чихтэй. Шагжамуни Бурханы үйл түйтгэр биднийхээс ч их. Энэ тухай хэн ч бидэнд хэлээгүй учраас ярьж зүрхлэхгүй. Өнөөдөр та нарт Шагжамуни Бурханы үйлийн үрийг ярьж өгье.

Шагжамуни Бурхан лагшин мэндлэхдээ л ханхүү байсан. Хүн бүхэн түүнийг тэврэх гэж булаацалдана, уйлбал арван, бараг зуун хүн очиж асарна, түүнд бусдын ачийг хариулах төлөөс асар их байв. Гучин нас хүртлээ хийсэн сайн юмгүй, өдөр бүр идэж ууж, наргиж цэнгээд бас үе үе ан хийнэ, хүйтний улиралд суух өвлийн ордон, халууны улиралд залрах сэрүүн лаврин, хавар амьдрах хаврын харштай байв. Иймэрхүү амьдралаар амьдарч байсан тэр бусдын тусыг бүтээж байсан гэж үү?

Хүн заавал өглөг өгч, сахил сахиж, хүлцэл тэвчээрийг дадуулж, хичээнгүй давшиж, даяанд оршиж, билгүүн ухааныг... ёстой гэж бид ярьдаг. Гэвч тэр алийг нь ч хийгээгүй. Өглөг өгч байсангүй. Үргэлж улсын сангаас хүртэж өссөн. Хүмүүс өдөр бүр түүнд үйлчилж, аав, ээж нь дагалдаж, хүссэн бүхнийг нь тэр даруй гүйцэлдүүлнэ. Бараа бологсод хажуугаас нь хэзээ ч салахгүй. Хүссэн бүхнийг нь биелүүлнэ. Хатад нь ч бас ингэж үйлчилнэ. Бүхэл улс даяараа ганц түүнд үйлчилж байв. Тэгэхээр Шагжамуни Бурхан олон хүнд өртэй болсон, тийм биш үү?

Хэрвээ нэгэн хүн өглөг өгөхгүй, ажил хийхгүй бол маш хүнд үйлийн үрэнд унадаг гэж ярьдаг. Бид сайн хүн, сайн эхнэр, сайн нөхөр байж, нийгэмдээ тус нэмэртэй байх хэрэгтэй. Учир нь дөрвөн энэрлийг заавал хариулах ёстой юм. Гэвч Шагжамуни Бурхан үүнийг өчүүхэн ч хариулалгүй гучин нас хүрчээ. Идэж ууж, наргиж цэнгэж, ертөнцийн жаргалыг эдлэхээс өөрийг хийгээгүй. Тэгэхээр түүний үйл түйтгэр хүнд байхаас яахав? Гэтэл тийм хүн гэгээрч, Будда болж чаджээ. Гэтэл балчир багаасаа аав, ээждээ ачлалтай, улс нийгэмдээ дэмтэй, хайрлаж энэрэх сэтгэлтэй, өглөг өгч, сахил сахидаг, хүлцэл тэвчээрийг дадуулдаг та нар шиг ийм сайн хүмүүс Будда болж чадалгүй яах вэ?

Чадна, заавал Будда болно. Үүнийг би батална. Өөрийгөө бүү дорд үз. Энэ чинь харин бидний асуудал. Өөрийгөө үл хүндлэсэн хүн бусадтай бардам харилцдаг. Энэ нь өөрийн биеийг үл хүндлэсэн байдал ч байж магадгүй. Өөрийн биеэ хүндлэх, бардамнах хоёр их ялгаатай.

Бардамнах гэж юу вэ? Бусдыг нэг нүдээрээ харна, түүний нүдэнд эмэгтэй хүн муу, эрдэмгүй хүн муу, дорд хүн муу, эзэн муу. Учир нь би тэднээс илүү цэцэн ухаантай, мөнгөгүйн улмаас л эзэн болж чадаагүй гэх мэтээр бодно. Энэ бол бардам сэтгэл, өөрийгөө ч, өрөөлийг үл хүндэлнэ. Өөрийгөө хүндлэхгүй байх нь бусдыг ч үл хүндэлсэн явдал. Бардам сэтгэл бол нэг төрлийн өвчин. Өөрийгөө үл хүндэтгэсэн хэрэг биш.

Өөрийн биеэ жинхэнэ хүндэлдэг хүн бусдыг ч ихэд

хүндэлнэ. Өөрийн үнэ цэнэ хаана буйг мэднэ, бусдын үнэ цэнэ ч хаана байдгийг мэднэ. Ийм хүн их сайн, өөртөө итгэлтэй байдаг. Гэхдээ энэ нь өөртөө сэтгэл ханасан гэсэн үг биш. Өөртөө сэтгэл ханасан хүн Будда болж чадахгүй. Ийм хүн бусдыг хүндлэхгүй. Харин өөртөө итгэлтэй хүн Будда болж чадна. Эдгээрийн ялгааг сайн ойлгох хэрэгтэй. Бид өөртөө итгэлтэй байх ёстой. Будда болж чадна гэдэгтээ итгэх ёстой. Будда болж чадахгүй хүн нэг ч байхгүй. Хэрвээ би худал яривал тамд унана.

Үнэхээр хүн бүхэн Будда болж чадна. Гэтэл Будда болсон хүн тун цөөн байдгийн учир юу вэ? Учир нь өөртөө итгэлгүй, төгс гэгээрсэн их багшийн удирдлагагүй, биднийг бясалгаж гэгээрэхэд урамшуулж дэмжих хүнгүй байдаг. Бид хэн бэ? Бидний үнэ цэнэ юу вэ? Бид хэн болон хувирч чадах вэ? Энэ талаар хэн ч бидэнд хэлж яриагүй.

Магадгүй тийм нэгэн хүн хэлэхэд нь бид ойлгоогүй, эсвэл итгээгүй байх. Нийгмийн нөлөө ч асар их. Жишээ нь, аав, ээж биднийг бага байхад энэ янзаараа чи том болоод олигтой хүн болохгүй, гуйлгачин л болно гэдэг байсан бол тэр үгэнд нь итгэж, өөртөө итгэлгүй болдог. Дараа нь нийгэм, найз нөхөд, даргынхаа: “Чи ер нь олиггүй хүн байна. Ийм ч муу, тийм ч муу” гэх дэмий үгэнд бас итгэж, би ер нь үнэхээр муу хүн юм гэж бодно. Багш нар бас: Та нар тэнэг байна. Хичнээн заасан ч англиар ярьж чадахгүй, шал тэнэг гэцгээнэ. Шулуухан хэлэхэд ердөө ч тэнэг биш. Ертөнцийн явдлыг сураагүй хүн тэнэг биш ээ.

Үнэндээ энэ дэлхийд суралцмаар юм байхгүй, бага, дунд, дээд сургуульд өнөөдрийг хүртэл суралцаад яг юу сурав? Хэдэн арван жил сурсан мэдлэгээс хэдий хэрийг ашиглаж байна? Ихэнх нь мартагдсан. Олон жил англи хэл сурсан ч ярьж чадахгүй. Франц хэл сурсан ч багшдаа буцаагаад өгчихсөн. Тоо үзсэн ч бодож чадахгүй. Одоо ч бараг компьютер илүү хурдан бодох болж. Сурсан нь их ч, хэрэглэгддэг нь цөөн. Англи хэлтэй ч орчуулж чадахгүй. Их сургууль төгссөн хүн энд олон байна. Тэднээс захын зүйл асуухад мэдэхгүй. Математик гэж юу вэ? Мэдэх хүнгүй. *(Багш инээв)* Яагаад энэ вэ? Энэ дэлхийн юмс бидэнд нэг их хэрэгцээтэй биш учраас тэр.

Энэ ертөнц мөнх бус, хичнээн ихийг сурсан ч үнэндээ юу ч биш. Их эрдэмтэн байсан ч эндээс явна, хамгийн алдартай сод авьястан байсан ч заавал явна. Эцэстээ юу ч үгүй хоосон буцна.

Тиймээс энэ ертөнцийн мэдлэг эзэмшээгүй бол тэнэг хүн, сургууулиа төгсөж чадаагүй бол тэнэг хүн гэсэн үг биш. Харин үхэлд суралцаагүй бол жинхэнэ тэнэг хүн. Төрөх, өвдөх,

өтөлхөд маш сайн суралцсан, харин ганцхан үхэл гэдэг хичээлд л суралцсангүй дээ гэж ер бодолхийлээгүй хүн бол хамгийн тэнэг хүн, ойлгов уу? Учир нь үхэх үед маш их зовдог шүү! Гал, ус, мод, шороо, төмөр задрахдаа үнэхээр их, бүр маш их зовоодог.

Тиймээс хүн нас барахдаа яаж зовдог билээ, та нар мэдэх байх, тийм үү? Тэр үед өөрийнх нь сахилын багш дэргэд нь суугаад бурханы алдарыг дуудсан ч нэмэргүй, аав, ээж нь хамжилцан уншаад ч тус болж чадахгүй. Багш нь англиар яриад ч тусгүй, докторын дипломыг нь дэргэд нь тавьсан ч нэмэргүй. Эхнэр, нөхөр, үр хүүхэд нь ч тусалж чадахгүй. Тиймээс үхэх үед тусалж чадах хүнийг бид заавал хайх хэрэгтэй.

Өнөөдөр нэг хүн надаас:”Ихэнх хүн нас барахдаа энэ ертөнцөд татагдаж, эхнэр, нөхөр, үр хүүхдэдээ санаа зовж, ертөнцийн төлөө шаналдаг. Яавал саадгүй амархан явах вэ? гэж асуусан. Энэ бол үнэхээр том асуудал. Зовж буй нь, нэг талаар ертөнцөд татагдсаных, нөгөө талаар бэлдэж чадаагүйнх. Тиймээс яг одоо залран буй Төгс Гэгээрсэн Их Багш маш чухал юм. “Будда” гэдэг нь нэгэн жинхэнэ их багш. Багш нь Будда гэж ярих дургүй. Хэрвээ би Будда гэж яривал та бүхэн буддын шашны Шагжамуни Буддатай зууралдана. Тиймээс би их багш, жинхэнэ их багш гэж ярьдаг.

Жинхэнэ их багш гэж нэгэн хүнийг зааж байна. Тэр хүн хэдийнэ Буддагийн дэст хүрч, сансрын хүрднээс ангижирсан дэсийг олж, үхэж төрөхийн үүдээр орж, гарна. Яг бид том хаалгаар орж, гардагтай адил. Тиймээс биднийг дагуулан явж чадна. Тэр яагаад биднийг дагуулж чадах вэ? Амьддаа бид түүнд шавилж, авшиг хүртвэл нас барах үед тэр биднийг дагуулна.

Авшиг хүртээх гэж юу вэ? Биднийг алган дээрээ тавьж, хамгаалалтын хүрээндээ багтаасан учраас түүний хувилгаан бие ирж дагуулдаг. Тэр хувилгаан бие маш үзэсгэлэнтэй, гэрэл цацарсан, гучин хоёр лагшин найраг төгс. Мөн маш олон Бурхан бодьсадва хамт ирнэ. Бид Их Багшийг, мөн Баруун зүгийн Төгс баясгалант орныг хармагц эхнэр, нөхрөө мартдаг. Учир нь тэр үед харьцуулаад үзэхэд эхнэр, нөхөр маань хичнээн царай муутайг мэдээд сэтгэлдээ: “Би одоо шууд Бурхан бодьсадваг дагана, та нар надад төвөг болох хэрэггүй” гэж бодно.

Үнэндээ бодохын ч завдалгүй юм, Багш ирээд л шууд авч явна. Энэ дэлхий, эхнэр нөхөр, үр хүүхдийн талаар бодож ч амжихгүй, чи тэдний уйлахыг ч сонсохгүй. Зөвхөн Багшийн яриа, Багшийн айлдах номын дуу, Бурхан бодьсадвагийн гайхамшигтай яруу тунгалаг аялгуу л сонсогдоно. Ах дүү, гэр бүлийн хүмүүсийн

гашуудаж байгааг ч харахгүй, зөвхөн гайхамшигтай сүрлэг сайхан гэрэлтэн цацрах Багшийгаа харж, ямар их хүчтэйг нь ойлгоно. Баруун орны үзэсгэлэнт ертөнц, өөр бусад сайн сайхан ертөнцийг харна. Энэ дэлхийд байхдаа бясалгаад хүрсэн дэс түвшин чинь тэр үед тодрон гарч ирдэг.

Жишээлбэл, багшийнх нь шавь нарын бясалгалын дэс харилцан адилгүй. Хэрвээ нэгдүгээр ертөнцөд хүрсэн хүн нас барвал нэгдүгээр ертөнц илрэн гарна. Нэгдүгээр ертөнц манай дэлхийгээс хавьгүй үзэсгэлэнтэй. Тэндхийн төрөлтнүүд манай дэлхийн төрөлтнүүдээс илүү гоё сайхан. Тэр үед эхнэр, нөхөр хэн ч биш шиг санагдана. Харьцуулж хараад дэндүү царай муутай болохыг ойлгож, тэдэнд хоргодохоо болино. Эс бөгөөс энэ дэлхийгээс бид салж чадахгүй. Бид энд дэндүү их хүлэгдсэн байдаг. Төрөл төрөлдөө хүлэгдэж татагдсан болохоор одоо татагдахгүй байна гэж байхгүй. Мэдээж татагдана.

Энэ дэлхий бидэнд заяагдсан болохоор сайн мэднэ. Харин өөр бусад ертөнцийг мэдэхгүй. Яаж мэдэх билээ, бүр илүү сайн ертөнц илрэн бидний сэтгэлийг татахгүй, эсвэл сүрлэг сайхан Бурхан бодьсатва угтан авахгүй бол энэ дэлхийгээс салж чадахгүй байж магадгүй. Тийм учраас л Төгс гэгээрсэн их багш маш чухал юм. Хамгийн чухал мөч бол тэр биднийг үхэх үед ирж угтан авах үе. Тэр бидний анхаарлыг татаж, сүнсийг маань дагуулна. Энэ дэлхийд биднийг хоргодуулахгүй.

Авшиг хүртсэнээр үхлийн байдалд л суралцана, өөр зүйл сурахгүй. Гэхдээ үхэж сурсан ч заавал сайн нөхцлийг дадуулах ёстой. Үхээд очих ертөнцөө чөлөөтэй сонгоход сургана. Тэрнээс жирийн хүн үхээд ямар ч тусламжгүй, бусдын аясаар байдаг шиг биш.

Ихэнх хүн амьддаа жаахан буян хишигтэй байсан бол үхэхдээ жаахан гэрэл харна, жаахан аялгуу сонсоно. Гэхдээ тэр нь тун доогуур түвшнийх байна. Жишээ нь, нэгдүгээр түвшинд хүрвэл тэр нь асурын орон бөгөөд тэнд диваажин, там аль аль нь бий. Асурын орон бүхэлдээ муу биш, тэнд ч бас гэрэл харна. Америкт нэгэн чөлөөт зөнч хүн байдаг. Тэр бол эмч. Эмнэлэгт ажиллаж байхдаа үхээд амилсан хүмүүсийн яриаг тэмдэглэдэг байжээ. Тэдний ярьсан зүйлс бүгд ижилхэн. Гэрэл харсан, эсвэл гэрэл цацруулсан нэгэн төрөлтөн ирж, авч явсан гэх мэтийг олж мэджээ.

Тэд бясалгадаг байгаагүй, гэхдээ буянтай сайн хүн байсан учраас үхээд диваажинд очжээ. Диваажинд очсон хүнийг ч бас гэрэл цацруулсан төрөлтөн тосч авсан байна. Тэр нь тэнгэрийн

элч юм. Тэнгэрийн элч гэрэлтэй байдаг. Тиймээс тэд гэрэл харсан гэж хэлсэн байна. Зарим нь маш гоё үзэсгэлэнтэй сайхан газар очсон байна. Эргэж ирээд олон хоног уйлсан гэнэ. Учир нь тэр газар үнэхээр үзэсгэлэнтэй сайхан байсан учир энэ дэлхийд буцаж ирэх хүсэлгүй байв. Тэд түүнд хандан: Таны ажил хараахан дуусаагүй, үйлийн үр тань барагдаагүй байна гэсэн аж. Тэгээд буцаж ирээд олон хоног уйлжээ. Хүнд ч хэлэх аргагүй. Хожим нь хүмүүс асуусан тул ярьсан аж.

Олон хүн нас бараад өндөр дэсийн ертөнцөд очсон ч буцаж ирээд ярьж зүрхэлдэггүй. Ярьсан ч хүмүүс итгэхгүй. Ялангуяа барууны ертөнцөд, жишээ нь, америк хүмүүс шинжлэх ухаанд л итгэдэг. Үхлийн дараах зүйлст тэд огт итгэдэггүй. Үхээд дахин амилсан хүмүүсийн ихэнх нь эргэж ирээд ихэд ганцаардаж, харсан сайхан ертөнцдөө амьдарч чадаагүйдээ харамсаж, хэдэн өдөр уйлдаг аж. Учир нь тийм ертөнцийг хараад эргэж энд ирж амьдрах нь үнэндээ дэндүү зовлонтой.

Хүмүүс аз жаргал, баяр хөөртэй байхад би дуртай. Ялангуяа шавь нарын маань зарим нь багштай уулзвал уйлдаг. Яагаад ингэж шаналан уйлсныг асуухад тэр: Багш аа, та намайг өндөр дэсийн ертөнц рүү дагуулан аваачсан. Буцаж ирээд энэ дэлхийг харсан чинь үнэхээр дургүй хүрээд амьдарч чадахгүй нь ээ гэдэг.

Нөхцөл байдал хэдий тийм ч цаашид амьдрах хэрэгтэй. Зугтаж болохгүй. Бясалгал сайтай хүн ийм байдалд орохгүй. Дөнгөж бясалгаж эхэлж байгаа хүмүүс л хурдан үхэхийг хүсдэг. Багшийн зааврыг даган бясалгаж буй хүн бүхэн заавал дээш дэвшинэ. Одоо яараад яах вэ? Уйлах бүр ч хэрэггүй. Гэвч зарим хүн уйлдаг. Харсан ертөнц нь гайхалтай сайхан, маш аз жаргалтай байсан аж. Бясалгаж дуусвал нөхөр, хүүхдэдтэйгээ уулзаж, бохир захаар явж, ногоо цуглуулах хэрэгтэй. Нөхөр нь халамж муутай бол бүр ч хэцүү их зовно.

Дөнгөж бясалгаж эхэлж буй хүний бясалгалын тогтсон хүч нь сул байдаг. Энэ дэлхийг өндөр дэсийн ертөнцтэй байнга харьцуулаад байвал ийм байдал үүснэ. Харин өндөр дэстэй хүний хувьд жаргал, зовлон хоёр ижилхэн байна. Ямар ч асуудалгүй. Эс бөгөөс яаж амьдрах вэ? Миний өвөг Багш нэг л удаа нилээд бухимдангуй байсан. Магадгүй тэр өдөр бие нь жаахан тавгүйрхсэн, эсвэл шавь нь үгэнд нь ороогүй байх, тэрнээс биш Багш бухимддаггүй. Багш нь ч заримдаа бас бухимддаг. Гэхдээ хүмүүст мэдэгддэггүй. Учир нь уурлаж бухимдсанаас болж яваад өгвөл шавь нар улам л зугатана.

Шавь нарын зарим нь бясалгах болсноор: би одоо эхнэр

авахгүй, нөхөрт гарахгүй гэдэг. Гэвч ингэж болохгүй. Энэ ертөнц дээрх үүрэг хариуцлагаа бид заавал биелүүлэх ёстой. Үйлийн үрээ заавал төлж дуусгана. Зугатаж болохгүй. Бясалгагч хүн эр зоригтой байх ёстой. Хичнээн зовлонтой байсан ч тэсэх хэрэгтэй. Энэ бол бидний хамгийн сүүлийн төрөл. Бусад хүнтэй харьцуулбал бид үнэхээр азтай. Тэд энэ ертөнцөд дахиад ирнэ. Гэхдээ хэзээ ирэх нь тодорхойгүй. Ирсэн ч хүн биш, чөтгөр, эсвэл адгуус амьтан болж төрнө.

Энэ бол бидний хамгийн сүүлийн төрөл гэдгийг авшиг хүртэхдээ мэдсэн. Мэдээж залхуу, эсвэл яг багшийн зааснаар өдөр бүр бясалгадаггүй бол дахин ирнэ. Гурваас дөрвөн удаа төрөл авна. Ганц удаа ч биш. Залхуу хүмүүст энэ нэг төрөлдөө туулан ангижирч чадна гэсэн баталгааг багш нь өгч чадахгүй. Шагжамуни Бурхан байсан ч бас батлахгүй. Тэр үед Брадига будда гэж байсан. Брадига буддагийн хутагт хүрсэн хүн ч дахин хоёр, эсвэл гурав, дөрвөн удаа төрөл авна. Архадын хутагт хүрвэл дахиж ирэхгүй. Архадын хутагт хүрэхийн тулд маш хичээнгүй бясалгах хэрэгтэй. Энэ бол маш өндөр дэс. Брадига будда бол нэг ийм залхуу хойрго, аажуу тааваараа бясалгадаг хүн юм. Нэг өдөр бясалгаад хоёр, гурван өдөр амардаг. Тийм хүмүүс заавал эргэж ирнэ.

Гэвч энэ ертөнцөд дахин төрнө гэдэг үнэхээр гаслантай, эхлээд заавал хүүхэд байна, энэ үед юугаа ч мэдэхгүй, өсөж том болсон ч багштайгаа уулзаж чадахгүй байсаар өтөл насандаа багшийгаа олдог. Олон хүн ная гарсан хойноо багшийг дагадаг. Ийм хүмүүсийг би гэртээ хариад Авид Бурханы тарнийг унш даа л гэдэг. Дэндүү оройтсон байдаг. Миний багш, өвөг Багш нар бол бүр ч хатуу, жар гарсан хүнийг хэрхэвч хүлээн авахгүй. Харин авшигтай хүний ээж, аав бол хүлээн авдаг.

Гэхдээ заримдаа онцгой нөхцөл байдал байвал би бас хүлээн авдаг юм. Миний шавь нарын дотор хэдийнээ ная гарсан ч бясалгаж байгаа хүн бий. Зургаан настай хүүхэд ч бас бий.

Наймаас ная хүртэлх насны эрэгтэй эмэгтэй, хөгшин залуу бүгд байна. Тэд бүгд бясалгаад маш сайн ахуй ойлголттой, яг л бодьсадва, архадтай ижилхэн.

Бодьсадва, архадыг бид ер бусын хүчирхэг төрөлтөн гэж бодох хэрэггүй. Тэд бидэнтэй л ижил, ялгаагүй. Зөвхөн дотоод нь өөр, дэс нь өөр. Тэдний далд ухамсар аль хэдийн хөгжиж, билиг ухаан нь тэлсэн байдаг. Багшаас авшиг хүртээд дэс нь ч бас өөрчлөгдсөн.

Шагжамуни Бурханд ерөн есөн хүн алаад хамгийн сүүлд зууд хүргэхийн тулд Шагжамуни Бурханыг өөрийг нь хөнөөхийг завдсан нэгэн шавь байжээ. Түүний нүгэл хилэнц үнэхээр дааж давшгүй, заавал завсаргүй тамд унах ёстой, тийм биз? Яагаад гэвэл тэр хүн архадыг хөнөөсөн, бас Буддаг хөнөөхийг завдсан. Гэвч Шагжамуни Бурхан түүнийг гэтэлгэжээ. Учир нь тэр хүн Буддад итгэсэн юм. Тэр үеэс эхлэн өөрчлөгдөж, бясалгал хийгээд архадын хутагт хүрсэн байна.

Энэ ертөнцөд залран буй их багш үнэхээр хосгүй үнэ цэнтэй. Тийм ч учраас судар номд Шагжамуни Бурхан ингэж магтан сайшаажээ. “Буддаг хайхад бэрх, учрахуйяа ховор. Түүнийг шүтэн дагаваас сая гэтлэх бөгөөд тамд үл унана, адгуусанд үл төрнө” гэжээ. Будда гэж энэ ертөнцөд залран буй Төгс гэгээрсэн их багшийг хэлж буй. Шүтэн дагана гэж зөвхөн Шагжамуни Бурханыг шүтэн дагахыг хэлээгүй, Будда энэ ертөнцөд заларч байвал бид шүтэн дагаж чадна, түүнийг ертөнцөөс буцвал шавийг нь шүтэн дагана, шавь нь буцвал шавийн шавийг шүтэн дагана... Ийм дарааллаар шүтэн дагана, багшийнхаа санааг ойлгож байна уу?

Одоо бидний шүтэн дагаж буй энэ уламжлалыг эртнээс нааш тасралтгүй залгамжилсаар иржээ. Тийм учраас бид эрх чөлөөг олъё гэвэл энэ ертөнцөд залран байгаа их багшийг заавал хайж олох хэрэгтэй. Тэрнээс биш өнгөрсөн цагийн их багш нарт мөргөөд суух хэрэггүй. Энэ нь ямар ч тусгүй. Хуа Туо , Биан Чүе нарт мөргөөд бидний өвчин эдгэхгүй шүү дээ. Учир нь тэд бол өнгөрсөн үеийн эмч нар. Одоо тусчихаад байгаа өвчнөө эмчлүүлье гэвэл заавал одоо энд байгаа эмчид л хандах нь зөв. Тэрний нэр алдаргүй байх нь хамаагүй. Өвчнийг маань эдгээж чадвал болох нь тэр, заавал Хуатао шиг алдартай байх шаардлагагүй, тийм үү, үгүй юу?

Хуа Туо , Биан Чүе нар бол хятадын хамгийн их алдар нэр нь түгсэн хоёр бурхан эмч. Даанч одоо тэд байхгүй. Хичнээн гуйж мөргөөд нэмэргүй. Үүн шиг бид өнгөрсөн цагийн буддад мөргөөд хэрэг байх уу? Мөргөж болно, гэхдээ энэ нь бид тэднийг хүндлэн биширснээс юм. Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй цагийн багш нараа хүндлэх нь зүй ёсны хэрэг. Гэвч гэтэлж ангижирья гэвэл заавал одоо байгаа жинхэнэ их багшийг хайх хэрэгтэй. Хэдийнээ үүдээ нээсэн, гэтэлж ангижирч чадсан хүн түлхүүртэй байдаг учраас бидэнд тусалж, үүдийг маань нээж өгнө.

Энэ нь тун амархан хэрэг. Ер бусын онцгой гайхамшигтай зүйл биш. Бид угаасаа л төрөх, үхэх, өвдөх, өтлөх дөрөвт ижилхэн

суралцах ёстой. Нөгөө гурвыг нь сурсан, одоо үлдсэн нэгийг нь сурахад онцгой сүртэй, бас ойлгож ядаад байх юм байхгүй.

Төрөх, өвдөх, өтлөхөөс гадна үхэхийг заавал сурах ёстой. Үхэхийг сурахад заавал үхэж, төрөх нь өөрийн хүслээр болж чадсан нэгнийг хайж олох хэрэгтэй. Тэр хүн үхье гэвэл үхэж, төрье гэвэл төрж чадна. Тийм хүн л бидэнд тусалж чадах юм. Учир нь тэр бол тусгай мэргэжлийн хүн. Яг л англи хэлний багш хүн англи хэлийг яаж заахыг мэддэг шиг. Үхлийг заадаг багш л бидэнд үхлийг зааж чадна. Магадгүй та нар үхэхээс их айдаг байх, гэвч айлаа гээд зугатах аргагүйгээс хойш. Зугатах аргагүй юм бол эртхэн суралцсан нь дээр, тийм үү?

Та нар үхэлд суралцах уу? Суралцахгүй байж болохгүй, удалгүй үхэх үед үхэр толгойт морин нүүртэд хүчээр чирэгдээд явахын цагт үнэхээр зовно. Хэрэв амьддаа энэ үүдээ нээсэн бол үхэхэд асуудал байхгүй. Бидний бие есөн сүвтэй, үүнээс үл үзэгдэх нэгэн үүд энд байдаг. (Билгийн мэлмийгээ заав) Энэ бол арав дахь үүд. Амьддаа өдөр бүр Арьяабалын аргаар бясалгавал үхэхийн цагт тэр үүд шууд нээгдэнэ, маш хурдан, ердөө нэгхэн хоромд нээгдэнэ. Гэвч та нарынх өдөр бүр хаалттай байдаг болохоор та нарт тусалж нээхийн тулд багшид нь нэг цаг зарцуулах хэрэгтэй болсон.

Өчигдөр та нар: Багш аа! Та бидэнд түлхүүрээ өгөөгүй л байна уу? гэж асуусан. Түлхүүр өгч болно оо, асуудалгүй. Асуудал нь та нарын үүд нээхэд хэцүү, нэг цагийн хугацаа хэрэгтэй. Багшийнх нь үүд шууд нээгдэнэ. Та нарын үүд нээгээгүй маш удсан болохоор заавал тогшиж нүдэх хэрэгтэй, тиймээс цаг их орно. Тэрнээс багш нь түлхүүрээ шууд өгөхгүй байгаа юм биш. Өгсөн ч нөхцөл болзолтой өгнө. Энгийн үед ч та нар хаалгаа нээлгэх, түлхүүр тааруулах, түлхүүр хийлгэхдээ мөнгө төлдөг, эсвэл хоолоор дайлдаг, тийм биз? Багшаар үүдээ нээлгэе гэвэл багшийнхаа болзлыг хүлээн авч заавал дагах хэрэгтэй. Ногоон хоол заавал иднэ, та нар өөрөө нээж үл чадах тэр нэгэн үүдийг чинь нээхийн тулд өдөр бүр багшдаа хоёр цаг гучин минутыг зориулна. Энэ хоёр цаг гучин минут бол багшийнх нь цалин юм. Ердөө л энэ, өөр зүйл надад хэрэггүй.

Багшийг урьж үүдээ нээлгүүлэхийг хүссэн хүн амь хөнөөж хэрхэвч болохгүй, бусдыг өрөвдөж хайрлах сэтгэлтэй байх ёстой. Энэ бол багшийнх нь тавих болзол. Бид өөрсдөө бусдад хүчээр тийм зовлонтойгоор алуулахыг хүсдэггүй л бол энэрэх хайрлах сэтгэл үүсгэх ёстой. Мэдээж шууд болон шууд бус аль ч байдлаар бусад амьтныг хүч хэрэглэн зовлонтойгоор амь насаа алдах

байдалд хүргэж болохгүй. Сайн үйл хийвэл сайн үр дүн хүртэнэ. Энх тайван, амар амгалан байж гэвэл бусад төрөлтөнд амар тайван үхэх нөхцлийг бүрдүүлэх ёстой. Ийм үйл хийгээгүй бол яаж сайн үрийг хүртэх вэ? Багш нь хэрвээ та нарыг ингэж сургахгүй бол худал хэлсэн, хууран мэхэлсэн болно. Үйлийн үрийн хуулинд ч үл нийцнэ. Жүрж тариад алим хураах уу? Ийм юм байхгүй. Тиймээс би эдгээр болзлыг заавал хэлэх хэрэгтэй.

Би та нарыг өдөр бүр хоёр цаг гучин минутыг багшдаа зориулаарай гэдэг. Үнэндээ надад ч зориулаад байгаа юм биш, өөртөө л зориулж байгаа хэрэг. Гэхдээ өөртөө зориулж байгаа нь бас багшдаа зориулсан болно. Та бүхэн баяр баясгалантай байвал багш нь баяр баясгалантай байна. Тиймээс өөртөө сайн баймааргүй байвал ядаж багшдаа сайн байж, хоёр цаг гучин минутыг өргөл болгох хэрэгтэй. Надад өөр юу ч хэрэггүй, ердөө л өдөр бүр та бүхнээс хоёр цаг гучин минутыг бадар болгон гуйна. Хэрвээ та бүхэн үүнийг багшдаа өгвөл үхэхийн цагт баяр жаргалтай байх нь тодорхой. Заавал үхэхээ хүлээх хэрэггүй, өдөр бүр баяр жаргалтай байж чадна. Бясалгаад баруун зүгийн оронд очно, буцаж ирээд нүдээ нээгээд ажлаа хийнэ. Сурагч өдөр бүр сургуульдаа явж, шинэ зүйл сурдаг шиг буцаж ирэн хоолоо идээд даалгавраа хийнэ. Маргааш нь дахиад сургуульдаа явдагтай адилхан.

“Үргэлж Буддаг даган суралцана” гэдэг нь өдөр бүр Бурханы оронд очиж суралцахыг хэлжээ, энэ дэлхийд суралцах биш. Энэ дэлхийд юу сурах вэ дээ? Энэхүү тоост хорвоод та нарт заагаад байх зүйл багшид нь байхгүй. Энэ мэт байдлаар л энгийн ёс учрыг харилцан ярилцахаас хэтрэхгүй. Хэрвээ та бүхэн өндөр дэсийн ертөнцөд очвол багш нь өндөр дэсийн өөр бусад ёс учрыг заана. Өндөр дэсийн ертөнцөд өөр багаж хэрэгсэл байдаг.

Өчигдөр багш нь нэгдүгээр ертөнцийн тухай ярьсан. Тэндхийн төрөлтний зохион бүтээсэн багаж болон бусад зүйл нь биднийхээс илүү соёлжингүй байдаг. Бидний санаанд ч оромгүй, хэзээ ч хараагүй, сонсоогүй зүйл байдаг. Одоо бидэнд байгаа компьютер, зурагт, утсыг их дэвшилтэт, өндөр технологийн зүйл гэж боддог. Үнэндээ эд бас юу ч биш. Ердөө л тэндээс унасан хогийг нь бид шүүрч авсан төдий. Манай эндхийн хамгийн сайн эрдэмтэн бол тэндхийн хамгийн муу сурлагатан, эсвэл төгсч чадаагүй оюутан энд бууж ирээд хувирсан байна. Тэндээ төгсөж чадсан нь эрхэм ариун оронд өөр бусад ажил хийж байдаг ажээ.

Үргэлж Буддаг даган суралцана гэдэг нь бурханы оронд очиж суралцахыг хэлнэ. Энэ ертөнцөд ч гэсэн багш нь та бүхэнд аль

болох заахыг хичээдэг. Харин та нарыг өндөр дэсийн ертөнцөд очиход багш нь өөр зүйл зааж сургана. Дэс дээшлэх тусам заах зүйлс өөрчлөгдөнө. Ертөнц бүхэн сургуультай. Энэ ертөнцөд байхдаа та нар, жишээлбэл, цаглашгүй гэрэлт бясалгалын төвд бясалгах нь та нарт дотоодын ер бусын зүйлээс жаахныг заасан, өндөр дэсийн ертөнцөд очиход тэнд бас сургууль бий. Багш нь тэнд мөн өндөр дэсийн билиг ухаан зааж байдаг. Унтаж байхад чинь багш нь та нарыг дээш дагуулан өндөр дэсийн сургуульд аваачаад сургадаг. Та нар өдөр дэндүү завгүй байдаг, зарим нь бүр бясалгалаа ч хийж амждаггүй тул багшид нь дагуулж явах боломж гарахгүй. Тэгэхээр шөнө унтаж байхыг чинь далимдуулан дээш татаж сургана.

Унтаж байвал элдэв бодол нь саад болохгүй, оюун ухаан нь нилээд уян хатан байх тул авч явахад амар, өдөр бол амаргүй, бясалга гэвэл завгүй гэнэ. Завтай байсан ч хүмүүстэй ярилцахаар явна, элдэв хэрэгтэй, хэрэггүй зүйл хийнэ, бүжиглэж, кино үзэж болно оо, гэхдээ жаахан бясалгах цаг зав гаргах хэрэгтэй. Кино үзэх завгүй байж болно, харин бясалгах цаггүй байж болохгүй. Өдөр бүр үхлийг дадуулах ёстой. Хэрвээ өнөөдөр дөрвөн цаг гарвал нэг цаг хагас кино үзээд хоёр цаг хагаст нь бясалгах хэрэгтэй. Маргааш зөвхөн хоёр цаг хагасын цаг гарвал зөвхөн бясалгахад л зориул. Гэвч жинхэнэ их багшийн удирдлагагүй бол зөв бясалгал биш, буруу бясалгал болно. Буруу бясалгавал адад баригдаж, манарсан байдалд байна. Өчигдөр чиний асуусан нөхцөл байдалтай ижил болно. Хэрвээ зөв бясалгавал тийм байдал үүсэхгүй. Ихэнх хүн буруу бясалгадаг. Хаанаа бясалгаа мэдэхгүй. Замбараагүй бясалгадаг тул буруу гэв.

Жинхэнэ бясалгал хийсэн хүн маш баяр баясгалантай, манарч хүндрэх юмгүй байдаг. Бясалгах тусам зөвдөж, суух тусам сайжирдаг. Ер буруудана гэж байхгүй. Буруу бясалгал зөв бясалгалаас тэс өөр, багш нь хятад хэл мэдэхгүйгээс биш, буруу бясалгал бол элдэв хэрэгцээгүй зүйлийг бясалгадаг. Юуг бясалгал гэх вэ? Энэ бол самади юм. Гаднаа ертөнцийн дүрсээс салж, дотроо сэтгэл тогтохыг самади гэнэ.

(Энэ үед ном айлдаж буй танхимийн гадна нэг хүн дуу чимээ гаргаж үймүүлэв.) Хэрвээ та бүхэн ад чөтгөр ер хараагүй бол одоо хараад ойлгоно. Ад гэж юу вэ? Багш ном айлдахаар явах үед машин нь асахгүй болох, эсвэл зориуд үймүүлж байгаа бүхэн ад юм. Ад гэхээр л эвэртэй амьтан байх юм биш. Үймүүлэгч, бясалгагч хүнд саад бологч, их багш хамаг төрөлтнийг гэтэлгэхэд, хүмүүс ном сонсохоор ирэхэд саад бологчид, ном сонсож байгаа

хүнийг унтуулан дэмий чалчуулж, сайн номыг бус элдэв хэрэггүй зүйл сонсож, тус нэмэргүй яриа өдөржин яриулах нь адад нөлөөлөгдсөн байдал.

Энд ирж ном сонсож буй хоёрхон цагаа нандигнахгүй, дэмий юм ярина. Өөрийгөө нэн чухалд бодон өдөржин ярина. Энд ирчихээд багшид ном айлдах боломж өгөхгүй, ярьсаар байгаа нь адад ашиглагдаж байгаа явдал мөн. Тэр хүн өөрөө ад биш, ад гэдэг нь нэгэн зүйлийн хүч. Түүнд энэ хүч нөлөөлснөөс ийм болгожээ.

Миний Багшийг германд ном айлдаж байхад гаднаас нэг хүн орж ирээд тайзан дээр гарч Багш руу морины хомоол шидсэн. Миний Багш: За, надад өг өг гэв. Эцэст нь юу ч болоогүй, зүв зүгээр. Өнөөх хүн тэнд зогсоод шидэх ч үгүй, газарт тавих ч үгүй байв. Хамгийн сонин нь шидэх гэтэл тогонд цохиулах мэт болоод шидэж чадахгүй байсан. Бас газарт ч тавьж чадахгүй байв. Тэр үед Багш маань гараа дохиод түүнийг гаргасан. Гарахад нь өнөөх юмс газарт уначихсан. Тэр үед би урд сууж байсан юм. Тэр бол хамаг төрөлтний уут дүүрэн үйлийн үр байсан. (Хүмүүс инээлдэв.) Багш байх их хэцүү, ад чөтгөрийн саад тогтортой үргэлж учирна. Ад чөтгөрийн саад яагаад гардаг вэ? Энэ бол хамаг төрөлтний хамтын үйлийн үр, ойлгов уу? Ном сонсохоор ирсэн зарим хүн үйлийн үр ихтэй, буян багатай, их бардам зантай байдаг. Тийм хүнийг ад чөтгөр ашиглаж, саад хийдэг. Хэрвээ хүн бүхэн ариун цагаан сэтгэлтэй, даруухан бол ад чөтгөр саад хийж чадахгүй. Даанч хамаг төрөлтөний сэтгэл нь цэвэр ариун биш, тиймээс ад саад хийж чаддаг. Тогтсон үйлийн үр, мөн хамтын үйлийн үр гэж бас байна. Хүмүүсийн үйлийн үр ихэнхдээ ижил, тиймээс нэг улсад, нэг гэр бүлд, нэг бүлэгт төрдөг. Энэ нь хамтын үйлийн үр юм. Хамтын үйлийн үрээс гадна тус тусын үйлийн үр бий. Энэ нь өөрийн үйлийн үр гэсэн үг. Нилээд онцгой, бусад хүнийхээс өөр. Тиймээс өөрийн үйлийн үр гэнэ. Хэрвээ бид хамтын болон тогтсон үйлийн үрээсээ салъя гэвэл бясалгалд түших хэрэгтэй. Учир нь бидэнд нэгэн их хүч бий. Тэр бол төрөлх мөн чанар, бурхан чанар юм. Заавал Эзэн Бурханд итгэ гэж Шагжамуни Бурхан сургаагүй, харин “Өөрийнхөө гэрэл бай, өөртөө найд” гэж сургажээ.

Өөрөө хэмээх нь чухам юу вэ? Угийн мөн чанар юм. Эгэл хүний оюун ухаанд найд гэж Шагжамуни Бурхан сургаагүй, ойлгов уу, багшийнхаа санааг? Төрөлтөн бүхэн бурхан чанартай, төрөлтөн бүхэн бурхан мөн гэсэн санаа. Энэ зүйлийг таньж мэдэхээсээ өмнө бид эгэл хүн байдаг. Таньж мэдвэл Будда болдог. Бидний дотор бурхан будда ч бий, буг чөтгөр ч бий. Хэрвээ хүн

буг чөтгөрөө хөгжүүлвэл буг чөтгөрийн орон руу унана, ойлгов уу?

Тиймээс бурханы шашинд энэ хоёр хүчийг бурхан ба буг гэж хэлдэг. Бумбын шашинд бол арга, билиг гэдэг. Бид хэрвээ аргын талаа хөгжүүлвэл арга болон хувирна. Билгийн талаа хөгжүүлбэл билиг болон хувирна. Арга, билгээ тэнцүүхэн хөгжүүлвэл зам мөрийг бүтээнэ. Сэтгэл амирлан тогтвол зам мөр болно. Зам мөрд нийцсэн хүн бол арга, билиг нь тэнцсэн хүн юм. Их эр гэдэг нь арга, билиг нь тэнцсэн хүн, аргын тал руу ч хэлбийхгүй, билгийн тал руу ч хэлбийхгүй болсон. Их эр гэж зөвхөн эрчүүд та нарыг хэлэхгүй, эмэгтэй хүний бурхан чанар эрэгтэй хүнийхээс ялгаагүй, ижилхэн.

Хүй Нэн тавдугаар үеийн Их Багштай уулзахаар очихдоо намхан туранхай, царай муутай ау лак хүн байжээ. Тавдугаар Багш түүнийг өмнөдийн бүдүүлэг чи яаж будда болж чадах вэ? гэж загнажээ. Тэр үед хятадууд Ау Лак хүнийг өмнөдийн бүдүүлэгүүд гэдэг байжээ. Тэд манай улсыг эзэлж, биднийг нүдний булангаар хардаг, Ау Лак хүнийг дорд үздэг байсан. Тиймээс Ау Лак хүнийг өмнөдийн бүдүүлэг гэж нэрлэжээ. Зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн бол Ау Лак хүн байсан. Тэрээр өмнөд тэнгисээс ирсэн царай муутай, намхан, хав хар царайтай, туранхай эцэнхий хүн байжээ. Мод тайрч, түлээ бэлдэн амьдардаг ядуу нэгэн байв. Түүнийг ирэхэд тавдугаар Багш загнаж: өмнөдийн бүдүүлэг чи яаж будда болж чадах вэ? гэхэд зургадугаар Багш: Хүнд өмнөд, умардын ялгаа байвч бурхан чанарт ийм ялгаа байхгүй гэж хариулжээ.

Багш нь ч бас тэгж л хэлнэ. Хүнд эр, эмийн ялгаа байвч бурхан чанарт ийм ялгаа байхгүй. Хэрвээ хэн нэг нь зөвхөн эр хүн будда болж чадна гэж ярьж буй бол эндүүрчээ. Их эрийн шинж байдал бол арга, билиг тэнцсэн хүн байна. Арга хэт давамгай бол эм хүйстэн, эмэгтэйлэг байна. Билиг хэт давамгай бол эр хүйстэн. Их эр гэж арга, билиг нь тэнцүүхэн хүнийг хэлнэ.

Тэгэхээр их эрийн шинж гэж махан биеийн байдлыг хэлдэггүй ажээ. Заавал нэгэн махан бие байвал хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж чадна. Энэ тодорхой. Гэвч түүний их эрийн шинж нь энэ махан бие биш. Хэрвээ бид түүний их эрийн шинж байдлыг харъя гэвэл заавал бурхны мэлмий, тэнгэрийн нүд, эсвэл билгийн мэлмийгээр л харна. Эгэл хүний махан нүдээр харж эс чадна. Гэвч билгийн мэлмий нээгдсэний дараа махан нүдээр ч харж чадах өдөр байна. Заавал тэнгэрийн нүдээр л харна гэхгүй. Учир нь тэр үед эглийн махан нүд тэнгэрийн мэлмий болон хувирдаг. Нүдээ

анихгүй ч бясалгадаг болсон байна. Нүд нээлттэй ч тэнгэрийн орон диваажин, тамыг харна. Махан бие нь энд ном айлдавч хувилгаан бие нь нэгэн агшнаа зэрэг америкт очиж, тэндэх шавиа авран гэтэлгэнэ. Хаанаас ч ямар ч төрөлтөн даатган гуйсан биеэ хувилан очно. Тиймээс “Үй түмэн хувилгаан бие” гэж нэрлэжээ.

Зөвхөн Шагжамуни Бурхан л үй түмээр хувилж чаддаг гэсэн үг биш. Зам мөрийг бүтээж чадсан хэн ч үй түмээр хувилж чадна. Авшиг хүртсэн хүн бүрийг багшийн нэг нэг хувилгаан бие халамжилж явдаг. Тийм биш бол энэ олон шавь нарыг яаж бүгдийг нь халамжлах вэ? Яаж тэднийг хамгаалах вэ? Махан бие ердөө ганц. Яаж ийм олон хүнийг халамжилж дийлэх вэ?

Учир нь тэр хүн үй түмээр хувилж чаддаг, өөрөөр хэлбэл хэн ч түүний хамгаалалтанд багтаж чадна гэсэн үг. Ийм байж чадвал түүнийг багш хэмээн хүндлэн дуудаж болно. Багш буюу эцэг. Учир нь тэр хүн биднийг багш мэт сургаж, эцэг мэт хүүхдээ халамжлах төдийгүй бидний сүнснийг аварна, тиймээс түүнийг багш гэдэг. Номын багш гэдэг нь хүмүүст номын ёсыг заадаг учраас тэр юм.

Мөр бүтээсэн буюу төгс гэгээрсэн их багш бол яг англи хэлний багш шиг. Хэдийнээ англиар чөлөөтэй ярих болсон тул тэр бол англи хэлний мастер юм. Номын багш бол Dharma мастер. Ном гэдэг нь Dharma. Хэдийнээ үнэн номыг олсон хүнийг багш гэнэ. Эс бөгөөс зөвхөн нэг нэрийдэл төдий. Жинхэнэ номын үнэн хүч байхгүй, иймээс хоосон нэрнээс цаашгүй.

Асуулт: Түлхүүр байвал энэ билгийн мэлмийг нээж болно гэж Багш та хэллээ. Гэвч энэ үүдийг нээсний дараа үхэл рүү явах уу, төрөл рүү явах уу, эсвэл өөр нэг муу орон руу явах уу, би сайн ойлгохгүй байна. Баталж гэрчлэх зүйл бий юу? Байгаа бол би энэ бол жинхэнэ үнэн номын ёс гэдэгт итгэж чадна, амь амьдралаа багшид сэтгэл амар даатгаж чадна.

Их Багш: Амь насаа багшид даатгах хэрэггүй. Өөрийн амийг өөрөө л хариуц. Надад тийм зав байхгүй, хариуцахыг ч бас хүсэхгүй. Та зөвхөн яг багшийн заасны дагуу хийхэд л болно. Арьяабалын аргаар бясалгахад мэдээж баталгаа бий. Билиг нээгдэх агшиндаа баталгааг харна. Та өөрийн үзсэн ахуй ойлголтоо судрын ахуй ойлголттой харьцуулаад ижил эсэхийг нь хар, тэгээд л ойлгоно. Ахуй ойлголтгүй бол харьцуулах арга байхгүй.

Авшиг хүртэх гэдэг нь тэр даруй судрын ахуй ойлголттой болох явдал. Ингэвэл билиг нээгдсэн гэж ярьж болно. Ахуй

ойлголт үзээгүй бол юуных нь билиг нээгдэх байх вэ? Юугаар батлах юм? Юуных нь авшиг хүртээсэн байх вэ? Авшиг хүртээнэ гэдэг нь сэтгэлээс сэтгэлд уламжилна. Уламжлах үед өөрийн үзсэн ахуй ойлголтоо эртний бясалгагчидтай, сударт бичигдсэнтэй яг ижил болохыг мэдэх болно.

Жишээлбэл, “Хотол зохилдогч”-д, Арьяабал бодьсадвагийн хүчийг олвол түүний гучин хоёр лагшин хувилгаан биеийг харна, мөн Арьяабал бодьсадва ирж, чамайг аврахыг харна гэж тэмдэглэжээ.

АВШИГ ХҮРТЭХ үедээ багш ирж, ямар нэгэн зүйл сургахыг харна. Энэ бол анхны гэрчлэл. Учир нь үүгээр багш бол бодьсадвагийн хувилгаан мөн гэдгийг илэрхийлжээ. Бодьсадвагийн хувилгаан бие гэж нэг хүнийг заах бөгөөд тэр хүн чамд дотоод сургаал айлдана, эсвэл өндөр дэсийн ертөнц рүү чамайг дагуулан очно, эс бөгөөс чи энэ хүн бусад их багш нартай адилгүй болохыг яаж мэдэх вэ?

Хоёрдох гэрчлэл нь Арьяабал бодьсадвагийн ахуй ойлголттой болдог явдал. Арьяабалын аргаар бясалгаж буй хүн Арьяабал бодьсадва шиг далайн түрлэгийн чимээ, эсрүн тэнгэрийн дууг мөн сонсоно. Авшиг хүртэхдээ ийм дэст хүрнэ. Хэрвээ энэ дэст хүрээгүй бол наад зах нь анхны дэст хүрнэ. Заавал гэрэл олж харна. “Баатарая явагч их хөлгөн судар”-т бичсэн хорин таван бодьсадвагийн ахуй ойлголтыг уншсан байх, тэд билиг нээгдэх үедээ юу харсан бэ? Бүгд гэрэл харсан тийм үү? Та авшиг хүртэхдээ мөн гэрэл олж харна. Үүгээр та бас харьцуулж болох юм. Багшийн хариултанд сэтгэл ханамжтай юу гэхэд сэтгэл ханалаа гэж хариулав.

Асуулт: Гэрэл гэгч нь сайн уу, муу юу?

Их Багш: Сайн ч үгүй, муу ч үгүй. Дээд, доод дэсээр л ялгагдана. Авшиг хүртэх үед багш нь аль нь доод дэсийн гэрэл, аль нь дээд дэсийн гэрэл болохыг хэлж өгнө.

Асуулт: Аялгуу хэмээгч нь бурхан чанар мөн үү?

Их Багш: Зөвхөн нэршил нь өөр, заримдаа өөр өөрөөр нэрлэдэг. жишээ нь, аялгууны урсгал, дуу аялгуу, хэлбэлзлэлийн хүч, чанагуух ертөнцийн аялгуу, далайн түрлэгийн дуу, самгарьд хэлний Ом хэмээх дуу авиа гэх зэргээр нэрлэдэг хэдий ч бүгд нэг зүйл. “Богдсын ном цагаан лянхуа судар”-т “Аялгууны урсгал” гэж бичсэн байдаг. Багш нь зөвхөн энэ сударт бичсэн нэрийг зээлсэн юм. Шагжамуни Бурхан “Богдсын ном цагаан лянхуа судар”-таа: Будда энэ аялгууны урсгалд түшиглэн хамаг амьтныг

гэтэлгэхээр бууж ирдэг. Бодьсадва болон хамаг төрөлтөн энэ аялгууны урсгалд түшиглэн төгс ангижралд хүрэхээр дээш оддог” гэж айлдсан байдаг. Та бүхэн энэ хэсгийг уншсан уу? (*Уншсан гэж зарим нь хариулав.*)

(Будда ч бас аялгуунд түшиглэнэ, энэ нь эрх чөлөөт гэж үү?) Мэдээж эрх чөлөөт мөн. Та байрныхаа шатаар доошоо буудаг. Мэдээж бас үсрээд бууж ч болно, гэхдээ гэмтэж бэртэнэ. Та хүч тамиргүйдээ, эсвэл тэр шатны сүрхий сайнаас биш. Зүгээр л нэг доош буух хэрэгсэл, ойлгов уу? Түшиглэнэ гэж ярих нь бас нийцэхгүй, эгэл хүний хэлээр илэрхийлэх боломжгүй, ярих тусам яршиг төвөг ихэснэ. Тиймээс багш нь ном уламжлахдаа нэг ч өгүүлбэр ярихгүй, гэхдээ та нар номыг хүртдэг. Үүнийг сэтгэлээс сэтгэлд уламжлах гэнэ.

Өнөөдрийг хүртэл багш нь их зүйлийг ярилаа, аль хэдийнээ гурав, дөрөв хоног тасралтгүй ярьсан ч номыг хараахан уламжлаагүй байна. Ном уламжлах үед нэг ч үг ярихгүй, гэхдээ энэ үе бол хамгийн чухал мөч. Хэдийгээр энэ гурав, дөрөв хоногт маш их зүйл ярьсан боловч та бүхэн номыг хүртэж чадаагүй байна. Багш нь юу ч ярихгүй болсон үедээ авшиг уламжилна, сэтгэлээс сэтгэлд уламжилна. Ертөнцийн үг хэл ашиглахгүй, ойлгов уу? Ертөнцийн үг хэлээр ярих тусам улам эндүү ойлгож, яршиг төвөг ихэснэ. Та нар хар л даа, ном судар сонсож, уншиж буй хүн хичнээн олон байна, гэтэл гэгээрсэн хүн алга. Учир нь гадна талын зүйлсээр, судар номоор номыг уламжилдаггүй юм.

Асуулт: Их Багшийн ном сургаалд дурдахдаа үйлийн үр аялгууны урсгалаас үүссэн гэжээ. Тэгэхээр аливаа юмс бүгд аялгууны урсгалаас үүссэн үү?

Их Багш: Тийм, Хэрвээ аялгууны урсгалаас ирээгүй бол өөр хаанаас ирсэн байх вэ? Оюун ухаанаар бүхнийг бүтээсэн. Ингэхлээр, мэдээж, бидний үйлийн үр ч энэ Бурхан чанар-аялгууны урсгалаас үүссэн хэвээрээ л байна. (Их Багшийн сургаалд айлдахдаа бүхий л юм аялгууны урсгалаас үүссэн. Хэрвээ бид гэм хийсэн бол энэ нь бидний буруу юу?). Тийм биш, гэвч та чөтгөрийн эзэнд ингэж хэлбэл тэр зөвшөөрөхгүй, тэр “Та заавал тамд унах ёстой” гэж хэлнэ. Тийм үү, үгүй юу? Та Эрлэг номун хаанд: “Надад ямар ч гэм нүгэл байхгүй. Энэ бол бурхан чанарын гэм нүгэл, энэ бол аялгууны урсгалын гэм нүгэл” гэж ярьж болохгүй. Учир нь “мэдэх” хийгээд “ангижрах” хоёр нь ялгаатай.

(Дууны пянз үсрээд байгаа нь бичлэгийн алдаа болохоос миний алдаа биш.) Тийм, гэвч одоо танд ямар ч арга байхгүй!

Бичлэг аль хэдийнээ хийгдсэн. Одоо..., ойлгов уу? Бичлэгийг та өөрөө л хийсэн. Гэвч мэдэхгүй байсан учраас энэ таны буруу биш. Гэхдээ л энэ нь алдааг та нэгэнт хийсэн, жинхэнэ эзэн энэ бичлэгийг хийчихсэн.

Бид ч үүнтэй ижил, бидний анхдагч мөн чанар тун ариухан. Энэ дэлхий бол биднийг сургадаг сургууль. Гэвч бид суралцах явцдаа мэдэхгүйгээсээ болж олон зүйл дээр алддаг. Хүн бидэнд: “Энэ таны алдаа биш, та чинь суралцаж яваа хүн, алдалгүй яах вэ?” гэж хичнээн хэлсэн ч бид өөрсдийгөө л буруутгана. Тэгсэн ч бид тайван бус болж, маш их сандардаг. Зарим хүн сурч төгсөж амжилгүй үсэрч үхдэг. Ухаарч мэдээгүй учраас биеэ барьж чадахгүй. Ойлгов уу?

Гэгээрсэн хүн, гэгээрээгүй хүн хоёр гаднаас нь харахад огт ялгагдах юмгүй. Гэгээрсэн ч иднэ, ууна, амарна, унтана, гэхдээ маш эрх чөлөөтэй, ямар ч саад тотгоргүй байдаг. Одоо тэр өмнөх шигээ л байна. Гэгээрээд улам царайлаг болно гэсэн юм байхгүй. Мэдээж сүнсэн бие нилээд үзэсгэлэнтэй болно. Гэхдээ үүнийг эгэл махан нүдээр харж чадахгүй. Гэгээрсний дараа гаднах төрх нэг их өөрчлөгдөхгүй, зөвхөн дотоод ертөнц хувирдаг, үүнийг тэр өөрөө мэдэж байдаг. Одоо түүний үйлийн үр үгүй болж, өөрөө будда, бодьсадва, архад болсон гэдгээ мэднэ.

“Мэднэ” гэж хэлж байна, гэхдээ “мэдэхгүй”, хэрвээ та өөрийгөө будда болсныг мэдэж байвал та будда биш юм. Гэсэн ч тэр мэдэхгүй гэж бас хэлэх аргагүй. Үүнийг би тодорхой илэрхийлж болохгүй байна. *(Бүгд инээлдэв.)* Та бүхэн буддагийн хутагт хүрэхээрээ үүнийг ойлгоно. Намайг ингэж тайлбарлахаар та нарын сэтгэл дундуур байгаа нь мэдээж. Гэвч өөр арга даанч алга! Энэ бүхнийг эгэл хүний хэл яриагаар бүрэн илэрхийлшгүй.

Жишээ нь, та нар багшаасаа: Та будда мөн үү гэж асуувал, би мөн, эсвэл биш гэж хариулж болохгүй. Мөн гэх нь ч зөв, биш гэх нь ч бас зөв. Санааг ойлгов уу?

Хэрвээ та намайг будда биш гэвэл надад тэгж санагдахгүй, та намайг жинхэнэ будда мөн гэсэн ч миний сэтгэл бас дундуур байна, ойлгов уу? Будда гэдэг ийм л байдаг, та юу ч гэж хэлсэн онож хэлэхгүй. Та бүхэн багшийгаа будда гэдэгт итгэх хэрэггүй, зөвхөн багш нь та нарт тусалж, билиг ухааны тань үүдийг нээж чадна гэдэг л итгэх хэрэгтэй. Та нарт тэр дор нь билиг нээгдсэний ахуй ойлголтыг үзүүлнэ, түүнийгээ судар номд тэмдэглэгдсэнтэй харьцуулж болно. Энэ хүн чухам хэн болохыг хамаараад хэрэггүй.

Харин та өөрөө хэн бэ? гэдгээ л хамаарах нь зөв.

ХАР, ЦАГААН ИД ШИД

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Тайваний Цаглашгүй гэрэлт бясалгалын ашрам.
1987 оны 9 дүгээр сарын 26 (Эх нь хятад хэлээр)*

Өнөөдөр би та бүхэнд хар, цагаан шидийн талаар ярьж. Ид шидэнд дуртай хүн энд олон байгаа тул шид яаж хэрэглэхийг зааж өгье. Эс бөгөөс та нар багшийгаа шидгүй гэж бодно. Багшид шид байхгүй гэж боддог хүн байна уу? Хар, цагаан шид бол хамгийн амархан зүйл, тэгэхлээр багш нь яагаад шидгүй байх билээ? Багшид нь юм бүхэн бий. Хар шид, цагаан шид бий. Улаан, ногоон, шар, хөх, саарал, хүрэн гээд өнгө өнгийн шид бий. *(Бүгд инээлдэв.)* Чухам та нарт ямар нь хэрэгтэй байна, эхлээд заавал бүртгүүл. Та нарын хүсэл сонирхолд нийцүүлэн заая. Өнөөдөр ирсэн хүмүүс шидийн талаар сонсмоор байна уу? *(Сонсмоор байна гэж хариулцгаав.)* За тэгвэл багш нь та нарт хар, цагаан шидийн талаар ярьж өгье.

Хар шид уг нь цагаан шид. Хар нь цагаан, цагаан нь хар. “Очир огтлогч судар”-т яг ингэж бичсэн байдаг. Багш нь санаан зоргоор ярьж байгаа юм биш. Хар нь яагаад цагаан болов? Яагаад гэвэл энэ нь мөн л бүтээгчийн хүч, ойлгож байна уу? Арга нь билиг, билиг нь арга юм. Арга үгүй бол билиг үгүй, билиг үгүй бол арга үгүй. Арга, билгийн зохиролгүй бол дэлхий ертөнц оршин тогтохгүй.

Хар шид гэж юу вэ? Бясалгалтай хүн энэ их хүчийг ашиглан муу үйл хийхийг хэлнэ. Яаж ингэж хийдэг вэ? Бүх зүйл сэтгэлээс үүдэлтэй, багшийнхаа санааг ойлгож байна уу? Жишээлбэл, тамир тэнхээ нөхөх эмийг хэтрүүлэн уувал өвчин болдог, тийм биз дээ? Багш маань надад иллэгийн эм уулгасан удаатай. Уугаад үхэх дөхсөн. Бөөлжөөд гаргачихмаар байсан ч Багш өгсөн тул уухгүй байж болохгүй, тэгээд хүчээр залгив. Уугаад бөөлжинө, эргүүлээд залгина. Хэд хэдэн удаа ингээд эцэст нь хүчээр залгисан. Иллэгийн эмийг иллэгэнд хэрэглэхээс ууж болохгүй. Би золоор л

амьд үлдсэн. Үхээгүй, одоо ч амьд мэнд явж байна. Зарим эмийг гадуур хэрэглэвэл хоргүй ч уувал хордоно.

Ид шид ч яг үүнтэй адил. Хэрвээ бид түүнийг сайн зүйлд ашиглавал цагаан шид болно. Муу зүйлд ашиглавал хар шид болно. Ердөө л ийм. Онцын ялгаагүй. *(Номын айлдвар сонсохоор ирэх хүний тоо улам нэмэгдэв.)* Гаднах ертөнц ийм их, гэтэл та нар наадаж наргих гэж явалгүй энд ирж чихэлдэн суугаад ном сонсож байгаа нь үнэхээр галзуурсан мэт. Багш нь та нарыг арай хар шидээр эрхшээсэн юм биш биз? *(Бүгд инээлдэв.)* Та нарыг шидээр эрхшээж яах ч юм билээ? Яршиг төвгийн нэмэр. Шөнөжин бясалгаад өдөр жаахан унтъя гэсэн ч чадсангүй, туслах маань ирээд: “Олон хүн ном сонсохоор ирлээ” гэсэн. Ганц нэг хүнээс олон хүн илүү чухал, тиймээс нойроо хугаслах хэрэгтэй. Хүн хэдий олон байвал миний ажил төдий их болдог. Багш өөрөө л дурлаж хийдэг гэж бүү бод. Багш нь хар шид ашиглахгүй.

Хар шид гэж юу вэ? Энэ нь яг хортой эм мэт. Та нар хар шидийг байнга ашиглаж байдаг, гэхдээ өөрсдөө мэддэггүй, тийм биз? За! Одоо би та нарт хэлж өгье. Та бүхэн өөрийгөө болон бусдыг муугаар бодох бүртээ хэрвээ бодол санаа чинь асар их хүчтэй бол өөртөө ч, өрөөлд ч тун муугаар нөлөөлдөг, ойлгов уу? Жишээлбэл, өдөр бүр тэр тун муу хүн, өвдөөсэй, зовоосой, тэгээсэй, ингээсэй гэхчлэн бодвол таны бодол лавтай биелнэ. Хэн нэгэн хүнийг та тэгж их занаж зүхвэл лавтай биелдэг, миний санааг ойлгов уу? Үүнээс бид үйлийн үрийг ойлгож болно. Жишээ нь, чи хэн нэгнийг хөнөөж хорловол тэр хүн хожим төрөл авч чамайг хорлоно, Энэ бол хар шид. Хар шид биш өөр ямар шид байх вэ?

Бидний дотоодод асар их хүч бий, хязгааргүй, сэтгэгдэшгүй их хүч бий. Бид түүнийг өчүүхэн хэсгийг ашиглахад л сүрхий айхтар болчихно. Тэгэхээр сайнаар ч ашигласан, муугаар ч ашигласан аль аль нь тун бэрх. Энэ их хүчийг бид сайн зүйлд ашиглавал дэлхий ертөнц улам сайн сайхан болно, тийм биз? Гэтэл сайн үйлд ашигладаг хүн тун цөөн. Та нарыг хэлээгүй шүү. Магадгүй та нар сайн үйл хийдэг байх. Жишээлбэл, нөхрөө загнах, эхнэрээ зодох, багштайгаа мэтгэлцэх гэх мэт. Энэ хүч асар их хүчтэйг бид мэдсэн бол тун хянамгай байх хэрэгтэй, хар шид бүү ашигла, зөвхөн цагаан шид л ашигла! Хар шид бидэнд ч бас нөлөөлнө. Тиймээс бүх шашин, шашны урсгалын сургаалын эзэд хөршөө өөр шигээ хайрла гэж сургадаг байна. Учир нь хөршөө заных нь өөрийгөө заныхтай ижил. Энэ нь багшийнх нь сая ярьсан “Үйлийн үрийн шийтгэ” юм, ойлгов уу? Та түүнийг занаж

зовлонд унаасай, өвдөж зовоосой, даруй түргэн үхээсэй гэхчлэн зүхвэл хожим тэр чамайг ч бас яг ингэж харааж зүхнэ. Та бүхэн үхэж төрөхийн хүрдэнд эргэлдэж, үхэж төрөх, өвдөх өтлөхийн тойрогт ахин дахин эргэсээр байдаг нь энэ хар шидээс болдог. Хар шидээр бусдыг хорлох төдийгүй өөрийгөө ч хорлоно. Зарим хүн бусдыг ховсдох чадалтай, эхлээд тэр нүдийг чинь аниулна, дараа нь чи хэлсэн болгоныг нь хийнэ. Улмаар өөрийгөө хянах чадвараа бүрмөсөн алдана. Энэ бол хар шид. Зөвхөн нэр нь өөр. Энгийн хүмүүс үүнийг “ховсдох урлаг” гэж нэрлэдэг. Харин би үүнийг хар шид гэнэ. Учир нь ховсдогч этгээд хар шидийн хүчийг ашигладаг юм. Хар шид нь мөн цагаан шид болж болно. Учир нь энэ хүчээр бусдын өвчнийг эмчилж болно, миний санааг ойлгож байна уу? Ховсоор өвчин эмчилдэг. Энэ тухай та нар мэдэх үү? (Зарим нь мэднэ гэж харцулав.) Иймээс багш нь хар, цагаан шид аль аль нь бидний санаа бодлоос бий болсон гэж сая хэллээ.

Зарим хүн өвчнөө эдгээхийн төлөө “Ум мани бадми хум” тарнийг уншдаг, зарим хүн ад чөтгөр зайлуулахын төлөө “Ум мани бадми хум” тарнийг уншдаг, эсвэл ямар нэгэн муу хүч, муу хувь тавиланг үлдэн хөөхийн төлөө уншдаг гэж сонссон байх. Ямар ч байсан энэ бүхэн нэг төрлийн өчүүхэн шид. Зарим хүн “Ум мани бадми хум” гэж уншаад өвчнөө эдгээдэг. Та нарыг энэ тарнийг уншаарай гэж байгаа юм биш. Тэр хүмүүс он удаан жил тарни уншсан учраас бодол санаагаа төвлөрүүлэх чадалтай болдгийг та нарт ойлгуулах гэсэн юм. Бодлоо төвлөрүүлж чадвал их, бага ямар ч байсан хүчтэй байна.

“Ум мани бадми хум” тарни ач тустай гэсэн үг биш. Харин лам нар олон жил уншсан учраас хүчтэй болсон байна. Энэ нь ердөө өөрийгөө байнга дасгалжуулснаас болсон хэрэг болохоос сүрхий сайндаа биш, гэхдээ бас бага сага тус нэмэртэй. Харин ганц өдөр уншсан бол мэдээж тусаар бага. Жишээ нь, та англи хэл сурч эхэлж байгаа бол ярьж чадахгүй. Олон удаа давтвал урсам сайхан ярьдаг болно. Багш нь анх Тайваньд ирэхдээ хятадаар ярьж чаддаггүй байсан. Одоо бол сайн ярина. Өдөр бүр дасгал хийснээс болсон хэрэг, ойлгов уу? Усанд сэлэхэд ч ялгаагүй эхлээд чадахгүй, өдөр бүр сэлээд байвал аяндаа сурна. Хэрвээ бид бусдыг баяр жаргалтай, амар амгалан болоосой гэж ерөөвөл баяр жаргалтай, амар амгалан болно. Гэхдээ түүний үйлийн үрээс бас шалтгаална. Наад зах нь тэр хэсэгхэн хугацаанд баяр жаргалтай, төвшин амгалан байна. Сударт бичсэнээр, нэг хүн ерөн есөн хүнийг хөнөөжээ. Учир нь багш нь түүнийг үдээс өмнө зуун хүн хөнөөвөл будда болж чадна гэж мэхэлсэн байна. Багшдаа итгэж,

хэлснээр нь хийсэн аж. Ерөн есөн хүн хөнөөгөөд сүүлийн зуу дахь хүнийг хайгаад олсонгүй. Тэр үед ээж нь ирж явахыг хараад хөнөөхийг завдав. Ээж нь Бурхан Багшид итгэдэг, түүнийг шүтэн дагасан хүн байсан тул Бурхан Багш түүнийг аврахаар илрэн гарчээ. Өнөөх хүн Бурхан Багшийг харсан ч хөнөөхийг завдахад Шагжамуни Бурхан шидийн хүчээр түүнийг аварчээ.

Бурханы шид нь миний сая ярьсан хар, цагаан шидтэй адилгүй, хэрхэвч хольж болохгүй. Шидгүй нь бурханы шид. Бурхан өөрөө ид шид юм. Энэ тухай өмнө нь багш нь олон удаа ярьсан. Багштай уулзаад л миний өвчин эдгэсэн, саад бэрхшээл маш хурдан шийдэгдсэн гэж зарим хүн ярьдаг. Багшийгаа шид хэрэглэж байхыг та нар харсан уу? Ямар нэгэн тарни уншиж байхыг сонссон уу? Их нигүүлсэнгүй тарнийн рашаан сүрчиж байхыг харсан уу? Арц, хүж уугиулж, ямар нэгэн юм бичээд усанд хийж, хүнд уулгахыг харсан уу? (*Бүгд хараагүй гэж хариулав.*) Энэ бүхэн цөм хар, цагаан шид. Багш нь аяндаа л байдаг. Та нар ирвэл тэр байна. Таны хүссэн бүхэн байна. Харин банк дээрэмдэж болохгүй (*Хүмүүс инээлдэв.*) Тийм хэрэгт багш нь туслахгүй.

Шагжамуни Бурхан өнөөх хүнийг аварсанд тэр ихэд талархаж Бурхан Багшийг даган гэрээс гарчээ. Өдөр бүр Буддатай хамт байж, номд суралцжээ. Нэгэн өдөр бадар барьж явтал амаржих дөхсөн бие давхар бүсгүй ихэд шаналан байхтай таарчээ. Тэр бүсгүй: “Багш аа! Би удахгүй амаржих нь байна. Надад тусалж, эх, үр амар мэнд байхын ерөөл хайрлана уу гэж их дуунаар гуйв гэнэ. Тэр хүн гэрээс гараад удаагүй тул яаж туслахаа мэдэхгүй, буцаж очоод Бурхан Багшаас асуужээ. Бурхан багш: “Та түргэн буцаж, бүсгүйд, та энх тунх амаржна аа. Эх, үр хоёул баяр жаргалтай, эрүүл энх, амар амгалан болно. Би хэзээ ч худлаа яриагүй, муу хэрэг хийгээгүй тул миний хэлсэн бүхэн биелдэг юм” гэж хэлээрэй гэв. “Багш аа! Ингэж болохгүй шүү дээ. Би хэзээ ч муу хэрэг хийгээгүй хүн биш, та мэднэ, би ерөн есөн хүн алсан, хэзээ ч муу хэрэг үйлдээгүй, хэзээ ч худлаа яриагүй гэж яаж хэлж болох вэ?” гэхэд “Энэ бол аль хэдийн болоод өнгөрсөн хэрэг, та намайг дагаж гэрээс гарснаас хойш өнөөдрийг хүртэл худлаа яриагүй, амь хөнөөгөөгүй, муу хэрэг үйлдээгүй шүү дээ, тэгэхээр та түүнд яг ингэж хэлээрэй” гэж айлдав. Ингээд өнөөх хүн даруй түргэн буцаж, Бурханы хэлсэн ёсоор өнөөх бүсгүйг тайтгаруулжээ. Үнэхээр нялх хүүхэд тэр дороо эсэн мэнд мэндэлж гэнэ. Харахад бондгор улаан царайтай, эрүүл чийрэг хүүхэд байлаа. Үнэндээ тэр бүсгүй амаржиж чадахгүй хэдэн өдөр өвдсөн байжээ. Гэтэл тэр хүний ерөөн хэлсний дараа удалгүй хүүхэд мэндэлж, эх, үр

хоёр мэнд сайн, эрүүл энх болсон төдийгүй тэр ч өөрөө маш их баярлав гэнэ.

Яагаад ийм зүйл болов гэвэл бурханы хүч өнгөрсөн цагийн үйлийн үрийг арилгадаг, ойлгож байна уу? Авшиг хүртэх үед чинь таны урьдын үйлийн үрийг арилгаад зөвхөн одоо цагийн үйлийн үр, тогтсон үйлийн үрийг үлдээдэг гэж багш нь байнга хэлдэг. Хэрвээ багш нь тогтсон үйлийн үрийг чинь арилгавал та нар авшиг хүртэх тэр үедээ л нас барна. Тиймээс арилгаж болохгүй. Одоо ч та нар үйлийн үртэй. Махан бие байгаа учраас бидэнд тогтсон үйлийн үр байна. Тогтсон үйлийн үр гэж юу вэ? Энэ бол аль хэдийн тогтчихсон, биднийг төрөхөөс өмнө аль хэдийн тогтоогдсон үйл нүгэл юм. Үүний дээрээс өдөр тутам үүсгэж буй шинэ үйлийн үрүүд нэмэгдэнэ. Энэ төрөлдөө бид маш их нүгэл хийдэг. Жишээлбэл, амьсгалахдаа нүдэнд үл үзэгдэх асар олон нян бактерийг алдаг. Алхаж явахдаа ч бичил амьтдыг олноор нь хөнөөдөг, ойлгож байна уу? Өвс хадахад бас олон төрөлтийг хөнөөдөг, ойлгов уу? Мөн цардмал замаар явах, машин жолоодохдоо ч бид амьтдад үйлийн үрийн маш их өр төлөөстэй болдог. Иймээс бид дөрвөн их энэрлийг хариулах ёстой юм. Энэ махан бие байгаа цагт дөрвөн энэрэл заавал байна. Түүнийг бид хоромхон хугацаанд бүгдийг төлж барахгүй. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? Тиймээс энд үлдээд төлөх хэрэгтэй. Яаж төлөх вэ? Бие, хэл, сэтгэлээрээ төлнө. Өөрөөр хэлбэл ажил хийж, бясалгаж төлнө. Гэрээс гараагүй хүн ажил хийж мөнгө олж, нүглээ цайруулна. Гэрээс гарсан хүн бясалгалынхаа хүчээр энэ дэлхийн хорт муу уур амьсгалыг сайжруулж, нийт нийгмийг ёс суртахуунтай болгоно. Улам харанхуй, улам там шиг болголгүй, амьдран суухад таатай газар болгон хувиргана, ойлгов уу? Энэ бол “бие”-тэй хамаатай тал нь.

“Хэл”-ний тухайд бид бусдад ёс суртахуун, энх тайван, эрхэм дээд үзэл бодлын тухай ярьж, хүмүүсийг баяр жаргалтай, номч сэтгэлтэй болгож, дотоодын бурхан чанар, хамгийн их хүчээ таньж мэдэх хэрэгтэйг сануулна. Багшийнхаа санааг ойлгож байна уу? Энэ бол “хэл”-ний тал нь.

Сэтгэл гэж юу вэ? Цагаан шидээр хүн зоныг баяр жаргалтай, улс гүрэн, дэлхий дахиныг энх тайван, амар амгалан байгаасай гэж ерөөн хүсэхийг хэлнэ, ойлгож байна уу? Бие, хэл, сэтгэлээрээ хамаг амьтныг халамжлах ёстой. Ингэж бид дөрвөн энэрлийг хариулсны дараа эндээс явж болно.

Багш нь та нарын тогтсон үйлийн үрийг бас арилгаж болно, болохгүй юмгүй. Яг одоо нас барахыг хүсэж байгаа хүн байна

уу? Гараа өргөөрэй. (Нэг хүн гараа өргөв.) Бусдад өр төлөөс ихтэй тул хурдан зугтах санаатай байна уу, та? Болно. Гэвч зугатах нь баатар хүний шинж биш. Төрөл төрөлдөө бид асар олон муу үйл үйлдсэн. Хамаг төрөлтөн одоо зовж байна, бид тэднийг тайтгаруулах хэрэгтэй. Тэд бидний төлөө зовж байна. Энэ дэлхийд амьдарч байгаа бол хамаг төрөлтний төлөө үүрэг хариуцлага хүлээх ёстой. Ойлгож байна уу?

Дэлхий ертөнц ямраар ч өөрчлөгдсөн энэ нь бид бүгдийн үүрэг хариуцлага, бүх бурууг тэдэнд тохож болохгүй, бидэнд ч бас алдаа бий. Өнгөрсөн төрлүүддээ, эсвэл өмнөх нэг төрөлдөө хэн нэгэнд муу хандсан байж мэднэ. Тэр төрөлтөн энэ дэлхийд дахин ирсэн бол бидэнд өшөө хорсолтой байдаг. Энэ нь бидний алдаа. Бид түүнийг ийм болгосон. Тиймээс бид бүх бурууг бусдад хамаатуулж болохгүй. Сайтар бясалгаж, өөрийгөө ариусган өшөө хорслын энэ шижмийг таслах хэрэгтэй.

“Өшөө хорслыг ач буянаар хариулах” хэрэгтэй. Тэрнээс өшиж зангаад тасалж чадахгүй. Хорсол занал анхнаасаа байсан, тиймээс амархан арилахгүй. Арилгая гэвэл нөгөө этгээдээ л хөнөөнө. Гэвч түүнийг хөнөөгөөд ямар ч нэмэргүй. Хорсол гомдлыг арилгахгүйгээр барахгүй дахин нэгээр нэмж улам төвөгтэй болгоно. Иймээс Шагжамуни Бурхан, бусад их багш нар “Хорсол гомдлыг энэрэл хайраар хариулах хэрэгтэй” гэж хүмүүст сануулжээ. Есүс Христ: “Дайснаа хайрла” гэсэн байна. (love your enemy) Учир нь дайснаа ч та өөрөө бий болгосон. Ойлгов уу? Бурханы сургаалд: “Бүх зүйл сэтгэлээс үүдсэн” гэдэг. Лууз: “Тэрээсээ гаралгүй ертөнцийн явдлыг мэдэж болно” гэжээ. (Бумбын шашны “Мөр ёсны судар”-т: Гэрээс гаралгүйгээр ертөнцийн байдлыг ойлгоно.) Үүний утга нь “Бүх зүйл сэтгэлээс үүдсэн” гэдэгтэй ижил. Сэтгэлээрээ бид ертөнцийн явдлыг ажиж болно. Учир нь гадаад ертөнц, сэтгэлийн ертөнц хоёр ижилхэн. Тиймээс гэрээс гарахгүй ч ертөнцийн байдлыг мэдэж болно. Энэ үгийн утга маш гүн, зөвхөн бидний сүнс гарвал энэ ертөнцийг харж чадна гэсэн үг биш. Мэдээж сүнс гарвал харж чадна, гэхдээ энэ нь тун доогуур дэс юм.

Зарим хүний сүнс гарчихдаг. Зарим хүн энд ирж, ном сонсохгүй ч сүнсээ явуулж, сэмхэн сонсоно, сэмхэн харна. Энэ тухай та нар сонссон байх. Заримдаа миний шавь нар ч сүнсээрээ ирэх нь бий. Харна, харин сонсохгүй. Тэр дэндүү залхуурчээ. Бусад нь ирээд ном сонсож байхад тэр өөрийгөө тун сүрхийд бодон ирээгүй хэрэг. Энд ирвэл хүмүүс багшаас сурахаар ирснийг нь мэдчих тул нүүрээ барна гэж боджээ. Тэр өмнө нь Игуандао

(шашны нэгэн урсгал)-гийн бясалгагч байсан бөгөөд аль хэдийнээ ахлагч болсон хүн. Багшаас авшиг хүртсэнээс хойш хэзээ ч энд ирээгүй, харин сүнс нь ирдэг. Их хүмүүн бол юу ч хийсэн сэтгэл нь чигч, явдал мөр нь зөв байх хэрэгтэй. Шөнө дөлөөр хүний гэрт сэм орж болохгүй. Ингэх нь тун онцгүй, тийм биз? Бид бусдын гэрт хулгайгаар орох эрхгүй. Сурья гэвэл сэтгэл шулуун чигч, явдал мөр зөвтэй ирж, ном сонс, бие махбод, эсвэл астрал биеэр сэм ирэх нь бүгд хулгайн явдал мөн гэж хэлэв.

Лууз: “Хаашаа ч явалгүй дэлхий дахины байдлыг мэдэж болно” гэсэн нь энэ хүний байдалтай огт адилгүй. Сүнс гарах хийгээд туулан ангижрах хоёр ондоо. Туулан ангижрах гэдэг нь гурван ертөнцийг туулан гарч, бидний хамгийн дотоодод байх маш нарийн бие гадуурх хэд хэдэн биеэсээ салан одохыг хэлнэ, ойлгов уу? Хамгийн дотоод тэр бие цогц бол сүнс биш. Энгийн хүний ярьдаг сүнс бол мөн нэг зүйлийн бие бөгөөд бидний махан биеэс илүү гоёмсог, илүү нарийн байдаг. Энгийн нүдэнд харагдахгүй, зөвхөн бясалгадаг хүн харна. Манай авшигтнуудын зарим нь долоо хоногийн даяанд оролцдоггүй, гурав хоногийн даяанд ч ирдэггүй, зөвхөн сүнсээрээ ирж, багштайгаа уулзах дуртай байдаг. Ингэх хэрэггүй. Сүнсээрээ ирж болох ч энэ нь дэндүү залхуурсан хэрэг. Тиймээс эндхийн ном хамгаалагч луугийн сахиус тэднийг зодож, зайл хэмээн хөөсөн байна. Би эндхийн их багш Чин Хайтай танил юм аа гэсэнд ном хамгаалагч луугийн сахиус оруулсан гэнэ. Гэвч багшийн номын айлдварыг сонсож чадахгүй. Нилээд дээгүүр бясалгалтай бол сонсож чадна, ойлгов уу? Тийм дэст тэр арай хүрээгүй нь багш болон авшигтнууд, дүрсгүй төрөлтнүүдийг харах боловч юу ч сонсохгүй, зөвхөн багшийн ам хөдлөхийг л харна. Тиймээс тун урамгүй буцсан гэжээ. Урамгүй гэх юу байхав, долоо хоногийн даяандаа суухгүй юу гэж би хэлсэн. Ийм явдлыг багш нь ерөөсөө дэмжихгүй. Тэр шавь урьд нь бөөгийн эрдмийг бясалгаж байсан бөгөөд одоо ч тэр дадлаасаа бүрмөсөн салж чадаагүй. Энэ хорвоод сүнсээрээ ийш тийш зорчих нь үнэндээ ямар ч хэрэгцээгүй зүйл. Хүч чадлаа л барна. Сүнсээ гаргая гэвэл гурван ертөнцөөс гаргаж, дээд ертөнцөд очиж, дээдийн номд суралцах хэрэгтэй. Энэ нь бурханаас жинхэнэ ёсоор суралцсан хэрэг болно, Учир нь багш нь энэ дэлхий дээр Бурханы судрыг тайлах аргагүй. Зөвхөн энэ ертөнцийн судрыг л тайлна. Ямар нэгэн сайн зүйлийг ярьж чадахгүй. Хамгийн сайныг сурья гэвэл заавал дээр очиж суралцана, ойлгов уу? Энэ ертөнцийн юмсаас зөвхөн өршөөл журам, ёслол, мэргэн ухаан, итгэл, ёс суртахуун, харилцан эе эвтэй байх гэх мэтийг л сургана. Хулгай хийхгүй, худал

хэлэхгүй, садар самуун явахгүй, архи уухгүй, тамхи татахгүй, амь хөнөөхгүй зэрэгт л сургана. Энэ бүхэн цөм дэлхий ертөнцийн асуудал бөгөөд угаасаа бидний хийх ёсгүй зүйлс. Гэвч та бүхэн бүгдийг мартсан тул багш нь дахин сануулж байна. Угаасаа ийм зүйлс ярих нь тун уйтгартай байдаг. Дээд түвшинд эр, эмийн ялгаа байхгүй, ямар ч асуудалгүй. Энэ бүх утгагүй зүйлийг ярих хүсэл алга. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? Өндөр дээд түвшинд л жинхэнэ үнэн ёс, жинхэнэ үнэн номд суралцана. Гэвч заавал ном уламжлах хэрэгтэй, авшиг хүртсэний дараа багшийн заавраар хичээнгүйлэн бясалгаж, бидний билиг цогцын гадуур хүрээлсэн хэдэн давхар бие цогцын хүлээснээс мултарвал дээш гарна. Зөвхөн хамгийн гадуурх нэгэн биеэс салаад энэ ертөнцөөр ийш тийш зорчихыг хүсвэл энэ нь сүнсээ гаргаж зугаацаж байгаа хэрэг. Тайваньд нэгэн гэлэнмаа самадид ороод хэд хоногоор орноосоо хөдлөөгүй гэнэ. Шавь нар нь түүнийг таалал болов гэж боджээ. Гэвч бие махбод нь бүлээн, зөөлөн байсан тул оршуулсангүй. Тэгээд хоёр хоногийн дараа сүнс нь буцаж ирээд: “Би олон газраар явж үзлээ. Дэлхий дахин тун ороо бусгаа байна даа” гэжээ. Энэ бол ердөө л сүнс нь гарсан хэрэг, зөвхөн ганц л биеэсээ салсан төдий, ойлгож байна уу? Жинхэнэ туулан ангижирсан байдал биш. Жинхэнэ туулан ангижирсан гэдэг нь энэ дэлхийгээр ийш тийш зорчихыг бус, харин дээш одож, Бурханаас суралцахыг хэлнэ, ойлгож байна уу? Уг нь хар шидийн тухай ярьж байсансан, яагаад энэ сэдвийг ярих болов? Хар шид хэрэглэх нь мэдээж сайнгүй, хэзээ ч ер сайн биш. Учир нь хэзээ нэгэн цагт эргэж бидэнд бууна. Үйл байвал үр заавал байна. Жүрж таривал жүрж хураана. Алим таривал алим хураана. Алим тариад жүрж хураахгүй, тийм биз?

Үүнтэй ижил, хар шид хэрэглэвэл өөрийгөө л хорлоно. Үр дагавар нь одоо харагдахгүй ч хожим лавтай ирнэ. Хэд хоног, хэдэн долоо хоног, хэдэн жил, тэр ч байтугай хэдэн төрлийн дараа ч байж мэднэ. Хар шид ашигласаныхаа үр дагаврыг заавал эдэлнэ. Зарим хүн багшид нь: “Хэний садан төрөлд хэн гэдэг бөө хар шид, тарни хэрэглэснээс болж мэдрэл нь муудаж, бие нь өвдөв гэсэн. Ийм зүйлсийн талаар би юу ярих вэ?”. Маани тарни сайтар уншиж бурханд даатга, сайн үйл хийгээрэй л гэж хэлсэн. Яагаад түүнд ийм явдал тохиолдсон бэ? гэвэл урьд төрөлдөө хар шидээр бусдыг хорлосон учраас энэ төрөлд нь уг үйлийн үр нь боловсрон ирсэн байна. Иймээс хэзээ ч бусдыг буруутгаж болохгүй, өөрийгөө л буруутгавал зохино. Бидэнд тохиолдсон ямарваа явдал нь бүгд бидний үйлийн үрээс болдог, ойлгов уу? Бусдад загнуулвал тэднийг зэмлэх хэрэггүй, багшдаа

жаахан загнуулвал уурлаад явчихна, эсвэл багшийгаа буруутгана. Багшдаа загнуулаад уурлавал үнэхээр мунхаг байна! Багш нь жаахан загнахад л та нарын асар их үйлийн үрийг угаадаг. Тамд унахгүй. Чөтгөрт баригдаж, махаа шаруулахгүй болно. Та бүхэн тамд очиж, махаа шаруулмаар байвал дахин багштайгаа уулзах гэж бүү ир! Хэрвээ диваажинд хүрч аршийн тоор идье гэвэл багшийнхаа зааврыг сайтар дагаарай гэж долоо хоногийн даяаны үеэр хэлсэн. Гуан Чинь хувраг ч: “Багшдаа хичнээн их загнуулсан ч гомдож болохгүй” гэжээ. Энэ бол танай хятадын хувраг хүний хэлсэн үг шүү, багш нь ганцаараа ингэж яриагүй. Зөвхөн багш нь ингэж хэлсэн бол ганцаар ноёлогч болно. Гэвч аливаа их багш нарын ярьсан хэлсэн бүгд ижил байдаг. Би ч бас Багшийнхаа сургаж хэлснийг дагана. Зөвхөн их багшаас суралцана. Тэдний хэлж ярьсныг л ярина.

Бусдад сайн хандах нь өөртөө сайн хандсан гэсэн үг. Иймээс бид өглөг өгч, сахил сахиж, хүлцэл тэвчээрийг дадуулдаг. Хүлцэл тэвчээрийг дадуулна гэж юу вэ? Юу ч тохиолдсон энэ бүхэн миний өөрийн үйлийн үр, үүнд бусад хүмүүс буруугүй. Надад муу хандаж байгаа нь урд төрөлдөө тэдэнд би муу хандсан байжээ. Тиймээс энэ төрөлдөө үйлийн үрээ төлж байна гэхчлэн ойлгоно. Та нар багшийнхаа ярьсан Зэнгийн гучин гурван их багшийн түүхийг санаж байна уу? Зэнгийн их багш нар ч үйлийн үрээс хэлтрэхгүй, зарим нь толгойгоо цавчуулж, зарим нь гараа тайруулж, зарим нь алуулдаг. Энэ бүхэн тэдний өөрсдийнх нь үйлийн үр, заавал төлөх ёстой. Зэнгийн их багш нар ч ийм байдаг, тэгэхээр эгэл хүмүүс биднийг хэлэх юун? Өчүүхэн жаахан саад учирвал шантарна, багшдаа загнуулбал гутарч, багшийг дагахгүй гээд амны зоргоор шүүмжилнэ. Яагаад багшаасаа хөндийрснийг нь асуувал тоочих шалтаггүй. Багшид загнуулаад холдсон гэвэл дэндүү мунхаг байна, эр зориггүй! Хэрвээ яг одоо үхэхийг хүсэж байгаа хүн байвал эр зоригор дутуу нэгэн. Урьд төрөлдөө хүн зодсон бол одоо бусдад жаахан зодуулаад зугтаж байна, ингэж болохгүй. Хийсэн үйлийнхээ үрийг нь эдлэх ёстой. Эдэлж барвал эндээс явна. Та бүхэн одоо үхэж болно. Би дуртайяа зөвшөөрнө. Гэвч та нар бүгд үхчихвэл энэ дэлхийг хэн харж халамжлах вэ? Тайваний ард түмнийг хэн харж халамжлах вэ? Ерөнхийлөгч яах вэ? Хэрвээ Тайваний хүмүүс авшиг хүртээд бүгдээрээ ангижирвал ерөнхийлөгч яах вэ? Сайдууд яах вэ? Тэд их ганцаардана, тийм үү? (Бүгд инээлдэв.)

Ерөнхийлөгч ганцаараа үлдэж, тайваний хүмүүс бүгд багшийгаа дагаад Төгс баясгалант орон руу одвол, бид ч бас тэнд

тайван амьдарч төвдөх үү? Төгс баясгалантын орноос харахад баяртай санагдах уу? Жишээ нь, та яг одоо эндээс явчихвал үр хүүхэд, ач зээ нар чинь тун их гашуудна, тийм биз? Учир нь та үйлийн үрээ төлж дуусаагүй. Тэд уйлан гашуудаж байгаа нь үйлийн үрээс болдог. Хэрвээ үйлийн үрээ бүрмөсөн төлж дууссан бол өчүүхэн ч хоргодохгүй, ойлгож байна уу? Зарим хүн гэрээс гараад ах дүүтэйгээ ямар ч холбоогүй болдог. Уг нь аав ээж, хань нөхөртөө хоргоддог байсан. Харин багштай уулзсанаас хойш багшаас бусдыг огоордог. Ингэж багшдаа бөөн яршиг төвөг болно. Үнэндээ багш нь түүнийг шавиа болгох дургүй байсан. Түүнийг авч яах юм бэ? Гэвч нөхөр нь, багш түүнийг шавиа болгох дургүй гэдэгт итгэхгүй, гэргийдээ тун их хайртай болохоор багш ч мөн эхнэрт нь их хайртай гэж бодно. Та нар нохой хооллохыг харсан уу? Ойртвол хав хав гэж хуцна. Үнэндээ хэн ч хоолыг нь булаах гээгүй, нохойн хоолоор яах ч билээ. Гэвч нохой ингэж ойлгохгүй, хоолоо харамлаж, таныг ойртвол шүдээ ярзайлган хуцна. Энэ нь, хол байгаарай! Бүү ойрт, энэ бол миний мэрг буй яс, чи бүү хар гэсэн санаа. Түүний хоолоор яах вэ? Үнэндээ бол хог.

Үүнтэй адил, хэрвээ эхнэр, нөхөр чинь гэрээс гарвал багш түүнд хайртай юм байна гэж бүү бод. Би хайргүй шүү! Амар тайван байдлаа огоорч, шавьд хүлэгдээд яах вэ? Гэвч та нар намайг хүлээсэлнэ гэвэл би бас дуртай, та нартай тогломоор байна! Би та бүхний эхнэр, нөхөрт сэтгэл татагдаад тэднийг заавал гэрээс гаргаж, түүнгүй бол үхчих гээд байгаа юм огт байхгүй, байхгүй! Гэрээс гаръя гэвэл эхлээд эхнэртэйгээ, нөхөртэйгөө илэн далангүй ярилц. Багш нь угаасаа та нарын хог новшийг авах дургүй, ойлгов уу? Тэр өөрөө дуртай байгаа нь түүний л явдал, гэвч би дургүй. Бүхий л орчлонг огоорсон байтлаа чиний нөхөрт татагдах хэрэг юун? Миний бясалгал та нарын төлөө л байдаг. Түүний үйлийн үр нь тасарсан бол энэ ертөнцөд огт хүлэгдэхгүй, магад гарахын сэтгэл үүссэн бол гэрээс гарахыг түүнд зөвшөөрнө. Үнэндээ ямар ч аав, ээж үр хүүхэддээ тун хайртай. Энэ ертөнцөд хань ижил, үр хүүхэд бидэнд хамгийн чухал, тийм биз? Гэвч үйлийн үр тасарвал тэд яг гадны хүн шиг санагдаж, эсвэл авшигтан шиг, эсвэл жирийн нэг найз мэт санагдаж, өчүүхэн ч сэтгэл татагдахгүй, хоргодохгүй болно. Яг тийм үедээ багш нь гэрээс гарч чадсан юм. Эс бөгөөс миний нөхөр маш сайн хүн байсан тул түүнээс салж чадахгүй байсан. Энэ тухай та бүхэн багшийн намтар хэсгээс уншвал мэднэ. Би хятад хэл ойлгохгүй. Тэр номыг миний шавь бичсэн юм. Зарим нэг сэдвийг надад бүтнээр нь уншиж өгөөгүй. Яагаад гэвэл сонсох дургүйг минь тэд мэднэ. Тэгээд хэвлэгдсэний

нь дараа үзэхэд жаахан дутуу санагдсан тул тэднээс: “Номын гарчиг нь хаана байна” гэхэд харин уншиж өгсөн. Өмнө нь надад зориуд буруу уншиж өгснийг нь тэгэхэд л мэдсэн. Гэвч бас аргагүй юм. Учир явдал угаасаа тийм байх ёстой. Багш нь хятад хэл ойлгохгүйг та нар мэднэ. Хэрвээ номд алдаа мадаг байвал миний буруу биш шүү! Яагаад хятад хэлний тухай энэ түүхийг ярьчихав? *(Бүгд инээлдэв.)* Багш нь хөгширчээ. Багш бол нэн эртний бурхан гэж зарим хүн хэлсэн. Дэндүү эртнийх тул саяхан ярьсан зүйлээ ч мартаж аж. *(Бусдыг гэрээс гарахад дургүй гэж ярьсан гэж нэг хүн хариулав)* Тийм! Мэдээж дургүй, үнэндээ бол хог. Яг нохой шиг, багш нь бусдыг гэрээс гарахыг зөвшөөрдөг нь түүний өөрийн хүсэл зоргыг хүндэлснээс болдог. Гэвч би ярихгүй бол та нар ойлгохгүй.

Багшийнх нь хувьд энэ ертөнц нохойн хоолтой ижил, тиймээс юунд нь хоргодох вэ? Дэлхий ертөнцийн юунд ч хоргодохгүй болсон атал чиний хань нөхөрт хоргодоод яах билээ? Гэвч та нар бясалгах дуртай, туулан ангижрахыг хүсдэг, тэгээд ч багшийнх нь энэ газар бясалгалын газар болохоор та нарыг дуртайяа хүлээн авна. Юу бясалгах нь та нарын дур. Учир нь энэ дэлхий минийх биш. Та бүхэн энд ирж бясалгах эрхтэй. Харин өөрийн зан ааш, алдаа дутагдлаасаа болж энд жинхэнэ ёсоор бясалгах гэж ирсэн хүмүүст төвөг болохгүй байхыг багш нь хүснэ. Ердөө л энэ.

Гэрээс гарагчдыг багш нь хатуу чанга дадуулан сургадаг. Бүлэг хүн нийтээрээ амар тайван байвал сайн бясалгана, ойлгож байна уу? Багш нь та нарыг ирүүлэх дургүйдээ биш, та нарт муудаа биш, энэ нь бусад бясалгагчийг хамгаалахын төлөө юм. За, одоо гол сэдэвтээ орёе.

Яаж хар шид ашигладагийг ойлгов уу? Гэртээ хариад хар шид ашиглаарай гэсэн санаагаар багш нь яриагүй шүү. Цагаан шид хэрэглэж болно. Сайтар бясалгах тусмаа илүү сэрэмж төгс байх хэрэгтэй. Учир нь хэдий чинээ сайн бясалгана, төдий чинээ хүчтэй болдог. Бодол санаа чинь асар хүчирхэг болно. Хар шид гэдэг нь маш хүчтэй санаа бодлоор бусдыг занаж зүхэх, эсвэл өөрийгөө шийтгэж: “Би их муу хүн, би яагаад ийм болж хувирав” гэх мэтээр өөрийгөө өдөр бүр кодлох явдал юм. Энэ нь маш хорлонтой. Хар шидээр бусдыг хорлох нь маш аюултай. Гэтэл хар шидээр өөрийгөө хорлохын аюулыг төсөөлөх аргагүй. Зарим хүн гэрээс гарахын тулд өдөр бүр цагаан шидээр: “Төрөл төрөлдөө гэрээс гарсан хувраг болох болтугай” хэмээн өөрийн далд ухамсарт суулгадаг. Хэрвээ та бүхэн гэрээс гаръя гэвэл яг одооноос эхлэн дотроо: “Би гэрээс гарч чадна, би заавал гэрээс

гарна, би гэрээс гарч чадна, би гэрээс гарч чадна” гэж өөртөө бодоорой. Хэзээ нэгэн цагт гэрээс гарах нь лавтай. Гэхдээ ярих бус, заавал чин сэтгэлээсээ итгэх хэрэгтэй. Иймээс маани тарни унших нь ач тусгүй гэж багшийнх нь хэлдэг нь ийм утгатай, ойлгов уу? Учир нь ямар ч хүч байхгүй атлаа өдөржин унших нь агаар амьсгалах шиг нэг төрлийн дадалтай болохоос цаашгүй. Сэтгэл төвлөрөхгүй. Ямар ч утгагүй. Төгс баясгалант оронд очиж чадахгүй. Та бүхний сэтгэлийг төвлөрүүлж, бурханыг дурсгах нэгэн арга багшид нь бий. Төгс баясгалант оронд заавал очно. Энэ бол Арьяабалын бясалгалын арга. Багш нь хүн болж төрснөөс нааш муу хэрэг хийгээгүй, худал яриагүй. Иймээс миний хэлсэн бүхэн үнэн тул лавтай биелнэ. Яг өнөөх хүн алсан архад шиг, ойлгов уу? Бидний сургаалын багш нар худал ярьж, хулгай хийж, амь хөнөөж болохгүй гэж сургадаг. Энэ нь та бидний төгс төгөлдөр их хүчийг хамгаалахын төлөө юм. Хэрвээ амь хөнөөж, хулгай хийвэл бидний их хүч цоорно, ойлгов уу? Иймээс бясалгагч хүн маш хянамгай, сэрэмж сайтай байх ёстой.

Сахил сахих нь өөрийгөө хамгаалахын төлөө. Зарим хүн цэвэр ариун, цайлган цагаан сэтгэлгүй байдаг, гэхдээ бясалгал хийвэл мөн адил маш хүчтэй, шидтэй болно. Гэвч ийм хүн их хүчээ ачтай тустай зүйлд ашигладаггүй. Учир нь муу үйлд гаршсан тул хүчтэй чадалтай болсон ч ам нэвэл худал ярина. Улмаар хүч чадал нь хий хуурмаг, үнэн бус болон хувирна, эсвэл бусдыг хорлож хөнөөх мэтийн муу бодол нь ер үл тасарна. Хэрвээ бясалгал хийгээд хүчтэй болсон ч муу санаа өвөрлөсөөр байвал үнэхээр хэцүү шүү. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? Хар шид ингэж бий болсон. Бидний ариун бус сэтгэл, муу санаа, муухай бодлоос үүссэн. Анхандаа хар, цагаан шидийн аль нь ч байгаагүй. Бидний бодол санаа өөрчлөгдөөгүй учраас хар болсон хэрэг. Хэрвээ бодол санаа өөрчлөгдөн сайжирвал цагаан шид болон хувирна.

Жишээ нь, бид өөрсдийгөө дадуулж, бие, хэл, сэтгэлээ ариусган ёс суртахуунтай байж, бодох бүрдээ бусдад сайн сайхан, амар амгалан, баяр жаргалыг ерөөн хүсдэг, муу ёрын зүйл эгнэгт үл бодвоос бидний хүч чадал тэр дороо бусдад ач тустай болно. Тусална, хорлохгүй.

Гэгээнтэн ба буг чөтгөр хоёрт нэг их ялгаа байхгүй. Зөвхөн үзэл бодол нь өөр төдий. Муу санаа, муухай бодолтой нь буг чөтгөр болж, сайн санаа, сайхан бодолтой нь бодьсатва, архад болно. Иймээс бид асар их хичээж болгоомжлох хэрэгтэй. Бясалгагч хүн ямар арга, ямар бясалгал, ямар урсгалыг бясалгасан ч ёс суртахуун бол хамгийн суурь үндсэн нөхцөл нь юм. Зөвхөн ёс суртахуунтай

байх нь хангалтгүй. Ёс суртахуунтай байх нь бусдад тустай хэдий ч зөвхөн ганц төрөлдөө л тустай. Дараа төрөлдөө ач тустай байж чадахгүй. Өөрийн дараагийн төрлийг ч халамжилж чадахгүй. Тэгэхээр бусдын дараа төрлийг бүр ч халамжилж чадахгүй. Далайн дунд зүг чигээ алдан салхины аясаар хөвөх усан онгоц хаа хүрэхээ өөрөө ч баталж чадахгүй. Яг үүнтэй ижил, ойлгож байна уу?

Багшийг даган суралцвал ёс суртахуунтай хүн болох төдийгүй очих газар чинь ч тодорхой. Зөвхөн ёс суртахуунтай байснаар туулан гэтлэхгүй. Бид угаасаа ёс суртахуунтай байх ёстой. Мөн өглөг их өргөсөн бол сайн хүн гэж бүү бод, тийм биш. Жишээ нь, урд төрөлдөө бусдад их өр төлөөстэй байгаад энэ төрөлдөө төлж барагдуулж байж мэднэ. Иймээс орчлонгийн үйлийн үрийн хуулийн эрхээр бидний үзэл бодол, мөнгө хөрөнгө арван зүгт татагдаж байдаг нь үргэлж урьд төрлийн өр төлөөсөөс болдог аж, ойлгож байна уу? Одоо би нэг өчүүхэн зүйрлэл хэлбэ. Өчигдөр би нэг өвчтэй хүнийг эргэж очив. Буцаж ирээд усанд ч орж амжаагүй байтал нэгэн сурвалжлагч зочлон ирлээ. Тэр: “Би Ау Лак хүнд их хайртай. Оюутан байхдаа хамт сурдаг байсан нэгэн Ау Лак оюутан надад үргэлж тусалдаг байсан. Мөнгөний хэрэг гарвал мөнгөөр тусална, хэрэгцээтэй юм бүхнээр тусална. Тэр одоо америкт амьдардаг гэв. Өчигдөр надтай уулзахаар ирсэн хүн бол барилгын мэргэжилтэй Тайвань хүн. Тэр тун сайхан сэтгэлтэй үргэлж бусдад тусалдаг. Яагаад вэ? Өмнө нь олон хүн түүнд тусалж байжээ. Мөн тэр Ау Лак оюутан бол миний хамгийн ачтай хүн гэж багшид нь ярьсан. Багшийг нь Ау Лак хүн болохыг мэдээд тун дотно санагдсан гэнэ. Та нар хар даа, багш нь хүртэл тэр Ау Лак оюутны буяныг хүртэв. Иймээс нэгэн сайн хүний хийсэн сайн үйл нийт улс оронд нөлөөлдөг. Нэгэн хүн муу хэрэг хийвэл мөн улс нийтэд нөлөөлнө. Тэрээр Ау Лак хүний тусыг хүртэж байсан. Одоо хөрөнгө мөнгө, эрх дархтай, хүч чадалтай болсон байна. Түүнд тусалж байсан өнөөх Ау Лак хүний амьдрал одоо жаахан дорой байгаа тул тэр хүн даруй мөнгөөр тусалж, мөн түүнийг эргэхээр америкт очсон байна. Өмнө нь тус дэмийг нь хүртэж явсан болохоор одоо түүний ачийг хариулж байгаа аж. Үүний нэгэн адил бид урьд төрөлдөө бусдын ач тусыг их хүртэж байсан ч энэ төрөлдөө мартсан байдаг. Гэвч үйлийн үрийн хуулийн дагуу мөнгөтэй болбол өглөг өгөх дуртай байна. Тэр хүнээ хармагц (урьд төрлийн ачтан) тун их бахархаж, яагаад ингэж зовно вэ? Яагаад мөнгөгүй байна вэ? гэж бодоод бүх мөнгөө өгнө. Яагаад өөр бусдын зовж зүдрэхийг харсан ч сэтгэл

үл хөдлөх атлаа түүний зовлонг хараад тэгж их сэтгэл хөдөлнө вэ? Учир нь өмнө нь тэр хүн танд тусалж байжээ, ойлгож байна уу?

Бүх зүйл сэтгэлээс үүдэлтэй, аливаа бүхэн үйлийн үрээр шүтэн барилдсан тул сайн үйл хийх нь сүрхий явдал биш, өглөг өгсөн ч бахархах юм биш.

Есүс Христ: “Нэг гараараа өглөг өгвөл нөгөө гартаа бүү мэдэгд” гэжээ. Үүнийг жинхэнэ өглөг өгсөнд тооцно. Бид төрөхдөө бие нүцгэн ирсэн, явахдаа гар хоосон буцна. Иймээс би өглөг үйлдэв гэж болох уу? Өлсгөлөн хүн таарвал мэдээж хооллоно. Үүнийг амьтан ч хийж чадна. Хималайн ууланд нуугдан бясалгаж буй хүн хоолгүй болох үед нь сармагчин тахил болгон хоол хүргэж ирдэг гэж сонсож байсан. Мөн жижиг шувууд хүртэл тахил болгон самар, жимс хүргэнэ. Заан чихрийн нишингээр тахил өргөдөг гэнэ. Амьтад хүртэл тийм сайн байхад хүн төрөлтөн бид сайн байж чадалгүй яах вэ. Багшийнхаа санааг ойлгов уу?

Өглөг өгөх нь тийм сүрхий сайн явдал биш, тун энгийн зүйл. Наад захын ийм энгийн зүйлсийг багш нь их ярьдаггүй. Гэвч бас ярина. Авшгийн үеэр ярьсан, тийм үү? Та бүхэнд тараасан материалд өглөг өгөх, сахил сахих тухай бичсэн. Энэ бүхэн хүний хийх ёстой зүйлс. Бид хамаг төрөлтний дөрвөн их энэрлийг хариулах өртэй, үүнийг заавал хариулах ёстой. Иймээс сүрхий явдал ерөөсөө биш, ойлгов уу?

Өглөг өгөхийг ямар ч шашны урсгал хөхиүлэн дэмждэг. Харин Их Багш нар үүнийг нэг их чухалчилдаггүй дурдаад л өнгөрдөг. Бусдыг нь та өөрөө хийх ёстой. Тэд өглөг өгөхийг хамгийн чухал явдал, хамгийн гол зорилгоо болгохгүй. Учир нь өглөг өгөөд өгөөд дуусахгүй, тийм биз? Ертөнцийн зовлон ийм их, бид үлэмж их мөнгөтэй байсан ч хүн бүхнийг халамжилж чадахгүй, бололцооныхоо хэрээр өгөхөд л болно. Өөрийн гэр бүл, улс орноо харж халамжлахад л хангалттай. Ертөнц даяарыг халамжилж чадахгүй.

Өглөг өгвөл бусдыг баярлуулна, өөрийн хүчээр хүмүүст баяр жаргалыг ерөөнө, бусдад тусална, тэднийг баян чинээлэг болгоно, өлсөж үхэх дөхсөн хүнийг цатгана. Тэгэхээр өглөг бол нэг зүйлийн цагаан шид, ойлгов уу? Харин бид иймэрхүү шидийг өдөр бүр хэрэглэж болно. Хар, цагаан шид гэж юу байдгийг мэдэхгүй гэж бүү бод, мэдэлгүй яахав. Харин яаж ашиглахаа л мэддэггүй. Өнөөдөр багш нь цагаан шид яаж ашигладгийг тодорхой ярина.

Хэрвээ цагаан шидийг бясалгая гэвэл “сэтгэл”-ээр л бясалгана. “Сэтгэл”-ээр бясалгана гэдэг нь юу вэ? Энэ нь зориуд ямар нэгэн шидээр бусдыг цатгах, мөнгөө зориуд бусдад өгөх, бусдыг зориуд өлсгөхгүй байх, зориуд тарни хэрэглэх зэрэг юм. Товчоор хэлбэл, цагаан шид гэдэг нь зориуд хийсэн шид.

Арьяабалын аргаар бясалгах нь нэг зүйлийн хамгийн дээд дэсийн аяндаа болдог шид. Аяндаа бий болдог, бие, хэл, сэтгэлийн ямар ч оролцоогүй, ойлгов уу? Жишээ нь, энд ирмэгц та бүхэн аяндаа маш их баяр жаргалыг мэдэрч, өвчин нь дорхноо эдгэж, гай зовлон даруй түргэн арилна, эсвэл багш ирж аврахыг хардаг гэх мэт. Энэ бүхнийг багш нь зориуд хийгээгүй. Бие, хэл, сэтгэлийг багш нь огт ашиглахгүй. Энд би урьдын адил ном айлдаж, унтаж амарч, хооллож ундлан яг энгийн үеийнх шигээ л байна. Гэхдээ багш нь юу ч хийсэн та бүхэнд тустай.

Учир нь багш нь бие, хэл, сэтгэлийн дотор оршдоггүй юм. Багш нь тиймэрхүү “зориудын шид” ашиглахгүй, заавал нэг тарни унших юм уу, эсвэл “сэтгэл”-ээр шид бүтээх хэрэг надад байхгүй. Бодлоор бүтээсэн бүхэн цагаан шидийн хүрээнд байдаг. Багш нь цагаан шид ашигладаггүй.

Багшийнхаа шидийг та нар харахгүй, бас барихгүй. Зарим хүн энд ирээд багшийн тарнидсан рашаанаас уухыг хүсдэг ч би юу ч өгөхгүй. Хэрвээ ус авчраад багшаар адислуулах гэвэл надад бас адисламаар юм байхгүй, адислах гээч юу болохыг ч би мэдэхгүй. Гэвч та нарын өвчин аяндаа эдгэдэг. Энэ нь та нар өөрөө өөрийгөө аварсан явдал. Надад адислах юм байхгүй. Энд би оршихгүй, тэгэхээр хэн адислах вэ? Адислах хүн байхгүй, гэвч та нар адислуулах дуртай. Тиймээс багш нь та нарын хүслийн дагуу хийдэг. Адислах хүч мэдээж байгаа, байхгүй биш. Та бүхэн энэ адислах хүч ямар их тустайг, ямар айхтар сүрхий болохыг бүгд мэддэг. Гэвч багш нь хийсэн зүйлгүй. Энэ нь бүрэн төгс үйлдэгдэнэ, гэхдээ үйлдэгдэхгүй, хийгдэнэ, гэхдээ хийгдэхгүй, ойлгов уу?

Багш нь сая өглөг өгөх нь нэг зүйлийн цагаан шид гэж хэлсэн. Өглөгөөр ядуу хүнийг баяжуулж, өлбөрсөн хүнийг цатгаж болно. Бусдын өвчнийг эмнэх нь бас нэг төрлийн цагаан шид мөн. Тэр нь зориуд үйлдэгддэг. Анхаарлаа заавал төвлөрүүлэх хэрэгтэй. Эсвэл ямар нэгэн тарнийн хүрд зурна, эсвэл ямар нэгэн байдлаар биед нь хүрнэ. Энэ мэт аргаар хүний өвчнийг эдгээдэг. Цагаан шид хэрэглэвэл хүмүүст тустай. Гэхдээ энэ үйлийн үрээ хожим заавал эдэлнэ. Цэвэрхэн зугатах ямар ч аргагүй, ойлгож байна уу?

Яагаад үйлийн үртэй болов гэвэл хүний өвчний үйлийн үрд

бид хөндлөнгөөс оролцсон байна. Тиймээс заавал төлнө. Энэ үйлийн үрийг төлөхийн тулд хэсэг хугацаанд өвдөж магадгүй. Тэр ч байтугай амь насаа ч алдаж мэднэ. Мэдээж бид сайхан сэтгэлээр тусалж, түүнийг өвчнөөс аварсан болохоос хорлоогүй. Өвчнөөс нь аварья гэсэн энэ бодол “сэтгэл”-ийн хүрээнд байна. Энэ нь гурван ертөнцийн чанадад гарсан хүч биш юм. Гурван ертөнцийн дотор чи юу ч хэрэглэсэн, сайн муу ялгаагүй заавал төлөх хэрэгтэй болдог. Ширхэг зүүгээр хувцас оёсон ч төлнө. Ганц төгрөг хэрэглэсэн ч төлнө.

Харин хамгийн дээд дэст юуны ч хэрэггүй. Юуны ч хэрэггүй, гэхдээ тэнд юм бүхэн бий, ойлгов уу? Олон олон жинхэнэ их бясалгагчийн аж амьдрал харахад тун хүнд хэцүү байсан. Жишээ нь, Мял богд. Тэрээр төвөдийн өндөр ууланд бясалгаж байхдаа идэх хоол, өмсөх хувцасгүй болох үе байсан ч өөрөө бол тун их баяр жаргалтай байжээ. Энэ нь зориуд өөрийгөө зовоосон явдал биш. Харин дэлхий ертөнцийг бүхэлд нь огоорсон тийм дэст хэдийнээ хүрчихсэн байж. Хэрвээ танд ямар нэгэн зүйл хэрэгцээтэй хэвээр байвал энэ ертөнцийн үйлийн үрд нөлөөлөгдөж байна гэсэн үг. Юу ч шаардлагагүй болдог тийм дэст хүрвэл юу ч хэрэглэсэн үйлийн үргүй болно. Юу ч хэрэглэсэн дотоодын багш бидэнд өгсөн гэдгийг мэднэ. Аливаа зүйлийг дотоодоосоо хэрэглэж, ертөнцийг гаднаас биш, дотоодоосоо харна. Ихэнх хүн үйлийн үрээс болж зовж шаналж байгаа нь анхаарлаа гадагш сарниаж, өөрийн эрхээр бус бусдын эрхээр байдгаас болсон, ойлгов уу? Хэрвээ жинхэнэ амар амгалан, баяр баясгаланг олъё гэвэл бусдын эрхээр бус өөрийн эрхээр байдаг тийм хүн болох хэрэгтэй. Өөрийн эрхэт гэдэг нь юуг хэлнэ вэ? Аливааг өөрийн дотоод хүчээр хийхийг, дотоодын хүчиндээ түшиж ертөнцийг ойлгохыг хэлнэ. Дотоодын хүч бол бидний өөрийн хүч. Мөн багш нь үргэлж хэлдэг “Багшийн хүч” юм, ойлгож байна уу? Өөрийн хүчээ бүрэн хөгжүүлээгүй учраас та бүхэн багшийн хүчээс зээлдэг. Мөнгөгүй тул мэдээж багшаасаа зээлж болно. Өөрийн дэлгүүрээ нээж ажиллуулаад мөнгөтэй болбол багшаасаа зээлэх шаардлагагүй болох юм. Одоо бол багшаасаа хэрэглэхэд асуудалгүй. Эхэндээ багшийн хүчийг түшнэ. Хожим өөрийн хүчээ ашиглана. Үнэндээ багшийн хүч ч гэсэн та нарын хүч. Гэвч та бүхэн ойлгохгүй тул багшийн хүчээс зээлдэг.

Бид энэ хамгийн дээд дотоод хүчээ түшиж ертөнцтэй харилцвал ертөнцөд нөлөөлөгдөхгүй. Харин ертөнцөөр ертөнцтэй, ертөнцөөр өөртэйгөө харилцвал бидэнд асуудал үүснэ, яршиг төвөг гарна. Ертөнц гэж юу вэ? Та нарын харж буй энэ

ертөнц тун эмх замбараагүй, тийм биз? Юм бүхэн эмх цэгцгүй, бүгд төрнө, өтөлнө, өвдөнө, үхнэ. Ийм байдлыг өдөр бүр харах нь танд ч бас нөлөөлнө, ойлгов уу? Жишээлбэл, халдварт өвчтэй хүнийг асарч, дэндүү ойрхон байвал өөрөө л хамгаалахгүй бол халдана, тийм биз?

Хэрвээ өөрийн дотоод их хүчээ түшиж амьдарвал өөрийн эрхэт хүн болдог. Ийм хүнийг өөрийн язгуур мөн чанар, өөрийн эзнээ олсон хүн гэдэг. “Өөрийн эзнээ олсон” гэдэг нь өөрийн дотоод хүчээ түшсэн гэсэн санаа. Гэвч энэ хүчээ таниагүй бол яаж түших вэ? Ойлгов уу? Ийм учраас “Авшиг хүртэх” гэдэг нь багш танд тусалж, энэ хүч хаана байдаг, яаж түүнийг өдөр бүр хэрэглэх вэ? гэдгийг заах явдал юм. Бид үүнийг хэдий их хэрэглэнэ, төдий чинээ баян болно. Жишээ нь, банкинд бид үлэмж хэмжээний мөнгө хадгалуулсан ч өдөр бүр авч хэрэглэхгүй бол юугаараа амьдрах вэ? Үүний адил бидний дотоодод хэдийгээр их хүч байдаг ч хаана байгааг мэдэхгүй, яаж өдөр бүр авч хэрэглэхээ мэдэхгүй бол мэдээж хэрэгцээгүй. Авшиг хүртэхэд багш нь мөнгөө яаж хэрэглэхийг чинь зааж өгнө. Мөнгө чинь хангалттай их биш бол зээлдүүлнэ. Хэсэг зуур тэрийг хэрэглэж болно. Зээлдүүлсэн ч буцааж авахгүй. Та ч төлөх шаардлагагүй. Учир нь багш нь хэрэглээд барахгүй их мөнгөтэй. Тиймээс та нар хэрэгтэй бол багшаасаа зээлж болно. Хэдийг ч зээлж болно. Ийм их мөнгөтэй хүн ядуурахаас ч айхгүй, дампуурахаас ч айхгүй. Арьяабалын аргаар бясалгах нь хар шид ч биш, цагаан шид ч биш гэж багш нь сая хэлсэн. Гурван ертөнцийн доторх бясалгалын аргаар бясалгасан бол л хар, цагаан шидийн тухай ярина. Арьяабалын аргаар бясалгахад “сэтгэл”-ийг ашиглахгүй. Бид энэ билиг ухаан буюу мэдлэгээ ашиглан өдөр бүр нийгэмтэй харилцвал өөртөө ч тустай, дэлхий ертөнцөд ч тустай. Хэрвээ өдөр бүр муу санаа, муухай бодлоор бусдыг харааж, энэ үхээсэй, тэр дампуураасай гэж зүхвэл энэ дэлхий мэдээж өөдлөхгүй. Ингэвэл хар шид болж хувирна, ойлгов уу?

Иймээс бясалгах тусам улам сэрэмж төгс байх ёстой. Сайн сайхан зүйлсийг бодож, зөвт байдал, сайн төлөвлөгөөг бодож боловсруулан хүмүүст хэрэгтэй, ертөнцөд тустай, улс орондоо дэмтэй бол цагаан шид гэж болно.

Гэхдээ та нарт хэлэхэд, юу ч бодохгүй байх нь хамгийн зөв. Учир нь Арьяабалын аргаар бясалгахад аяндаа л хамаг амьтан, гэр бүл, улс орон, дэлхий дахинд ач тустай байна. Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн авшиг хүртсэнийхээ дараа хичээнгүйлэн сайн бясалгаж, багшийн зааврын дагуу өдөр бүр хоёр цаг хагас

бясалгавал таны очсон газар бүхэн тэр дороо өөрчлөгдөж, буян хишгээр бялхдаг. Учир нь багшийн хүч тантай хамт явж байдаг юм, ойлгож байна уу? Жишээлбэл, усны хоолойгоор урсах усны хэмжээ их бол хаанаас нь ч залгасан устай болно. Элсэн цөлийг нэвт туулсан ч асуудалгүй, ус бол ус. Элсэн цөлд ч усны хоолойд залгагдаж чадвал устай болно.

Арьяабалын бясалгалын арга нь энэ усны урсгал, усны хоолойтой ижилхэн. Хэрвээ багшийгаа урсгал устай зүйрлэвэл та нар хараахан урсгал ус болж чадаагүй байна. Гэхдээ ядаж усны хоолой юм. Чамтай хаанаас ч холбогдсон уух устай болно. Заавал урсгал устай газар очиж уух ус биш. Усны хоолойд холбогдвол уух устай болно, ойлгож байна уу? Тэр үед гуйх ч шаардлагагүй, аяндаа л устай болно. Эзэн Бурханаас тусламж гуйх хэрэггүй, усанд явах хэрэггүй, хиймэл ус гаргах бүр ч хэрэггүй. Усны хоолойд залгагдмагц устай болно. Тийм биз? Усны хоолой маш хямдхан. Усны хоолой гэж хоёр цаг хагас бясалгахыг хэлэв. Үнэхээр хямдхан.

Хоногийн хорин дөрвөн цагийн хорин хоёрыг нь бид дэлхий ертөнцөд зориулдаг. Ердөө аравхан хувийг нь өөртөө үлдээдэг ч бүрэн зориулж чаддаг уу? Тэнэг хүн л бие, хэл, сэтгэлээ бүгдийг энэ ертөнцөд зориулна. Өдөржин энэ ертөнцийн сайн муу, жаргал зовлон, баян ядуу, өвчин эмгэгт хамаг анхаарлаа хандуулж, харж хандаад завгүй. Гэртээ харивал хань ижил, үр хүүхдийнхээ төлөө санаа тавина, хамаг цагаа тэдэнд зориулна. Бид харж хандаж байна гэх нь бас буруу. Учир нь хооллож байхдаа ч ажил төрлөө бодож бухимдаад аажуу тайван идэж чадахгүй, унтаж чадахгүй, өнөөдөр даргын царай нэг л таагүй байсан, би ажлаа сайн хийж чадсангүй гэхчлэн санаа зовно. Иймээс та нар өөрсдийгөө жинхэнэ ёсоор харж хандаж чаддаггүй. Энэ ертөнцөд хорин дөрвөн цагаар эрхшээгдэж, хүлэгдэж, цоожлогддог. Өдөржин энд хоригддог, үүнийгээ өөрөө ч мэдэхгүй, ойлгож байна уу?

Багш нь та бүхэнд хоёр цаг хагас “Даяанд битүүмжлэн суух”-ыг заахад та нар дэндүү урт байна гэнэ. Хоёр цаг хагас “битүүмжлэн суух” дургүй. Харин ертөнцөд хорин дөрвөн цаг хоригдох дуртай. Үнэхээр тэнэг байна даа, ойлгож байна уу? Яагаад бүгд дуугүй болов? Нээрээ хошин шогийн мэдрэмжгүй хүмүүс шүү. *(Бүгд инээлдэв.)* Одоо л жаахан инээх аядлаа. Багшийг баярлуулахын төлөө хүчээр инээж байна.

Энэ ертөнцөд өдөр бүр хорин дөрвөн цагаар хоригдож, хөлс цусаа дуслуулан эцэж ядарч, хүч тамираа бартал ажилласан ч та нарт зовлонтой санагддаггүй. Багш нь та бүхэнд хоёр цаг хагасын

цаг хугацаа гарган “битүүмжлэн сууж” өөрийгөө харж хандан хүч чадлаа сэлбэж, өвчин эмгэгээ сувилж, бие, хэл, сэтгэлээ тордохыг сургасан. Маргааш нь дахиад л ертөнц авхайтай нүүр тулна. Хэцүү байна, бясалгах зав алга гэж элдэв шалтаг бүү тооч! Дэндүү залхуу. Хамаг цагаа хорвоод үрээд дуусгаж байна.

Үнэндээ энэ дэлхий дээр харж хандмаар юмгүй, ихдээ л идэх хоолтой, өмсөх хувцастай байхад болно. Бусад нь угтаа ямар ч хэрэгцээгүй. Тийм биш үү? Нэг хүнийг насаараа харж хандаад өдөр бүр сайхныг идүүлж, сайныг өмсүүлж жаргаахаас өөрийг өгч чадах уу, та? Зуун жилийн дараа өнөөх хүн мөнхийн зочид буудалдаа очиж нойрсох хэрэгтэй болно. тийм биз? Тэнд мөнх нойрсоод дахин буцаж ирэхгүй тул багш нь булшны газрыг мөнхийн зочид буудал гэв.

Тайваньд тийм зочид буудал онцгой олон. Энд хүн их, газар нь бага, хаа ч очсон мөнхийн зочид буудал таарна. Тун гоёмсог, заримдаа багш нь гэрээс гарагчдад хандан: “Хэрвээ бидэнд амьдрах газар олдохгүй бол тайваньд гоё гэр (булшны бунхан) ихтэй тул тэнд амьдарч болно, та нар санаа бүү зов” гэж хэлдэг юм. Үнэхээр газаргүй болбол бид тэнд амьдарч болно. Тэдэнд өвсийг нь хадаж тусалвал эзэн нь баярлана. Тэнд нь гэрээс гарсан хүмүүс бясалгавал буян хишиг нь нэмэгдэх тул тэд мөн их талархана, ямар ч асуудалгүй. Хэзээ нэг өдөр толгой хоргодох газаргүй болбол бид булшний бунханд амьдарч болно.

Амьдрах газаргүйд багшийнх нь санаа их зовдог гэж бүү бод. Хүмүүс ирж ном сонсох бясалгалын төвгүй байгаад л багшийнх нь санаа зовдог. Үнэндээ багш нь хаана ч амьдарч дөнгөнө. Харин та нар олуулаа болсон тул багш нь амьдрах газар хайх хэрэгтэй болоод байна. Иймээс багшийнх нь үснээс нэг нь хэдийнээ цайжээ. (*Бүгд инээлдэв.*) Өмнө нь цагаан үсгүй байсан, харин одоо нэгийг олов. Нэг ширхэг хагас болсон шиг байна. (*Бүгд үргэлжлэн инээв.*) Олны төлөө үс минь цайж эхэлжээ. Гэрээс гарагчдын амьдрал тун энгийн. Багш хаана байна, тэд тэнд байна. Юу ч шаардахгүй. Тог цахилгаан, гэрэл чийдэн ч хэрэггүй. Хаана ус байна, тэнд амьдарна. Тайваньд хаа сайгүй элбэг устай. Усны хоолойд залгагдвал хангалттай хүрэлцэх устай болно. Оршин суухаар бол тиймэрхүү мөнхийн зочид буудал болох булшны газар, дээд зэргийн байшинд амьдарна. Зарим нь бусдаасаа илүү гоёмсог, та нар харсан байх? Зарим хүн сая зоосоор бунхан бариулж байна. Гэтэл би газар авах нэг түмэн зоос олж чадахгүй л байна. Гэрээс гарагчдын хувьд амьдрах орон байр нэг их асуудал биш. Тэд нөхцөл байдалд хэрхэн зохицон

амьдрах аргад суралцсан, мөнгөгүй бол яаж амьдрах, хувцасгүй бол өөрөө яаж эсгэж, оёх, хоолгүй үед зэрлэг ногоо хайж олох, өргөл барьцгүй үед хэрхэн бие даан аж төрөх, орох оронгүй бол хэрхэн тухайн нөхцөл байдалд зохицох зэрэг бүгдэд суралцсан. Та бүхний өргөл барьцыг түшихгүй ч амьдарчихна. Бидэнд тусалж байгаа чинь та нар өөртөө л тусалж буй хэрэг. Авшигтанд, багшид тусалж байна гэж бүү бод. Өргөл барьц өгсөн бол тэгж их хэтрүүлэн яриад хэрэггүй. Өргөл өгснийг чинь улс даяар мэдсэн байх юм. Би нэг сая зоос багшид хандивлав, төдийд өдийд багшид машинаараа үйлчилж туслав гэж ярих хэрэггүй. Та бүхэн өөртөө л тусалж байдаг.

Багшид нь хэрэгцээтэй зүйл бараг байхгүй, өдөрт нэг хооллоно, ихдээ хоёр хоол, гурван хоол, шувуун хоолтой. Та бүхэнд хэнд өргөл өргөх вэ? Надад та нарын өргөл барьц ер хэрэггүй. Өргөл ч өргөл гэмээргүй, тахил ч тахил гэмээргүй. Өөртөө л өргөсөн өргөл тахил юм. Бясалгалын төвгүй бол багштайгаа уулзаж чадахгүй, ном сонсож чадахгүй. Багш нь булшны бунханд амьдарвал өнөөдөр шиг ийм сайхан өдөр таарвал та нар ирэхэд асуудалгүй. Харин бороотой, хар салхитай өдөр тохиовол та нар багштайгаа уулзахаар ирж чадахгүй. Тиймээс та бүхэн мөнгө хандивлаж, газар худалдаж аваад бясалгалын төв байгуулж байгаа нь өөрсдийхөө төлөө шүү. Үүнийг бүгдээрээ маш сайн ойлгох хэрэгтэй.

Иймэрхүү зүйлсийг багш нь огт ярьдаггүй. Намайг “Багш нь газар авах санаатай байна, та нар боломжоороо туслаарай” гэж байхыг та нар ер сонсоогүй дээ. Багшийнхаа ингэж ярихыг сонссон уу? Ер үгүй. Би их ичимхий. Ам нээвэл мөнгө мөнгө гэх хамгийн дургүй. Ийм юм бодох ч үгүй.

Зарим хүн багшийн бясалгал нэн өндөр тул бодсон бүхэн нь биелнэ гэж ярихыг сонсоод надаас: “Багш аа, та яагаад мөнгөтэй болох тухай боддоггүй юм бэ?” гэж асуусан. Үүнийг сонсоод хэдэн цагийн турш дотор муухайрч (*Бүгд инээлдэв.*) бөөлжих шахсан. Үнэнийг хэлэхэд, хэзээ ч хүн надтай ийм зүйл ярина гэж би бодоогүй, бүр миний “шавь” ингэж хэлсэн шүү. Нээрээ шавь биш “шавар” (*Бүгд инээлдэв*) байна. Ямар ч билиг ухаан алга.

Багш нь юу гэж мөнгө бодох вэ? Надад мөнгө гэсэн ойлголт ер байхгүй. Багшийнхаа банкинд очсон түүхийг та нар мэднэ. Багш нь мөнгө тоолж чадахгүй. Тиймээс банкны хүмүүсээр тоолуулсан. Маш их мөнгө байсан болохоор тоолоход төвөгтэй байсан юм. Банкны ажилтан: “Таны мөнгө хэд байсан вэ? Та яагаад эхлээд тоолсонгүй вэ?” гэхэд нь би: “Мөнгө тоолдог машинаараа

та тоолоод өгвөл арай хурдан байх” гэхэд тэр: “Ингэж болохгүй, хүн таныг мэхэлнэ шүү дээ, та бараг есөн зуун мянга байгаа гэсэн чинь тоолоход нэг сая гаран байна. Илүү мөнгийг тань буцааж өгөхгүй бол яана?” гэсэнд би: “Тэгэхгүй дээ, тэгээд ер авсан ч яахав. Угаасаа тайваньчуудын мөнгө, тэгэхээр тайваний хүн аваад хэрэглэх нь миний хувьд ер асуудалгүй” гэв. Та бүхэн бясалгалын төвгүй байгаа нь тайвань хүмүүсийн нийтийн үйлийн үр юм. Энэ нь надтай ер хамаагүй. Бясалгалын том төвтэй байх нь та нарын л буян. Төв байвал хүмүүс ирж, ном сонсоно. Багштай нь хамаатай юу, хамаагүй юу? (*Хамаагүй гэж бүгд хариулав.*) Иймээс өргөл барьц өргөх нь надад хамаагүй. Өглөг өгөхдөө би өгөв гэж бүү бод, өргөл барьц өргөсөн ч ярих хэрэггүй, энэ нь үнэндээ юу ч биш. Хэрвээ яривал миний дотор муухайрна. Аягүй бол мөнгийг чинь буцааж мэднэ. Өргөл өргөхдөө юу ч бодохгүй бол өргөж болно, ойлгов уу? Тэгтлээ их мөнгөнд баригдвал хандивлах хэрэггүй, багш нь ч хүсэхгүй. Мөнгөө хэрэглээд барахгүй байна. Дуусвал харин хэлэмз. (*Алга ташицгаав.*) Үнэндээ багш нь иймэрхүү зүйлсийг ярьдаггүй. Заримдаа багш нь мөнгөгүй болдог. Та нар үүнийг огт мэдэхгүй. Мөнгөтэй байгаагаа хэлэхгүй бол та нар бас мэдэхгүй. Багш нь энэ бүхнийг ер ярьдаггүй, учир нь миний сэтгэл үүнд хүлэгддэггүй.

Ном тайлах нь хамаг амьтдад тустай, тиймээс жаахан дурсдаг, тэрнээс би юу гэж мөнгө бодох вэ? Тэр шавь багшийн бясалгал тун сайн, тиймээс бодсон бүхэн нь биелнэ. Багш хэрвээ мөнгө бодвол дороо мөнгөтэй болно гэж боджээ. Би бодож болно, бодмогц мөнгөтэй болно, болохгүй биш. Гэвч би бодохгүй.

Хүн өлсвөл хоол бодогдоно, тийм биз? Өлсөж үхэх гэж байгаа хүнд юу бодогдох вэ? Мэдээж ногоо, талх, идэх юм л бодогдоно, тийм биз? Цатгалан хүнд хоол бодогдох уу? Цатгалан бол ховор амттан байсан ч тоохгүй. Цангавал юу хүсэх вэ? Уух юм. Гэтэл эндээ (хоолойгоо заав) тултлаа уусан хүнд амттай сайхан үзмийн архи, хосгүй ховор ундаа өгсөн ч уумаар санагдахгүй, ойлгов уу? Мөнгөнд дуртай хүн л мөнгө бодно. Үүнийг тэр шавь мартжээ. Мөнгөнд дургүй хүн мөнгө бодох уу? Цадсан хүнд хоол бодогдох уу? Багш нь яалаа гэж мөнгө бодох вэ? Үүнийг сонсоод миний дотор муухайрсан нь нөхцөл байдлаас бус, миний шавь ингэж бодсоноос болсон хэрэг. Багшийгаа мөнгө бод гэж хэлж яаж болох вэ? Би бодож чадахгүй. Хэрэв хүчээр бодвол тун зовлонтой байна. Хүн цадсан үед чинь зодож байгаад хүчээр идүүлэх гэх, идэхгүй бол хөнөөнө гэхтэй адил. Танд тун зовлонтой байх болно.

Гол сэдвээсээ хазайгаад дэндүү их ярилаа. Одоо юу ярихаа

мартчихлаа. Зарим хүн багшийг нь их эртний бурхан гэсэн. Нэн эртнийх, тиймээс ярих зүйлээ байнга мартана. *(Бүгд инээлдэв.)* Саяхан хар шид, цагаан шидийн тухай ярьсан. Харин Арьяабалын бясалгалын арга бол ид шидээс хэгийдсэн арга юм. Миний бодлоор хар шид, цагаан шидийг ерөнхийд нь ярьсан байна. Тийм үү? Одоо жаахан амсхийе. Та бүхэнд асуулт байна уу? Багшид хар шидээ үзүүлэх хүн байна уу? Та *(Жилингийн нэгэн авшигтныг заав)* шид бясалгамаар байна уу? Та өдөр бүр ямар шид бясалгаж байна? Хар уу, цагаан уу? *(Мэдэхгүй гэж хариулав.)* Та нар өдөр бүр хар, цагаан шид ашигладаг, өөрсдөө л мэдэхгүй болохоос.

Та нарт тарааж өгсөн бясалгалын өдрийн тэмдэглэлийг хөтөлснөөр хэр их хар шид, цагаан шид ашиглаж байгаагаа хяна. Ойлгож байна уу? Өдөрт хэр их хар шид ашиглаж байна, хэр их цагаан шид ашиглаж байна гэдгээ хяна. Тэмдэглэлийг хөтлөхийн гол зорилго нь энэ. Эс бөгөөс та нар замбараагүй зүйл хийнэ, үүнийгээ өөрөө ч мэдэхгүй, өөрийгөө хянаж ч чадахгүй. Муу хэрэг хийх нь хар шид, сайн явдал хийх нь цагаан шид, ойлгов уу? Ид шидийн талаар мэдэхгүй хүнгүй, бүгд мэднэ. Өөрийгөө эрхшээж чаддаггүй, сайн зүйлд ашигладаггүй. Цагаан шидээс илүү хар шид хэрэглэдэг. Тэр нь эргээд өөрийг нь хохирооно.

Бусдыг хорлосны үйл лай өөрт заавал эргэж ирдэг. Төрлөөс төрөлд үхэх төрөх, өтлөх өвдөхийн хүрдэнд эргэлддэг нь цагаан шид ашиглаж мэдэхгүй, хэт их хар шид ашигласнаас болдог юм. Хар шидийг хэдий чинээ их ашиглана, амьдрал төдий чинээ зовлонтой байна. Хэрвээ хэн нэгний аж амьдрал нь хүнд бэрх, асар их зовлонтой байвал түүнийг бид хүнд үйлийн үртэй хүн гэдэг.

Үйлийн үр гэж юу вэ? Энэ нь муу үйлийн үр дагавар юм. Өөрөө тэр бүхнийг үйлджээ, одоо тэр чинь чамтай мэнд мэдэхээр ирсэн байна, ойлгов уу? Даанч тэр хүн мартсан тул их л зовлонтой санагдаж, гомдоллоно. Энэ бүхнийг өмнө нь өөрөө үйлдсэн гэдгээ мэдвэл мэдээж гомдоллохгүй. Гэвч ихэнх хүн өнгөрсөн төрлөө мэдэх чадваргүй, мартсан байдаг.

Өнгөрсөн төрлөө мэдэх чадвар гэж юу вэ? Өнгөрсөн төрлийн амьдралаа харж чадах явдал. Хоёрдугаар ертөнцөд хүрвэл өнгөрсөн амьдралаа харна. Харин тавдугаар ертөнцөд хүрвэл ирээдүйн амьдралаа харна. Тиймээс мэргэ төлөгчдийн ихэнх нь таны хэзээ нас барах, хэзээ баяжих, хэзээ алдагдалд орох, хэзээ гэрлэхийг чинь хэлдэг. Зөвхөн ийм л зүйлсийг хэлэхээс цаашгүй. Хамгийн сайндаа энэ төрөлдөө хойшид яахыг харна. Жишээ нь, ойрын хэдэн жилийн доторх, эсвэл энэ төрлийн туршид болох

явдал учрыг мэдэх төдий. Нас бараад хаана очихыг чинь дурьдаж чадахгүй. Ойлгов уу?

Нас барсаны дараах байдлыг хэлж чадах хүн тун цөөн, хэлсэн ч зөвхөн үүсэж болзошгүй байдлыг л хэлнэ. Жишээ нь, тэр хүнийг үзээд: “Тэр одоо тамд унажээ, диваажинд дэвшжээ” гэхээс хэтрэхгүй. Ихдээ л ийм л юмыг хэлнэ. Ирээдүйд түүнд юу тохиолдохыг мэдэхгүй, диваажинд очоод юу хийхийг, тамын оронд юу хийхийг нь мэдэхгүй, Хэзээ диваажингаас явах, хэзээ тамаас гарахыг нь бүр ч мэдэхгүй. Ийм явдыг мэдэх хүн тун цөөн. Харин тавдугаар ертөнцөд хүрвэл бүхнийг мэднэ, өнгөрсөн, одоо, ирээдүйг ном унших мэт хуудас дараалан харна.

Тавдугаар ертөнцийн хүн хэдийгээр бидний өнгөрсөн, одоо, ирээдүйн амьдралыг төрөл тутмаар нь харж чаддаг ч огт хэлэхгүй. Хэрвээ хэлбэл бидний бясалгалын явц, бясалгалын чадварт нөлөөлнө. Жишээлбэл, та өдөр бүр бясалгаж байтал багш нь ирээд: “Урьд төрөлдөө та ийм ийм хэрцгий хүн байжээ” гэвэл мэдээж таны санаа зовно. Тийм биз? “Та урьд төрөлдөө их хатан Ян, Ши Ши... байсан” гэвэл одоо их царай муутай бол (*Хүмүүс инээлдэв.*) та сэтгэлээр унаж, мөс шиг царцан ихэд бухимдана. Тийм биз? Тэгээд урьдын Ши Ши байсан үедээ хүлэгдэж орхино.

Их Багш нар ийм зүйлсийг ярихгүй, хэрвээ мэдэхийг хүсвэл бид тавдугаар ертөнцөд хүртэл бясалгавал мэдэж чадна. Гурав, дөрөвдүгээр ертөнцийг туулаад тавдугаар ертөнцөд хүрвэл өнгөрсөн, одоо, ирээдүйнхээ амьдралыг мэдэж, өөрийн амьдралыг өөрөө шийднэ. Жишээлбэл, энэ дэлхийд бууж ирэн хамаг амьтныг гэтэлгэж болно, эсвэл ахиад зургаа, долоо, найм, ес, арав, арван нэг, арван хоёр, арван гуравдугаар ертөнц... гэхчлэн тоолшгүй олон, хязгааргүй их ертөнцөөр зугаалж болно. Тэр үед бид өөрийн эрхэт хүн болох бөгөөд бусдын эрхээр байхаа болино, ойлгов уу?

Арьяабалын аргаар бясалгадаггүй, эсвэл ямар ч бясалгалгүй хүмүүсийн ихэнх нь энэ ертөнцийн “эрхээр” байдаг, иймээс “эрхшээгдсэн” гэдэг юм. Ойлгож байна уу? Хар шидтэний хар шидэнд хорлогдоно, дахиад өөр нэгэн хар шидтэнээр авруулна, эсвэл өөр хүний хар шидэнд хорлогдож өвдөнө. Дараа нь цагаан шидтэн дээр очиж, цагаан шидээр эмчлүүлж, аврагдана.

Сахил хүртэж, шүтэн дагасан Ау Лак багшийн маань охин дүү бусдын өвчнийг эмнэсэн түүхийг би та нарт ярьж байсан. Тэр бас гэрээс гарсан хүн байсан, өвчин засаж эмнэхдээ гаргууд. Их шидтэй, гэвч одоо шидээр өвчин эмнэхээ больсон. Учир нь хүний махан биеийг ганц удаа л аварна, сүнсийг нь үүрд мөнх аварч

чадахгүй. Цагаан шидээр эмнэсэн ч яршиг төвөг ихтэй. Заавал бусдын үйлийн үрд хөндлөнгөөс оролцож, үйлийн үрийг нь үүрэх болдог. Тиймээс хүмүүсийг эмчээр эмчлүүл гээд явуулдаг болсон.

Эрхшээгдсэн төрөлтөн тун ч зовлонтой! Заримдаа бид мөнгөгүй болбол их шаналдаг. Хоол унд, хувцас хунар санаанд нийцэхгүй бол бас их зовлонтой, тийм биз? Гэтэл Гуан Чинь хувраг ууланд амьдарч байхдаа хамгийн жаргалтай хүн байжээ. Хэдийгээр мөнгөгүй, навсархай хувцастай, хоол хүнс хомс, хэдэн сараар хүний бараа харахгүй, сармагчин, бар, могой, шувуунаас өөр ханьгүй байсан ч хамгаас илүү аз жаргалтай байжээ. Бууж, хамаг амьтныг гэтэлгэснээс хойш зовох болсон, ойлгов уу? Хоол идэх хүсэлгүй байхад шавь нь хүчээр идүүлэх гэж тасралтгүй ятгах нь үнэхээр тамтай, тийм биш үү? Өөд болохынхоо өмнөхөн: “Энэ хоолыг идвэл дахин энд долоо хонох хэрэгтэй болно, тиймээс идэхээ больё” гэж байжээ. Та бүхэн хар даа! Энэ дэлхийд тэр их ээлтэй хайртай байсан ч дахин долоохон хоног саатах дургүй байсан байна. Тиймээс хоолоо идэхгүй гэвчээ. Гэтэл эгэл хүмүүс бид их багшийн махан биеийг үлдэхээр хүчилсэн аж. Ингэх хэрэггүй. Түүнийг залгамжилж чадах гарамгай сайн шавь байвал өөрөө хорвоод үлдсэнтэй ижил.

Та бүхэн харшид, цагаан шидийн алийг нь ч бясалгасан болно. Багш нь бүгдийг хэлж өгсөн болохоор өдөр бүр юу бясалгахаа өөрсдөө шийд. Гэвч Арьяабалын аргаар бясалгавал хамгийн сайн гэдгийг сануулья. Хар ч үгүй, цагаан ч үгүй. Дотоодын аялгууны урсгал аяндаа энэ ертөнцийг угаан цэвэрлэнэ. Бидний үйлийн үрийг ч мөн цэвэрлэнэ. Аялгууны урсгалын хүч аяндаа дэлхий ертөнцийг цэгцэлдэг.

Бид цэгцэрвэл дэлхий ертөнц цэгцэрнэ. Учир нь “Бүх зүйл сэтгэлээс үүдэлтэй” ойлгов уу? Лууз ч ижил зүйл ярьсан, тэр: “Энэхүү “нэг”-ийг олвоос аливаа бүхнийг олно. Дэлхий дахин өөрчлөгдөн сайжирна.” яг ингэж хэлсэн, тийм биз? Би сайн орчуулж чадахгүй байна, гэхдээ та бүхэн “Мөр ёсны судар”-ыг уншвал ойлгоно. (Мөр ёсны судрын гучин есдүгээр бүлэг: “Энэхүү “нэг”-ийг ологсод тэнгэртэй нэг болбоос тунгалаг болмуй, газартай нэг болбоос тайван болмуй, сахиусантай нэг болбоос шидийг олмуй, гол горхитой нэг болбоос бялхам болмуй, түмэн бодистой нэг болбоос өсөж төлжмүй, хаад ноёдтой нэг болбоос дэлхийг эзэгнэмүй.)

“Нэг”-ийг олох гэж юуг хэлнэ вэ? Бурхан чанараа олох, дотоод диваажнаа олох, язгуур мөн чанараа олох, өөрийн их хүчийг олохыг хэлж байна. Аялгууны урсгал бол бидний язгуур

мөн чанар, бидний их хүч мөн. Одоо бид бага багаар ажиж байна, хамгийн ихийг нь ажаагүй байна. Үүнээс ч илүү өндөр дэс бий. Бидний язгуур мөн чанар маш олон талтай. ойлгож байна уу? Зарим хүн өчүүхэн бага хэсгээс нь сураад шидтэн болдог. Сайн талаас нь суралцвал цагаан шидтэн болно. Бүгдийг бүтнээр нь сурвал Бурхан Будда болно. Есүс Христ болно. Бодь мөрийг олсон Лууз болно. Багшийнхаа ярьсан санааг ойлгов уу? Бид төгс сайн хүн болон хувирах ёстой.

Ямар хүнийг төгс сайн хүн гэх вэ? Гэрээс гараагүй хүн гэр бүлээ сайтар харж хандан улс орноо хайрлаж, өөрийн үүрэг хариуцлагаа сайн биелүүлнэ. Гэхдээ их зам мөрийг танин мэдэхэд цаг зав гаргаж чадаж байгаа хүн төгс хүнд тооцогдоно. Төгс сайн хүн болоход тун амархан. Зөвхөн Шагжамнуни Будда л төгс сайн хүн болж чадна гэсэн үг биш, бид ч бас болж чадна. Багшийгаа дагаж бясалгавал чадна. Бид энэ ертөнцийг тоохгүй байгаа бус. Гэр бүл, үр хүүхдээ харж хандалгүй яахав. Ажлаа ч хийнэ, Харин жаахан сэргэг сэргэлэн байж, өдөр бүрийн арван хувийн цаг завьг хэмнээд өөрийн бие, хэл, сэтгэл, өөрийн ертөнц, өөрийн сэтгэл санааг заавал сэлбэн засах ёстойг мэддэг байх хэрэгтэй. Тэгвэл хожим дэлхий ертөнц ч аяндаа сайжирна. Учир нь “Аливаа бүхэн сэтгэлээс үүдэлтэй.” “Аливаа бүхэн сэтгэлээс үүдэлтэй.” учраас бид сэтгэлээ тэгшитгэн засахгүй өөр юугаа тэгшитгэн засах вэ?

Гэтэл ихэнх хүн гаднаас хайдаг. Дайн байлдаан хийж, энэ нийгмийг өөрчилж байж л энх тайван тогтож, баяр жаргалтай болно гэж боддог. Үнэн хэрэгтээ дайтах тусам муудаж, өөрчлөх тусам доройтдог, тийм биз? Энэ нийгмийг өөрчлөхийг хүсдэг хүн төрөл тутамд л байсан. Гэсэн ч өөрчилж чадаагүй, Учир нь тэр хүмүүс өөрийгөө өөрчлөөгүй юм. Күнзийн сургасан ёс учрыг хятадууд бүгд мэддэг. Олон хүн “Шүүмжлэл өгүүлэл”, “Их суртахуй”, “Хэв дундын ёсон” гэсэн ном сургаалыг нь уншсан ч бодитой хэрэгжүүлдэггүй учраас дэлхий ертөнц одоо ч ороо бусгаа хэвээр, Хятдууд ч энх тайван биш байна.

Эхлээд биеэ засна, дараа нь гэр бүлээ засаад улсаа засвал дэлхий дахин аяндаа амар амгалан болно. Биеэ засаагүй хүн гэр бүлээ өөд татаж чадахгүй, нэг гэр бүл төвшин амгалангүй, хоёр гэр бүл төвшин амгалангүй, олон гэр бүл төвшин амгалангүй бол улс орон самуун болно. Улс орон самуун бол дэлхий дахин мэдээж энх тайван байж чадахгүй. Иймээс биеэ засах нь хамгийн чухал, хамгийн үндэс суурь нь мөн. Биеэ засаагүй бол улсаа засах тухай яриад ч хэрэггүй, дэлхий дахиныг төвшитгөнө гэж ярих бүр ч хэрэггүй. Ийм хүн засах тусмаа доройтуулна. Күнз

маш тодорхой хэлсэн, гэтэл хийж хэрэгжүүлж чадсан хүн алга.

Та бүхэн бүгд биеэ засдаг гэж боддог. Ямар биеэ засна вэ? Шим тэжээлтэй эм бэлдмэл өдөржин уух нь энэ махан биеэ л тордож байгаа хэрэг. Хаана цоорхой гарна, тэнд нөхөөс тавина. Хаана өвдөнө, тэнд мэс засал хийнэ. Зарим хүн уушиг өвдвөл гахайн уушиг идээд төлжүүлнэ гэж боддог. Толгойн өвчин тусвал гахайн тархи, малын тархи иднэ. Ингэвэл тархи төлжинө гэж боддог. Зарим нь зүрхээ өвдвөл гахайн зүрх идэж ч мэднэ, тийм үү? *(Тийм гэж зарим нь хариулав.)* Багш нь таагаад хэлтэл бараг онов бололтой. *(Бүгд инээлдэв.)* Би өөрөө энэ бүхнийг бодож олсон. Гэрчлэх баримт хайгаагүй. Гэхдээ ингэж бодох шалтгаан бас бий. Учир нь намайг багад ээж байнга элэг, зүрх, бөөрийг гурилтай хамт чанаад идүүлдэг байсан. Ээж эдгээр зүйлийг шарж, хуурч эхэлвэл би тэр дороо зугатаж холдоно. Харж ч зүрхлэхгүй байхад юун идэж, нөхөн төлжүүлэх вэ? Иймээс би их туранхай болсон байх. Ийм зүйлс харвал аймшигтай санагдаж, нөхөн төлжих биш, айдас төрж, харж ч зүрхлэхгүй. Та нарын зарим нь зүрх идвэл зүрх төлжинө, уушиг идвэл уушиг төлжинө гэж боддог. Нөхөн төлжүүлбэ гэвэл хамгийн сайныг нь хэрэглэ. Энэ чинь амьтны зүрх болохоос хүний зүрх биш. Та нар хүн болохоор хүний зүрх идвэл илүү сайн нөхөн төлжүүлнэ биз дээ. Энэ нь хамгийн зөв биш үү? Төлжүүлж нөхье гэвэл олигтойхон төлжүүлэх хэрэгтэй. Та нар хүн хөнөөгөөд зүрхийг нь идэж чадах уу? *(Бүгд инээлдэв.)* Нөхвөл нөхсөн шиг нөх. Хүн хөнөөх хэрэггүй, булшинд зөндөө байгаа. *(Бүгд инээлдэв.)* Сонсоход л дотор муухайрч байна, тийм үү? Гахай идэж болсон байтал хүн идэж яагаад болохгүй байх вэ? Гахай, хүн хоёрын үхэх байдал ижилхэн, адилхан л мах. Бид үнэхээр биеэ төлжүүлбэ гэвэл хүний мах идэх хэрэгтэй. Амьтны махаар яах вэ? Аягүй бол амьтан шиг болж ч мэднэ. Хүн ер нь хайрласан зүйлтэйгээ адилхан болдог гэж та нар сонссон уу? Галуу нугас, нохой шувуу тэжээдэг хүмүүс тэдэнтэйгээ төстэй болдог. Харсан биз дээ? *(Харсан гэж зарим хүн хариулав.)* Амьтны мах идвэл нээрээ төстэй болдог нь тун төвөгтэй аж. Хэрвээ нөхөн төлжүүлмээр байвал хүний мах идвэл зохино. Тэгвэл тайваньд булш бунхны газар олддоггүй байдал шийдэгдэх байх. *(Инээлдэв.)* Хүний мах идэж зүрхлэхгүй бол яаж гахайн мах идэж зүрхлэнэ вэ? Адилхан л мах шүү дээ. Хүн ядаж бидэнтэй ойролцоо, химийн бүтэц нь ижилхэн, эр, эмээрээ л ялгаатай. Гэхдээ үүнийг шийдэж болно. Эр нь эр хүний махыг, эм нь эм хүний махыг идэхэд яг болно. *(Инээлдэв.)*

Та нарт зөвлөхөд хожим гахайн мах бүү ид, жинхэнэ нөхөн

төлжүүлье гэвэл булшны газар очиж, ижил төрөлтнийхөө махыг идээрэй. Багш нь тоглосон юм. Та нар мах идэх дуртай, огиудас тань хүрдэггүй бол идээрэй. Гахай идэж чадвал хүн идэж бас чадна. Хамаг амьтны махыг идэх нь хамаатан саднаа идэж байгаагаас өөрцгүй, юуных нь ялгаа байх вэ? Гахай, шувууны мах амтгүй тул амтлаад иддэг, тийм үү? *(Тийм гэж хариуцгаав.)* Үнэхээр амттай бол шарах шаардлагагүй шууд л идчихмээр юм. Гэтэл амтгүй, бөөлжис цутгам, маш заваан тул олон зүйлийн амтлагч нэмж, усанд дэвтээж, үнэр танарыг нь арилгаад иддэг. Халуун ногоо, таван халуун хуажугийн амт л үлдэж, гахайн махны амт алга болсон үед нь иддэг, тийм биз дээ? Иймээс мах тун амттай гэж надад бүү ярь. Өөрийгөө л хуурч байна. Хэрвээ загас тийм сайхан амттай юм бол далайгаас бариад яагаад шинэхнээр нь иддэггүй вэ? Гэртээ аваачиж, угааж цэвэрлээд толгой сүүлийг нь тасдаж, шоколад мэт жижиглэн хэрчээд давс, сонгино, саримсаар амталж, өөр зүйлстэй хольж чанаад иддэг. Энэ нь загас идэж байгаа биш, амтлагч идэж байгаа хэрэг бус уу. Тиймээс загасны мах их амттай гэж надад хэлэх хэрэггүй. Амьд загас бариад ид гэвэл та нар идэж чадахгүй, тийм биз? Тахиа, нугас ч адилхан бохир заваан. Угааж цэвэрлээд хэдэн цагаар жигнэж, чанаж, шараад анхны хэлбэрийг нь үгүй болгоод жигнэмэг шиг гоё болгон иддэг, тийм биз? Хоолны газар нугас, гахайг улайтал шарахад хүмүүс дуртай. Энэ нь эд бүгд амтгүй болохыг харуулж байна. Харин цагаан будааг угааж чанаад шууд иднэ. Зарим хүн бүр түүхийгээр нь иддэг. Ногоо ч мөн адил түүхийгээр нь давсгүй идэж болно. Гэвч орчин үед ногоонд химийн бордоо их хэрэглэх болсон тул чанах хэрэгтэй. Тиймээс хятад хүмүүс ногоог заавал болгож иддэг дадалтай. Үнэндээ бол ногоог угаасаа түүхийгээр нь иддэг, заавал болгож идэх ёстой цөөн хэдхэн ногоо бий. Ногоо угаасаа цэвэрхэн, амттай, сайхан үнэртэй, амин дэмээр баялаг. Жимсийг ч шууд идэж болно *(Багш тэр дороо нэг лийр аваад идэв.)* Үнэхээр амттай. Хэрвээ би бяцхан шувууг барьж аваад идсэн бол та нарт юу бодогдох вэ? Эсвэл нисэж яваа шувууг харваж унагаад идвэл дотор чинь муухайрна, тийм биз? *(Тийм гэгцгээв.)* Яагаад гэвэл энэ бүхэн бидний хоол биш гэдгийг далд ухамсар мэднэ. Гэвч одоо бид тултлаа мэхлэгдсэн учраас өөрчлөгдөхгүй байна. Хүн угаасаа ургамал хоолтон гэдгээ мартсан байна. Гэхдээ яг жинхэнээсээ мартсан гэвэл үгүй. Эс бөгөөс амьд амьтныг идэхэд яагаад бөөлжмөөр болно вэ? Гэтэл лийр идэхэд яагаад бөөлжмөөр санагддаггүй вэ? Энэ нь амьтан идэх нь буруу, жимс идэх нь зөв гэдгийг далд ухамсар ойлгодог гэсэн үг. Би түүхий ногоо идвэл та нарт муухай санагдах уу? *(Үгүй гэж хариуцгаав.)* Багшдаа нэг

лууван өг дөө гэв. *(Багш шууд түүхийгээр нь идэв.)* Хэлснээ дор нь хэрэгжүүлнэ ээ. Тэгвэл та нарт өөр санагдана. Хэрвээ би нэг тахиаг амьдаар нь идвэл та нарт сайхан санагдах уу? *(Үгүй гэж хариуцгаах.)* Мэдээж муухай, их аймаар, тийм үү? Гэтэл хүмүүс тахиаг угааж цэвэрлээд өдийг нь зулгааж, шалзалж хэрчээд давстай усанд дэвтээж, *(Бүгд инээлдэв.)* хоёр, гурван цаг чанаж, өөрийгөө хуураад иддэг. Лууван түүхий ногоо ч гэлээ тун амттай. Тэр бол бидний жинхэнэ идэж болох хоол хүнс, идэх ёстой зүйл учраас ээлтэй санагдаж, цочиж гайхмаар, айж дайжмаар юмгүй. Гэтэл амьтдыг идэхэд тун муухай санагддаг. Муухай заваан гэж мэддэг ч яагаад иддэгээ ойлгодоггүй. Учир нь аав иднэ, ээж иднэ, нийгэм, улс даяараа иднэ. Хэрвээ чи мах идэхгүй бол хүмүүс эвэртэй туулай үзсэн мэт гайхна. Тиймээс олны төлөө идэхээс өөр замгүй. Та нар бүгд “бусдын эрхээр” байгсад болжээ. Өөрийн эрхээр байх аргагүй байна, ойлгож байна уу?

Юу идэхээ өөрөө тунгаан шийдэхгүй, идэхэд яагаад дотор муухайрдгаа ойлгохгүй, үргэлжлүүлэн идсээр угаасаа ийм л байх ёстой гэж бодох болж. *(Багш луувангаа нэг хазав.)* Харин ингээд идэж зүрхлэхгүй байгаа нь дарамт шахалтаас болсон хэрэг. Та бүхэн өөрсдийгөө өчүүхэн туулай болгосон байна. *(Бүгд инээлдэв.)* Гэр бүлийн дарамт, найз нөхдийн дарамт, улс орон, нийгэм, дэлхий ертөнцийн дарамтанд байдаг учраас эрх чөлөөтэй байж чаддаггүй. Эрчүүд та нар өөрсдийгөө их эр хэмээн бүү бод, их юм ер алга! Бяцхан эр л болж! *(Бүгд инээлдэв.)* Эхнэр чинь ногоон хоол идүүлэх дургүй бол та нар идэж зүрхлэхгүй. Аав, ээж чинь мах ид гэвэл та нар иднэ. Нийгмийн дунд найз нөхөдтэйгөө наймаа арилжаа хийвэл тэд бүгд архи ууж, мах иддэг болохоор мах идэхгүй байж болохгүй.

Учир нь арилжаа наймаа амь наснаас чинь илүү чухал, чөлөөт бодол санаа, хүчтэй бие даасан байдлаас чинь илүү чухал болжээ. Ингэж та бүхэн өөрийгөө гээдэг. Сүнс сүлдээ нийгэмд, арилжаа наймаанд худалддаг. Өөрийн биедээ эзэн нь байж чадалгүй худалдаа наймаа чиний эзэн болдог. Өөрөө эзэн нь биш, худалдаа наймаа, наймааны найзууд чиний эзэн болов. Учир нь чи тэдний хэлснийг хийж, тэд чамайг хүйтэн цэвдэг мөнгөөр худалдан авч, чи харин бүхнийг ОК гэв. Архи уух ОК, мах идэх ОК, хор уух ч ОК болсон байна.

Архи, мах бол хор. Буруу зүйл гэдгийг мэдэрдэг учраас махыг угааж, жижиглэн хэрчиж, хуурч хайраад өнгө, амттай болгон өөрийгөө мэхлээд идэж орхино. Ингэж байгаа нь угаасаа бидний хоол хүнс биш гэдгийг харуулж байна. Гэтэл лууванг юу

ч нэмэхгүй шууд идэж болно. Будаа, лооль, жимс, ногоо бүгдийг шууд иднэ.

Ау Лакт нэгэн “Урт уул” гэдэг нэртэй сүрлэг өндөр уул байдаг. Их урт, өмнөдөөс умард хүртэл үргэлжилдэг, бартаа ихтэй, зарим хүн энэ уулын гүнд нуугдан бясалгадаг. Хэдхэн ээлжийн хувцастай. Ууланд газар хагалан ногоо тарина. Будаа байхгүй, зөвхөн ногоо л идэж амь зууна.

Энэ бол үнэн бодит байдал. Миний анхны Багш ингэж ярьсан юм. Багшийн садан тэр ууланд нуугдан бясалгаж байгаа гэсэн, ганц, хоёрхон хувцастай, давсгүй, будаагүй, бас элдэв амтлагч байхгүй. Ногоогоо чанаад л иднэ. Өдөр бүр ийм байдалтай. Насаараа ингэж амьдардаг. Иддэг юм нь ногоо болохоор элдэв юм нэмж хачирлах хэрэггүй, ойлгож байна уу?

Ау Лакт өмнө нь ийм маягийн бясалгалчид их олон байсан. Тэд зориуд хатуу бясалгал хийсэн юм биш. Өөрийгөө залхаан цээрлүүлж байгаа биш. Нөхцөл байдлаас шалтгаалж, аяндаа ийм болсон аж. Тэд их чөлөөтэй, байгаагаа хэрэглээд санаа зовох зүйлгүй амьдарна. Хүчээр хатуу бясалгал хийгээгүй. Хэрвээ хүчээр хатуу бясалгасан бол юу ч олж хүртэхгүй. Зөвхөн “зовж зүдэрсэн Будда”, “нажидаа эдэлсэн Будда” л болно. Хамаг амьтны зовлон хангалттай их, гэтэл будда болоход ингэж их зовж зүдэрдэг бол хэн Будда болохыг хүсэх вэ? Би л лав зовж зүдэрсэн Будда болохыг хүсэхгүй, аз жаргалтай Будда болохыг л хүснэ. Нөхцөл байдалд тулгагдаагүй байж зориуд хатуу бясалгал хийх нь хуурамч явдал.

Өнгөн талын зүйлсэд түшиж бясалгавал өнгөн талын будда болно, дотоодын Будда болж чадахгүй, бурхан чанараа олохгүй. Жишээлбэл, танайх их баян, бие дааж мөнгө олж амьдрах бүрэн боломжтой, гэрийнхэн тань таны бясалгалд саад учруулахгүй байхад зориуд маш бага хооллож, турж эцээд харсан хүн: “Үнэхээр агуу мундаг бясалгагч байна” гэж (*Бүгд инээлдэв.*) магтаасай гэж хүснэ. Ингээд эцэст нь юу болж хувирах вэ? “Эцэнхий будда”, “Өлсгөлөн будда”, “Муухай будда” л болно. Ингэж болохгүй!

Тэр хүмүүс хатуу бясалгал хийж байгаа нь нөхцөл байдлаас болсон байх. Гэхдээ тэд маш эрх чөлөөтэй. Зовууртай ч, өөртөө бол тиймгүй, яг л Гуан Чинь хувраг ууланд бясалгаж байхдаа огт зовуургүй байсан шиг, тэр зориуд хатуу бясалгал хийгээгүй юм, ойлгож байна уу? Бидний бясалгал ийм хэмжээнд хүрвэл зовлонгийн далайг хэдийнээ гэтэлсэн гэсэн үг.

Тиймээс зовлон ямар ч зовлон шиг санагдахгүй болно.

Хэрвээ зориуд өөрийгөө шийтгэвэл сайтар бясалгаж чадахгүй буруу замаар орох нь тодорхой. Жишээ нь, бидэнд ийм сайхан амьдрах газар байхад би шавь нараа дагуулаад усны сувагт очиж амьдарвал та нарт ямар санагдах вэ? “Энэ хувраг бүр солиорчээ. Тухтай сайхан газар байсаар байтал заавал усны хоолойд очиж амьдрах юм!” гэж бодно, тийм биз? Ингэж явбал будда болж чадахгүй, болсон ч зовлонтой будда болно. Зовлонтой будда дагаж бясалгах хүн олдохгүй, будда баяр жаргалтай байх ёстой.

Юу байна, түүнийгээ хэрэглэх нь эрх чөлөөт хүн. Ямар нэг юм олохын төлөө нөхцөл байдлаа зориуд өөрчлөх нь хахууль, ойлгов уу? Энэ нь мөн нэг зүйлийн хар шид. Учир нь тэр хүн өөрийн “бодол”-оор байгалийн хүчийг албадаж байна. Намайг бурхан болгож өг, эс бөгөөс би өлбөрч үхнэ хэмээн дээд тэнгэрийг хүчилж байна. Чихэр өгөхгүй бол даалгавраа хийхгүй, унтахгүй гэж дэггүйтэх хүүхэд мэт. Бурханд хахууль өгөөд будда болохгүй. Зарим хүн цагдаад мөнгөн хахууль өгдөг. Зарим бясалгагч “би” үзлээ ашиглан хурдхан будда болохын тулд Бурхан бодьсадваг хүчилдэг. Ингэж болохгүй.

Арьяабалын аргаар бясалгах нь тун энгийн, аяндаа байдаг, тийм ээ? Аяндаа л хоол идэх дургүй болно. Гэрээс гараагүй хүмүүс сайтар бясалгавал хатуу бясалгал хийх ямар ч шаардлагагүйг ойлгоно. Аяндаа юунд ч хүлэгдэхгүй болно, ойлгов уу? Хоол идсэн ч амтгүй, заримдаа аятайхан ч, идэх нь улам багасна, унтах нь ч багасаж, эр, эмийн явдал ч бодогдохоо болино. Их бясалгавал хорвоогийн аливаа явдал шимгүй дэмий санагдаж, юу байгаагаа өмсөж, юу байгаагаа иднэ. Урьдынх шигээ голж шилэхгүй. Энэ дэлхийгээс маргааш ч явахад бэлэн байна.

Бид яагаад энэ дэлхийд тэгж их дурладаг вэ? Энэ дэлхийд биднийг аз жаргалтай байлгах зүйл бараг байхгүйг бид мэддэг. Хань ижилтэй болж, их мөнгөтэй баян болбол аз жаргалтай болно гэж боддог. Тэгээд тал бүрээр оролддог нь баяр жаргалтай байхын төлөө юм. Шунал тачаал, уур хилэн, мунхаг харанхуй байгаа нь ердөө л аз жаргалтай болохын төлөө. Гэхдээ энэ нь жинхэнэ шунал, жинхэнэ хилэн, жинхэнэ мунхаг бас биш. “Нисваанис бол бодь мөн” гэдэг нь ийм утгатай.

Яагаад бид эмэгтэй хүнд дурладаг вэ? Учир нь эмэгтэй хүнтэй ярилцвал баяр баясгалантай болно гэж боддог. Яагаад бид эр хүнд дурладаг вэ? Тэдэндтэй ярилцвал тун таатай гэж боддог. Түүнтэй гэрлэвэл амьдрал лавтай өөрчлөгдөж, бүр илүү баяр жаргалтай болно гэж боддог. Гэрлээд хоёр, гурван жилийн дараа санаснаар болохгүй гэдгийг ер боддоггүй. Энэ бүхэн бусдыг мэхэлсэн өнгөн

талын зүйлс төдий, ойлгов уу? Гэрлэх, сүй тавихаас өмнө найз залуу чинь: “Чи минь хилэн хар үстэй, үнэхээр гоо үзэсгэлэнтэй” гэж магтдаг байснаа гэрлээд гурав, дөрвөн жилийн дараа харин “өнөөдрийн хоол амтгүй байсан, энэ шөлөнд яагаад үс орчихов? Үнэхээр бохир байна” гэх зэргээр өөлж суудаг. (Бүгд инээлдэв.) Гэрлэхээсээ өмнө: “Чи минь үнэхээр сайхан шүү. Нуман хар хөмсөгтэй, эрвээхэй алаг нүдтэй” гэхчлэн үргэлж чамайг магтана. Гэрлээд хэдэн жилийн дараа: “Муухай царайгаа янзлаад яах вэ? Яаж ч янзалсан бахь байдгаараа. (Бүгд инээлдэв.) Царай зүсээ янзлахыг чинь хүлээгээд хоёр цаг гаран боллоо. Чи ер нь гэрээс гарч хувраг болбол таарна (Бүгд инээлдэв.) гэнэ. Ингээд чи багшдаа ирж: “Би гэрээс гармаар байна” гэж гомдоллон уйлж мэднэ. Тийм хүнийг би ч бас тоохгүй. (Бүгд инээлдэв.) Нүүрээ будахад хоёр цаг зарцуулдаг хүн гэрээс гарагч болоход тохиромжгүй. Багшийг дагаж гэрээс гарах хүн юу ч хийсэн хурдтай байх хэрэгтэй. Багш нь их адгуу, гарахаар бол тавхан минутанд амжуулна. Амжихгүй хүнийг бясалгалын төвд үлдээдэг, энэ бүр одоо дадал болсон. Багш нь гадагш гарахдаа тун хурдан. Харин би нэрд гарахаас л эмээдэг. Дэндүү их алдар нэртэй болох нь тун төвөгтэй. Бие махбод тэсэхгүй, өдөр бүр лууван, лийр иддэг болохоор яаж тийм олон шавьтай байж чадах вэ? Хожим мах идэж, архи уувал хүч чадалтай болж магадгүй. (Бүгд инээлдэв.)

Учир нь та нар бүгд л архи ууж, мах идвэл хүч чадалтай болно, лууван идвэл хүч чадалтай болохгүй гэж ярьдаг, тийм үү? (Үгүй гэж бүгд хариулав.) За, багш нь та нартай жаахан тоглосон юм. За юу! Одоо чөлөөтэй байх тухай ярилцъя. Чөлөөтэй байлгах ёстой байтал багш нь яагаад та нарыг мацаг хоол ид гэж шаардана вэ? Чөлөөтэй байх ёстой байтал яагаад бас мах идэж болохгүй гэх болов? Бид эрх чөлөөтэй байх нь зөв, гэхдээ бусад төрөлтнийг хорлож болохгүй, тэднийг ч бас эрх чөлөөтэй байлгах хэрэгтэй. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? Жишээ нь, тамхичин хүн тамхинд дурлах нь түүний эрх, гэхдээ бусдыг тамхины утаагаар зориуд хордуулж болохгүй, ойлгов уу? Тиймээс тамхичин хүн их хувиа хичээсэн хүн юм.

Мах иддэг хүн ч адил, тэд маш чөлөөтэй, мах идье гэвэл иднэ. Гэхдээ мах идэхэд өөр нэг төрөлтний амь нас үрэгддэг гэдгийг огт боддоггүй. Амьтад алагдах үедээ маш их шаналж зовдог. Өөрийн гэсэн үг хэлтэй ч ярьж чадахгүй. Аврах, туслах хүнгүй болохоор зарим амьтан нулимс дуслуулан уйлдаг. Амьтдын махыг идэх нь маш их хувиа хичээсэн явдал. Бид эрх чөлөөтэй байх нь буруугүй, гэхдээ бусад төрөлтнийг ч бас эрх чөлөөтэй байлгах

учиртай. Тэд амьдрах хүсэлтэй, гэтэл хүчээр толгойг нь тасдаж, махыг нь идэж яаж болох вэ, ойлгож байна уу? Тэд гомдоно, эсэргүүцэнэ, орилж чарлана. Гэвч бид огт сонсдоггүй. Харин ч эсрэгээрээ та нар хүний хэлээр ярьсангүй, тахианы хэл, үхрийн хэлээр ярихаар чинь бид яаж ойлгож чадах вэ? Тэгэхээр алж нядалхад асуудалгүй. Тайвань хэлээр ярихгүй яасан юм бэ?, арга алга гэж буруушаана. Тайвань аялгаар ярьсан ч тэд сонсохгүй. Учир нь хүмүүс амь хороогоод бүр сурчихсан байдаг.

Ийм маягийн чөлөөт байдал нь жинхэнэ чөлөөт байдалтай адилгүй. Чөлөөт гэдэг нь амиа хичээсэн гэсэн үг биш. Чөлөөт гэдэг нь бид өөрсдөө чөлөөтэй байж, юунд ч хүлэгдэхгүй, хашигдахгүй, юунд ч хоргодохгүй байхыг хэлнэ. Гэхдээ бусад амьтан төрөлтнийг ч бас эрх чөлөөтэй байлгаж, амь насыг нь хүчээр хөнөөж, ходоодондоо хийж болохгүй. Бид хичнээн үзэсгэлэнтэй сайхан ходоод гэдэстэй байсан ч амьтад тэнд очих дургүй. Тиймээс тэднийг хүчилж огт болохгүй. Тэд гадаад орчинд амьдрах дуртай, тэд эрх тааваараа байж, уудам огторгуйгаар дүүлэн нисэж, саруул талаар дураар давхих дуртай. Яг л бид гэрийнхэнтэйгээ хамт зугаацахаар гардаг шиг тэд бас хань нөхөртэйгөө, хайрт хүүхдүүдтэйгээ хамтдаа тоглож наадах дуртай. Тиймээс “эрх чөлөө”-тэй гээд мах идэх, мацаг хоол идэх хоёр ялгаагүй гэж ярьж болохгүй, ер адилгүй.

За! Өнөөдөр нилээд удаан бараг хоёр цаг гаран ярилаа. Асуулт байна уу? Эсэргүүцэж байгаа хүн байна уу? Багшийнх нь ярьсан зүйлс зөв, тийм үү? *(Тийм гэж бүгд хариулав.)* Энд “тийм” гэж хариулсан бол хариад яг тэгж хийгээрэй. Өдөр бүр илүү их бясалгаж, илүү их аялгуу ажиж, зурагт бага үзэж, өөрийн язгуурын мөн чанараа илүүхэн үзээрэй!

МОГОЙН ХОРХОЙ

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Тайвань, Тайбэй хот. Цаглашгүй гэрэлт бясалгалын
төв 1987 оны 6 дугаар сарын 7 (Эх нь хятад хэлээр)*

Өмнөх долоо хоногт үст хорхойн тухай ярьсан, одоо могойн хорхойн тухай ярья. Та нар могой мэднэ, тийм үү? Манай энд нэг могой бий, байнга орж ирдэг. Хэрвээ хаалганы нүхийг бөглөөгүй бол тэр өдөр бүр орж ирнэ. Биднийг гэрлээ унтрааж, бясалгахаар суухаар л ороод ирнэ, үргэлж нэг иймэрхүү байсан. Харин одоо түүнийг оруулахаа больсон.

Нэгэн өдөр миний өвгө Багш ууланд салхилж яваад нэг үхэх дөхсөн могойтой таарчээ. Хараахан амь тавиагүй ч биеэс нь үй олон хорхой гүйлдэн гарч биеийг нь идэж, нааш цааш гүйлдэж байв гэнэ. Та нар ийм зүйл харсан уу? Хараагүй ч төсөөлж байгаа байх. Тэр могой мэдээж их зовсон, үхье үхэж чадахгүй, сэхье сэхэж чадахгүй, биеэр нь бас үй олон хорхой гүйлдэнэ.

Бурханы номд арслангийн хорхой арсланг идсэн тухай бичсэн байдаг. Үүний утга нь буддын шашинтан, буддын шашны лам хуврагууд өөрсдөө шашнаа доройтуулна гэсэн санаа. Шагжамуни Будда ирээдүйг тольдоод шашин ном доройтох цөвүүн цагт арслангийн биеэс олон арслангийн хорхой гарч ирээд түүнийг хялбархан устгана гэж айлджээ. Арсланг ямар ч амьтан барьж дийлэхгүй, зөвхөн дотор нь үржсэн өт хорхой л түүнийг барж иднэ. Үүнийг дараа, эсвэл өөр нэг өдөр ярья. Түрүүхэн ярьсан могойны хорхойн тухай үргэлжлүүлье.

Тэр олон могойн хорхой хаанаас гарч ирэв? Мэдээж могойн биед үржсэн, тэгээд могойн нүд, могойн махыг идсэн нь тодорхой. Могойг харахад нүд халтирам, тун их зовж байж. Энэ байдлыг харсан шавь нь ихэд санаа зовж багшаасаа: “Энэ байдлыг өөрчлөх арга байна уу?” гэж асуухад миний өвгө Багш түүнд: “Өөрчилж болохгүй, энэ нь тэдний үйлын үр. Энэ могой өмнө нь их муу багш, хуурамч төгс гэгээрсэн багш байжээ. Өөрийгөө төгс гэгээрсэн их

багш хэмээн худал хэлж, олон хүнийг буруу номоор бясалгуулж, олон хүнийг гэтэлж ангижрах боломжгүй болгосон байна. Өнөөх хуурамч багш үхээд могой болон төржээ. Харин энэ хорхойнууд бол шавь нар нь бөгөөд өшөөгөө авахаар ирсэн байна. Учир нь тэд хэн хэн нь ангижирч чадаагүй аж. Гэтэлж ангижирч чадаагүй шавь нар нь тэр хуурамч багшийг үзэн ядаж, толгой тархи, мах цусыг нь идэж байна” гэж. Иймээс бусдад буруу зөрүү зүйл заах юм бол хожмын үр дагавар нь маш аймшигтай байна.

Авшиг хүртэх үед багш нь та нарт: “Бусдад заах хэрэггүй! Өөрөө багш болсны дараа л зааж болно. Эсвэл багшийн зөвшөөрлөөр сургаж болно гэж ахин дахин сануулдгийг бүгд мэднэ. Багш нь бас та бүхэнд: “Би бол төгс гэгээрсэн их багш биш” гэж байнга хэлдэг. “Гэгээрсэн” гэдэг нь юу вэ? “Гэгээрсэн” гэхээр юм бас байхгүй! Багш гэдэг нь “алдана” гэсэн үг, учир нь үсээ алдсан (үсээ хусах гэсэн утгатай) учраас “багш” болжээ. (Бүгд инээлдэв.)

Манай Вьетнамд үсээ хусуулсан хүн бүхнийг “багш” гэж хүндэтгэн дуудна. “Өвөг Багш” гэж өндөр настай хувраг хүнийг хэлнэ. Тэнд “багш” гэж нэрлэх нь манай эндхийн “хувраг”, эсвэл “гэлэн”, “гэлэнмаа” гэдэгтэй ижил. Ау Лакт мөн “гэлэн”, “гэлэнмаа” гэж хэлдэг ч тун ховор. “Багш” л гэнэ. “Эмэгтэй багш” гэдэг нь “гэлэнмаа”-г хэлж байгаа хэрэг. Багш гэвэл “гэлэн”-г хэлнэ, эсвэл товчлоод “багш” гэнэ.

Би Багшийнхаа заавраар л шавь авах болсон. Үнэндээ би дургүй байсан, одоо ч дургүй. Энэ ажлыг хийх дуртай, энэ наймааг хийж чадах хүн байвал би дор нь шилжүүлэх болно би гэж байнга хэлдэг.

Үнэндээ, багш байх нь ямар ч ашиггүй, хүмүүс ирж мөргөхөд багш их дуртай гэж бодох хэрэггүй, үгүй дээ. Жаахан ч дуртай биш. Гэтэл зарим хүн багш болох их дуртай. Үсээ ч хусаагүй, сурсан эрдэм гэхээр юмгүй байж багш болох тун дуртай.

Миний шавь гэгдэгч хүмүүсийн дунд ч нилээд хэд бий. Тэд угаасаа ад шүглээд нилээн ноцтой болсон хүмүүс. Багш нь тийм хүмүүсийг сургах хүсэлгүй. Гэсэн ч сургахгүй байж болохгүй. Бодьсадвагийн сахилтай, бодьсадвагийн зам мөрөөр замнаж буй хүн алагчлах сэтгэлтэй байх ёсгүй. Багш нь сургахад огт тэнцэмгүй хүмүүсийг ч шавь болгон сургадгийг та нар олон удаа харсан. Заримдаа та нар багшдаа гомдоллож: “Та яагаад ад шүгэлсэн ийм хүнийг сургана вэ? Тэр хүн ер сайн суралцаагүй хэвээрээ байна! гэдэг. Тухайн үед тэр шавь адад айхтар баригдаад үхэх дөхсөн. Тэгээд багшаасаа тусламж гуйж ирсэн юм. Адад

баригдсан байдал нь жаахан дээрдмэгц бусдыг сургах гээд явсан. Бусдыг сургах тусам улам дордсон доо.

Шавь нарын зарим нь багшид нь: “Зарим нэг авшигтан гэртээ харьсаны дараа тэр нэг хүнийг дагаж, тарни марни унших болжээ. Унших тусам дэс нь улам доошилж, тун доогуур дэс рүү унасан байна. Уг нь их дээгүүр дэстэй хүн байсан. Дээгүүр дэсийн ертөнцөд очиж, Багштай, Бурхан бодьсадватай уулздаг байсан. Мөн нэн дээд дэсээр зугаалдаг байсан. Даанч тэр нэгэн тарнийг унших болсноос хойш улам дордож, асурын ертөнц, тамын ертөнц хүртэл унасан гэж сонссон” гэв.

Түүний уншдаг тарни нь ямар тарни болохыг та нар мэдэх үү? Тэр тарни нь Баатараа явагч их хөлгөн тарни, бас өөр тарниуд. Тэд “Баатраа явагч их хөлгөн тарни”, “Их гэтэлгэгч тарни”, “Хойдын номын тарни” зэрэг.. олон тарнийг заавал унших хэрэгтэй гэгцгээдэг. Тарни уг нь зүгээр. Харин түүнийг уламжилсан хүн нь бурууджээ. Түүнд ад шүглэсэн учир шавьдаа бас халдаана. Тиймээс унших тусам доройтож, дэс нь доошилж, улмаар тамд унажээ.

Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх нь үнэхээр амаргүй ажил гэдгийг та нарт хэлье. Бид Газрын зүрхэн бодьсадвагийн номыг бясалгадаг гэж тэд ярьсан. Газрын зүрхэн бодьсадва тамын оронд байдаг болохоор тийм номын ёсыг бясалгавал мэдээж та бүхэн тамд очно. (Бүгд инээлдэв.) Гол нь, бид бүхэн Газрын зүрхэн бодьсадва мөн үү, биш үү? Газрын зүрхэн бодьсадва бидэнд ном уламжилсан билүү? Үнэхээр түүний хүч байгаа юу, үгүй юу? Тамд хийх ёстой ажил бидэнд бий юу? Энэ мэт юм. Хэрвээ бид бясалгаад архадын хутаг, бодьсадвагийн хутаг гэхчлэн ямар нэгэн хутагтийн үрийг олвол тийм хүч бидэнд бүрдэн улмаар там, диваажинд, эсвэл өөр нэгэн ертөнцөд очиж, хэн нэгэн төрөлтнийг аврах тангараг тавьж болно. Гэтэл одоо бясалгаад ямар нэгэн үр дүнд хараахан хүрээгүй байж бусдаар хүндлүүдлэх дуртай, энд тэндгүй элдэв зүйл дураараа ярьж, олон хүнийг сургаж явна. Иймээс унших тусам дэс нь унаж, үй олон ад чөтгөрт түйвээгдээд буянаа бардаг. Тэгээд буян нь хүрэлцэхгүй болмогц явах тутам өвчинд ээрэгдэнэ.

Нэгэн өдөр тэр хэдэн шавь хэмээгдэгч хүмүүс багштай нь уулзахаар ирсэн. Тэднийг хараад би их цочсон. Өмнө нь тэд багштай нь уулзахаар байнга ирдэг байхдаа нүүр царай нь их гэгээтэй, ямар ч асуудалгүй байсан. Гэтэл ирж уулзалгүй нилээд удаж, бас өөр хүмүүсийг даган суралцаад их өөрчлөгдсөн байв. Тиймээс би тэднийг хараад үнэхээр их цочсон юм.

Одоо тэдний байдал сайжирсан, өөрсдөө ч их айсан, алдаа

хийснээ ойлгосон, дахиж уншиж зүрхлэхгүй болсон байна лээ. Учир нь өөрийн биеэр мэдэрсэн гэнэ. Тэгээд багшид нь хандан: “Хожим би хэзээ ч уншихгүй. Багш бол хамгийн дээд нь болохыг одоо л ойлголоо. Бид багшийн номыг жинхэнэ ёсоор ойлгож мэдэв. Арьяабалын бясалгалын арга бол хамгийн дээд номын ёс мөн” гэцгээсэн. Одоо тэр хэд их баяртай байгаа. Дахиж тиймэрхүү хүнийг дагахаа больсон.

Тиймээс та бүхэн зам мөрийг бүтээж, бурханы хутагт хүрээгүй бол бусдыг бүү сурга, энэ нь бусдыг хорлохоос цаашгүй. Энэ үнэхээр үнэн шүү. Хэрвээ та бүхэнд үлэмж их бясалгалын ач буян байхгүй, дэс чинь их сайн дээшлээгүй бол бусдыг бүү сурга, өөрийгөө ч хорлож, өрөөлийг ч сүйтгэнэ. Хэрвээ “би” гэх үзлээр бусдыг сургавал бүр ч аюултай. Тэр хүмүүсийнхээ үйлийн үрийг үүрэхээс гадна тэр дүрсгүй төрөлтнүүдийн үйлийн үрийг ч бас давхар үүрнэ.

Тэдний үйлийн үрийг үүрсэн ч аварч дийлэхгүй. Учир нь тэдний үйлийн үр дэндүү их, өчүүхэн жаахныг үүрээд юу ч болохгүй, тус нэмэргүй, өөрийгөө л хорлоно. Ямар ч буртаг бохирыг их далай л угааж чаддаг. Ганц, хоёрхон аяга усаар юухан ч угаах вэ дээ, бараг хэрэггүй, усаа л бохирдуулна. Тэр жаахан бохир усаар юу ч угааж чадахгүй. Далайн ус ч гэсэн бохир зүйл угааж эхлэх үед бохирддог. Гэвч төд удалгүй урьдынх шигээ цэвэрхэн болно.

Их Багш нарт ч мөн хамаг төрөлтний үйлийн үрийг үүрэх үед асуудал гардаг, гарахгүй биш. Гэхдээ их удахгүй. Бусдын үйлийн үрийг үүрч, тэдэнд тусалдаг. Энэ нь их багшид өөрт нь нэг их саад болохгүй. Жаахан нөлөөлөх ч хүнд хэцүү биш. Харин бясалгалын ач буян, хишиг буян багатай хүний хувьд өөртөө хүрэлцэх юмгүй байж бусдад тусалвал хоёулаа өр төлөөсөнд унана.

Миний өвөг Багш, миний Багш, дээдэс Багш нар бусдад маш их тусалдаг байсан учраас заримдаа их өвддөг байсныг би мэднэ. Жишээ нь, ямар ч шалтгаангүй ханиана, ямар ч шалтгаангүй хоолой нь, гэдэс нь эвгүйрхэнэ гэх мэт. Энэ нь хамаг амьтны үйлийн үрийг арилгахын төлөө юм. Арилгах явцад мэдээж махан биед нөлөөлнө, ядарна, өвдөнө.

Миний өвөг Багш заримдаа маш хүнд өвдөж, босож ч чадахгүй болдог байсан гэж сонссон. Гэвч ном айлдах болбол юу ч болоогүй мэт шууд босоод явдаг байжээ. Номоо айлдаад гэртээ ирвэл дахин хэвтэрт ордог байж. Өөрийгөө уг өвчнөөс түр зуур чөлөөлдөг байж л дээ. Ингэх хэрэгтэй байсан хэрэг. Номын айлдвар дуусвал харьж, өнөөх зовлонг эдлэнэ.

Энэ нь би ном тайлахдаа шар орхимжоо өмсөх хэрэгтэй болдог, гэртээ хариад хувцсаа соливол таатай байдаг шиг. Өдөржин орхимжтой явбал тэсэхгүй. Би угаасаа өмсөх дургүй. Гэхдээ хааяа өмсөхөд л сонирхолтой байдаг. Зүгээр асуудалгүй. Та бүхэн алс холоос ирсэн учраас багш нь хүндэлж, ингэж хувцасладаг. Энэ нь ёс төртэй бөгөөд мөн миний хүндэлсэн сэтгэлийг илэрхийлнэ. Сайхан хувцаслах нь та бүхнийг хүндэлсэн хэрэг. Тэрнээс амрыг бодвол унтлагын хувцас өмссөн ч болно. Хүмүүс ирэх болгонд багш нь урт дээл өмсөж, тэдэнтэй уулздаг. Энэ нь миний хүндэлсэн сэтгэлийн илэрхийлэл юм.

Заримдаа тэр нь хуурамч өвчин байдаг. Учир нь өөрийнх нь өвчин биш, өөр хүний шидсэн өвчин цавуугаар наасан мэт салахгүй. Багш нь зарим нэг хүнийг хараад шууд тавгүйрдэг. Гэтэл зарим хүн багшийг харангуут дороо таатай сайхан болдог нь харилцан солилцсоноос болсон байна. *(Хүмүүс инээлдэв.)* Яг л наймаа хийх шиг. Зарим хүн үйлийн үрээрээ багшийн буян хишгийг худалдан авдаг. Багш нь түүний үйлийн үрийг авч, багшийн буян хишгийг тэр хүн авчээ. Багш бол тусгайлан буян хишиг зардаг хүн юм. Танд үйлийн үр байвал ирж, эндээс буян хишиг худалдан авч болно. *(Багш инээв.)* Та нар дорхноо л таатай сайхныг мэдэрнэ. Харин багш нь тэр даруй тун тавгүй болдог. Гэхдээ хамаагүй. Заавал нэг хог цуглуулдаг хүн байх хэрэгтэй.

Манай нийгэмд хог цуглуулах ажилтай тусгай хүмүүс байдаг. Орчлон ертөнцөд ч мөн адил, бясалгалын талд ч мөн адил заавал нэг хог цэвэрлэх ажлыг хариуцсан хүн байх хэрэгтэй. Энгийн үед ч хоол хийсний дараа аяга таваг, түмпэн саваа угааж хогоо шүүрддэг. Гэвч үйлын үрийг цэвэрлэхэд тодорхой хугацаа заавал орно. Тэр дороо цэвэрлэгдэнэ гэж байхгүй. Эс бөгөөс шударга бус болно. Үйлийн үр бол үйлийн үр. Ямар ч байсан зайлахын аргагүй.

Зарим хүн багшид нь: “Багштай уулзмагц миний ийм ч өвчин, тийм ч өвчин эдгэв” гэхэд нь, багш нь: “За за! Би ойлголоо. Яриад хэрэггүй. Яривал танд атаархаж магадгүй” гэдэг. *(Багш инээв.)* Заримдаа хэн нэгэн нь багшид нь: “Би бясалгаад самадид орж чадахгүй байна” гэхэд багш нь: “За! Та одоо нэг суугаадах даа” гэвэл тэр хүн төд удалгүй самадид ордог. Тэр хүн самадид ороход багшийнх нь сэтгэл сарничихна. *(Бүгд инээлдэв.)* Тиймээс өнөөх хүн багшид нь: “Би сая маш сайхан бясалгав” гэхэд нь багш нь: “За за! ярих хэрэггүй, яривал би танд атаархаж мэднэ. Таныг тухтай сайхан суух үер миний сэтгэл тогтохгүй, харин ч нэг халууцлаа!” гэсэн. Үнэндээ энэ ч бас зүгээр. Угаасаа тун энгийн

явдал.

Бид хиртэй хувцсаа угаах, эсвэл шал арчвал ус их бохир болно, тийм үү? Та нар шалаа угааагаад ус улам бохирдохыг хардаг. Ус уг нь их цэвэрхэн байсан ч шалны алчуур угааж, ерөөний хамаг бохирыг тэнд бөөгнүүлсэн тул мэдээж муухай болно. Гэвч хувинтай усыг асгавал өнөөх муухай ус харагдахгүй болно, тийм биз? Ус асгах үед тэр газар хэсэгтээ заваан байсан ч удалгүй өмнөх шигээ цэвэрхэн болно. Учир нь их ус бохир зүйлсийг шингээсэн тул хурдан цэвэршжээ.

Зарим орон бас ийм байдаг. Тэд хогоо далайд асгасан ч далайн ус бохирддоггүй. Дөнгөж асгах үед жаахан бохирддог ч удалгүй цэвэрхэн болно. Тийм биз? Үүнтэй нэгэн адил нэгэн их багш болсон хүн үлэмж их устай байх хэрэгтэй. Бохирдвол өөрөө өөрийгөө цэвэрлэнэ. Төд удалгүй цэв цэвэрхэн болно. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? *(Бүгд ойлголоо гэж хариулав.)*

Тиймээс та бүхэн багш болох сайхан, ашиг тус ихтэй гэж бүү бод, үнэндээ тийм биш. Гэхдээ ашиггүй ч хийх ёстой. Хэрвээ бид аливааг маш сайн, их дуртай учраас хийдэг бол яримаар юм байх уу? Жишээ нь, тэрээр бидэнд тун сайн байдаг болохоор би түүнд сайн гэв. Иймэрхүү явдалд яримаар юм байх уу? Есүс Христ: “Хэрвээ та зөвхөн өөрийн ах дүүгээ хайрлаад дайснаа үзэн яддаг бол тантай юу ярих вэ?” гэжээ. Ийм бол бясалгалгүй хүнээс ялгаагүй.

Бясалгагч хүний хувьд их нүгэлтэй хүнийг ч аврах хэрэгтэй. Формосад олон жил амьтан алсан, загас агнасан, хэдэн арван жил загас зарсан, мах зарсан хүн их байна. Тэд бүгд энд ирж багшаас нь авшиг хүртсэн. Зарим нь: “Тийм хүмүүст авшиг бүү хүртээ Багш аа, тэд үнэхээр авшиг хүртмээр хүмүүс биш, тэдэнд авшиг хүртээх бүртээ Багш бүр ядраад үхэх дөхдөг.” гэдэг. Хэдийгээр тэдний үйлийн үр маш хүнд байдаг ч авшиг хүртээхийн хувьд хүртээнэ. Гол нь тэд гэмшиж, ажил мэргэжлээ өөрчилвөл болж байгаа хэрэг. Багш нь бусдыг алагчилж болохгүй.

Формоса жижигхэн учир ажил олоход хэцүү. Аж төрж амьдрахын төлөө дургүй ажлаа хийдэг хүн маш олон. Мэдээж хожим тэд ихэд харамсан гэмшиж, эсвэл алдаагаа засаж бясалгал хийнэ. Гэсэн ч хийсэн нүгэл нь хаашаа ч алга болохгүй байсаар байна. Үлэмж их буянтай л биш бол: “Би дахиж ийм зүйл хийхгүй, ихэд гэмшиж байна.” гэж хэлмэгц нүгэл нь цайрчихгүй. Ингээд л үйлийн үргүй болно гэж боддог, тийм амар биш. Бохир буртагийг заавал усаар угаавал арилгана. Тийм учраас багш болбол хамаг амьтны үйлийн үрийг арилгах чадалтай байх ёстой. Үгүй бол

тэдэнд Амиитаба Бурханы тарни заахад л болно. Хүмүүст ямар нэгэн юм заах гэж хэтэртэл ярих хэрэггүй.

Сая бидний ярьсан хүн одоо багшийг дуурайн бусдаар нүдээ харуулав. *(Бүгд инээлдэв.)* Хэн болохыг та нар бараг гадарласан болохоор яриад яахав. Багш нь Германд очих үеэр түүний байдал бүр дордож, үхэх дөхсөн. Багшийн дууны хуурцгийг өдөр бүр дэргэдээ тавина. Унтахдаа ч, алхахдаа ч хуурцагаас огт салахгүй. Тэр бараг үхэх дөхсөн юм. Тэгэхэд дэндүү олон ад чөтгөр ирсэн, учир нь тэр өмнө нь маш олон тийм төрөлтнийг гэтэлгэсэн байна.

Авшиг хүртэсний дараа би түүнд дахиж гэтэлгэх үйл бүү хийгээрэй гэж захисан. Гэвч тэр миний үгэнд ороогүй. Тэгээд л ад чөтгөрт баригдсан. Сүүлд нь өөрөө ч айж гэтэлгэхээ больсон юм. Хаана ч явсан багшийн дууны хуурцагаас салахгүй, эргэн тойрон багшийнхаа зургийг дүүрэн тавиад герман луу утсаар ярьж, Багштай заавал очиж уулзана гэв. Учир нь тэр үхэж ч магадгүй байсан юм. Хичнээн их мөнгө зарсан ч хамаагүй, ямар ч асуудал гарсан хамаагүй, төвөг саад юу ч тохиолдсон үл тоон заавал Багштай уулзана гэсэн. Тэр үнэхээр тэсэхийн аргагүй болсон байсан. Гэсэн ч би түүнд: “Германд ирээд хэрэггүй ээ, миний байгаа энэ сүмд ганц л эмэгтэй хүн байна. Хэрвээ чи ирвэл байдал нилээд тухгүй. Би хэд хоногоос Тайвань руу буцна” гэв. Учир нь тэр эрэгтэй хүн болохоор би түүнийг ирээд хэрэггүй гэсэн юм.

Ингээд тэр амьд үлдсэн. Багштай утсаар ярьсны дараа дорхноо зүгээр болсон гэнэ. Багшийг нь Формосад очсоны дараа багшийн дэргэд хэсэг суралцан тэнхээ орж сэргэсэн. Гэсэн ч багшаас ирэх жаахан жаахан сорилтыг тэсэж чадахгүй явчихдаг. Бидний бясалгал энэ “би” гэх үзлээс болж саад тотгортой болж, дэвшиж чаддаггүй.

Тэр одоо ч хэвээрээ. Элдэв дэмий зүйл бусдад заасаар байгаа. Заах тусмаа буруудаад бүр хав харанхуй тамын орныг л харах болсон. Сайн сайхан юм өчүүхэн ч үгүй. Одоо бас наашаа ирэх сурагтай байна. Би түүнийг хүлээж авахгүй. Үнэндээ би маш их ядарсан. Ийм яршиг төвөгтэй хүнийг “өөрийнх нь багш” харж хандана биз дээ.

Газрын зүрхэн бодьсадва бол тамын орны төрөлтнүүдийг хамаарч байдаг. Энэ бол түүний ажил. Тэнд амьдарч, тусгайлан тамын төрөлтнүүдийг сургадаг. Одоо бид хүний ертөнцөд амьдарч, арай ч тамд очоогүй байна. Гэтэл тамын орныг бясалгах хэрэг юу байна? Тамын орны ажлыг хийх хүн бий. Бид эндээс тамд унаж, бусдыг сургах шаардлагагүй. Үүнийг хийхэд бидний

буян хишиг хүрэлцэхгүй, тиймээс дэмий хэрэг.

Баатараа явагч их хөлгөн тарни ч мөн адил. Гэрээс гараагүй хүн энэ тарнийг уншихгүй байсан нь дээр. Уншвал маш олон яршиг төвөг үүснэ. Гэрээс гарсан хувраг хүн уншихад ч асуудал үүсдэг. Гэрээс гарсан хувраг хүний бие, хэл, сэтгэл гэрээс гараагүй хүнийхийг бодвол илүү цэвэр ариун байдаг. Тэд энэ ертөнцийг аль хэдийнээ бүрэн огоорсон учраас тэдэнд ядаж л энэ талын буян их. Тэгээд ч тэднийг лус тэргүүтэй найман аймгийн номын сахиуснууд хамгаалж байдаг. Яагаад гэвэл тэд гэгээрлийн төлөө жинхэнэ чин үнэнээр зорьсон хүмүүс учраас уншсан ч асуудал багатай. Тэд бурханы өмнөөс уншдаг бөгөөд “Би” гэх үзлээр бусдыг гэтэлгээгүй. Хэрвээ түүнд “Би хамаг төрөлтөнийг гэтэлгэв” гэсэн үзэл байх аваас яршиг төвөг мөн адил их болно. Гэтэл гэрээс гараагүй хүн олигтой сайн бясалгаагүй мөртлөө бусдыг гэтэлгэнэ гэх нь сонсоход үнэхээр сэтгэл өвдмөөр. Энэ бүхэн “би” гэх үзлийн уршиг юм.

Формосад ийм хүн маш олон, тиймээс бүгд галзуурчээ. Тэд багшийнх нь энд ирэхэд хэдийнээ бүр эргүүтээд аврахад хүнд болсон байдаг. Бас бусад хүмүүст ч нөлөөтэй. Орчныг бүхэлд нь тун таагүй муухай болгоно. Тэр ч бүү хэл формоса даяараа тэрхүү ад чөтгөрийн, аргын талын нөлөөнд автана. Тиймээс энэ дэлхийд бусдыг сургана гэдэг үнэхээр амаргүй ажил, саад тотгор асар их.

Жирийн үед багш нь хаана ч очиж ном айлдсан даруй асуудал үүсдэг. Асуудалгүй шинэ газар бараг байгаагүй. Тайбэйд очсон ч асуудалтай, Пинхү, Тайнан хаана очсон ч адилхан заавал асуудал үүсдэг. Олон хүн ирж ном сонсвол шууд асуудал үүснэ. Хүн цөөн үед гайгүй.

Энэ нь ад чөтгөр тэсч тэвчихгүй болдогтой холбоотой. Тэдний орд харш ганхаж, эвдрэн сүйрч, орших оронгүй болсон тул ихэд бачимдан сандарч, буян муутай, сэтгэл зүрх нь цэвэр ариун бус хүмүүсийг ашиглан багшийн ажлыг үймүүлнэ. Багшийн номын ёсыг төөрөгдүүлж, сургаал номыг бусниулдаг. Гэхдээ тийм ч амархан байхгүй. Хэрвээ формосад бясалгагч олон, ариун сэтгэлтэй, цэвэр ариун хүн маш олон байвал тэд эвдэн сүйтгэж чадахгүй юм.

Учир нь нэг хүн бясалгахад хэдэн зуу, хэдэн мянган хүнд ач тустай байдаг. Одоо формоса хорин сая хүнтэй. Нэг хүн мянган хүнд тустай гэж тооцвол хорин мянган хүн авшиг авах хэрэгтэй байна. Тиймээс та бүхэн сайтар хичээж, зар сурталчилгаа сайн хийгээрэй. Одоо бидэнд арван есөн мянган хүн хэрэгтэй байна шүү. *(Бүгд инээлдэв.)* Хорин мянгуулаа болчихвол багш нь шавь

авахаа болино. (Инээлдэв.)

Миний Багш: “Хэрвээ нэг хүн зургаан сар тутамд нэг хүнийг авшигтан болгоод байвал ийм аргаар арван жил, хорин жилийн дараа дэлхий даяараа авшиг хүртсэн байна” гэж хэлсэн юм. Учир нь авшигтны тоо байнга өсөн нэмэгдэнэ.

Хэрвээ хүн бүхэн хоёр хүн авч ирвэл хоёрын зэргээр өсөөд сүүлдээ бүгд авшигтан болж чадна. Зургаан сар тутам хоёр хүн, гурван сар тутам нэг хүн байхад яг болно. Та нар хариад гурван сард хэдэн хүнтэй ирж болохыг туршиж үзээрэй. Энэ ажлыг бүгдээрээ “алгуур алгуурхан” мөртлөө “түргэн” хийцгээе. (Инээлдэв.) Одоо цөвүүн цаг учир цаг хугацаа нилээн шахуу байна.

Энэ арал тун жижигхэн, газрын зураг дээр харвал арай дэндүү жижиг, би заримдаа яагаад ийм жижигхэн газар хөөр хөгжөөн ихтэй, явдал учир арвинтай байдаг юм бол гэж боддог. Жижиг ч гэсэн амьдрал өрнөж, зарим нь ном айлдаж, зарим нь амьтан идэж, зарим нь асар том сүм барьж, ер олон зүйл өрнөх ажээ.

Дэлхийн газрын зургаас формосаг хайвал олоход хэцүү, олдохооргүй жижигхэн ч “би” гэх үзэл нь харин асар том, арлаасаа ч том. “Би гэх үзэл”-гүй хүнийг энд би тун цөөн харсан. Энэ асар том “би гэх үзэл”-ээс болж сургахад тун бэрх байна. Түүнээс гадна хэт туйлширсан сургаал номлол ихтэй. Жишээ нь, юу ч бүү бясалга, бүх зүйл хоосон, бүхнийг огоороход л хангалттай гэгцгээнэ. Юуг огоорно гэж? Хэдийнээ хов хоосон болчихсон юм бол огоорох юм байх уу? Бясалгаад хов хоосон болсон бол юунд маани тарни уншина вэ? Бусдад ямар нэгэн юм зааж сургана гэж юунд явна вэ? Ийм олон сүм хийд барихын хэрэг байна уу? Бүх зүйл хов хоосон болсон бус уу!

Том сүм хийд барьдаг хүмүүс “хов хоосон” гэж бүр их ярьдаг. “Бүхнийг огоорох хэрэгтэй” гэдэг хүн илүү олон сүм хийд барьдаг. (Инээлдэв.) Бүхнийг огоорох хэрэгтэй гэдэг хүн улам олон шавьтай болохыг хүснэ. Сүмдээ олон хүн ирүүлэх дуртай. Өөрийг нь шүтэн дагасан шавь өөр багш дээр очвол тэвчихгүй. Хүүхэд мэт аашилж, надад хэрэггүй, чи ингэж болохгүй. Чи намайг дагаад арван хэдэн жил болсон шүү дээ, Яагаад Чин Хай багшийн лекцийг очиж сонсоно вэ? гэх мэтээр бөөн уйлаан майлаан болно. Түүний ярьдаг “хов хоосон” нь нэг иймэрхүү.

Би түүнтэй уулзвал биеэ сайн бодоорой л гэж хэлдэг. Тэр их туранхай, бие муутай. Тэр харин надад: “Тэрээс гарсан хүн мөнх бус махан биеийг үл тооно. Өвдвөл тэр л биз, эрүүл саруул

болбол бас тэр л биз, “сэтгэл хаана ч үл оршино” гэж хэлэв. Гэтэл шавь нь авшиг хүртэхээр энд ирвэл болохгүй болж, бөөн хэл ам болно. Тэр үед өнөөх “хов хоосон” нь “дүв дүүрэн” болчихно. “Үл хүлэгдэнэ” гэдэг нь “хүлэгдэнэ” болж хувирна. (Инээлдэв.) Өдөржин хэл ам, хэрүүл тэмцэл хийгээд шавь нараа ч залхааж, өөрөө ч тэсэхээ болино.

Тиймээс энэ бүхнийг ярихаас цаашгүй, бодитоор хэрэгжүүлж эс чадна. Хүмүүсийг ярианаас: “Аливаа бүхэн хов хоосон, сэтгэл хаана ч үл оршино” гэхийг сонсоод дуурайж ярина. Энэ нь “Очир огтлогч судар”-аас цээжлээд л ярьж байгаа хэрэг. Өөрөө өчүүхэн ч бясалгасан юмгүй. Түүнийг ам нээмэгц ямархуу дэстэй хүн болохыг нь хүмүүс дорхноо мэдчихнэ. Хэрвээ “юунд ч эс оршдог” юм бол гэрээс гарсан хүмүүсийг эрх чөлөөтэй байлгавал зохино. Шавь нар нь өөр газар очиж ном сурахад яагаад тэр өдөржин үглэнэ вэ? Тиймээс энэ бүхэн нь яриа төдий болж, бодитойгоор өөрөө эс хэрэгжүүлэх аж.

Тиймээс бусдыг бүү сурга, төгс гэгээрсэн их багшийн түвшинд хараахан хүрээгүй хүн л шавьд шунана. Төгс гэгээрсэн их багш болсны дараа тэр байдал үгүй болно. Сургах шаардлагатай бол сургана, шаардлагагүй бол эс сургана.

Би ер нь хүн сургах дургүй. Гэвч энэ нь хийх ёстой зүйл учраас “дуртай”, “дургүй” гэх юмгүй. Гэвч багш нь ад чөтгөрт баригдсан тэр хэдэн шавийг нилээд олон удаа сургасан ч тэд бас үгэнд эс орох тул би их ядарсан. Сургаж болохгүй бол одоо яахав дээ. Энэрэх сэтгэлд ч бас хязгаар бий. Зарим үед хичээлээ өөрөө сурах нь зүйтэй.

Бурхан бодьсадва бусдын үйлийн үрд хөндлөнгөөс оролцдоггүй, бусдыг гэтэлгэх ном уншиж, Баатарая явагч их хөлгөн тарнийг уншиж байгаа нь бусдын үйлийн үрд хөндлөнгөөс оролцож байгаа явдал юм. Учир нь ад чөтгөр чамаас ирж асуугаагүй, миний өмнөөс бусдыг гэтэлгээрэй гээгүй. Чи өөрөө л төвөг саадыг бий болгож, бусдын үйлийн үртэй орооцолджээ.

Жишээ нь, та лам бол хүмүүс таныг ном уншуулахаар залбал очиж уншина. Хэрвээ ёс уламжлалын дагуу ном унших нь ламын ажил мөн бол энэ болно. Харин зорилго нь тодорхой бус, өөртөө яршиг төвөг удсан зүйл хийвэл та тамд унана. Хэрвээ мөнгөний төлөө ном уншвал маш их үйлийн үртэй. Бидний хийж үйлдэж буй бүхэн зовлонгоос аварч, ач тус хүргэхийн төлөө, тэднийг тайтгаруулахын төлөө бол буян хишигтэй. Харин буян хураахыг санаархаж хийвэл ямар ч буян хураахгүй, хураасан ч тун хязгаартай.

Юу ч хийсэн “би үгүй” төлөвөөр хийхийг хичээх хэрэгтэй. Гэхдээ энэ их хэцүү. Учир нь бид өөрийгөө хэдийнээ “би үгүй” болсон гэж боддог. Үнэндээ бол “боддог” төдийхөн. Бодит байдал дээр үгүй байдаг. Хожмын нэг өдөр та нар тун ая зөнгөөрөө болж, юу ч хийгээгүй байтал уулзсан хүний өвчин эдгэж, билиг нь даруй нээгдэнэ. Гэтэл чи хуруугаа ч хөдөлгөөгүй байж байдаг. Тэр үед л жинхэнэ “би үгүй” болсон байна.

Одоо бол “би, би үгүй болсон гэж бодож байна” гэдэг төлөв. Тиймээс чи юу ч хийсэн “Үүнийг Багш хийсэн. Би хийгээгүй. “Би” бардамнаж болохгүй. Багш л надаар хийлгэсэн, “би” бол маш сайн хүн, “би” тун дажгүй хүн! гэхчлэн бодно.

Маш нарийн түвшний “би” гэх үзэл бас жаахан байсаар байна. Учир нь “би бодож байна”, тийм үү?

Бодох ба өөрийн биеэр гэрчлэх хоёр адилгүй, итгэх нь ахуй ойлголтоор үзэхээс ондоо. Та нар дөнгөж бясалгаж эхэлж байгаа болохоор багш нь алгуурхан сургана. Эхлээд энэ “би”-г огоорно. Юу ч хийсэн “би” хийсэн гэж боддоггүй болгоно. Оюун ухааныг чинь алгуурхан дадуулна. Гэхдээ энэ нь жинхэнэ “би-үгүй” болсон төлөв биш. Учир нь “би хийгээгүй” гэдгийг дадуулж байна, бодож байна, бас би хийгээгүй гэж “би бодож байна”.

Жинхэнэ “би үгүй” төлөв бол бодьсдвагийн түвшин. Тэр юу ч хийгээгүй, гэсэн ч хүмүүс аяндаа ач тус хүртэнэ. Багштай ирж уулзаад өвчнөө эдгээв гэж ярихыг та нар байнга сонсдог. Багш нь ямар ч шид хэрэглээгүй. Хэрвээ шид хэрэглэсэн гэж яривал багшийгаа та нар гүтгэж байгаа хэрэг. Би юу ч хийгээгүй.

Энэ нь яг ус шиг. Чи ууя гэвэл ууна. Тэр зориуд ус бий болгож чамд уулгахгүй. Бас уу гэж хүчлэхгүй. Учир нь тэр зүгээр л ус. Гал ч мөн адил. Чи даараад галд ойртвол тун таатай болно. Гал чамд хүчээр таатай мэдрэмж төрүүлээгүй. Тэр зүгээр л гал. Ойртвол дулаацна. Тэр зориуд дулаацуулаагүй. Түүнд зориуд гэсэн юм байхгүй. Би ийм сайхан гэрэлтэж байна гэж нар боддоггүй. Тэр юуг ч зориуд хийдэггүй. Зүгээр ажлаа л хийдэг. Ийм л байна. Аливаа явдлыг ийм түвшнөөс хийдэг болсон цагт бид жинхэнэ “би үгүй” болно.

“Би үгүй” нь бас олон түвшинтэй. Эхэндээ бяцхан “би үгүй” байдаг. Бясалгах тусам улам дээрдэнэ. Улам дээшилнэ. Улам тэлнэ. Улмаар төрөлтөн бүхэнд ач тустай нэгэн болно. Тэр үед чиний дэс гурван ертөнцийг давсан байх бөгөөд тавдугаар ертөнцөд хүрвэл бусдыг сургаж болно. Эс бөгөөс өөртөө ч, өрөөлд ч яршиг төвөг болохоос цаашгүй юм.

Жишээ нь, бид аль нэгэн газар оронд очиж, бусдыг адисална, өвчнийг эдгээнэ гэж бодох, эсвэл бусдын өвчнийг эдгээх дуртай байвал өнөөх “би” оршсоор байгаа хэрэг. Та бүхэн багшийнхаа ном уламжилж байхыг хардаг хэдий ч би ямар ч ном уламжлаагүй юм, “Уламжилах ном гэж байхгүй” гэж багш нь байнга ярьдаг. Гэвч багш байхгүй бол ном байхгүй. Ийм л байдаг.

Энэ ном аяндаа л илрэн гарна. Хэрвээ та бүхэнд ач тустай санагдвал тэр ч бас аяндаа л болсон байна. Багш нь юу ч зориудаар хийгээгүй. Хэрвээ та бүхэн багшид: “Надад одоо зовлон бэрхшээл их байна” гэж хэлбэл би чамайг яасан ч “улам их зовоосой” гэж ерөөхгүй. Ингэх боломжгүй.

Мэдээж би та нарт аз жаргалыг л ерөөнө. Ерөөлийн тийм сэтгэл надад бас бий. Яагаад гэвэл та нар их өрөвдөлтэй харагддаг. Та бүхэн аз жаргалтай байвал би ч баярлана. Хэдийгээр тийм сэтгэлтэй ч зориуд нэгэн шид хэрэглэж, та нарын амьдралыг сайжруулахгүй. Ийм зүйл огт болохгүй. Энэ бол энэрэн нигүүлсэх сэтгэл. Шид биш. Бусдын зовж буйг хараад би яг ижилхэн зовдог. “Ижилхэн зовох” ийм нэг мэдрэмжээр түүний зовлонг өөртөө аваад түүнд жаахан буян хишиг өгнө. Энэ нь “аяндаа нигүүлсэх сэтгэл”-ээс (Ийм нигүүлсэх сэтгэл хүн төрөлхтний хайр сэтгэлтэй адилгүй) үүссэн болохоор бусдад ач тустай байдаг.

Гэхдээ хүч чадалтай бол ач тустай байна. Хүч чадалгүй бол нигүүлсэнгүй сэтгэлтэй ч тус болж чадахгүй. Хэрвээ чи мөнгөгүй бол нэг хүн ирээд би өлсөж үхлээ гэвэл чи хэдий өрөвдөвч хоолгүй бол юугаа өгөх вэ?. Харин мөнгөтэй бол өгнө. Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн юуг ч онцгойлон бодох шаардлагагүй, хэрэгцээтэй хүн аяндаа л ач тус хүртэнэ. Хүртэхгүй гэсэн ч хүртэнэ.

Энэ нь мөнгөтэй адилгүй, та мөнгөө авдарт цоожлох, халаасандаа, эсвэл банкинд хадгалвал хэн ч түүнийг хөдөлгөхгүй. Харин бясалгалын буян бол өөр. Та ирвэл шууд хүртэнэ, мөн танд сайнаар нөлөөлнө. Юу ч ярих хэрэггүй, авахгүй гэсэн ч өгнө. Та авах нь мэдээж. Тэр танд тустай, тиймээс авахгүй байж яаж болох вэ? Авах уу, болих уу гэж бодохын ч хэрэггүй, ач тус өөрөө аяндаа ирнэ. Харин их хүнд үйлийн үртэй хүн өөрөө буян хишгийг оруулахгүй хаадаг. Тийм хүн ач тус хүртэх ямар ч аргагүй. Тийм биш бол хүн бүхэн хүссэн тусаа хүртэж чадна.

Хариад “Очироор огтлогч судар”-ыг уншвал нилээд сайн ойлгоно. Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэнэ, гэхдээ гэтэлгэгдсэн төрөлтөнгүй. Өглөг өгнө, гэвч өглөг өгөхгүй, энэ бол жинхэнэ өглөг мөн. Өвчнөөс аварна, гэхдээ “өвчнөөс аврахгүй” энэ нь жинхэнэ өвчнөөс аварсан хэрэг мөн. Өвчнөөс аварна гэдэг зөвхөн

махан биеийн өвчнөөс аврах төдийгүй “мунхагийн харанхуйн” өвчнөөс аварна. Энэ бол хамгийн сайн аврал юм.

Тиймээс бид Шагжамуни Буддаг их манлай оточ хэмээн магтан сайшаадаг. Учир нь тэр өвчин бүхнээс аварна. Гэхдээ ямар ч шид хэрэглэхгүй. Тэр өөрөө шид. Тэр шид болон хувирсан байна. Хүн бүхэн хүссэнээ авдаг. Энэ нь цаглашгүй их ач буянтай гэсэн санаа. Түүнд бүхий л ач буян бий, хэмжишгүй, хязгааргүй, хэрэглээд баршгүй их. Ингэж тэнгэр хийгээд хүмүүн төрөлтний Багш болно.

Бурханы сударт мэргэд гэгээнтнүүд сайн авшигтан хүнээс бүү холд, мал бойлогч яргачин, амьтны амь хөнөөгч хүнтэй бүү нөхөрлө гэжээ. Тийм биш үү? Бурхан бодьсатва харин ийм хүмүүстэй нөхөрлөнө. Та бүхэн надаас: “Яагаад та ийм хүмүүст авшиг хүргээнэ вэ?” гэж бүү асуу.

Зэнгийн “Арван үхэрт зураг”-ийн хамгийн сүүлийн зурагт: “Мал бойлогч, хулгай хийгч хүн бол миний найз” гэсэн өгүүлэмж бий. Учир нь тэр үед алагчлах сэтгэл үгүй, сайн муу гэх ялгалгүй болж, хэрэглээд дуусахгүй их бясалгалын буянтай болсон тул хүн бүхнийг хүлээн авна. Танд таван зуун төгрөг хэрэгтэй бол таван зууг өгнө, таван мянга хэрэгтэй бол таван мянгыг өгнө, тавин мянга хэрэгтэй бол тавин мянгыг өгнө. Танд хэр их хэрэгтэй байна, тэр хэрээр чинь өгнө. Хэрэглээд барахгүй их болохоор таны хэр их хэрэглэхийг ер үл тооно.

Есүс Христ ч мөн адил, нэгэн янхан хүүхнийг шавиа болгожээ. Үүнд бусад шавь нь дургүйцэж, сүсэгтнүүд ч уурлаж, Есүс Христыг: “Та юунд ийм хүнийг өөрийн шавь, бидний хамтран бясалгагч болгов?” гэж шүүмжилжээ. Бид бол сүрхий сайн хүмүүс, тиймээс багш биднийг шавиа болгосон гэж их л омог бардам байх ажээ. Хожим гадны хүмүүст: “Би хамгийн сайн хүн, миний багш ч хамгийн сайн хүн. Манай бүлгэм хамгийн ариун бүлэг” гэж бардах аргагүй болж гэнэ. Учир нь тэдний бүлэгт нэг янхан эмэгтэй нэмэгдсэн тул бүгд Есүс Христыг шүүмжлэв. (Шагжамуни Будда ч мөн биеэ үнэлэгч бүсгүй Модэнжиаг шавиа болгосон.)

Есүс Христ: “Хэрвээ чиний үйлийн үр таван зуун жин бол би өршөөнө. Бус хүнийх таван мянган жин бол би бас өршөөнө. Энэ бүхэн танд хамаатай гэж үү? Энэ бол миний мөнгө, би өгөх гэснээ л өгнө” гэж хэлжээ.

Дахин нэг жишээ авъя, та бол тэрбумтан. Энэ хүн танд хоёр зуун төгрөгийн өртэй, тэр хүн танд хоёр мянган төгрөгийн

өртэй, өөр нэг хүн танд хоёр сая төгрөгийн өртэй. Нэгэн өдөр та тэдний өрийг бүгдийг нь цайруулахаар шийджээ. Тэд өрөө төлөх чадваргүйг та мэдсэн байна. Тэгээд: “За за! Бүгдийг мартацгаа! Та нарын бүх өрийг цайрууллаа” гэжээ. Та бол хэрэглээд барахгүй их мөнгөтэй хүн. Хоёр зуун төгрөгийн өртэй хүн, хоёр сая төгрөгийн өртэй нөгөө хүндээ атаархах хэрэггүй юм. Учир нь энэ мөнгө түүнийх биш, тэрбумтаны мөнгө.

Үүний нэгэн адил, Шагжамуни Будда ч энэ дэлхийд заларч байхдаа маш хүнд үйлийн үртэй хүмүүсийг гэтэлгэж байсан. Хэдийнээ ерэн есөн хүн алаад хамгийн сүүлд Бурхан Буддаг хөнөөж, зуу болгохыг санаархсан хүн ч байсан. Багш нь түүнийг үдээс өмнө нэг зуун хүний амийг хөнөөвөл будда болж чадна гэж сургажээ. Хүн алаад будда болно гэж сургадаг багш бас байдаг байх нь. Тэр хүн багшийнхаа хэлэхийг сонсоод үд болох дөхсөн ч зуу дахь хүнээ олоогүй тул ихэд яарсан байна. Тэгээд Бурхан Буддаг хараад хөнөөхийг завдсан ч Бурхан Багш энэ тохиолыг ашиглан түүнийг аварсан юм.

Бид үнэндээ хүний амь хөнөөсөн хүнд ойртохоос ч эмээнэ, хамсаатан нь болчихож мэднэ, эсвэл түүний үйлийн үрээс үүрэлцэж магадгүй. Гэвч Бурхан бодьсадва айхгүй, айвал Бурхан бодьсадва биш. Багш нь Бурхан бодьсадва биш. Та бүхэн багшийгаа Бурхан бодьсадва гэж бодох хэрэггүй. Би ч Бурхан бодьсадвагаас суралцаж үхэхээс ч айхгүй, хамсаатан болохоос ч айхгүй.

Хамаг төрөлтөн надаас өөрцгүй. Тэдний зовлон бэрхшээл миний зовлон бэрхшээл гэсэн үг. Айгаад байх юмгүй? Гэхдээ заавал “би үгүй” дэст хүрч байж үүнийг хийнэ. Хэрвээ чи бусдыг алагчлах сэтгэлтэй бол хийгээд хэрэггүй, үйлийн үрд баригдана.

Багшийнх нь саяхан ярьсан хүн бол хараахан тийм дэст хүрээгүй, адад баригдаж, бусдыг өөрийн нүд рүү харахыг зөвлөж байх аж. Та бүхэн түүнийг таньдаг бол нүд нь ямархууг мэдэж байгаа. *(Хүмүүс инээлдэв.)* Түүнийг дагасан зарим хүн над дээр ирээд: “Багш аа, би түүний нүдийг хараад их айсан. Харин таны нүд харахад их таатай сайхан байна” гэсэн.

Багш нь жирийн үед ийм зүйл бараг ярьдаггүй. Голдуу гүн ухааны онолын талын зүйлс л ярих төдий. Учир нь та нарын олонх нь шинэ хүмүүс. Хэрвээ бүгд авшигтан байвал мэдээж би бясалгалын талын зүйл ярина. Гэвч үргэлж шинэ хүнтэй байдаг болохоор голдуу онолын зүйлс л ярьдаг. Жишээлбэл, “Тэнсэлгүй үнэхээр илтэд төгс туулсан”, “Даяан гэж юу вэ?”, “Яагаад бид Арьябалын аргаар бясалгах хэрэгтэй вэ?” гэх мэт. Багш шавь

хоорондоо бясалгалын талаар ярилцах завшаан бараг олдохгүй. Та нар голдуу ах дүү, найз нөхдөө дагуулж ирдэг. Тиймээс надад ярих боломж гарахгүй байна. Шинэ авшигтнуудад л тусгайлан цаг гаргахаас цаашгүй. Гэвч тэд бас мартаад дахин нэг, хоёр хүн дагуулаад ирнэ. Шинэ хүмүүсийн дэргэд би бясалгалын энэ бүх “нууц”-ыг ярьж болохгүй. Ярихад ч чөлөөтэй биш. Зуны хайлангийн энэ гурван сарыг ашиглаад бясалгалын холбогдолтой зүйл ахиухан ярьж “би гэх үзэл”-ийг чинь жаахан дарахгүй бол та бүхэн олигтой бясалгахгүй байна. Бусдыг сургана гэдэг үнэхээр хэцүү ажил шүү.

Нэгэн удаа миний Багш нэг хүнд авшиг хүртээсэн юм. Тэр хүн Багшаас авшиг гуйж ирсэн. Тэр өмнө нь банк дээрэмдсэн гэсэн үү, хүн алсан гэсэн үү, ямар ч байсан нилээд хүнд гэмт хэрэг үйлдсэн хүн байсан. Нэг шавь нь Багшийг түүнд танилцуулж, дагуулж ирсэн байв. Тэр шавь нь их сайн хүн.

Тэр үед миний Багш шавьдаа: “Чи энэ хүнд бус, өөр энгийн зуун хүнд танилцуулж болох байв” гэж хэлсэн. Гэвч өнөөх шавь учрыг сайн ойлголгүй, түүнд авшиг хүртээж хайрла хэмээн гуйсан юм. Өнөөх хүн ч бас Багшийн хөлөөс зуураад тавихгүй байв. “Авшиг хүртэхгүй бол би эндээс явахгүй” гэж тэр хэлжээ. Сүүлд нь Багш түүнд авшиг хүртээсэн. Авшиг өгсний дараа Багш минь голд живээд үхэх дөхсөн. Арай гэж амьд гарсан. Учир нь тэр хүний асар хүнд үйлийн үрээс болсон юм. Миний Багш амь насаа алдаагүй ч нилээд хэдэн цаг үхэх хэрэгтэй болсон. (Голын усанд)

Тиймээс их багшид асуудал байхгүй биш. Асуудал их их. Шавь олонтой бол асуудал бүр ч их. Гэвч энэ нь тэдний ажил учраас олон юм боддоггүй. Ямар ч асуудал учирсан арилгана. Харин балчир хүүхдийн хувьд явж сураагүй байж гүйх гэж оролдоод хэрэггүй. Тэгж их яарах хэрэг юу байна?

Хэрвээ бид энэрэн хайрлах сэтгэлдээ хөтлөгдөж, багшийг даган бясалгахгүй байгаа хүмүүст ногоон хоол идэхийг зөвлөхөд тэд идэхгүй, багшийн ном сургаалыг уншиж судлаарай гэвэл уншаад ойлгохгүй, эсвэл унших сонирхолгүй. Бясалгах дуртай ч залхуу хүмүүсийг яах вэ? Тэдэнд Амитаба Бурханы тарни зааж, шүтэж буй шашнаа үргэлжлүүлэн чин сэтгэлээсээ шүтээрэй гэхэд л болно. Хүмүүс дуртай сонирхолтой байвал танилцуулж, сургаж болно. Бусдыг хүчээр итгүүлж, албадаж болохгүй.

Зэнгийн үе үеийн их багш нар шавь нартаа өөрөө л хичээ, боломжийг өөрөө хайж бясалган энэ зам мөрийг бүтээ хэмээн сургадаг байсан. Тэд хэзээ ч “Би өмнөөс чинь бясалгана” гээгүй. Чи хэрвээ тэднээс асуулт асуувал шууд: “Мэдэхгүй” гэж хариулна.

Заримдаа огт хариулахгүй. Хариултыг өөрөөр чинь олуулна.

Учир нь чи өөрийн чадлаар хичээж, өөрөө чармайж бүтээвэл үр дүнд хүрнэ. Хэн ч чиний өмнөөс хийхгүй. Тийм учраас бясалга гэж бусдыг ятгаж болохгүй. Ингэж хүчлэх нь буруу. Хүн өөрөө гэгээрэх чин хүсэл тэмүүлэлтэй байх ёстой. Гэгээрэх чин хүсэлтэй, үхэж төрөхийн учрыг олох үнэн сэтгэлтэй хүн хоол идэхдээ ч энэ тухай бодож байдаг. Унтахдаа ч энэ бодлоос үл сална. Хэзээ, хаана, юу ч хийсэн гэгээрлээс өөрийг үл бодох болсон тэр цагтаа л хүн ойлгоно, хүлээж авна. Хэнийг ч бясалгалд хүчилж болохгүй.

Энд шавь нарын зарим нь их залхуу байгаа нь намайг ч зовоодог. Би та бүхнийг бясалга гэж хүчилж болохгүй. Хэдийгээр би зэмлэж, бас хүчилж болох ч ингээд нэмэргүй. Хүн өөрөө бие даан бясалгах ёстой. Тийм нэгэн “Явал би үхэж төрөхийн сансрын хүрднээс чөлөөлөгдөх вэ? Яагаад би өөрийн бурхан чанарыг бүрэн төгс ойлгоогүй байна вэ? Яагаад надад ийм их нисваанис байна вэ? Яагаад би мунхаг харанхуй хэвээрээ байна вэ?” гэсэн энэ бүхний учрыг нь олох хүсэл тэмүүлэл заавал байх хэрэгтэй. Өөрөө л хүсэж тэмүүлбэл хариултаа заавал олж чадна.

Өдөр бүр багшаар албадуулж бясалгаад хэрэггүй. Та бүхэн энд ирээд бясалгахгүй, залхуурсан хэвээр байвал хөөгөөд явуулна. Өдөр бүр та нарыг бясалга бясалга гэж хүчлэхгүй. Дүрэм журмаар далайлган бясалгуулж болохгүй. Жишээ нь, тэдэн цагаас бясалгана, тэдэн цагт унтаж амарна, тэдэн цагаас хооллоно, төдийд гэтэлж ангижрах талаар бодно, амарна гэхчлэн. Ингэж ер болохгүй.

Үнэхээр бясалгая гэж хүссэн хүн хорин дөрвөн цаг бясалгаж байдаг. Ариун цэврийн өрөөнд ч бясалгана. Сэтгэл зүрхээ “Мөр” дотор байлгаж чадваас тэр бясалгал мөн. Үхэх төрөхийн талаарх асуултууд байгаа бол бясалгал мөн.

Зөвхөн тэнд сууснаар Будда болохгүй, тэгвэл “зөв Будда” бололгүй “буруу Будда” болно. Суух биш буруутна. Тиймээс Будда болох амархан, гэвч бас тийм амар биш. Энэ нь бясалгалд хандах бидний хандлагаас шалтгаална.

Будда болохоос өмнө бусдын явдалд бүү оролц, тэднийг гэтэлгэх гэж яаран сандран явах хэрэггүй, өөрийгөө ч гэтэлгэж чадаагүй хүн яаж бусдыг гэтэлгэх вэ? Бусдыг гэтэлгэе гэвэл тэдэнд багшийн ном сургаалыг уншихыг зөвлөж, багшийн сургаал, Арьяабалын бясалгалын аргыг танилцуулах хэрэгтэй. Тэрнээс биш, бусдыг сургадаг багш болох гэж яараад хэрэггүй.

Өөрөө ч сайн сурч амжаагүй бол яаж багшлах вэ? Англиар ярьж чадахгүй хүн англи хэл зааж чадах уу? Тун инээдтэй хэрэг болно. Багш болохыг олон хүн мөрөөддөг. Багш хүнд зовлон бэрхшээл их байхад багшлах хүсэлтэй хүн бас байх юм. Багш нь нөхцөл байдалд тулгагдан бусдад заахаас өөр аргагүй болсон. Хэд хэдэн удаа гадаад руу зугатсан ч сүүлдээ мултарч чадаагүй.

Хэрвээ та нар үнэхүү хайрлан энэрэх сэтгэлийн улмаас болсон бол тэдэнд Амиитаба Бурханы тарни зааж өгөөрэй. Тэрнээс их багш болж, бусдыг албадан тарни уншуулах, эсвэл өдөр бүр айл айлаар явж, ном айлдан айлаас айлд очиж, Баатараа явагч их хөлгөн тарнийг яагаад уншихгүй байна? Яагаад их гэтэлгэгч тарнийг уншихгүй байна? Яагаад та хичээж чармайхгүй байна гэж асууж явах хэрэггүй. Өдөр бүр айлын хаалга тогшин ямар тарни уншвал ямар ач тустайг ойлгуулахыг оролдох нь хүний үйлийн үрд хөндлөнгөөс оролцож байгаа л хэрэг. Хэн ч танаас юу ч асуугаагүй, ад чөтгөр ч танаас аврал эрээгүй.

Шагжамуни Будда Улламбаана (Ullambana) судрыг Молом тойны хүсэлтээр айлджээ. Молом тойн бол түүний шавь. Тиймээс түүнд заавал туслах хэрэгтэй. Шагжамуни Будда Баатараа явагч их хөлгөн тарнийг ч мөн нэгэн шавьдаа зориулан айлдсан билээ. Анандад аюул тохиолдож, багшаасаа тусламж гуйсан байна. Гэхдээ энэхүү Баатараа явагч их хөлгөн тарнийг дотоодын багш айлдсан гэдгийг та бүхэн мэдвэл зохино.

Манай энд ч мөн адил, зарим шавийн аав ээж, эхнэр нөхөр нас барахад багшаасаа тусламж гуйн утасддаг. Тэгээд үнэхээр дотоодын багш илрэн гарч, тэднийг дагуулан дээд дэсийн ертөнц лүү авч одохыг хардаг байна. Энэ нь тун энгийн бөгөөд аяндаа л болдог зүйл. Тэрнээс биш багш нь танай хаалгыг тогшиж: “Нөхөр чинь нас барчихаад байхад яагаад надад хэлсэнгүй вэ? Тэр авшиг хүртээгүй байжээ. Яагаад түүнийг авчирч авшиг авахуулсангүй вэ? Түүнийг нас барсныг надад хэлсэнгүй. Тэгэхээр би яаж түүнийг аврах вэ?” гэхчлэн ярихгүй. Бүх зүйл аяндаа болдог. Таны хүссэн бүхэнд багшийн хүч аль болохоор тусална. Багшийн хүч гэдэг нь энэ махан бие биш. Энэ хүн биш, өөр нэгэн дэс түвшин, Бурхан бодьсадвагийн дэс түвшин юм. Энэ махан бие үнэндээ юу ч биш!

Хэрвээ энгийн хүн байсан бол би нэг их хамаарахгүй. Өдөр бүр бусдыг гэтэлгэж, ад чөтгөрийг гэтэлгэж, өөртөө яришиг төвөг удахгүй. Энэ дэлхий үхэгсдийн сүнсээр дүүрэн тул гэтэлгээд дуусахгүй. Тэд өөрсдөө ад чөтгөр болох дуртай бол болог. Надад хамаагүй. Тэдгээр төрөлтөн энэ дэлхийд амьдарч байхдаа яаж ч

хэлсэн ойлгодоггүй. Ёс суртахуунтай зөв үйл хий гэвэл хийхгүй. Бурханы алдрыг магтах анхан шатны арга, бурханд залбирч мөргөх, эсвэл аль нэг шашныг шүтээрэй гэвэл шүтэхгүй. Тэгээд ч зогсохгүй, маш их нүгэл хураадаг. Муу үйл үйлдсэн тул мэдээж муу үрийг эдлэнэ.

Харин шавь, шавийн ойр дотны хүн бол байдал арай онцгой. Учир нь тэр хүн багшаас тусламж хүсдэг. Тэр нь Бурхан бодьсадвагийн сэтгэлийг хөдөлгөх тул түүнд тусална. Миний шавь нарын дунд иймэрхүү байдал тун элбэг. Энэ нь маш энгийн явдал.

Багш нь зарлан сурталчилаагүй. Мөн “Би ад чөтгөр гэтэлгэдэг” гэж газар сайгүй яриагүй. Та нар өөрсдөө л над руу утасдаж, тусламж хүссэн. Заримдаа би сонсмооргүй байдаг. Учир нь зарим хүн юу ч тохиолдсон үргэлж багшаасаа тусламж гуйдаг. Гэвч тэд багшийн шавь учраас мэдээж тусална.

Багш нь ингэж бодох төдийд л тэд буян хариулалтай болдог. Багш ямар нэг шидэт тарни бичиж явуулаагүй. Ямар ч шалтгаангүйгээр ямар нэг юм унш гэж бусдыг юунд хүчлэх билээ? Хүн гуйгаагүй бол юунд хийх вэ? Хэн нэгэн хүн жинхэнээсээ туулан ангижрахыг хүсвэл аварч болно. Харин хүсээгүй хүнийг хүчилвэл тэр чамайг зодож магадгүй. Тэгээд: “Хэн чамайг энд ирж яршиг төвөг уд гэв? Би чөтгөр болох дуртай. Ад чөтгөрийн амьдрал их сайхан” гэж ч мэднэ. *(Багш ингэв.)*

Би дахиад нэг түүх ярья. Тэгвэл бүр сайн ойлгох байх. Грект нэгэн маш сайн бясалгадаг хүн байжээ. Тэр хүн ад чөтгөр зайлуулж чаддаг байж л дээ. Бас аль нэг сүнсийг дагуулж, ямар нэгэн оронд очиж чаддаг аж. Жишээ нь, зуурдын оронд очдог байна. Хэрвээ амьддаа буян муутай байсан хүн үхвэл хэсэг зуур тэр оронд байдаг. Дараа нь дахин хүн, эсвэл амьтан болж төрнө.

Өнөөх грек хүн үхсэн хүний сүнсийг дагуулаад тиймэрхүү оронд очдог байв. Нэгэн өдөр саяхан нас барсан нэг найзыгаа харж гэнэ. Тэр найз нь амьд байхдаа мөрийтэй тоглох их дуртай байсан учраас үхээд ч мөн адил тийм найзуудыг хайж олоод тоглож байжээ. Хав харанхуй, бохир заваан газар чөтгөр найзуудтайгаа мөрийтэй тоглож байна гэнэ. Мөрийтэй тоглоомчин хүнд ямар газар байх нь огт хамаагүй. Тоглож л байвал болно. Тэд угаасаа нууцаар тоглодог учир орчин тойрон нь тун бохир.

Мөрийтэй тоглоомчид өдөр, шөнөгүй тоглодог. Тамхи татаад л тоглоод байна. Тиймээс газар нь маш заваан, цэвэрлэх хүнгүй, хоол унд ч үгүй, хачиртай талх л идмэр аядана. Хачиртай талх

яаж үүссэнийг та нар мэдэх үү? Яг ийм газраас үүссэн гэнэ. Дээр үед мөрийтэй тоглох тун дуртай нэгэн хаан байжээ. Хоол идэхээс ч залхуурна. Түүний туслах нь хачиртай талх хийж идүүлэх ийм нэг арга сэдэж олжээ. Тэгвэл суудлаасаа холдохгүй амар, идэнгээ тоглоно. *(Инээлдэв.)*

Өнөөх грек хүн найзыгаа ийм муухай харанхуй газар тоглож суухыг хараад ихэд өрөвдөв. Өмнө нь сайн найзууд байсан тул: “Амьдрал зүгээр үү” гэж асуусанд найз нь: “Тун сайн!” гэжээ. Өнөөх бясалгагч: “Чи хар! Энд их муухай бохир заваан байна, ямар ч утга алга” гээд ид шидээр яруу сайхан аялгуу үүсгэж, гоё сайхан үзэмж бий болгон найзынхаа өмнө зуурдын орныг татан авчирч, өнөөх бохир муухай газрыг хийсгэн алга болгожээ. Тэгээд найзыгаа дагуулан олон газраар зугаацан явав гэнэ. Тэр хоёр зуурдын оронд наадан зугаалж, уянгалаг сайхан хөгжмийн аялгуу сонсон цэцэг харан баясаж, амтат жимс идэн жаргажээ. Тэнд маш үзэсгэлэнтэй сайхан ертөнцүүд, гол мөрөн, олон гоёмсог орд харш сонирхонгоо ёс суртахуунтай зөв зүйлс ярьж өгчээ. Хэдэн цагийн дараа өнөөх тоглоомчин найз нь: “Чиний энэ яриа хэзээ дуусах вэ, би сонсмооргүй байна” гэв. Тэр ихэд цочиж, түүнээс: “Та сонсох хүсэлгүй гэж үү? Энэ сайхан үзэмжийг харах дургүй байна уу” гэж асуухад найз нь: “Ай хөөрхий! Надад энэ бүхэн үнэхээр уйтгартай байна. Явж мөрийтэй тоглоомоо тоглоомоор байна!” *(Хүмүүс инээлдэв.)* гэжээ. Багшийнхаа санааг ойлгов уу? Тийм учраас ад чөтгөрийг ятгах хэрэггүй. Ямар ч нэмэргүй гэж хэлээд байна.

Бясалгал хийдэг хүн шидтэй болно. Иймэрхүү шидийг, жишээ нь, тарни унших, эсвэл өөр аргуудыг сурвал яриангүй ад чөтгөрийг зайлуулж чадна. Гэвч хожим бидний дэс дэвших үед энэ үйлийн үрээ заавал төлөх хэрэгтэй болно. Учир нь тэдэнд тэдний харилцаа холбоо гэж бий. Тиймээс үнэндээ амаргүй!

Зарим үед Багш хүн шавьдаа туслахын тулд ад чөтгөрийн саад тотгорыг багасгах аргыг зааж өгч магадгүй. Гэвч тэр Багш тэр хөндлөнгөөс оролцсон үйлийн үрээ заавал эдэлэнэ. Учир нь угаасаа бусдын үйлийн үрд хөндлөнгөөс оролцож болохгүй. Гэвч шавь нь чин сэтгэлээсээ тусламж гуйсан учраас тэр Багш шавийнхаа үйлийн үрийг үүрнэ гэвэл бас болно. Гэвч тэр Багш байнга ингэхгүй. Ад чөтгөрийн саад тотгорыг арилгах нь Их Багшийн хувьд асуудалгүй амархан ч шавь нар нь өөрсдөө Багштайгаа хамтарч, үйлийн үрээ арилгах хэрэгтэй. Эс бөгөөс хожим бас эргэж ирэн энэ дэлхийд төрөл авна. Энэ төрөлдөө тэднээс ирэх харш саадыг амсаагүй бол дараа дахин ирж амсах

болдог. Тэгэхээр одоо энэ төрөлдөө хэдхэн жил жаахан зовчихвол хожим амар.

Нэгэн их бясалгагч хүн өөрийн сүр хүчээр бусдад нөлөөлж болохгүй. Тэр нь ямар ч төрөлтөн байсан ялгаагүй, түүнийг хорлож болохгүй. Ад чөтгөр ч бас нэгэн төрөлтөн, тиймээс түүнийг бас зовоож болохгүй. Шагжамуни Будда ид шидээр ад чөтгөрийг зайлуулсан, эсвэл бусдын өвчнийг эдгээсэн тухай сонссон уу? Сударт тэгж бичсэн байна уу? Багш нь энэ тухай бичсэн зүйл ер олж уншаагүй. Тэрээр ямар нэг өвчин эмчлээгүй.

Дөнгөж саяхан хүү нь нас барсан нэгэн хүн Шагжамуни Будда дээр ирээд ихэд уйлж, хүүгийн минь амийг аварч хайрла гэж гуйхад Будда хөндлөнгөөс оролцолгүй, харин түүнийг яваад ойрын таван төрөлдөө гэрийнхнээс нь нэг ч хүн нас бараагүй айл байна уу? асуугаад ир. Хэрвээ олж чадвал тэр айлаас нэгэн эдлэл авчраарай. Тэгвэл би таны хүүг шидээр аварья гэжээ. Мэдээжээр тийм айл олдоогүй, ингэж түүнийг хялбар аргаар ухааруулж сэхээрүүлсэн байна.

Тэр хөгшний хүүг аврах чадал Шагжамуни Буддад мэдээж байсан. Гэсэн ч тэр авраагүй. Ид шидээр бусдыг аварсан, өвчин эдгээсэн хүн өөрийгөө дөвийлгөж буй бөгөөд энэ нь буруу явдал. Тийм хүн их доогуур дэстэй, эсвэл “би гэх үзэл” ихтэй байдаг. Их бясалгагч хүн шидээр бусдын өвчнийг хэзээ ч эмнэхгүй.

Авшиг хүртэхэд чинь багш нь та нарт тарааж өгсөн бичвэрт: “Хэрвээ та өмнө нь ид шидээр бусдын өвчнийг эдгээж байсан бол одоо түүнийгээ зогсоох хэрэгтэй. Эс бөгөөс таны дэс дээш дээшилж чадахгүй” гэж тодорхой бичсэн. Учир нь иймэрхүү шид нь гурван ертөнцийн доторх шид байдаг бөгөөд үүнийг ашиглавал туулан ангижирч чадахгүй болно.

Жишээ нь, бид онгоцоор америкт очиж болно. Гэтэл машин, эсвэл унадаг дугуйнаасаа салахгүй бол хэзээ бид онгоцоор нисэж амжих вэ? Унадаг дугуйгаар зөвхөн хуурай замаар л явна. Цардмал замаар зөвхөн машин л явна. Бид тэрнээс салахгүй зууралдвал онгоцонд сууж амжихгүй нь ойлгомжтой. Онгоцны буудалд очоод тэднийгээ орхивол онгоцонд сууна. Машинаа ч жолоодно, онгоцонд ч сууна гэж болохгүй. Тийм биз?

Шид хэрэглэж байвал хамгийн төгс дээд дэс биш гэсэн үг. Төгс дээд дэс огт биш. Та нар Молом тойныг мэднэ. Тийм их шидийн хүчтэй байсан ч ямар ч тус болоогүй. Ээжийгээ ч аварч чадахгүй хүн хамаг төрөлтнийг аврах уу? Молом тойн их шидтэй атал яагаад ээжийгээ ч аварч чадаагүй вэ? Учир нь тэр архадын

дэстэй, ид шид л бясалгаж байсан төдий. Билиг нь нээгдээгүй байсан.

Тиймээс ид шидийг бясалгах нь ямар ч тусгүй. Багш нь: “Шид хэрэглэж болохгүй. Хэрвээ шидтэй бол бүү ашигла” гэж байнга сануулдаг. Би өөрөө ч шид хэрэглэдэггүй. “Манай Багш өвчин эмнэж чадна. Энд ирвэл таны өвчин дороо эдгэнэ” гэх зэргээр гадуур дураараа бүү яриарай! Энэ бол та нарын зүүд. Би юуг ч зориуд хийхгүй. Магадгүй жаахан хайрлаж өрөвдсөн л байх. Зарим хүнийг хараад өрөвдөж, түүнийг хайрлан бодмогц цаад хүн адислалыг мэдрэн даруй буян хишигтэй болжээ. Тэрнээс багш нь зориуд бодсон юмгүй, аяндаа л болдог.

Жишээ нь, та нар нэг хөөрхөн хүүхэд харвал өхөөрдөн хайрлаж тэвэрмээр санагддаг, аяндаа л ингэдэг. Ер зориуд өхөөрдөж, зориуд тэврээгүй, тийм биз? Бурхан бодьсадва ч мөн адил, хамаг төрөлтнийг аяндаа л хайрладаг. Хүмүүс номхон хүлцэнгүй, эсвэл их зовлон бэрхшээлтэй байвал энэ бүхнийг тэдэнтэй нэгэн адил мэдрэх тул тэднийг ихэд хайрлана. Тэр хайр хамаг төрөлтөнд ач тусаа хүртээнэ. Учир нь түүнд бодсондоо хувилдаг тийм нэгэн шид бий. Түүний соронзон талбай туйлын эвсэг найрамдуу, бусдад асар их тустай, тиймээс түүнд нь багтсан хэн ч байсан ач тус хүртэдэг.

Гэхдээ хэр их ач тус хүртэх нь өөрийн үйлийн үрдээ хэр их халхлагдсанаас хамаардаг.

За одоо, багш болох хүсэлтэй хүн байна уу? Тийм хүн алга даа! Гэртээ хариад нууцаар багш хэмээгч болох хэрэггүй шүү. Багшийгаа мэдэхгүй гэж бүү бод. Үнэндээ багш нь бүгдийг мэднэ.

Асуулт: Шагжамуни Будда ид шид хэрэглэж байсан бололтой, Учир нь Анандыг нэгэн гоо бүсгүйд сэтгэл татагдахад Будда шид хэрэглэн аварсан шүү дээ. Үүнийг Багш тайлж өгнө үү?

Их Багш: Тэр шид хэрэглээгүй. Тэр бол тун аяндаа болсон хэрэг. Яагаад вэ? Учир нь Анандад сахил алдуулж мэдэх ноцтой саад тохиолдож, Бурхан Багшаас тусламж хүсэн: “Бурхан Будда үтэр түргэн аварч тусална уу, надад саад тотгор тохиолдов” хэмээн гуйсан байна.

Шавь хүн зовлон бэрхшээл тохиолдвол шууд л багшийгаа бодох нь зайлшгүй. Багшийгаа бодмогц багш нь гэрэл цацруулан ирж, түүнийг аварна. Шагжамуни Будда Анандыг аварсанаа ч мэдээгүй байж мэднэ. Тэр үүнийг аяндаа л хийдэг. Тэр үед Бурхан Багш өөрийн үснирээс нэгэн цацраг гэрэл илгээж, гэрлийн

дундаас тодрон гарсан мянган дэлбээт лянхуа цэцгэн дээр Бурханы хувилгаан бие заларчээ. Тэр хувилгаан бие Баатаргаа явагч их хөлгөн тарнийг айлдсан байна. Энэ тарнийг Шагжамуни Будда махан биеэрээ айлдаагүй, хувилгаан биеэрээ айлдсан юм.

“Арван зүгтээ гэрэл цацруулсан эрдэнийн цэцгийн орой, мянган дэлбээт эрдэнийн лянхуа цэцэг дээр Түүнчлэн ирэгч залран суугаад... Гэрэл цацруулсан Түүнчлэн ирэгч хувилгаан тарнийг айлдав. Намо Са Та Та... суухаа.”

Эндээс үзэхэд үүнийг чухам Бурхан Багшийн хувилгаан бие айлдсан болох нь тун тодорхой байна. Мэдээж Буддагийн хувилгаан бие бүхнийг хийж чадна. Түүний ид шид үлэмж их, түүнчлэн ирж, түүнчлэн одно, хүссэн бүхнээ хийнэ. Энэ бол цэвэр дотоодод өрнөдөг бөгөөд дэлхий ертөнцтэй ямар ч холбоогүй. Чөтгөрийн эзэнтэй ч холбоогүй. Тиймээс чөтгөрийн эзэн саад хийж үл чадна.

Хэрвээ ид шидийг гадна талд үзүүлбэл чөтгөрийн эзэн ирж, гомдоллоно. Учир нь энэ ертөнцөд бусдыг шидийн хүчээр татаж болохгүй. Харин дотоодод юу ч болсон асуудалгүй, зөвхөн багш л мэднэ.

Тэр үед Ананд нүдээ анин Бурхан Багшаас аврал эржээ. Бурхан Багшийн хувилгаан бие Анандыг авруулахаар Манзушри Бурханыг (чанагуух ертөнцийн Бодьсадва) явуулж буйг тэрээр харсан байна. Энэ бол түүний дотоодын ахуй ойлголт. Тэрээр харьж ирээд хүмүүст ярьсан зүйлсийг тэмдэглэн авсан аж. Мянган дэлбээт лянхуа цэцэг бол нэгдүгээр ертөнц гэдгийг та нар мэднэ. Аврал эрэн даатгах үедээ тэрээр нэгдүгээр ертөнцийн дэстэй байж, Багштайгаа, Буддагийн хувилгаан биетэй уулзсан байна. Энгийн махан биеэр энэ хувилгаан тарнийг айлдаагүй.

Асуулт: Молом тойн хэдийнээ архадын зэрэгт хүрсэн тул ном ёсоор түүний ээж ач тусыг нь заавал хүртэх учиртай. Гэтэл ээж нь яагаад бирдийн төрөл авсан бэ?

Их Багш: Учир нь архадын түвшинд бусдыг аварч чаддаггүй. Түүний ээж нь асар хүнд нүгэл хийсэн тул аварч чадаагүй. Ном сударт бодьсадва хүнд хичнээн их ид шид, хүч чадал, буян хишиг, бясалгалын ач буян байдгийг, энэрэл нигүүлслэлийн ямархуу сэтгэлтэйг маш тодорхой бичсэн байдаг. Харин архадад энэ бүхэн тун бага. Тэдний хүч чадал хязгаартай. Гүн гүнзгий билиг ухаан, цаглашгүй их хайр энэрлийн сэтгэл аль аль нь хомс (Олонх Бурхант судрыг уншвал мэднэ.)

Асуулт: Бид хараахан архадын хутагт хүрээгүй байна.

Гэтэл яагаад биднийг авшиг хүртмэгц таван үе маань бүгд төрөл дээшилж байна вэ?

Их Багш: Энэ тун ойлгомжтой. Учир нь та бүхэн бодьсадвагийн зам мөрийг бясалгаж байгаа. Та нар архадын зам мөрийг бясалгаагүй. Би та нарт архадын зам мөрийг заагаагүй. Багш нь та нарт бодьсадвагийн зам мөрийг заан сургадаг. Тиймээс та бүхэн амь хөнөөж болохгүй, эр, эмийн явдлыг ч багасгавал зохино. Энэ бол бодьсадва хүний сахих ёстой сахилууд юм. Сахилуудыг би хураангуйлж цэгцлээд заасан. Та нар сонсоод л эдгээр нь бодьсадва хүний сахих ёстой сахилууд мөн гэдгийг ойлгоно. Мах идэхгүй байх бол шууд бодьсадва хүний сахих сахил. Зөвхөн бодьсадва хүний амнаас л: “Хамаг амьтны махыг идэж болохгүй” гэсэн үг гарна. Архадууд ихэнхдээ ганц хоёроороо ууланд бясалгадаг. Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэе гэх бодол тэдэнд байхгүй. Хамаг төрөлтөн цаг үргэлж зовлонд нэрвэгдэж байхад архадын сэтгэл үл хөдөлнө.

Бодьсадва хүн бол өөр. Тэдний сэтгэл өвдөж, бусдыг аврах тангараг тавьдаг. Тиймээс Арьяабал бодьсадва, Самандбадра бодьсадва, Манзушри бодьсадва бүгдээрээ маш алдартай. Тэд билиг ухаантай, ид шидтэй, энэрэн нигүүлсэх сэтгэлтэй. Тэд төрөл тутамдаа ийм үрийг суулгаж, ийм шалтгааныг үүсгэж байсан учраас бодьсадвагийн хутагт хүрч чадсан юм.

Харин архадууд тийм үйлийг үйлдээгүй учраас тэрхүү үрийн хутагт хүрч чадахгүй юм. Тиймээс архадад бодьсадвагийн ид шид байхгүй, бодьсадвагийн нигүүлсэнгүй сэтгэл байхгүй, бодьсадвагийн хүч чадал байхгүй, Олонх Бурханы сударт өгүүлэхдээ олонхын номын хурал болох үед үй олон бодьсадва ирж, Бурхан Багшид шид үзүүлж, мөн гоёмсог сайхан ертөнцүүдийг хувирган харуулсан байна. Гэтэл тэнд байсан архадууд юу ч хараагүй, юу ч сонсоогүй, яг сохор дүлий мэт байжээ. Учир нь тэд бодьсадвагийн хутагт хүрч чадаагүй, зөвхөн архадын дэстэй байсан аж.

Бурхан бодьсадва нар Бурхан бодьсадвагийн түвшинд, Бурханы оронд байдаг. Харин архадын хувьд эдгээр түвшин үл таних ертөнц. Яг зааглагдсан хоёр ертөнц мэт. Архад хүн Бурхан бодьсадвагийн ертөнцийг ойлгохгүй. Тэд үхэж төрөхийн хүрднээс гэтэлж чадсан нь үнэн, энэ бол асуудалгүй ойлгомжтой. Гэхдээ тэдний хүч чадал хязгаартай, бусдыг аварч чадахгүй, жаахан ид шидтэй төдий. Яг Молом тойн шиг. Молом тойн асар их ид шидтэй хэдий ч ээжийгээ аварч чадаагүй.

Та бүхнийг авшиг хүртмэгц таван үе чинь төрөл дээшилдэг.

Тийм биз? Та бүхэн бодьсадва болох, таван үеэ аврах, бодьсадвагийн замаар замнах сэтгэлтэй байхад л болно. Учир нь та нар өмнөх төрлүүддээ ийм үрийг тарьсан, урд өмнө нь Бурхан бодьсадвагийн өмнө маш их ач гаяьяа байгуулсан, билиг ухааны сайн үйл нэн ихийг хийсэн, энэрэл нигүүлслэлийн сэтгэлийн үйлийг маш их үйлдсэн учраас энэ нэг төрөлдөө бодьсадвагийн зам мөрөөр замнах хувь тохиосон байна. Бусад хүний хувьд бид тэдэнд хичнээн ярьж тайлбарласан ч сонсохгүй, сонирхохгүй, эсвэл бүр сонсоод ч ойлгохгүй байдаг нь тэд тийм үрийг тарьж чадаагүйгээс болж байгаа юм.

Бурханы сударт бичсэнээр, Молом тойн ээжийгээ аврах чадалгүйдээ халаглаж ихэд уйлжээ. Энэ тухайд надад ч бас эргэлзээ бий. Би түүнийг гэртээ хариад уйлсан гэж бодохгүй байна. Харин уйлах үедээ Бурхан Багшийн хувилгаан, бодьсадвагийн хувилгаантай уулзаж, тэдний айлдвараар буцаж очоод ээжийгээ аварсан байх. Энэ хэдийгээр дотоодын Бурхан бодьсадвагаас бидэнд сургасан зүйл боловч гадна талд бид яг тэдний зааж сургасны дагуу үйлддэг.

Жишээ нь, зарим хүн өөрөө, эсвэл бусад хүн өвдвөл чин сэтгэлээсээ залбиран даатгадаг. Тэгээд Арьяабал бодьсадва дотоодод нь илэрч түүнд: “Чи гэртээ хариад ийм ийм ургамлын навч, үндсийг хамтад нь хэдэн цаг хандлаад ээждээ уулгаарай. Үүнийг уулгавал илааршиж эдгэнэ” гэж заажээ. Гэхдээ Арьяабал бодьсадва илрэн гарахад жирийн нэгэн хүнтэй ярих шиг биш, заавал чин үнэн сэтгэлээсээ онцгойлон төвлөрч чадвал Арьяабал бодьсадва илэрнэ. Энэ бол өөр нэгэн дэс түвшин юм.

АД ЧӨТГӨРИЙН АЖЛЫГ ТОДОРХОЙ ТАНИХУЙ

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Тайбэй хот. Цаглашигүй гэрэлт бясалгалын төв
1987 оны 8 дугаар сарын 9 (Эх нь хятад хэлээр)*

Өнөөдөр нэгэн авшигтан надаас: “Багш аа, та намайг загналгүй их удлаа, яагаад вэ? гэж асуухад би: “Чамд асуудал гарвал загнана, яг л хувцас хиртвэл угаадаг шиг, харин хэдийн угааж, индүүдэж, эвхээд шүүгээнд хийгээд огт хөдөлгөөгүй бол дахин угаах шаардлагагүй. Тэгэхээр мэдээж дахиж угаах хэрэггүй, аль хэдийн угаачихсан. Харин дахин өмссөн, хэн нэгэн байрнаас нь хөдөлгөсөн, эсвэл санамсаргүй газар унагасан бол дахин угаана. Харин цэв цэвэрхэн хувцсыг угаах шаардлагагүй.

Гэвч ганц угаагаад үүрд цэвэрхэн болчихгүй. Жишээ нь, авшиг хүртсэн нэгэн хүний дэс хэдийнээ тавдугаар ертөнцөд хүрсэн ч ад чөтгөрийн дайралтанд заримдаа өртдөг. Дэс дээшлэх тусам дайралт ихэснэ. Учир нь ад чөтгөр авшигтай хүнийг элдэв аргаар бурханы хүчнээс салгахыг оролддог. Тиймээс ном уламжилж буй хүнд яршиг төвөг тарих, ном уламжлахыг нь саатуулах, даган суралцаж буй хүмүүст нь олон эргэлзээ бий болгох, саад тотгор үүсгэх, маргаан мэтгээн ихэсгэж, сайныг бус, саар муу талыг л хардаг болгоно.

Жишээ нь, энд ирээд багштай уулзах хүсэлгүй зөвхөн гадна талын хог новш харах дуртай. Тиймээс ад шүглэсэн хүн заавал хачин жигтэй байхгүй, өдөржин элдвээр хашгирч, ганцаараа үглэж, элдэв эмх замбараагүй үйлдэл хийгээд байхгүй. Бясалгалд маш олон дэс бий. Ад шүглэх ч бас олон дэстэй. Нэгдүгээр зэргийн ад шүглэх, хоёрдугаар зэргийн ад шүглэх гэж байна. Ад чөтгөр гэхээр л эвэртэй, соёотой байдаг юм биш. Үгүй, үгүй. Ад чөтгөрийн ажил, арга заль маш уран нарийн. Тиймээс бид “Зам мөр сөөм ахихад ад чөтгөр алд ахина” гэж ярьдаг юм.

Ад чөтгөрийн ажил нь юу вэ? Хүмүүсийг маргах, дайтах, амиа хорлох, бусдын алдааг хайх, хов жив ярих, сайн талыг

далдалж, саар талыг дөвийлгөх зэрэгт турхирна. Багшийн айлдсан сайн сургаалыг үл сонсгон авшигтнуудын ярих элдэв хэрэггүй зүйлсийг сонсоно.

Жишээ нь, хэн хэн зан авир муутай, гэрээс гарсан тэр хүн муу, энэ хүн муу, багшид хэн, яаж ханддаг, хэн хэний бясалгал олиггүй, тэр хосын аж амьдрал ямархуу, тэдний гэр бүл ямар асуудалтай гэх мэт хэрэгцээгүй аар саар зүйлийг яриулна. Ад чөтгөр ийм л зүйлсийг хүмүүст сонсож, анхаарлыг нь хар бараан зүйлд хандуулдаг. Ингээд бидний дэс хар бараан талд гагцчихна, тийм биз? Тиймээс энэ бүхнийг ад чөтгөрийн ажил гэдгийг сайн ойлгох хэрэгтэй.

Ад чөтгөрт үүнээс илүү өндөр дэсийн ажил ч бий. Жишээ нь, хүмүүсийг олон төрлийн маргаантай эрдэм мэдлэг сурахад турхирдаг. Би та бүхэнд үнэнийг хэлье, ном хаялцах бол үүний нэг нь. Учир нь энэ нь оюун ухааны түвшинд харьяалагддаг тул сайндаа л нэг, хоёрдугаар ертөнцөд хүрнэ.

Маргаж мэтгэлцэх дуртай, эсвэл жаахан маргаж мэтгэх чадвартай хүмүүс бол оюун ухааны түвшнийх бөгөөд хоёрдугаар ертөнцийг ч даваагүй байх тул гуравдугаар ертөнцийн чанадад гартал хол байна. Шагжамуни Будда, бусад сургаалын эздийг эндээс явсны дараа ад чөтгөр түүний бүлгэм, бясалгалын ашрамд шургалж, сургаалын эзний номлолыг аажим аажмаар өөрчилдөг. Жишээ нь, Шагжамуни Будда бидэнд ном хаялцахыг заагаагүй. Тэд л ном хаялцахад сургасан.

Багш нь энэ бүхнийг зөвхөн та нарт л хэлж байна. Учир нь та нар бол миний шавь. Хэрвээ гадны хүмүүст ийм зүйлс ярьвал зодуулна. Учир нь одоо ном хаялцахыг сурч буй хүн маш их байна. Зарим их багш нар ч мөн суралцаж байна. Тиймээс дураараа гадуур битгий яриарай. Багш нь хүмүүсийг гурван янзаар сургана. Нэгдүгээрт, ертөнцийн зүйлсээс сургана. Хоёрдугаарт, дотоодод нь сургана, нөгөөх нь гүн нууцлаг дотоод сургаал. Дотоодын багштайгаа учирсан цагаас гүн нууцлаг дотоод сургаалд суралцаж эхэлнэ.

Гэхдээ гүн нууцлаг дотоод мэдлэгийг бусдад мэдүүлж болохгүй. Мэдүүлэх аваас даруй ад чөтгөрийн хорлолд өртөнө. Учир нь энэ бол ад чөтгөрийн ажил. Бясалгагч хүнд асар их саад тотгор учруулах нь ад чөтгөрийн хийдэг ажил. Бясалгалийн дэс дээшлэх тусам тэд дургүйцдэг. Үнэндээ бол ад чөтгөр аймаар биш. Зүгээр л та биднийг сорих багаж зэмсэг юм. Бидний бясалгал бүтээлд сорилт шалгалт байвал ямархүү түвшинд яваагаа мэдэх завшаан олдоно. Тиймээс ад чөтгөрийг их үзэн ядаад хэрэггүй.

Зөвхөн сэрэмж сэхээтэй байж, тэдний оршин буйг таньж, тэдний сорилтонд орох үедээ энэ бол бурханы ажил биш, буг чөтгөрийн ажил, баруун биш, зүүн тал гэдгийг мэддэг, ялгадаг байх хэрэгтэй. Үргэлж дэл сул яриа, хов живд дурлаж, багш болон авшигтнуудын алдаа дутагдалыг шүүмжилж байвал ад чөтгөр ажиллаж буйг мэдээд: “Үүнийг тэвчье, энэ бол ад чөтгөрийн ажил тул надад маш муу нөлөөтэй. Тиймээс даруй зогсооё” хэмээн өөртөө даруй түргэн сануулах хэрэгтэй.

Бясалгах үедээ цаг үргэлж өөрийгөө хянан дүгнэж, ад чөтгөрт боломж олгохгүй байх хэрэгтэй. Өөрийн хяналт гэдэг нь өөрийгөө байнга буруушааж: “Надад яагаад ийм муухай бодлууд байна вэ? Яагаад би чөтгөр шиг явдал мөртэй вэ? Амиа хөнөөж, эндээс салах нь хамгийн зөв” гэхчлэн гомдоллох явдал биш. Өөрийгөө ийм байдлаар хянаж болохгүй.

Бид угаасаа маш ариун, гэвч энэ дэлхий дээр ад чөтгөрийн хүч нэн их тул бидний амьдралд нөлөөлдөг. Иймээс сонор сэрэмжтэй байх хэрэгтэй. Үнэндээ бол бидний алдаа дутагдал ад чөтгөрийн нөлөөнөөс болдог юм. “Угаас хов хоосон тул тоос хаана нь тогтох вэ?” гэдэг нь ийм утгатай. Бид язгуураасаа маш ариун, гэвч ертөнц биднийг бохирдуулсан. Харин бясалгал дээшлэн дэвшвэл яг л шавар доторх лянхуа цэцэг шиг үл бохирдоно.

Лянхуа цэцэг Буддагийн дэсийг төлөөлдөг гэж бид ярьдаг. Яагаад вэ? Учир нь шавар намаг дунд ургадаг хэрнээ өчүүхэн ч бохирдохгүй, анхилам үнэртэй, цэвэр ариун байдаг. Ялаа шумуул, зөгий эрвээхэйг ойртуулахгүй тул маш цэвэрхэн. Үнэхээр сонин шүү! Бусад цэцэг ялаа шумуул, зөгий эрвээхэйд идүүлж, балаа соруулдаг. Харин лянхуа цэцэг намгийн дотор ч анхилам үнэртэй, цэвэр ариухан байдаг.

Бид бясалгах тусам лянхуа цэцэг шиг болох хэрэгтэй. Гэвч бид дээд дэс түвшинд хүрэхээсээ өмнө шавар намаг дунд түүнд нөлөөлөгдөн байж байдаг.

Бясалгалын дэс дээшлэх тусам дайралт ихсэж, ад чөтгөрийн хорлол нэмэгдэнэ. Хамгийн муу байдал бол биднийг Багшаас, Арьяабалын номын системээс холдуулах явдал. Учир нь Арьяабалын бясалгалын арга бол хамгийн дээд номын ёс юм. Бусад номын ёс бол гэтэлгэн ангижруулахгүй. Хэдийгээр та бүхэн дөнгөж бясалгаж эхэлж байгаа ч даруй нилээн үр дүнд хүрч, энэ нь итгэл төрүүлэн үргэлжлэн бясалгах урам зориг өгдөг. Хэдийгээр бясалгаж эхлээд жаахан үр дүн олсон ч даруй ад чөтгөрт алдаж мэднэ. Бат тууштай итгэлгүй бол бясалгана гэдэг үнэхээр амаргүй.

Мянган жилийн өмнө Бодьдарма: “Одоо цөвүүн цаг учраас муу хүн олон, сайн хүн ховор. Тиймээс бясалгахад тун амаргүй. Хэрвээ би ертөнцөд үлдвэл хамаг төрөлтөнд гай гамшиг, үйл нүгэл үүсгэхээс цаашгүй. Тиймээс би явах хэрэгтэй” гэж хэдийнээ айлджээ гэж өмнөх ном тайлах үеэр багш нь дурссан. Тэрээр мянган жилийн тэртээ ингэж айлдсан байна. Тэгвэл одоо ямар үе вэ? Цөвүүн цаг биш, чөтгөрийн цаг гэвэл зохино.

Гэвч авшиг хүртсэн бидэнд зовох зүйл алга. Авшиг хүртээд бид “Алтан эрин”-д дэвшин ордог. Цөвүүн цаг, чөтгөрийн цаг, алтан эрин алинд нь амьдрахыг та бидний дотоод шийддэг. Тиймээс “Бүх зүйл сэтгэлээс үүдэлтэй” гэлцдэг юм. Алтан эрин лүү дэвших үү, цөвүүн цагтаа байх уу гэдгийг та бид өөрсдөө сонгодог.

Алтан эрин гэж юу вэ? Энэ нь амьд сэрүүн Төгс Гэгээрсэн Их Багш болон түүний шавь нар хамтдаа ном дэлгэрүүлж, хамтдаа бясалгаж, энэ дэлхийн энергийг цэвэрлэн ариусгаж байгаа үе бөгөөд тэд алтан эринд амьдарч байдаг. Тиймээс Шагжамуни Будда залран байх тэр үеийг Тэрээр номт цаг, алтан үе гэж нэрлэсэн байна. Гэхдээ тэр үед муу хүмүүс байсан уу? Байсан. Олон хүн түүнийг хороохыг санаархсан. Олон хүн түүнийг гүтгэн буруушааж байсан. Түүний үеэл дүү Девадетта нь хүртэл хэд хэдэн удаа Бурхан Багшийг хөнөөхийг оролдож, хаа ч явсан эсэргүүцэж, өөр урсгалын бүлэг үүсгэн завшаан олдох бүрийд түүнийг хорлодог байсан.

Тиймээс цөвүүн цаг болоод алтан эринийг бид өөрсдөө бий болгодог гэдгийг мэдвэл зохино. Мэдээж алтан эрин хийгээд Ян болон Шун эринд сахил санваар гэж байсангүй, улсын хууль цааз ч байсангүй, өршөөл энэрэл, ачлал журам, итгэл гэж байсангүй, ер нь юу ч байгаагүй. Тэр үеийн дэлхий ертөнц яагаад тийм энх амгалан байсан бэ? гэвэл тэд бүгд зам мөртэй, тэд бүгд гэнэн цайлган, цэвэр ариун, төрөхөөсөө л зам мөртэй, хаан эзэн зам мөртэй, ард иргэд нь зам мөртэй, аав ээж, эхнэр нөхөр бүгд зам мөртэй байжээ. Тэд хэдийгээр эзэн хаан, ээж аав, хань нөхөртэй байсан ч бүгдээрээ цагаан цайлган байжээ.

Одоо яагаад багш нь эр, эмийн харилцаа ч бага байх хэрэгтэй гэдэг вэ?, учир нь хүмүүсийн оюун бодол муудсан. Эр, эмийн явдал муу юмгүй, харин бидний бодол санаа дэндүү муухай болсон байна. Хэрвээ “Зам мөр” үгүй бол бидний хийсэн үйлдсэн бүхэн буруу байна. Өглөг өгсөн ч буруу. Хүн аварсан ч буруу. Учир нь “Би” аварсан тул зорилготой үйлдэл болсон байна. “Би” аварсны дараа нэр нь алдаршиж, хүмүүс намайг хайрлан

хүндэлнэ, “би” их нигүүлсэнгүй хүн хэмээн бодно. Иймээс энэ “би” гэх үзэл бүхнийг хорт эм болгон хувиргадаг. Өмнө нь эр, эмийн харилцаа нь тун энгийн, зөвхөн оршин амьдрахын төлөө төдий, ямар ч элдэв муу санаагүй үйлдэл байсан бол одоогийн эр, эмийн харилцаа бие биенээ ашигласан, хэтэрхий махан биеийн үйлдэл болон хувирсан. Сэдэл нь буруу тул бүх зүйл муу болон хувирав.

Ян, Шун эринд ч эхнэр нөхөр, үр хүүхэд гэж байсан, гэхдээ яагаад дэлхий тийм сайхан энх амгалан байсан бэ? Учир нь бодол санаа нь цэвэр ариун, муу санаагүй байсан юм. Гэвч өнөөдөр бид ижил зүйлийг үйлдэвч үр дүн нь өөр байна. Бид ч бас үр хүүхэд, хань ижилтэй, гэхдээ өмнөх үеэс их өөрчлөгдөж, Ян, Шун эриний ахуй байдал үгүй болсон байна.

Тиймээс заавал нэгэн хүн ачлал энэрэл, өршөөл журам, тахимдуу ёсон зэргийг дэвшүүлэн гаргах хэрэгтэй болсны учир нь хүн төрөлхтөн бүхнийг мартаж, “Зам мөр” ч аль хэдийнээ үгүй болсноос юм. Одоо эмх замбараагүй болж, харилцан биесээ хорлож хөнөөх болсон тул заавал нэгэн хүн гарч ирээд олон түмэнд тайлбарлаж, тэдэнд: “Ийм байж болохгүй, аав, ээждээ ингэж хандаж яаж болох вэ? Тэд чамайг тээж төрүүлэн зовж зүдрэн байж өсгөж өндийлгөсөн” гэх мэтээр хэлэх хэрэгтэй болсон байна.

Уг нь бол ямар ч тайлбарлах шаардлагагүйгээр аяндаа л аав, ээждээ ачлалтай байх учиртай. Тиймээс өршөөл журам, ачлал энэрэл, тахимдуу ёсны хэрэг байхгүй. Ачлал энэрлийн цогц хэм хэмжээг ч тогтоох хэрэггүй байсан. Даанч хүн төрөлхтөн хүн чанараа улам гээж, найз нөхдөдөө түшиггүй, итгэл даахгүй болсон тул: “Чи найзыгаа ингэж болохгүй, тэр чамд итгэсэн, чамтай хамт ажиллаж байна. Чи түүнийг хууран мэхэлж болохгүй, найддаа үнэнч байх хэрэгтэй, ингэвэл цаашид амар тайван ажиллаж амьдарна” гэхчлэн хэлэх хэрэгтэй болжээ.

Хэрвээ аливаа явдал бүрийг тодорхой тайлбарлах ёстой бол энэ нь тун хэцүү. Ярихгүйгээр аяндаа хийх нь хамгийн зөв. “Мөр”-ийг алдсанаас хойш л хэл яриа хэрэгтэй болсон. Тийм учраас Күнз, Мози нар энэ дэлхийд гарч иржээ. Алтан эрин төгсөж, хамаг төрөлтөн “Мөр”-өөс салсан тул тэд бууж ирсэн юм.

Одоо улам дордсон, энэ цаг үед төрсөн бидэнд байдал нилээд төвөгтэй болж, газрын хорт хий улам ихсэн хот сууринд амьдардаг бол гараад жаахан алхвал биед хүхрийн хий шиг зүйл наалдах болов. Машин тэрэгний хар утаа бидний бие цогцос,

оюун ухаан, бодол санаанд нөлөөлөх болсон. Тиймээс орчин үеийн хүмүүс аймхай хулчгар, уур уцаартай, гутранги үзэлтэй байдаг. Одоо хүмүүсийг гэтэлгэх, тэднийг сургах, тайлбарлан ойлгуулахад тун амаргүй болсон. Өнөөдөр тайлбарласан зүйлийг маргааш нь мартана. Маргаашийг ч хүлээх хэрэггүй, тэр дороо мартана. Хэрвээ Шагжамуни Будда өнөө үед хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж байсан бол: “Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэхээ больё” гэж толгой сэгсрэх байсан.

Би хэдийгээр Шагжамуни Будда биш боловч бас л нилээд хэдэн удаа толгой сэгсэрсэн билээ. Гэвч та нар багшийгаа дахин татан гаргаж ирсэн. Би шавь нараа өрөвдөж, хэд гурван шавийн маш их чин сэтгэлтэй, үнэн сэтгэлээсээ мөрийг хүссэн, гэтэлж ангижрахыг эгээрсэн сэтгэлийг олж харсан. Тэгээд тэр цөөн хэдэн чин сэтгэлтэй шавийнхаа төлөө би энд үлдсэн юм. Бусад хүн ч ач тусыг хүртээсэй гэж бас бодсон, гэхдээ үнэхээр амаргүй аж. Байдал ийм байгаа, тийм биз?

Одоо багш нь та нараас: “Багшийнхаа сургаалаас хэр ихийг ойлгов” гэж асуувал ном тайлж байх үед зарим нь унтана, зарим нь сонссон ч ойлгохгүй, ахиад нэг асуулт асуувал юу ч ойлгоогүйг нь мэдэж болно, эсвэл асууж буй асуултаас нь энэ хоёр цагийг талаар үрж, зүгээр л агаарт ярьж, юу ч ойлгуулж чадаагүйгээ багш нь шууд мэддэг. Тиймээс хүмүүсийг сургана гэдэг үнэхээр амаргүй.

Гэхдээ ямар ч байсан энд ирсэн л бол та бүхэн их, бага ямар нэгэн хэмжээгээр ач тус хүртээд буцдаг. Харин ирж чадаагүй хүмүүс харин жаахан асуудалтай.

Бясалгаад дээгүүр дэст хүрээгүй үедээ ирж ном сонсох нь маш чухал. Учир нь та бүхэн эндээс хүч авч хариад гэр орон, нийгэм, улс орондоо түгээнэ. Дэлхий даяараа хав харанхуй, гэрэлгүй тосгон мэт болгохгүйн төлөө юм. Хэрвээ олон жижиг замын гэрэлтэй бол тосгонд харанхуй ноёлохгүй. Өмнө нь замын гэрэлгүй байхад оройн цагаар тосгон бүхэлдээ харанхуй болдог байсан. Саргүй өдөр юу ч харагдахгүй тул оройн цагаар явалтгүй болдог.

Та нарт ийм байдал тохиолдож байсан уу? Багшид нь тохиолдож байсан. Би дайны үед төрсөн, тэр үед манайх ууланд амьдарч, төмс тариад иддэг байв. Аав төмс тарьж, ээж даавуу зарна. Гэхдээ аав байнга гэртээ байхгүй. Хичээл заахаар явна, мөн бусад ажлаа амжуулахаар явдаг байв. Аав эмч, бас багш хийдэг байсан юм. Тэр үед зөвхөн эмчийн орлогоор амьдрах аргагүй тул багшилдаг байсан.

Дайны хөлөөс дүрвэн амьдарч байсан болохоор аав их холоос явна. Манайх бусад айлаас нилээд зайтай амьдардаг байв. Ууланд ямар ч гэрэл чийдэн байхгүй, зөвхөн манайх л чийдэнтэй байсан. Гадаа их харанхуй, заримдаа өөрийгөө ч харахгүй шахам болно. Та бүхэн амьдралын ийм нөхцөл байдлыг мэдэрч байсан уу? Залуус бол мэдэхгүй, харин настай хүмүүс мэдэх байх. Манайх нэг жижигхэн чийдэнтэй болсон нь оргүйгээс дээр байв. Хэрвээ бид ууланд амьдарвал чийдэнгүй бол их харанхуй байна.

Бясалгал хийнэ гэдэг үнэхээр амар хялбар зүйл биш. Багшийн хүчнээс өөр түших зүйл байхгүй. Шашны тогтолцоонд түшээд нэмэргүй, ном хаялцаанд түшээд бас нэмэргүй, үнэхээр тэнэг мулгуу ном хаялцаан. Шашны ийм тогтолцоо яагаад одоо ч бас байсаар байна вэ? Учир нь энэ бол маяагийн ажил, тэр биднийг завгүй байлгадаг. Өдөржин бурханд мөргөөд завгүй, ном хаялцаад завгүй, судар уншаад завгүй. Энэ дэлхийгээс явах хүртэл маань завгүй байлгадаг. Тэгээд бүгд сэтгэл өгс. Учир нь бид: “Би бясалгасан шүү дээ! Энэ маань бүрэн хангалттай” гэж өөртөө хэлдэг. Одоогийн шашны энэ тогтолцооныхон танд нас бараад л бурхантай уулзана, нас бараад л гэтэлж ангижирна гэж хэлдэг, тийм биз? Харин та яг одоо гэтлэн ангижирч болно гэж хэлж зүрхлэх хүн байхгүй.

Үнэндээ бол яг одоо ангижирч болно, яг одоо гэрэл харж болно, хамгийн багадаа л бурханы дуу аялгууг сонсоно, хэрвээ жаахан дэс өндөртэй бол бурханы орныг харна. Дотоодын Бурханаа харж, тэр биднийг дагуулан дээгүүр дэст хүрч, дээд дэсийн Бурханы ёсонд сургана. Тийм дээд дэсийн ертөнцийг харахгүй байсан ч хамаагүй, Бурханы дуу аялгууг сонссон бол маш сайн. Багш нь байна, мөн багшдаа итгэлтэй бол заавал ангижирна, яагаад вэ? Учир нь сайтар бясалгах тусам энэ дэлхий бидний хувьд юу ч биш болохыг улам мэдэрч, яг одоо хэдийнээ ангижирсан тул юутай ч барьцалдан зууралдахгүй, энэ дэлхийд хэт их хүлэгдэхгүй болж, эхнэр нөхөр, үр хүүхэдтэй ч гэсэн энэ бол зөвхөн миний үүрэг хариуцлага гэдгийг ойлгосон байдаг. Тэд бүгд мөнх бус, зөвхөн үйлийн үрээр холбогдсоноо мэдээд урьдын адил үхтэл зууралдахгүй болж, гэртээ байгаа ч гэрээс гарсан хүн шиг амьдарч, сэтгэл хөнгөн байдаг.

Хэрвээ нэгэн өдөр бидний жинхэнэ эзэн дээш одож, нэн өндөр дээд дэст хүрвэл бид сайн мууг үл хамаарч, Будда болох эсэхийг ч үл тоон юу ч болсон хамаагүй болох бөгөөд тэр бол энэ нэг төрөлдөө туулан ангижирсан дэс юм. Тэрнээс биш заавал үхсэний дараа л туулан ангижирдаг бус, иймэрхүү яриа бол

бусдыг мэхэлж буй хэрэг. Биднийг зөвхөн ямар ч цаг завгүй, үхсэнийхээ дараа ч ангижрах эсэхээ мэдэхээ больтол завгүй байлгадаг. Насаараа бясалгаад ямар ч бурханы гэрэл, бурханы цэцэг хараагүй, насаараа ном хаялцаад ямар ч үр дүнгүй, жаахан үр дүн байсан ч тэр нь оюун ухаанаар хийсвэрлэн бодсон зүйл байхаас хэтрэхгүй, жинхэнэ төгс туулан ангижирсан дэс биш байдаг.

Хэрвээ та бүхэн Даяаны урсгалын бясалгалтнаас суралцвал тэд ямар бардам, ямар их ярьдгийг нь мэдэх болно. Судар номоос цээжилсэн хэдэн өгүүлбэр, жишээ нь, бурханы гэрлийн дор юм бүхэн сүүдэргүй, цэцэг дэлгэрч мөн чанараа үзнэ, даяанд үг хэл хэрэггүй гэх мэт их зүйл ярих боловч өөрсдөө нэгээхнийг нь ч ойлгоогүй байдаг. Та бүхэнд тийм зүйл тохиолдож байсан уу? Тохиолдоогүй бол одоо яваад мэдэж болно. Тэдэнтэй жаахан ном хаялцвал ямар уйтгартайг нь мэдэрч, ээ бурхан минь, ярих юм алга, би явлаа л гэж хэлнэ. Учир нь иймэрхүү ном хаялцаан үнэхээр утгагүй зүйл.

Тийм учраас та бүхэн сонор сэрэмжтэй байгаарай. Эргэн тойрон ад чөтгөрийн саад тотгор дүүрэн байна. Багшаас хөндийрөхийг хүссэн хүн байвал би тэдэндтэй ер зууралдахгүй. Чамд эргэлзэх сэтгэл үүссэн бол багш нь чамайг даруй явуулна. Багшаас холдсон хүмүүс хожим нь үнэхээр их зовж зүдэрдэг ч багш нь тэдэнд надаас явсны дараа чамд юу тохиолдохыг хэлэхгүй. Багш нь юу ч хэлэхгүй. Учир нь энэ бол чиний өөрийн сонголт.

Юу ч асуухгүй, багшаас холдсон хүмүүс маш их зүдэрдэг, Багшаасаа холдмогц ад чөтгөр тэр даруй ирдэг. Учир нь тэдэнд завшаан олджээ. Чи багшийгаа орхисон тул чам дээр ад чөтгөр даруй ирэх нь мэдээж. Тэгээд янз бүрийн асуудал, төвөг саад, гай зовлон, үйлийн үр, үйл түйтгэр гээд юм бүхэн чам дээр бууж, хичнээн их хугацаа өнгөрсний дараа чи сая нэг сэхээрч, эргээд багш дээрээ очьё гэвэл багш нь бас чамайг хүлээгээд л авдаг.

Гэхдээ хүн болгоныг хүлээж авахгүй, байр байдлыг нь харна, үнэн сэтгэлээсээ гэмшиж ухаарсан, хүлцэнгүй даруу байна уу, эсвэл дахин яршиг төвөг тарихаар ирэв үү? гэдгийг харна. Яршиг төвөг тарих хүний тухайд багш нь ихэнхдээ юу ч хэлэхгүй, урьдчилж сануулахгүй, зүгээр л чимээгүйхэн холдон явдаг. Энэ нь нилээн хурдан, хэрвээ түүний дэс үнэхээр доогуур бол өөрөөр нь алгуурхан суралцуулна. Тэнд түүнийг хүлээж, түүнд татагдаж болохгүй. Тиймээс нэгэн их багш юу ч хэлэхгүй, зүгээр л чимээгүйхэн холдон оддог юм.

Тухайн хүний дэс үнэхээр доогуур атлаа багшийгаа заавал өөрийн дэс рүү татаж, багшаараа өрөвдүүлж, өөрийн дэсийг ойлгуулахыг хүсэх нь боломжгүй бөгөөд болохгүй үйлдэл. Учир нь сэтгэлийн тийм хөдлөл хүнийг их ядраадаг, заавал тайвшруулж, чи зүгээр ямар ч асуудалгүй гэх юмуу, эсвэл заавал магтах хэрэгтэй болно.

Гэвч нэгэн их багш нь хүний сэтгэл хөдлөл гээч өчүүхэн зүйлийн төлөө ёс журмыг үйлдэж, шавийг баясгах зүйл хийж болохгүй. Түүнийг дээш татахаас биш, түүнтэй дэсээр ижилсээд түүнийг баярлуулах биш. Хэрвээ өөрөө явах дургүй бол тэнд нь үлдээнэ. Жишээ нь, намаг дунд байсан хүнийг багш татан гаргаж болно, гэхдээ өөрөө гарах дургүй бол тэнд нь үлдээж үргэлжүүлэн тоглуулна. Тэрнээс багш нь түүнтэй хамт шавар намаг дунд тоглохгүй. Багш нь тийм тэнэг биш.

Жинхэнэ их багш маш олон хүнд авшиг хүртэхэд нь тусалдаг. Гэхдээ их буянтай хүн л багшид итгэж чаддаг бөгөөд үлдээд үргэлжлүүлэн бясалгадаг. Хэрвээ бид ёс суртахуунтай, их буян хишигтэй бол ад чөтгөр биднийг яагаад ч ганхуулахгүй. Гэхдээ тэр бас оролдож үздэг. Гэвч түүний дайралт яг хана мөргөх шиг болж ядраад сүүлдээ зайлж одно. Жишээ нь, мэдээж ад багшийг нь татаж чадахгүй, тиймээс шавь нараар оролддог. Дөнгөж эхлэн бясалгаж байгаа, багшийнхаа ном сургаалыг гүйцэд сайн судлаагүй, өрөвдөлтэй, өчүүхэн төмснүүд л уруу татагддаг.

Багшийг нь ад чөтгөр хааш нь ч татаж чадахгүй, багш нь формосад ирснээс хойш хичнээн их дайралтанд өртөв, шавь нарын дайралт, гадны хүмүүсийн дайралт, үл таних хүмүүс ч бас дайрна. Гэвч надад ямар ч асуудал үүссэнгүй. Харин шавь нар өчүүхэн жаахан дайралтыг ч тэсч чадахгүй байдаг.

Дайралт гэгч нь юу вэ? Жишээ нь, Багшийг нь гүтгэн муулсан хэн нэгний яриаг сонсмогц итгэл нь ганхаж эхлэх, хоёр хоногийн дараа саад бэрхшээл гарвал Багшдаа даатгана, жаахан хариу мэдэрвэл байдал дээрдэж Багшдаа итгэж эхэлнэ. Дахин хэд хоног өнгөрөхөд нэгэн авшигтны муу тал, сул тал, дутагдалыг, бясалгалдаа мууг олж харвал хариад энэ бүх хог новшийг сэтгэлдээ тээж, гурав, дөрөв хоногийн дараа ч бас санасаар байх бөгөөд бодох тусам дургүй нь хүрч тэгээд багшаасаа, бясалгалын төвөөсөө холддог. Ердөө л ганц авшигтнаас болоод багшийгаа орхиж, номоосоо хөндийрдөг. Ингэж л ад чөтгөрт хорлогддог юм.

Ад чөтгөрийн арга маш нарийн, биднийг олон янзаар доош татдаг. Тиймээс бид бат тууштай байх ёстой. Ад чөтгөр зүгээр нэг энгийн хүн байхгүй. Заримдаа маш алдартай номын багшийн

дүрээр өөр шашны ном сургаалын үүднээс, эсвэл өөрийн сургаал номлолыг та нарт айлдаж, та бүхнийг багшаас чинь, Арьябалын бясалгалын аргаас холдуулна.

Тэр: “Энэ хүн саяхан гарч ирснийг чи мэдэх үү? Манай буддын шашин аль хэдийнээ хоёр мянга таван зуун жил болов, католик шашин мөн хоёр мянган жил болж байна, тиймээс бид уламжлалт ёсоо дагах нь бясалгаж буй хэрэг. Энэ Арьябалын арга гэгчээр бясалгаж байсан хүн хэзээ ч байгаагүй, гэтэл чи яагаад ийм амархан итгэв? Бид маани, тарни уншаад хоёр мянга таван зуун жил болж байна, бараг хэдэн зуун сая хүн маани, тарни уншиж байна. Гэтэл нэг өчүүхэн жаахан бүлэг хүмүүстэй хамт Арьябалын аргаар бясалгаад юугаа хийх вэ? Энэ үнэхээр найдваргүй шүү, олон хүнтэй газар л хүчтэй. Хэдий чинээ олон хүн бясалгавал төдий их хүчтэй. Цөөн хүн бясалгаж байвал муу бясалгалын арга гэсэн үг” гэхчлэн ярина. Түүний яриаг сонсвол их л учир зүйтэй мэт боловч үнэндээ энэ нь ад чөтгөрийн учир зүй болно.

Иймэрхүү ад чөтгөрийн учир зүйг бид яагаад сонсоод байна вэ? Багшийн ярьсан үнэн номыг сонсохгүй мөртлөө яагаад ад чөтгөрийн иймэрхүү учир зүйг ярих номын багшийг сонсох дуртай байна вэ? Учир нь чиний дэс тун доогуур, тэдэнтэй ойролцоо дэстэй учраас ярьж буй зүйлийг нь ойлгоод байгаа хэрэг. Тийм хүмүүсийн дэс хүн төрөлхтний оюун сэтгэлгээний хэмжээсийн түвшинд л байдаг. Тэрнээс гэгээнтэн мэргэдийн ухамсрын түвшинд хүрээгүй байдаг. Хэрвээ хүн төрөлхтөний ухамсрын түвшинд байсаар байвал хүний өчүүхэн явцуу сэтгэл хөдлөлийн хүрээнд хүлэгдсээр, миний, чиний гэсэн ялгаа байсаар байна. Хэрвээ та гэгээнтний ухамсарт харьяалагдаж байвал иймэрхүү явцуу үзэл бодолгүй байдаг. Гэгээнтэн мэргэдийн бодол санаа эгэл биднийхтэй адилгүй.

Жишээ нь, та нар яг одоо энд дотор сууж байвал гадаа юу болж байгааг харахгүй нь ойлгомжтой. Зөвхөн багшийг, авшигтнуудыг, энэ ашрамыг л харна. Харин дээвэр дээр гарвал нөхцөл байдал адилгүй болж, харах хүрээ өөрчлөгдөнө.

Гадна байх үеийн бодол санаа энд орж ирсний дараах бодол санаа ч бас адилгүй. Заримдаа гэртээ бясалгаж чаддаггүй байсан бол энд ирээд бясалгаж чадаад байдаг. Гэртээ байхдаа бясалгах дургүй байсан бол энд харин аяндаа бясалгалаа хийнэ, яагаад вэ? Учир нь түвшин нь өөр юм.

Тиймээс жинхэнэ ба жинхэнэ бусыг ялгах хэрэгтэй, ямар ч хүнд тэгтлээ их итгэх хэрэггүй. Өөрөө л хичээнгүйлэн бясалгаж

чадвал хэсэг хугацааны дараа аяндаа дүгнэж цэгнэх чадвартай болно. Тэр ч бүү хэл багшдаа итгэхгүй байсан ч болно. Харин үргэлжлүүлэн бясалгах нь хамгийн чухал. Хэрвээ ном хаялцахыг бясалгах нь зөв, эсвэл Амитаба Бурханы тарнийг унших нь зөв гэвэл үнэндээ яг аль нь зөв, аль нь сайн гэдгийг чи мэдэхгүй. Бусад хүн сайн гэж яривал чи дагаад л сайн гэж ярьдаг. Чамд хоёр зүйлийн боломжит нөхцөл байдаг. Итгэх, эсвэл үл итгэх. Учир нь одоохондоо чи шүүн дүгнэх чадваргүй байна.

Багш нь одоо Арьяабалын бясалгалын аргыг зааж өгвөл та нар наад зах нь тэр дороо жаахан ач тус хүртэж, үр дүн амсана. Жишээ нь, гэрэл харна, ахуй ойлголт үзэж, билиг чинь нээгдэнэ. Ийм бодит үр дүн байгаад ч та нарт хангалттай итгэл төрүүлж, хангалттай баталгаа болж чадахгүй байвал Арьяабалын бясалгалын арга нь бусад бясалгалын аргаас муу гэж хэлэхийн аргагүй.

Хэрвээ юуг ч шүүн дүгнэх чадваргүй бол ийш тийш явж, ийм олон бясалгалын арга сурах хэрэг байна уу? Ганц л аргаар бясалгахад хангалттай, Арьяабалын аргаар бясалгавал тэр даруй ахуй ойлголттой болж чадна. Харин бусад аргаар бясалгахад тийм үр дүн байхгүй. Эндээс үзвэл бид Арьяабалын аргаар бясалгах нь хамгийн зөв, ядаж л халаасандаа багахан ч гэсэн олзтой гэж бардам ярина. Хэрвээ өөр нэг бясалгалын аргыг сайн гэж үзэж байгаа бол та эхлээд өөрөө бясалгаад үзэх хэрэгтэй. Би тэр аргаар бясалгаад ямар ч үр дүнд хүрээгүй, харин Арьяабалын аргаар бясалгаад даруйхан үр дүнд хүрч, түүндээ түшиглэн үргэлжлүүлэн бясалгасан билээ.

Шүүн дүгнэх чадваргүй бол энэ арга сайн, тэр арга муу, энэ багш муу, тэр багш сайн гэж дураараа ярьж шүүмжилж яаж болох вэ? Тодорхой шүүн дүгнэх чадвартай болъё гэвэл дээгүүр дэст хүрэх хэрэгтэй. Тэгвэл аль номын ёс нь зөв, аль нь буруу болохыг бүрэн мэднэ. Хамгийн өндөр байшингийн дээвэр дээр гарвал бүхнийг тодорхой ойлгоно.

Тиймээс ад чөтгөрт ашиглагдаж болохгүй, сонор сэрэмжтэй байх хэрэгтэй. Бясалгагч хүн хорин дөрвөн цагийн турш сэрэмж төгс байх ёстой. Чөтгөр ирвэл даруйхан таних хэрэгтэй. Ер нь уй гашуутай, уурлаж бухимдсан, өөрийгөө голсон, амиа хорлохыг хүссэн, дэл сул дэмий яриатай, хүний алдаа дутагдлыг шүүсэн, багшийн гадаад үйлдлийг шүүмжилдэг, эгэл хүний сэтгэлээр багшийг, авшигтнуудыг дүгнэх зэрэг нь бүгд ад чөтгөрийн ажил мөн тул даруй түүнийг танин барьж сурах хэрэгтэй.

Учир нь Бурхан бодьсадва хүн иймэрхүү зүйлсийг ер үл

ойшооно, иймэрхүү явдал учрыг үл хамаарна, тэд хэзээ ч дэл сул яриа ярихгүй, хүний сайн мууг хамаарахгүй, хэн нэгэн хүн алдаа дутагдал гаргавал: “Таны энэ үйлдэл буруу байна, үүнийгээ засах хэрэгтэй шүү” гэж шууд хэлнэ. Энэ нь нигүүлсэнгүй сэтгэлээс үүдсэн, мөн үүрэг хариуцлага байгаа тул сургаж буй. Гэхдээ тийм багш зөвхөн өөрийн хариуцсан хүмүүсээ л сургахаас хүн бүхнийг сургахгүй.

Аль нэг шашин, хэн нэг хүнийг бид санаандгүй шүүмжилбэл хэм хэмжээг мэдэх хэрэгтэй.

Ад чөтгөрийн сургаал гэж юу вэ? Бурханы сургаал гэж юу вэ? Бурханы шашин бол аливаа хүнд туулан ангижирч чадна гэсэн итгэл төрүүлж, тэднийг баяр баясгалан, аз жаргалтай байлгадаг. Мөн “Би өндөр дээд түвшинд хүрэх боломжтой. Бясалгалын тийм үрийн хутагийг ч олж чадна” гэсэн хүсэл тэмүүлэлтэй болгодог. Харин ад чөтгөрийн сургаал өдөр бүр юу хийх ёстойг чамд заах боловч өчүүхэн ч үр дүнгүй, ярихаас цаашгүй. Энэ бол ад чөтгөрийн сургаал юм.

Тэд өөрсдийгөө ямар ч шашин гэж нэрлэж болно. Харин бид адын сургаал ч бий, бурханы сургаал ч бийг мэдэх хэрэгтэй. Ад чөтгөрийн сургаал гэж юу вэ? Жишээ нь, ёс суртахуун, нийгмийн үүрэг хариуцлагаар биднийг хүлээслэж: “Та эхлээд ингэх хэрэгтэй... тиймээс бясалгаж болохгүй” гэж сургана.

Мэдээж бид үүрэг хариуцлагаа орхигдуулж болохгүй, гэхдээ үүрэг хариуцлагаар энэ ертөнцөд хүлэгдэж бас болохгүй. Бид гэр бүл, улс орны өмнө хүлээсэн үүргээ сайтар биелүүлнэ. Гэвч бид хэзээ нэгэн цагт тэднийг орхин одох нь гарцаагүй. Тиймээс өөр зүйлд түшиж найдах ёстой. Зөвхөн гэр бүл, улс орон, өршөөл энэрэл, элбэрэл хайр, тахимдуу ёс, ёслол журам, итгэлд найдах нь хангалтгүй. Энэ бүгд туслах зүйл болохооос гол хэрэг зориг биш. Багштай илүү ойр байвал ад чөтгөр хаана байдгийг танина, халаасандаа хичнээн олон ад байгааг мэдэж, тэднийг хурдхан хогийн саванд хаяна.

Өнөд аюул осолгүй больё гэвэл багштай хамт байх хэрэгтэй. “Багштай хамт байх” гэдэг ямар утгатай вэ? Энэ нь цаг үргэлж багшийгаа дурсан санаж, юу ч хийсэн багшийн хүч хийж буй, юу ч санаж бодсон багш бодож байна гэвэл ад чөтгөрт ээрэгдэхгүй болно. Багштайгаа хамт бясалгаж байвал ад ойртож чадахгүй. Харин багшаас жаахан холдвол ад чөтгөр тэр дороо хүрч ирдэг.

“Багшаас холдох” гэж юуг хэлэх вэ? Багшийгаа дурсан санахгүй, аливааг өөрийн би гэх үзлээр үйлдэж, эгэл хүний оюун

бодлоор дураараа шүүж, дураараа бодож, дураараа ярьж, багшдаа итгэхгүй, багшийг үргэлж дэргэдээ байлгахгүй байхыг хэлнэ. Ийм үед ад чөтгөрт амархан ашиглагддаг. Хэрвээ багшийгаа өдөр бүр дэргэдээ байлгавал ямар ч асуудал үүсэхгүй. Ямар ч дэс түвшинд байсан багш нь үргэлж чамайг хамгаалж, дээш дагуулна. Ямар ч үйл нүгэлтэй байсан багш нь чамайг дээш дагуулна. Хэрвээ өдөр бүр багштайгаа хамт байж чадвал багш нь үүнийг лавтай батална.

Харин багштай хамт байх хүсэлгүй бол албадахгүй. Өөрийн сэтгэл зүрхэнд өдөр бүр ад чөтгөрийг уриад байвал оюун санаа чинь мэдээж ад чөтгөрөөр дүүрнэ. Ад чөтгөр гэж юу вэ? Бусдын алдаа дутагдал, саар муу талыг л хардаг бол ад чөтгөр юм. Харин бусдын гэрэл гэгээтэй, сайн сайхан талыг хардаг бол бурхан мөн. Тиймээс аюулгүй байя гэвэл өдөр бүр багштай хамт байх хэрэгтэй.

Өөрийн дотоодын багшийг харах эсэх нь чухал биш, харин багш чамтай хэзээ ч хамт байдгийг мэддэг байх ёстой. Тэр та нартай хамт байдаг ч та бүхэн үл анзаарч, үл тоож, түүний санаа бодлыг сонсохгүй, түүнийг өөрийн зөвлөгчөө болгохгүй байна. Эсрэгээрээ ад чөтгөрийг зөвлөгчөө болгодог. Багшийнхаа сургаал заавраар явахгүй, адын онол сургаалыг мөрдөнө. Тэгэхээр Бурхан бодьсадвад ч арга байхгүй. Учир нь Бурхан бодьсадва маш чөлөөтэй тул танаар хүссэн бүхнийг чинь хийлгэдэг юм.

Та нарт хэлэхэд, багш нь та нарын өмнөөс бүгдийг зохицуулсан. Туулан ангижрах, Баруун зүгийн Төгс баясгалант орны мөрийн хутаг, аршийн хутаг зэргийг бүгдийг нь зохицуулсан байна. Яг л дээл хувцасны чинь хэмжээг авч, оёж бэлдээд өмсөх цагийг чинь хүлээх мэт. Даанч та нар тэр дээлийг өмсөх хүсэлгүй, өдөржин гадаа тоглоод гэртээ харихгүй бол яаж өмсөж чадах вэ? Авшиг хүртэхэд чинь багш нь дээл хувцсыг чинь хэдийнээ эсгэж, оёод бүхнийг бэлдчихдэг. Мөрийн хутаг ч та нарыг хүлээж байдаг.

Гэвч та бүхэн тун доогуур дэстэй мөртлөө их завгүй. Ад чөтгөрийн үгийг сонсоод завгүй, тиймээс хэдийнээ бэлдсэн зүйлсийг танихгүй явна. Жишээ нь, чамд хоол хийгээд ирж зооглохыг чинь хүлээн тэнд тавьсан ч багш нь хэлэхгүй бол тэнд хоол байгааг мартчихдаг, яагаад вэ? Учир нь та бүхэн багшийн айлдварыг сонсоод завгүй байна. Мөн цаг нь арай болоогүй тул гэдэс нь өлсөөгүй. Тиймээс идэх хүсэлгүй байгаа хэрэг. Зарим хүний цаг нь болсон ч идэх хүсэлгүй тул өөр зүйл хийгээд завгүй, эсвэл бусадтай ярилцаж байвал мэдээж хоолоо идэж чадахгүй.

Багш нь хэдийнээ бүх зүйлийг бэлэн болгосон. Хүн бүхэн туулан ангижрах мөрийн хутагтай. Авшиг хүртсэн хүн бүхнийг

залран ирэхийг хүлээж байдаг. Авшиг хүртсэн хүн тэр даруйдаа туулан ангижирдаг. Нэрийг чинь мэдүүлээд бүртгүүлчихсэн тул ирж суух хутагтын суурь тань та нарыг хүлээж байдаг. Гэвч та нар салж одвол тэр суудал байхгүй болно. Жишээ нь, багш нь суух суудлыг чинь бэлдсэн ч та нар ирэхгүй бол тэнд суух хүн мэдээж байхгүй. Хоол бэлэн болсон ч хүн ирэхгүй бол мэдээж идэх хүн байхгүй. Авшиг хүртэх үед багш нь та нарт: “Та бүхэн лавтай туулан ангижирна” гэж хэлсэн, гэхдээ та бүхэн чөлөөтэй сонгох эрхтэй учраас тэрхүү мөрийн хутагийг эдэлж ч болно, салан одсон ч болно.

Гэвч багш нь эрх биш та бүхэнд сануулахад: “Адын саад буйг бүү март, адын хүчийг ч хайхрахгүй байж болохгүй, тэд өдөр бүр биднийг сорьж шалгадаг. Учир нь бид өөрийн мөрийн хутагийг эдлэхээр явахад тэд тун дургүй. Үнэндээ дургүй биш, харин тун шударга. Багшийн бэлдсэн дээл хувцсыг өмсөж эдлэхүйц хүн үнэхээр мөн үү гэдгийг чинь л тэд шалгаж байдаг юм”.

Жишээ нь, нэгэн хүн багшаас нь: “Багш аа, би таныг даган гэрээс гарья, намайг шавиа болгоно уу” гэвэл багш нь: “Болно” гэнэ. Тэр өдрөөс эхлэн багш нь түүнд гэрээс гарагчийн хувцас бэлдэнэ. Эхлээд биеийнх нь хэмжээг авсны дараа худалдан авахаар явна, худалдаж аваад нэгэн газар хадгална. Өмсөх цаг нь арай болоогүй, эсвэл өмсөхөд арай тэнцэхгүй байгаа тул тэнд нь хадгалж, цаг нь болоход түүнд өмсүүлнэ.

Авшиг хүртэсний дараа ч ялгаагүй, багш нь та бүхний хутагтын байр суурийг бэлдээд тавьчихна. Та бүхэн хэдийнээ өнө үүрд ангижирсан. Гэвч хаяж одно гэвэл энэ нь бас чөлөөтэй, та нарын дур. Төрөл төрөлдөө хаагуур ч явж болно. Гэхдээ их удаан хүлээсний эцэст багштай дахин уулзана, уулзахгүй байна гэж байхгүй. Харин та нар нилээд зовж шаналж, уйтгарлан бухимдаж, гашуудан гуниж, төөрч тэнэх болно. Энэ тоост ертөнцийн сансрын хүрдэнд олонтаа эргэлдэж, бүр тамд ч унаж магадгүй. Хэрвээ тэнд очих дуртай бол багш нь чамайг явуулна.

Тиймээс сонор сэрэмжтэй байх хэрэгтэй, энэ нэгэн төрөлдөө үхэж төрөхийн хүрднээс ангижирья гэвэл их багшийн хүчинд итгэж, Арьяабалын бясалгалын аргад итгэх хэрэгтэй. Энэхүү дуу аялгуу нь багшийн хүч мөн, та нарын багш мөн. Багш нь зөвхөн энэ бие махбод биш. Бие махбод бол зөвхөн нэгэн багаж төдий. Энэ хүч заавал нэгэн бие махбодоор дамжин гадагш түгэн тархдаг. Яг л тог цахилгаан мэт, цахилгааны утас, гэрлийн шил байхгүй бол тог дамжиж, гэрэл асахгүй. Үүний нэгэн адил, энэхүү тог цахилгаанд итгэвэл гэрэлтэй болж, улмаар туулан ангижирч

чадна.

Иймээс өнгөн талыг харах хэрэггүй “Энэ хүн яагаад ийм дүртэй вэ?, тийм байхгүй яасан юм бол. Би ийм хүнд дургүй” гэж бүү бод. Хүн бүрийн сонирхол өөр болохоор яах ч билээ? Тиймээс гадна төрхийг бүү тоо. Дотроо цахилгаантай байвал болох нь тэр. Нэгэн гэрлийн шилний хэлбэр дүрс хүн бүхэнд таалагдахгүй ч гэрэл гаргаад биднийг ном уншуулж байгаа нь л хамгийн чухал.

Олон нийтийн газарт хувь хүн онцгойрч болохгүй, хэрвээ та бүхэн онцгойрохыг хүсэж, жишээ нь, ямар нэгэн хэв загварыг сонирхон өөрөө түүнийг бий болговол хожим тийм хэв маягтай болно. Багшийн байдал төлөвт дургүй бол өөрөө бясалгаад дуртай байдал төлөв, дуртай хувь зан чанараа бүтээж болно. Багшийн гадаад төрхийг шүүмжлэх хэрэггүй. Тэр юу хийсэн ч та бүхэн ойлгохын аргагүй. Бусдыг загнаж зэмлэвэл түүнийг ширүүн гэнэ, бусдыг сөгдүүлвэл түүнийг хатуу чанга гэнэ. Тийм биш. Үнэндээ тэр юу ч хийсэн зуун хувь зөв байдаг. Та бүхэн эгэл хүмүүс учраас ойлгохгүй байгаа хэрэг. Их Багш хэзээ ч алдаа гаргахгүй, гаргаж ч болохгүй.

Та нар зөвхөн хүмүүсийн гаднах дүр төрхийг л хардаг. Тэнд суух хөршийн эзэгтэйг тун номхон даруу хүн гэж бодно. Үнэндээ түүний хэдий хэр номхон даруу вэ? гэдгийг чи мэдэхгүй. Гэртээ бол тэр бүсгүй нөхрийхөө эзэн нь, гэрийнхэндээ яршиг төвөг уддаг бяцхан чөтгөр л гэсэн үг. Гаднаа номхон зантай даруухан бүсгүй мэт харагдавч бодит амьдрал дээр огт өөр.

Тиймээс бусдыг гаднаас нь дүгнээд нэмэргүй, багш нь нэг хүнийг загнавал заавал учиртай. Багш нь юу ч гэж хэлсэн заавал нэг шалтгаан бий хэмээн бодож итгэвэл богд гэгээнтний дэс төвшинд хүрч чадна, эс бөгөөс эгэл хүний оюун ухааны түвшинд тэмцэлдээд тэндээ гацаж орхино шүү. “Багш ингэж хэлэх нь үнэндээ зөв үү, буруу юу? Багш яагаад заавал ингэв” гэх мэтээр үргэлж бодно. Энэ нь оюун ухааны марган мэтгэлцэх хүрээнд байсаар байна гэсэн үг. Энэ бол мэргэд гэгээнтний дэс биш, хүний оюун ухааны дэст л харьяалагдана.

Оюун ухааны дэс нь мэргэд гэгээнтний дэстэй адилгүй. Оюун ухааны дэст сайн муу, цэцэн мэргэн, тэнэг мунхагийн ялгаа бий. Эд бүгд өнгөн талын зүйл бөгөөд “Асуулт болон хариулт”-ын хүрээнд байгаа хэрэг. Хэрвээ асуулт байсаар, хариулт байсаар, ямар нэгэн хариулт “олох” хэрэгцээ байгаа бол бидний дэс оюун ухааны түвшинд л байна гэсэн үг.

Тиймээс Бодьдарма өөрийн таван шавийн дэсийг шалгах

үед Хүйкэ (Хятадын чан буддизмын хоёрдугаар үеийн Их Багш)–гийн ээлж болоход багшдаа мөргөөд хажуу тийш зогсон юу ч дуугарсангүй гэнэ. Гэтэл тэр ганцаараа мөрийн хутагт хүрч залгамжлагчийн дэсийг олсон байв. Бусад дөрвөн шавийн хувьд багш нь асуулт асуумагц: “Миний бодоор бол...” гэж шууд хариулж байлаа. Бодьдарма тэдний дэсийг тодорхойлж, чи миний арьсанд хүрчээ, чи миний ясанд хүрчээ, чи миний маханд хүрчээ, чи миний цусанд хүрчээ гээд харин Хүйкэ миний чөмгөнд хүрсэн байна гэсэн билээ.

Хүйкэ тэр үед маргах хэрэггүй, юу ч ярих шаардлагагүй байв. Тэр хэдийнээ оюун ухааны тэмцэлдээнтэй дэсийг давж, маргаж мэтгэх, шүүн дүгнэх, сайн муугийн дэсээс хэтийдсэн байлаа. Тэр үед л зуун хувь төгс төгөлдөр болдог.

Асуулт, эргэлзээ мэдээж байж болно. Бид өөрийн хүрсэн дэс түвшиндээ үнэнчээр хандвал зохино. Дүр эсгэх хэрэггүй. Мөн өөрийгөө мэхэлж: “Одоо надад ямар ч асуулт байхгүй. Багштай уулзвал амаа хамхиж, би хэдийнээ хов хоосны дэс, ялгал үгүйн дэст хүрээд аливаа үг ярианы хэрэгцээгүй болов” гэж болохгүй, ингэж бодож ч болохгүй. Багшийгаа мэхэлж болохгүй, авшигтнуудыг ч мэхэлж болохгүй. Бясалгагч хүн их худал үг хэлж болохгүй. “Их худал үг” гэдэг нь хүрээгүй дэстээ хүрсэн гэж ярихыг хэлнэ. Энэ маш буруу. Багшийнх нь санаа бол та нарт асуулт, эргэлзээтэй асуулт байгаа бол дэс чинь хүний оюун ухааны түвшинд байсаар байна гэдгийг л ойлгуулах гэсэн юм.

Гэвч бас өөрийгөө дэндүү доогуур дэстэй тул багшийгаа ойлгож чадахгүй байна гээд багшаасаа, номоосоо холдож болохгүй.

Өөрийгөө таних хэрэгтэй, “Өөрийгөө ч таниад өрөөлийг ч мэдвэл зуунтаа байлдавч зуунтаа ялна” гэгч болно.

Багш нь та бүхнийг даруй “Хов хоосон”-ы дэст хүр гэж шаардаагүй, асуулт, эргэлзээ байвал уурлаж, та нарыг үл хүндэлнэ гэсэн хэрэг огт биш. Энэ бүхнийг ярьж буйн зорилго нь, та нарыг дэсээ мэдэж, сонор сэрэмжээ дээшлүүлж, аажуу тайван, хянуур болгоолжтой бясалгаж, хүрсэн дэстээ хуурталгүй, сул дорой буй бясалгалын хүчээ ад чөтгөрт ашиглуулж, түүнд уруу татагдаж бүр ч болохгүй, тэгвэл хамаг цаг заваа гарзсан явдал болох төдийгүй, үхэж төрөхийн хүрдэнд дахин эргэлдэнэ гэдгийг ойлгуулахын төлөө юм. Ингэх нь даанч харамсалтай биш үү?

Багшийгаа дагаж бясалгах нь үнэхээр амар, гэтэлж ангижрахад ч хялбар, өдөр бүр Арьяабалын аргаар хоёр цаг

хагас бясалгаж, их багшийн сэтгэгдэшгүй их хүч чадлын ач буянд итгэж, их багш бол оройн дээд дэс мөн гэдэгт итгэхэд л хангалттай, өөр зүйлсийг бүү тоо. Урьд нь юу ч хийж үйлдсэн байсан тэр бүхнийг даван туулж чадна. Хичнээн хүнд үйлийн үртэй байсан ч хамаагүй бүгдийг угаан арилгаж болно. Энэ тоост хорвоод байхдаа хоёрдугаар ертөнцөд хүртэл бясалгасан байсан ч багш нь чамайг тавдугаар ертөнц хүртэл татна. Энэ дэлхийгээс явахад чинь багш нь ирж, чамайг тосож авна. Багш хаана хүрнэ, чи тэнд хүрнэ.

Харин чи нэгдүгээр ертөнцөд байвал дээшээ явж чадахгүй. Учир нь нэгдүгээр ертөнцөд уур хилэн, шунал хүсэл, мунхаг харанхуй чанар дэндүү ихтэй тул хэсэг хугацаанд заавал тэндээ суралцаад дараа нь дээшилнэ. Харин чи хоёрдугаар ертөнцөд хүрч чадвал багш нь чамайг тавдугаар ертөнц рүү лавтайяа татна. Асуудалгүй. Багшийн хүч хэмжишгүй бөгөөд сэтгэшгүй их. “Таван үе”-ээр чинь дээш татаж чадах байтал ганц чамайг яагаад татаж чадахгүй байх билээ? Хэрвээ дээш татаж чадахгүй бол их багш байж тэнцэхгүй. Багшдаа ийм итгэлтэй, өдөр бүр чадлын хэрээр хичээн бясалгаж байхад багш нь та бүхнийг дээш татахгүй байж яаж чадах вэ? Бүхэл бүтэн гараг дэлхийгээр нь татаж чаддаг байтал өөрийн шавийг татахгүй байх болох уу? Тиймээс багшид итгэсэн хүн хэзээ ч үхэж төрөхийн хүрдэнд эргэлдэхгүй гэдгийг мэдвэл зохино. Их Багшид ийм сэтгэгдэшгүй их хүч байдагт гүн гүнзгий итгэх хэрэгтэй.

Дөнгөж эхлэн бясалгаж буй хүний хувьд гадна талд сэтгэл татах зүйлс их, бидний анхаарал санамсарыг булааж, яг л бяцхан хүүхэд мэт ээж нь хоол хийж байтал гадаа хүн чихэр аваарай, мөхөөлдөс аваарай гэж хашгирвал гадагш гүйж гарна. Хүүхдэд хоолноос илүү чихэр, жимс амттай санагддаг. Үнэндээ чихэр хүнийг хордуулж, шүдийг өвчлүүлнэ, их идвэл биед муу.

Хүүхэд дуртай байдаг нь гаднах цаас нь гоёмсог, идэхэд амттай ч хоруу чанар ихтэй, их идвэл биен дэх амин дэмийг устгана. Гэвч хүүхэд дуртай, сайн мууг нь мэдэхгүй, амтанд нь дурлана. Дотор нь хор байсан ч ойлгохгүй. Тиймээс заримдаа хүүхдийн эмийг үйлдвэрлэхдээ чихрээр бүрдэг. Ингэвэл тэд дуртайяа ууна. Учир нь гаднаасаа эрээн мяраан гоёмсог харагдах төдийгүй, амт нь гоё тул дотроо гашуун эмтэйг үл мэднэ.

Дөнгөж бясалгаж эхэлж буй хүн, “Мөхөөлдөс аваарай, чихэр, жигнэмэг аваарай” гэж хашгирангуут сэтгэл татагдах хүүхэд шиг байж болохгүй. Бие нь багшийн дэргэд байвч сэтгэл зүрхээ зуун хувь багшид өргөхгүй. Нэгээхэн хэсгийг гадна үлдээж, өөр

багш нар дээр очно, бусад хийдэд мөргөнө, эсвэл аль нэг сахиус зөнтэй, шидтэй гэж сонсвол очиж туршиж үзнэ. Тэгээд хэдий их адислагдвал төдий сайн гэж бодно. Ийм шуналын сэтгэл маш муу. Өөртөө нүгэл хурааж, дэсээ гацаах буюу маш их удаж удаж сая нэг дэвшдэг гэдгийг ойлгодоггүй.

Ингэж энд тэнд замбараагүй явбал хог новш цуглуулна. Хог новшоо алт эрдэнэ болгохыг бодно. Гэвч өөрийн эрдэнэсийг сайтар зүлгээгүй атал хог новш сонирхохоор өдөр бүр явна. Буцаж ирэхдээ бөөн хог цуглуулаад түүнийгээ өөрийн эрдэнэсийн дээр овоолвол алт эрдэнэс чинь дарагдчихна. Энэ нь үйлийн үртэй адилхан, гаднаас өдөр бүр олон янзын үйлийн үр цуглууулаад байвал бясалгалын дэвшил чинь удаан байх нь мэдээж.

Та бүхэн хэнтэй ч уулзаж болно, багш нь хөндлөнгөөс оролцохгүй. Гэхдээ энэ бол ад чөтгөрийн хүч, ямар ч ач тусгүй гэдгийг л заавал мэдэх хэрэгтэй. Багш нь хэдийнээ ихийг үзсэн тул мэднэ. Үнэндээ харахгүй ч гэсэн би мэднэ. Багшид нь мэдэхгүй зүйл байхгүй шүү. Би гэртээ юу ч хийж байсан багш мэдэхгүй гэж бодвол эндүүрэл. Багш нь ярихгүй л болохоос, яриад ч яахав, ямар хэрэг байхав? Та бүхэн багшдаа итгэхгүй бол үйлийн үрээ өөрсдөө шийдвэрлэ! Та бүхэн юу ч хийж үйлдсэн: “Багш заавал мэднэ” гэж бодох хэрэгтэй. Тиймээс хийхээсээ өмнө ингэх нь зөв үү? Багш зөвшөөрөх үү? Миний бясалгалд тустай юу гэж бодолхийлж байгаарай.

Багш нь өнөөдөр та бүхэнд шуудхан хэлэхэд, багшид нь мэдэхгүй зүйл гэж байхгүй шүү, хэрвээ багш нь мэддэггүй бол эгэл хүн гэсэн үг, тэгэхээр та нар долоо хоног бүр энд ирж ном сонсож бясалгах хэрэг байна уу? Ирэх зам ийм хол, цаг заваа гарзадсан хэрэг болох биш үү? Тэгснээс та нар уул усанд мөргөж, яс мясанд (эртний үлдэс) залбирсан нь дээр, бас дээрээс нь биеийн тамирын дасгал болоод зугаатай, бүлэгт элсэнэ, найз нөхөдтэй болно, нийгмийн уур амьсгал бүрдэнэ. Тэгэхээр ийм хол газар ирж юугаа хийх вэ?

Хэрвээ та бүхэн, багш бүхнийг мэддэг гэж ойлгохгүй, багш оршихгүй газаргүй гэдэгт итгэхгүй бол энд ирэх хэрэггүй, ирсний ач тус ч гарахгүй. Багш та нартай өдөр бүр хамт байдаг, Багш байхгүй газаргүй, мэдэхгүй зүйлгүй. Өчүүхэн жаахан зүйлийг ч багш нь мэдэж байдгийг ойлгох хэрэгтэй.

Заримдаа багш нь та нарыг загнаж зэмлэхэд яагаад загнасныг ойлгодоггүй, багш нь хэлэхгүй л болохоос та нарын үйлийн үр дэндүү их учраас заавал угаах хэрэгтэй байдаг. Та нарыг өрөвдөж, үйлийн үр нь дэндүү их бол хожим цэвэрлэж барахгүй гэж бодоод

энэ завшааныг ашиглан аажим аажмаар нэг хэсгийг нь угааж өгдөг. Багш нь яагаад чамайг загнаснаа хэлэхгүй, бас тайлбарлах шаардлагагүй. Та нарын хувьд багшид маань мэдэхгүй зүйл байхгүй гэж ойлгоход л хангалттай.

Тиймээс та бүхэн багшдаа зарим үед загнуулбал эхлээд өөрөөсөө: “Би ойрд ямар алдаа гаргасан билээ? Бусдад мэдүүлж үл зүрхлэх нууц явдал юу билээ?” гэж асуугаарай. Харин загнуулмагцаа: “Аа, тэр авшигтан багшид намайг ховлосон байх. Тэрнээс биш багш яаж мэдэх вэ?” гэж бодох хэрэггүй. Надад хэн ч ирж ховлохгүй, тэгэхээр бусдыг бүү буруутга, ингэж бодох нь буруу. Өөрийгөө уучлах шалтаг л хайж байгаа хэрэг.

Үнэн сэтгэлээсээ өөрийгөө шинжвэл тэр дороо ойлгоно. Багш нь та бүхэнтэй нэгдмэл нэг учраас та бүхэн юу ч хийсэн багш бүгдийг ойлгож мэдэж байдаг. Хэн нэгэн хүн ирж надад мэдээлэх шаардлагагүй. Түүний дэс махан биед байхгүй. Тэр энэ биенд байдаггүй. Энэ бие махбод бол багш биш. Магадгүй та бүхэн, багш яагаад энэ бие махбод биш вэ? гэдгийг хараахан ойлгохгүй байгаа байх.

Авшиг хүртсэний дараа багш нь та бүхэнтэй нэгдмэл нэг болдог. Багш та бүхэнтэй өдөр бүхэн хамт алхаж, хамт хооллож, хамт ажиллаж, хамт өглөг үйлдэж, хамт хүлцэл тэвчээрийг дадуулж, хамт хичээнгүйлэн давшиж, чамтай хамт бясалгаж, гамшиг тохиолдвол чамайг аварч, саад бэрхшээл учрахаас өмнө чамд сануулж, чиний өмнөөс зохицуулан шийдэж, учрах саад бэрхшээл, гай гамшгийг багасгаж байдаг юм.

Энэ бүхнийг чи нэгэн өдөр заавал ойлгоно. Тэр үед чи бүрмөсөн итгэсэнд тооцогдоно. Одоо бол чиний итгэл зууны наян хувь, эсвэл бүр зууны нэг хувь төдий л байгаа. Зууны нэг хувь байсан ч болно. Тэр жаахан итгэл дээрээ түшиглэн бясалгаж болно. Хамгийн багадаа ядаж зууны нэг хувийн итгэл байна. Бусад номын багш бол чамд жаахан ч итгэл төрүүлэхгүй. Тэр багш чамайг адисалж чадна гэдэгт чи итгэхгүй. Зөвхөн ярьж л чаддаг гэж чи боддог. Түүний бясалгал нилээд давгүй байж мэднэ. Гэвч тэр чамтай хамт байна, чамайг туулан ангижруулж чадна гэдэгт чи итгэхгүй. Зөвхөн багшийгаа дагавал ийм итгэлтэй болно. Хэрвээ тийм итгэл байхгүй бол багшаас суралцах ямар ч хэрэггүй.

“БОДЬ МӨР”-ИЙГ ОЛСОН ЖИНХЭНЭ БАГШИЙН СОРОНЗОН ТАЛБАЙН ТАТАХ ХҮЧ ХЯЗГААРГҮЙ ИХ

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Пэнхү. 1987 оны 4 дүгээр сарын 22
(Эх нь хятад хэлээр)*

Авшиг хүртсэний дараа багштай уулзахад нилээд хялбар байдаг. Гэртээ бясалгаж байхдаа багштай уулздаг хүн Пэнхү нилээд олон. Иймээс та бүхэн чин сэтгэлээсээ багшийгаа дурсан саная гэвэл авшиг хүртэж, бясалгал хийх хэрэгтэй. Энэ нь өөрт чинь тустай төдийгүй, багшид нь ч хэрэгтэй. Учир нь хожим багш чамтай махан биеэрээ ирж уулзах шаардлагагүй болно. Гэртээ зурагт үздэгтэй чинь адил багш нь та нарын үл үзэгдэх зурагт дотор илрэх болно.

Ихэнх хүн өөрийгөө энэ бие махбод гэж боддог, тиймээс бие нь өвдвөл өөрийгөө өвдөж байна гэж бодно. Нас бараад хайртай хүмүүсээсээ хагацвал би хагацав гэж бодно. Үнэндээ бид энэ бие махбод биш. Хэрвээ энэ учир ёсыг ойлгохгүй бол аливаа гуниг зовлон багасахгүй, ойлговол зовлон гуниг тун багасна.

Махан бие нь хувцастай адилхан, гадна талд бие махбод гэдэг хувцас байх бөгөөд дотоодод өөр нэгэн ашиглаагүй хувцас бий. Яагаад бид бясалгагч хүн маш эрх чөлөөтэй гэж ярьдаг вэ? Учир нь тэд хамгийн гадна талын махан биеийг эвдэж, дараа нь түүний доторх өөр нэгэн биеийг эвдэж, бүр дотогшлоод илүү нарийн өөр нэгэн биеийг ч бас эвддэг. Хамгийн багадаа энэ гурван биеийг эвдэж чадсан хүнийг хэдийнээ эрх чөлөөт болсон хүн гэж болно.

Энэ гурван бие гурван ертөнцтэй харилцан холбоотой. Тиймээс бид “Гурван ертөнц” гэж нэрлэдэг. Мөн “Гурван зүйлийн бие” гэж нэрлэсэн ч болно. Энэ хоёр нэршил ялгаагүй ижилхэн. Энэ гурван хувцсаа тайлж хаявал бид ч бас эрх чөлөөт хүн болно. Бясалгаад илүү дээшилбэл “Түүнчлэн ирсэн”-ий түвшинд хүрэх болно.

“Түүнчлэн ирсэн” гэдэг нь гүн нууцлаг зүйл бус, хүрэхэд ч хэцүү биш. Бид бясалгал хийх нь тун хэцүү, дэндүү нууцлаг, “Бодь мөр”-ийг олоход бэрх гэж боддог. Үнэн хэрэгтээ тиймгүй. Бясалгал хийх нь шинжлэх ухаантай ижил, алхам алхмаар урагшилж, алгуурхан суралцаар хожим нь сургуулиа лавтай төгсөж чадна. Тийм биш бол Шагжамуни Будда яаж “Бурханы хутаг”-т хүрсэн бэ? Эртнээс нааш өнөөг хүртэл эрх чөлөөг олсон маш олон хүн байна. Дэс түвшин нэн өндөр боловч тэдний нэр алдар түгээгүй учраас бид мэддэггүй.

Тэдгээр их багш нарын дотроос хэдхэн хүний нөхцөл байдал нилээд онцгой учраас нэр алдар нь түгжээ. Хожмын хүмүүс тэд л зөвхөн “Түүнчлэн ирэгсэд” хэмээн бодох болжээ. Яг үнэндээ Хималайн ууланд маш олон бясалгагч байдаг бөгөөд бид тэднээс нилээд олонтой нь танилцвал түүнийг Шагжамуни Буддагаас ч өндөр дэстэй гэж бодох нь гарцаагүй.

Бодит байдал дээр мэдээж тийм биш, гэхдээ яагаад бидэнд тийм бодол төрөв? Шагжамуни Будда заларч байхдаа асар их хүчтэй, рид хувилгаан ихтэй байсан гэдгийг бид мэднэ. Түүнд өөр олон янзын хүч байсан ч тэр болгоноо дэлгээгүй аж. Тэмдэглэгдэж үлдээгүй өөр олон олон үйл явдал байжээ. Тиймээс бид Шагжамуни Буддагийн жинхэнэ чадвар хийгээд хүч чадлыг мэдэхгүй.

Бидний мэдээгүй зүйлс их бий. Жишээ нь, Шагжамуни Буддагийн аж амьдралаас ихийг мэдэх арга бидэнд байхгүй. Хэдийгээр сударт тэмдэглэгдсэн байх боловч түүнийг явснаас хойш гурван зуун жилийн дараа л бичигдсэн аж. Тиймээс олон тэмдэглэл зөв биш, гэж орхигдуулсан зүйл их. Түүний гарамгай сайн шавь нарын ихэнх нь хэдийнээ энэ дэлхийг орхин одсон тул олон зүйлийг тэмдэглэн үлдээх боломжгүй байжээ.

Яг л багш нь илүү гүн гүнзгий ёс учрыг зөвхөн шавь нартаа л ярихаас биш, гадны хүнд ярьж болдоггүй шиг. Авшиг хүртэх хүсэлгүй хүнд гүнзгий ёс учрыг сонсгож болохгүй. Учир нь тэнгэрийн нууцыг задруулж үл болно. Би ч нилээд олныг задруулсан, гэхдээ зөвхөн шавь нартаа л задруулсан төдий. Орчлонгийн хууль цааз ийм байдаг. Олны дунд гайхамшигт зүйлсийг ярьж болохгүй. Учир нь та бүхэн миний ярьсан ёс учрыг ойлгохгүй.

Жишээ нь, нэгэн хүн өмнө нь Тайбэйд очиж байсан, мөн хэд хэдэн удаа хоноглож байжээ. Харин чи хэзээ ч Тайбэйд очиж байгаагүй бол тэр хүн чамд: “Тайбэй хотын Жоншан гудамж аль талд байдгийг, бас тэнд нэгэн сайхан кофетэй газар бий, чи мэдэх

үү?” гэвэл чи ойлгохгүй. Харин өмнө нь тэнд очиж байсан хүнд хэлбэл дорхноо ойлгоно. Бид найздаа ер бусын гайхамшигтай зүйлийн талаар яривал гадны хүн ойлгохгүй.

Эхнэр, нөхрийн байдал ч бас ижил, тэдэнд хувийн нууц мэдээж бий. Тиймээс нөхөр нь яримагц эхнэр нь шууд ойлгоно, эсвэл эхнэр сануулахад нөхөр шууд толгой дохино. Дэргэдэх хүн тэдний яриаг ойлгохгүй.

Бясалгал ч мөн адил, дотоодын ахуй ойлголтоо гадны хүнд хэлж болохгүй. Гэвч заримдаа багш нь баярласандаа жаахан жаахан задруулдаг. Түүрүүн Пэнхү-д байхдаа багш нь жаахан цухуйлгасан, ихийг ярьж болохгүй, учир нь ахуй ойлголт бол үг хэлтэй адилгүй.

Жишээ нь, багш нь жигнэмэг их амттай гэв, гэвч тэр нь жинхэнэ жигнэмэг биш, миний санааг нь ойлгов уу? Хэрвээ би хэт ихийг яривал чи хэдийгээр жинхэнэ жигнэмэг олж идээгүй ч багш нь олон дахин ярьсан тул оюун ухаан чинь та нарыг мэхэлж: жигнэмэг ямар амттайг би аль хэдийн мэдэх болов гэнэ. Ийм бодол төрсөн цагаас эхлэн жинхэнэ жигнэмгийг амталж үзэх хүсэлгүй болдог, тийм биз?

Багш нь байдаг л нэг ёс учрыг ярих дуртайдаа биш, харин олны дунд гүн нарийн ёсыг ярьж болохгүй. Хэрвээ илүү гүн нарийн ёсыг суралцах хүсэлтэй бол багшийг даган суралцах хэрэгтэй. Тэр үед нь би түүнд тайлбарлах болно. Хэрвээ чи анагаахын их сургуульд суралцаагүй, шүдний эмчийн мэдлэг эзэмшээгүй бол нэгэн шүдний эмч чамд анагаах ухааны илүү гүн мэдлэг заавал чи ойлгохгүй, тийм биз? Шүдний эмчийн эхнэр ч ойлгохгүй байхад бид яаж ойлгох вэ?

Багшийг дагаж гүн нарийн ёсонд суралцах ч мөн адил. Бид өөрсдөө ахуй ойлголттой болох хэрэгтэй. Бусдын ахуй ойлголтыг сонсоод нэмэргүй. Өөрөө ахуй ойлголттой болбол тун өөр. Тэр үед Авид Бурханы тарни унших, сударт бичигдсэн олон янзын дэс түвшин, үзэсгэлэнт цэцэг, найман эрдэнийн рашаан, бяцхан шувуудын жиргээн зэргийг бид бүгдийг ойлгоно.

“Оточ Манал Бурханы судар”-т дорно зүгийн оточ Манал Бурханы ач буяныг дурдаад түүний орон газар нь болор эрдэнэ, тэнгэр нь алтан эрдэнэ гэхчлэн бичсэн байдаг нь бүгд дотоодын ахуй ойлголт бөгөөд Шагжамуни Буддагийн шавь нар бясалгах үедээ үзсэн зүйлсээ бичиж үлдээжээ. Миний шавь нар ч бас ийм судар бичиж чадна. Бараг үүнээс ч илүү ахуй ойлголттой байж мэднэ. Миний шавь нарын дунд цөөнгүй хүн Амитаба Бурханы

сударт бичсэн ахуй ойлголт, Манал Бурханы сударт бичсэн ахуй ойлголтоос ч илүү сайн ахуй ойлголттой байдаг. Гэхдээ би энэ бүхнийг ярьсан ч утгагүй.

Тэр өдөр нэг хүн надаас: “Амиитаба Бурханы сударт Баруун зүгийн Төгс баясгалант орон найман эрдэнийн рашаантай, газар нь алтаар бүрхэгдсэн гэж бичсэн байдаг, гэхдээ энэ нь надад тун уйтгартай санагддаг, би яагаад тэнд төрөх ёстой юм бэ?” гэж асуусан. Түүний хэлж байгаа нь зөв. Би ч бас Амиитаба Бурханы судрыг уншвал уйтгартай санагддаг, Амиитаба Бурханы оронд очих хүсэлгүй. Яагаад вэ? Энэ нь хэдийгээр жинхэнэ ахуй ойлголт мөн боловч бусдад яримагц хүч нь алга болдог. Тиймээс сударт бичсэн зүйлсийг уншаад эндхийн яг юу нь сайхан бэ? Би яагаад нас барсныхаа дараа тэнд төрнө гэж андгайлах ёстой юм бэ? Баруун зүгийн Төгс баясгалант оронд төрөхийн төлөө ингэж зүдрэн зүдрэн бясалгах хэрэг байна уу? гэж боддог.

Үнэндээ, би ч бас өмнө нь ингэж боддог байсан. Арьяабалын аргаар бясалгахаас өмнө надад Амиитаба Бурханы тарнийг уншихыг заасан, тиймээс би түүнийг уншдаг байлаа. Учир нь надад үүнээс өөр сонголт байгаагүй. Гэсэн ч сэтгэлд: “Би тийм сайхан газар төрөөд юу хийнэ гэж? Би сувд, алт эрдэнэсэд дурлахгүй, найман эрдэнийн рашаанд шунахгүй, тансаг сайхан орд харшид суух хүсэлгүй. Тэгэхээр баруун зүгийн оронд төрөөд яах ч юм билээ” гэж бодогддог байв. Яг тэр хүн шиг би үргэлж өөрөөсөө яагаад? гэж асууж байлаа.

Дотоодын ахуй ойлголтыг ярьж болохгүй, яривал тэр гайхамшигтай үзэсгэлэнт гэрэл цацарсан орон замхран алга болдог. Жишээ нь, Ши Ши-г хятадын хамгийн сайхан бүсгүй гэж сонссон. Гэсэн ч бид түүнийг ямархан гоо үзэсгэлэнтэй нэгэн болохыг төсөөлж үл чадна. Ши Ши гайхамшигтай гоо үзэсгэлэнтэй гэж сонссон ч энэ дүрслэл нь Ши Ши өөрөө биш. Зөвхөн энэ дүрслэлийг унших нь мэдээж тун уйтгартай, тийм биз?

Дотоодын ахуй ойлголт ч мөн адил, та нар сонсохыг хүссэн ч би ярих дургүй. Учир нь ярих аргагүй байдаг. Ярьсан ч бүрэн бүтэн биш, жинхэнэ бодит байдлаас өөр. Үг хэлээр илэрхийлмэгц болчихдогсон бол бид яагаад гэрлэх хэрэгтэй болдог вэ? Ганц ном худалдаж аваад уншихад л хангалттай.

Номд: Энэ бүсгүй ямар үзэсгэлэнтэйг, тэр гоо бүсгүйн нүд баясгам сайхныг тун тодорхой бичжээ. Энэ нь хэдийнээ хангалттай биш үү. Яагаад заавал бас бодит хүнтэй гэрлэдэг вэ? Учир нь бичсэн зүйл бодит байдлаас өөр байдаг. Тиймээс гүн нарийн дотоод ахуй ойлголтыг ярина гэдэг бүр ч амаргүй. Эртний

хүмүүс: “Даяанд үг хэрэггүй” гэдэг нь ийм утгатай юм.

Одоо багшийнх нь шавь нар ч адилхан, би тэдэнд ахуй ойлголтоо ярихыг зөвшөөрдөггүй. Тиймээс зөвхөн Шагжамуни Будда л тийм ахуй ойлголттой болно, тэр л диваажинд хүрч чадна гэж та нар боддог. Үнэндээ миний шавь нар ч чадна, ямар ч ялгаагүй. Бясалгалтай хүн ахуй ойлголттой байдаг. Мэдээж шавь бүхэн ахуй ойлголттой биш. Гэхдээ ахуй ойлголттой хүмүүс бий. Дэс түвшин нь өөр бол бясалгалын хүч нь ч бас өөр байна. Тэд өөрсдөө хэр их хичээл зүтгэл гаргаснаас хамаарна. Миний шавь нарын ахуй ойлголт олон янз. Та бүхэн мэдэхгүй л болохоос бараг ном гаргасан ч болохоор. Гэхдээ би тэдэнд ярихыг зөвшөөрдөггүй, ярих нь ямар ч тусгүй гэдгийг би мэднэ. Хүмүүс тэр гайхамшигт ертөнцийг мэдэрч ойлгохгүй бол шоолж, буруушааж, ахуй ойлголт гэж юу нь тийм сүрхий юм гэнэ. Тэд ойлгож үл чадна. Харин тэд ахуй ойлголттой болбол бие, сэтгэл нь хувирч, далд ухамсар нь өөрчлөгдөж, туйлын их аз жаргалтай болж, билиг ухаан нь нээгдэнэ. Энэ бүх өөрчлөлт хувиралт нийлээд тэр ахуй ойлголтыг бий болгодог юм. Тиймээс зөвхөн ямар нэгэн ертөнцийг харах нь хангалттай гэсэн үг биш, харин хамгийн гол нь тэд тийм ахуй ойлголттой болсны дараа уг хүн нь бүхэлдээ өөрчлөгдөн өмнөхөөсөө тэс өөр хүн болон хувирдаг. Магадгүй та бүхэн надаас: “Багш яагаад ийм урсам сайхан ярина вэ? Багш яагаад ном уламжилж чадна вэ? Яагаад зарим хүн багшийг харахаараа тэсэлгүй нулимс дуслуулан тасралтгүй уйлна вэ? Авшиг хүртээгүй байсан ч яагаад багшийг ингэтлээ их санан дурсана вэ?” гэж асууж болно. Учир нь багш нь ахуй ойлголттой болж, өөрийгөө өөрчилсөн юм. Харахад өмнөхтэйгөө адилхан боловч дотоод далд ухамсар өөрчлөгдөж, билиг ухаан ч бас хувирсан, өмнөхтэйгөө адилгүй, огт өөр нэгэн хүн болсон юм.

Хүн бүхэн өөрийн гэсэн соронзон талбайн хүчтэй. Хэрвээ хоёр энергийн талбай нь нийцэж зохирвол харилцан таталцана. Хүн аав, ээжээсээ холдож чадна. Харин эхнэр, нөхөр хоорондоо салж холдох тун амаргүй. Учир нь тэдний эрчмийн талбай маш амар амгалан, тун зохиронгуй тул харилцан хайрлан дурлана.

Бясалгал ч мөн адил, бясалгалын түвшин дээгүүр болоход бидний соронзон талбай асар хүчирхэг болж, зөвхөн нэг хүнийг татах бус нэг зуу, нэг мянга, нэг түмэн хүнийг татах нь ч асуудалгүй болдог. Биднийг харсан ямар ч хүн дуртай байдаг, яагаад вэ? Учир нь бясалгал хийх болсноос хойш бидний эрчмийн талбай хувирч, улам хүчирхэг болдог учраас хүмүүс хармагцаа аяндаа бидэнд татагддаг. Бид зориуд татаагүй, тэд өөрсдөө ирдэг.

Шагжамуни Буддаг ном айлдаж байхад хүмүүс түүнийг хараад ханахгүй, нүдээ ч хөдөлгөхгүй, нүд салгалгүй хардаг байсан гэж сонссон. Учир нь хүмүүс түүнд дэндүү хайртай, түүнийг харахгүй удвал хараад хараад сэтгэл нь үл ханана. Миний Багшийг энэтхэгт байхад бас яг ийм байсан, бие засах өрөөнд ч орох завгүй болдог.

Зөвхөн хүмүүсийн ярих гүн нарийн ахуй ойлголт, дотоодын ахуй ойлголтуудыг сонсоод л болчихно гэсэн ойлголт бясалгалд байхгүй. Заавал өөрөө ахуй ойлголттой болох хэрэгтэй. Ахуй ойлголттой болоогүй бол чи өөрчлөгдөхгүй. Бусдын ахуй ойлголтыг сонсоод нэмэргүй. Шүдний эмчийн мэдлэг эзэмшээгүй хүн шүдний эмч найзынхаа шүд эмчилгээний талаар ярихыг сонсоод л шүдний эмч болчихгүй, олон дахин сонсвол уйдна, сонссоор байгаад залхаж; “Би ер нь шүдний эмч болохоо болье” гэж бодно. Харин тэр өөрөө суралцвал сонирхолтой болохыг нь ойлгоно.

Хэрвээ багш нь хэрхэн яаж бясалгахыг бус, харин өөрийн дотоодын ахуй ойлголтыг, шавь нарынхаа ахуй ойлголтуудыг яриад хэрхэн яаж бясалгах талаар ярихгүй, харин дотоодын гүн нууцлаг түвшний тухай яривал тиймэрхүү түвшнийг зөвхөн өөрөө бодитойгоор ойлгож чадна, тиймээс “Гүн нууцлаг” гэж нэрлэдэг. Магадгүй сонссон ч тийм сүрхий санагдахгүй байж мэднэ. Амитаба Бурханы судрыг тайлахыг сонсоод сэтгэл ихэд татагддаг гэх боловч үнэндээ цөөн хэдэн хүний сэтгэл татагдах төдий. Миний хувьд ямар ч хэрэгцээгүй. Хэрвээ би Амитаба Бурханы судрыг унших нь инээдтэй хэрэг гэж хэлвэл намайг буруу номтон гэж шүүмжлэх нь ойлгомжтой. Би үнэнийг л хэлсэн. Учир нь дуу, дүрсний түвшинд гацах нь хамгийн дээд түвшин биш. “Очир огтлогч судар”-т: “Дуугаар, дүрсээр түүнчлэн ирсэнтэй уулзаж чадахгүй” гэжээ. (Дуугаар намайг хүсэж, дүрсээр надтай уулзах нь хүмүүний зорчих гажуу ёс бөгөөд түүнчлэн ирсэнтэй уулзаж үл чадна.) Тиймээс Амитаба Бурханы орныг даван туулбал өөрийн түүнчлэн ирсэн түвшин, түүнчлэн ирсэн байдалд хүрнэ. Багш нь ахуй ойлголтоо яривал дуу, дүрсний дэст байна. Эгэл хүний үг хэлээр илэрхийлбэл хоёрдмол байна гэсэн үг.

Уг нь би энэ бүхнийг ярихыг хүсээгүй ч ярьж орхилоо. (Хүмүүс инээлдэв.) Үүнийг ярих хэрэггүй юм, учир нь сонсох дургүй хүн олон байдаг. Амитаба Бурхантай ерөөл барилдлагатай хүн тун олон байдаг. Үнэн ёс ийм л байдаг, ярьсан ч ойлгох хүн тун бага. Нэгэнт ярьсан тул би үнэнийг хэлнэ. Эс бөгөөс ярих хэрэггүй. Үнэн ёсыг ярих амаргүй. Багштайгаа нилээд ойрхон

байдаг хүмүүс л гүн нууцлаг ёс учрыг олонтаа сонсдог.

Тиймээс багшийг нь дагаж гэрээс гарах хүсэлтэй хүмүүс маш олон. Учир нь багшид ойр байж, багшийг үргэлж дагаж, багш хаана ямар ч ном айлдсан бүгдийг сонсох боломжтой байдаг. Багш нь ном айлдахдаа урьдаар бэлтгэх шаардлагагүй. Бэлтгэхгүй яривал илүү сайн ярина, мөн дөнгөж бясалгаж дуусаад яривал илүү сайн ярьдаг. Шагжамуни Будда ч бас адилхан. Тэрээр ном айлдах бүртээ дөнгөж бясалгаж дуусаад л айлддаг байжээ.

Тиймээс сударт: “Шагжамуни Будда ийм ийм газарт самадигаас гарсны дараа Анандад хандан..., эсвэл Манзушри бодьсадвад хандан... айлдахыг би сонсов” гэхчлэн бичсэнийг бид байнга уншдаг. Учир нь тэрээр самадигаас гараад их шавь нартаа нууцлаг зүйлсийн талаар ярьдаг байжээ. Тиймээс олон хүнд ярьж болохгүй, бас тийм боломж ч байхгүй. Гэвч бясалгавал заавал ач тустай байх болно гэдгийг би баталж болно. Хэрвээ ач тусгүй байсан бол багш нь яаж ийм байдалтай болон хувирч чадах вэ?

Та нар яагаад багшийнхаа ном айлдахыг сонсох дуртай байдаг вэ? Яагаад багшдаа итгэдэг вэ? Учир нь та бүхэн тэр хүчийг сэрж мэдэрдэг, ойлгож байна уу? Ярихгүй байсан ч мэдэрнэ. Нэгэн Төгс Гэгээрсэн Их Багш, эсвэл их бясалгагч хүмүүнээс асар их хүч түгэн тархдаг. Яриагүй ч аяндаа түүнд татагдаж буйгаа хүмүүс мэдэрдэг. Яагаад ингэснийг өөрөө ч ойлгохгүй. Тэр хүч чадлаа санааны аяар ашиглаж болно. Юу хэрэглэе гэвэл түүнийгээ хэрэглэдэг.

Тэрээр хүч чадлаа үг хэлээр дамжуулан ашиглаж, бусдыг гэтэлгэдэг. Хүч чадлаа билгийн мэлмийгээрээ дамжуулан хүмүүсийг гэгээрүүлж, дэс түвшнийг нь дээшлүүлнэ. Тэр ч байтугай хамаг төрөлтнийг адислаад л гэтэлгэнэ. Юуг яаж ашиглах нь түүний хүслээр байдаг. Олон хүн түүнд адислуулж, мэлмийг нь харж, номын айлдварыг нь сонссон ч гэтэлгэгдсэнээ мэддэггүй. Тиймээс “Очир огтлогч судар”-т: “Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэнэ, гэвч гэтэлгэгдсэн төрөлтөн байхгүй” гэдэг нь ийм санаа билээ. Шагжамуни Буддагийн санаа нь: “Хамаг төрөлтөн түүгээр хэрхэн гэтэлгэгдсэнээ мэддэггүй” гэжээ.

Учир нь нэгэн их бясалгагч хэзээ ч бусдыг хүчээр, эсвэл их сэтгэл хөдлөлөөр өөртөө итгүүлдэггүй. Зөвхөн түүний нүд рүү нь харахад л хүмүүс гэгээрдэг. Иймээс Багшийг анх харсан цагаас эхлэн миний бясалгал дэвшсэн. Тэр ч бүү хэл бясалгал хийгээгүй, нүд хараатай үедээ ч маш сайн ахуй ойлголттой байдаг болсон гэх хүмүүс маш олон. Хэдэн арван жил бясалгасан хүнээс илүү сайн, илүү их ахуй ойлголттой байдаг. Энэ бүхэн аяндаа болдог. Учир

нь нэгэн их бясалгагчийн энергийн соронзон талбай нь асар их хүчтэй. Хүмүүсийг гэтэлгэхийн тулд заавал энд байх хэрэггүй, өөр газраас ч мөн адил гэтэлгэнэ, миний санааг ойлгов уу?

Түүнээс асар их хүч түгж байдаг. Энэ нь нүдэнд үл үзэгдэнэ, гэрэл болон хувирвал л харж чадна. Гэхдээ тэр гэрэл хэмжээ хязгаартай. Түүний нүдэнд үл үзэгдэх хүч чадал нь харин жинхэнэ хэмжээ хязгааргүй байдаг. Тиймээс бид Амитаба Бурханыг цаглашгүй их гэрэлт бурхан хэмээн магтан дуулдаг юм. Учир нь түүний гэрэл хэмжээ хязгааргүй. Шагжамуни Буддагийн очсон газар болгон тэр даруйдаа хувирч өөрчлөгддөг байжээ. Нэгэн их бясалгагч хүн ч ялгаагүй. Түүний очсон газар заавал өөрчлөгдөж, дэс түвшин нь өмнөхөөсөө нилээд дээшилдэг байна.

Хэрвээ нэгэн хүн хэдийнээ энд хүрсэн бол (Багш гараараа нилээд өндөр газрыг заав) их багш түүнийг жаахан татахад л илүү өндөрт хүрэх болно. Хэрвээ тэр хүн угийн нилээд доогуур дэстэй байвал их багш нар түүнийг дээш татсан ч жаахан ахих төдий. Заавал дахин нилээд хэдэн удаа татуулж байж л байшингийн дээвэрт хүрнэ. Тиймээс их багш нар заримдаа юу ч ярьдаггүй, гэвч зарим хүн түүнийг харахын зуурт гэгээрдэг нь ийм учиртай.

Тиймээс бясалгах нь маш их ашиг тустай, бусдын ахуй ойлголтыг сонсох хэрэггүй. Өөрөө бясалгах нь хамгийн тустай. Хэрвээ та бүхэн сонсмоор байгаа бол надад бас яримаар юм алга. Учир нь иймэрхүү зүйлийг би ярьж чадахгүй. Тэр хүчийг ер нь ямар хэлээр ярьж чадах юм бол? Хэрвээ мэдэрч чадвал бид тун хурц сэргэг, урьд төрөлдөө хэдийнээ бясалгаж, нилээд өндөр дэстэй болсныг харуулна. Хэрвээ юу ч мэдрэхгүй байвал бид чулуу хэвээрээ, маш доогуур дэстэй байна гэсэн үг. Үнэндээ сэрг мэдрэхгүй байгаа бол багш нь ярьсан ч нэмэргүй. “Энэ Багш одоо юу яриад байна вэ? Хүнийг татах хүч нь тэгээд хаана байна вэ? Надад яагаад мэдрэгдэхгүй байна вэ?” гэж боддог. Харин хэдийнээ сэрг мэдсэн хүний хувьд бол ярихгүй ч тэр ойлгож байдаг.

Багшийг хармагцаа уйлдаг хүн зөвхөн ганц энд ч байгаа юм биш, Тайбэйд ч их олон байна. Энэ удаа багштай хамт Пэнхү-д ирж, номын айлдвар сонссон гэрээс гараагүй шавь нарын дунд бас нэг хүн байна. Тэр (Багш нэгэн авшигтан номын эгчийг заав) бас танай уйлдгуудын бүлэгт элсэх ёстой. Тэднийг үнэхээр яах ч арга алга. Багш нь заавал хүчтэй, хатуу аргаар тэдний би гэх үзлийг эвдэх хэрэгтэй байна. Тэгэхгүй бол энэ махан биенээс зуураад энэ бие махбодыг багш гэж бодох тул багштай уулзмагц сэтгэл зүрх нь нялхраад байна. Хэрвээ хүмүүс хэтэрхий зууралдвал би нилээд хатуу номын ёсыг хэрэглэн энэ биетэй зууралдахгүй болгоно. Хэт

их хүлэгдвэл өөрийнхөө багшийг эрж олохгүй болчихно.

Зарим хүн багшдаа их хайртай ч нилээд хэдэн удаа загнуулвал байдал овоо дээрдэж, багшид хүлэгдэхгүй болдог. За! Та одоо багштайгаа зууралдаад баймаар байна уу? (*Багш нэгэн авшигтнаас асуухад авшигтан: Зууралдахгүй гэж хариулав.*) Хэдэн сарын өмнө тэр хүн багшийг хараад шууд авшиг авахаар шийджээ. Тэр бол нэгэн гэрийн эзэгтэй бөгөөд нөхөртэй, хүүхдүүд нь насаар бага. Гэвч авшиг хүртсэнийхээ дараа багшийг даган гэрээс гарахыг хүсэж, нөхөр хүүхдүүдээ огоорч, хүн юу ч хэлсэн тоохгүй, сонсохгүй болжээ. Шагжамуни Будда энэ дэлхийд заларч байх үед олон хүн түүнийг даган гэрээс гарч байсан нь ийм учиртай. Тэрнээс Шагжамуни Будда тэр хүмүүсийг зориуд өөртөө татаагүй. Түүний бясалгал нэн өндөр дээд, түүний хүч асар их учраас хүмүүс хармагцаа л гэрээс гарч, түүнийг дагахыг хүсдэг байжээ.

Жуанз (Zhuangzi, Chuang-Tzu, НТӨ 369—298 он)-ын номд ийм нэгэн түүх байдаг. Нэгэн өдөр шавь нь Күнзээс: “Багш аа, нэгэн газарт царай зүс муутай өрөөл татуу нэг хүн байна. Өрөөсөн хөл нь гишгэхдээ муу, жижигхэн давжаа биетэй. Би түүнийг ямар нэгэн онцгой ёс учрыг заан сургаж байхыг хараагүй. Явж суух нь эв хавгүй, огтхон ч сүр жавхаагүй, гэвч түүнийг харсан бүхэн бүгд дэргэд нь байхыг хүсэх юм. Эрчүүд түүнийг харвал ах дүү бололцоод гэртээ харихаа болино. Бүсгүйчүүд түүнийг харвал аав, ээждээ: “Бусдын авааль эхнэр болсноос түүний татвар эм болсон нь дээр” хэмээн гуйж байна. Тэр бараг тан шиг олон шавьтай юм. Тэр улсын иргэдийн гэн хагас нь түүний шавь болжээ. Яагаад вэ? гэж асуухад Күнз: “За! Яриад яахав. Тэр хүн “Бодь мөр”-ийг олжээ гэсэн байна.

Тиймээс зөвхөн сайхан төрх, сүр жавхлан, гоо үзэсгэлэнгээр бусдын сэтгэлийг татахгүй. Эхнэр нь багшид их хайртай болж, багшийг нь харахаар байнга ирэх болсон. Багштай уулзахгүй бол өдөржин уйлна, өдөр бүр багшийн зургийг харж, нулимс асгаруулдаг гэнэ. Тэгээд эхнэртээ: “За за! Багш чинь тийм чухал юм бол багштайгаа хамт амьдрахгүй юу даа” гэжээ. Тэд нилээд хэдэн удаа муудалцсан ч эхнэрээ өөрчилж чадаагүй тул нөхөр нь ихэд уурлаж, багш нь ямархуу олноос онцгой, түмнээс төгөлдөр хүн юм бол харъя гэж боджээ. Уг нь багшид яршиг төвөг тарихаар ирсэн боловч эцэст нь өөрөө бас багшаас суралцахаар болсон гэнэ.

Багш түүнийг зориуд өөрчлөөгүй. Энэ бол бясалгалын хүч нөлөөлсний үр дүн юм. Хэрвээ та нар ахуй ойлголт сонсох хүсэлтэй

бол авшиг хүртэх нь хамгийн зөв гэж багш нь хэлбэ. Авшиг хүртсэний дараа өөрөө тийм ахуй ойлголттой болох тул багшаар яриулах шаардлагагүй болно. Үнэндээ яагаад ийм болдгийг би бас хэлж мэдэхгүй. Энэ бол бид өөрсдийгөө өөрчилсний үр дүн. Яг энэ шүдний эмч угаасаа л харахад ийм бандгар тарган хүн байсан. Гэвч одоо яагаад ийм олон хүн түүн дээр ирдэг болов? Учир нь бусдын өвчнийг эмнэдэг шүдний эмч гэдгийг мэддэг болсон тул хүмүүс түүн дээр ирдэг болжээ. Өмнө нь анагаах ухааны мэдлэгт суралцаагүй байх үед нь хэн ч түүн дээр эмчлүүлэх гэж ирдэггүй байсан. Гэвч тэр одоо өмнөхөөсөө өөр болсон, зургаа, долоон жил суралцаад эмч болжээ. Түүнээс та яагаад одоо ийм мундаг болчихов оо, яаж өмнөхөөсөө огт өөр болсон бэ? гэж асуувал тэр зургаан жилийн туршлага, эсвэл сурсан эрдмээ бүгдийг нэг дор чамд ярих боломжгүй юм. Чи түүнийг дагаж нилээн олон жил суралцсаны дараа ойлгоно, Тиймээс зөвхөн ярих хангалтгүй. Бясалгал ч мөн адил, ахуй ойлголттой больё, дотоод ертөнцөө мэдье гэвэл өөрөө л бясалгах хэрэгтэй.

Авшиг хүртсэн хүний энергийн соронзон талбай өөрчлөгддөг. Авшиг хүртээд удаагүй ч соронзон талбай нь үтэр түргэн өөрчлөгддөг. Бясалгаж эхлээд удаагүй тул хүчгүй, гэхдээ багшийн хүч их тул бидэнд бага багаар хүртээнэ.

Хэрвээ бид их ядуу бол нэгэн баян эрхэм жаахан мөнгө өгвөл өөрөө чармайн хөдөлмөрлөж мөнгөтэй болно. Жишээ нь, нэн ядуу хүн өөр нэг ядуу хүнийг эргэж очвол тус болж чадахгүй. Учир нь хоёулаа мөнгөгүй. Харин баян хүн таарвал түүнд жаахан мөнгө өгнө. Баян хүнд өчүүхэн ч, бидэнд бол тун их мөнгө.

Авшиг хүртсэн хүн шууд ахуй ойлголттой болдог нь багшийн ахуй ойлголтоос, багшийн соронзон талбайн хүчнээс хулгайлсан хэрэг.

Нэгэн их багшийн хүч хүмүүст төдийгүй амьтанд ч нөлөөлнө. Мод, чулуунд ч нөлөөлнө. Өвөг Багш амьд сэрүүндээ миний Багштай уулзахаар ирсэн юм. Багшид нэг өрөө бий, тэндээ өөрөө бясалгадаг байсан. Тэр өрөө нь манай ашрам шиг энгийн, гойд юмгүй. Харин өвөг Багш тэнд бясалгаснаас хойш дуу аялгуутай болсон билээ. Зөвхөн миний Багш төдийгүй тэнд очсон хүн бүхэн сонсдог. Өвөг Багш тэр жижиг өрөөг адисалж, модыг бурханлаг хүч болгон хувиргажээ.

Бид ч мөн адил. Төгс гэгээрсэн их багш их хүчтэй, тиймээс бид түүнийг хайдаг юм, ойлгов уу?

Тэрээр бидний энергийн соронзон талбайд нөлөөлж,

бидний соронзон талбайг жаахан өөрчилдөг. Тиймээс бид нилээд хүчтэй болно. Дэс түвшин дээшилж, улмаар жаахан бурхан бодьсадвагийн ахуй ойлголттой болно.

Эс бөгөөс, эгэл хүнээс цаашгүй бид ахуй ойлголттой болж чадахгүй. Өндөр дэсийн нөхцөл байдлыг мэдэрч ойлгох аргагүй. Тиймээс бид Төгс гэгээрсэн их багшийг хайх хэрэгтэй. Тэр асар их хүч чадалтай. Ахиухан сайн бясалгавал түүнтэй ижил болон хувирч, баян хүн мөнгөө ядуучуудад хувааж өгдөг шиг хүч чадлаа бид бусдад түгээж болно.

Багш нь хүмүүсийг зориуд гэтэлгэдэггүй, санаатай ид шид хэрэглэж, онцгой зан үйлээр бусдыг татдаггүй. Аливаа зүйл аяндаа л болдог. Хэрвээ зориуд санаатай үйлдвэл энэ нь “Зам мөр” биш юм. Хэрвээ би заавал ус хайгаад эсвэл хаа нэгтэйгээс авч ирээд чамд уулгаж байвал би өөрөө ус биш гэдгийг харуулж байгаа хэрэг. Хэрвээ би ус бол чи ирээд шууд мэднэ, ойлгов уу? Ус угаас юу ч ярих шаардлагагүй, түүнд хүрэхэд л бие норж, сэрүүн сайхныг мэдэрнэ. Бас шууд ууж болно. Зарим хүн элсэн цөлд ус олдохгүй ангаж яваад ус тааралдвал аяга сав эрэх завгүй шууд л уудаг.

Бидний бясалгал ч ижил, “Зам мөр” болон хувирах, их хүч болон хувирах эцсийн зорилготой. Тийм учраас “Очироор огтлогч судар”-т: “Хэдийгээр үй олон төрөлтнийг гэтэлгэсэн ч гэтэлгэгдсэн төрөлтөн гэж байхгүй” гэжээ. Буддагийн хувьд бол ямар ч төрөлтнийг гэтэлгээгүй, хамаг төрөлтний хувьд ч яаж гэтэлгэгдсэнээ мэдэхгүй. Гэвч түүнтэй уулзвал ихэд татагдаж, таатай сайхныг мэдэрнэ. Уулзахгүй бол хэцүү санагдаж, ихэд санан дурсана. Бидний мэдэж чадах зүйл ердөө л энэ.

Хүн төрөлтний хайр сэтгэл ийм л мэдрэмжийг амсдаг. Эс бөгөөс Будда биднийг чухам яаж гэтэлгэснийг бид огт ойлгохгүй байх байв.

Буддагийн хувьд, жишээ нь, Шагжамуни Будда ямар нэгэн төрөлтнийг гэтэлгэв гэж мэдрэхгүй, магадгүй ном айлдана, хүмүүсийг мэлмийгээрээ болгооно, гэхдээ түүний хувьд юу ч хийгээгүй бөгөөд яг л урсгал ус шиг аяндаа байсан. Чамд ус уулгая гэж ер бодоогүй.

Нар ч гэсэн өдөр бүр газар дэлхийг гийгүүлж, олон ертөнц, түмэн бодисыг тэтгэж байдаг. Гэхдээ тэр хэзээ ч: “Хамаг төрөлтөнд зориулан дулаан илчийг асар ихээр түгээж байгаа би үнэхээр мундаг ажээ. Надгүй бол хамаг бодис өсөж бойжихгүй” гэж огт бодохгүй, урьдын адил жамаараа л гэрэлтэн гийсээр

байдаг. Тиймээс би тиймэрхүү зүйлийн талаар ярихгүй. Хэрвээ ахуй ойлголт ярьж гэвэл хүчээр ярих болно. Ярьсан ч тийм гүн нууцлаг түвшнийх биш. Гүн нууцлаг дэс түвшин нь хэл ярианаас бүрмөсөн хэтийдсэн байдаг.

Шагжамуни Буддагийн шавь нар ахуй ойлголтоо бараг бичээд үлдээсэн болохоор бидний ахуй ойлголт, дэс түвшин “Баатараа явагч их хөлгөн судар” болон “Богдсын ном цагаан лянхуа нэрт судар”-ынхтай бараг ойролцоо, “Олонх Бурханы судар” ч ойролцоо. Хэрвээ та бүхэн бидний ахуй ойлголтыг мэдье гэвэл “Олонх Бурханы судар”, “Баатараа явагч их хөлгөн судар”, “Амитаба Бурханы судар”, “Дорно зүгийн оточ Манал Бурханы судар” болон “Ланка-д заларсан судар” зэргийг уншаарай. Хэрвээ бидний билиг ухааныг мэдэхийг хүсвэл Чан буддизмын сонгодог судруудыг уншаарай, бидний билиг ухаан тэдний билиг ухаантай бараг ижил. Тиймээс багш нь иймэрхүү ахуй ойлголтуудыг ярих шаардлагагүй. Ахуй ойлголт байсаар байвал гүн нууцлаг түвшинд хүрээгүй байна гэсэн үг. Өөрөө ахуй ойлголт болон хувирвал жинхэнэ хамгийн төгс дээд түвшин болно, ойлгов уу?

Дэс түвшин бол би, би бол дэс түвшин болох үед ярих үггүй, гэтэлгэх төрөлтөнгүй болно. Гэвч сонсохыг хүссэн хүн байгаа учраас тэдэнд сонсохын тулд та нарт албаар ярьж сууна. Тохирох үг хэллэг хайж хүчилнэ, тиймээс ярьсан ч тийм маш гүн нууцлаг түвшний зүйлийг ярихгүй. Маш гүн нууцлаг түвшний зүйлсийг ярьсан ч үнэндээ тэр нь маш гүн нууцлаг түвшний зүйлс биш юм. Ер нь хүний үг хэлээр илэрхийлэгдэж байгаа бүхэн маш гүн нууцлаг түвшнийх биш.

Маш гүн нууцлаг түвшнийг багш нь та нарт ярихын аргагүй, илэрхийлэх үг хэллэг байхгүй, ярьсан ч та нар ойлгохгүй. Та нарыг би эртхэн авшиг хүрт, бясалга, бясалга гэж ятгая. Багшийн зааврыг ягштал баримталж, сайтар бясалгаад өндөр түвшинд хүрвэл юу ч ярих шаардлагагүйг ойлгож, багштай уулзахгүй байсан ч болохыг ухаарна. Учир нь өөрөө ахуй ойлголттой болж, өөрөө ойлгожээ.

Тиймээс хаана ч очсон би хүмүүсийг авшиг хүртэж, нам гүм сууж, веган хоолтон болж, хурдхан бясалга гэж уриалдаг. Миний хэлж ярьж болох зүйл гэвэл энэ л байна. Бусдыг нь ярьж болохгүй. Үнэхээр харамсалтай! Гэвч надад өөр арга алга. Жишээ нь, мэлхий бол газар уснаа амьдрагч хоёр нутагтан, яст мэлхий ч адилхан, тэр усанд ч амьдарна, газар дээр ч амьдарна. Харин шанган хорхой зөвхөн усанд сэлж чадна, газар дээр амьдарч чадахгүй, өсөж томроод мэлхий болбол газар дээр гарч чадна.

Газар дээр гарч үзээд эргэж ирсэн мэлхий бусад шанагалзайдаа хандан: “Би сая хуурай газраас ирлээ, та нар мэдэв үү? Тэнд үнэхээр сайхан, хүн олон, машин их, хөл хөдөлгөөн дүүрэн, хүүхдүүд гүйлдэж, салют буудуулан жигнэмэг идэж, сүү уун чихэр жимс иднэ. Манай эндхийн байдалтай огт адилгүй” гэж хэлнэ.

Жижиг мэлхийнүүд сонсоод ойлгохгүй: “Эх газар юу нь сонирхолтой байх вэ? Би газар дээр гарч үзээгүй, тэнд яагаад хүмүүс байна вэ? Машин байна вэ? Бас хөл хөдөлгөөн ихтэй гэнэ үү гэгцгээнэ. Өнөөх мэлхий: “За за, сүүл чинь тасрахаар та нарыг дагуулан явж сонирхуулья. Одоо би яриад нэмэргүй юм байна” гэнэ.

Яст мэлхий ч адилхан, хэрвээ нэгэн яст мэлхий буцаж ирээд жижиг яст мэхийнүүдэд: “Хуурай газрын байгалийн үзэмж үнэхээр сайхан, нар, салхитай, та нар мэдэх үү? гэвэл тэд сонсоод үл ойлгоно. Учир нь тэдний ертөнцөд, үг ярианд хуурай газар гэж байхгүй, хүн гэсэн үг ч байхгүй, байгалийн үзэмж, машин тэрэг, нисэх онгоц ч гэж бүр байхгүй. Тэдний хэлэнд ийм үгс байхгүй, ойлгов уу?

Яг үүнтэй адил, өндөр дэсийн байдлыг энэ ертөнцийн үг хэлээр илэрхийлэх аргагүй. Хүн төрөлхтөний үгийн санд тийм үгс байхгүй учир бидний оюун ухаан төсөөлж үл чадна, тэр шанагалзайнууд шиг. Багш нь арай илүү гүн нарийн зүйл ярьж гэсэн ч ярих аргагүй. Би ярих дуртай байсан ч ярьж болохгүй. Гэвч би ярих дургүй. Аль хэдийн ойлгосон хүн өөрөө ахуй ойлголттой тул ярих хэрэг байхгүй. Харин ахуй ойлголтгүй хүн сонсвол үнэндээ юу ч ойлгохгүй, багахан ойлгохоос бүрэн гүйцэд ойлгохгүй.

Ахуй ойлголтоо яривал улам хэтрүүлэн ярих хандлагатай болдог тул би дургүй. Манай бясалгалын системд өөрийн дэс түвшнийг бусдад мэдэгддэггүй, зөвхөн өөрөө л мэднэ, хэтрүүлэн ярьж болохгүй.

Зарим хүний бусдад ярьсан зүйлс нь ахуй ойлголтод тооцогдохгүй, дотоодын дэс ч биш, өчүүхэн зүйлс юм. Жишээ нь, зарим шашны урсгалын хэвлэл мэдээллээр: “Ийм тийм хүн бусдын өвчнийг эмнэж чаддаг, ийм тийм хүн бусдын одоо, ирээдүй, өнгөрснийг харж чаддаг, ийм тийм хүн диваажин, тамаар аялж ирээд ярьж байна гэх зүйлийг мэдээлдэг. Энэ бүхэн балчир хүүхдийн тоглоом төдий зүйлс бөгөөд ямар ч гүн нууцлаг ахуй ойлголт биш.

Иймэрхүү өчүүхэн явдлыг багш нь ер бичээгүй болохоор багш ямар ч маш гүн нууцлаг ёс учрыг яриагүй гэж боддог. Үнэндээ иймэрхүү зүйлс нь юу ч биш байдаг. Багшийн шавь нарт ч сүрхий санагдахгүй, зүгээр л бясалгаж эхлэх үеийн дэс төдий.

Үнэндээ бид бясалгаад өндөр дэст хүрвэл ийм байдлыг өчүүхэн ч сонирхохгүй. Ид шид, өнгөрсөн, одоо, ирээдүйг харах зэрэг нь тун доогуур дэс. Бясалгал дээгүүртэй хүнд огтхон ч сонин биш. Тэрээр түүнчлэн ирж, түүнчлэн буцаж, юм бүхнийг мэдэх тул бусдын заяа төөргийг үзэж, гарын алгыг уншиж, хувь заяаг нь мэдэх шаардлага байхгүй. Хүн нь америкт байвч энд ирэлгүй бусдын өвчнийг эмнэнэ. Хамгийн хүнд өвчин юу вэ? Энэ бол харанхуй мунхагийн өвчин, төрөл төрөлдөө сансрын хүрдэнд эргэлддэг өвчин, сэтгэл мэдрэлийн өвчин юм. Мунхагийн харанхуй өвчнийг эмчилбэл бусад нь аяндаа эдгэнэ.

Өвчин эмнэх гэж багш нь ярих дургүй, учир нь өвчтэй хүн бүхэн над руу ирэх болно. Багш нь бусдад мэдэгдэх дургүй учраас энэ талаар бичдэггүй. Гэхдээ өдөр бүр багштай хамт байвал ийм ахуй ойлголтыг их мэдэрнэ. Бичих, ярих шаардлагагүй өөрсдөө л мэдчихнэ. Би энэ бүхнийг ярих боломжгүй. Үнэндээ ярих дургүй. Та бүхэн мэдэх хүсэлтэй бол багштайгаа байнга хамт байгаарай.

Жишээ нь, ад чөтгөр тонилгох, өвчин эмнэх зэрэг нь миний хувьд ямар ч утга учиргүй. Та нар багшийгаа даган суралцвал аяндаа юмс засарч сайжирдаг. Багш нь энд ад чөтгөр хөөж, өвчин эмнэх гэж ирээгүй болохоор юу ч бичиж тэмдэглээгүй, ойлгов уу?

Олон хүн сонин хэвлэлээр сурталчилж, өвчин эмнэнэ, эсвэл ямар ид шидтэйгээс нэрд гарсан гэх мэтээр бичдэг. Харин багшид нь эдгээр зүйл нь хүүхдийн тоглоомтой адил. Харин та нар маш гүн нууц ёс учрыг сонсё гэвэл багш нь жаахан ярьж магадгүй. Өвчин эдгээх, хүний заяа төөргийг үзэх, ид шид үзүүлэх гэх мэтийг хүсвэл багш нь мэдээж ярьж чадахгүй.

Мэдэх хүсэлтэй хүн багшийг даган суралцвал ойлгоно. Багш нь зориуд хэтрүүлэн ярих хэрэггүй, иймэрхүү зүйлд би дургүй. Хэрвээ багшийгаа өвчин эмнэдэг гэж гадуур магтвал хүмүүс сансрын хүрднээс гэтлэхийн төлөө биш, өвчнөө л эмчлүүлэх гэж ирэх болно.

Миний ажил өвчин эмнэх биш боловч эмнэнэ гэж хэлж бас болох. Учир нь би хүнийг гурван ертөнцийн дотор хүлээсэлдэг хамгийн хүнд өвчнөөс нь авардаг. Хамаг төрөлтний харанхуй мунхагийн өвчнийг эмчилж, тэднийг үүрд эрх чөлөөтэй, өнө мөнхөд эрх тааваараа байх нэгэн болгон хувирагдаг. Хувцас

тайлах мэт нэг нэгээр нь тайлсаар эцэст нь төгс туулан ангижирна. Энэ бол багшийнх нь эмчилдэг өвчин юм. Үл мэдэхүйн харанхуй мунхагийн өвчнийг үндсээр нь эмчилбэл мэдээж бусад бүх өвчин эдгэрнэ.

Багшаараа маш гүн нарийн нууцлаг зүйлсийг яриулна гэвэл юу ярихаа олж ядна, очир огтлогч судрын ёсоор ярих ёстой юу, зүрхэн сударт бичсэн ёсоор ярих ёстой юу? гэдгийг үнэндээ би мэдэхгүй. Зүрхэн судрын дэсийг миний шавь нар авшиг хүртэхдээ бодитойгоор ойлгодог. Тиймээс нүд, чих, хамар, бие, хэл, сэтгэл байхгүй түвшин ч мөн маш гүн нууцлаг түвшин биш.

Илүү гүн гүнзгий ёс учрыг мэдэхийг хүсвэл дотоодын хувилгаан багш чинь ярьж өгнө. Учир нь багш нь энэ нэг бие махбод төдий биш, хүрсэн дэс бүхэнд чинь багш нь байж байна. Тэр үед чамд багш нь илүү гүн гүнзгий зүйлсийг заах болно. Учир нь тэр түвшинд хүрвэл та нарын дэс нилээд өндөрсөж, багшийн сургах ёс учрыг хүлээж авахуйц болдог.

Сая дурдсан том, жижиг мэлхийнүүд хуурай газар дээр гарч чадна. Гарсны дараа том бах мэлхий нөгөө мэлхийдээ: “Энэ нь хүн, тэр нь настай хүн, тэр нь лам хүн, энэ бол гэлэнмаа, тэр хоёр бол гэр бүлийн хос, чи ойлгов уу?” гэж танилцуулна.

Шанагалзай мэлхий болохоос өмнө том мэлхий юу ч гэж хэлсэн ойлгохгүй, том мэлхий настан гэж яривал “Настан” гэж хэн болохыг мэдэхгүй, хүүхэд гэвэл бас л үл ойлгоно. Шанагалзай бол шанагалзай хэвээрээ, хүн гэж ямархуу байдгийг төсөөлөхгүй, тэдний ертөнцөд хүн, хүүхэд, нөхөр гэргий, машин, зайрмаг, кофе гэж байхгүй болохоор яаж мэлхийд ойлгуулах билээ. Шанагалзай мэлхий болсны дараа том мэлхий түүнд: “Энэ кофе, тэр хортой эм, энэ хортой өвс” гэх мэтээр хэлж өгнө. Учир нь шанагалзай бодитоор харсан тул тийм зүйлс тохиолдвол том мэлхий тайлбарлаж чадна. Өмнө нь бол ярих аргагүй. Зөвхөн мэлхий ч биш, хүн ч бас адил. Энэ дэлхий дээр олон улс гүрэн байдаг. Жишээ нь, Африк тив нилээд хоцрогдмол, тэнд онгоц, цахилгаан гэрэл, зурагт, радио байхгүй. Тэдэнд утасгүй радионы тухай яривал мэдэж ойлгохгүй: “Энд байгаа хүн алс хол өөр газарт байгаа хүн лүү ярих боломж байх уу?” хэмээн итгэж ядна.

Тэдэнд утас байхгүй. Хэрвээ та: “Би танай улсад очих шаардлагагүй. Эндээсээ хэдэн тоо дараад л чамтай холбогдон ярилцаж болно” гэж хэлбэл тэр итгэхгүй. Учир нь тэд хоорондоо холбоо барих гэвэл хэнгэрэг цохьдог. Хэнгэрэг цохин ойр хавийн тосгоныхонд шинэ мэдээ дуулгана. Хол газарт мэдээгээ дуулгахын тулд өөр тосгоныхон дамжуулан цохино. Урьдын хүмүүс ийм л

байжээ. Ойрын жилүүдэд л утас бий болсон. Зуун жилийн өмнө утасны тухай яривал итгэх хүн бидний дунд байхгүй байсан.

Урьд Ау Лакт нэгэн маш цэцэн мэргэн хаан байжээ. Сайхан шүлэг бичдэг. Тан улсын үеийн шүлэгтэй адилавар. Тэрээр урлаг соёлд их дуртай бөгөөд маш ачлалтай сайн хаан байжээ. Гэвч гадаад улсуудаар ер очиж байгаагүй тул харийн гүрнээс суралцах зүйлс байдаг тухай ер мэдэхгүй учраас нэгэн мэргэн түшмэлийг Франц улсад суралцуулахаар илгээжээ. Энэ нь зуун жилийн өмнө болсон явдал. Тэр үед Ау Лакт хаант засаглалтай байсан бол одоо коммунист нам эрх барих болжээ. Би Ау Лакаас яваад олон жил болсон тул одоогийн байдлыг сайн мэдэхгүй. Тэр үед хаан эзэн их сайдаа Францад суралцуулахаар илгээжээ. Тэр сайд суралцаж дуусаад улсаа ирж, улс орноо хөгжүүлэн мандуулж, ард түмнээ эрх чөлөөтэй, аз жаргалтай амьдруулахын тулд билиг ухаанаа зориулахаар бэлдэж байв.

Хаан эзэндээ хандан: “Бид тосон дэнлүү хэрэглэх хэрэггүй. Францад гэрэл чийдэнг дээр өлгөдөг бөгөөд тос ашигладаггүй. Өдөр бүр цэвэрлэх шаардлагагүй, гэхдээ маш цэвэрхэн. Товч дармагц гэрэл асдаг” гэж илтгэв. Хаан итгэж яджээ. Тэр сайд дахин: “Францад машин тэрэг нь өөрөө давхидаг. Морь мал ашигладаггүй” гэсэнд бүр их эргэлзжээ. Өнөөх сайд бас: “Франц хүмүүс худгаас ус татах гэж зовохгүй. Сангийн хоолой угсарч суулгаад хананаасаа усаа авдаг” гэв. Хаан сонсоод хүлцэхийн аргагүй болж: “За! Ярихаа боль! Та хааныг мэхэлсэн ялд унав.” гэж зарлажээ. Хааныг мэхэлсэн ял маш хүнд, гурван үеэр нь хөнөөдөг байв. Харанхуй мунхаг хаанаас болж нэгэн мэргэн билигт хүмүүн ингэж гэр хотлоороо хөнөөгджээ. Хаан эзэн харь гүрэнд айлчилж үзээгүй тул гадаад улсын байдлыг ойлгохгүй учир сайдынхаа ярьсан зүйлд итгээгүй байна. Тэр сайд эрдэм мэдлэг сурч ирээд улсаа хөгжүүлэхийг хүссэн ч хорлогдсон нь тун харамсалтай.

Нэгэн амьд буй Төгс гэгээрсэн их багш ч мөн адилхан. Бурхан бодьсадва энэ дэлхийд хувилгаан биеэр заларсан нь хамаг төрөлтний мунхагийн харанхуйг арилгаж, тэднийг гэтэлгэж, илүү сайхан олон ертөнц энэ орчлонд байдгийг ойлгуулж, жинхэнэ аз жаргал гэж юу болохыг мэдрүүлж, өөрийгөө улам илүү танин мэдэж, нээж хөгжүүлж чадаагүй асар их хүч өөрт нь байдгийг ойлгуулахын төлөө байдаг.

Гэвч олон хүн ойлгохгүйгээс болж Есүс Христийг загалмайд цовдолж, Күнзийг хорлож, Шагжамуни Буддаг ч мөн хорлохын тулд чулуу шидэж, зарга мэдүүлэн заалдаж байв. Тиймээс хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх нь үнэхээр амаргүй ажил. Саяхан ярьсан бах

мэлхийн үлгэр мэт хамаг төрөлтнийг сургах тун хэцүү.

Авшиг хүртэх нь том мэлхий жижиг мэлхийд замчлан хуурай газарт гарах шиг. Том мэлхий замдаа: “Энэ бол мод бут, энэ бол өвс ногоо, энэ бол хүн, тэр бол настай хүн” гэх мэтээр түүнд танилцуулна.

Үнэндээ, том, жижиг мэлхийн хооронд нэг их ялгаагүй ч том мэлхий нилээд олон удаа нааш цааш явсан тул туршлагатай болж, эх газрын хаана нь юу байдгийг мэдэх болсон тул жижиг мэлхийд ном уламжилж чадах бөгөөд жижиг мэлхий түүнийг даган хэсэг суралцвал эх газрын байдлыг улам сайн мэддэг болж, өсөж томроод буцаж очин өөр бусад мэлхийнүүдээ замчилж чадах юм.

Үүн шиг, авшиг хүртсэн шавь ч мөн дөнгөж сүүлнээсээ салсан бяцхан мэлхий шиг өөрийн аяллыг эхлүүлдэг. Иймээс багшаас илүү гүн нууцлаг зүйлсийг суралцъя гэвэл дотоодын багшаасаа суралцах хэрэгтэй. Учир нь маш гүн нууцлаг зүйлсийг хүний хэлээр илэрхийлэх аргагүй. Тэдгээрийг гадна талд сургаж чадахгүй. Жишээ нь, их далайн гүнд байх зүйлс хуурай газрынхтай адилгүй, их далайд хүн байдаггүй.

Тиймээс гүн нууцлаг ёс учрыг ярихад тун хэцүү бөгөөд багш нь ч энэ тухай олон удаа ярьсан. Зарим үед нилээд гүн нарийн зүйл ярьдаг ч “гүн” гэгдэх тэр зүйлс нь онолын төдий гүн тул та бүхэн бодитоор мэдрэх аргагүй, зөвхөн үг хэлээр л илэрхийлнэ. Би хэдий чадлаараа ярьсан ч ихэнх байдлыг үг хэлээр илэрхийлэх боломжгүй.

Хэрвээ үг хэлээр илэрхийлэхэд хангалттай бол багш нь та нарт ном бэлэглээд эсвэл уншаад өгөхөд л болчихно. Гэтэл та нар яагаад багштайгаа ирж уулзах дуртай байдаг вэ? Учир нь багш нь энэ нэгэн боть ном биш, нэг удаагийн номын айлдвар биш, багшийг байх үед орчин тойрны уур амьсгал бүхэлдээ өөр болдог, ойлгов уу? Жишээ нь, таны эхнэр уг хүн нь зурагтайгаа мэдээж адилгүй, эс бөгөөс та түүний зурагтай гэрлэхэд л хангалттай, жинхэнэ бодит хүнийг нь эрж хайх хэрэг байх уу?

Та нарт багшийнх нь зураг зөндөө бий. Та нар заримдаа багшийгаа зургийнхаа дундаас гарч ирэхийг хардаг, гэхдээ л багштай уулзах дуртай хэвээрээ. Учир нь зөвхөн зураг хараад ханадаггүй, бодит хүн, зураг хоёр адилгүй. Мэдээж багш байхгүй үед зургийг нь харж болно, юу ч үгүй байснаас дээр.

Тиймээс Шагжамуни Буддагийн шавь нар багшийнхаа хөргийг зураад багшийгаа дурсан санах бүрдээ, багштайгаа уулзаж чадахгүй үедээ хардаг байжээ. Тэд Шагжамуни Буддагийн

зургийг харах, эсвэл өдөр бүр түүний зурагт мөргөх нь мэдээж тустай. Тэд бол Шагжамуни Буддагийн шавь учраас Багш нь зураг дотроосоо гарч ирээд олон янзын гайхамшиг үзүүлдэг байсан байж магадгүй. Тиймээс яриангүй Багшдаа мөргөнө.

Харин тэдний ийнхүү мөргөж байгаа нь Шагжамуни Буддагаас суралцаагүй, түүнтэй уулзаагүй хүмүүст их л сонирхолтой санагдаж, дуурайн мөргөх болжээ. Энэ шалтгаанаас болж аажимдаа өдөр бүр модон бурханд мөргөдөг заншилтай болсон байна.

Магадгүй багшийг нь нирваанд одсоны дараа та нар багшийгаа санан дурсаж, хөрөг зурагт нь мөргөөд байвал хүмүүс ч дуурайж, мөргөнө. Удалгүй зөвхөн мөргөдөг шашин болж магадгүй. *(Хүмүүс инээлдэв.)* Үнэндээ тухайн Багш энэ дэлхийгээс явсан бол хөрөг зураг нь ч тус нэмрээр бага болно. Хүч нь хамгийн ихдээ гурван зуун жил л хадгалагддаг. Хэрвээ тэр их багш энэ дэлхийг хэдийн орхисон бол гурван зуун жилийн дараа түүний энергийн соронзон талбай эвдэрнэ. Учир нь түүний энергийн соронзон талбай өөртэй нь хамт явах тул зөвхөн багахан хүч нь үлддэг. Түүний очсон газарт жаахан хүч үлддэг тул тухайн газар бусад газраас өөр болж, онцгой нэгэн адилслах хүчтэй болдог.

Зарим хүн Шагжамуни Буддатай уулзаж чадахгүй тул ууланд очиж мөргөөд жаахан адислал мэдэрдэг, яагаад вэ? Нэгэн их гэгээрсэн их багш хэдийгээр энэ дэлхийг орхин одсон ч өмнө нь түүнд адислагдсан газрууд өөр байдаг бөгөөд нилээд онцгой байдалтай байдаг. Тухайн газар орны хэлбэлзлэлийн давтамж өргөгдөн ариуссан байдаг тул тэнд очиход таатай сайхан мэдрэмж төрнө. Хэрвээ бидний дэс нилээд өндөр бол адислалыг мэдрэнэ. Гэхдээ энэ бүхэн тийм сүрхий зүйл биш.

Нэгэн гэгээрсэн их багш энэ дэлхийг орхин одвол түүний соронзон орон үгүй болдог. Тиймээс бид нэгэн өнгөрсөн хүний зургийг харах нь амьд хүний зургийг харахаас өөр, орчин үеийн шинжлэх ухаан багаж төхөөрөмж ашиглан тухайн хүний зургаар ямар шалтгаанаар нас барсныг нь, эсвэл амьд мэнд байгааг шинжиж тодорхойлдог болсон. Тиймээс энэ дэлхийд заларч буй Төгс Гэгээрсэн Их Багшийн хөрөгт мөргөх нь мэдээж тустай. Зарим хүн авшиг хүртээгүй ч чин сэтгэлтэй бол адислалыг мэдэрдэг. Учир нь тэр багш амьд байгаа тул тэр зургийг адисалж чадна. Түүний хүч газар бүхэнд оршдог. Учир нь тэр бол түүнчлэн ирсэн бөгөөд хэрвээ та түүнийг дурсан санавал зураггүй байсан ч адислалыг мэдэрнэ. Гэвч та нарын оюун ухаан олон зүйлийг

мартдаг тул зураг нь байвал тухайн хүнийг амархан дурсан санадаг бөгөөд хэдий чинээ их дурсан санана, адислалыг төдий чинээ хүчтэй мэдэрнэ.

Гэвч та бүхэн зөвхөн зурагт нь түшээд ангижирч чадахгүй, асар их чин сэтгэлтэй, маш их буян хишигтэй, эсвэл багшийн итгэлийг хэдийнээ олсон бол багш чамайг аварна. Эс бөгөөс чи заавал өөрөө бясалгах хэрэгтэй. Хэрвээ тэр багш өөрөө чамайг аврахыг хүсвэл зөвхөн ганц чамайг аврах төдий. Харин авшиг хүртсэн хүн таван үеэ аварч гэтэлгэнэ. Ялгаатай тал нь энэ. Тиймээс авшиг хүртсэн хүн бол хамгийн их ачлал энэрэлтэй хүн, хамгийн их билиг ухаантай хүн, хамгийн сайн найз нөхөр мөн. Учир нь авшиг хүртсэн хүний найз нөхөд нь ч нөлөөнд нь ач тус хүртдэг. Чиний энэрэн хайрладаг, асран нигүүлсдэг хүн бүхнийг багш нь харж хандана.

Одоо би та бүхэнд нэг багахан ахуй ойлголт ярьж өгье. Тайбэйд миний нэг шавь бий. Тэр хүн багшийг нь дагаж суралцаад хэдхэн сар болж байгаа. Нэгэн өдөр бясалгаж байхад нь дотоодын багш нь түүнийг дагуулан явж, таван үеийнх нь өвөг дээдэстэй уулзуулахад тэд бүгдээрээ гэтэлсэн байжээ. Дотоодын багш нь түүнд хандан: “За, чи одоо ойлгов уу? Багш нь чамайг мэхлээгүйг мэдэв үү?” гэжээ. Үнэхээр түүний таван үе гэтэлсэн болохыг нүдээрээ харж биеэрээ мэдэрчээ. Хожим нь тэр нэгэн чандарын хайрцаг харсан нь холын хамаатан нагац эгчийнх нь чандар байсан бөгөөд багшдаа энд нэг нь орхигджээ, тэр бол миний холын хамаатан юм гэхэд багш нь: “За за! Асуудалгүй” гэв. Багш нь түүнийг огтхон ч мэхлээгүйг мэдээд ихэд догдолж, нулимсаа барьж дийлсэнгүй гэнэ.

Тэр бол эрэгтэй хүн, захирал, үйлдвэрийн эзэн. Долоо хоногийн даяан болгонд үйлдвэрээ хаагаад ирж оролцдог бөгөөд тэр үед ажилчид нь ч их баярладаг гэнэ. Эзэн нь бясалгахаар явахад ажилчид эрх таваараа байж, цалинтай амардаг тул ажилчид нь багшид нь их хайртай, бас бүгд тамхи татахаа больсон байна. Тэд багштай уулзаж байгаагүй, зөвхөн зураг харсан төдий боловч бүгд тамхинаас гарчээ. Тэднийг ятгасан хүн байхгүй. Ахуй ойлголттой болсон учраас тэд энэ хүчинд итгэсэн хэрэг.

Ийм явдлыг зөвхөн өөрийн биеэр л туулах хэрэгтэй. Би ямар нэгэн онцгой зүйл ярих хэрэггүй. Яривал магтсан болно. Тиймээс багш нь ярих дургүй. Гэвч та бүхний сонсох хүсэл үнэхээр их учраас би жаахан жаахан ярьдаг. Энэ нь та нарт хангалтгүй ч өдийхөн зүйлийг ярьсан нь хэдийнээ тун сайн хэрэг. Уг нь бол жаахан ч цухуйлгах ёсгүй. Гэвч энд дандаа танил хүмүүс байна,

мөн та бүхэн багшийн номын айлдварыг олон удаа сонссон. Тэгээд ч талаас илүү нь шавь нар байна, ганц, хоёрхон нь хараахан шавь болоогүй байгаа ч хожим багшийг даган суралцах нь тодорхой тул багш нь тун бага багаар илчиллээ, гэхдээ бусдыг нь ярьж болохгүй.

Ахуй ойлголтыг ярих боломжгүй, учир нь бидний хэл ярианд тэр байдлыг дүрслэх үг, авиа байхгүй, тэр санааг илэрхийлэх боломжгүй. Саяын ярьсан африк хүнтэй ижил, тэд хэзээ ч зурагт, радио харж байгаагүй учир тэдэнд юу ч хэлэх аргагүй. Энэ байдал яг өмнө нь ярьсан тэнэг хаан шиг, хананаас ус гарахыг хараагүй, бас үүнд итгэхгүй тул их түшмэлээ хөнөөжээ. Тэр түшмэл тун сүрхий авьяас төгөлдөр хүн байжээ. Тэрээр бичгийн чадвар маш сайтай, Ау Лакийн хамгийн анхны франц хэлтэй хүн байсан юм. Тэрээр Парис хотноо францчуудад онолын сэдвээр лекц уншдаг байсан маш сайн хүн. Гэвч түүнийг улсын эзэн хаан хөнөөжээ. Ердөө л үл мэдэх байдлаас болжээ. Хаан хэзээ ч таазнаас үнждэг чийдэн үзээгүй, мориор чирэхгүй давхидаг тэрэг үзээгүй, байшингийн хананаас ус гоожихыг бүр ч хараагүй байв.

Одоо бол хүн бүхний мэддэг энгийн зүйлс. Одоо манай формосагийн хэрэглээний усыг бүгд хананаасаа авдаг, тийм биз? Гэвч хаан өөрөө мэдэхгүй учраас сайдыгаа хөнөөжээ.

Тэр үед Есүс Христ чулуунуудад ном айлдаж байсан учраас чулуунууд түүнийг цовдолсон юм, миний санааг ойлгов уу? Шагжамуни Будда ном айлдаж байх үед түүнийг олон хүн буруушаан гүтгэж, тэрсүүдийн номтон гэцгээж, бүр түүнд бадар өгөх ганц ч хүн олдохгүй болж байжээ. Бүтэн гурван сар морины тэжээл идсэн байна. Учир нь тэр нутгийн хүмүүс түүнийг гүтгэж, тэрсүүдийн номтон хэмээн шүүмжилж, муулж байсан тул хэн ч бадар хоол өгөхгүй тул морины тэжээл идэж байжээ.

Багш байх ийм л байдаг, та нар хүсэж байна уу? Будда болмоор байна уу? Болмоор байгаа хүн гараа хурдан өргөөрэй, Будда болохыг хүсвэл морины тэжээлээр хооллох хэрэгтэй болно, цовдлогдож ч мэднэ, эсвэл чулуу шидүүлж, гүтгүүлж муулуулна, та нар дуртай юу?

Багш болох ямар ч ашиггүй, Будда болох нь маш сайн эрхэм дээд, сүр жавхлантай, хүн бүхэн мөргөж, тэнгэрээс цэцгийн хур бууна гэж бид боддог. Үнэндээ Будда болсны дараа цэцгийн хур буух биш, тэд л чулуу шиднэ. Тиймээс Будда болох нь тийм ч зугаатай хэрэг биш. Би ч бас Будда болохоо болилоо. Уг нь танай энд авшиг хүртсэн хүн олон ч багшийг гүтгэн буруушаах хүн байгаа учраас олон хүн ирж зүрхлэхгүй байна. Энэ бол өчүүхэн

хэрэг. Багш нь Будда болж амжаагүй байхад л нөхцөл байдал ийм төвөгтэй болж, хаана ч очсон гүтгүүлж, тэрсүүдийн номтон гэж хэлүүлнэ.

Багш нь үнэндээ тун баяртай байна, дотоодын номтон тийм хүмүүсээр дүүрсэнд. Би очих хэрэггүй, гадаа зогсвол арай сэрүүхэн. *(Хүмүүс инээлдэв.)* Маргалдах хүнгүй, гүтгэх хүнгүй. Тиймээс би гадна номтон байх дуртай. *(Бүгд инээлдэв.)* Хожим би тэрсүүдийн номтны урсгал үүсгэж магадгүй. Ийм нэртэй болоод удаж байгаа болохоор дасал болжээ. Тиймээс би хаана ч очсон өөрийгөө: “Би бол тэрсүүдийн багш. Та нар надаас суралцах уу? “ гэж таницуулья.

Аль ч цаг үед ижилхэн, нэгэн Төгс гэгээрсэн их багшийг гүтгэж муулж, чулуу шиддэг. Заримдаа тэдний үг чулуунаас ч хатуу, чулуунаас ч дор, чулуу нэг л газрыг онодог бол хүмүүсийн гүтгэх хэл ам хүнийг бүхэлд нь, оюун санаа, зүрх сэтгэлийг бүхэлд нь ононо.

Тиймээс бид хэлэх үгээ хянаж, бие, хэл, сэтгэлээ сэрэмжтэй байлгах хэрэгтэй. Бясалгагч хүн хамаг амьтанд заавал ач тустай байх ёстой учраас эергүү зөөлөн ааш зантай байвал зохино. Бясалгасны дараа хүмүүстэй хэрэлдэхгүй болдог. Хэрэлдвэл бидэнд тавгүй мэдрэмж төрж, эрхэм хүмүүний шинж байдалтай байж чадаагүйгээ мэдэрдэг.

Авшиг хүртсэний дараа бид жинхэнэ их хүмүүн, жинхэнэ хүн болж, хүчтэй чадалтай, сүнстэй сүлдтэй, билиг ухаантай, аядуу зөөлөн энергитэй, гэрэл гэгээтэй болно. Ийм хүн л жинхэнэ хүнд тооцогдоно. Хүн төрөхөөсөө л хар бараан байдаггүй, тиймээс бясалгах хэрэгтэй, бясалгах их сонирхолтой. Харин Будда болох тийм сонирхолтой биш.

Будда болох нь тун сайн гэж бид боддог. Гэвч энэ дэлхийд тийм ч амаргүй. Учир нь энэ дэлхийн хүмүүст бол тэр яг л харийн хүн. Тиймээс амьдрахад таагүй, дайрах хүн олон, ихэнх шавь нар зугтана, зарим нь эргэж ирээд гадны хүнээс ч илүү дайрч довтолж мэднэ. Тэгэхээр заримдаа авшиг хүртээгүй хүн багшид бараг илүү сайн ханддаг. Харин авшигтай шавь нар багшид сайнгүй байх нь тэдний урьд насны үйлийн үртэй холбоотой байдаг.

Тэд урьд насандаа ч ийм байсан, өмнө нь тамд асар удаан байсан бөгөөд энэ удаа хүний төрөл авах завшаан олдсон ч нөгөө л зүйлээ хийж байдаг, сайтар суралцаж чадаагүй учир дахин нэг төрөл авна. Энэ удаа дахин төрөл аваад өнөөх зүйлээ давтал тун хэцүү. Өөртөө төвөг удах төдийгүй багшдаа ч саад болно. Энэ

удаа сайн сургаж чадахгүй бол дараа багш нь дахин ирж сургах хэрэгтэй болж, тэдэнтэй хамт сансрын хүрдэнд эргэлдэнэ. Гэхдээ энэ нь тэднийхээс өөр, багшийн дотоод хүч ижил хэдий ч гаднах дүр төрхөө өөрчилдөг.

Одоо яагаад ийм олон шашны урсгал үүссэнийг та бүхэн мэдэх үү? Учир нь тухай бүр их багш гарч ирээд бүгд нэгэн ижил үнэнийг сургадаг. Гэвч тийм үнэнийг хэн ч зааж сургалгүй тун их удсан учраас, эсвэл өмнө нь тухайн хүн ийм төрлийн сайн сургаалтай таараагүй тул тэд: “Энэ багш яагаад ийн сонин жигтэй сургаал заана вэ?” гэж боддог. Үнэндээ бол тэр багш сонин жигтэй сургаал айлдаагүй, харин бид тийм сургаалтай учраагүй уджээ. Буддын шашны сургаал ном арвин их, хэрвээ зөвхөн Амитаба Бурханы судар уншсан бол “Агама судар”-ыг ойлгохгүй, Агама судрыг уншвал Баатараа явагч их хөлгөн судрыг үл ойлгоно. Тиймээс ийм олон урсгал бий болсон байна.

Зөвхөн Даяаны бүлэгтэн гэхэд л аль хэдийнээ маш олон урсгалтай болсон байдаг. Жишээ нь, Цаодун бүлэг, Линжи бүлэг гэх мэт. Даяаны бүлгээс гадна Хуаян бүлэг, Тиантай бүлэг гэж бий. Японд дэлгэрэхдээ Рилиан бүлэг, мөн Бушидо зэрэг өөр бусад сүсэг мөргөлийн үзэл санаатай холилдсон урсгалууд бий болсон байна.

Буддад сүсэглэвч олон урсгалд хуваагдсан бөгөөд зарим нь бүр зөвхөн Амитаба Буддагийн алдрыг дуудахад л хангалттай гэх болжээ. Зарим нь “Цаглашгүй их насан хутаг судар”-г дурдсанаар явах нь зөв гэж үзнэ. Хэдийгээр Буддад сүсэглэх боловч асар их маргаантай. Фахуа бүлэг ч бас олон салаа урсгалтай. Зарим хүн Фахуа сударт мөргөнө. Зарим нь Фахуа судрыг тайлна, хоорондоо маргаж мэтгэлцээд өөр өөрийн санаа бодлыг зөвтгөж, бусдынхыг буруутгана. Ингээд улам ээдрээтэй болж, олон урсгал үүсчээ.

Аль нэгэн сургаал номлолыг үндэслэгч гарч ирэх бүрд түүний сургасан сургаал номлолыг өөр бусад нь ихэнхдээ хүлээж авдаггүй. Учир нь жинхэнэ үнэн ёсны дамжлага тасраад удсан тул хожуу үеийн хүмүүс бусдын яриаг л сонсохоос цаашгүй, өөрийн гэсэн ахуй ойлголтгүй байдаг. Тиймээс арай нэг өөр зүйл зааж буй хүнийг буруутган гүтгэнэ.

Жишээ нь, Линжи урсгалыг үндэслэгч гарч ирэх үед Цаодунгийн урсгалын хүмүүс өөрийн ёс учирт дадсан тул тэднийг буруу номтон гэж шүүмжилнэ. Тэгэхээр тэр: “За яахав! Та нар сурах хүсэлгүй бол би Линжи урсгалынх болж өөрчлөгдье. Тэгвэл та нар үнэн, худлыг амархан ялгана” гэхээс өөр аргагүйд хүрнэ. Учир нь тэр үед Их Багш нь амьд сэрүүн заларч байсан

тул түүний заасан сургаал номлолыг хүмүүс биеэрээ мэдэрч ахуй ойлголттой болдог.

Тэгэхээр амаар ярихаас цаашгүй хүмүүстэй адилгүй учир өөр нэгэн урсгал болон хувирчээ.

Багшийнх нь байдал ч мөн адилхан, тиймээс хожим Чин Хайн бүлэг болж хувирч магадгүй. (Хүмүүс инээлдэв.) Учир нь багшийнх нь сургаалыг хүлээн зөвшөөрөх хүн ховор, маани, тарни уншдаг бүлэгтэн ч бас тоохгүй байдаг.

Одоогийн Цаодунгийн урсгал нь хүнийг ямар ч сэтгэлийн оролцоогүй, зөвхөн хов хоосон төлөвөөс бясалган суухыг зааж байна. Линжи урсгал болохоор бидэнд амьсгалаа нэг, хоёр, гурав, дөрөв, тав... хэмээн тоолох, эсвэл “Би хэн бэ?” гэдэг ном хаялцуулах гэх мэтийг л хийлгэх төдий. Энэ бүхэн мэдээж биднийхээс өөр. Учир нь багшийнх нь зааж буй сургаал эртний Линжи урсгалын зааж байсантай яг ижилхэн. Гэвч одоогийн Линжи урсгалынхаас өөр. Тиймээс Линжи урсгалынхан багшийг нь өөр сургаал номлож байна гэцгээж байна. Багш нь Линжи урсгалыг үндэслэгч багш хувилгаан биеэрээ залран ирсэн байсан ч тэд мэдэхгүй, ойлгож байна уу?

Хэрвээ багш нь одоо: “Багшийнх нь өмнөх төрөл бол Зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн гэж хэлбэл та нар итгэх үү? Мэдээж итгэхгүй. Учир нь одоо Хүй Нэн Багшийн шавь нар нь хүртэл багшийг нь гүтгэн муулж байна, тэгэхээр та бүхэн яаж багшийгаа Хүй Нэн Их Багшийн хувилгаан гэж итгэх вэ? Есүс Христ энэ дэлхийд ирж хүмүүсийг аврах үедээ: “Би бол өнгөрсөн үеийн... хүн “ гэж хэлж байжээ. Түүний санаа нь миний өмнөх төрөл бол тийм тийм их багш, эсвэл номын багш байсан, одоо тэр дахин хувилгаан биеэрээ эргэн иржээ гэсэн хэрэг. Үнэндээ тэр бол тэдний сүсэглэн биширдэг эртний их багш нь юм. Түүний санаа тун ойлгомжтой бөгөөд эргэн төрөл авсан гэсэн үг. Гэвч одоо католик шашинтан хүнтэй эргэн төрөх тухай ярилцвал тэр яагаад ч ойлгохгүй. Тэр хүн: “Та бол буруу номтон байна. Манай католик шашинд эргэн төрөх явдал байхгүй, үйлийн үр ч гэж байхгүй” гэнэ.

Үнэндээ Библийн сударт үйлийн үрийн тухай маш тодорхой айлдсан байдаг. Библи сударт: “Чи ямар үр тарина, тийм ургац хураана” гэжээ. Есүс Христ өөрөө ч энэ тухайгаа миний өмнөх төрөл бол тийм тийм хүн байсан гэсэн байдаг. Би түүний нэрийг төв аялгуугаар орчуулж чадахгүй байна. Та нар хариад Библи судраас хараарай. Есүс Христ би бол ийм ийм хүн дахин төрсөн нь юм гэж маш тодорхой хэлсэн байдаг. Хожмын хүмүүс уншаад

ойлгоогүй тул өнөөгийн ийм байдал үүссэн байна.

Жишээ нь, нэгэн хүн бясалгаад багшийг нь зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн болохыг харсан байна. Гэвч би ингэж яривал хэн надад итгэх вэ? Би бас: “Зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн эргэн ирлээ!” гэж зарлаж болохгүй. (Хүмүүс инээлдэв.) Өөрсдөө ахуй ойлголттой учраас зөвхөн шавь нар л итгэнэ.

Төгс гэгээрсэн нэгэн их багш зөвхөн энэ төрөлдөө л их багш байдаггүй. Төрөл төрөлдөө их багш байдаг. Тэрээр төрөл төрөлдөө тоост хорвоод ирж, хүмүүсийг авардаг. Нирваанд үл одно гэсэн их тангараг тавьсан байдаг юм.

Зарим хүн Будда болмогц эргэн ирж хүмүүсийг аврахыг хүсэхгүй, амар амгалан ертөнцөд хүрч, аз жаргалыг эдлэх дуртай байдаг. Зарим хүн Будда болмогц хамаг төрөлтний зовж зүдэрч буйг хараад ихэд шаналж, улмаар тэднийг дээш дагуулахаар эргэн ирдэг тул төрөл төрөлдөө их багш байдаг юм. Та бүхэн: “Зургадугаар үеийн Их Багш яагаад наймхан сар бясалгаад төгс гэгээрч чадсан юм бол? Гэтэл Шэнсиү Багшийнхаа дэргэд гуч гаруй жил өдөр бүр хамт байсан ч ямар ч нэмэргүй, дэс нь Хүй Нэнгээс тун доогуур байв гэж эргэлзэх байх. Учир нь Зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн төрөл төрөлдөө бясалгаж байсан бөгөөд тэр бол Бодидарма мөн, тэр бол Шагжамуни Будда мөн.

ҮЙЛ ТҮЙТГЭР БА ТОГТСОН ҮЙЛИЙН ҮР ЯМАР ЯЛГААТАЙ ВЭ?

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Тайбэй хот. 1986 оны 8 дугаар сарын 4
(Эх нь хятад хэлээр)*

Өнөөдөр нэгэн шавь надаас: “Багш аа! Авшиг хүртсэний дараа таван үеийн хамаатан садны маань төрөл нь дээшилж, төрөл төрөлдөө хийсэн үйлийн үр нь арилдаг гэж та хэлсэн. Түүнийг арилгаж болох аж, гэтэл тогтсон үйлийн үр өөрчлөгддөггүй гэж Бурхан Багш сургасан бус уу?” гэж асуув.

Тогтсон үйлийн үр болоод үйлийн үр хоёр өөр өөр зүйл. Буддагийн хэлсэн нь буруугүй, тогтсон үйлийн үрийг өөрчилж болохгүй. Ер нь “үйлийн үр” гэдэг нь Алаяа ухамсар (Алая-вйїїāпа – Ухамсрын сан хөмрөг, агуулах)-т хадгалагдсан ухамсар юм. Энэ ой санамж төрлөөс төрөлд бидэнтэй хамт байдаг. Авшиг хүртсэний дараа алаяа ухамсарт хадгалагдсан бүх дургал буюу ухамсар бүгд устдаг. Өөрөөр хэлбэл төрөл төрлийн үйлийн үр устаж үгүй болно. Үүрд устдаг. Гэхдээ бидэнд энэ төрлийн тогтсон үйлийн үр байсаар байдаг. Хэрвээ тогтсон үйлийн үрийг устгавал бид энэ ертөнцөөс үтэр түргэн ангижирна. Учир нь энэ төрөлдөө төлөх ёстой үйлийн үргүй болсон тул энэ дэлхийд үргэлжлүүлэн амьдрах шалтгаангүй болно. Энэ төрлийн тогтсон үйлийн үр байгаа учраас л бид амьдарч, бясалгаж, хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж чадна. Энэ бол илт тодорхой үйлийн үр юм.

Хэрвээ энэ үйлийн үрийг арилгах аргагүй юм бол бид яаж Будда болох вэ? Үйлийн үрийг арилгах аргагүй бол ангижирч чадахгүй. Үйлийн үр арилбал гэтлэн ангижирна. Төрөл төрлийн үйлийн үрийг мэдэж өөрчилж болно. Тиймгүй бол Шагжамуни Будда яаж Будда болох вэ? Шагжамуни Буддагийн шавь нар түүнийг даган гэрээс гараад шууд архадын зэрэгт хүрдэг. Буддагийн хүчинд дулдуйдан үйлийн үрээ арилгасан учраас богино хугацаанд хутагтын сууринд хүрч чадсан байна. Зарим хүн “Очир огтлогч судар”-ыг уншаад жинхэнэ утгыг нь ойлгож

чадахгүй буруу ташаа ойлгож, судар номд хэт автан хүлэгддэг. Ингэж судар уншихын утга учир юу вэ? Үйлийн үрийг өөрчилж болно, үүнийг үйлийн үр шилжих гэдэг. Тиймгүй бол Шагжамуни Будда хүмүүсийг гэрээс гарахыг ятгаж, нэгэн эрхэм ариун хүн болгож чадах байсан уу? Үйлийн үр хувирдаггүй бол Шагжамуни Будда тийм олон янзын ар гэрээс ирсэн шавь нартай байхгүй байв. Шагжамуни Буддаг заларч байх үед нийгмийн анги давхарга брахман, дээдэс, худалдаачид, боол ядуус гэсэн дөрвөн анги кастад хуваагдаж байв. Тэр үед боол хүн язгууртнуудтай хамт хооллож, гэрлэж, харилцаж болохгүй байжээ. Гэвч Шагжамуни Будда үүнийг үл тоон боол хүн гэрээс гарч бясалгавал дээдэс язгууртан болж чадна гэж үзэж байв.

Шагжамуни Будда үйлийн үрийг өөрчилж болно. Түүнийг дагаж гэрээс гарвал үйлийн үр нь заавал өөрчлөгдөнө гэдгийг мэдэж байсан. Тухайн үед олон хүн түүний бодлыг асар их эсэргүүцэж, түүнийг буруу номтон, зөрүүд, нийгмийн тогтолцоог эвдэн бусниулагч хэмээн хараан зүхэж байв. Учир нь энэтхэгийн ихэнх хүн дөрвөн ведийг судалдаг тул ядуу бол ядуу, баян бол баян, үйлийн үр болоод тогтсон үйлийн үрийг өөрчилж болохгүй, өөрчилнө гэж байж болшгүй буруу ойлголт гэж үзэж байв.

Тогтсон үйлийн үр гэж юу вэ? Хэрвээ нэгэн хүн ядуу гуйлгачин бол энэ нь түүний тогтсон үйлийн үр бөгөөд ийм явах заяа тавилантай, эсвэл өөр нэгэн хувь тавилантай учирна. Энэ бол орчлонгийн энгийн жам. Бясалгагч хүн тогтсон үйлийн үрээ өөрчилж болно. Бүхэлд нь өөрчилж чадахгүй, гэхдээ жаахан өөрчилнө. Жишээ нь, нэгэн хүн бусдад алуулах заяатай байсан үйлийн үр нь хувирч, гүтгэгдэх, зодуулах, гараа таслуулах, хуруугаа таслуулах болон өөрчлөгджээ.

Тансан лам хэсэг хугацаанд бие нь өвджээ. Чин сэтгэлээсээ гэмшин наманчилсанд нэгэн гэгээрсэн төрөлтөн зүүдэнд нь ирээд: “Зүгээр дээ! Үйлийн үр чинь ингэж л цэвэрлэгдэнэ” гэж хэлжээ. Гэгээрсэн их багшийг даган бясалгавал их багшийн буян хишгээр бидний тогтсон үйлийн үр өөрчлөгддөг. Тиймээс Буддаг даган суралцаад маш хурдан Брадига будда, архад, бодьсадвагийн хутагт хүрдэг байна.

Миний өвөг Багшийн нэгэн шавь нь хожим багш болсон бөгөөд мөн нэгэн гэгээрсэн их багш юм. Нэгэн өдөр мориноос унаад үе нь мултарч, ихэд өвдөхөд дээрдэх янзгүйг нь мэдсэн нэгэн номын эгч өвөг Багшид хэл хүргэжээ. Өвгө Багш: “За би шалгаадахья” гээд өдрийн турш бясалгасны дараа номын эгчид: “Түүний тогтсон үйлийн үр нь хувирч, таван жил нь таван сар

болон өөрчлөгдсөн байна” гэж хэлжээ.

Манай шавь нарын дунд ч ийм жишээ бий, хагалгаанд ороод хэрэггүй гэж багш нь хэлсэн тул мэс засал хийлгэх зовлон эдлээгүй гэнэ. Тогтсон үйлийн үр өөрчлөгдөхгүй гэдэг нь эгэл жирийн хүмүүсийн тухай дахь явдал болно. Үнэндээ тогтсон үйлийн үр өөрчлөгддөг. Зүүдлэх нь тогтсон үйлийн үрээ эдэлж буй бас нэгэн хэлбэр, жишээ нь, зүүдэндээ алагдаж, цусаа урсгасан нь их багшийн ач тусаар тогтсон үйлийн үр нь өөрчлөгдөж байгаа хэрэг.

Шавь нарын заримынх нь бясалгал саад тогтор ихтэй, зарим үед тогтсон үйлийн үр дээр нь шинээр үүссэн үйлийн үр нь нэмэгдээд бясалгагч хүний хувьд жирийн хүнийг бодвол тэсч тэвчихэд илүү бэрх болдог. Өдөр бүр хоёр цаг гучин минутын гэрэл, аялгууны бясалгал хийвэл шинээр үүссэн үйлийн үрээ цэвэрлэнэ. Зарим хүнд өдөр бүр хоёр цаг хагас бясалгах нь нилээд хэцүү, тэд нэгд бие муу, хоёрт цаг зав хомс, гуравт сэтгэл татах ертөнцийн зүйлс дэндүү их гэх мэт шалтаг тоочдог. Хэрвээ бясалгалаа багшийн тогтоож өгсөн цагийн дагуу хийхгүй бол шинэ үйлийн үр тасралтгүй нэмэгдэн хуримтлагдсаар байдаг.

Энгийн хүн тарьсан үйлийнхээ үрийг тэр даруйдаа бус, харин дараа дараагийн төрөлдөө эдэлнэ. Харин Арьяабалын аргаар бясалгадаг, энэ нэг төрөлдөө туулан ангижрахыг хүсэж буй хүний тогтсон үйлийн үр, шинэ үйлийн үр хоёр нь зэрэг боловсорч байдаг. Энгийн хүн хийсэн үйлийн үрээ эдлэхийн тулд заавал дахин төрөл авах хэрэгтэй тул тийм хурдан боловсрохгүй. Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн дахин төрөл авахгүй болсон учраас үйлийн үрээ заавал энэ төрөлдөө төлж барагдуулах ёстой бөгөөд шинээр хийсэн үйлийн үрээ ч мөн энэ төрөлдөө төлөх хэрэгтэй байдаг.

Их шидийн хүчтэй Молом тойн шидээр маш олон ертөнцийг тольдон харах чадалтай төдийгүй тэрсүүдийн номтныг ч номхруулна. Шагжамуни Будда шидийн хүч огт хэрэглэж болохгүй гэж түүнд сануулсан ч тэр сонсоогүй байна. Тэрсүүдийн номтон түүнийг чулуугаар дарж алах дөхжээ. Энэ бол түүний тарьсан шинэ үйлийн үр, тэгэхээр шидийн их хүчтэй байгаад ч нэг их нэмэр тус байхгүй. Үйлийн үр тарьсан бол заавал буцааж төлөх хэрэгтэй болно.

Өвдөх хүртэл заримдаа буян хишиг болдог. Тиймээс бясалгалийн хүчээр бусдыг эмчлэх ёсгүй. Энэ нь байгалийн хуулийг зөрчиж байгаа хэрэг. Бие махбодтой үед л ид шидтэй байдаг. Бие махбодгүй болбол ид шид ч сарниж алга болно. Тиймээс төгс бус юм.

Хамгийн дээд дэсийн шид бол шидтэй гэдгээ үл мэдэх, бусдыг гэтэлгэсэн ч гэтэлгэгдсэн хүнгүй байх явдал. Миний шавь нар бүгд шидийн хүчтэй. Учир нь багш нь тэднийг хараад л ерөөл барилдлага үүсгэсэн тул энэ дэлхийгээс явахдаа тэд тамд унахгүй.

Хамгийн дээд дэсийн шид бол Би-үгүй дэс бөгөөд дуугүй, дүрсгүй. “Би” байвал буруу номтон бөгөөд орчлонтой нэгдмэл болоогүй байдаг. Орчлонтой нэгдвээс жинхэнэ үнэн ёс болох төдийгүй байгалийн хууль юм. Нар дэлхий ертөнцийг гийгүүлсээр, дөрвөн улирал ээлжлэн солигдсоор байдаг шиг.

Шавь нарын зарим нь багшийг өөр өөр дүр төрхөөр хардаг, Үнэндээ бол багш нь энэ л нэг янзаараа, гэвч төрөлтөн бүхэн өөр өөр учраас зүрх сэтгэл нь ч өөр өөр, дэс түвшин нь ч ялгаатай. Тиймээс өөр өөр үр дүнг хүртэж мэдэрнэ. Бүх зүйл сэтгэлээс үүдэлтэй байдаг.

Тогтсон үйлийн үр, шинэ үйлийн үр аль нь ч өөрчлөгдөнө. Гэхдээ эгэл жирийн хүнийх өөрчлөгдөхгүй. Зөвхөн сүнслэг дадал бясалгал хийдэг хүнийх л өөрчлөгдөнө. Бясалгаж буй ном нь өөр өөр учраас дэс түвшин нь өөр өөр. Ер нь Багш нарыг олон дэст хуваадаг. Энгийн нэг багш хүч багатай тул бидний тогтсон үйлийн үрийг өөрчилж чадахгүй. Гэхдээ бид түүнээс сайн сургаал номлол сонсч, сайн үйл үйлдсэнээр дараа төрөлдөө хүчтэй сайн багштай уулзаж магадгүй. Тэр хүн нь хэрвээ бодьсадвагийн хувилгаан мөн бол бүхий л үйлийн үрийг өөрчилж чаддаг.

Зургадугаар үеийн Их Багш Хүй Нэн бол Шэнсиүгээс огт өөр, билиг ухаан нь адилгүй, хүч чадал нь ч өөр. Эх газрын хятад орон номын багш нар олонтой, гэрээс гарагчид ч бас маш их. Шэнсиү улсын их багш болж чадсан нь үнэхээр амаргүй хэрэг. Гэхдээ түүний дэс Хүй Нэнгийнх шиг өндөр биш. Шэнсиү бол жирийн нэг номын багшийн төлөөлөл. Хүй Нэн бол цорын ганц их билиг нээгдсэн хүн юм. Тэрээр: “Бодь сэтгэлийн мод угаас байхгүй тул тольдох тавцан яаж байх вэ ? Бүх зүйл нэгэнт хоосон тул тоос хаана тогтох вэ?” гэжээ. Гэгээн толь хаана буй гэсэн нь төгс гэгээрсэн хүний хувьд үйлийн үр гэж байхгүй. Ийм үгийг өөр багш нар хэлж зүрхлэхгүй, Хүй Нэнгийн хэлсэн үг бусад багш нарынхаас заавал өөр байдаг. Учир нь тэдний дэс асар их зөрөөтэй.

Цаг үе тутамд тийм олон их багш төрөхгүй. Энэтхэг асар том газар нутагтай ч хоёр мянга гаруй жилийн өмнө зөвхөн Шагжамуни Будда, Вилмагирди багш хоёр л төржээ. Эх газрын хятадад зөвхөн Хүй Нэн Багш л хамгийн алдартай нь байсан хэдий ч олон хүн түүнийг тэрсүүдийн номтон хэмээн гүтгэж,

шүүмжилж буруутгаж байжээ.

Хүмүүсийн зарим нь судар номд хэт автдаг. Судар бол харилцан адилгүй дэс түвшний төрөлтнүүдэд зориулагдсан байдаг. Нэгэн өдөр Шагжамуни Буддагаас нэг хүн асуулт асуухад тэрээр: “Ижилхэн” гэж хариулжээ. Удалгүй дахин өөр нэг хүн ирээд яг тийм асуулт асуухад: “Өөр өөр” гэж хариулжээ. Шавь нар нь ихэд гайхаж, яагаад ижил асуултанд өөр өөрөөр хариулна вэ? гэсэнд Шагжамуни Будда: “Энэ чамд хамаагүй” гэжээ. Эндээс бид дэс түвшин адилгүй бол сонсох хариулт ч бас өөр өөр байдгийг мэдэж болно.

Хүмүүсийн зарим нь учир явдлын үнэн мөнийг ойлгохгүй, их багшийн хэлсэн үгэнд үл итгэж, түүнийг шүүн дүгнэж, гүтгэн буруушааж, буруу номтон гэх нь үнэндээ түүнийг үл мэдсэн хэрэг. Хэн нэгнийг шүүн дүгнэх бол заавал хэсэг хугацааны дараа тасралтгүй ярина. Шагжамуни Будда дөчин есөн жил ном айлдсан бөгөөд тэрээр хэлэхдээ: “Миний айлдсан ном ердөө л алган дээрх Линшан модны навч мэт, тийм өчүүхэн хэсгийг л ярив. Ганц хоёрхон хоногт, ганц хоёрхон жилд нэгэн их багшийг ойлгох боломж байх уу?” гэжээ.

Төгс гэгээрсэн их багшийг жинхэнээр ойлгоё гэвэл заавал түүнтэй нэгэн ижил дэст хүрэх хэрэгтэй. Тэгж байж л ойлгоно. Өнөөдрийн лекцээ энд хүрээд өндөрлөө. Асуулт байна уу?

Асуулт: Судар уншихад ихэнхдээ заавал зориулга хийдэг. Бид бясалгахдаа зориулга хийж болох уу?

Их Багш: Болно. Энэ бол бидний сайхан сэтгэл. Мөн ивээлийн хүч болдог.

Асуулт: Багш аа! Та сайн байна уу? Би буддын шашны анхлан суралцагч хүн. Уг нь католик шашинтан байсан. Саяхан эхнэрийнхээ нөлөөгөөр буддын шашинтан болсон юм. Би дөнгөж суралцаж эхэлж байгаа тул ямар судар унших нь зөв бэ?

Их Багш: Ямар ч судар унших хэрэггүй. Сайтар бясалгахад л болно. Уншмаар байвал уншиж болно л доо. Багш өөрөө нэгэн хамгийн сайн судар юм. Тэгэхээр багштайгаа ирж уулзаж байхад л хангалттай.

Асуулт: Би айлын байр түрээсэлж амьдардаг. Байрны эзэн хатагтай нас барсан. Түүний чандарыг зочны өрөөнд нь тавьсан юм. Манай эхнэрийн бие ойрд жаахан тавгүйрхээд байгаа нь түүний чандарын хайрцагтай холбоотой юу?

Их Багш: Тийм, гэхдээ бясалгавал зүгээр болно. Танай эхнэр ногоон хоол идэж байгаа юу? Бясалгал хийдэг үү? Уг нь

газар бүхэнд бурхад байдаг, гэхдээ буг чөтгөр ч бас бий. Бясалгал сайн хийвэл шарилын газар, буг чөтгөртэй газар ч аймаар биш. Бясалгал хийхгүй бол бурханы сүмд ч буг чөтгөр оршино.

Тиймээс бясалгал хийх үнэхээр чухал. Бүхнийг өөрчлөхийг хүсвэл заавал бясалгах хэрэгтэй. Үхэж төрөхийн хүрднээс ангижирья гэвэл бүр ч илүү бясалгах хэрэгтэй.

ҮЙЛИЙН ҮР УГААС ХООСОН

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Формоса, Тайбэй хот. Цаглашгүй гэрэлт бясалгалын төв
1987 оны 10 дугаар сарын 25 (Эх нь хятад хэлээр)*

Их олон хүн Будда болохоор яардаг нь тун инээдтэй, бас өхөөрдөм санагддаг. Яг ямар Будда болох вэ? Аль хэдийнээ Будда болчихсон байна. Угаасаа ямар ч зовлонгүй байв. Бүгд өөрөө өөртөө удсан яршиг төвөг, зовлон бухимдал байдаг. Үнэн шүү, зовлонтой зүйл ер байхгүй. Энэ дэлхийн аливаа юмс ердөө л тоглоом төдий!

Багшид нь угаасаа зовох зовлон байхгүй, харин та нараас болж зовлонтой болов. Та нар зовлон ихтэй учраас багштайгаа уулзвал уйлж, элдэв зовлон тоочдог. Ингэж зовохыг чинь хараад багш нь ч бас шаналж, тэр яагаад ингэж зовно вэ, бүтэлгүй л байна даа? гэж бодогдоно. Харах билгийн хараа байхгүй хүнд ямар ч ёс учрыг тайлбарлаад нэмэргүй. Дэргэдээ гийгүүлэх нарыг харахгүй, нар хаана байна, байхгүй байна шүү дээ! гэхээс цаашгүй байгаа нь үнэхээр өрөвдөлтэй! Багшийнхаа ярьсныг ойлгож байна уу?

Зовлонгийн далайгаас гэтэлье гэвэл тун амархан, ердөө л жаахан бал бурам нэмчихвэл зовлонгийн далай жаргалын орон болон хувирна. (Хүмүүс инээлдэв.) Уг нь бол Формоса зовлонгийн далай байх учиргүй. Идээд барахгүй их бал бурамтай газар. Ямар ч хоолонд заавал элсэн чихэр нэмдэг тул идвэл дотор эвгүйрхдэг. Давстай хоолонд ч элсэн чихэр нэмнэ. Жинхэнэ шорвог амтыг формосагаас хайгаад олохгүй. Давслаг жигнэмэгт ч элсэн чихэр нэмээд чихэрлэг болгочихдог, тийм биз? Хоолондоо ч бас элсэн чихэр хийнэ, харин манай эндхийн хоолонд элсэн чихэр хийдэггүй учраас асуудалгүй.

Бясалгагч хүн хүсэл шунал багатай байж, нөхцөл байдалд зохицон маргааш үхсэн ч хамаагүй, тамд унахыг ч үл тоовол сая Будда болж чадна. Тамаас айвал Будда болж чадахгүй. Хамаг төрөлтөн болохоос айвал мөн Будда болж чадахгүй. Хамаг

төрөлтнийг гэтэлгэе гэж бодвол бас Будда болж чадахгүй. Учир нь дэндүү завгүй. Үүнээс айж, түүнийг бодсоор явтал Будда гэж хэн болохыг ойлгох зав гарахгүй. Өдөр бүр тамаас өөрийг боддоггүй бол мэдээж нирвааныг харж чадахгүй, ойлгов уу? Бидний анхаарал хаана байна, сэтгэл тэнд байж, бусад зүйлийг анзаархаа больдог, тийм биз?

Би тун хялбархан нэгэн зүйрлэл яривал та нар амархан ойлгоно. Жишээ нь, чи энд зурагт үзэж байгаа ч толгойд чинь элдэв олон ажил бизнестэй холбоотой шийдэх зүйл бодогдоод байвал зурагт үзэж суугаа хэдий ч юу ч үзэхгүй, тийм биз? Бид заримдаа сонин уншаад төвлөрвөл хүүхэд хашгирахыг ч сонсдоггүй. Сонингоо тавибал хүүхэд шуугилдахыг сая мэднэ. Уг нь тэд шуугилдаж байсан ч дэндүү их төвлөрч уншсанаас болоод юу ч сонсоогүй байна. Зурагтаар олон нэвтрүүлэг гарч байсан ч ажил бизнесээ бодоод юу ч үзээгүй байна. Миний санааг ойлгож байна уу?

Үүнтэй ижил, та бүхэн тамаас айж, өдөржин тамын тухай боддог тул хүн нь энд амьдралч сэтгэл нь хэдийнээ тамд оччихсон байдаг. Үүний нэгэн адил та нар хамаг амьтныг “гэтэлгэх” сэтгэл чинь арван зүг, гурван цагийн хамаг амьтны тэнд хүрч, гол эзэн “билгийн мэлмий”-ийнхээ энд тогтохоо больдог. Үнэндээ бид сэтгэлээ өөрийн эзэн дээр төвлөрүүлбэл ямар ч төрөлтнийг гэтэлгэж чадна. Тэднийг гэтэлгэх гэж яарах хэрэггүй, ойлгож байна уу? Аливаа бүхэн аяндаа гэтэлгэгдэнэ. Хүн нь энд суугаад арван зүгийн хамаг төрөлтнийг гэрэл цацруулан гэтэлгэнэ. Гэхдээ таныг гэтэлгэсэн гэж нэг ч төрөлтөн мэдэхгүй. Дэлхий даяарыг ч гэтэлгэсэн ч тэд мэдэхгүй. Энэ нь сая хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж байгаа явдал болно.

Тэрнээс энд яаруу сандруу ирээд: “Би хамаг төрөлтнийг гэтэлгэнэ. Тэд их зовж байна” гэж уйлагнах биш. Та үхтлээ уйлсан ч тэдэнд тус нэмэр болж чадахгүй. Өдөр бүр тэдэнтэй зууралдаад тэднийг гэтэлгэх гэж яаравч тэд чамайг ойшоохгүй. Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх гэгч тийм ч амар ажил биш. Та гэтэлгэх тухай бодох тусам тэд чамаас улам зайлан одно. Бурхан бодьсадва хамаг төрөлтнийг гэтэлгэхдээ сэтгэл зүрх нь хов хоосон, “Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэе” гэсэн бодолгүй байдаг. Хийх ёстой ажлаа л хийж, хамаг төрөлтөн аяндаа гэтэлгэгддэг.

Зарим хүн төрөл төрөлдөө хамаг төрөлтнийг гэтэлгэдэг. Гэвч хамаг төрөлтөн түүгээр гэтэлгэгдсэнээ мэддэггүй. Энэ бол Бурхан бодьсадвагийн хүч, их зам мөрийн хүч болно. Хамаг төрөлтнийг гэтэлгэхийн төлөө бид ямар нэгэн зүйл хийх хэрэггүй. Хамаг

төрөлтөн түүнийг танивал аяндаа гэтэлгэгддэг, ойлгов уу?

Тэр хүн бол туулан ангижирсан эрх чөлөөт болж, хэдийнээ Буддагийн хутагт хүрсэн, төрөл төрөлд оршдог хүн бөгөөд Тэр л хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж байгаа хэрэг. Харин бид хэн нэгнийг гэтэлгэж байгаа юм биш. Ихэнхдээ хүмүүс өөрийн би гэх үзлээр бусдыг гэтэлгэдэг. Хамаг төрөлтөн зовж байна, тэднийг гэтэлгэх хэрэгтэй хэмээн оюун ухаанаараа боддог. Үнэндээ бол зовлонтой төрөлтөн байхгүй, харин бид л өөрсдөө зовж шаналж байгаа төдий.

Бид билиг нээгдэхээсээ өмнө хамаг төрөлтнийг зовж байна гэж хардаг. Газрын зүрхэн бодьсадва гэгээрэхээсээ өмнө хамаг төрөлтнийг харахад тун их зовлонтой байжээ, иймээс сая тамыг харсан байна, ойлгож байна уу?

Гэгээрснийхээ дараа л там гэж байхгүйг мэдсэн байна. Байсан ч хамаагүй. Тамын орны тавин мянга, таван мянган жил Бурхан бодьсадвагийн хувьд нэгэн агшин төдий бөгөөд огт үл оршино, ойлгов уу? Жишээ нь, бид энэ дэлхийд нэг зуун жил амьдардаг бол диваажинд таван зуун жил, таван мянган жил амьдарна. Энэ хугацаа ч Бурхан бодьсадвагийн хувьд асар богино, ердөө л хуруу инчдэх төдий хугацаа. Тиймээс Бурхан бодьсадва үүгээр үргэлж маш түргэн байдлыг зүйрлэдэг.

Бид өөртөө яршиг төвөг үүсгэдэг тул өдөр бүр зовлонтой байдаг. Суралцах ёстой хичээлээ бид шийтгэл болгодог, тиймээс зовлонтой байдаг юм. Багш нь та бүхэнд зовлонгийн далайгаас салах маш хялбар арга заана. Энэ бол зовлонт нөхцөлөө суралцах хичээл болгон хувиргах явдал, яг л сургуульд суралцаж буй мэт.

Сургуульд хүүхдүүд олон төрлийн хичээл үздэг. Заримдаа уншихад сонсголонтой шүлэг найраг уншдаг нь тун таатай байдаг. Жишээ нь, Су Дунпо, Ли Байгийн яруу найраг, мөн Жуан Жи (Zhang Ji - 725?-780? он)-гийн хамгийн алдартай яруу найраг болох

“Сар шингэж, хэрээ гуаглан
огторгуй дүүрэн хяруу,
Загасчдын дэн, голын хөвөөний агч мод
гансралт нойрыг эсэргүүлмүй.
Хүйтэн уулын хийдийн дуган
Гү сү хотын гадна,
Хүрэл жүнгийн шөнийн дуун
аяны онгоцноо сонсогдмуй.”

Энэ үнэхээр уран тансаг, таатай сайхан байнам биш үү?

Зарим хүн тийм сайхан үзэмжийг яаж ийм яруу сайхан дүрслэж чадна вэ гэж бид боддог.

Цао цао ч мөн яруу найрагч байжээ. Түүний шүлгүүд үнэхээр тансаг сайхан, сэтгэл хөдөлгөм байдаг. Би түүний шүлгийг уншаад ихэд биширч, яагаад нүдээ ч цавчихгүй хүн алдаг тийм хүнээс ийм сайхан шүлгийн мөрүүд урсана вэ? гэж бодсон. Яагаад тэр ийм болсныг дараа нь багш нь ярьж өгье. Учир нь нэгэн жинхэнэ яруу найрагч, жинхэнэ хөгжмийн зохиолч хүмүүс хагас бурхан байдаг бөгөөд тэдний үзэл санаа нэн өндөр, өдөр бүр өөрийн яруу найраг, хөгжмийн аялгуунд автан цэнгэж байдаг.

Сургуульд уран зохиол, хэл бичиг, дуу хөгжим, тоо бодлого, биеийн тамир зэрэг маш олон хичээл заадаг. Би ахлах сургуульд сурч байхдаа хөгжмийн хичээл үзэж байсан, мөн зураг зурах, уран бичлэг, гар урлал, уран гимнастик, биеийн тамир зэрэг маш олон хичээл ордог байв. Зарим хичээлд бид их сонирхолтой, заримд нь дургүй. Дуртай хичээл орвол ихэд сонирхож, таатай санагдаж, аз жаргалтай болдог. Дургүй хичээл орвол урамгүй болж: “Ийм уйтгартай хичээл үзэж яах вэ? Энийг сураад юу хийх вэ?” гэж бодно.

Багш нь ч багадаа бас иймэрхүү байдалтай байсан. Сургуульд сурч байхдаа үргэлж тэргүүн байрын шагнал авдаг байсан тухай миний намтараас та бүхэн уншсан байх, үнэндээ бол миний сурсан зүйл тун бага.

Ахлах сургуульд сурч байхдаа дургүй хичээл орвол хичээл завсарламагц хурдхан гарч, дугуй унана, эсвэл далайн эрэгт очиж, давалгааны чимээ сонсоно, эсвэл кофе шопд суун кофе ууж, жигнэмэг идэж, хөгжим сонсдог байлаа. Сэтгэлд нийцтэй хичээлүүдэд дуртай байсан тул сонирхсон хичээлээ би сонгон суралцдаг байв. Далайн чимээ сонсож, өгүүлэл бичих дуртай байсан. Далайн чимээ сонсоход онгод хөглөгдөж, шүлэг тэрлэнэ. Түүнийгээ би эмхтгэж, ном хэвлүүлсэн. Би багадаа өөрийн номоо гаргасан болохоор ахлах сургуульдаа их алдартай болсон юм. Учир нь тэд миний шүлэгт их дуртай.

Би эрдэм ном сайн сураагүй, хамгийн залхуу нь байсан. Надаас та нар үлгэр дуурайл бүү аваарай. Би үнэн байдлаа л ярьж байна. Та бүхэн багшийгаа дуурайж суралцаж болохгүй. Учир нь Формосад байдал огт адилгүй. Хувь хүний чадамж ч өөр өөр, зарим хүн маш ихийг сурч байж төгсдөг бол зарим хүн нэг ихийг сураагүй ч төгсөж чаддаг.

Энэ нь эртний: “Нохой эвшээхэд ялаа аманд нь орж таарав”

гэдэг шиг. Нохой зориуд эвшээж ялааг залгиагүй, харин яг тэгж таарсан байна. Багшийнх нь байдал яг үүн шиг, би сураагүй ч луу биет номын сахиуснууд миний өмнөөс суралцаж, миний өмнөөс шалгалт өгсөн байх. Та нар иймэрхүү тааруухан үлгэр дуурайллаас суралцах хэрэггүй. Сургуульд байхад манай ангийнхан багшийг нь дэндүү өргөмжилж, дэндүү шүтэж, надаар их бахархаж, хөхиүлэн магтдаг байсан тул би их л эрх танхай хүүхэд байсан юм, ойлгов уу?

Багш нь багаасаа л магтаал сайшаалд дэндүү умбасан, санаагаараа савж, жолоогоороо гуяддаг хүүхэд байв. (Дураараа дургиж дунд чөмгөөрөө жиргэдэг байв.) Багш нар ч намайг их эрхлүүлнэ, яагаад гэдгийг би мэдэхгүй. Би тийм ч сайн сурч байгаагүй. Дургүй хичээл орвол зугтаж, кофе шоп явчихна. Гэсэн ч тэд надад их сайн, бүр их хайртай байсан. Одоо ч би үүнийг ойлгодоггүй. Тэр багш нар яагаад надад тийм хайртай байсан юм бол, би хичээлд нь дургүй байхад ч надад их сайн ханддаг байсан.

Хааяа би үлдэж, хичээлийг нь сонсвол тэд их л омогшин баярлана. Харин бусад сурагч бол тэгж болохгүй. Хүн бүхэн хичээлээ голж шилээд кофе шопд сууж болохгүй. Манай ахлах сургууль маш хатуу дүрэм журамтай. Нэр дуудаж бүртгэнэ, хэрвээ нэр дуудахад байхгүй бол асуудалд орно, ойлгож байна уу?

Гэвч тэд багшийг нь хичээлээ голоод гарахад хараагүй мэт байх бөгөөд нэр дуудахад байхгүй бол бас хамаарахгүй, хэн нэгэн нь миний өмнөөс заавал хариулж, “өвчтэй тул харьсан, эсвэл бие засаж байгаа” гэх мэтчлэн аргална. Ангийн хүүхдүүд багшийг нь үргэлж хамгаална, ганц нэгэн атаархдаг хүүхэд байсан ч ихэнх нь надад тун сайн хандана. Учир нь тэд надтай хамт байхдаа эрх тааваараа, баяр баясгалантай, чөлөөтэй байж, төлөв томоотой биш болдог. Мөн сургуулиас ч тэгж их хатуурхахгүй. Тэд миний чөлөөтэй, тааваараа байхыг хараад өөрсдөө тийм байж чадахгүй тул их л бахархана.

Энэ дэлхий ч ялгаагүй, хэрвээ бид хүчтэй бол өөрийн хүссэн хичээлээ сонгоно. Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн явах тусам хүчирхэг болж, өөртөө итгэх итгэл нь улам нэмэгдэж, суралцах хичээлээ сонгох чадалтай болно. Энэ ертөнцийн хичээлд хүлэгдэхээ больж, улам хөнгөн сэлүүн, эрх чөлөөтэй болдог. Бидний зан чанар өөрчлөгдөөгүй, харин бидний хандлага, үзэл бодол өөрчлөгддөг. Жишээ нь, өмнө нь бидэнд амин чухал байсан зүйлс, хэрэг явдлууд одоо тийм ч чухал биш болсон, ойлгож байна уу? Учир нь бид аливааг тун хялбархан огоорч орхидог болжээ. Тиймээс хүмүүс хараад: “Энэ хүн багшийг даган суралцсанаас

хойш зан чанар нь маш их өөрчлөгджээ” гэдэг. Багш нь тэднийг шидийн хүчээр өөрчлөөгүй, харин Арьяабалын аргаар бясалгаад тэдний үзэл бодол нь хувирсан байна. Хүүхэд өсөж томрохын хэрээр үзэл бодол нь их өөрчлөгддөг, тийм үү? Бидний санаа бодол хорин настай үеийнхээс ондоо, таван настай үеийнхээс бүр ондоо болсон, тийм биз? (*Хүмүүс тийм гэж хариулав.*) Учир нь бид том болжээ.

Бясалгагч хүн ч мөн адил, ялангуяа Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн багшийн зааврыг сайтар баримтлан бясалгавал заавал өөрчлөгдөнө. Өөрчлөгдөхгүй байх боломжгүй. Учир нь аялгууны энэ хүч сэтгэгдэшгүй их, яг л усны урсгал шиг, бидний хиртэй хувцас савандаад угаавал лавтай цэвэрхэн болно, ойлгож байна уу? Арьяабал бол тэрхүү аялгууны урсгал мөн. Дуу аялгуу нь бидэнд үйлийн үрээ арилгахад туслах нь мэдээж. Тэр үед бид үйлийн үр угаасаа хоосон болохыг жинхэнээр ойлгодог.

Яагаад “хоосон” гэдэг вэ? Тэр үед бид өөрийгөө уучилж, энэ нь юу ч биш, энэ бол үйлийн үр биш, энэ бол жамаараа болсон зүйл, би гэмгүй гэдгээ ухаардаг, ойлгов уу? Тэр үед л гэмгүй болохоо жинхэнэ ёсоор ухааран ойлгоно. Учир нь энэ нь угаасаа гэм биш ажээ.

Жишээ нь, бид багадаа аав, ээжээсээ: “Би хаанаас ирсэн бэ?” гэж байнга асуудаг байсан. Би ч бас ээжээсээ иймэрхүү асуулт асуухад чамайг бодь модны дороос олсон гэсэн. Манай тосгоны сүмийн дэргэд нэгэн маш үзэсгэлэнтэй гоёмсог, сүүдэртээ сэрүүхэн аварга том бодь мод байдаг байв. Би ээжээсээ: “Би хаанаас ирсэн бэ?” гэж асуух болгонд тэндээс олж аваад өсгөсөн гэж хариулна. Зарим хүн хүүхдэдээ: “Чи миний аман дотроос гарч ирсэн шүү” гэх буюу эсвэл өөр хариулт хэлдэг. Харин та нар хүүхдэдээ юу гэж хариулдгийг би мэдэхгүй. Хүүхэд томроод арав гаруй настай болбол сонин хэвлэл, зурагтаас жаахан ойлголттой болж, хүүхэд яаж төрдгийг мэдэх болдог. Гэсэн ч ээж, аав нар тэднийг хүүхэдтэй болохыг нь зөвшөөрөхгүй хэвээр байдаг, ойлгов уу? (*Хүмүүс бүгд хариулсангүй.*) Та нар яагаад ийм чухал царайтай болчихов? Энэ сүртэй зүйл биш шүү дээ. Өчүүхэн явдал! Энэ талаар ярих бүрд хүмүүс их л сандардаг. Загатнасан газар маажих шиг жам ёсны хэрэг, сандарч тэвдэх шаардлагагүй. Та нарыг харахад бараг сонсож зүрхлэхгүй байх шиг байна, үнэндээ үүнээс ч дор зүйл бас бий, би яриагүй л болохоос.

Хүүхэд арван хэдэн нас хүрвэл аав, ээж нь түүнд: “Эмэгтэй хүүхэдтэй найзалж нөхөрлөж болохгүй, эмэгтэй найзтай болох хэрэггүй, эрэгтэй, эмэгтэй хүн заавал тусдаа байх ёстой” гэж

хэлнэ. Эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн ахлах сургуулиудийн дунд цагдаа, багш нар, эцэг, эх бусад олон ёс зүйн ойлголт, нийгмийн зүгээс хориглосон зүйлс, таван сахил, арван сахил гэх мэт заавал байна. Арай томроод хорь, хорин тав, гучин нас хүрвэл эцэг, эх нь гэрлэхийг шаардаж эхэлдэг. Тэр үед тэд гэрлэхээс өөр аргагүй болно. Нас бие нь гүйцэж, хүүхэд төрүүлэх насанд хүрнэ. Хэрвээ хүүхэд төрүүлэхгүй бол эцэг, эх нь гомдоно. Энэ бүхэн хоорондоо зөрчилтэй биш гэж үү? Үгүй. Тэр үед чамд буруутай мэдрэмж төрөх үү? Үгүй. Учир нь нас биед хүрч, үзэл ойлголт өөр болжээ. Хүүхэд төрүүлэх нь буруу биш, жам ёсны энгийн явдал. Насанд хүрсэн бол гэрлэж, эхнэртэйгээ эр, эмийн харилцаа үүсгэвэл хүүхэдтэй болно. Тэгээд эцэг, эхээ ч баярлуулна. Бага байхад буруу байсан явдал одоо зөвдөж, чухал болсон байна, ойлгож байна уу? *(Бүгд ойлголоо гэж хариулав.)* Ойлгоогүй л юм шиг харагдаж байна даа. Багш нь дахин нэг зүйрлэл хэлье.

Бясалгалч хүн мөн адил, хэдийгээр үйлийн үр угаас байхгүй хоосон боловч заавал үе давхаргаар бясалгаж байж “үйлийн үр угаас хоосон” болохыг жинхэнэ ёсоор ойлгоно. Бага байхад хийж болохгүй байсан зүйлс арай томрсон хойно ч мөн болохгүй хэвээрээ л байдаг. Харин насанд хүрэхэд тэдгээр нь заавал хийх ёстой зүйлс болон хувирч, хийхгүй байж болохгүй болно. Тэр цагт үүрэг хариуцлага болон хувирдаг. Өмнө нь хорьдог байсан бол одоо гэрлэх хэрэгтэй хэмээн хүүхдүүдээ ятгана, тийм биз?

Үүнтэй ижил, илүү сайн бясалгавал дэлхийгээрээ чамайг гэмтэн болгон буруутгаж, асар хүнд үйлийн үртэй хэмээсэн ч чи ер үл тоох бөгөөд харин ч инээдэмтэй санагдаж: “Үйлийн үр гэж юу вэ? Би үйлийн үр гэж мэдэхгүй, хэрвээ та үйлийн үртэй бол түүнийгээ тэврээд унтаж болно. Харин надад үйлийн үр байхгүй” гэж хэлэх юм. Ойлгож байна уу? Гэвч үйлийн үрээс зуураад байгаа тэр хүн чамд ер итгэхгүй. Харин тэр: “Та үйлийн үртэй шүү” гэж чамд хэлнэ. Учир нь тэр үйлийн үртэйгээ мэдэрч, хаашаа ч харсан үйлийн үр л харагдана, чи ч бас үүнд нь багтаад бүгд үйлийн үртэй байдаг. Хэдийнээ зовлонгийн далайгаас ангижирч, үйлийн үрээс мултарч, юу ч хийсэн өчүүхэн ч нөлөөлөгдөхгүй болсныг чинь тэр үл мэднэ. Өсөж томроод насанд хүрвэл эр, эмийн явдал үйлдсэн ч гэм буруутай санагдахгүй болдог шиг, ойлгов уу? Үйлдэж болно, энэ нь хууль ёсонд нийцнэ. Гэхдээ энэ бүхнийг арван долоо, наймтай ахлах сургуулийн хүүхдэд хэлэхгүй, хэлэхийг ч хүсэхгүй. Учир нь хэлсэн ч тэр хүүхэд итгэхгүй. Насанд хүрч гэрлэсэн хүн шиг эрх чөлөө тэр хүүхдэд байхгүй. Хараахан нас биенд хүрээгүй тул тэр хүүхэд ойлгохгүй. Сурган

хүмүүжүүлэх ханыг даваагүй, хатуу тогтсон ёс суртахууны үзэл ойлголтоос хэтийдээгүй байдаг.

Хэрвээ бага сургуулиа төгсөөгүй бол бид дунд сургууль, ахлах сургуульд орж чадахгүй. Санаа байсан ч боломжгүй. Сэмхэн ороод суусан ч нэг л тавгүй байх бөгөөд удалгүй ахлах сургуулийн олон шалгалтыг өгөх хэрэгтэй болно. Бага сургуулиа ч төгсөөгүй бид яаж ахлах сургуулийн шалгалт өгөх вэ? Тиймээс нууцаар орж суралцсан ч ямар ч аргагүй. Тэнцэхгүйгээ ч мэддэг, ойлгож байна уу? Зовлонгийн далайгаас ангижрахад мөн адил, хэрвээ “Үйлийн үр угаасаа хоосон” гэдгийг мэдэрч ойлгоогүй бол Арьяабалын аргаар бясалгах хэрэгтэй. Харин “Үйлийн үр угаасаа хоосон” болохыг ойлгосон бол “Үйлийн үр угаас хоосон”-ы дэст хэдийнээ хүрсэн гэсэн үг. Тийм бол Арьяабалын аргаар бясалгах шаардлагагүй. Багш нь та нарт баяр хүргэе. Гэхдээ энэ нь хүмүүст их л эргэлзээтэй санагдах байх, миний санааг ойлгов уу?

Бид Арьяабалын аргаар бясалгавал “Үйлийн үр угаасаа хоосон” болохыг жинхэнэ ёсоор мэдэрнэ. Гэхдээ хэзээ ч бид хүн алахгүй, харин ч эсрэгээрээ бусад төрөлтнийг ихэд хүндэлж, орчлонгийн түмэн бодисыг бишрэн хайрлана. Учир нь аливаа юм бүхэн өөрийн гэсэн үнэ цэнэтэй, хүн бүхэн бурхан чанартай, төрөлтөн бүхэн үнэхээр үнэт эрдэнэ мэт, үзэсгэлэн гоо төгс төгөлдөр. Чийгийн улаан хорхой ч төгс төгөлдөр, намгийн мэлхий ч төгс төгөлдөр, хүмүүс бүр ч төгс төгөлдөр. Тэр цагт нэг ч гэтэлгэх төрөлтөнгүй болно, ойлгов уу?

Биднийг багш гэтэлгэв гэж та нар боддог. Үгүй дээ. Та бүхэн өөрөө өөрийгөө гэтэлгэсэн. Багш нь үнэндээ юу ч хийгээгүй. Гэвч би та бүхэнд үнэнийг хэлэх ёстой. Та нар ирж, хөөр хөгжөөн болоогүй бол багш нь энд уйдаж үхэх байв. *(Бүгдээрээ инээлдэв.)* Надад одоо хийх ажил байхгүй болохоор энд би өөр юу хийх билээ? Өдрийг яаж барах вэ? Өмнө нь багш нь Будда больё, бясалгая, энийг ч хийе, тэрийг ч хийе, хамаг төрөлтнийг гэтэлгэе гээд их л завгүй, бас ямар нэгэн зүйл хайна, эсвэл ирээдүйн хэрэг явдлыг анхаарах гэхчлэн хийгээд дуусахгүй их ажилтай байсан. Одоо бол багш нь үнэхээр уйдаж байна. Заримдаа юу хийхээ ч ойлгохоо больдог. Та нар байгаа болохоор багш нь завгүй байна. Гэвч та нар заримдаа багшийгаа дэндүү завгүй болгодог тул багш нь бас гомдоллодог. Үнэндээ ямар ч ажилгүй атал өдөржин завгүй, завгүй завгүй, учир нь та бүхний сэтгэл тэнцвэргүй байдгаас багшдаа ажил гаргаж, төвөг уддаг. Энд хүрэлцэн ирсэн ч багш нь та нарыг сургаж чаддаггүй. Учир нь та нар дэндүү завгүй, арван зүг, гурван цагийн бурхадыг бодоод судар ном

бодоод оюун ухаанаа.”Би заавал гэгээрнэ. Би заавал гэгээрнэ, би гэгээрнэ” гэсэн бодлоор дүүргэдэг. Багш нь гэгээрүүлье гэсэн ч чамд гэгээрэх зай байхгүй. Бүгд дүүрээд зайгүй болсон байдаг.

Дээр үед нэгэн хүн их багшаас суралцахаар очжээ. Тэр ихэд яарч байсан тул багшийг шавдуулж, нууц түлхүүрээ өгөхийг шаардсан байна. Өнөөх Их Багш түүнд:”Чи жаахан хүлээвэл яаж байна? Одоо цаг нь арай л болоогүй байна” гэжээ. Тэр хүлээхээс өөр аргагүй болов. Гэвч өдөр бүр яарч адгасан хэвээр, энийг ч, тэрийг ч асууж лавлана. Хэсэг хүлээсний эцэст тэсэлгүй Багш дээрээ очиж, дахин лавлахад Багш нь түүнд: “Дахиад жаахан хүлээ, цаг нь арай болоогүй байна, чи одоо арай л болохгүй” гэхэд тэр итгэхгүй заавал авна гэв. Нэгэн өдөр Багшийнх нь бие өвдөхөд өнөөх яаруу хүн Багшдаа хутга тулган: “Та өнөөдөр надад ном уламжлах хэрэгтэй. Хэрвээ уламжлахгүй бол би таныг хөнөөнө. Өнөөдөр та өвдөөд хөдөлж чадахгүй болов, надад хурдан ном уламжил” гэжээ. Багш нь шүүрс алдан: “Одоо өгсөн ч чамд тавих газар байхгүй байна” гэхэд тэр хүн сая нэг сэхээрч, билиг нь нээгджээ.

Гэгээрэлд олон дэс бий. Түүний тухайн өдрийн гэгээрэл нь бидний гэгээрэлтэй адилгүй. “Билиг нээгдсэн” гэдэг нь эцэстээ тэр хүн оюун ухаан нь өөрийн үзэл бодол, санал дүгнэлтээр дүүрсэн байгааг ойлгожээ. Учир нь заавал ингэх ёстой гэж тэр бодно. Харин гэгээрэл бол тийм биш. Багш нь түүнд ингэж хийх хэрэгтэй гэж сургалал тэр зөвшөөрөхгүй. Тэгвэл яавал зохих вэ? Хандах зүг нь өөр, эргэ гэсэн зүг рүү эргэхгүй бол тэндхийн зүйлсийг харж чадахгүй нь ойлгомжтой. Энд ирээд сэтгэлээ тогтоож чадвал багшийнхаа адислалын их хүчийг даруй мэдэрч, тайвшран гэгээрлийн хүчийг мэдэрнэ. Хэрвээ дэндүү завгүй, яаруу, дэндүү хөөр хөгжөөнтэй бол багш адисалсан ч чи хүртэж чадахгүй.

Жишээ нь, багш нь та бүхэнд адистай зүйл тараахад анхаарлаа төвлөрүүлээд алгаа тосон суувал багшийн алимийг хүртэж чадна. Харин ийшээ, тийшээ гүйлдээд байвал “Би алим авмаар байна, Би алим авмаар байна” гэж үглэсэн ч олж хүртэж чадахгүй. Хажуугийн хүн чинь авчихаж мэднэ. Учир нь тэр нам жим сууж, тосч авахаар хүлээж байжээ, ойлгож байна уу?

Багшдаа бид маш их итгэдэг гэж ярьдаг, хэн бүхэн ингэж боддог. Хүмүүсийн төсөөлөн бодох чадвар тун баялаг. Үнэндээ та нар багшдаа тийм ч их итгэлтэй биш, зууны нэг хувийн итгэл байвал их юм. Бодит байдал дээр тэрэнд ч хүрэхгүй. Учир нь та нар багшийгаа зүүн тийш яв гэвэл баруун тийш явдаг. Багш чамайг

урагшаа яваарай гэвэл чи хойшоо явдаг. Өөрийн санаа бодлоо л даган үйлдэхээс биш, багшийн санааг үл дагана. Тийм учраас та бүхэн зовлонгийн далайгаас салж чадахгүй байна. Энэ нь та нар хөөр хөгжөөн ихтэй, сэтгэл хөдлөлтэй, хэтэрхий зав муутай, би гэх үзэл хэт ихтэй тань холбоотой, ойлгов уу? “Би ингэмээр байна”, “Ингэвэл би гэгээрч чадна гэдгийг мэдэж байна”, “Энд би заавал гэгээрэх гэж ирсэн”, “Энд би зөвхөн гэгээрсэн Их Багшийг л хайж ирсэн юм”, “Би энд ...”

Гэвч багшийн бодол та нарынхаас өөр. Багшийн зааж сургах арга та нарын оюун санаандаа (би гэх үзлийн бодолтой) төсөөлж байгаатай адилгүй. Тийм учраас та бүхэн Багш яагаад миний үгийг сонсохгүй байна вэ? гэж зовдог. Миний санааг ойлгов уу? Энэ л та нарыг зовоодог. Учир нь та нар: “Би энд гэгээрэх л гэж ирсэн, тэр яагаад намайг ойлгохгүй байна вэ?” гэж боддог.

Багш нь яагаад та нарыг ойлгохгүй байх билээ? Хэрвээ та нар багшийгаа ойлгосонгүй гэж бодож байвал энд байх хэрэггүй, харьж болно. Хэрвээ багш нь тийм тэнэг бол та нар энд ирж надтай уулзах хэрэггүй. Энд ирж, түүнд шавилах хэрэг юун? Ойлгож байна уу? Энэ нь та нар багшдаа зуун хувь бүрэн итгэдэггүйг харуулж байна.

Тиймээс л өдөр бүр энийг ч авна, тэрийг ч авна гэдэг. Учир нь миний сэтгэлийг багш ойлгохгүй байна, багш надад юу хэрэгтэйг мэдэхгүй байна гэж боддог.

Бясалгагч хүн ийм байхаар эгэл жирийн хүмүүсийг яриад ч яах билээ? Мэдээж бүгд зовлонгийн далайд живээд гэтлэх ямар ч аргагүй. Учир нь өдөр бүр оюун бодлынхоо тасралтгүй үглэхийг л сонсдог. Бидний оюун бодол бол эгэл хүн, тэр бичиж хурааснаа л гаргадаг. Түүнд хайр энэрэл, билиг ухаан байхгүй, дүгнэж цэгнэх чадвар бүр ч байхгүй, ойлгов уу?

Зүгээр л биднээр элдэв хэрэгтэй, хэрэггүй зүйл хийлгэж, цагааныг харлуулж, харыг цагаан болгодог. Хэрвээ бид өдөржин түүнийг сонсвол улам л зовно. Тиймээс Төгс гэгээрсэн багшийг хайж олож хэрэгтэй.

Төгс гэгээрсэн их багшийг хайж олно гэдэг нь заавал түүнтэй очиж уулзах биш, эсвэл цасан дээр гурван өдөр сөгдөх ч биш. Төгс гэгээрсэн их багшийг хайна гэдэг нь өөрийнхөө жинхэнэ багшийг хайна гэсэн үг. Бидний дотор жинхэнэ эзэн маань байх бөгөөд бидний оюун санаанаас хавьгүй илүү. Хэрвээ бид өөрийн жинхэнэ эзнийг олоогүй бол гаднах жинхэнэ багшийг сонсох хэрэгтэй. Тэрхүү гаднах жинхэнэ их багш нь өөрийнхөө жинхэнэ

багшийг хэдийнээ олсон нэгэн тул яаж хийхийг мэднэ. Хэрвээ бид өөрийнхөө жинхэнэ их багшийг олж чадаагүй мөртлөө гаднах их багшийг ч сонсдоггүй бол тэгээд дуусаа дуусаа. Будда болох тухай ярих ч хэрэггүй, Будда болсон ч мунхаг Будда, хөөр хөгжөөнтэй Будда, сэтгэлийн хөөрөлтэй Будда, ямар ч хэрэгцээгүй Будда л болно, ойлгож байна уу?

Үнэндээ бол бид бүгд одоо ч Будда юм. Багшийнх нь сая хэлсэн хөөр хөгжөөнтэй Будда, сэтгэлийн хөөрөлтэй Будда, уур уцаартай Будда, би гэх үзэлтэй Будда, мунхаг Будда, ямар ч хэрэгцээгүй Будда гээд Будда биш хүн гэж ер байхгүй. Гэвч Буддагийн дэс харилцан адилгүй. Зарим Будда нь иймэрхүү, зарим нь тиймэрхүү, зарим нь их зовлонтой тул тэднийг зовлон шаналалтай Будда, яаруу сандруу Будда (*Хүмүүс инээлдэв.*) гэнэ. Тийм Будда тун яршиг төвөгтэй, ямар ч тус нэмэр байхгүй бөгөөд бусад Буддаг ч бас зовооно.

Зарим хүн өөрийгөө хэдийнээ Будда болсон хэмээн боддог. Гэсэн ч өдөр бүр уйлна. Учир нь тэр өөрийгөө хянах чадваргүй хэвээрээ. Будда хэмээгдэгч тэр нь хамаг төрөлтнөөс ч илүү зовлонтой. Юу ч болсон хамаг төрөлтөн мунхаг харанхуй, тамыг үзэж хараагүй болохоор тэнд яаж зовж байдгийг мэдэхгүй тул тамын төрөлтний өмнөөс зовно гэсэн юм байхгүй. Тэд асурын орныг үзээгүй тул асурын төрөлтөн ямар зэрлэг балмад байдгийг ойлгохгүй. Тэнд очоогүй учраас асурууд тэдэн рүү довтлохгүй, тиймээс үл ойлгоно. Тийм нэгэн газар байдагт үл итгэх тул тэдэнд зовох юм байхгүй.

Гэвч зарим хүн өөрийгөө хэдийнээ Будда болсон гэж бодоод там, диваажинг хардаг, асурын оронд очдог, өөр бусад өндөр дэсийн ертөнцөд хүрч, хэдийнээ нирваанд орсон гэнэ. Хамгийн дээд дэст хүрэхээс өмнө мэдээж доод дэсийн ертөнцүүдээр дайрч өнгөрнө. Асурын ертөнцөөр дайрвал тэдний дайралтанд өртөж зовно. Тамын ертөнцөөр дайрвал мэдээж зовно. Хараахан хамгийн төгс дээд дэст хүрч Бурханы хутагийг олоогүй байгаа тэр хүн ч Будда мөн, Будда биш гэж хэлж болохгүй. (Учир нь төрөлтөн бүхэн Будда мөн.) Магадгүй хэн нэгэн нь түүнийг Арьяабал бодьсадва хэмээн магтан сайшааж мэднэ.

Тийм хүн маш нигүүлсэнгүй сэтгэлтэй. Хамаг төрөлтний зовлонг хараад өөрөө ч зовж шанална. Өөрийгөө хянаж үл чадах тул өглөөнөөс үдэш болтол хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх тухай л бодож, цаг завгүй яарах тэр хүн ч мөн бодьсадва юм. Маш нигүүлсэнгүй. Гэвч “Энэрэл нигүүлслэлийн сэтгэл үгүй” дэсийг даваагүй байсаар байгаа аж.

Жинхэнэ их нигүүлсэнгүй бол хамаг төрөлтнийг эрх чөлөөтэй байлгаж, хэн гэтэлэхийг хүснэ, түүнийг л гэтэлгэнэ. Гэтэлгэгдэх хүсэлгүй бол орхино. Учир нь түүний хувьд тэд бол хичээлээ сурч буй сурагчид. Сурах ёстой хичээлээ сурна. Зарим хичээл сонирхолтой, зарим нь сонирхолгүй, хэцүү. Гэвч тэд заавал суралцах ёстой, тэгж байж л төгсөнө. Тиймээс тэдний өмнөөс зовох хэрэггүй. Мэдээж зовж буйг нь харж өрөвддөг ч сэтгэл нь тайван. Энэ нь хайрлах энэрэх сэтгэлгүй гэсэн үг биш, мэдээж өрөвдөж, тэднийг ойлгоно. Гэхдээ чиний сэтгэл тов жондохой. Энэ үеэс л та хамаг төрөлтнийг гэтэлгэж болох бөгөөд тэднийг зам мөрийг бүтээж чадсан байдаг. Жинхэнээр их гэтэлж, их ангижирсан байна, ойлгож байна уу?

Бясалгалд маш олон дэс бий, Газрын зүрхэн бодьсадвагийн дэс, Манзушри Бурханы дэс, Арьяабал Бурханы дэс, Очирваань Бурханы дэс, Амитаба Буддагийн дэс, түүнчлэн ирсний дэс, гэнхсэлгүй үнэхээр илтэд туулсны дэс, төгс оройн дээдийн дэс гэхчлэн. Та бүхэн өдөр бүр Арьяабал бодьсадвагаас аврал эрж, Арьяабал бодьсадва болохыг хүсдэг, энэ нь бас буруугүй. Гэвч Будда болсны дараа өдөр бүр түүнээс зуураад байлгүй, Арьяабал бодьсадваг чөлөөтэй байлгаж түүнийг огоорох хэрэггүй. Түүнийг л шүтээд тэнд байгаад байж болохгүй.

Арьяабал бодьсадвагийн дэс ч мөн нэгэн түр зуурын дэс төдий, ойлгож байна уу? Гэвч зарим хүн тэр дэст үлдэх дуртай. Үлдэж болно! Тавтай морил! Тийм хүн яг Газрын зүрхэн бодьсадватай адилхан. Газрын зүрхэн бодьсадва бясалгаад тэр нэгэн дэст хүрч, тамын төрөлтнүүдийн зовж буйг хараад сэтгэл нь хөдөлж, биеэ барьж чадалгүй, төрөл төрөлдөө тамд сууж, тамын төрөлтнийг гэтэлгэнэ гэсэн андгай тангараг тавьсан байна. Тэрээр: “Там хоосрохоос нааш би Будда болохгүй.” гэж тангарагласан. Энэ бол билиг ухаангүй тангараг. Уучлаарай! Би Газрын зүрхэн бодьсадваг буруутгаж байгаа юм биш, би түүнийг ихэд биширдэг. Гэвч та бүхэнд хэлэхэд: “Тэнд гацах хэрэггүй. Учир нь там хэзээ ч хоосрохгүй. Хамаг төрөлтөн өөрөө өөрийгөө гэтэлгэдэг. Тамд үлдсэн ч чи тэдэнд тус болж чадахгүй юм.”

Газрын зүрхэн бодьсадва төрөл төрөлдөө тамд байгаа, гэвч там хоосрохыг та бүхэн харсан уу? Тэр хичнээн төрөлтөнд зааж сургаж? Тэр хичнээн төрөлтнийг аврав? Алга, үйлийн үр бол үйлийн үр. Хамаг төрөлтөн сэрээгүй цагт тэднийг гэтэлгэх арга байхгүй. Зүүдэлж байгаа хүнд бүх юм үнэн байдаг. Та замын дэргэд зогсоод зүүдэлж буй хүнд: “Сэрээрэй! Энэ бүхэн хуурмаг шүү” гэж хэлэх аргагүй. Чи энэ гэрт, тэр нөгөө гэрт унтаж байгаа

тул хоорондоо хол зайтай. Тэр зүүдэндээ, та ч бас зүүдэндээ байх тул та түүнээс асар хол зайтай болохоор түүнийг сэрээж чадахгүй. Учир нь зүүд яг бодит мэт байдаг, тийм биз?

Үнэндээ, там угаас хоосон. Там бас тийм аймаар сүртэй ч юм биш. Яг нэг автомат машин шиг. Нэг товч дарахад л зогсоно. Тиймээс та бүхэн заримдаа тамын хамгаалагч чөлтөр шийтгэлийн машиныг зогсоож байхыг хардаг. Гэхдээ та бүхэн завсаргүй тамын тухай сонссон, тэнд төрөлтнүүдийг тасралтгүй шийтгэж байдаг. Яагаад тийм аймаар байна вэ? Учир нь энэ машин яг автомат машин шиг, чи товчлуурыг дарвал тэр автоматаар ажиллаж, тасралтгүй эргэнэ, дуу хураах аппарат шиг зогсолтгүй эргэлддэг. Зарим дуу хураагуурын аппарат тасралтгүй эргэлдээд байдаг. Харин бид асааж, унтраах товчийг дарвал тэр зогсоно. Учир нь энэ бол нэг төрлийн автомат машин.

Жишээ нь, бид унтахдаа дуу хураагуурыг асаагаад өглөө сэрж, унтраах товчийг дарахад л унтрана, ойлгож байна уу? Тиймээс Газрын зүрхэн бодьсадва энэ тангарагийг тавихдаа өөрийгөө тамд үлдээж, өөртөө төвөг уджээ. Уг нь тамд очих хэрэггүй байсан юм. Там аяндаа өөрөө өөрийгөө шийдвэрлэнэ, ойлгов уу?

Зарим хүн намайг хамаг төрөлтнийг гэтэлгэх тангараг тавиад энд ирсэн гэлцдэг. Үнэндээ бол тангараг тавьсан юмгүй, ямар тангараг тавьснаа ч би мэдэхгүй. Та нарт гэж хэлэхэд Арьяабал бодьсадва бол дүрсгүй, дуугүй, нэгэн зүйлийн түгээмэл хайрын хүч, нэгэн зүйлийн энэрэнгүй нигүүлсэнгүй чанар юм.

Орчлонд маш олон чанар бий. Тэр энэрэнгүй, нигүүлсэнгүй чанар үй олон хувиралтай, тэрээр хүчнийхээ өчүүхэн бага хэсгийг илгээн хүнийг бүтээнэ. Тэр хүн нь Арьяабал бодьсадвагийн хүчтэй байх бөгөөд тэр хүчийг аль хэдийнээ бэлдээд дотоодод нь суулгана. Тиймээс түүнийг бууж ирэхэд заавал нэгэн Төгс гэгээрсэн их багш түүний цоожлогдсон эрдэнэсийг нь нээж өгдөг. Тэр үес эхлэн эрдэнэсээ ашиглана. Түүнийг бид Арьяабал бодьсадвагийн хувилгаан гэдэг. Ийм л байдаг, ер бусын юм биш.

Бид Амитаба Бурханд (Цаглашгүй гэрэлт) даатган залбирахад тэр цаглашгүй гэрэлт бурхан гэрэл цацруулан ирж магадгүй. Гэвч гэрэл цацруулан бууж ирэхэд олон ертөнц, олон нөхцөл байдлыг заавал дайран өнгөрөх хэрэгтэй болно. Нэгдэх ертөнцөөр дайрахдаа гэрэл хэвээрээ байна, хоёрдох ертөнцөөр дамжихдаа мөн гэрэл хэвээрээ байна, гэхдээ жаахан зузаарна. Харин гуравдах ертөнцөөр дайрахдаа нилээд бүдүүн баараг болно. Дөрөв дэх, тав дахь ертөнцийг дайран өнгөрч, доошлох тусам бүр илүү бүдүүн

баараг болж зузаарна. Эцэст нь ийм болж хувирна. (Багш өөрийн биеэ заав.) Уг нь бол ийм биш байжээ. Олон дэсийн ертөнцөөр дамжиж, тэдгээрийн нөлөөллөөр эцэст нь ийм болон хувирчээ, багшийнхаа санааг ойлгож байна уу?

Энэ бие харахад махан биетэй адил боловч тэр бол махан бие биш, тэр энгийн эгэл зүйл биш. Харин нэг зүйлийн гэрэл, нилээд зузаан, бүдүүлэг гэрэл нь ийм болон хувирдаг. Та нар ч ялгаагүй, эгэл хүмүүс биш. Уг нь гэрэлт ертөнцөөс бууж ирсэн ч энд ирээд бясалгаагүй тул хүч чадалгүй болоод энд үлджээ. Одоо их л уйтгарлаж, сүнсний нутагтаа буцъя гэж Бурхан бодьсадва даатгаж, дээш татахыг гуйжээ. Тиймээс Бурхан бодьсадва бууж ирээд биднийг дээш татдаг юм, ойлгож байна уу?

Гэвч дээш татахад тийм ч амаргүй. Учир нь эндхийн амьдралдаа дасаж, элдэв үзэл бодолдоо дадсан тул юу ч хийсэн гэмтэй буруутай болно гэж бодно. Эгэл байхад олон хүн бидэнд: “Ингэвэл буруудна. Тэгвэл нүгэлтэй” гэхчлэн хэлдэг байсан. Төрөл тутамдаа ингэж хэлүүлсээр ирсэн тул хэдийнээ бидэнд дадал болжээ. Бурхан бодьсадва одоо бидэнд “Та нарт үйлийн үр байхгүй” гэвэл бид тийм ч хурдан итгэхгүй. Гэм буруутай гэж бусдаар хэлүүлсэн мэдрэмж тийм ч хурдан мартагдахгүй.

Эгэл хүний хувьд бага байхад нь аав, ээж нь ямар хүмүүс байсан яг тийм хүн болдог, тийм биз? Хүний амьдралд ар тал, гэр орон тун чухал, учир нь бид нийгэмд нөлөөлөгдөж, эгэл хүний оюун санаандаа хөтлөгдөж, өөрийгөө нүгэл хилэнцтэй, гэм буруутай, янз бүрийн нэр хочтой эгэл жирийн хүн гэж боддог. Тиймээс Бурхан бодьсадва: “Та бүхэн гэм буруугүй” гэж хэлсэн ч тийм амархан итгэхгүй. Гэм нүглээ огоорч, нүгэл хилэнцээсээ салж үл чадна. Учир нь хэдэн мянга, хэдэн тэрбум жил дэр мэт дэргэдээ байлгасан болохоор одоо тавьж явуулья гээд ч чадахгүй байдаг.

Нилээн олон жил угж хөхсөн хүүхдэд дөрөв, таван нас хүрэх үед нь аав, ээж нь угжны оронд өөр сайн зүйл авч өгсөн ч угжаа орхих дургүй байдаг. Түүнд: “Энэ одоо чамд хэрэггүй. Жаахандаа чи их уйлдаг байсан болохоор угж хөхүүлж унтуулдаг байлаа. Одоо саадгүй унтах болсон, бас уйлахаа больж, чихэр жигнэмэг, алим жимс идэж чадах болсон тул угжны хэрэггүй болов, тэрийг март” гэж хэлдэг. Гэвч хэрэгтэй гэж бодоод салах дургүй. Ойлгож байна уу? Үнэндээ бол энэ нь дадал болсон төдий. Тэрний хэрэг огт байхгүй, таван нас хүрсэн хүүхдэд угжны хэрэг байх уу?

Багадаа сүүнээс өөр өгчихөөр зүйл олдохгүй тул аав, ээж нь угжиж тайтгаруулдаг байжээ. Хорин дөрвөн цаг сүү уулгавал

гэдэс ходоод нь дийлэхгүй дэлбэрэх тул сүүгүй хиймэл угжаар л аргална.

Том болж алим жимс, чихэр жигнэмэг, ногоо, дүүфүү бүгдийг иддэг болсон тул уйлбал алим, чихэр өгөөд тайвшруулна. Унтахад нь аав, ээж нь үлгэр ярьж өгвөл сонсох дуртай, баярладаг тул угж хөхөх хэрэггүй болжээ. Харин одоо угж хөхвөл буруу зуршилтай болно, мөн шүд нь орсойно. Тиймээс одоо угжнаас заавал салах хэрэгтэй.

Бид энэ тоост хорвоод ирсэн нь мөн адил, үнэндээ жаахан хичээл номд суралцахыг л хүсчээ. Одоо бол хэдийнээ сурч төгсөөд дахин сурах шаардлагагүй болсон тул багш нь: “Үүнийг сурах хэрэг байхгүй. Үйлийн үр бол чухал биш зүйл тул огоорвол зохино!” гэж хэлсэн ч та нар таягдан хаяж чадахгүй байдаг, ойлгож байна уу? Тэгээд нилээд удсаны хойно сая нэг юм сална. Үнэндээ бас тийм ч амархан байхгүй. Заавал ямар нэг зүйлээр орлуулж, түүнийг гарт нь атгуулвал сая нэг юм мартагнана. Яг л нялх хүүхэд шиг, угж өгөхгүй гэвэл заавал чихэр, шоколад өгөх хэрэгтэй. Эсвэл алим, улаан лууван өгөх юмуу кино үзүүлж, бөмбөгөөр тоглуулж, угжийг нь мартуулна.

Үүн шиг, бидний оюун санаанд Арьябалын бясалгалын арга нь нэг төрлийн орлуулах зүйл болдог. Бидний оюун ухаанд энэ дэлхий үзэсгэлэн төгөлдөр, сонирхолтой, маш сайхан тул өдөржин энэнээс ч, тэрнээс ч зууралдаад сайхан хүүхэн, ганган залуу, эд мөнгө, эрх сүр, ажил бизнес, алдар нэр хөөцөлдөнө. Ойлгож байна уу? Энэ дэлхий үнэхээр сонирхолтой, олон янзаар улиран хувьсах нь хүмүүсийг төөрөгдүүлдэг. Олон юманд сэтгэл нь татагдаад энэ ч сайхан, тэр ч гоё гэсээр өөрөө чухам хэн болохоо мартжээ. Тиймээс түүнд нэгэн бат тогтвортой зүйл өгч, намжуун тогтуун болгох хэрэгтэй. Бидний оюун ухааны хувьд энэ ертөнц маш сонирхолтой газар. Тиймээс өглөөнөөс үдэш болтол зууралдах сайн зүйлсийг хайдаг. Эцэст нь олсон ч юмгүй хоцорно. Тэгээд хэсэг хугацаа өнгөрвөл зууралдаад байх зүйл огт үгүйг ойлгоод урам хугарч, энэ дэлхийн хичнээн сайхан зүйл, хамгийн учир утгатай юм ч удалгүй ямар ч утгагүй болно. Жишээ нь, бид нэгэн бүсгүйд хайртай байсан, ер бусын үзэсгэлэн гоо, сэтгэл татам байсан атал удалгүй хэн ч биш мэт санагдана, тэгдэг биз дээ? *(Эрчүүд тийм гэж хариулав.)*

Бүсгүйчүүд ч мөн адил танилцсан залуу нь уг нь их догь, эршүүд, сүр жавхаатай санагддаг байснаа удалгүй бодсон шиг нь биш, алдаа дутагдал нь явах тусам ил болж, удалгүй итгэл алдран уйлж хашгирч, үсэрч үхэхдээ тулж, амиа хорлох шахна. Энэ

бүхнийг өөрөө л ургуулан бодсон, ойлгож байна уу? Тэр залуу угийн л тийм хүн, өөрчлөгдсөн юмгүй. Харин өмнө нь бид алдаа дутагдлыг нь анзаараагүй явжээ. Одоо өдрөөс өдөрт олж харан сэтгэлээр унаж байгаа хэрэг.

Оюун ухаан нь тун сайхан төгс төгөлдөр зүйлийг эрж цөхрөөд ядарч цуцах үед Их Багш түүнд: “Хөөе! Хэзээ ч хувирдаггүй үргэлж мөнх, гоё сайхнаараа байдаг нэгэн зүйл байна. Тэр чамаас хэзээ ч холдохгүй, өдөр бүхэн түүнтэй хамт байж болно. Тэр хэзээ ч урмыг чинь хугалахгүй. Түүнтэй танилцах хүсэл байна уу?” гэхэд тэр: “Тэгье ээ! Би оролдоод үзье” гэнэ. Багш энэ үед л түүнд Арьяабалын бясалгалын аргыг зааж болно.

Энэ аялгууны урсгал хэзээ ч тасрахгүй, хэзээ ч чамайг мэхлэхгүй, өдөр бүхэн байх бөгөөд эрж хайвал хэзээд байж байна. Энэ бол бидний угийн мөн чанар буюу тэрхүү гэрэл. Авшиг хүртсэний дараа бид бүхэн үүрд гэрэлтэй болдог. Түүнийг хайвал тэр байж л байдаг. Тэр бол материаллаг зүйл биш бөгөөд өнө мөнх үүрд оршдог билээ.

Энэхүү дуу аялгуу бидний билиг ухааныг тайвшруулдаг. Билиг ухаан “Өнө мөнхийн зүйлийг эцэстээ би оллоо. Хэзээ ч би үүрд мөнхийн зүйл олж байгаагүй.” хэмээнэ. Тэр одоо намжуун тогтуун болж, сэтгэл нь ханаж, дахиж ядрахгүй болов. Тиймээс Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн явах тусам тайван тогтуун болдог нь ийм учиртай. Билиг ухаан тайвширч, баяр жаргалтай, сэтгэл ханамжтай болно. Сэтгэл ханаж тайвширвал нам гүм болдог. Тэр үед л бид үнэн, худлыг ялгаж чадна, ойлгож байна уу?

Бидний уураг тархи материаллаг зүйл боловч ч хэрэг тус ихтэй. Тэр тайвширвал сүнс маань түүнийг сайтар ашиглана. Тэр үед жинхэнэ өөрөөрөө бодож сэтгэн үнэн, худлыг жинхэнэ ялгаж, “Үйлийн үр угаасаа хоосон” гэдгийг ойлгоно. Хүний амьдрал бол жүжгийн тоглолт, энэ дэлхий жүжгийн тайз бөгөөд түүнд ямар ч асуудал байхгүйг ухаардаг. Тэр үед жинхэнээсээ үйлийн үр угаасаа хоосон хэмээн хэлж, жинхэнэ утгаараа гэтлэн ангижрах юм.

Арьяабалын аргаар бясалгадаг хүн авшиг хүртсэн даруйдаа туулан ангижирдаг. Гэвч та бүхэн өөрийн туулан ангижирсан хэр хэмжээг таньж үл чадна. Учир та нарын сэтгэлийн догдлол их, тайвширч нам гүм болж чадаагүй байх тул өөрийн гэтэлж ангижирсны хэр хэмжээг мэдэж чаддаггүй, багшийнхаа санааг ойлгов уу?

Жишээ нь, нуурын усанд олон загас байв. Салхи ихтэй бол ус давалгаалж, долгио ихээр үүсээд ус тогтнохгүй, эсвэл ус нь их бохир байвал загас нь бидэнд харагдахгүй, тийм биз? Нуурын мандал тогтуун болбол загас харагдана. Загас дөнгөж сая гарч ирсэн биш угаасаа л нууранд байсан. Нуурын ус давалгаалснаас болж харагдахгүй байжээ, ойлгов уу?

Бидний эзэн угаас ариун, цайлган цагаан, бид юу ч хийсэн үл нөлөөлөгдөнө. Аливааг энэ махан бие л үйлдэж байдаг. Энэ чухал ойлголтыг та нар мэддэг үү? Махан бие үйлдсэн болохоос бид үйлдээгүй. Тиймээс бид үйлийн үргүй, миний санааг ойлгов уу?

Хоол бол энэ махан биед зориулагдсан. Харин бидний эзэнд хоолны хэрэг байхгүй. Тиймээс бид энэ дэлхийд юуны ч өргүй. Хулгайг энэ гар л хийсэн, бидний эзэн хулгайлаагүй. Тиймээс ял гэмгүй. Гэхдээ та бүхэн хариад хулгай хийж болохгүй шүү. (*Бүгд инээлдэв.*) Багш нь та нарыг банк дээрэмд гээгүй шүү, тодорхой зөв ойлгох хэрэгтэй. Гадуур гараад: “Манай Багш хулгай хийвэл асуудалгүй” гэсэн гэж болохгүй. Ингэвэл цагдаа ирээд багшийг нь баривчилж, шоронд хүргэнэ, ойлгож байна уу?

Багшийнхаа сургаалыг эндүү ташаа ойлгож болохгүй. Би та бүхэнд дээд дэсийн зүйлсийг ярьж байна. Та бүхэн энэхүү дээд дэсийн зүйлийг олж чадаагүй байгаа тул үйлдэж болохгүй. Хожим өндөр дээд дэст хүрээд бүр ч үйлдэхгүй, бүр ч хулгайлахгүй.

Эрх чөлөөнд хүрвэл үйлийн үр угаас хоосон болохыг ойлгоно. Үйлийн үр гэх юм үнэндээ байхгүй. Тиймээс багш нь хэнийг ч гэтэлгээгүй хэрэг. Та бүхэн өөрөө өөрийгөө гэтэлгэжээ. Залбиран даатгах үедээ та нарын хүч илрэн гардаг. Багш нь зөвхөн нээж өгөөд яаж улам цааш хөгжүүлэхийг зааж сургасан төдий. Би та бүхэнд сургаал ном айлдаж буй нь энэ хүчээ илүү их ашиглахыг, хөгцрүүлэн муудуулж болохгүйг сануулахын төлөө юм. Долоо хоног бүр багш нь ном айлдаж сануулахгүй бол та нар мартаж мэднэ, номоосоо буцаж мэднэ, ойлгов уу?

Авшиг хүртсэнээс чинь хойш хэн нэгэн хүн үргэлж урамшуулж, тайвшруулж байхгүй бол та нар бясалгах хүсэлгүй болж, сэтгэлээ доройтуулна. Тиймээс багш нь ном айлдвал тус ихтэй. Хэсэг хугацаагаар бясалгаад өөрөө өөртөө айлддаг болно. Тэр цагт багш нь ярих хэрэггүй болно. Та бүхэн бусдад ном айлддаг болбол энд ирж ном сонсох шаардлагагүй. Гэвч тийм дэст хараахан хүрээгүй үедээ илүү их дадуулж, багшийнхаа сургаалыг илүү их сонсох хэрэгтэй. Сонсох хэрэггүй санагдвал бас асуудалгүй. Юуг ч заавал хийх ёстой гэж багш нь албадахгүй.

Бүх зүйл сэтгэлээрээ, чөлөөтэй. За одоо асуулт байна уу?

Асуулт: Багшийн номыг унших үед “Гурван ертөнцийн доторх байдал” хэмээх бүлэгт: Шавь нь өндөг идсэнээс болж Багш Иланд байхдаа түүний өмнөөс үйлийн үрийг нь үүрч, улмаар бие нь ихэд өвдсөн гэсэн энэ хэсгийг уншаад миний зүрх хэсэг зуур бачимдаж, тэсэхүйеэ бэрх болж, таван минут орчим амьсгал авахад хэцүү болсон, яагаад тэр вэ?

Их Багш: Та тэр үед багшийн мэдэрснийг мэдэрчээ. Багшийнх нь ярьсан бүхэн бодит үнэн, тиймээс нилээд мэдрэмтгий хүн мэдэрч чаддаг, ойлгов уу? (Тэр агшин бараг л таван минут үргэлжилсэн.) Уучлаарай! Энэ зовлонг таван минут таны хувьд дэндүү хүнд бэрх байсан байх. (Энэ үед би хурдан босоод гүн амьсгаа авсан.) Одоо арай дээрсэн үү? (Хамаагүй дээрдсэн.) Багшийн эдэлсэн зовлонгоос өчүүхэн багыг амсахад үнэхээр тэсэшгүй байв. (Би авшиг хүртээгүй байсан тул ойлгохгүй байна.) Би ойлгож байна. Та өрөвч сэтгэлээрээ холбогдож, уг мэдрэмжийг амсчээ. Миний зовсныг сонссон хүмүүсийн ихэнх нь багш тоглоом хийж байна гэж боддог. Хамаг амьтны үйлийн үрийг үүрэхэд зовлон эдлэх нь үнэн бодит явдал, багш л үүрч дийлдэг төдий.

“Үйлийн үр угаасаа хоосон” учраас багш нь мэдээж үйлийн үргүй, гэвч та бүхний хувьд үйлийн үр байсаар байна. Хэрвээ багш нь та бүхний үйлийн үрийн гэм буруутай мэдрэмжийг арилгавал тэрхүү гэм буруутай мэдрэмжийг өөрийн биедээ авах хэрэгтэй болдог.

Багш нь угаасаа үйлийн үргүй, гэвч та бүхэн үйлийн үртэй учраас энэ гэм буруутай мэдрэмжийг арилгахын тулд тэрхүү мэдрэмжийг хаа нэгэн газар луу явуулах хэрэгтэй. Жишээ нь, багшийн энд ирүүлэх гэх мэт. Тиймээс багш нь үйлийн үрийн өвчин тусдаг. Ямар ч эмч миний өвчнийг оношилж чаддаггүй. Гэвч би үнэхээр өвдсөн байдаг. Би тэднийг мэхлээгүй. Өдөр бүр бие тавгүй байх нь хамаг төрөлтний үйлийн үр юм. Вималикирти сударт: “Хамаг төрөлтөн өвчтэй учраас би өвчтэй байна” гэж бичсэн нь ийм утгатай.

Багшийнх нь номд ч мөн соронзон талбайн солилцооны талаар бичсэн, хэрвээ чамд гэм буруутай мэдрэмж байвал багшдаа ирж яривал зүгээр болдог. Гэвч энэ гэм буруутай мэдрэмж угаасаа байсан. Учир нь бид түүнийг бий болгосон. Тиймээс байгаа юм. Юм бүхэн ийм байдаг. Бүтээгдсэн бол оршин байна. Та бүхэн Мял богдын түүхийг уншсан уу? (*Уншаагүй гэж хариуцгаав.*)

За тэгвэл би ярьж өгье.

Мял богдыг нилээд нас ахисан үед нь нэгэн номын багш ихэд атаархаж, хор уулгахаар нэгэн бүсгүйг явуулжээ. Даалгавар биелүүлбэл маш үнэтэй эрдэнэс өгнө хэмээн бүсгүйд амалсан байна. Түүний аж амьдрал ядуу тарчиг тул зөвшөөрчээ. Гэвч тэр бүсгүй Мял богдыг хараад сүрдэж, шууд үнэнээ хэлсэнд Мял богд тун их хайрын сэтгэлтэй хүн тул хороо өгч зүрхлэхгүй байгаа түүнд: “Чи буцаж очоод түүнээс эхлээд үнэт эрдэнэсээ аваад ир, дараа нь надад хортой эмээ өгөөрэй. Би одоо уувал тэр чамайг мэхэлж, үнэт эрдэнэсээ өгөхгүй байж мэднэ” гэж хэлжээ.

Тэр бүсгүй эргэж очоод өнөөх үгийг хэлж, үнэт эрдэнээ аваад ирэхэд Мял богд ч хорыг ууж гэнэ. Уусны дараа олон хоног хамаг бие нь шархирч өвджээ. Эмчлэх ямар ч арга байсангүй. Түүнд хор барьсан өнөөх номын багш одоо өрөвдсөн царай гаргаж: “Багш аа! Надад тун хэцүү байна. Та яагаад ингэж айхтар өвдчихөв өө. Таны өвчнөөс би жаахан ч гэсэн хуваалцаж болохсон болов уу? Би дуртайяа таны өмнөөс өвдөнө. Учир нь та бол нэгэн агуу бодьсадва. Та мэнд байвал хамаг төрөлтнийг гэтэлгэнэ. Над мэт хэрэгцээгүй өчүүхэн амьтан таны өвчнийг авсугай!” хэмээн тайтгаруулан матрын нулимс унагажээ. Матрын нулимсны түүхийг та нар мэдэх үү?

Дээр үед нэгэн цагаан туулай матартай уулзахаар иржээ. Матарт ойртож зүрхлэхгүй тул матар хуурамч нулимс унаган: “Миний шүд өвдөөд авч өгөх хүн олддоггүй” гэв. Ойртож зүрхлэхгүй байсан туулай, зовсон түүний үгийг сонсоод сэтгэл нь ихэд хөдөлж, түүнд туслахаар аманд нь орж ирээд матарт идүүлсэн байна. Багшийнх нь ярьсан матрын нулимс гэдэг нь ийм утгатай.

Өнөөх номын багш ярих зуураа матрын нулимс унагав. Мял богд: “Зүгээр дээ, энэ бол үйлийн үрийн өвчин, би тэснэ” гэв. Тэр номын багш: “Та бол далай их шидийн хүчтэй билээ. Өвчнөө надад шилжүүлчих. Та бусдыг адисалж чаддаг тул өвчнийг ч мөн шилжүүлж чадах нь дамжиггүй. Та заавал ийм зовлон эдлэх хэрэг юун” гэв. Тэр заавал өвчнийг нь авна гэх тул Мял богд түүнд: “Та энэ өвчнийг яагаад ч тэсвэрлэхгүй. Миний энэ өвчин бол хамаг төрөлтний үйлийн үр, тиймээс та ганцаараа үүрч болохгүй, үүрч чадах ч үгүй” гэв.

Нэгэн Төгс гэгээрсэн их багшийн үүрэх үйлийн үр жирийн хүнийхтэй огт адилгүй. Авшиг хүртээх үедээ багш нь та бүхний таван үеийнхний төрлийг дээшлүүлдэг. Энэ үед би жаахан өвдөх төдий болно. Харин та бүхэн бусдад авшиг хүртээвэл тэр хүний

үйлийн үр, мөн түүний таван үеийн өвөг дээдсийн үйлийн үр бүгд чам дээр буух үед чи тэсэхүйеэ бэрх байна. Та нар зөвхөн ганц хүнд авшиг хүртээхэд ийм болох юм. Харин багш нь хэдэн мянга, хэдэн зуун хүнд авшиг хүртээдэг, ойлгож байна уу? Учир нь хүч нь адилгүй. Хэрвээ хүүхэд таван килограмм зүйл өргөвөл энэ нь түүнд дэндүү хүнддэнэ. Харин их хүчтэй хүнд бол тавин килограмм ч асуудалгүй. Учир нь хүч нь адилгүй тул тэсвэрлэх хэмжээ нь өөр өөр.

Мял богд өөрийн өвчнийг түүнд шилжүүлэхгүй байсанд тэр угаасаа Мял богдод итгэдэггүй, түүнийг хорлох санаа үргэлж агуулдаг хүн байсан тул хамгийн сүүлийн удаа Мял богд дээр ирээд нэр алдрыг нь гутаах бүхий л аргыг сүвэгчилж байв. Шавь нарт нь тэдний багш Мял богд бол хуурамч багш, өвчнийг бусдад шилжүүлж ч чадахгүй, ямар ч хэрэггүй хүн гэж ойлгуулахыг оролдож байжээ. Мял богд: “Өвчнийг би чамд шилжүүлэхгүй байгаа юм биш. Чамайг тэсэхгүй байх гэж айх тул төвдөхгүй байна” гэв. Өөрийг нь тэр хордуулсан гэдгийг Мял богд мэдэж байсан ч түүнд ер мэдэгдсэнгүй, харин ч тун эелдэг зөөлнөөр ингэж хариулжээ.

Тэр номын багш: “Та өвчнөө надад өгчих” гэж тасралтгүй шавдуулжээ. Мял богд түүнд: “За! Би эхлээд тэр хаалганд шилжүүлэе, тэгвэл та хэр айхтар болохыг нь ойлгоно. Би тун жаахныг л шилжүүлсэн төдий шүү” гэв. Мял богд өвчнөөсөө хаалганд шилжүүлэхэд хаалга үнс болон хувирчээ. Өнөөх номын багш бас л үл итгэж: “Ингэсэн ч би итгэхгүй. Та магадгүй шидийн хүчээр үнс болгосон байх. Тэрнээс энэ өвчний хүч биш гэж би бодож байна. Та надад өвчнөө шилжүүлчих, тэгэх үү?” гэж шалахад Мял богд аргагүй эрхэнд: “За, за. Би чамд тун багыг л шилжүүлэе!” гээд жаахныг шилжүүлэхэд өнөөх хүн тэр дороо тэсэшгүй болж, газарт унаад орилж гарч гэнэ ээ.

Тэр үед л өнөөх хүн нэг юм итгэж, Мял богдын үүрч буй өвчний зовлонг ойлгож, ихэд харамсан гэмшиж, өөрийн хийсэн нүглээ шууд хүлээн зөвшөөрч, Мял богдоос өршөөл эрэв гэнэ. Мял богд түүнд: “Зүгээр дээ! Энэ бол хамаг төрөлтний үйлийн үр юм. Би өөрөө уухыг хүссэн. Ганц хүний хүч намайг хорлож дийлэхгүй, ойлгов уу? Та намайг хорлоогүй, энэ бол хамаг төрөлтний үйлийн үр, та үүнийг заавал үйлдэх ёстой байсан, энэ бол таны ажил. Би таныг өршөөнө, ямар ч асуудалгүй” гэжээ.

Учир нь та энэрэн өрөвдөх сэтгэлтэй, мөн тэр номыг сайтар төвлөрч уншсанаас багштай агшин зуур холбогдсон тул багшийн ард буй тэр хүчийг мэдэрч, багшийнхаа эдэлж буй зовлонг ч мөн

нэгэн агшнаа мэдэрчээ. Гэвч таван минут таны хувьд дэндүү урт хугацаа. Дэндүү их зовжээ. Та намайг өршөөгээрэй! Тэсэхийн аргагүй байсан, тийм үү? *(Тэр үед үнэхээр тэсэшгүй байсан. Тэр өдөр дахиад уншсан ч тийм мэдрэмж ахин төрөөгүй. Багшийн ном жирийн номтой адилгүй. Энэ мэдрэмжийг амссаны дараа Багш үнэхээр үнэн бодит зүйлийг ярьдгийг ойлгосон.)*

Жирийн үед бид ахуй ойлголтгүй байдаг. Тиймээс тийм сүрхий, тийм хэцүү гэж огт боддоггүй. Үнэндээ бол багшийн ном бүхэн маш их адислалтай. Хэрвээ та бүхэн хүндлэх сэтгэлгүйгээсээ адилслалын хүч байхгүй гэж басамжилбал хожмын нэгэн өдөр өөрөө бодитойгоор ахуй ойлголтой болох үедээ харамсан гэмших болно, ойлгож байна уу? Тэр үед та итгэхгүйгээс, эсвэл дэндүү их хүндэтгэснээс болж тийм нэгэн “таатай бус” адислал олсныг би мэдэхгүй байна.

Заримдаа багшийгаа ихэд өрөвдөн хайрлавал шавьд багшийн зовлон мэдрэгддэг. Хэрвээ багш түүгээр амсуулахыг хүсвэл хэсэгхэн зуур амсуулна. Учир нь тэр хүн их чин сэтгэлтэй, тийм зовлонг биеэр амсахыг хүсвэл багшийн зовлон, багшийн адислал, багшийн баяр жаргалыг сэтгэлдээ мэдэрнэ. Сэтгэл зүрх ихэд нээгдсэн үед тийм нэгэн холбоосыг хүлээн авдаг. Өмнө нь Багшийгаа хэзээ өвдөж, хэзээ зовж байгааг би бүгдийг мэддэг байсан.

Олон зүйлийг би ярьж зүрхлэдэггүй, яривал та нар айна. Гэвч бид зовлонгоос айх хэрэггүй, Газрын зүрхэн бодьсадва тамаас айгаагүй байхад бид жаахан зовлон амсахаас айх хэрэг юун? Багш нь зовлонгоос айгаагүй, энэ махан бие өвдөхөөс ч айхгүй, энэ махан биеийн эдлэхүйеэ бэрх зовлонгоос ч айхгүй. Харин та бүхэн багшгүй байж тэвчихгүйгээс л айдаг. Тиймээс багш нь махан биеэ ихэд хайрладаг. Надад одоо хооллох ямар ч хүсэл байхгүй, гэвч хүчээр иддэг. Гашуун эмийг дургүй ч заавал уух хэрэгтэй. Учир нь би үнэхээр чин сэтгэлтэйг чинь мэднэ. Багштайгаа уулзахгүй долоо хоноход тэсэхгүй байгаа хүмүүс намайг бүр явчихвал яах болж байна?

Одоо та бүхэн өсөж томроогүй, хүчирхэг болоогүй байна, багштайгаа уулзахгүй хэд хоновол санан дурсана. Эхнэр, нөхрөөсөө ч илүүтэй санана. Тэр мэдрэмжийг илэрхийлэх аргагүй, эр, эм бүгд ялгаагүй, би та бүхний сэтгэлийг ойлгоно, Тиймээс багш нь та нарт хатуу хандаж, нүүр тал өгдөггүй. Учир нь та нар багшдаа хэдийнээ ийм их хайртай байхад би та нарыг илүү их хайрлавал бүр хэрээс хэтрэх байх? Та нар ертөнцийг огоорч, ажил төрлөө ч орхиж, эхнэр, нөхрөө ч шуудуу руу шидэж,

энд багштай хамт байхаар ирнэ.

Би та нарыг хэт автуулж, сэтгэлийн их хөдлөлтэй байлгаж зүрхлэхгүй, багшийнхаа санааг ойлгов уу? Тиймээс багш нь та нартай их ойр дотно байж, сэтгэлээ илэрхийлдэггүй, тийм биз? Та бүхэн ирэх бүртээ багшийнхаа хүн загнаж байхыг хардаг, ирэх тусмаа загнуулна. Багшийн ажлыг хийх тусмаа загнуулна. Хэр их өргөл баривал төдий их загнуулна. Үнэнч байх тусмаа хөөгдөнө, ийм байдаг, тийм биз? Учир нь та нарын хүлэгдэх сэтгэл хэт хүндэрч, сэтгэлийнхээ эрхшээлээс гарч чадахгүй болох вий гэж багш нь айдаг.

Энэ (*Их Багш өөрийгөө заав*) бол нэгэн махан бие төдий. Нэг л өдөр эндээс явна. Тиймээс түүнд хэт хүлэгдэж хэрэггүй. Багшийгаа хайрлан хүндлэнэ, гэхдээ хэмжээ хязгаартай байж, сэтгэл хөдлөлөө хянаж, хүндлэлийн хязгаарыг давалгүй, тэр үл үзэгдэх хилийн шугамаас хэтрэхгүй байх хэрэгтэй. Багшид та бүхний нэг алхаад нэг мөргөх хүндлэл хэрэггүй, мөн энд ирээд багшид мөргөх ч хэрэггүй. Харин та бүхэн тов тодорхой байж чадвал бясалгахад чинь дөхөм, багшид нь ч амар, та бүхэнд ч амар байна. Хэт хүлэгдвэл аль аль нь живж үхнэ.

Хэрвээ нэгэн хүн усанд живж байгаа хүнийг аваръя гэвэл эхлээд заавал сэхээх хэрэгтэй, эс бөгөөс айж, хэтэрхий сандарснаас болоод хаанаас ч хамаагүй зуурвал сэлэхэд хэцүүдэж, аварч чадалгүй, улмаар хоёулаа живнэ. Иймэрхүү байдлыг та нар мэдэх үү?

Үүнтэй ижил, та бүхэн багшаас хэт их зууралдах хэрэггүй. Хэрвээ би сэлж чадахгүй болбол хамтдаа эрэгт хүрч чадахгүй. Та бүхэн сэтгэлдээ юу хүсч, юуны төлөө залбирч байгааг багш нь мэднэ. Багш нь алгуурхан бүгдийг шийднэ. Цаг нь болоход бүх зүйлийг ойлгоно, ойлгов уу? Бүгдийг нэг амьсгаагаар хийнэ гэж байхгүй, мод нэг өдөрт ургачихгүй, хүүхэд нэг өдөрт өсөж томордоггүй, тиймээс бүү яар.

Зарим үед багш нь та бүхний гэгээрлийн төлөө байгаа сэтгэлд уярч, та нарт дэндүү сайн байдаг. Магадгүй тэр өдөр багшид нь тун таатай сайхан байсан, эсвэл дэндүү их баярласан учраас мартсан байх. Эсвэл та нарын зовлонг багш нь тэсэхээ больж, дэндүү ихийг өгвөл та бүхэн эрх нь дэндээд дэггүй хүүхэд болно. Тиймээс багш нь та нарыг эрхийн тэнэг болгохгүйн тулд аашилж загнахаас биш, магтан сайшаахгүй.

Ямар нэгэн сайн үйл хийгээд энд ирэхэд чинь багш: “Хөөх! Гайхалтай! Их бясалгагч, их бодьсадва ирлээ. Би таныг энд ирж,

хамаг төрөлтнийг гэтэлгэхийг тань хоёр зуун жил хүлээж байна” гэж хэлнэ гэж бүү бодоорой. (*Багш тайвань аялгаар хэлэхэд хүмүүс инээлдэв.*) Ийм явдал байхгүй. Хэрвээ багш нь ингэж хэлбэл та бүхний санааг илэрхийлж, та нарт Багш та бүхний санаа бодлыг ойлгоно, бас та бүхэн юу бодож байгааг ч мэднэ гэдгийг та нарт ойлгуулж байгаа хэрэг. Энэ асуулт Багшийн хувьд тийм ч чухал бус. Ямар төрөлтнийг гэтэлгэх гэж? Чамаар гэтэлгэгдэх төрөлтөн байна уу? Хэрвээ хамаг төрөлтнийг гэтэлгэе гэвэл Шагжамуни Будда аль хэдийн бүгдийг гэтэлгэчих байсан. Энд чи яаруу сандруу ирж, их баатар болохын хэрэг байх уу?

Газрын зүрхэн бодьсатва тэр үед төгс гэгээрээгүй байсан учраас нарийн ширийнийг сайн мэдэлгүй ийм нэг замбараагүй тангараг тавьсан байна. Та нарт гэж хэлэхэд одоо тэр тамд ихэд гэмшиж байж магадгүй, (*Бүгд инээлдэв.*) учир нь өөрийн тэр хүчирхэг хүслээс мултрах аргагүй болсон, ойлгож байна уу? Бидний бодол санаа маш хүчтэй, юу хүснэ, түүнийгээ хүртдэг тул өөрийн жинхэнэ их хүчээ бүгдийг тэрхүү хүсэл дээрээ тавибал өөрийгөө хүлж орхино.

Тиймээс элдэв андгай тангараг дураараа бүү тавь, гэтэлж ангижирч, өөрийн нисваанисаас ангижрах андгай тавих нь хамгийн зөв. Нисваанисгүй төрөлтөн энэ ертөнцөд байхгүй, бүгд бидний нисваанис, ойлгож байна уу? Бид үл мэдэх, үл харах тул там, диваажин гэж байна.

Үнэндээ бол энэ ертөнц гайхалтай сайхан, магадгүй та бүхэн энэ бүхнийг олж хардаггүй ч үнэхээр тийм байдаг. Заримдаа та нар бясалгаж байхдаа маш сайхан ертөнцийг гэнэт олж үздэг. Хэдийгээр энэ өрөөнд, эсвэл бие засах өрөөнд байсан ч диваажингийн ахуй ойлголт үзэх нь бий. Энэ нь бие засах өрөө диваажин болсон хэрэг биш, харин бидний билиг нээгдсэн хэрэг. Тиймээс бие засах өрөө Хурмастын (гучин гурван тэнгэрийн орны эзэн) орон болжээ. Та нар судар уншаад ойлгодоггүй, жишээ нь, Валимакирти сударт өгүүлснээр, Валимакирти багштай уулзахаар олон хүн ирэхэд тэр өөрийн ордныг маш үзэсгэлэнтэй ертөнц болгон хувиргаад жижигхэн өрөөнд нь үй түмэн бодьсатва сууж, диваажин, бурхадын орон ч түүний өрөөнд үзэгдэж байдаг, энэ нь ямар учиртай вэ? Энэ нь “Аливааг сэтгэлээр зохиосон” гэдэг тэр байдал юм.

Газар бүхэн бурханы орон, хамаг төрөлтөн угаас төгс төгөлдөр, танаар гэтэлгэгдэх төрөлтөн байхгүй. Та бүхэн гэгээрэхээрээ төрөлтөн гэж үгүй, хүн гэж үгүй, там диваажин гэж үгүй, энэ ертөнц гайхалтай сайхан болохыг ойлгоно. Шагжамуни

Будда заримдаа энэ ертөнцийг түр зуур гайхалтай сайхан ертөнц болгон хувиргадаг байжээ. Шавь нараа бүгдийг гэгээрүүлж, тэр үед энэ дэлхий ертөнц гэнэт маш амар амгалан, үзэсгэлэнтэй болж, газар шороо нь алт болж, жижиг сүрлэн байшин нь ордон болон хувирна, тийм үү?

Бид ч гэгээрвэл энэ дэлхий мөн тийм болон хувирч, өчүүхэн ч бохир буртаггүй, дургүйцэж, уурлах зүйлгүй нэн сайхан Бурханы орон болж хувирдаг. Шагжамуни Бурханы суудаг орон бол бурханы орон, их багш, бурхан бодьсадва амьдардаг л бол тэр орон бол бурханы орон болно, хэрвээ бурханы орон биш бол бурхан яаж амьдрах билээ? Ойлгож байна уу?

Заримдаа та нар энэ махан биеэс ялгаатай Багшийн хувилгаан биеийг хардаг, учир нь тэр үед та нар чанагуух ертөнцөд байж байдаг, тиймээс Багшийн жинхэнэ биеийг олж харж чадна. Тэр бол жинхэнэ Багш юм, харин энэ (*Багш өөрийн биеэ заав*) бол хуурмаг бие, ойлгож байна уу?

Учир нь зарим хүн өөрөө жинхэнэ зүйлсийг харж хараахан чадахгүй тул хуурмаг юмсыг л хардаг, яг л зарим хүн Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгаж чадахгүй, багшийн дээд зэргийн сургаал ёсыг сонсож чадахгүй, харин Арьяабал бодьсадвагийн хөргийг шүтэх дуртай байдагтай адил, иймээс би түүнд Арьяабал бодьсадвагийн хөргийг худалдан авч өгдөг. Учир нь ингэвэл түүнд тун их тус болж, өөрийн биеэ тайтгаруулж чадна, өдөр бүр хуурмаг бодьсадвад ёслол мөргөж, тун таатай санагддаг, үнэн ийм юм бол ямар муу зүйл байх вэ? Ойлгож байна уу? Би түүнд жинхэнэ Арьяабал бодьсадваг өгөхийн аргагүй, тэр хуурмагт дуртай болохоор түүнийг нь өгнө. Нялх хүүхэд алим, жигнэмэг, чихэр, эсвэл ховор амтат идээ идэж чадахгүй бол бид тэдэнд угж хөхүүлж тайтгаруулдаг, учир нь тэр угж шаардана, бид угж угаас ач тусгүй гэдгийг мэдэхгүй биш мэднэ, гэвч өгдөг, учир нь тэдэнд шаардлагатай, ойлгож байна уу? Үүний нэгэн адил, билиг нээгдсэнийхээ дараа биднээр гэтэлгэгдэх төрөлтөн байдаггүй гэдгийг ойлгодог, хэрвээ үнэнхүү гэтэлгэх гэвэл бас угаас байхгүй гэдгийг ойлгодог, гэтэл хамаг амьтан ойлгоогүй байсаар тул тэдэнд заах хэрэгтэй, ойлгож байна уу? Миний бодлоор та нар бүгд будда, гэтэл та нар өөрийгөө бүгд ад гэж боддог. (*Бүгдээр инээлдэв.*) Иймээс би юу ч ярих аргагүй. Би та нарт сэтгэлээ намжуун байлга! Дэлхий дахин угаас амгалан, бачимдаж давчидмаар юм огт үгүй гэж хэлдэг ч та нар мөн л бачимдан сандарч, амар тайван байж чаддаггүй, үнэхээр ямар ч аргагүй, багш нь тэвчээртэй хүлээх хэрэгтэй, тэгээд хэсэг хугацаа

өнгөрч, өөрсдөө ухаарчихвал зүгээр болно.

Иймээс багш бологсад эрхбиш хязгаарлашгүй хүлцэнгүй сэтгэлтэй байх хэрэгтэй, “Очир огтлогч судар”-т доромжлолыг хүлцэх хэрэгтэй гэсэн байдаг, үнэндээ “доромжлолыг хүлцэх” гэдгийг Шагжамуни Будда л хэлэх хэлэх эрхтэй, бусад хүн биднийг харааж загнавал дуугүй байх нь доромжлолыг хүлцэж байна гэж та нар боддог, тийм биш, тэр нь доромжлолыг хүлцэж байгаа хэрэг биш. Доромжлолыг хүлцэх гэдэг нь нэгэн багш бологч хамаг төрөлтөн харанхуй мунхаг, будда болохоо мэдэхгүй, үнэн, худлыг ойлгохгүй, өдөржин сэтгэл хөөрч явахыг хардаг болохоор аргагүй дэргэд нь зогсож тэвчээртэй хүлээдэг, Тэр бүгдийг мэддэг хэдий ч бусдад ойлгуулж чадахгүй, энэ бол сая жинхэнэ доромжлолыг хүлцэх, жинхэнэ хүлцэнгүй сэтгэл болно.

“Хүн бидний баруун хацрыг алгадвал зүүн хацраа ч алгадуулж бай!” гэж Есүс Христ хэлсэн байдаг. Энэ бол жирийн хүмүүний хүлцэнгүй сэтгэл, тийм ч сүрхий юм биш, тэр нь А.В.С-гийн дэс, хүүхдийн дэс төдий. Нэгэн багш бологч л жинхэнэ хүлцэнгүй сэтгэлтэй байж чаддаг, та нар багш болсон хойноо ойлгох болно, одоо хурдан түргэн бясалгаж багш болбол сая миний дарамт хөнгөрнө.

Та нар багш болохоос өмнө би заавал та нарын төлөө энэ бие махбодыг харж асрах хэрэгтэй, иймээс заримдаа та нар бас багшийгаа амрах хэрэгтэй. Би амрах дуртай, эсвэл унтах дуртай биш, харин амарсны хойно, маргааш нь сая та нарт дахин айлчилж чадна, ойлгож байна уу? Хэрвээ өдөр бүр цаг завгүй яаралтай ажиллалбал энэ бие махбод тун түргэн хэмхрэх болно, яг л машин тэрэг шиг дэндүү их ашиглаж, зогсолтгүй ажиллуулбал машин нь халангуутаа дэлбэрч, маш түргэн эвдэрч сүйднэ; хэрвээ багахан ашиглаж, хичээж хэрэглэвэл удаан ашиглаж чадна. Багш нь та нарын төлөө л энэ бие махбодоо арчилдаг, учир нь багш нь олон янзын орчин ахуйд тэгш хандах хэрэгтэй, ойлгож байна уу? Багш нь тун мэдрэмтгий, та нартай адилгүй, та нар өдөр бүр цаг завгүй яарна, есөн шидийн юм бодно, бүгд замбараагүй явдал үйлдэж болно, гэтэл багш нь тийм биш, заримдаа яарах хэрэгтэй, заримдаа нам тайвуу байх хэрэгтэй, тэгэхгүй бол хэлбэр дүрсгүй ажлыг хийхийн арга үгүй. Хэлбэр дүрсгүй ажил нь хэлбэр дүрстэй ажлаас нэн чухал, ойлгож байна уу? Багш бол энэ махан цогцос биш бөгөөд зөвхөн энд л ном тайлж байгаа төдий биш, багшийн хэлбэр дүрсгүй ажил төрөл тун олон, иймээс л та нар гэртээ байхдаа Багш хувилгаан дүрээр ирдгийг харж чаддаг, машины осолд орох үес Багш авардаг, та нар аль түвшинд хүрсэн ч Багш

замчлагч болдгийг хардаг, тэр бол Багшийн ажил юм.

Багш зөвхөн ном тайлдаг төдийгүй, ном тайлдаг нь мөр ёсныг хараахан олоогүй хүмүүсийг тайтгаруулж, бясалгалыг нь зоригжуулахын төлөө, ойлгож байна уу? Нэгэн жижигхэн бүлгэм нийтийн хүмүүсийн төлөө хоёр, гурван цагийг үрэх нь тийм ч их ач тусгүй байж мэднэ, учир нь багшийн ном тайлахыг сонсоод гэртээ харимагц мартчихдаг, дараа ирэхдээ юу ярьсныг дахин асууна, үнэндээ та нар энд ирэхдээ багшийн мэлмийг харах нь л хангалттай! Багшийг дэндүү битгий чанга барь, үгүй бол хоёулаа бүр эцэж үхэх болно. Та нар багшид энэрэнгүй хандахгүй бол наад зах нь бусад хүмүүнд энэрэнгүй хандах хэрэгтэй, учир нь хэрвээ багш байхгүй болбол юм бүхэн бүгд алга болно. Махан цогцос чухал биш, гэвч бас тун чухал, энэ махан цогцос байхгүй бол хувилгаан бие байж чадахгүй; гадна талын багш үгүй бол дотоодын багш байхгүй; авшиг уламжлах хүмүүн байхгүй бол хүч дамжуулах хүнгүй болно, багшийн адислал бүр ч байж чадахгүй, юу ч байж чадахгүй, иймээс бурхан бодьсадва махан цогцостой байх хэрэгтэй. Та нар энэ махан цогцсыг хамгаалах нь өөрсдийнхөө төлөө юм, иймээс багшийг дэндүү ихээр битгий хайрла! Багшийн амрах цагийг хүндэтгэх хэрэгтэй, ингэвэл багш сая бие тамираа сэлгэж, үргэлжлэн та нарыг нэн ихээр харгалзаж, бүгдийг нэн их харгалзаж чадна.

Багшид тайван орчин шаардлагатай, тэгж байж л нэн олон хэлбэр дүрсгүй ажлыг хийж чадна, хэрвээ бие махбодын байдал дэндүү муу бол ажиллаж чадахгүй, ойлгож байна уу? Бие махбод өвдөж муудвал яршиг болно, тэгвэл та нар зөвхөн энэ махан цогцсыг алдах төдий биш, бусад төрөлтөн ч авшиг хүртэх аргагүй болж, үй түмэн төрөлтөн бүгд багшийг алдах болно, зөвхөн та нар ч биш, бүхий л Тайваньд ганцхан хүн ч авшиг хүртээгүй байсан ч Багш энд байдаг л юм бол Тайвань адилгүй, ертөнц дэлхий ч адилгүй байдаг, харин заавал авшиг хүртвэл сая бусдад тусалж чаддаг биш бөгөөд заавал багшийг харвал сая багшийн хүчийг хүртэж чаддаг биш, ойлгож байна уу? Тэр өдөр та багшийн номыг уншаад ахуй ойлголттой болсон, одоо багшийн ярьсныг дорхноо ойлгох болов, тухайн үед та гэртээ суугаад л ном уншиж, багштай уулзаагүй, тэгсэн хэрнээ тэгж цочиж самгардав, тийм биш үү? Та зөвхөн тавгүй ахуй ойлголттой болсон төдий, гэвч ингэвэл сая та нар багшийн ярьсан бүхэн бүгд үнэн бодитой байдгийг биеэрээ ойлгох болно.

Өөр хүмүүс бүгд л тун тааламжтай ахуй ойлголттой болдог, жишээлбэл, билиг нээгддэг, гэрэл хардаг, дотоод хөгжим сонсдог,

эсвэл багшийн хувилгаан биеийг хардаг гэх мэт. Гэтэл та харин хамгаас тааламжгүй ахуй ойлголттой болсон шиг л байна! Уучлаарай! Та тийм зовуурьтай ахуй ойлголтдоо дуртай байж ч тун магад. Зарим хүн гашуун эм буюу кофе уух дуртай, бид кофе уухад тун гашуун санагддаг байхад дуртай хүмүүст харин таатай сайхан санагддаг, тийм биш үү? Би архи уух дургүй, гэтэл зарим хүн дуртай, тэр ч байтугай архины шуналтай болдог. Та тийм зовуурьтай ахуй ойлголтонд дуртай юу? *(Тэр хүн дургүй гэж хариулав.)* За! Дараагаар ийм байдал дахин үүсэхгүй, зөвхөн тааламжтай ахуй ойлголттой болно, та нар бүгд ойлгосон уу?

ХЭЛБЭЛЗЛЭЛИЙН ДАВТАМЖ НЬ МУУ ҮЙЛИЙН ҮРИЙГ ЦЭВЭРЛЭЖ ЧАДНА

*Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдвар
Тайвань, Тайбэй. 1987 оны 11дүгээр сарын 29
(Эх нь хятад хэлээр)*

Ажлынхаа төлөө долоо хоногийн даяанд оролцохоор чөлөө гуйж чадаагүй хүмүүс их байна. Тэд гуравхан хоног оролцож болох уу гэж надад шаардлага тавив, тэр үед багш нь нилээд чанга байжээ, гурав хоногийн даяан болон долоо хоногийн даяан угтаа өөр. Гэтэл долоо хоногийн даяан дуусаж, Тайбэйд харихад эцэж үхэх шахсан байсан, *(Бүгд инээлдэв.)* Яагаад гэвэл тэд бүгд уйлсан, эрэгтэйчүүд байтлаа уйлчихсан, тэгээд шалтгааныг нь асуусан чинь долоо хоног Багшийг харахгүй болохоор тун их зовдог гэв.

Би одоо Иланд очиж зүрхлэхгүй болов, тэнд бас нэг уйланхай шавь бий, түүнийг Хве авхай гэдэг, уйлах дуртай болохоор нь би түүнийг “уйланхай авхай” гэж дууддаг юм, тэр багшийг нь дагаж гэрээсээ гарах тун дуртай. Энэ махан цогцос бол зөвхөн төлөөлөгч төдий, та мөнхөд ашиглаж чадахгүй, та мөнхөд харж чадахгүй гэж багш чинь ярьсан. Их Багш нар энэ дэлхийд гурван жил, таван жил, хорин жил, тавин жил, эсвэл зуун жил амьдардаг, махан бие мөнх байж чадахгүй, зөвхөн хувилгаан бие л хаа ч гэсэн оршиж чаддаг.

Яагаад хүн болгон Багшийг харахаараа уйлдаг вэ? Ганц намайг ч биш, олон хүн миний Багш юмуу өвөг Багшийг харвал бас уйлдаг байсан. Учир нь нэгэн амьд сэрүүн байгаа жинхэнэ Багш маш ховор, түүнтэй үй түмэн галавт зөвхөн ганцхан удаа уулзаж чаддаг. Төгс гэгээрсэн их багш мянга түмэн галавт ганцхан удаа илэрдэг биш, харин бид мянга түмэн галавт түүнтэй ганц удаа л уулздагт хэргийн учир оршино. Учир нь бид хичээлээ сайн сурах ёстой, чийгийн улаан хорхойн бясалгалын арга, мэлхийн бясалгалын арга, морь, заан, үхэр гэх мэтийн олон олон амьтны

бясалгалын аргыг сурна. Бид найман түм дөрвөн мянган төрлийн амьтан байх үедээ найман түм дөрвөн мянган зүйлийн бясалгалын аргад суралцдаг.

Та нар мэлхий бясалгадаггүй гэж битгий бодоорой! Тэд бясалгадаг, бас яст мэлхийг бясалгадаггүй гэж бүү бодоорой! Зарим яст мэлхий бясалгал хийгээд шулам болдгийг та нар сонссон байх. Үнэг ч бясалгал хийдэг, тэд өөрсдийнхөө бясалгалын аргаар бясалгаад хүн болж хувирдаг, энэ бол үнэн учир явдал, харин “Сахиулсан өргөмжилсөн үлгэр” дэх түүх биш. Үүнээс өөр бясалгалын арга их байдаг, бид одоо “хүний бясалгалын арга”-аар, хүний замаар бясалгаж байна. Хүний бясалгалын арга нь амьтны бясалгалын аргаас ч олон байдаг, бид олон бясалгалын аргыг сонгож болно, гэтэл амьтад болохгүй.

Жишээлбэл, чийгийн улаан хорхой зөвхөн чийгийн улаан хорхойн бясалгалын аргаа л бясалгаж, цаг нь болсны дараа сая бусад бясалгалын аргыг бясалгаж болно. Гэтэл хүн бол сонгож болно, учир нь бид “далд ухамсар”-тай, чөлөөт эрхтэй болохоор бирд, адгуусны бясалгалын аргыг сонгож болох бөгөөд диваажин, асурын бясалгалын аргыг ч сонгон бясалгаж болно, бас бие махбодоо чийрэгжүүлэх бясалгалын аргыг сонгон бясалгаж болно, өөрөөр хэлбэл тун урт насалж, мөнхөрч болохыг хэлж байна.

Гэтэл бидний махан бие хязгаартай, үхэшгүй мөнх амьдрахыг бясалгахад тийм ч хялбар биш, тийм бишсэн бол Шагжамуни Будда ч бас үүнийг бясалгачих байсан. Тэр бас үхэлгүй мөнхрөхийг бясалгаж байсан гэж би сонссон. Шагжамуни Будда тоост хорвоод тун урт хугацаагаар саатаж болох байсан хэдий ч үлдсэнгүй, яагаад гэдгийг та нар мэдэх үү? Тэрээр нэгэнтээ тоост хорвоод мөнх саатаж болох юм гэж Анандад сэм дохио өгчээ. Гэтэл Ананд тоост хорвоод тун тэнэг байжээ, тэр үед адын хүчин билиг ухааныг нь бүрхэж хаачихсан байсан тул Шагжамуни Будда үлдэхийг гуйгаагүй аж. Ойлгож байна уу? Нэг ч шавь нь Түүнийг үлдэхийг гуйгаагүй байна, тэгээд Тэр үлдэж чадаагүй аж. Гэвч энэ бол бүгд урьдаас тогтчихсон явдал, учир нь хамаг амьтны үйл үр маш хүнд болохоор л ийм нөхцөл байдалтай болжээ, Хэргийн учир нь Ананд ямар нэгэн асуудалтай байсан гэсэн хэрэг биш, энэ бүхэн хамаг амьтны үйл үрээс л үүдсэн ажээ.

Нэгэн их багш шавь нараа ихээр хайрлан тэдэнтэй ойр байх тун дуртай, үүрд хамт байхыг хүсдэг боловч бас заавал шавь нарынхаа бясалгалд найдна, хамаг амьтны нийтийн үйл, улс гэрийн нийтийн үйлд найдна, ингэж л сая шийдэж чадна. Миний

бодоход Тайваньчууд маш их буянтай, Тайвань бол маш буянтай орон.

Энэтхэг ч гэсэн маш их буянтай улс, тэд угаас их буянтай. Энэтхэгийн уламжлалт зан заншил, дадал зуршил, хүмүүнлэг сэтгэл, байгаль, газар зүй нь уг чанараараа ивээлтэй, ая таатай. Энэтхэгчүүд одоо ч гэсэн тун цагаан цайлган, эрт үетэйгээ адилхан мөн л цагаан хоол иддэг. Ислам болон католик шашинтнуудаас бусад нь мах иддэг хүн тун цөөн, гэтэл зарим сикх шашинтан бас манай бурханы шашинтан шиг мах иддэг. Бурханы шашинтнууд уг нь цагаан хоол идэх ёстой, “Брахма Бурханы судар”, “Газрын зүрхэн бодьсадва судар” зэрэг аль ч судар номд цөмд нь бурханы шашинтнууд цагаан хоолтон байх ёстой гэж тэмдэглэсэн байдаг. Гэтэл зарим хүн, түүн дотроо хувраг хүн ч мах идсээр байна. Энэ нь зан заншил, уламжлал болон улс орны газар зүйн байдалтай холбоотой.

Жишээлбэл, төвөдөд ногоо тарьж болдоггүй, тарьсан ч олигтой ургадаггүй учраас цагаан хоолтон болж чадахгүй, эсвэл Япон бол мах иддэг улс орон. Хэрвээ тэнд хүрч бадарчилвал хэн чамд цагаан хоол өгөх вэ? Тайланд, Бирмд ч ийм, хүмүүс юу өгвөл түүнийг нь иддэг. Гэвч Шагжамуни Буддад аз тохиосон, тэр Энэтхэгт төрж өссөн, Энэтхэг угаасаа цагаан хоолт улс орон, одоо ч гэсэн цагаан хоолтон хэвээрээ. Тэд шар хувцастай хуврагууд мах иддэггүйг бүгд мэддэг.

Шагжамуни Будда шавь нартайгаа бадарлахад ихэнхдээ цагаан хоол тохиолддог, тэгсэн мөртлөө Шагжамуни Будда тун нэрд гарсан, өдөр бүр хоол идүүлэхээр урьдаг хүмүүстэй, шинэ оронд хүрэх гэж л бадарлах хэрэгтэйгээс биш, өөр үед тун цөөн бадарладаг, үгүй бол бас хааны ордонд хүрч бадарлаж болно, тэгвэл хаан эзэн өөрийн биеэр зочилж харгалзана. Та нар ямар ямар хаан Шагжамуни Будда болон шавь нарыг нь урьж, өргөл өргөж, өөрийн биеэр хүндэтгэн зочилсон гэдгийг сонссон уу?

Гэвч тэр үед бас зарим нь мах иддэг байсныг бид яаж мэдэж болох вэ? “Нирваан судар”-т Шагжамуни Буддагийн шавь нь: “Бадарчлах үед зарим хүн мах өгвөл яах вэ?” гэж асуусанд Шагжамуни Будда : “Гэртээ харьсны дараа идэхээсээ өмнө махтай хэсгийг нь сайтар угаан цэвэрлэ” гэж маш тодорхой хэлсэн, тийм биш үү? Хэрвээ хэн нэгэн хүн Шагжамуни Будда мах иддэг гэж ярьвал тэрээр ном судрыг ойлгохгүй, гүнзгий судлаагүй, ном судар их уншаагүйгээс л буруу ойлгосон хэрэг. Тэр учрыг “Брахма Бурханы судар”, “Баагараа явагч судар”, “Ланка-д заларсан судар”, “Газрын зүрхэн бодьсадва судар”-т бүгдэд нь тодорхой

тэмдэглэсэн.

“Газрын зүрхэн бодьсадва судар”-т хүн нас барвал махгүй ногоогоор сүнсийг нь тахиx хэрэгтэй, хэрвээ тахил өргөхийн тулд амь хороовол, эсвэл түүний төлөө амь хороож бурхан, эсвэл ад сахиусыг тахивал угаас үйлийн үргүй байснаа дорхноо бий болж, үхэгсдийн сүнс тэр дороо амь хороосон үйлийн үрд доош татагддаг, уг нь тамд унахгүй байсан, гэтэл нас барсны учирт нь амь хороож зочдодоо идүүлбэл тамд унах болно. Түүнчлэн тэр сүнс уг нь тун их буянтай байж, дээш дэвших байсан бол бид амь хороож тахиснаар тийм түргэн дээш дэвшиж чадахгүй, эсвэл тэнгэрт дэвшиж чадахгүй, заавал дахин хүн, адгуус болох хэрэгтэй болно.

Судар номд тэмдэглэснийг уншаад бид Шагжамуни Будда цагаан хоолтон байхыг сургаагүй гэж ярих аргагүй. Багш нь бусдыг цагаан хоол идээрэй! гэж сургахад олон хүн багшийг нь харин буруу номтон, брахман шашинтан гэж ярьдаг, иймээс би үүнд чиглүүлэн ярьж байна, ингэвэл хожим та нар бусдад тайлбарлан ярьж чадна, өөрөө сурахгүй бол яаж тайлбарлах вэ? Багш нь та нарт тайлбарлавал та нар сая бусдад ярьж чадна, тэгэхгүй бол хүмүүс чамтай жаахан маргалдахаар ярих үггүй болно. Та нар ном сонсохдоо тодорхой сонсох хэрэгтэй, хожим ач тустай, хүмүүс биднээс юунд үүнийг бясалгаж байна вэ? Юунд цагаан хоол иднэ вэ? гэж асуувал юу гэж хариулахаа мэдэх хэрэгтэй.

Бид маргах дуртай биш, гэвч бусдад шахагдаж болохгүй гэдгийг ойлгох хэрэгтэй. Бид бусадтай маргах шаардлагагүй, гэтэл хүн бидэнтэй маргалдах үед яаж хариулахаа мэдэх хэрэгтэй. Гэвч дэндүү ихээр маргах хэрэггүй, үзэл бодол нийлэхгүй бол маргалдахаа зогс! Цаадах чинь сонсохгүй ч хамаагүй, бид хоёр гараа наманчлан амар амгалан, баяр баясалтай байгаасай гэж зөгнөн Авид Бурхан гэж залбир, маргах хэрэггүй, уурлаж болохгүй, тэгвэл сүр жавхаагаа алдана, тэгэх хэрэггүй, ойлгож байна уу?

Багш нь саяхан нас барах явдлыг ярьсан, тийм нөхцөл байдалд даанч ноомой дорой байдаг биш үү? Бид угаас үйлийн үргүй ч бусад хүн биднийг үйлийн үртэй болгодог нь тун аймшигтай явдал биш үү? Иймээс та нар сайн үйл үйлдвэл хангалттай, нас барсны хойно лавтай дээш дэвшинэ гэж битгий бодоорой! Хэлж мэдэх аргагүй. Гэр бүл чинь баян чинээлэг бол тэд олон арван амьтан алж, сүнсийг чинь тахиж, өдий төдий зочин урьж, нас нөгчсөн өдрийг чинь тэмдэглэх болно. *(Бүгд инээлдэв.)* Үнэндээ уйтгар

бухимдал, эмгэнэл зовуурьтай байхад тэд тэгдэггүй, харахад тэд зочдоо дайлах үед маш олон хүн цуглан яриа хөөрөө их, мах нь амттай, архи нь хүчтэй, мах, архи хоёр зохицож дажгүй байна гэгцгээнэ, тэгээд ихэд идэж уун хөөрөлдөн наргидаг.

Үнэндээ нас барсан хүний сүнсэнд хамтдаа маани тарни уншин Бурхан бодьсадвагаас адислал гуйх юмуу Эзэн Бурханаас аврал гуйх, эсвэл хамтаар бясалгаж суух гэх мэтээр сүнсийг нь төрөл дэвшүүлэхийн төлөө ирсэн, гэтэл харин хоол идэхэд нь л тусалж, нас барсан хүний ар гэрийнхэнд бөөн ажил удна, ар гэрийнхэн нь ихэд яарна, ядарна, зовнино, бас олон зочныг дайлах хэрэгтэй. Ингэх нь утга учиргүй хэрэг гэж би бодож байна. Бид өнөөдөр, нас барах үед ер тус дэмжлэг байдаггүйг ярьсан, бясалгахын тулд нас барахаа хүлээх хэрэггүй. Өглөг үйлдэж, сахил баримталвал хангалттай болчихно гэж битгий бодоорой. Өглөг үйлдвэл буян хишигтэй болдог хэдий ч бусад хүн бидэнд үйлийн үр зохионо, тэр үйл үрийг бид бас төлж дуусгах ёстой, буян хишиг болон үйлийн үр адилгүй, бидэнд буян хишиг болон үйлийн үр ч байдаг.

Хүн нас барсны хойно үнэхээр тун хөөрхийлөлтэй, өчүүхэн ч эрхгүй, ад чөтгөр хүрч ирээд аваад явна, тэд биднийг юу ч яриулахгүй, Эрлэг Номун хааны зарлигаар биднийг аваад явдаг, нэг үг ч яриулахгүй, тэр үед юу ч ярьж чадахгүй, учир нь... , иймээс..., гэвч..., гэтэл... гэх мэтийн олон шалтгийг чинь ойшоохгүй, ад чөтгөр энэрэнгүй сэтгэлгүй, тэдний ажил маш тодорхой, хэнийг ч хамгаалж харгалздаггүй, хаан эзэн, лам хувраг, ноён баян байсан ч ял гэмтэй л бол тэд лавтай баривчлан аваачна, нэрийн хуудас хэрэггүй, ямар ямар улсын эзэн, ямар ямар том ноён, эсвэл ямар ямар хэлтсийн дарга гэж тэд авч хэлцэхгүй, та хичнээн их мөнгөөр ч тэднийг худалдан авч чадахгүй, энэ бол төвөгтэй асуудал шүү.

Энэ дэлхийд бид хээл хахууль өгөөд дадчихсан болохоор нас барсны хойно ч буян хишгээр Эрлэг хаанд хээл хахууль өгч болно гэж боддог, зарим хүн бас хуурмаг мөнгө шатааж, хээл хахууль төлдөг нь тун инээдэмтэй биш үү? Бид тэр үеийг хүлээж болохгүй, тэгсээр байтал даанч оройтчихно, харин одооноос эхлэн “ачаа”-гаа бэлтгэн цаг нь болохоор ачаагаа авмагц явчихна.

Ачаа тээш гэж юу билээ гэвэл бидний бясалгалын ач буян юм, өглөг үйлдэж, сахил баримтлах нь тус тусын буян хишигтэй, гэвч Арьяабалын аргаар бясалгавал хязгаарлашгүй ач буянтай, чанагуух ертөнцийн ач буянтай болно, ямарваа буян нь Арьяабалын аргаар бясалгахаас нэн сайн биш, яагаад гэвэл,

жишээлбэл, та нэгэн гуйлгачинд хоёр зуун төгрөгийн өглөг өгвөл дараа төрөлдөө буцаж ирээд гуйлгачин болж, энэ гурван зуун түмэн төгрөгөө авах хэрэгтэй болно, гуйлгачны бясалгалын аргыг бясалгах дуртай хүн байна уу? Сонсоход вьетнамд ямар ямар гуйлгачин нас барсны дараа уутанд нь маш их ховор эрдэнэ байсан гэдэг, алмаз чулуу, шижир алт бүгд байж, жирийн хүнээс ч хавьгүй баян, тийм баян байсныг нь үнэхээр итгэмээргүй, тэрээр дараа төрөлдөө дахин гуйлгачны бясалгалын аргаар бясалгах гэж бодож байгаа ч байж магад. *(Бүгд инээлдэв.)*

Иймээс багш нь авшиг хүртээх үед та нарт жижиг дэвтэр тараадаг, түүнд таван сахилыг бичсэн байдаг. Өглөг үйлдэнэ, гэвч үйлдэхгүй, түүнийг багшийн төлөө хийсэн гэж бодох хэрэгтэй, тэр нь энэ мөнгө угаас багшийн мөнгө гэдгийг илэрхийлж байгаа юм, ингэвэл буян хишигтэй холбогдохгүй болно. Өглөг үйлдэх нь яг л шууданч захидал хүргэхтэй адилхан, захидал нь шууданчийнх биш, захидлыг хүргэх нь л түүний үүрэг хариуцлага. Өглөг үйлдэхдээ буянтай болохыг хүсэх нь тун эгдүүтэй явдал, учир нь дахин ирээд буянаа эдлэх хэрэгтэй, хэн хүн буцаж ирэх хүсэлтэй бол ийм аргаар өглөг үйлдэж болно, хэрвээ буцаж ирэх хүсэлгүй бол өглөг үйлдвэл даруйхан март, ерөөс өглөг үйлдсэн ч үйлдээгүй шиг байх хэрэгтэй. Хэрвээ багшдаа итгэхгүй бол түүнийг Бурхан бодьсадын мөнгө болгон “Би” түүнд өглөг өгнө, “Би” машид баярласан, “Би” тийм сайн, тийм энэрэнгүй гэж битгий бодоорой, ингэвэл яршигтай болж, дахин ирээд энэ буянаа хэд дахин эдлэх хэрэгтэй болно, гэвч дахин ирэх үед гэгээрсэн их багшийг эрэхэд хэцүү бөгөөд шинэ үйл үр зохиож, дахин төрөл төрөлдөө сансрын хүрдэнд эргэлдэж эхэлдэг.

Энэ төрөлдөө шинэ үйлийн үр зохиовол дараа төрөлдөө хүн болж чадахгүй, харин амьтан болж ч тун магад, амьтан бас буян эдэлж болдог, тийм биш үү? Жишээлбэл, ерөнхийлөгчийн зуслангийн нэгэн нохой болж заяавал нь эгэл жирийн хүнээс ч үлэмж их жаргал эдэлдэг. Өрнө дахинд ийм эрхэм угсаат нохой маш үнэтэй, тэд өөрсдийн үнэмлэх, зэрэг зиндаатай бөгөөд тамга дарсан, онцгой эмч харж харгалздаг. Гэтэл энэ дэлхийд ядуучууд их, тийм сайн асрал харгалзал хүртэж чаддаггүй, зарим хүн биеэ худалдавч авах хүнгүй, ямар ч үнэгүй, тийм биш үү?

Зарим хүний үйл үр маш их гэж бид сонссон, зарим хүнийг түүний хэлбэлзлэл маш ширүүн буюу муухай ахуй орчинтой гэж ярьдаг. Ахуй орчин хаанаас ирдэг вэ? гэвэл хэлбэлзлэлээс ирдэг, энэ нь зурагтын хэлбэлзлэлтэй адилхан. Заримдаа тэр хүний ахуй орчин нь сайн биш, хэлбэлзлэл нь цэвэр ариун биш санагдан

хүмүүсийг тавгүйтүүлдэг. Гэтэл зарим хүний хэлбэлзлэл нь цэвэр ариун, амгалан тайвуу уур амьсгал цацруулж, хүмүүст таатай сайхан санагддаг. Иймээс чөтгөр чөтгөрийн хэлбэлзлэлтэй, бодьсадва бодьсадын хэлбэлзлэлтэй, хүн бол хүний хэлбэлзлэлтэй, цайлган санаатан бол цайлган хэлбэлзлэлтэй, хэрцгий хүн бол хэрцгий хэлбэлзлэлтэй байдаг. Аялгуу ажих ч мөн нэг зүйлийн хэлбэлзлэл мөн, Арьяабалын бясалгалын арга бол нэг зүйлийн дотоодын аялгуу мөн бөгөөд нэг зүйлийн хэлбэлзлэл юм, хамгийн цэвэр цайлган, хамгийн дээд, хамгийн хүчтэй хэлбэлзлэлээр бүдүүн баараг түвшний, хүнд нүсэр хэлбэлзлэлийг арилгадаг, ингэх нь үйлийн үрийг угаан цэвэрлэж чаддаг.

Бид юу хийсэн ч, жишээлбэл, өглөг үйлдэх, сахил баримтлах... гэх мэт нь бүгд найдвартай биш. Бид хэдийгээр сахил сахидаг ч өөр хүн сахихгүй, бидний төрөл садан сахихгүй, тэд алдаа гаргаж, үйлийн үр зохион бидэнд нөлөөлж, биднийг бохирдуулж, бидэнд үйл үр зохиодог, ойлгож байна уу? Яг л жолооч шиг, хичнээн сайхан жолоодож, хичээн болгоомжилдог ч хэзээ нэгтээ осолд орохгүй гэж баталж чадахгүй, бид хичээхгүй, эсвэл сайн жолоодохгүй байгаа юм биш, харин өөр хүн сайн жолоодоогүйгээс болж бидэнд нөлөөлдөг. Иймээс зөвхөн өөрийн хүчиндээ л найдаад болохгүй, зарим хүн машин жолоодохдоо бас бурхан бодьсадвагаас аврал гуйдаг, багшийн зарим шавь нар ч багшаасаа тусламж гуйдаг, учир нь зөвхөн бид хичээж болгоомжлох болон машин жолоодох гарамгай чадвартаа найдаад болчихгүй.

Үүнтэй адилаар ямарваа бясалгалын аргаар бясалгах нь бүгд сайн, өглөг үйлдэх, сахил баримтлах, доромжлолыг хүлцэх, хичээнгүйлэн чармайх гэхчлэн бүгдийг бясалгаж болно, гэтэл үйлийн үрээс гэтэлж, өнөд туулан тонилъё гэвэл зөвхөн Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгах хэрэгтэй. Хэлбэлзлэлээр хэлбэлзлэлийг сарниулж чадна, ойлгож байна уу? Материаллаг зүйлсээр хэлбэр дүрсгүй, материаллаг бус зүйлсийг арилгаж чадахгүй. Иймээс бид хэлбэр дүрсгүй аялгуу, хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэлээр л тиймэрхүү хэлбэр дүрсгүй (үйлийн үр) хэлбэлзлэлийг арилгаж чадна.

Бид юу сурсан ч зүй ёсонд нийцсэн, логикт нийцсэн, бидний эрдэм мэдлэгийн үзэлтэй нийцсэн байвал сая сурах хэрэгтэй. “Ариун орон” сайн гэж хүн яривал “ариун орон”-ыг бясалгана, амьсгалыг бясалгавал сайн гэхийг сонсоод амьсгалын аргаар бясалгана, ном хаялцах сайн гэхийг сонсоод ном хаялцахыг бясалгана, ингэж мухар сохроор шүтэж болохгүй. Юуг бясалгасан

ч бүгд жаахан тустай, гэвч зөвхөн сэтгэл зүйн нөлөөлөл төдий зүйл.

Бид бурханд мөргөхдөө хэдэн дусал матрын нулимс унагаадаг (*Бүгд инээлдэв.*), матар сэтгэл нь догдолвол уйлдаг гэдгийг та нар мэдэх үү? Зарим хүн бас матрын нулимс унагадаг, гэхдээ тэр нь хуурмаг байдаг. Бид бурханд мөргөх үед нулимс унагавал таатай сайхан санагддаг, олон хүнтэй хамт маани, тарни уншвал аятайхан санагддаг, алдаа буруудаа харамсан гэмшиж, нулимс унагавал сэтгэл тайвширч, таатай санагддаг, тийм биш үү? Жишээлбэл, сахил хүртэж, шүтэн дагах үед номын багш: “Өнөөдрөөс эхлэн та миний шавь болсон” гэж ярихыг сонсвол тун тааламжтай санагддаг, тийм үү?

Ертөнцийн үг хэлээр хэлбэр дүрсгүй нарийн үйлийн үрийг яаж угаан цэвэрлэж чадах вэ? Тийм хялбар биш, учир нь үйлийн үр бол төрөл төрөлдөө шингээж авсан нөлөөлөл юм. Жишээлбэл, бичлэг нь нэг зүйлийн хэлбэлзлэлтэй нийлэг дүрстэй, тийм биш үү? Бичлэг жижигхэн хальс хэдий боловч дотор нь маш олон үлгэр, маш олон дүрс байдал агуулж байдаг, хэрвээ бид өдөр бүр бичлэгт хандан: “Та гоё биш байна, шингээсэн дүрсээ угаан цэвэрлэнэ гэж танд найдъя, би өөрийг тооно” гэж хэлсэн ч, бичлэгт хичнээн их ярьсан ч тэр өөрөө угаан цэвэрлэж чадахгүй. Тэгвэл яаж угаах вэ? Нэгэн товчлуурыг дарж угаах, эсвэл өөр нэгэн хэлбэлзлэлийг ашиглан дахин өөр агуулга шингээвэл угийн дүрс нь арилдаг, үүнээс өөр арга байхгүй. Харин бичлэгийг задлаад усаар угааж болохгүй, усаар зөвхөн гаднах хувцас буюу бузар юмыг угаан цэвэрлэж чадна, гэтэл бичлэгийг нь усаар угааж болохгүй.

Үүнтэй адилаар үйлийн үрийг ном хаялцахаар яаж угаан цэвэрлэж болох вэ? Үйлийн үр бол хэлбэр дүрсгүй, төрөл төрөлдөө шингээсэн нэг зүйлийн маш бүдүүн баараг түвшний, хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэл юм, бид хэрхэн ертөнцийн үг хэлээр хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэлийг угаан цэвэрлэж чадах вэ? Багшийнхаа санааг ойлгож байна уу? Хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэлээр л хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэлийг арилгаж чадна.

Арьяабалын бясалгалын аргыг хүн үүсгэсэн биш, харин нэг зүйлийн хэлбэр дүрсгүй хэлбэлзлэл юм, үүнийг бүгд мэднэ. Иймээс энэ дотоодын аялгууг ашиглавал хэлбэр дүрсгүй, бүдүүн баараг түвшний, хүнд хэлбэлзлэлийг цэвэрлэж чадна, ингэх нь логикт нийцэх үү, үгүй юу? Яг л дуу хураагч шиг, бид нэг дуу бичиж авснаа дараа нь сонсох дургүй болбол өөр дуу бичсэнээр тэр дуу алга болдог.

Бясалгалын арга тун олон, зарим хүн багшаас: “Яагаад

үүнийг бясалгаж болохгүй, түүнийг ч бясалгаж болохгүй вэ” гэж асуудаг, болохгүй биш, харин хүч нь адилгүй юм. Хэрвээ үйлийн үрээ арилгая гэвэл зөвхөн Арьяабалын бясалгалын аргаар л бясалгавал сая арилгаж чадна гэж багш саяхан ярьсан, та нар ч ойлгоно, хэрвээ хүн асуувал бид жинхэнээр ойлгосныхоо дараа л сая хариулж чадна, ойлгохгүй бол ярьж чадахгүй.

Ер нь гэмшин наманчлах, уул усыг тахин шүтэх, ном хаялцах, амьсгалаа бясалгах гэх мэт нь бүгд материаллаг талд багтдаг, бүгд гадна талын зүйлс болохоор хэлбэр дүрсгүй, нарийн үйлийн үрийг угаан цэвэрлэж чадахгүй, гадна талын юмаар дотоодын юмыг яаж ариусгах вэ? Жишээлбэл, миний гэдэс дотор гэм архагтай болж, эмнэн засах гэвэл дотроос нь засаж, эм ууж, гэм архагийг нь арилгах хэрэгтэй, эсвэл мэс засал хийж, эмчээр гэдэс дотрыг сайхан эмчлүүлэх хэрэгтэй, харин гэдсээ гаднаас нь усаар угааж болохгүй, тэгвэл яасан ч сайн болж чадахгүй. Урьд нь Цао цао тархины өвчтэй байжээ, тэгээд Уха Түвөгээс: “Миний өвчнийг засаж чадах арга байна уу?” гэж асуужээ, тэр үед бараг тархины хавдарт нэрвэгдсэн шиг байна. “Тархинд чинь мэс засал хийж, дотроос чинь эмчлэх хэрэгтэй” гэж Уха Түвөг хэлсэнд Цао цао итгэсэнгүй, гадна нь эм түрхсээр сайн болчихно гэж бодсон байна. Гадна түрхэх болон дотор түрхэх хоёр ондоо, тийм биш үү?

Жишээлбэл, нэгэн гашуун гуагийн гаднах хальсыг нь хэдий удтал угаасан ч, эсвэл гаднах хальсыг нь чихэр, балаар хичнээн хоног арчлаа ч чихэрлэг амттай болох уу? Болохгүй, учир нь гашуун амт нь дотор нь байгаа, доторх бүх эс нь бүгд гашуун тул гаднах хальсыг нь усаар угаамагц гашуун амт нь арилахгүй, эсвэл бал түрхвэл чихэрлэг амттай болчихгүй. Гашуун гуаг чихэрлэг амттай болгохгүй. Гашуун гуаг чихэрлэг амттай болгохдоо чихэртэй усанд хэдэн хоногоор дэвтээж, чихэрлэг ус дотор нь нэвчсэний дараа дахин чихэрт нилээд удтал хуурвал ямар ч юм чихэрлэг амттай болдог, исгэлэн нимбэг ч чихэрлэг амттай болно, гаа ч ийм болдог.

Үүнтэй адилаар бид үйлийн үрээ угаан цэвэрлэх гэвэл дотоод дахь хэлбэлзлэлээр дотоод дахь харанхуй газраа ариутгах хэрэгтэй. Бидний үйлийн үр арьсны гадна талд байхгүй, бие махбодод байхгүй, иймээс усаар угаан цэвэрлэж чадахгүй. Энэтхэгт жил бүр маш олон хүн Ганга мөрөнд биеэ угаадаг, онцгойлон зуны улиралд биеэ угаавал үйл үрээ ариусгаж чадна гэж тэд боддог. Католик шашинтнууд ч бас усаар угаалга хийдэг, тийм биш үү? Гэвч энэ нь ямар ч ач тусгүй.

Хэрвээ нэгэн их хүчтэй Багш бол заавал бие дээр чинь ус цацдаг биш, гараар чамайг тэмтрэнгүүт таны үйлийн үр чинь арилж, чамайг хармагц харц нь бас үйлийн үрийг чинь ариусгаж чаддаг, заавал ус хэрэглэх биш. Гэтэл зарим улс оронд ус хэрэглэж заншсан болохоор иймэрхүү уламжлалыг мөрддөг. Библи сударт Иоанн: “Мэдээж би усаар угаалга хийнэ, гэвч надаас бүр ч их хүчтэй хүн ус ашиглах шаардлагагүй, харин ариун сүнсээр угаалга хийнэ, галаар угаалга хийнэ” гэж тэмдэглэжээ. Гал гэдэг нь гэрлийг хэлж буй, харин галаар хүнийг шатаах биш, гэтэл хожмын хүмүүс үүнийг ойлгодоггүй. Заримдаа бид гал дээгүүр харайдаг хүнийг хараад ингэх нь үйлийн үрийг цэвэрлэж чаддаг гэж боддог. Зарим сүмд бас гаднаа савтай ус тавиад мөргөлийн хүмүүс ёс төдий угаадаг. Энэ ус нь бидний үйлийн үрийг угаан цэвэрлэж чадахгүйг тэд мэддэггүй, рашаан гэгч бол нэг зүйлийн хэлбэр дүрсгүй ус мөн, иймэрхүү хэлбэр дүрсгүй усаар л бидний хэлбэр дүрсгүй үйлийн үрийг ариутгаж чаддаг.

Та нар үйлийн үр ямар байдалтайг харсан уу? (*Хүмүүс хараагүй гэж хариулав.*) Гэтэл хүмүүс бүгд үйлийн үрийг мэддэг, наад зах нь шашинд итгэдэг хүмүүс бүгд мэднэ, аль ч шашин цөм биднийг үйлийн үртэй гэж ярьдаг, католик шашин, бурхны шашин, исламын шашин зэрэг нь бүгд л адилхан явдлыг ярьдаг.

Үйлийн үр гэгч чухам юу вэ? гэвэл хүн болгоны дотоод дахь гэм нүгэлт сэтгэлгээ, нэг зүйлийн хэлбэр дүрсгүй хүчин, өдөр бүр үйлийн үр биднийг дарж, заримдаа маш сүрхий, заримдаа нилээд хөнгөн санагддаг, хүн болгон бүгд ийм төрөгдөлтэй, өдөр болгон ийм, тийм биш үү? Үйл үр хэлбэр дүрсгүй ч бид сэрж мэддэг, тэгвэл Бурханы хүчийг? Багшийн хүчийг? Бүр их сэрж мэдэх хэрэгтэй. Та нар сэрж мэдсэн үү? (*Мэдсэн гэж нэг хүн хариулав.*)

Үйл үр байдаг бол угаан цэвэрлэж чадах арга лавтай бий, өвчин байвал эм байдаг, иймээс үйлийн үр байвал ариусган цэвэрлэх арга ч байдаг. Гэхдээ буян хишиг нь үйлийн үрийг угааж чадахгүй, гагцхүү ач буян л угааж чадна. Буян хишиг бол хүн, тэнгэрийн буянд л хамаарна, өөрөөр хэлбэл дараа төрөлдөө дахин буцаж ирээд ертөнцийн жаргалыг эдэлж, үлэмж их мөнгөтэй, алдар нэр болон аз завшаан түүнд бүгд байж, олон хүмүүст хүндлэгдэнэ гэх мэт юм. Энэ бол буян хишиг; ач буяныг бясалгал дадуулснаар л олж авч чадна (хятадаар “хүн те” гэнэ), “хүн” гэдэг нь чармайхыг хэлнэ, зөвхөн шаргуу бясалгалаар л жинхэнэ “те” (“ач буян”)-г олж чадна.

“Те” (Ач буян) гэдэг бол жам ёсны “Мөр”, эсвэл “Уг дүр” гэсэн утгатай. Энэхүү “ач буян”-ыг энгийн үгээр ярьж илтгэж чадахгүй,

“Нэрийг нэрлэж болох болбоос мөнхийн нэр бус”, “Мөрийг ярьж болох аваас мөнхийн мөр бус” гэдгийн утгатай адилхан. Иймээс бид “зан суртахуун” (хятадаар “туу те” гэдэг) гэж ярих үедээ энэ хоёр үгийг нийлүүлж хэлдэг нь нэг л зүйлийг заадаг, учир нь бид анх хаанаас ирсэн тэр “Уг чанар”-аа чухалчлахыг хүсдэг тул ингэж хэлдэг. Энэ бол сая жинхэнэ “ач буян” мөн, үүнийг заавал шаргуу хөдөлмөрөөр олох ёстой. Харин эд зүйлээр буюу алт мөнгөөр худалдан авч чадахгүй. Өглөг үйлдэх нь тун сайн, Гурван эрдэнэд өргөл тахил өргөх нь ч сайн, аль аль нь буян хишигтэй, гэвч үүнд ач буян байхгүй. Ач буяныг шаргуу хөдөлмөрлөж байж л олдог, ач буян болон буян хишиг хоёр нь өөр өөр зүйл.

Иймээс бид гэрээс гарагчдаа хамаг амьтны буяны тариа гэдэг, харин ач буяны тариа гэж ярьдаггүй. Ач буяны тариа нь бид өөрсдөө юм, өөрсдөө газар хагалж, өөрсдөө тарьж л өөрийн ач буянаа олдог, буяны тариа бол өөр хүнийх, бид зээлж болно, гэвч хязгаартай, хэрвээ бид өөрсдийн тариагаа таривал бусдад юугаар ч өрөнд орохгүй болно.

Гурван эрдэнийг тахиx нь буянтай, гэтэл Шагжамуни Бурхан гурван эрдэнийг тахивал бурхан болж чадна гэж хэлээгүй бөгөөд өглөг үйлдэж, сахил баримталбал бурхан болж чадна гэж ч яриагүй, хэрвээ сахил баримтлаад бурхан болчихдог бол Шагжамуни Будда шавь нар бясалгаж суух шаардлагагүй, даяан агуулах шаардлагагүй. Түүний гэрээс гараагүй шавь нар нь сахилаа тийм тодорхой сахиж чадахгүй, тийм бол яаж туулан гэтлэх вэ? Шагжамуни Будда гэрээс гарсан байхдаа хоёр зуун тавин зүйлийн сахил сахиж байгаагүй, тэгээд тэр яагаад бурхан болов? Сахил бол хожим нь л бий болсон, та нар хэрвээ сахил хүртвэл зарим сахилыг ямар нэгэн нөхцөл байдлын төлөө л тогтоосон гэдгийг мэдэх болно.

Үнэндээ гэрээс гарагчдын сахил нь бүлгэм нийтийн төлөө л бий болсон, нэгэн бүлгэм нийтэд амьдрахад дүрэм тогтоолтой байх хэрэгтэй, жишээлбэл, цэргийн ангид ч цэрэг ангийн сахил байдаг, тэд сахил гэж ярьдаггүй, харин дүрэм журам гэж ярьдаг нь үнэндээ адилхан. Гэрээс гарагч болон гэрээс гараагүй хүмүүс бүгд л сахилтай, жишээлбэл, таван сахил, хэрвээ таван сахил байхгүй бол нийгэм самуурна, хүмүүс харилцан хядалцаж, өчүүхэн ч ёс дүрэмгүй болж, дур зоргоороо хүн хөнөөнө, дур тааваар бусдын эхнэрийг булаана, дур тааваар бусдын эр нөхөртэй караоке-д очно, ингэвэл замбараагүй болчих биш үү? Ийм ертөнц түвшин бус, хүмүүс харилцан заналцаж, харилцан атаархаж, харилцан дайтаж, харилцан хядалцах болно, таван сахил байхгүй бол та

нар дураар хулгайлна, дээрэмдэнэ, ажил хийхгүй, баян тансаг айл гэрийг хармагц тэр дороо булаан дээрэмдэх болно.

Урьдын Ёо шөн эрин цаг үед сахил санваар гэж байгаагүй, бусдын юмыг авах хүн байгаагүй, тийм биш үү? Тэр үед таван сахил, арван сахил гэхчлэн ямар ч сахил байгаагүй, байх ч шаардлагагүй байсан. Хожим нь хүмүүс улмаар муу санаа үүсгэж, юм хулгайлах болов, гаднаас олзолсноо авахаар барахгүй бусдын гэрт хүрч хулгайлах, булаах болов, иймээс сая хууль цааз тогтоож эхлэв, тэр хууль цааз нь хожим сахил санваар болж хувирсан байна.

Тайваньд нэг эрэгтэй ганц эхнэр авдаг хуультай, нэг эрэгтэй хоёр эхнэр авах буюу хоёр эрэгтэй нэг эхнэртэй байж болохгүй, багш нь: “Зүгээр ээ, энэ бол өчүүхэн явдал, бас гурван ертөнцийн дотор байх зүйл, Арьяабалын бясалгалтан бол гурван ертөнцийг туулчихсан болохоор хамаарах хэрэггүй, та нар олон эхнэр авч болно” гэж ярьж болохгүй. Багш нь ингэж яривал хоёрхон хоног ном дэлгэрүүлээд дараа нь засгийн газарт хөөгдөж, өөр газар жишээлбэл, төвөд, эсвэл хань ижлийн харилцаа нилээд чөлөөтэй улсад хүргэгдэж тун ч магад.

Төвөдөд нэг эмэгтэй олон эр нөхөртэй байж болно, тэдний хувьд энэ нь тун энгийн явдал, түвдэд яагаад тийм заншил байдгийг би мэдэхгүй, эрэгтэйчүүд дэндүү их, эмэгтэйчүүд дэндүү цөөн, эсвэл мөнгөө хэмнэхийн төлөө байж мэднэ, учир нь гэрлэх ёслолд их мөнгө шаардлагатай. Үүнээс гадна олон хүн хамт амьдарвал нилээд дөхөм байдгаас ч болсон байж магад, хэрвээ эрэгтэй хүн бүр зөвхөн ганцхан эхнэртэй гэрлэвэл тун олон байшин шаардлагатай, тэнд модон материал ховорхон, учир нь Хималай уул жилийн турш мөс цасанд хучигддаг, тэндхийн уул маш өндөр, уур амьсгал тун хүйтэн болохоор мод өндөр ургахад хэцүү.

Төвөдөд нэг гэр бүлд олон ах дүү хамт амьдарч, бүгдээрээ ганцхан хүүхэнтэй гэрлэдэг, гэвч харилцан тэмцэл болдоггүй, тэд дадчихсан, энэ бол тэдний заншил. Зарим нь дургүй бол бас өөрөө өөр эхнэр эрж болно, тэгэхэд бусад ах дүүс нь эсэргүүцдэггүй. Гэтэл зарим гэр бүлийнхэн хүчээр бүх ах дүүсийг ганцхан эмэгтэйтэй гэрлүүлдэг, ингэвэл хамтдаа тариагаа харж харгалзана, хүн бүр нэг эхнэр авбал хожим эхнэртээ татагдан тариагаа хамаарах хүнгүй болохоос тэд санаа зовдог. Төвөдөд хөдөлмөрийн хүч нилээд үнэтэй, хөдөлмөрийн хүч дутагдан тариа тарьж чадахгүйгээс санаа зовсноос л иймэрхүү дүрэм бий болсон ч байж магад.

Багш нь хэрвээ тэнд хүрч ном дэлгэрүүлбэл бас ийм явдлыг хамаарч болохгүй, хамаарвал ном дэлгэрүүлж чадахгүй, би тэдэнд: “Та нар ингэж болохгүй” гэж болохгүй, учир нь тэд төрөл төрөлдөө аль хэдийн ийм байсан, би тэдний уламжлалыг өөрчлөх хэрэг юун? Багш нь ном дэлгэрүүлэх нь хүмүүсийн сүнсийг аврахын төлөө болохоос биш, харин тэдний уламжлалыг нь өөрчлөх явдал биш, ойлгож байна уу? Тэд баяртай л байвал болох нь тэр. Хэрвээ тэд хардаж сэрдэж, маргалдаж эхэлбэл асуудал байгаа хэрэг, тэгвэл л сая тэдэнд: “Та нар битгий ингэ, хурдан салж холд, бүү маргалдаж хэрэлд” гэж хэлж болно. Хэрвээ эв найрамдлаар харилцаж, харилцан ямар ч асуудал байхгүй бол бид асуудал эрэх хэрэг юу билээ?

Иймээс сайн, муу, эсвэл сахил санваар нь бүгд л улс орны зан заншилтай холбоотой, бид бясалгахдаа алсын хараатай байж, сайн, муугийн дэсээс давчихвал сая чөлөөтэй болж чадна, битгий өдөржин бусдыг шүүмжлэн бусдын наазгай талыг хараад бай! Тэрээр урьд төрөлдөө төвөдөд тун олон эр нөхөртэй байсан, тэгээд энэ төрөлдөө урьд төрлийнхөө нөлөөг хүртэж, өнгөрсөн үеийнх нь дадал зуршил нь мөн л байсаар, ийм дадал зуршил нь түүнийг ийм байдалд оруулсан байж тун магад, иймээс “үйлийн үр” гэж нэрлэдэг, өөрөөр хэлбэл өнгөрсөн төрөлдөө шингээсэн, сурсан юм нь одоо илэрч байгаа хэрэг.

Сахил санваар нь бидний бясалгалд туслан биднийг нийгэмд амар амгалан оршин байлгадаг, жишээлбэл, Тайваньд нэг эрэгтэй нэг эхнэр авч болох дүрэмтэй, тэгвэл бид бясалгахдаа: “Хууль цааз нь надад хамаагүй, би энэ ертөнцийг туулчихсан болохоор хорин эхнэр авч болно” гэж ярьж болохгүй. Ганцхан эхнэртэй ч яршиг төвөг тийм их, хорин эхнэр аваад яаж амьдарч чадах вэ? Тийм биш үү? Дахиад хэлбэл өөр хүн бас чамд яршиг удна, тэд: “Чи яагаад ингэдэг юм? Бидэнтэй ер адилгүй” гэхчлэн ярина. Үүнээс гадна эхнэрийн чинь төрөл садан нь ч чамд яршиг удна, эхнэртэйгээ хамт байх нь ч бас чамд яршигтай.

Хэрвээ бид олон түмэнтэй адилгүй бол өөртөө яршиг удна, иймээс нөхцөл байдал ямар байсан ч бид ингэж болохгүй. Нийгэмтэй зохицохгүй бол тун олон яршиг тохиолдон өдөржин бусдын дайралттай учирч, хачин амьтан шиг харагддаг. Жишээлбэл, төвөдөд зарим гэрийн ах, дүү тавуулаа нэг л хүүхэнтэй гэрлэдэг, тэр хүүхэн нь тун муухай, дүрслэхийн аргагүй муухай байдаг. Төвөдөд тогооны ёроолын хар хөөг ямааны тостой холиод царайндаа түрхэн хар хүүхэн болдог, тэд гялтганасан харыг л гоё гэж үздэг аж. Та нар элдэв өнгөөр гоёдог байхад тэд

хар өнгөөр гоёдог (*Бүгд инээлдэв.*) Төвөд бүсгүйчүүд бүгд хар өнгөөр гоёдоггүй боловч ихэнх тариачин бүсгүй хар тос түрхдэг.

Хэрвээ нэг эрэгтэй өөр оронд хүрч, сайхан хүүхнийг харвал эхнэрийнхээ царай муутайг мэдэж, хамт амьдрах дургүй болж, нүүрэндээ хар тос түрхээгүй өөр нэгэн гоё эхнэр эрнэ. Гэвч ингэвэл гэр бүлийнхээ эсэргүүцэлтэй тулгарч, төрөл садан, найз нөхөд нь төвөг учруулдаг, тэгээд дахин тэндээ амьдрахын аргагүй болж, өөр газар шилжин өөрөө амьдрал босгох хэрэгтэй. Уг нь тэр нэг хэсэг тариа, нэг өрөө байшин, нэг хэсэг эд хөрөнгө залгамжлах байсан, гэтэл уламжлалт ёсыг зөрчсөн хэрэг хийсэн болохоор аав, ээж нь гадуурхан сохор зоос ч өгдөггүй, тиймээс тэр хүн эхнэрээ дагуулан өөрөө амьдрах зам хайдаг. Бид уламжлалт зан заншлыг дагахгүй бол тэр нь бидэнд янз бүрийн төвөг учруулна гэдэг нь ийм утгатай.

Иймээс багш нь бас шавь нараа явуулж, сахил хүртүүлдэг. Сахил хүртэх нь тун сайн, тэндхийн ёс тун хатуу, тэндэхтэй харьцуулсан хойноо л багшийн энд хэр сайн, тийм хатуу бишийг ойлгодог, тэгэхгүй бол тэд тун эмзэг, жаахан загнамагц зугатчихна. Сахил хүртэх нь ач тустай, гэтэл зарим хүн сахил хүртэх дургүй, “Сахил хүртээд яах вэ? Бясалгал хийвэл болчихно, яах гэж заавал гэлэн болох юм?” гэж ярина.

Жишээлбэл, бид өдөр бүр эндээ бясалгадаг, муу хэрэг үйлдэхгүй, ажлаа дуусгамагц бясалгаж сууна, ихээхэн бясалгадаг бол сахил хүртэхгүй байж ч болно, учир нь сахил зөрчихгүй тул ямар сахил гэж хүртэх вэ? Сахил зөрчвөл сая сахил хүртэх хэрэгтэй, гэрээс гарагчид ямар ч муу хэрэг үйлдэхгүй, сахил зөрчих боломж ерөөс байхгүй бөгөөд гадуур гарч бусадтай хэл ам болдоггүй юм чинь ямар юмных нь хэлний үйл байх вэ? Ууланд амьдарч байхад эгдүүцмээр, эсвэл санаанд таалагдахгүй явдлыг харахгүй тул бодлын үйл хэрхэн үйлдэх вэ? Өдөр бүр бясалгаж суун аялгуу аждаг болохоор үйлийн үртэй ч бүгдийг нь ариусгадаг, ийм юм чинь сахил хүртэх, эсвэл хүртэхгүй нь адилхан, ойлгож байна уу?

Гэрээс гарах гэдэг нь юуг хэлдэг вэ? гэвэл гэр бүлээсээ сална, хайрлаж санах хэцүү бэтгэрлээс сална, хүлэгдэх нөхцөл байдлаас сална, тээр дараасгүй, чөлөөтэй болно, олон цагаар нэгэн амьд зэрүүн жинхэнэ Багштай хамт бясалгана, түүнийг даган Түүний билиг ухаан, ном тайлахыг нь суралцахыг хэлнэ, учир нь түүнтэй ойр байвал их юм сурч, нилээд түргэн сайн хэлбэлзлэлийн нөлөөг нь хүртэж чадна. Иймээс тун олон хүн гэрээс гарч Шагжамуни Бурханыг дагаж явжээ, зөвхөн гэрээс гарах нь хангалттай биш,

амьд сэрүүн Төгс гэгээрсэн багшийг дагавал сая зөв, ойлгож байна уу?

Шагжамуни Будда амьд сэрүүн байхад бас өөр бусад гэрээс гарагч их байжээ, гэтэл тэд юу ч олсонгүй, зарим гэрээс гарагч дорхноо тамд унасан, тийм биш үү? “Бурханы нүдэн дээр тамд унагсдыг бурхан ч авардаггүй” гэж ном сударт хэлсэн байдаг. Иймээс заавал бурхнаас суралцаж, бурханд итгэвэл сая төрөл дэвшиж чадна, харин гэрээс гарвал төрөл дэвшчих биш. Багш нь саяхан машин жолоодох тухай ярьсан, бид маш сайн жолоодож, замын дүрмийг сахидаг ч бусад хүн биднийг замын осолд оруулж мэднэ, учир нь үүнд архи уух, сайн жолоодохгүй, бачимдан сандрах, хурдан давхих, эсвэл өвдөх, анхаарал сарних гэх зэрэг олон шалтгаан байдаг.

Үүнтэй адилаар тоост ертөнцөд бид сахил санваараа тодорхой сахиж чадахгүй, амьсгалмагц амь хороож, алхахдаа ч амь хороон биеэ савангаар угаах буюу ариутгалын бодис жорлонд тавибал бас амь хороодог, тийм биш үү? Иймээс сахил зөрчихөөс зайлж чадахгүй. Хорин дөрвөн цагаар хөдлөхгүй суусан ч жинхэнээр сахил сахиж чадахгүй, учир нь шавж хорхой бидний биед наалдах юмуу биед мөргөж үхдэг. Амьсгалахад ч маш олон хумхын амьтан үхдэг, амьсгалахгүй ч гэсэн гар хөдөлдөг л бол жишээлбэл, зүүг нэгэн газарт хатгавал тоо томшгүй хумхын амьтан алагддаг.

Тийм жаахан газарт тоо томшгүй амь оршиж байгаа юм чинь явах алхах, ус уух, үг ярих, амьсгалах, хөдөлж барих, хувцас өмсөх, хувцас угаах, усанд орох, үсээ хусах, үс гээгээ угаах гэх мэт нь бүгд л амь хороох сахилыг зөрчиж байдаг хэрэг. Хамгийн эхний сахил “амь хороохгүй байх” сахилыг тодорхой сахиж чадахгүй байгаа юм чинь бусад сахилыг бүр ч ярих юм биш, тийм биш үү? Бясалгахад сахил зөрчих нөхцөл байдлаас зайлж чадахгүй, иймээс чанагуух ертөнцийн хүчинд найдах хэрэгтэй, тэгэхгүй бол сахил хүртэх болон хүртэхгүй нь адилхан.

Жишээлбэл, тархины хорт хавдар, эсвэл ходоодны хорт хавдарт нэрвэгдсэн хүнийг мэс засал хийж, дотроос нь засвал сая сайн болно, гэтэл өвдөх үед зарим хүн аспирын уулгах, эсвэл нойрсуулах бодис буюу өвчин намдаах эм таривал дорхноо өвдөхөө болино, гэвч хорт хавдар хэвээрээ, ойлгож байна уу? Тухайн үед яагаад дорхноо өвдөхөө больдог вэ? гэвэл мэдээ алдуулсан болохоор өвдөхөө больжээ, гэтэл хорт хавдар нь хэвээр байгаа, энэ бол өвчний үндэс таслах арга биш, зөвхөн өвдөлтийг түр зуур зогсоох төдий зүйл.

Багш яагаад та нарыг Арьяабалын бясалгалын аргаар

бясалгах хэрэгтэй гэж байнга чухалчилдаг вэ? гэвэл зөвхөн хэлбэлзлэл л бидний бүдүүн баараг хэлбэлзлэлийг сарниулж, биднийг үйлийн үрээ угаахад тусална. Арьяабалын бясалгалын аргыг уг нь хамгийн сүүлд заадаг, эхлээд Бурхадын нэрийг дурсах, Таван ариун нэрийг уншиж сурах ёстой, эсвэл зарим нэгэн тарни уншиж, оюун ухаанаа төвлөрүүлж, сүнсний ухамсраа илрэн гарахад дасгалжина, тэгээд энэ бясалгалын аргыг сайн эзэмшсэний дараа л та нар Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгаж болдог.

Гэтэл манай систем бол нэг удаад бүхнийг зааж дуусгадаг, яагаад вэ? гэвэл хэрвээ энэ дотоодын аялгууг уламжлахгүй, зөвхөн Бурхадын нэрийг дурсах, “Гэрэл” ажихад боловсорвол, сүнсний ухамсар гарах үед хамгаалах хүнгүй, багшийн хамгаалалтын хүч байхгүй байх болно, ойлгож байна уу? Ойлгов уу? Тийм учраас Арьяабалын бясалгалын аргыг сургах хэрэгтэй байдаг.

“Баатарая явагч их хөлгөн судар”, “Олонх Бурхант судар”-ыг хамгийн сүүлд тайлжээ, энэ хоёр сударт “Арьяабалын бясалгалын арга”-ыг ярьсан, тийм биз? Учир нь Шагжамуни будда эхлээд шавь нараа сайтар бясалгахад дадуулсны дараа сая Арьяабалын бясалгалын аргыг заажээ. Ананд Бурхан Багшийг удаан жилээр асран харгалзсан боловч тэр даруй Арьяабалын бясалгалын аргыг сурч чадаагүй байсан. Нэгэн өдөр гадуур гараад Маданга бүсгүйн шившлэгт удвислуулан сахилаа зөрчих шахав, тэгэхэд Шагжамуни Будда түүнийг авруулахаар Манзушри Бурханыг илгээжээ, тэгээд Анандыг буцаж ирснийх нь дараа түүнийг хамгаалах гэж Арьяабалын бясалгалын аргыг уламжилжээ. Ойлгож байна уу? Арьяабалын бясалгалын арга байхгүй бол Гурван ертөнцийг давна гэж ярих хэрэггүй, энэ бол тоглоом хийж байгаа явдал.

Гурван ертөнцийг даван туулахад энэ аялгуу байхгүй бол бид дээш гарч чадахгүй, биднийг дээш татан гаргадаг энэ хүчинд бид түших ёстой. Жишээлбэл, та Тайваний бүх газраар хүрч очиж байсан бол дугуйгаар ч Тайванийг тойрон зугаалж чадна, хаа нь ч хүрч очсон, хэдэн жилээр зугаалсан тун чөлөөтэй байж, хаа хүрье гэвэл хүрч чадна, гэвч хаа хүрсэн ч бүгд Тайваний газар нутаг. Одоо та Америкт мөн л дугуйгаар хүрнэ гэвэл тэр чинь тоглоом хийж байгаа явдал болно. Америкт хүрэхэд эхлээд онгоцонд суух хэрэгтэй, хуурай замаар хүрэх гэвэл өөр янзын багажийг ашиглана, дугуй унаад агаараар нисэж чадахгүй, тэгвэл хүн тэрэгтэйгээ хамт газар унана.

Иймээс юу бясалгана, түүнийгээ бэлтгэнэ, гурван ертөнцийг

гэтэлж, гурван ертөнцийн гадна хүрье гэвэл “Арьяабал”-ын онгоц ашиглах хэрэгтэй, “Арьяабал”-ын онгоц байхгүй бол хэн ч дээш гарч чадахгүй, яг л онгоц байхгүй бол агаараар нисэж чадах хүн байхгүйтай адил, ойлгож байна уу? Иймээс Арьяабалын бясалгалын арга бол хамгийн дээд бясалгалын арга мөн. Үнэндээ хамгийн сүүлд л заах байсан, гэвч ном балрах цаг үед цаг тун бага, арай амжихгүйгээс айхдаа багш нь бүгдийг зааж, та нарыг хамгаалах хүчтэй болгодог. Тэгэхгүй бол эхлээд бурхныг дурсахыг бясалгаж, сэтгэл огт самуурахгүй болсон хойно л Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгадаг юм, ойлгож байна уу?

Та нар багшийгаа харж чадахгүй гэж битгий бодоорой! Та нарын сонсдог аялгуу бол Багш нь мөн, хэлбэлзлэл бол Багш нь мөн. Багш нь бол гэрэл, хэлбэлзлэл мөн, энэ бие махбод биш. Багш нь өөр нэг зүйлийн хэлбэлзлэл, түүнийг бие махбодоор ороовол сая хүмүүст харагдаж чадна, та нар өдөр бүр Багшийгаа хардаг, гэрэл харвал Багшийгаа харж байна, аялгуу сонсвол Багштайгаа хамт байна, ойлгож байна уу? Заримдаа та нар аялгуу ажаагүй ч гэсэн аялгуу сонсогддог, учир нь Багш нь байвал хамгаалах хүчин байдаг. Иймээс Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгахгүй байж үл болно, Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгахгүй бол доош унаж аврах хүнгүй болно. Яг л өвчтөн эм байхад уухгүй бол мэдээж өвчин нь улам хүндэрч, аль нэгэн өдөр нас нөгчиж мэднэ, хоол байхад идэхгүй бол улмаар өлсөж, аль нэгэн өдөр өлбөрч үхэхтэй адил. Багш чинь өдөр бүр Арьяабалын бясалгалын аргыг тайлж, та нарыг Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалга гэдэг бөгөөд та нар ч ирж ном сонсдог, ингэх нь уйтгартай санагдахгүй юу?

Энэ нь яг л өдөр бүр хоол идэхтэй адилхан, өнөөдөр идвэл маргааш бас иднэ, тийм биш үү? Иймээс хэр их завтай бол тэр хэрээр бясалгана, харин цаг завгүй гэж шалтаглаж болохгүй, хорьхон минут бясалгасан ч бясалгахгүйгээс дээр, тийм биш үү? Үнэхээр тун яаруу ч гэсэн хорин минут бясалгах хэрэгтэй, хоолоо түргэн идэж, бага ярьж, цөөн утасд, үнэхээр бясалгах газар олдохгүй бол жорлонд ч бясалгаж болно, саад хийх хүн үгүй.

Асуулт: Авшигтан бус хүний бэлгийг авч болох уу?

Хариулт: Татгалзаж чадах боломжтой бол битгий ав, татгалзаж чадахгүй бол өөр бэлэг худалдан авч хүргэ! Бусдын бэлгийг огт авч болохгүй, та нарын ач буян хангалттай, авч зүрхэлбэл танд баяр хүргэе! Гэвч би авдаггүй, энэ нь та нарын олзолсон үйлийн үрийн бэлэг, иймээс авахгүй бол хамгийн сайн. Хэрвээ авшигтан өгвөл авч болно, учир нь гаднах ихэнх хүний үйлийн үр тун их, багшид угаалгуулж цэвэрлүүлээгүй болохоор

авч болохгүй, авснаар бясалгалд чинь саадтай болно. Та нар асуусан болохоор л багш нь тайлбарлалаа, битгий гаднах хүмүүст ярь, яривал бид тэднийг гүтгэж байна гэж бодох болно, ойлгож байна уу?

Асуулт: Гэрээс гарагчид Шагжамуни Буддагаас суралцдаг, тэд яагаад ер юуг ч авч болдог вэ?

Хариулт: Юуг ч авдаг биш, тэд өдөр бүр ганцхан удаа бадарлаж, бага сага хоол олж иддэг. Хувцас нь ч урагдаж навсарсан бөгөөд хүмүүсийн орхисон хэдхэн солих хувцас өмсдөг. Жишээлбэл, нас барагсдын хувцсыг булшны газраас түүж авчраад дахин нийлүүлэн оёод өмсдөг, иймээс гэрээс гарагчдын орхимж тийм олон хэсэгтэй байдаг.

Гэтэл өнөөдрийн гэрээс гарагчид шинэ бөс даавууг ч хэсэглэн хайчилсны дараа дахин оёдог, ингэх нь яршигтай бөгөөд цаг үрдэг, мөн муухай харагддаг. Урьдны гэрээс гарагчид үргэлж бусдын орхисон бөсийг түүгээд зүйж, нөхөж эвлүүлдэг учраас будагт оруулдаг, учир нь олон өнгийн бөсийг зүйж оёсон болохоор муутай харагдана, иймээс оёж дууссаны хойно шар өнгө, эсвэл өөр өнгөөр будах хэрэгтэй. Гэтэл өнөөдөр адилгүй болов, тэд шинэ бөс худалдан авч хайчлаад жижигхэн хэсэг болгосны дараа дахин оёод өмсдөг. Багшийнх нь одоо өмсөж байгаа энэ хувцас тун гоё харагддаг. Үнэндээ нэг метр нь дөнгөж арван долоохон зоос. Ийм хамгийн хямдхан бөсийг хайчилж, дахин нийлүүлэн оёод нэг хувцас хийхэд бас зүгээр юм байна. Гэтэл зарим хүн маш үнэтэй хувцас өмсдөг, тэд маш үнэтэй бөсийг худалдан аваад харьсны хойно жижиг жижиг хэсэг болгон хайчлаад хувцас болгон өмсөх нь ихэд бүрэлгэж байгаа хэрэг, энэ нь бүгд л уламжлалаас болжээ. Одоогийн гэрээс гарагчид хувцсаа бодох эсэх нь хамаагүй, хувцас нь бүгд шив шинэ, эртний Энэтхэг шиг нэг хувцас хэдэн янзын өнгөөр алагласан биш, иймээс одоогийн гэрээс гарсан хуврагуудын хувцсыг будаг оруулах шаардлагагүй. Урьдын энэтхэгчүүдийн тал хувь нь бүгд цагаан хувцас өмсдөг байв, одоо ч ийм, хувцас нь хуучраад хаяж орхих үед мөн л цагаан өнгөтэй хэвээр байдаг ч янз янзын өнгөтэй холилдоод муухай өнгөтэй болдог, үүнийг гэрээс гарагчид булшны газраас түүж ирсний дараа адилхан өнгөөр будаж, нэг өнгө зүстэй болгодог, үүнээс ондоо онцгой зүйл байхгүй, ойлгож байна уу?

Хэдийгээр сахилд хувцсаа бодох хэрэгтэй гэж дурдсан боловч энэ нь тийм ч ач тустай биш, хувцсаа бодохгүй бол бясалгаж чадахгүй гэх нь дураар ярьж байгаа хэрэг. Шагжамуни Бурхан ийм санаагаар яриагүй, голдуу гэрээс гарагчдын хувцас

урагдаж навтарсан ч хамаагүй сүр жавхлантай байх хэрэгтэй, гэхдээ дэндүү олон өнгийн болчихож болохгүй, тэгвэл хачин жигтэй харагдана гэсэн санаа билээ. Жишээлбэл, багшийнх нь орхимж олон өнгийн бөсөөр оёсон, энд нь улаан, тэнд нь ногоон өнгийн гэхчлэн байвал солирсон хүн шиг харагдах уу? Олон өнгийн хуучин бөсөөр оёсон байлаа ч будаг оруулж, нэг л өнгийн болгох хэрэгтэй.

Иймээс сахил болгон бүгд чухал гэсэн биш, гэвч таван сахил хамгийн чухал, бид таван сахилыг сахивал болчихно. Багшийн бясалгалын аргыг гэрээс гараагүй хүмүүс ч бясалгаж болно, гэрээс гарагчид ч бясалгаж болно, цаг заваа харж л бясалгавал хангалттай, заавал үсээ хусах шаардлагагүй, мэдээж үсээ хусвал заавал багштайгаа хамт амьдрах хэрэгтэй. Зарим хүн багшаас салах дургүй, багшийгаа харангуут салж чадахгүй, нэг алхам ч салах дургүй, салахдаа уйлах гэж хэцүү, энд суугаа хүмүүсийн дунд уйланхай хатагтай, уйланхай авхай, уйланхай бүсгүй байна (*Бүгд инээлдэв.*)

Тайваньчууд хайр сэтгэлээр нэн гүн байдгаас болсон биш, зарим хүн шавь нарын уйлах болон багшийгаа тэгж ихээр хайрлахыг хараад тайваньчууд гадаадын хүнийг нилээд хүндэтгэдэг гэж боддог, тийм биш. Үнэндээ бас гадаадын хүн ч биш, намайг харахад та нартай адил харагдах биш үү? Вьетнам хүн болон дундад хүн зүс царайгаар тун төстэй санагдахгүй юу? Хэрвээ би үг ярихгүй бол намайг вьетнам хүн гэж хэн ч мэдэхгүй, тийм биш үү? Иймээс би гадаадын хүн болохоор л тэд уйлдаг биш, харин Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгагчид нэг зүйлийн сэтгэгдэшгүй хайрын хүчтэй, бясалгал дээшлэх тусам хайрын хүч төдий чинээ их, хүмүүс хармагцаа дуртай болж, шүүмжилдэг хүн ч дуртай, гүтгэдэг хүн ч дуртай, гэвч илэрхийлж чаддаггүй бөгөөд яагаад дуртай байдгаа мэддэггүй.

Зарим хүний эхнэр нь багшийг дэндүү их хайрласнаас болж гаднах хүн намайг сүрхий гүтгэдэг, уг нь надаас хэрэг нэхэхээр ирсэн ч багшийг хармагц юу ч ярьж чадахгүй, дахин гүтгэж зүрхлэхгүй болж, багшийн хайранд хайлчихсан шиг болдог. Багш нь ямар нэгэн аргаар түүнийг эзэмдсэн биш, ид шидийг ч огт ашиглаагүй, багшид ид шид шаардлагагүй. Ид шидийг ашиглах нь та бие махбоддоо хүлэгдэж, бусдад туслах аргагүй, гаднах учир явдлыг шийдвэрлэж чаддаггүйгээс л ид шидийг ашигладаг, хэрвээ хаа ч оршиж чадвал ид шид хэрэглэх шаардлага байна уу? Ойлгож байна уу? Өвчнийг “үндэс”-ээс нь засах хэрэгтэй, харин ид шид хэрэглэж болохгүй.

Ид шид нь доод дэсийнх, гурван ертөнцөд хүлэгддэг хүмүүс л ид шид хэрэглэдэг, гурван ертөнцийн гаднах хүмүүс хэрэглэдэггүй. Түүнд бие махбод байвч жинхэнэ хүн нь махан цогцсонд нь оршдоггүй, иймээс хаа сайгүй оршдог, тэр ямарваа орон, ямарваа юмыг бүгдийг харж чадна, яг л сансраас зураг авах шиг бүх дэлхийг харж чаддаг.

Хэдийгээр Америк улс зураг авахуулахаар хиймэл дагуул илгээдэг боловч хиймэл дагуул тийм их, тийм нарийн тодорхой авч чаддаггүй. Гэтэл “Түүнчлэн ирэгч”-ийн авсан зураг хамгаас тодорхой, “Бурхан”-ы авсан зураг бол хамгийн тодорхой, Тэр хаа ч зураг авч чаддагийг та нар мэдэх үү? Иймээс түгээмэл хаалга (хотол зохилдогч) гэдэг нь түгмэл гэсэн утга, хаалга хаа сайгүй байдаг, энэ бол Дээдийн Номын хаалга юм. Арьяабалын бясалгалын арга бол түгмэл арга (хотол зохилдогч) юм. “Хотол зохилдогч зүйл”, “Арьяабалын зүйл”, “Арьяабалын бясалгалын арга”, “Түгмэл бясалгалын арга” нь адилхан утгатай. Сонсогчдын бясалгалын үндэс суурь адилгүй болохоор заримдаа Багш бас өөрөөр ярьж, өөрөөр нэрлэдэг. Шагжамуни Бурхан болон бусад Төгс гэгээрсэн их багш нарын хувьд ч ийм, хамаг төрөлтний бясалгалын үндэс суурь адилгүй болохоор адилхан юмыг адил бусаар ярьдаг.

Асуулт: Бясалгалтан ой мод, өвс ургамлыг дураар огтолж болохгүй, тийм үү?

Хариулт: Мэдээж дураар огтолж болохгүй. Бидний хайр амьтад болон ой модыг ч гийгүүлэх ёстой, тэд бүгд амь настай, бид ногоо идэх нь энэрэнгүй сэтгэлтэйг илэрхийлэхгүй, хэрвээ үнэнхүү энэрэнгүй сэтгэлтэй бол юу ч идэхгүй, гэвч та нар хариад өлсөж үхэж болохгүй шүү! *(Бүгд инээлдэв.)* Учир нь энэ бие махбодыг хамгаалахын төлөө л жаахан ногоо иддэг, заримдаа ногоог ч идэж төвдөхгүй болдог, би нэг хэсэг тэр ч байтугай ногоо ч идэж зүрхлэхгүй болж, идэхдээ уйлдаг байсан, одоо dadчихсан шиг байна, арьс минь нилээд зузаан болжээ.

Та нар хоол идэхдээ юу ч бодох хэрэггүй, эхлээд арван зүг, гурван цагийн бурхад, богд гэгээнтэд, их бодьсадва, төгс гэгээрсэн их багшид өргөснийхөө хойно идэх хэрэгтэй. Гэрээс гарагчид жаахан аваад гаднах хамаг амьтанд өргөж болно, бид “бодол”-оороо өргөдөг тул шоргоолж, чийгийн улаан хорхой зэрэг амьтан ирж иднэ, тэд идээд ач тус хүртдэг, дараа нь бид идэж болно. Зөвхөн гэрээс гарагчид ч биш, гэрээс гараагүй хүмүүс ч ийм, өргөж тахихгүйгээр идэх нь ад четгөрийн хоолыг идэж байгаа хэрэг болно, бид бурхан, богдод дээжээ өргөвөл богдын

хоол, бурхны хоолыг идэх болно. Эзэн Бурханд өргөсөн ч бас болно, заавал “Бурхан” гэх үгэнд л баригдах албагүй, христийн шашинтнууд Эзэн Бурханд дээжилж болно.

Бид бас ой модыг тайрч болохгүй, хэрвээ тайрахгүй байж чадахгүй бол бас аргагүй. Мэдээж муу санаанаас тайрсан биш, жишээлбэл, байшин барихад мод огтлох хэрэгтэй, тэр нь аргагүй байдлаас болж байгаа хэрэг, гэвч тэгэх шаардлагагүй бол барихгүй бол хамгийн сайн. (Ад модон дээр амьдардаг уу?) Ад хаа сайгүй байдаг, харин модыг огтолвол сая явчихдаг биш, иймээс байгалийг эвдэж болохгүй. Одоо тайваньд уур амьсгалын өөрчлөлт тун их байдаг нь ой модыг ихээр огтолсноос болжээ. Бидний амьдардаг газар угаас салхигүй байсан, гэтэл өөр хүн уулын ойр хавийн модыг хувхайртал огтолсноос гаднах юмс бүхэн салхинд үлээгдэн эвдэгдэв, ой мод ч хар салхинд хийсэж унав. Урьд нь эндхийн модод маш өндөр, бүдүүн байхад салхигүй байжээ, учир нь модтой бол салхийг хаадаг, одоо уулс халцгайран нүцгэрч, уулан дахь ажилчид ой модыг огтолмогч дорхноо салхи хөдөлж, олон юм салхинд үлээгдэн эвдэрсэн бөгөөд ой модод хийсэн ойчиж, байшин ч эвдрэв.

Зөвхөн энэрэнгүй сэтгэлээс үүдэн ой модыг огтлохгүй биш, хэрвээ дур зоргоороо огтолвол өөрийгөө хорлож байгаа хэрэг билээ. Үйлийн үр маш түргэн илэрдгийг та нар хардаг, ой модыг тайрвал дараа нь хар салхи биднийг “тайрна”. Учир нь мод олон бол салхийг хаадаг, бороо их бол мод өндөр, бүдүүн, эгц, өтгөн ургадаг, тийм биш үү? Гэтэл мод огтолвол салхи салхилж, аль хэдийнээ бүдүүн болчихсон модыг ч хугалдаг, хэрвээ бороо орохгүй бол мод бүдүүрч чадахгүй, үүний үр нөлөө тийм хялбар биш, дараа нь мод улам цөөрнө, зарим улс ой модоо хоосортол огтолсноос элсэн цөл болж хувирсан.

Би Грек улсад очоод тэндхийн уулс нь огт модгүйг харсан, урьд нь энд мод их байсан гэж тэд надад ярьж байна лээ, гэтэл модоо огтлон онгоц хийх, дайн дажин, эсвэл байшин барих, үгүй бол түлээнд хэрэглэсний улмаас цөөрөв гэж байсан. Модны өсөлт угаас тун удаан, огтлох тусам цөөрнө, тэгсээр хожим нялх мод ч үгүй болно, зөвхөн нялх ногоо байлаа ч модгүй болно, тэнд ус тун бага, бороо ч цөөн ордог нь маш харамсалтай. Бурханы ярьсан бүхэн бүгд ач тустай, бид ой модыг дураар огтлохгүй байх нь зөвхөн тэд амь настай байхаас болсон биш, харин бас бид орчин тойрноо хамгаалахын төлөө юм. Тайваньчууд ой модыг дураар огтлохыг хараад би тун зовнисон, гэвч багшид нь хүч байхгүй, би тайваний хүн биш, гадаадын хүн (*Бүгд инээлдэв.*) бөгөөд гэрээс

гарагч, бас бусдад дураараа ярьж болохгүй, гэвч харахаар сэтгэл зовних гэгч хэцүү. Та нар хэрвээ ой модыг дураар огтолж байхыг харвал тэднийг ятгах хэрэгтэй, улс гэрээ хамгаалах хэрэгтэй, үгүй бол хожим ихээр огтолвол уул улам хувхайрна, тэгвэл яршиг болно, тайваньд галт уул их байна, хэрвээ ус дутвал дэндүү халуун болно.

Асуулт: Би хэрвээ ялаа, шумуул, жоом зэргийг алахаар захирамж гаргавал үйлийн үртэй болох уу?

Хариулт: Ямар захирамж вэ? (*Засгийн газрын захирамж*), хэрвээ хийх албатай бол хийгээрэй! Учир нь хүний амь нас ямар ч амьтныхаас ч эрхэм. Мэдээжээр, ингэх нь бас үйлийн үртэй, гэвч энэ орчлонгийн хууль цааз бол ийм, том амьтад нь оршин тогтнохын төлөө жижиг амьтдаа хөнөөдөг, гэвч энэ том амьтан үйлийн үрээ төлөх хэрэгтэй болно. Улс гэрээ хамгаалахын төлөө захирамж гаргаж, шумуул алах нь засгийн газрын үүрэг болохоор үйлийн үр нь тийм их биш, мэдээж бас бий, гэвч тун бага, Арьяабалын бясалгалын аргаар их бясалгавал ариусгаж чаддаг. Хүний амь нас ямар ч амь насаас илүү эрхэм, хүнийг хамгаалахын төлөө хэрвээ эрхбиш алах хэрэгтэй бол тэгж болно. Жишээлбэл, тариачин тариа тарихдаа элбэг арвин ургац хураахын төлөө хор цацах хэрэгтэй болдог, ингэх нь ихээр амь хороодог боловч түүнд өөр арга алга.

Асуулт: Хүний амийг хамгаалах хэрэгтэй гэж багш та ярьсан, хэрвээ үхэх шахаж байгаа хүн заавал амьтны найрлагатай ургамлын эм тан уух хэрэгтэй бол сахил зөрчсөнд тооцогдох уу?

Хариулт: Тооцогдоно. Архи болон амьтны гаралтай орц агуулаагүй хятадын уламжлалт эм тан их байдаг, та үүнээс сонгож болно, тэгвэл хүмүүсийн амь насыг аварч чадна. Гэтэл энэ фермерчний байдал үүнтэй адилгүй, түүнд өөр арга байхгүй, ойлгож байна уу? Ургамлын эмийн төрөл зүйл олон, сонгож болно. Архи, эсвэл амьтны гаралтай эм тан уухгүй бол зүйтэй, ойлгож байна уу? Ингэж мугуйдалж болохгүй, сонгож болно шүү дээ, заавал архи болон амьтны найрлагатай эм тан уух гэж зүтгэх нь өөрөө үйлийн үр зохиож байгаа болохоор багш нь таны өмнөөс хариуцлага үүрэхгүй. Архи уувал бидний билиг ухааныг самууруулж, тархи толгойг төөрөгдүүлж, бясалгалд муугаар нөлөөлөн тодорхой сэтгэх чадваргүй болгоно. Махан биеийн өчүүхэн өвчнөөс аврах гээд толгой өвдөх өвчин олох нь ямар сайн байх билээ? Хожим тархи толгой сэргэг бус, бодож тунгааж чадахгүй, өдөржин элий балай явна, учир нь архи бидний тархины мэдрэлийг самууруулдаг. Эмийн төрөл зүйл олон, зөвхөн ганцхан

төрлийг л уух албагүй. Архийг гаднах шарханд ашиглаж болно, гэвч ууж болохгүй. Миний харснаар ихэнх хүн архийг уухад ашигладаг, зарим гэрээс гарагч ч ийм, тэд архи ууж болно гэж үздэг, ингэж болохгүй.

Миний Багш өвдөх үедээ бясалгаж суун багшийн “хувилгаан” гэгдэгч дотоодод нь илэрч: “Хэрвээ чи өвдсөн бол эмчилгээний дарс, эсвэл амьтны гаралтай орц бүхий эм ууж болно” гэж хэлэхийг харжээ. Тэгээд бясалгалаасаа гарсны дараа дотроо: Өнөөдөр яагаад дотоодын Багш болон гаднах Багш хоёрын яриа адилгүй болов гэж ихэд сэжиглэжээ, гэвч уугаагүй аж. Учир нь түүний Багш нь эмчилгээний дарсыг ч ууж болохгүй гэж байнга сануулдаг болохоор дахин бясалгахаар сууж, дотоодын багшаасаа тусламж гуйв, тэгэхэд өнөөх хүн илэрсэнгүй, тэр бясалгалаа жаахан сулруулсанд тэрхүү “хувилгаан” багш гэгдэгч дахин илэрч, мөн л эмтэй архи, амьтны найрлагатай эм ууж болно гэж ярьжээ, тэр үед тэр багшийнхаа: “Бясалгаж байхдаа дотоод дахь багшийгаа харвал харц нь энэрэнгүй эсэхийг нь ажих хэрэгтэй” гэж нэгэнтээ хэлснийг санажээ.

Нүднийх нь харцыг ажихаас гадна багш нь бас ялган таних онцгой аргыг заасан, авшиг хүртээх үед жинхэнэ Бурхан болон хуурмаг Бурханыг хэрхэн танихыг аль хэдийн ярьсан, хэрвээ мартсан бол бусад авшигтнаас асууж болно, энд шинэ хүн байгаа тул би задруулж болохгүй. Дээрх ярьсан аргаас гадна Таван ариун нэрээ уншиж болно, хэрвээ ад чөтгөр бол дорхноо зугтана! Иймээс Арьяабалын бясалгалын аргаар бясалгавал хамгаас аюулгүй, багш нь бүгдийг нуулгүй ярьсан, та нарын бясалгалд адын саад огт тохиолдохгүй, ад шүглэхгүй, аюулгүй. Тэр бүү хэл, хэрвээ тэр үед бүх аргыг бүгдийг нь мартчихсан ч байсан хувилгаан багш хажуугаас чинь харж харгалзана, ингэх нь хэд дахин аюулгүй биш үү? Иймээс “Арьяабалын бясалгалын арга”-аар бясалгавал хэнд ч ад шүглэхгүй.

ВЕГАН ХООЛНЫ АЧ ТУС

Насан турш веган (ногоон) хоолтон байх буюу ургамал хоол хэрэглэх нь Арьяабалын Бясалгалын (Quan Yin Method) авшиг хүртэх тэргүүн нөхцөл юм. Ургамлын гаралтай зүйлсийг хүнсэнд хэрэглэж болох ч өндөг болон амьтны гаралтай аливаа хоол хүнсийг идэж болохгүй. Үүнд олон шалтгаан байдаг ч хамгийн чухал нь амьтны амь хороож болохгүй гэсэн нэгдүгээр сахил буюу амьтан бүү хөнөө гэдгээс үүдэлтэй.

Амь хороохгүй байх, бусад амьд биест хор хүргэхгүй байх нь тэдгээр амьтанд ач тустай нь яриангүй. Бусад хор хөнөөл учруулахгүй байх нь бидэнд ач тустай болох нь тэр бүр илт харагддаггүй. Энэ нь “ямар үйл хийнэ, тийм үр байна” гэсэн үйлийн үрийн хуулиар зохицуулагддагаас тэр юм. Мах идэх шунал хүслээ хангахын тулд амьтны амь хөнөөх, эсвэл бусдаар амьтны амь хороолговол та амь насны төлөөсөнд унаж, хэзээ нэгэн цагт заавал төлөх ёстой болно.

Веган хоол идэх нь үнэндээ бидний өөртөө барьж буй бэлэг юм. Ингэснээр бид хураасан асар их үйлийн үрээ нимгэлж, амьдралын чанараа сайжруулан, өөрийгөө улам чөлөөтэй сайхнаар мэдрэх төдийгүй, дотооддоо нэвтэрч диваажингийн нууцлаг, шинэ содон зүйлсийг ч мэдрэх болно. Энэ бүхнийг та веган хоол идсэнээрээ хүртэж буй хэрэг. Зарим хүн сүнслэг үзэл бодлоор махнаас татгалзуулдаг нотолгоонд нь итгэдэг ч веган хоолтон байхыг хөхиүлэн дэмждэг өөр олон зайлшгүй учир шалтгаан бий. Эдгээр нь хүний эрүүл мэнд, хоол хүнсний шим тэжээл, байгаль экологи, ёс суртахуун, амьтдын зовлон, дэлхийн өлсгөлөн зэрэг асуудалтай холбоотой юм.

ЭРҮҮЛ МЭНД БА ХООЛ ХҮНС

Хүн төрөлхтний хувьслын түүхээс үзвэл манай өвөг дээдэс төрөлхийн цагаан хоолтон байжээ. Хүний бие махбодын бүтэц нь мах идэхэд зохицоогүй. Колумбын их сургуулийн доктор Г.С.Хантинген хүний биеийн бүтэц зүйн харьцуулсан судалгааны өгүүллээрээ үүнийг нотолсон байна. Тэрээр махчин амьтны нарийн, бүдүүн гэдэс нь богино байдгийг анзаарчээ. Махчин амьтны бүдүүн гэдэс шулуун бөгөөд гөлгөр байдаг. Харин мах иддэггүй амьтны нарийн, бүдүүн гэдэсний аль аль нь урт байдаг. Махан дахь эслэгийн агууламж бага, уургийн нягтрал ихээс шим гэжээлийг шингээхэд урт хугацаа шаардагддаггүй тул махчин амьтны гэдэс богино байдаг аж.

Төрөлхийн ургамлаар хооллогч бусад амьтны нэгэн адил хүн төрөлхтний бүдүүн, нарийн гэдэс нь урт байдаг. Бидний гэдэсний нийт урт барагцаалбал 8.5 метр (28 фут), олон нугалаатай, хана нь хуниастай, гулгамтгай биш, махчин амьтны нарийн гэдэснээс урт тул идсэн мах гэдэсэнд удаж ялзран хорт бодис ялгаруулдаг. Энэ нь шулуун гэдэсний хорт хавдар үүсэхтэй холбоотой төдийгүй элэгний ачааллыг ихэсгэж, элэгний хатуурал, элэгний хорт хавдар үүсэхэд хүргэнэ. Маханд ихээр агуулагддаг урокинез уураг, шээсний хүчил нь бөөрний ачааллыг ихэсгэж, үйл ажиллагааг нь алдагдуулдаг. Хагас килограмм шарсан үхрийн маханд 14 грамм урокинез уураг агуулагддаг. Амьд эсийг шингэн урокинез дотор хийхэд бодисын солилцоо нь алдагддаг байна. Маханд эслэг эд, ширхэглэг бодис бага байдаг бөгөөд эслэг бодис дутагдвал өтгөн амархан хатдаг. Өтгөн хатах нь шамбарам болон бүдүүн гэдэсний хорт хавдрыг үүсгэдэг.

Махан дахь холестерин, ханасан өөх нь зүрх судасны өвчин үүсгэдэг. Зүрх судасны өвчин нь америкчуудын нас баралтын шалтгааныг тэргүүлдэг бөгөөд өнөө үед Тайваньд ч мөн адил болжээ.

Хорт хавдар нь үхэлд хүргэж буй хоёр дахь том шалтгаан юм. Махыг шарж хайрахад метилхолантрен хэмээх химийн бодис үүсдэг. Энэ нь маш хүчтэй хорт хавдар үүсгэгч болохыг туршилтаар нотолжээ. Нядалгааны газрууд мэргэжлийн байгууллагын хяналтад байдаг тул махны эрүүл ахуй асуудалгүй гэж ихэнх хүн үздэг. Үнэн хэрэгтээ нядалгааны газарт өдөр бүр маш олон үхэр, гахай, тахиа, нугас зэргийг алж худалддаг. Тэр бүхний хорт хавдартай эсэхийг нь нэг бүрчлэн шалгах бололцоогүй. Амьтан

нэг бүрийг бүү хэл зүсэм махан дахь хавдрын эсийг нягтлах нь туйлын бэрхшээлтэй. Орчин үеийн махны үйлдвэрүүдэд амьтны толгой нь сэжигтэй бол толгойг нь, хөл нь өвчтэй бол хөлийг нь хаях маягаар өвчтэй хэсгийг салгаж бусдыг нь худалдаж байна. Ногоон хоолтон эмч, нэрт доктор Ж.Х.Келлог: “Бид веган хоол идвэл хоол хүнс маань ямар өвчнөөр үхсэн бол гэж санаа зовохгүй, айдасгүй амар тайван хооллоно!” гэжээ.

Өөр нэгэн санаа зовоож буй зүйл бол бордоо тэжээл, антибиотик болон өсөлт хурдасгах даавар, стероид зэргийг агуулсан эм бэлдмэлийг амьтны тэжээлд холих буюу биед нь шууд тарьдаг явдал. Ийм мах идвэл эдгээр бодисууд хүний биед шингэдэг болохыг нийтэд мэдээлсэн байна. Махан дахь антибиотик нь хүмүүсийн эмчилгээнд хэрэглэж буй антибиотикийн үйлчилгээг бууруулах магадлалтай.

Зарим хүн веган хоол идэхэд шим тэжээл дутагдана гэж үздэг. Америкийн гэмтэл согогийн эмнэлгийн мэргэжилтэн, доктор Миллер Тайваньд дөч гаруй жил ажилласан бөгөөд эмнэлгийн ажилтан, өвчтөн цөмөөрөө веган хоол иддэг эмнэлэг байгуулсан байна. Тэрээр: “Орчин үеийн шинжлэх ухааны ачаар эм, эмнэлгийн шинжлэх ухаанд их дэвшил гарсан ч эм нь зөвхөн өвчнийг л анагаана. Харин хоол хүнс бол эрүүл мэндийг тэтгэнэ” гэжээ. Мөн тэрээр: “Ургамлаас авч буй шим тэжээл нь махныхыг бодвол бидэнд шууд хүрнэ. Учир нь амьтад ургамлаас шим тэжээлээ авдаг. Ихэнх амьтан нас богинотой, хүнд байдаг ихэнх өвчнийг тээдэг. Иймээс хүн төрөлтний өвчин эмгэгийн ихэнх нь өвчтэй малын мах идсэнээс үүсэлтэй байх магадлал тун өндөр. Хүн яагаад шим тэжээлээ ургамлаас шууд авдаггүй юм бэ?” гэжээ. “Үр тариа, буурцагт ургамал, хүнсний ногооноос хангалттай шим тэжээлээ авч эрүүл саруул байх бүрэн боломжтой” гэж Доктор Миллер үзсэн байна.

Амьтны уураг төгс, ургамлынх төгс бус учраас амьтны уураг ургамлынхаас илүү гэж олон хүн үздэг. Үнэндээ зарим ургамал төгс уурагтай. Хүнсний бүтээгдэхүүнүүдийг хооронд нь зөв харьцаагаар хольж төгс уураг үүсгэж болно.

Америкийн Хоол Судлалын холбооноос 1988 оны гуравдугаар сард “Шим тэжээлт чанарыг нь зохистой тохируулж чадвал веган хоол нь эрүүл мэндэд ашигтай, хангалттай шим тэжээлтэй” гэж зарлажээ.

Мах иддэг хүмүүс веган хоолтнуудаас хүч чадалтай байдаг гэсэн төөрөгдөл түгээмэл байдаг. Йелийн их сургуулийн профессор Ирвинг Фишер 32 веган хоолтон, 15 махан хоолтон

оролцсон туршилт хийхэд веган хоолтнууд нь илүү тэсвэр хатуужилтай байжээ. Туршилтад оролцогсдыг удаан хугацаагаар гарыг нь өргүүлэхэд үр дүн нь тун тодорхой байв. Мах иддэг 15 хүний 2 нь л арван таваас гучин минут өргөсөн бол веган хоолтон 32 хүний 22 нь арван таваас гучин минут, 15 нь хагас цаг, 9 нь нэг цагаас дээш, 4 нь хоёр цагаас дээш, нэг нь гурван цагаас дээш хугацаагаар өргөсөн байна.

Марафон гүйлтийн тамирчид тэмцээний өмнө веган болон цагаан хоол иддэг байна. Цагаан хоолоор эмчлэх мэргэжилтэн, эмч Барбара Море 200-гаад км зайг 27 цаг 30 минутад туулжээ. Тавин зургаан настай энэ эмэгтэй залуучуудын тогтоосон дээд амжилтыг эвдсэн байна. Тэрээр: “Веган хоолтон хүн эрүүл чийрэг, ухаан саруул, цэвэр ариун амьдралтай байдгийг харуулах жишээ байхыг би хүссэн юм” гэжээ.

Веган хоолтон хоол хүнснээсээ хангалттай хэмжээний уураг авч чаддаг уу? Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөснөөр бид өдөр тутам авах илчлэгийнхээ 4,5 хувийг нь уургаас авч болно. Буудайн 17%, ногоон цэцэгт байцайны 45%, цагаан будааны 8%ийн илчлэгийн эх үүсвэр нь уураг юм. Иймээс мах хэрэглэхгүй веган хоол идвэл хоол хүнснээсээ хангалттай уургийг амархан авч болно. Хүртэж болох өөр ач тус гэвэл өөх тос хэтрүүлснээс үүсдэг зүрх судасны өвчин, хорт хавдар зэргээс зайлсхийж чадна. Иймээс веган хоол идэх нь хамгийн зөв сонголт гэдэг нь илэрхий байна.

Зүрх судасны өвчин, хөхний болон шулуун гэдэсний хавдар, тархины саа өвчнөөр өвчлөх нь ханасан өөх тос ихээр агуулдаг мал амьтны гаралтай хүнсний хэт их хэрэглээтэй холбоотой нь батлагдаад байна. Тос багатай веган хоол идсэнээр бөөрний чулуу, булчирхайн хавдар, чихрийн шижин, арван хоёр нугалаа гэдэсний шархлаа, цөсний чулуу, ходоодны архаг үрэвсэл, үе мөчний үрэвсэл, буйлны өвчин, багга, нойр булчирхайн хавдар, ходоодны хавдар, цусан дахь чихрийн хэмжээ багасах, өтгөн хатах, дивертикулит, цусны даралт ихсэх, яс сийрэгжих, өндгөвчний хавдар, шамбарам, хэт таргалалт, багтраа зэрэг өвчнөөс урьдчилан сэргийлж, явцыг нь сааруулж тэр ч байтугай эмчилж болно

Тамхийг эс тооцвол хүний эрүүл мэндийг мах шиг хохироож байгаа зүйл байхгүй байна.

ЭКОЛОГИ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН

Мах идэхийн тулд мал амьтан тэжээх нь дараах хор уршигтай. Үүнд: ширэнгэн ойг сүйтгэх, дэлхийн дулаарал, усны бохирдол, усны нөөц хомсдол, цөлжилт, эрчим хүчний гарздал болон дэлхийг хамарсан өлсгөлөн зэрэг болно. Газар, ус, эрчим хүч, хүний нөөцийг мах боловсруулахад ашиглаж байгаа нь дэлхийн нөөц баялгийг үр ашиггүй зарцуулж байгаа хэрэг юм.

1960-аад оноос Төв Америкт үхрийн бэлчээрт зориулан халуун бүсийн ойн 25 орчим хувийг шатааж устгасан байна. Тооцоолсноос үзэхэд шатааж устгасан 5 метр квадрат ой тутмаас 115 грамм бургерын мах үйлдвэрлэжээ. Үүнээс гадна үхэр тэжээхэд ихээр ялгардаг гурван төрлийн хорт хий нь дэлхийн дулаарлыг ихэсгэдэг. Мөн 450 грамм үхрийн мах үйлдвэрлэхэд 9117 литр ус зарцуулдаг нь үнэхээр цочирдмоор. Гэтэл 450 грамм улаан лооль ургуулахад ердөө 107 литр ус, тийм хэмжээний цагаан талх үйлдвэрлэхэд 514 литр ус хэрэглэдэг. АНУ хэрэглээний усныхаа тэн хагасыг тэжээл бордоо тарих, үхэр тэжээх болон бусад мал амьтны хэрэгцээнд зарцуулж байна.

Үхэр бордоход хэрэглэж байгаа нөөц баялгаар үр тариа үйлдвэрлэж, дэлхийн хүн амыг хангавал маш олон хүн идэх хоолтой болох сон. Хэрэв нэг акр газарт овъёос тарьж малд биш хүмүүсийн хүнсэнд хэрэглэвэл махныхаас 8 дахин их уураг, 25 дахин их илчлэг өгнө. Нэг акр газарт тарьсан ногоон цэцэгт байцаа (брокколи) нь ийм хэмжээний газраас гаргаж авсан үхрийн махнаас 10 дахин их уураг, илчлэг, ниацин өгдөг. Иймэрхүү тоо баримт маш их. Мал амьтан тэжээж буй газарт хүнсний таримал таривал дэлхийн нөөц баялаг илүү үр ашигтайгаар зарцуулагдана.

Веган хоол танд энэ гараг дээр “өр төлөөсгүй амгалан амьдрах” боломж олгоно. Зайлшгүй чухал зүйлээ хэрэглээд, амь хороохоо багасгаж, хоолноос минь болж амьтны амь сүйдээгүй гэж бодохоор таны сэтгэл амар байх болно.

ДЭЛХИЙН ӨЛСГӨЛӨН

Дэлхийн бөмбөрцөг дээр нэг тэрбум орчим хүн өлсгөлөн, хоол тэжээлийн дутагдлаас шаналан зовж байна. Жилд 40 сая хүн өлсөж үхэж байгаагийн ихэнх нь хүүхэд юм. Гэтэл үүнийг үл харгалзан дэлхийн үр тарианы гуравны нэгийг хүмүүсийн хоол хүнсэнд бус, мал аж ахуйн хэрэгцээнд зориулж байна. АНУ-д үйлдвэрлэсэн үр тарианыхаа 70%-ийг малын тэжээлд хэрэглэж байна. Хэрвээ бид энэ үр тариагаар хүмүүсийг хоолловол хэн ч өлсөхгүй.

АМЬТНЫ ЗОВЛОН ЗУДУУР

Америкийн Нэгдсэн Улсад өдөр бүр 100 гаруй мянган үхэр нядалдгийг та бүхэн харсан уу?

Өрнөдийн орнуудад ихэнх мал амьтныг “үйлдвэржсэн аж ахуй”-д тэжээж байна. Эдгээр фермүүд бага зардлаар олон мал амьтдыг нядлахаар тооцоолж баригдсан байдаг. Мал амьтныг зайгүй чихэлдсэн тун хэцүү орчинд байлгаж, тэдэнд, тэжээлийн мах бэлтгэдэг машин мэтээр хандаж байна. Бидний ихэнх нь бодит байдлын үнэн төрхийг өөрийн нүдээр хэзээ ч олж хараагүй. “Чи нядалгааны газар нэг л очвол насаараа веган хоолтон болно” гэсэн үг байдаг.

Лев Толстой: “Нядалгааны газар байгаа цагт дайны талбар байсаар байх болно. Цагаан хоол бол хүнлэг энэрэнгүй чанарын өндөр шалгуур юм” гэжээ. Бидний ихэнх нь амьтны амийг санаатайгаар хөнөөдөггүй ч нийгмийн зуршлаа дагаад байнга мах иддэг дадалтай болсон бөгөөд идсэн амьтанд ямар хор хөнөөл учруулснаа үнэндээ ойлгодоггүй.

ГЭГЭЭНТНҮҮД БА ҮЙЛС НЭГТНҮҮД

Хүн төрөлхтний тэмдэглэж үлдээсэн эртний түүхээс үзэхэд ургамал нь хүн төрөлхтний байгалиас заяасан хоол хүнс байжээ. Эрт үеийн Грек болон Еврейн домог үлгэрт хүмүүс анхнаасаа жимс жимсгэнэ иддэг байсныг өгүүлдэг. Эртний Египетийн билиг ухаант хуврагууд хэзээ ч мах иддэггүй байв. Грекийн агуу их философичид жишээ нь, Платон, Диоген, Сократ нар цагаан хоол идэхийг шийдвэртэй дэмждэг байв.

Энэтхэгт Шагжамуни Будда “Ахимса” буюу аливаа амьтанд хор хөнөөл учруулахгүй байхыг чухалчлан тэмдэглэж, амьтдыг айдаст автуулахгүйн тулд мах идэхгүй байхыг шавь нартаа дахин дахин анхааруулж байв. Будда: “Мах идэх нь ердөө л олдмол зуршил төдий. Бид мах идэх хүсэлтэй төрөөгүй. Мах идвэл их нигүүлслийн үр тасарна. Мах идэгчид бие биеэ алж иддэг. Энэ төрөлд би чамайг, дараа төрөлд чи намайг иднэ гэхчлэн хэзээ ч таслах аргагүй. Ийм хүн яаж гурван ертөнцийг гэтлэх вэ?” гэж өгүүлжээ.

Эрт үеийн Дао, Христ, Еврейн шашны олон лам хуврагууд цагаан хоолтон байжээ. Энэ талаар Библид тун тодорхой тэмдэглэсэн байна. Эзэн Бурхан: “Би та нарыг идэг гэж элдэв зүйлийн жимс, төрөл төрлийн үр тариа өгөв. Харин хээрийн амьтад болон бүх шувуудын хоол тэжээл болгож, өвс ногоо, навчит ургамлыг өглөө” гэж (Genesis, 1:29) Ариун Библид өгүүлжээ. Библид мах идэхийг цээрлэсэн өөр нэг жишээ нь гэвэл: “Амьтны мах, цусыг идэх ёсгүй. Цус амьтай” гэсэн үг юм. (Genesis, 9:4) Эзэн Бурхан: Хэн та нарыг энэ эр үхэр, эм ямааг алж, надад тахил өргө гэсэн юм бэ? Намайг мөргөл залбирлаа сонсоосой гэж байгаа бол гэмгүй амьтны цуснаас өөрийгөө цэвэрлэгтүн. Тэгэхгүй бол би та нараас нүүр буруулна. Яагаад гэвэл та нарын гар нэлдээ цустай байна. Надаар өршөөж уучлуулахын тулд гэм нүглээ наманчил.” (Isaiah: 11-16) гэж хэлжээ. Есүсийн шавь нарын нэг Гэгээн Павел Ромчуудад илгээсэн захидалдаа: “Мах идэхгүй, дарс уухгүй байх нь аль нь сайн хэрэг” гэсэн байдаг. (Ромчуудад илгээсэн захидал, 14:21).

Саяхан түүхчид Есүсийн амьдрал болон сургаалыг шинээр тодруулсан олон эртний судар ном олж илрүүлсэн байна. Есүс: “Амьтны мах иддэг хүмүүс өөрсдийнхөө булш нь болдог. Та нарт үнэнээр нь хэлэх юм бол алж хөнөөж байгаа хүн өөрөө алагдах болно. Амьд амьтныг хөнөөж, махыг нь идэж буй хүн бол хүний

үхдэл хүүрийн мах идэж байгаа хэрэг юм.” гэжээ.

Энэтхэгийн шашнууд ч бас мах идэхийг цээрлэдэг. Энэ нь “Хүн амьд амьтныг хөнөөхгүйгээр махыг нь идэж чадахгүй. Амьд амьтныг зовоож тарчлааж буй хүнийг Эзэн Бурхан хэзээ ч адислахгүй. Тийм учраас мах идэхийг цээрлэ!” (Энэтхэг шашны сахил).

Исламын Ариун судар Коранд: Үхсэн амьтны мах, цусыг идэхийг хориглосон байдаг.

Хятадын агуу их Зэн Багш Хань Шань-Зу мах идэхийг эрс эсэргүүцсэн найраглал туурвиж: “Эхнэр хүүхдээ тэжээхээр зах зээлээс мах, загасхан худалдан авах гэж яарах хэрэг юун. Таны амьдралыг тэжээж тэтгэхийн төлөөнөө эдний амь тасрах заавал албатай юу? Ингэхийн утга учир алга. Энэ нь таныг диваажинд хүргэхгүй, харин тамын хог новш болгоно!” хэмээжээ.

Маш олон алдарт зохиолч, урлаачид, эрдэмтэн, гүн ухаантан, гарамгай хүмүүс цагаан хоолтон байжээ. Үүнээс жишээ болгон цөөхнийг дурдвал: Шагжамуни Будда, Есүс Христ, Вергилий, Гораций, Платон, Овидий, Петрарка, Пифагор, Сократ, У.Шекспир, Вольтер, И.Ньютон, Леонардо Да Винчи, Чарльз Дарвин, Бенжамин Франклин, Ральф Уолд Эмерсон, Хенри Дэвид Торо, Эмиль Золя, Бертран Рассель, Ричард Вагнер, П.Б.Шелли, Х.Ж.Уэллс, Алберт Эйнштейн, Рабиндранат Тагүүр, Лев Толстой, Жорж Бернард Шоу, Махатма Ганди, Алберт Швейцер болон орчин үеийнхнээс цөөхнийг дурдах юм бол Пол Ньюмен, Мадонна, Диана гүнж, Линдсей Вагнер, Пол Маккартни, Кандис Берген нар цагаан хоол идэх ёсыг зориг төгс сайшаан дагаж байв.

Алберт Эйнштейн хэлэхдээ: “Миний бодлоор бол цагаан хоолны улмаас хүний зан чанарт гардаг өөрчлөлт, ариусгах нөлөө нь хүн төрөлхтөнд ихээхэн ашигтай юм. Иймээс хүмүүс цагаан хоол идэхийг сонгох нь буян хишигтэй болоод амар амгалан хоёр талтай юм” гэжээ. Энэ бол хүн төрөлхтний түүхэн дэх сод гарамгай, сэцэн мэргэн олон хүний номлосоор ирсэн сургаал билээ.

АВШИГ ХҮРТЭХҮЙ- АРЬЯАБАЛЫН БЯСАЛГАЛЫН АРГА

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай Үнэнийг таньж мэдэхийг чин сэтгэлээсээ эрмэлзэн тэмүүлж буй хүмүүст Арьяабалын бясалгалын аргыг авшгаар дамжуулан уламжилна. “Аялгуу ажиг” гэдэг нь Хятадаар амарлин сууж аялгууны хэлбэлзлийг ажиглах гэсэн утгатай. Энэхүү бясалгалын аргад дотоодын “Гэрэл” болон “Аялгуу”-г ажиг багтана. Эртнээс нааш дэлхийн шашнуудын болон бясалгалын ном сударт дотоодын ийм ахуй ойлголтыг олонтоо дурдсан байдаг. Тухайлбал, Христийн шашны “Библи”-д: “Түмэн бодис аялгуунаас үүссэн. Энэ аялгуу Эзэн Бурхантай хамт байсан. Аялгуу өөрөө Эзэн Бурхан байсан” гэжээ. (Иохан 1-р бүлгийн 1-р хэсэг) Энэхүү аялгуугаар дотоодын аялгууг заажээ. Мөн “Бурханы хэл”, “Шабд”, “Дао”, “Аялгууны урсгал”, “Ум”, “Тэнгэрийн хөгжим” гэж бас нэрлэдэг. Их Багш Чин Хай: “Тэрээр түмэн бодисын дотор хэлбэлзэн, бүхий л орчлон ертөнцийг гэжээн тэтгэдэг. Энэхүү дотоодын хэмнэл нь аливаа шархыг эмнэн, бүхий л хүсэл эрмэлзлэлийг хангаж, эгэл ертөнцийн элдэв дур хүслийг намжаана. Тэрээр бүхнийг чадагч бөгөөд хайраар бялхаж байдаг. Бид энэхүү аялгуунаас үүссэн болохоор түүнтэй холбогдвол сэтгэл ханаж амарлина. Энэхүү аялгууг сонсоноор бид бүхэлдээ хувирч, амь амьдралын тухай үзэл бодол маань үндсээрээ өөрчлөгддөг.” гэжээ.

“Билиг нээгдэх” гэдгээр дотоодын гэрэл- “Эзэн Бурханы гэрэл”-ийг хэлж байна. Гэрлийн хүч нь өчүүхэн багаас авахуулаад тоо томшгүй олон нарны гэрэл мэт хурц тод. Бид Бурханыг дотоодын гэрэл, аялгуугаар л таньж мэддэг.

Арьяабалын аргаар сүнслэг дадал бясалгал хийх, авшиг хүртэх нь ямар нэг нууц ёслол үйлдэж буй, эсвэл шинэ шашинд орж буй хэрэг биш. Авшиг хүртэх үеэр гэрэл болон аялгуу ажигад онцгойлон анхаарах зүйлсийг зааж өгдөг. Хамгийн анхны ариун ахуй ойлголт чимээ аниргүйд бууж ирнэ.

Арьяабалын бясалгалын аргын хамгийн чухал хэсэг нь авшиг уламжлах юм. Таны билгийн үүдийг нээхэд Их Багш Чин Хай өөрийн биеэр морилох шаардлагагүй. Гэхдээ Их Багшийн адислалгүй бол бясалгалын арга ач тусаа өгөхгүй. Авшиг хүртэх үед та тэр даруйдаа дотоодын аялгууг сонсож, дотоодын гэрлийг харна. Үүнийг “Агшнаа гэгээрэх” юм уу “Агшин зуур билиг нээгдэх” гэдэг.

Их Багш Чин Хай шашин шүтлэг, соёл уламжлалын ялгааг үл харгалзан авшиг хүртээдэг. Та шүтэж буй шашин, сүсэг бишрэлээ өөрчлөх шаардлагагүй. Таныг ямар нэгэн байгууллагад элсэхийг, эсвэл таны амьдралын одоогийн хэв маягт тохирохгүй аливаа үйл ажиллагаанд оролцохыг шаардахгүй.

Авшиг хүртэх нь ямар ч үнэ төлбөргүй.

Насаараа веган хоолтон байх нь авшиг хүртэх зайлшгүй нөхцөл болно.

Арьяабалын бясалгалын аргаар өдөр бүр бясалгах, таван сахил сахих нь авшиг хүртсэний дараах цорын ганц шаардлага юм.

Сахил нь өөртөө болон өрөөлд хор хүргэхгүй байхад туслах хэм хэмжээ бөгөөд үүнийг сахиж бясалгавал авшгаар нээгдсэн билиг ухаанаа улам тэлсээр эцэст нь хамгийн дээд ухамсрыг олж Будда болно. Хэрэв өдөр бүр бясалгахгүй бол билиг нээгдсэнээ мартаж, ердийн ухамсрын түвшинд эргэж очдог.

Өөрөө бясалгал хийж төгс гэгээрэлд хүрэхийг бидэнд зааж сургах нь Их Багш Чин Хайн зорилго билээ. Иймээс Түүний зааж буй бясалгалын аргаар хэн ч бясалгаж болдог. Нэмэлт тусламжид түшиглэхгүйгээр өөрөө бясалган дадуулж болно. Тэрээр сүсэгтэн, бишрэн шүтэгч, шавь эрдэггүй, гишүүнчлэлтэй байгууллага байгуулж хугацаат татвар хураадаггүй. Их Багш Чин Хай сөгдөж мөргөхийг зөвшөөрөхгүй, мөнгө төгрөг, бэлэг сэлт хүлээж авахгүй учир өргөл барьц хэрэггүй. Тэр зөвхөн таны өдөр тутмын амьдрал болоод бясалгал дадалдаа өөрийгөө дэвшүүлэн богд гэгээнтэн болохыг хүсэх тэрхүү чин сэтгэлийг чинь л хүлээж авна.

ТАВАН САХИЛ

Аливаа амьтанд хор хөнөөл учруулахыг цээрлэнэ;*

Үнэн бус зүйл ярихыг цээрлэнэ;

Өөрийн бус юмыг авахыг цээрлэнэ;

Бэлгийн зүй бус харилцааг цээрлэнэ;

Согтууруулах, мансууруулах бодис, хорт зүйл хэрэглэхийг цээрлэнэ;**

* Энэ сахил нь веган хоолны дэглэмийг хатуу мөрдөхийг шаардана. Мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, загас, шувууны мах, өндөг (өндөгтэй болон сүүтэй боов, чихэр, бялуу, жигнэмэг, зайрмаг гэх мэт) амьтны гаралтай аливаа хүнсийг хэрэглэж болохгүй.

** Энэ сахилд бүх төрлийн хорт бодис, тухайлбал: архи уух, тамхи, хар тамхи татах, мөрийтэй тоглоом тоглох, садар самуун, хүчирхийлэлтэй кино, зураг үзэх, ном, сэтгүүл унших, компьютер тоглоом тоглох зэрэг аливаа хортой зүйлээс зайлсхийх багтана.

ТӨГС ГЭГЭЭРСЭН ИХ БАГШ ЧИН ХАЙН НОМ ХЭВЛЭЛИЙН ЖАГСААЛТ

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр

Англи (1-5), Ау Лак (1-15), Герман (1-2), Индонез (1-5), Испани (1-3), Монгол (1-10), Польш (1-2), Солонгос (1-11), Португал (1-2), Тай (1-6), Төвөд (1), Унгар (1), Фин(1), Франц (12), Хятад (1-10), Швед (1), Япон (1-4)

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр - Асуулт Хариулт

Англи (1-2), Ау Лак (1-4), Болгар (1), Герман (1), Индонез (1-3), Монгол (1-2), Орос (1), Польш (1), Португал (1), Солонгос (1-4), Унгар (1), Франц (1), Хятад (1-3), Чех (1), Япон (1)

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр - Багш шавийн хоорондын захиа

Англи (1), Ау Лак (1-2), Испани (1), Хятад (1-3)

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр - Багштайгаа өнгөрүүлсэн гайхамшигт мөчүүд

Ау Лак (1-2), Хятад (1-2)

1992 онд Сан Ди Мун-д болсон 7 хоногийн даяан бясалгал / тусгай хэвлэл

Англи (1), Ау Лак (1)

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн 1993 онд Дэлхий даяар ном дэлгэрүүлсэн аялал

Англи (1-6), Хятад (1-6)

Их Багшийн ярьсан үлгэр, түүх

Англи (1), Ау Лак (1), Испани (1), Монгол (1), Солонгос (1), Тай (1), Хятад (1), Япон (1)

Эзэн Бурхан ба хүн төрөлхтний үлгэр - Библийн үлгэрүүдийг ухаарахуй

Англи, Ау Лак, Хятад

Эзэн Бурхантай шууд холбогдох - Энх тайванд хүрэх зам

Англи, Ау Лак, Хятад

Амьдралаа солонгоруулья

Англи, Ау Лак, Монгол, Хятад

Эрүүл мэндээ ухаарахуй Жам ёсны зөв амьдралын хэв маягт эргэн орохуй

Англи, Ау Лак, Монгол, Хятад

Оюун санааны дадал бясалгалын нууц хялбар аргууд

Англи, Ау Лак, Монгол, Хятад

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн айлдсан билиг ухааны зурагт үлгэрүүд- Бурхан бүхнийг зохицуулдаг

Англи, Ау Лак, Монгол, Солонгос, Хятад, Франц, Япон

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн Гэгээрүүлэгч хошигнол - Таны гэрлэн бүрхүүл дэндүү давчуу байна!

Англи/Хятад (ном + CD)

Онч мэргэн үгс (1)

Англи (1), Хятад (1), Испани/Португал, Франц/Герман, Англи/Солонгос, Англи/Япон

Онч мэргэн үгс (2)

Англи (1), Хятад (1)

Тэнгэрлэг зоог - Олон улсын цагаан хоолны гал тогоо

Англи/Хятад, Ау Лак, Япон

Тэнгэрлэг зоог – Гэрийн хоолны амтат сонголт

Англи/Хятад

Диваажингийн урлаг

Англи, Ау Лак, Монгол, Хятад

Жинхэнэ хайр

Англи, Хятад, DVD, MP4

Ая эгшгээр амгалан дэлхийг бүтээхүй (тусгай хэвлэл)

Англи/Ау Лак/ Хятад

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн урлагийн бүтээлийн цоморлог

Англи/Ау Лак/Хятад

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн урлагийн бүтээлийн цоморлог-Уран зургийн цувралууд
Англи (1), Хятад (1)

Тэнгэрийн хувцас
Англи/Хятад

Шувууд миний амьдралд
Англи, Ау Лак, Араб, Герман, Индонез, Монгол, Солонгос, Орос, Франц, Хятад

Эрхэм ариун амьтад
Англи, Ау Лак, Герман, Монгол, Солонгос, Франц, Хятад

Аниргүй нулимс
Англи, Ау Лак, Хятад, Герман, Франц, Испани, Португал, Солонгос, Монгол, Филиппин

Вуузуу шүлгүүд
Англи, Ау Лак, Хятад

Мартагдсан дурсамж
Англи, Ау Лак, Хятад

Хайрга ба Алт
Англи, Ау Лак, Хятад

Эрвээхэйн мөрөөдөл
Англи, Ау Лак, Хятад

Өмнөх амьдралын зам мөр
Англи, Ау Лак, Хятад

Хуучин цаг
Англи, Ау Лак, Хятад

Эрин зууны хайр
Англи, Ау Лак, Хятад

Аниргүйхэн нулимсыг хайрлахуй

Англи, Хятад, CD, DVD, MP4

Амьдрал болоод ухамсрын тухай бодрол:

Доктор Жанезын бичсэн ном, Хятад хэл дээр

Хямралаас энх тайванд: Шийдэл нь Органик веган хүнс

<http://crisis2peace.org> хаягаар олон хэл дээр үнэ төлбөргүй унших болон татаж авна уу.

Дээрх номууд үргэлжлэн хэвлэгдсээр байна.

Бусад айлдварууд болон дууны DVD, MP3, MP4, CD-ны цувралууд Араб, Армен, Ау Лак, Болгар, Камбож, Кантон, Хятад, Хорват, Чех, Дани, Голланд, Болгар, Англи, Фин, Франц, Герман, Грек, Еврей, Унгар, Индонез, Итали, Япон, Солонгос, Малай, Монгол, Непал, Норвег, Перс, Филиппин, Польш, Португал, Румын, Орос, Шри Ланк, Словени, Испани, Швед, Тай, Турк, Зулу хэл дээр хэвлэгджээ.

БИДЭНТЭЙ ХЭРХЭН ХОЛБОГДОХ ВЭ?

Шуудангийн хайрцаг 9, Шихү, Миаоли, Формоса, БНХУ (36899)
Шуудангийн хайрцаг 730247, Сан Хосе, Калифорни 95173-0247,
АНУ

Суприм Мастер Телевиз

И-мэйл: Peace@SupremeMasterTV.com

Утас: 1-626-444-4385 Факс: 1-626-444-4386

Ном орчуулгын групп:

И-мэйл: divine@godsdirectcontact.org

(Та Их Багшийн номыг олон хэл дээр орчуулах ажилд оролцож болно.)

Мэдээний групп:

И-мэйл: lovenews@godsdirectcontact.org

S.M. Celestial Co., Ltd:

И-мэйл: smclothes123@gmail.com;

Vegan999@hotmail.com

Утас: 886-3-4601391

Факс: 886-3-4602857

Веб сайт: <http://www.smcelestial.com>

<http://www.sm-celestial.com>

Асуулт хариултын баг:

И-мэйл: lovewish@godsdirectcontact.org

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн Олон Улсын

Нийгэмлэгийн

Хэвлэлийн Компани

И-мэйл: smchbooks@godsdirectcontact.org

Утас: 886-2-23759688 Факс: 886-2-23757689

<http://www.smchbooks.com>

Онлайн дэлгүүр

Celestial Shop: <http://www.theCelestialShop.com> (Англи)

Eden: <http://www.EdenRules.com/> (Англи, Хятад) Цэвэр веган

бүтээгдэхүүний онлайн дэлгүүр <http://www.lovingfood.com.tw>

”Loving Hut” Олон Улсын Веган Хоолны Сүлжээ ресторан

И-мэйл: service@lovinghut.com

Утас: 886-3-4683345

Факс: 886-3-4681581

Веб сайт: <http://www.lovinghut.com/tw>

Гуань Инь веб сайтууд:

Бурхантай шууд холбогдох- Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн Олон Улсын Нийгэмлэгийн интернэт хаяг:

<http://www.godsdirectcontact.org.tw/eng/links/links.htm>

Энэхүү хаягаар дэлхийн олон хэл дээрх Гуань Инь вэб хаягуудыг олж авахаас гадна 24 цагийн интернэт телевиз болох Суприм Мастер Телевиз болон Урлагийн Ертөнцөөр Аялахуй нэвтрүүлгийг үзэх боломжтой.

Мөн олон орны хэл дээр “Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр” үлгэр дэвтрийг татаж авч болно. Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн мэдээ сэтгүүлийг цахим хэлбэрээр татаж авах болон унших боломжтой.

Суприм Мастер Телевиз

Суприм Мастер Телевиз нь бүтээлч хөтөлбөрүүдийг нэвтрүүлдэг суваг бөгөөд танд сүнслэг дэвшлийг авчирч, амьдралд тань цоо шинэ өнгө төрхийг бэлэглэх болно.

Суприм Мастер Телевизийг 24 цагийн турш онлайнаар үзэх хаяг: <http://suprememastertv.com/mn1/>

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр (үлгэр дэвтэр)-г олон хэл дээр үнэ төлбөргүй татаж авах хаяг (80 орны хэл дээр)

<http://sb.godsdirectcontact.net>

<http://www.direkter-kontakt-mit-gott.org/booklet/>

<http://www.Godsdirectcontact.com/sb/index.html>

АГШИН ЗУУР ГЭГЭЭРЭХИЙН ТҮЛХҮҮР-3

Зохиогч: Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай

Хэвлэсэн газар: Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай Олон Улсын
Нийгэмлэгийн Хэвлэлийн Компани

Хаяг: Тайпэй хот, Жүнзэн дүүргийн баруун замын 1-р хэсэг, 8-р давхарын 16, 72 тоот

Утас: 886-2-23759688

Факс: 886-2-23757689

И-мэйл : smchbooks@Godsdirectcontact.org
<http://www.smchbooks.com>

Шуудангийн дугаар: 19259438

Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай © 1987~2015

Зохиогчийн эрх: Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай

Энэхүү номын агуулгыг хэвлэлийн компаниас зөвшөөрөл авсны дараа хуулбарлаж болно .

Анхны хэвлэл: 1987 оны 09 сарын 01

Хоёр дахь хэвлэл: 1988 оны 01 сарын 15

Гурав дахь хэвлэл: 1992 оны 10 сарын 25

Дөрөв дэх хэвлэл: 1991 оны 04 сарын 01

Тав дахь хэвлэл: 1993 оны 03 сарын 25

Зургаа дахь хэвлэл: 1994 оны 08 сарын 10

Долоо дахь хэвлэл: 1998 оны 10 сар

Найм дахь хэвлэл: 2003 оны 04 сар

Ес дэх хэвлэл: 2009 оны 08 сар

Арав дахь хэвлэл: 2013 оны 09 сар

Хялбаршуулсан өрөлт: 2015 оны 10 сар

Энэхүү хувилбарыг монгол хэлнээ орчуулсан 2023 оны 10 сар

Цахим хувилбар: <http://www.gegeerel.mn/> 2024 оны 1-р сар

Агшин зуур Гэгээрэхийн Түлхүүр Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай

Тайпей хот: Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хай Олон Улсын

Нийгэмлэг, 1987

3 –р боть: 14.8x21 см

ISBN 978-957-98468-8-2 (Боть 3 : Хатуу хавтастай)

1. Сүнслэг дадал бясалгал

2. Оюун санааны амьдрал

192.1

86014160

Та бүхэн номын талаархи санал сэтгэгдлээ Mon.nomiinbag@gmail.com хаягаар ирүүлнэ үү.

Энэ дэлхийд залран буй Төгс Гэгээрсэн Их багштай учрахад хэцүү, жинхэнэ дээд номыг хүртэхэд бэрх гэдгийг үнэнийг эрж хайсан бидний бэрхшээлт замнал гүнзгий ухааруулсан юм. Арьяабалын Бясалгалын арга нь эртний жинхэнэ багш нараас уламжлагдан ирсэн охь дээд номын дамжлага мөн учраас хүмүүний мөн чанарын билиг билгүүнийг сэрээж, үнэн ёсыг ухааруулж чадна. Энэхүү номын ёсоор бясалгаад бид хэмжээлшгүй их ач тусыг хүртсэн тул бидний багш Төгс Гэгээрсэн Их Багш Чин Хайн дэлхийн олон оронд айлдсан дээдийн номын айлдваруудыг эмхэтгэж, энэ төрөлдөө сансрын хүрднээс ангижрахыг хүссэн, жинхэнэ үнэн номыг хайсан, үхэж төрөх, бясалгал, гэгээрэл, үнэн мэдлэгийн тухай асуултууддаа хариулт эрж буй хүмүүст туслахыг зорин энэхүү номыг өргөн барьж байна.